100 +1

CARLTON

Cezar Petrescu

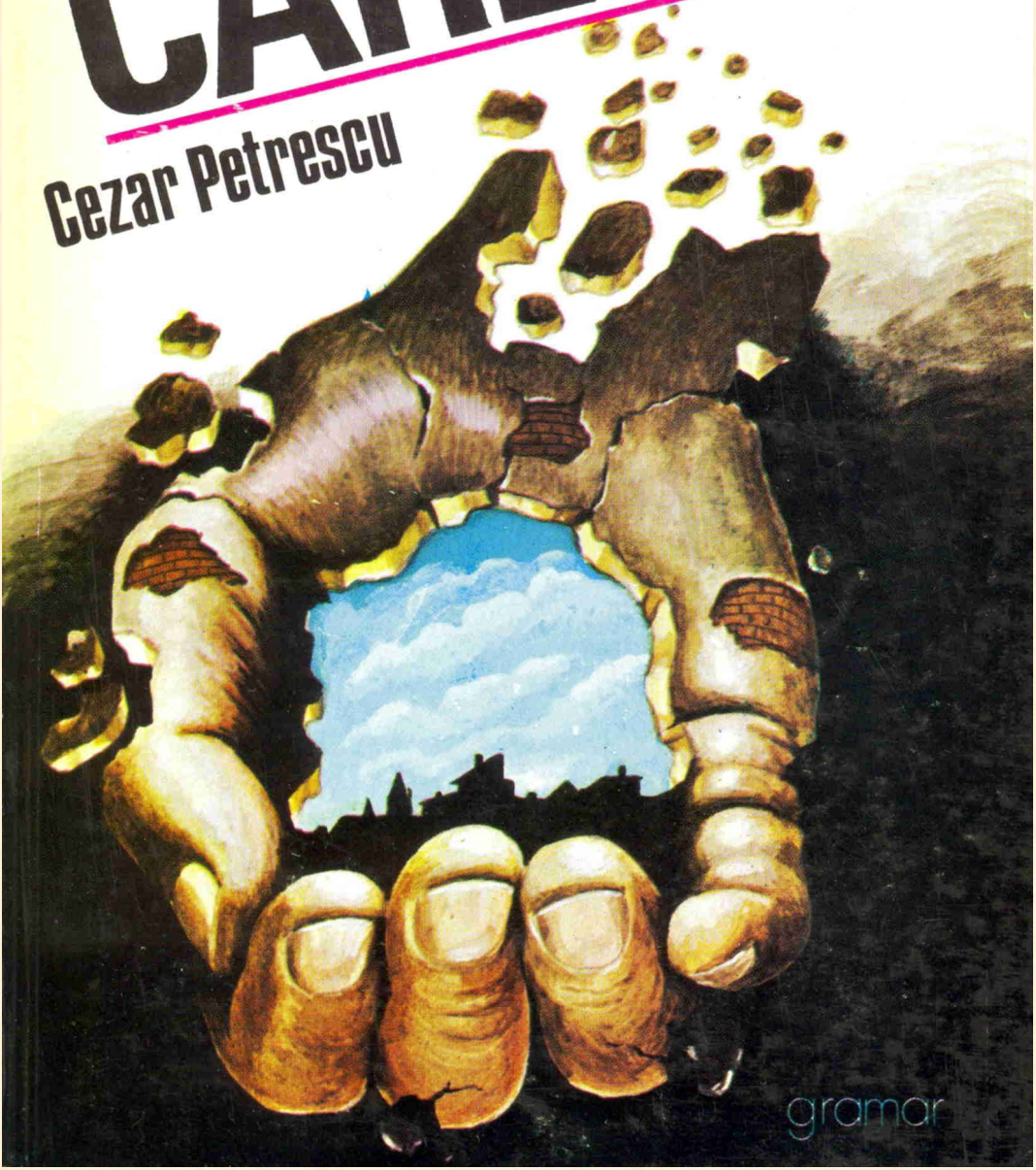

gramar

CAPODOPERE

ALE
ROMANULUI
ROMANESC

Colecţie iniţiată şi coordonată de Ion Marinescu
Consultant literar: Aureliu Goci
Coperta colecţiei şi grafica: Done Stan

CEZAR PETRESCU

CARLTON

Ediţie îngrijită, prefaţă şi curriculum vitae
de
TEODOR VÂRGOLICI

EDITURA GRAMAR
Bucureşti, 1994

Textul este reprodus după ediţia
CARLTON, vol.I-II,
Bucureşti, Editura Naţională Mecu, 1946

ISBN 973-9004-65-2

Prefaţă

Asemenea lui Balzac, care a zugrăvit societatea franceză într-o imensă Comedie umană***, Cezar Petrescu şi-a conceput întreaga sa operă literară ca o vastă*** Cronică românească ***a veacului XX, structurată în opt cicluri distincte. Unul dintre aceste cicluri poartă titlul generic*** Capitala cate ucide***, ilustrând o coordonată specifică a viziunii scriitorului nostru asupra realităţilor umane şi sociale din epoca în care a trăit. Ciclul a fost inaugurat în 1929, cu romanul*** Calea Victoriei***, a continuat cu*** Duminica orbului***, din 1934, şi s-a încheiat în 1946, cu romanul*** Carlton***. Spre deosebire de scriitorii semănătorişti din primele decenii ale acestui secol, care considerau oraşul, în general, ca un mediu de alterare a sufletului românesc, de descompunere morală şi fiziologică a fiinţei umane, Cezar Petrescu şi-a îndreptat anatema numai asupra Capitalei, văzută ca o adevărată Sodomă. Concepţia care a stat la baza ciclului*** Capitala care ucide ***a fost formulată în articolul*** Regionalismul Capitalei***, apărut în*** România literară ***din 16 aprilie***

1939, în care susţinea că Bucureştiul „e povestea năzuinţelor frânte, a tuturor celor ce-au încercat, prin venirea lor în cetatea de scaun a ţării, să cucerească lumea prin vise. Toţi cei ce-au avut să dea ceva bun şi frumos veacurilor, aici s-au împotmolit… Cu mrejele ei, cu trândăvia ei, cu arşiţa, ploile şi viforele ei, Capitala a ros, ani de ani şi decenii de decenii, tot ce era suflet şi nobilă aspiraţie, a intrat în inimi ca viermele în fruct, a înăbuşit inspiraţiile, a împiedicat orice zbor înalt, a rupt orice aripă.” Fiecare dintre cele trei principale romane ale ciclului – Calea Victoriei***, Duminica orbului şi Carlton – e construit pe o anume idee din această concepţie proprie a lui Cezar Petrescu. Ele sunt, desigur, opere de ficţiune, reflectă convingerile personale ale scriitorului, mai mult sau mai pu(in corespunzătoare realităţii obiective.***

Atât la apariţie, în 1946, cât şi ulterior; s-ar fi putut crede că romanul Carlton este povestea dramatică a blocului cu acelaşi nume din Bucureşti, situat pe strada Aristide Briand nr. 20, prăbuşit la cutremurul din zorii zilei de 10 noiembrie 1940. Însă, în afară de titlu, întreaga acţiune a romanului este imaginară. Titlul e doar simbolic, pentru a sugera destinul tragic al personajelor. Aşa cum însuşi Cezar Petrescu preciza, Carlton ***este „romanul destinelor omeneşti dintr-un bloc modern, în ritmul şi condiţiile vieţii modeme, secţionate la o catastrofă care a găsit poate dramelor secrete ale fiecărora un deznodământ mai nobil de cum l-ar fi descoperit eroii mei trăind mai departe. Exact ca în viaţă. Exact ca viaţa. E romanul despoticului mâine pe care îl trăim toţi, crezându-ne nemuritori, uitând că pentru ziua de mâine există şi o altă scadenţă, a cărei executare nu ne aparţine.”***

Romanul Carlton ***concentrează umanitatea într-un bloc, având, poate, ca modele, romanele care concentrază umanitatea într-un hotel, în vogă în acea epocă, precum*** Hotel Savoy ***de Joseph Roth***

(1924), The Hotel ***de Elizabeth Bowen (1927),*** Hotel du Nord ***de Eugene Dabit (1929),*** Menschen in Hotel ***de Vicki Baum (1929), ecranizat de Ed- mund Goulding în*** Grand Hotel ***(1932), cu Greta Garbo în rolul principal. Romanul lui Cezar Petrescu are ca temă centrală im- previzibilitatea destinului omenesc. Personajele au o existenţă care ignoră viitorul, până când fatalitatea le-o va curma. Din întregul bloc Carlton, scriitorul Secţionează destinele din zece apartamente, pe care le urmăreşte de-a lungul a trei zile şi trei nopţi. În prima zi, personajele sunt surprinse în variate ipostaze; în timpul nopţii, fiecare visează o împlinire a speranţelor şi aspiraţiilor sale; a doua şi a treia zi toţi se străduiesc să-şi realizeze idealul de viaţă propriu, dar ultima noapte aduce prăbuşirea tuturor iluziilor.***

Cezar Petrescu porneşte de la premisa că oamenii sunt cu atât mai singuri cu cât trăiesc într-o mai mare aglomerare umană. Semnificativ este motto-ul celei de-a doua părţi a romanului: „Nimeni nu cunoaşte pe nimeni, şi tot atât de puţin pe sine.” De altfel, un personaj enigmatic descrie „infernul tragic al singurătăţii la care e condamnat individul în

marile aglomeraţii urbane" unde „se văd, îşi fac loc civilizat să treacă pe culoare, îşi zâmbesc de circumstanţă, trăiesc în acelaşi columbarium cu alveole umane, despărţiţi numai de-un subţire perete, un subţire planşeu, alt număr de apartament etichetat pe uşă; dar ignorându-se reciproc, ca şi cum ar fi mai depărtaţi unul de altul decât de mumia unui rege egipţian... Lipsa aceasta de antene, incapacitatea aceasta de comunicare între unii şi alţii nu-i leagă oare într-o identică soartă, osândiţi la eterna singurătate în viaţă şi-n moarte? Poate în aceeaşi clipă fac aceleaşi gesturi; cu prea puţin însemnate variante, se zbat în cuşca lor la fel fără putinţă de evadare; pronunţă aceleaşi cuvinte ca să-şi geamă aceleaşi dureri, pasiuni, uri, deznădejdi, aceeaşi lehamite de viaţă şi poate, în altă clipă, aceeaşi irealizabilă nădejde într-un mâine reparator."

Romanul e construit pe aceste simetrii de destine. În partea a doua, fiecare capitol începe cu cuvântul care încheie pe precedentul, ca să sublinieze tocmai identitatea de situaţii şi destine. Capitolele ultimei părţi se încheie cu planurile personajelor pentru ziua de „mâine", dar pentru nici unul nu avea să mai existe un „mâine".

Romanul Carlton nu e un documentar reportericesc, ci un roman psihologic, de profundă analiză a comportamentului uman în faţa destinului imprevizibil

Teodor Vârgolici

Curriculum vitae

1892 1 decembrie. ***S-a născut Cezar Petrescu, în comuna Hodora – Cotnari, judeţul Iaşi, primul dintre cei şapte copii ai profesorului Dimitrie D. Petrescu, doctor în ştiinţe agricole de la Paris, director al Scolii de agricultură si horticultură din Roman. Mama sa, Olga, născută Comaniţă, descindea dintr-o veche familie de boieri moldoveni din ţinutul Neamţului.***

1899 – 1903 ***Primele două clase primare le trece în particular, învă-ţând acasă, iar ultimele două clase le urmează la Roman.***

1903 – 1904 ***Este elev la Liceul Internat din Iaşi, unde îl are ca profesor de limba română pe Calistrat Hogaş. Încă de la această vârstă îşi manifestă înclinaţiile literare, compunând o parodie după poemul burlesc al lui Homer,*** Batrahomiomahia.

1904 ***Se înscrie la gimnaziul din Roman. Aici îl are ca profesor de limba română pe Nicolae Apostol, fost dascăl şi al lui Mihail Sadoveanu, la Fălticeni. Mai târziu, în semn de***

recunoştinţă, Cezar Petrescu îi va dedica acestui profesor romanul Apostol.

1905 ***Compune schiţa*** Spre cămin***, al cărei manuscris se află astăzi la Casa memorială „ Cezar Petrescu “ din Buşteni***

Inaugurează un jurnal intim, în care îşi consemnează gândurile, impresiile de lectură şi proiectele de viitor.

1906 ***Urmează clasa a patra la Liceul Naţional din Iaşi.***

În decembrie îi trimite o scrisoare admirativă lui N. Iorga, revelatoare pentru seriozitatea preocupărilor sale literare şi maturitatea gândirii

1907 ***Martie. Se stinge din viaţă Dimitrie Petrescu, tatăl scriitorului.***

Cezar Petrescu debutează în revista Semănătorul, an. VI, nr. 35, din 26 august 1907, cu nuvela epistolară Scrisori.

1907 – 1911 ***Continuă studiile la Liceul National din Iaşi.***

1911 ***După absolvirea liceului, se înscrie la Facultatea de Drept din Iaşi.***

1912 ***În timpul studenţiei, îşi începe bogata şi îndelungata sa activitate publicistică. În revista bucureşteană Facla, condusă de N. D. Cocea, îi apar articolele*** După un Congres ***(8 septembrie 1912).*** Pentru un scrib naţionalist ***(8 noiembrie 1912) şi*** Răzbunarea lor ***(1 decembrie 1912).***

Colaborează la ziarul Opinia din Iaşi.

1915 ***Obţine titlul de licenţiat în drept.***

Se afirmă ca prozator în revistele Versuri şi proză***, din Iaşi, şi*** Cronica***, din Bucureşti, condusă de Tudor Arghezi şi Gala Galac- tion.***

1916 ***Pentru scurt timp, ocupă funcţia de administrator de plasă la Mălini, judeţul Suceava.***

1916 – 1918 ***În timpul primului război mondial se află la Iaşi, tratat în familie de o tuberculoză ganglionară.***
Colaborează la Depeşa ***lui N. D. Cocea,*** Iaşul ***(unde secretar de redacţie era pictorul N. Toniza),*** Arena***.***

1919 ***Se stabileşte la Bucureşti, unde, în ianuarie, scoate revista*** Hiena***, care va apare, cu intermitenţe, până în 1925.***
Devine redactor la ziarele Adevărul ***şi*** Dimineaţa***.***
După o scurtă perioadă petrecută la Cernăuţi, ca director al ziarului Bucovina***, se reîntoarce la Bucureşti, intrând în redacţia cotidianului*** Ţară nouă***.***

1920 **Mai.** ***Pleacă la Cluj, împreună cu Gib I. Mihăescu, lucrând ca redactor la*** Voinţa***, la care mai colaborau Lucian Blaga şi Adrian Maniu.***
În Hiena ***publică*** Scrisorile unui răzeş***, semnate cu pseudonimul C. Robul.***

1921 **1 mai.** ***Apare, la Cluj, primul număr al revistei*** Gândirea***, fondată de Cezar Petrescu, împreună cu Gib I. Mihăescu şi Adrian Maniu. În paginile acestei prestigioase reviste, Cezar Petrescu va***

desfăşura, timp de mai mulţi ani, o bogată activitate literară, care-l va impune drept unul dintre scriitorii reprezentativi ai vremii.

1922 Decembrie. ***Apare, la Editura Cultura Naţională, primul volum de proză al lui Cezar Petrescu, intitulat*** Scrisorile unui răzeş***, distins cu premiul Societăţii Scriitorilor Români.***

1923 ***După o boală grea, care-l ţintuise pe patul de suferinţă mai mult de o jumătate de an, Cezar Petrescu revine la Bucureşti.***

1924 ***Lucrează în redacţia ziarului*** Neamul românesc ***al lui N. Iorga.*** **Aprilie.** ***Apare al doilea volum de nuvele,*** Drumul cu plopi.

Începe să scrie intens la primul său roman, Întunecare.

Noiembrie. ***Participă la fondarea ziarului*** Cuvântul***, în a cărui redacţie va fi prezent timp de patru ani, până în 1928, impunân- du-se ca un remarcabil gazetar***

1925 ***În*** Gândirea ***publică fragmente din romanul*** Întunecare.

În Cuvântul ***îi apare o suită de schiţe cu titlul generic*** Carnet de vară.

Întreprinde o călătorie în Franţa şi Italia, de unde trimite la Cuvântul ***interesante corespondenţe.***

Cezar Petrescu scoate un nou volum de nuvele, Omul din vis***, din ciclul „Fantasticul interior.”***

La sfârşitul anului părăseşte oficial conducerea revistei Gândirea***, de care se despărţise, practic, din 1924.***

1927 ***La Craiova, apare primul volum din romanul*** Întunecare, ***cu subtitlul*** Acolo şezum şi plânsem.

Văd lumina tiparului nuvela fantastică Omul care şi-a găsit umbra ***şi ciclul de foiletoane*** Carnet de vară.

1928 ***Apare volumul al doilea din romanul*** Întunecare, ***roman-frescă primit elogios de critica literară.***

Împreună cu alţi gazetari, întemeiază ziarul Curentul***, din a cărui conducere va face parte până în ianuarie 1936.***

1929 ***Activitatea creatoare a lui Cezar Petrescu devine deosebit de fertilă, începând cu romanul*** Calea Victoriei***, din ciclul*** Capitala care ucide.

1930 ***Şirul apariţiilor editoriale continuă cu romanul*** Simfonia fantastică***, volumul de nuvele*** Aranca, ştima lacurilor ***şi „romanul- comic”*** La Paradis general***.***

1931 ***Opera lui Cezar Petrescu se îmbogăţeşte cu volumul de nuvele*** Flori de gheaţă***, romanul*** Oraş patriarhal ***(din ciclul*** Târgurile

unde se moare**)**, Comoara regelui Dromichet ***şi*** Baletul mecanic ***din ciclul*** Fantasticul interior**)**, ***precum şi cu cartea pentru copii Pif, Paf, Puf.***

I se decernează Premiul Naţional pentru literatură.

1932 ***Apare romanul*** Plecat fară adresă***, considerat de Cezar Petrescu drept cheia întregii sale opere literare. În prefaţa acestui roman îşi expune, pentru prima dată, concepţia sa epică şi structura vastei*** Cronici româneşti a veacului XX.

Apare romanul Aurul negru***, al doilea din fresca petrolului, iniţiată cu*** Comoara regelui Dromichet***.***

De un succes deosebit se bucură cunoscuta carte pentru copii Fram, ursul polar***, cu ilustraţii de N. Tonitza.***

1933 ***E prezent în vitrinele librăriilor cu romanele*** Greta Garbo ***(din ciclul*** Satyricon**)**, ***care continuă*** Baletul mecanic**,** Nepoata hatmanului Toma ***şi*** Floarea de agave.

1934 ***Ciclul*** Capitala care ucide ***e completat cu romanul*** Duminica orbului.

1935 ***Editează romanul Apostol.***

Cu romanul Luceafărul ***inaugurează trilogia*** Romanul lui Eminescu.

1936 ***Timp de două luni ocupă funcţia de secretar general al Ministerului Artelor. Publică volumele următoare din*** Romanul lui Eminescu**,** ***intitulate*** Nirvana ***şi*** Carmen Saeculare***.***

1937 ***Tipăreşte primul volum din trilogia*** 1907**,** ***închinată răscoalelor ţărăneşti.***

1938 ***În primăvară apare ziarul guvernamental*** România**,** ***avându-l ca director pe Cezar Petrescu.***

Scriitorul conduce şi două publicaţii proprii, România literară ***şi*** La Roumanie ***(în limba franceză).***

Apare cel de al doilea volum din trilogia 1907***.***

1940 Cezar Petrescu începe retipărirea întregii sale opere în ediţii definitive, la Editura Cugetarea,

cu titlul global Cronica românească a veacului XX, ***în opt cicluri:*** Rodul pământului, Război şi pace, Târgurile unde se moare, Capitala care ucide, Fantasticul interior, Satyricon, Rădăcinile din celălalt veac, Cărţi pentru copii.

1942 Se publică în trei volume, romanul Ochii strigoiului***, care continuă confruntările din*** Întunecare***.***

Apare ultimul volum din trilogia 1907***.***

1944 ***Spre sfârşitul iernii apare romanul*** Adăpostul Sobolia.
1945 ***E prezent cu romanul*** Războiul lui Ion Săracu.
1946 ***Publică romanul*** Tapirul.
Apare romanul Carlton.
1947 - 1955 ***Activitate susţinută în presă. Scrie, în colaborare, scenariul pentru filmul*** Nepoţii gornistului.
1953 ***Îi apare volumul de eseuri*** Despre scris şi scriitori.
1954 ***Desfăşoară o prodigioasă activitate de traducător.***
1955 ***Cezar Petrescu este ales membru al Academiei Române.***
1956 ***Lucrează la o nouă trilogie, rămasă neterminată,*** Vladim sau drumul pierdut.
1961 9 martie. ***Cezar Petrescu se stinge din viaţă.***

T. V.

PRELUDIU

7 *—24. Dară cel ce auzit-a aceste vorbe ale Mele şi nu le-au cuprins înţelesul, este asemenea cu necugetatul carele şi-au întemeiat lăcaşul său pe nisip;*

25. Şi au venit atunci ploile şi atunci năvălit-au puhoaiele şi au suflat vânturile şi toate năpustitu-s-au pre acel lăcaş, iară zidurile s-au surpat şi cumplită le-au fost lor prăbuşirea.

(MATEI)

1 *—1. Când au ieşit Iisus din templu, zis-a unul din ucenicii Săi: „ Învăţătorule, iată ce pietre şi măreţe ziduri!”*

2. Iară Iisus i-au răspuns lui: „Măreţe le vezi zidurile acestea? Piatră pe piatră nu va rămâne din ele, care să nu fie una cu pământul”

1 *(MARC U)*

—16. Şi le-au mai spus Iisus pilda aceasta:

17. Rodise din belşug ţarina unui om bogat. Şi se gândea el în sine şi se întreba: Oare ce voi face, fiindcă loc nu mai-am unde să-mi strâng rodurile?

18. Iată ce voi face! şi-au răspuns dânsul. Îmi voi strica grânarele cele vechi şi voi zidi altele mai încăpătoare: acolo toate rodurile mi le voi strânge şi toate bunătăţile mele;

19. Şi voi zice în sfârşit sufletului meu: Suflete, multe bunătăţi ai, strânse pentru mulţi ani. Odihneşte-te, mănâncă, bea şi te veseleşte!

20. Dar Domnul Dumnezeu i-au zis lui: Nebunule! Chiar în noaptea aceasta ţi se va cere îndărăpt sufletul: fără îndestulările pe care le-ai

pregătit, ale cui vor fi ele oare? | ***(LUCA)***

ZIUA ÎNTÂI

„Viaţa... toată viaţa...”

Zidirea se înălţa albă, verticală, gigantă.

Din ceaţă, din noapte, despica pe neaşteptate noaptea şi ceaţa în unghi fantastic abrupt. Tot aşa se iveşte, întru spaima navigatorilor, o halucinantă carenă de iceberg desprins din banchiza polară şi plutind pe malurile neguroase ale nordului.

Cei doi se apropiau din celălalt capăt de bulevard. Veneau de departe, din noapte. Mergeau fără ţintă, în noapte.

Dezbăteau cu vehemenţă probleme eterne şi zădarnice. Destinul omenesc şi destinul veacului. Artă, cărţi, născociri fabuloase, tortura înţelepţilor înverşunaţi a cunoaşte necunoscutul şi a explica inexplicabilul, de la Platon până la Faust, iubiri celebre veşnicite de stihul poeţilor, războiul cel nou cu savantele-i arme de distrus şi ucis.

Toate le-au dezbătut fără şir, ca între oameni care atunci se întâlniseră întâia oară. Junele tălmăcitor de destine, dibuindu-şi încă vocaţia. Străinul mult mai în vârstă, în strai negru, cu faţa osoasă, ochii fosforici şi râsul mefistofelic; atoateştiutorul care, nechemat, şi-a alăturat paşii, materializat din ceaţă, din noapte.

Aşa mergeau de-un ceas, de două, poate mai multe, străbătând oraşul adormit în beznă... Şi aşa îşi încrucişau neîmpăcate păreri. Scriitorul cel tânăr se plângea că tot ce-a avut omenirea de spus, a fost spus.

Că a sosit prea târziu, într-o lume uzată, cu sâmburul vieţii secat.

– Ha-ha!... a râs necunoscutul în ceaţă şi în noapte, oprindu-se în faţa falezei de beton, albă, verticală, gigantă. Ha-ha!... Priveşte numai construcţia aceasta trufaşă a contemporanilor dumitale!...

Ecoul râsului s-a lăţit straniu în tot bulevardul: ha-ha!... Ca la un semn de vraci, luna îşi dezveli ochiul rece din nori. A spintecat ceaţa cu un paloş de reflector, iar lumina a izolat de toate zidirile dimprejur, clădirea deodată misterioasă, lugubră, cu faţada crispată de nenumăratele negre orbite.

Bruscă, schimbare de peisagiu, de atmosferă, de sens, printr-o bruscă schimbare de lumină.

O lumină nepământeană, glacială, peste o construcţie ciclopică dintr-un astru unde toată viaţa s-ar fi stins îngheţată – fiindcă la ceasul acela târziu după miezul de noapte, oraşul părea de mult pustiit, abandonat, mort, o ireal de imobilă şi mută necropolă, a unei civilizaţii cu ciclul închis, sigilat.

– Ha-ha! a râs a doua oară necunoscutul în ceaţă şi-n noapte, sfredelind cu ochii fosforici carena edificiului temerar. Totul a fost spus?... Priveşte clădirea aceasta albă, cu orbitele negre!... O clădire dintr-o sută... Toţi dorm, cu dramele lor amânate pe mâine, suspen-date pe câteva ore. Dorm într-un scurt armistiţiu... Sunt, câte etaje?... Douăsprezece, paisprezece, cinsprezece etaje, mansarde, subsoluri... De-ai alege din fiecare rând măcar câte-o celulă umană; un apartament; zece, douăsprezece cupluri, zece, douăsprezece grupuri din contemporanii dumitale... Citeşte-le drama şi le-o scrie!

– Citeşte-le drama şi le-o scrie!... a repetat fără convingere tălmăcitorul cel tânăr de destine, care-şi dibuia încă vocaţia. E atât de uşor?...

– Totul e uşor! Ha-ha!... Cât de uşor este, când ştii ce poartă oamenii ascuns în ei, dincolo de cele ce le stă pe buze şi li se proiectează în fapte! Secretul nemărturisit pe vecie. Acel pe care fieştece om îl duce

cu el pecetluit în mormânt, adesea ignorat chiar de el însuşi... O aspiraţie, o pasiune, o umilinţă, o deznădejde, un regret, o capitulare, o trădare... Nelămurite toate, fără contur toate; cum nelămurite au rămas acum cestelalte clădiri din ceaţă.... Cum într-o ceaţă nelămurită îşi gesticulează oamenii de carne şi sânge viaţa, orbecăind, zvârcolindu-se, în neînduratul lor Infern.

– Infern?... a întrebat tălmăcitorul cel tânăr şi inexperimentat de destine. Ştiam că Infernul ne e rezervat expierii, pentru cealaltă viaţă, viitoare?...

Râsul demonic a izbucnit iarăşi sonor în noapte, de astă dată la stânga lui, nu la dreapta, unde-şi ştia însoţitorul: ha-ha! Cum i-a trecut necunoscutul şi când, dintr-o parte în alta, cu satanicu-i râs? Şi cine e necunoscutul acesta ciudat?

– Ha-ha! Infernul omenesc nu e în adâncimile unde l-au coborât Scripturile voastre şi Dante, nici în mitologicul Hades, păgân. E aci, tinere! Pe pământ... În zidirea aceasta şi în oricare alta, de alături. În toate... Aci încep şi sfârşesc expierile! Aceasta s-o scrii, dacă va fi să fii într-adevăr un fidel şi lucid interpret al destinelor omeneşti: viaţa secretă de după asemenea ziduri atât de calme într-asemenea ceas, atât de mincinos calme!... Infernul fiecăruia...

– Dar chiar de-ar exista un Infern al fiecăruia, cum pretinzi dumneata... Ce legătură între unii şi alţii din asemenea vast edificiu, cu toate scările, ascensoarele, ţevile, firele, conductele, cablurile din pereţii de beton? Acestea leagă ziduri, nu oameni. Materia inertă... Sunt ca un sistem nervos şi un aparat circulator şi un aparat digestiv al clădirii... Ce legătură reală pun între un grup de oameni şi altul? Doar zgomotul care-i incomodează...

– Tocmai! Ha-ha!... Vezi că începi a înţelege?

– Să înţeleg, ce?...

– Infernul lor, dublat de Infernul tragic al singurătăţii la care e condamnat individul în marile

aglomeraţii urbane, ca de altfel, aiurea, oriunde. Se văd, îşi fac loc civilizat să treacă pe culoare, îşi zâmbesc de circumstanţă, trăiesc în acelaşi columbarium cu alveole umane, despărţiţi numai de-un subţire perete, un subţire planşeu, alt număr de apartament etichetat la uşă; dar ignorându-se reciproc ca şi cum ar fi mai depărtaţi unul de altul decât de mumia unui rege egipţian din dinastia XIII-a, de milenii culcată, ferecată, în sarcofagul din cine ştie ce firidă a piramidelor. Mai izolaţi decât termitele care, n-au glas, alfabet, expresie, legi, psihologii, dar au un instinct precis, solidar, al lor, de termite, în construcţia lor de termite... Ha-ha!... Nu-ţi pare îndeajuns legătura aceasta?

– Te contrazici până la absurd! Pe de o parte recunoşti că... şi pe urmă...

Necunoscutul l-a întrerupt din nou hohotindu-i, acum iarăşi la dreapta, nu la stânga, unde-l ştia:

– Ha-ha! Ce greu mai consimţi să mă urmezi într-o atât de simplă judecată!... Dar lipsa aceasta de antene, incapacitatea aceasta de comunicare între unii şi alţii, nu-i leagă oare într-o identică soartă, osândiţi la eterna singurătate în viaţă şi-n moarte?... Poate în aceeaşi clipă fac aceleaşi gesturi; cu prea puţin însemnate variante, se zbat în cuşca lor la fel fără putinţă de evadare; pronunţă aceleaşi cuvinte ca să-şi geamă aceleaşi dureri, pasiuni, uri, deznădejdi, aceeaşi lehamete de viaţă şi poate în altă clipă, aceeaşi irealizabilă nădejde într-un mâine reparator. O fac neştiind unul de altul, neştiindu-se unul pe altui N-ajunge atât ca să înţelegi că trăiesc sub semnul aceluiaşi blestem?... Urmăreşte blestemul acesta fară nici o dezlegare, nici una!... Se ignoră unul pe altul de la alveolă la alveolă; se ignoră unul pe altul chiar cei acuplaţi în interiorul aceleiaşi alveole – şi ceea ce e mai teribil încă, ignorându-se în acelaşi timp pe ei înşişi. Nu ştiu ce zace în ei. Nu se cunosc cum sunt ei, cei adevăraţi. Au despre dânşi o opinie făţarnică şi

amăgitoare. Nimeni nu ştie nimic despre nimeni şi aproape tot atât de puţin despre el.

Nelinişţit de un gând care nu-i trecuse încă niciodată prin cuget, tânărul aspirând să tălmăcească destinele altora, se întrebă ce ştia într-adevăr despre sine.

A respins răspunsul încărcat de primejdii, exclamând cu exagerată vociferare, cum fac zgomot copiii când le e frică de beznă:

– Paradoxe! Paradoxe, la oră târzie după miezul nopţii!...

– Ha-ha! Paradoxe? îi ghici celălalt panica de abisul din el. Ce teamă îţi mai este să priveşti în dumneata!... Atunci priveşte măcar în alţii! Numai atât gândeşte... Fiecare trei zile ale oamenilor ce dorm aci, dincolo de zidurile acestea opace şi mute, fiecare trei zile, nu cuprind oare o drama secretă, incomunicabilă, pe care numai laşitatea îi împiedică s-o ducă până la extrema consecinţă? la unicul deznodământ?... N-au curajul! Continuă!... Se târăsc. Îşi târăsc drama tăinuită cu dânşii. Cred că au biruit, că s-au biruit şi că, iscusiţi, au dejucat destinul... Ha-ha! În această dramă a capitulărilor pe care oamenii o numesc înţelepciune, nu-i oare toată cheia nefericirii omeneşti? Cedează vieţii şi îşi pierd viaţa!... Ce altceva fac nouă sute nouăzeci şi nouă dintr-o mie de oameni?... Au sperat ceva, şi se mulţumesc cu drojdia trezită a speranţelor. Au iubit cu o dulce şi atroce suferinţă, iar din tortura aceea sublimă, le-a; rămas corvata sărutului moale şi flasc, conjugal. Au năzuit să cucerească lumea şi se zbat pentru o scadenţă de poliţă... Tot spre ce-au întins braţele, s-a prefăcut în scrum... Şi continuă totuşi a trăi, a gesticula automat viaţa... În fiecare alveolă umană din casa pe care o vezi, e închis de pe acum cadavrul omului care ar fiputut fi, care a vrut să fie şi nu va fi mai niciodată!... Nu purtaţi fiecare în voi oare cadavrul unui adolescent pe care l-aţi ucis cu toată nebunia lui, numită de voi divină, numită de mine, luciferică?... Aceasta încearcă s-o scrii! Mai exact: s-o

transcrii. Căci n-ai nevoie să imaginezi nimic. Viaţa e mai înfricoşată şi absurdă decât cea mai sumbră imaginaţie de mizantrop. Străbate în fiecare apartament şi surprinde-le celor de-acolo tortura nemărturisită, se-cretă, cancerul care-i devoră... Cartea se va scrie singură, cum viaţa se trăieşte singură... Trei zile ajung, ca să descifrezi zece, douăsprezece taine de destine...

– Cu ce puterea să străbat în interior şi să le surprind asemenea taine, pe care singur zici că nici ei n-o cunosc?

– Cu puterea pe care ţi-o dau eu!...

– Dar cine eşti dumneata, atunci? a întrebat tălmăcitorul cel inexperimentat de destine, întorcându-se spre necunoscutul cu faţa osoasă şi râsul mefistofelic.

– Ce importă cine sunt eu? Ha-ha!... Destul că ai de la mine puterea să intri, să vezi, să asculţi, martor de nimeni văzut şi ştiut, cum câteodată m-am săturat eu a fi. Încearcă s-o faci, chiar de mâine dimineaţă începând. Trei zile ajung... Sunt încă prea multe...

– Şi deznodământul?

– Ha-ha! Deznodământul...? Mai vrei şi-un deznodământ?...

Râsul însă s-a stins şi răspunsul n-a mai sunat în noapte şi-n ceaţă.

Fiindcă din ceaţă şi noapte s-a mişcat alt duh al nopţii şi al ceţei; un om în rantia de călugăr, care dormea ghemuit pe-o treaptă, cu desaga de Sfinte Scripturi căpătâi.

S-a mişcat, s-a ridicat, şi poate buimac de somn, poate urmându-şi visul apocaliptic, călugărul nebun şi tuturor din oraş cunoscut, Filaret, a făcut semn de afurisire spre clădirea verticală, albă, gigantă, rostind fără şir cuvinte, mult mai fără de şir şi obscure cuvinte decât omul celălalt, negru, cu râsul demoniac:

– După aceste spuse m-am uitat şi iată că o uşă s-a fost deschis în cer!... Iară glasul cel dintâi pe care l-am

auzit eu ca sunetul de trâmbiţă, vorbi către mine şi mi-au zis: „Suie-te aici şi-ţi voi arăta ce are să se întâmple după aceste lucruri!”... Şi un înger au ieşit din Templu, strigând cu glas tare celuia ce şedea pre nor: „Pune mâna pe secerea ta şi seceră, pentru că a venit ceasul secerii şi secerişul pământului este gata!...”. Atunci, cel ce şedea pre nor şi-a aruncat el secerea pre pământ. Şi pământul a fost secerat... Şi s-au dezlănţuit apoi fulgere, tunete, glasuri şi s-a făcut un cutremur mare de pământ, cum de când este omul pre pământ n-a fost un asemenea de înfricoşat cutremur. Şi au strigat îngerul cel de-al doilea: „A căzut, căzut-a Babilonul cel mare! Vai! Vai ţie, Babiloane, cetatea cea mare, cetatea cea tare!... Într-o clipă ţi-a venit ţie judecata!...”.

După care, făcând semnul crucii, călugărul vagabond şi tuturor din oraş cunoscut, Filaret, s-a aşezat locului cu tâmpla pe desaga de cărţi sfinte şi pe dată a adormit, în noapte şi-n ceaţă.

Tălmăcitorul cel tânăr de destine s-a întors zâmbind spre tovarăşul său cu faţa osoasă şi râsul mefistofelic, spunând:

– Ce zici? Ar fi un deznodământ! Un deznodământ pe care nu l-ai prevăzut dumneata... Care să-i elibereze pe toţi din Infernul lor, de aci, de pe pământ, dacă pretinzi că-i Infern şi încep a crede acuma că este...

Dar omul cu obraz şi râs ascuţit se făcuse nevăzut în noapte şi-n ceaţă, absorbit de ceaţă şi noapte.

Poate semnul crucii îl alungase. Poate nu mai avea nimic de spus, de vreme ce celălalt glas se rostise.

Rostise verdictul.

A rămas numai bulevardul gol. Noaptea. Clădirea verticală, albă, gigantă, tăind ceaţa în unghi fantastic ca frontonul unui sloi plutitor, desprins din banchiza polului arctic şi navigând pe mările neguroase ale nordului spre-un enigmatic destin.

Lumina lunară, rece, spectrală, trimitea printre norii gălbii şi siniştrii paloşu-ui de flacără şi de gheaţă, oprit

index numai deasupra zidirii albă, verticală, gigantă, încă mai lugubră acum în somnul fără nici o presimţire, din noapte, din ceaţă. Fără de presimţire somn, deşi pe frontispiciul unghiului înalt şi abrupt, purta fatidica inscripţie a unui atât de apropiat verdict:

C A R L T O N

I

APARTAMENTUL 97

– Oare toată viaţa?... de-acum, toată viaţa?...

– Ce descânţi tu acolo, mă bot-grosule? Ce e cu toată viaţa?...

Domnul cel tânăr, elegant şi voios, cu manta foşnitoare de ploaie, pălăria catifelată pe-o sprânceană şi în mână cu micul mănunchi de garoafe înfăşurat în hârtie translucidă, întrebase puiul de om într-un acces de simpatică înveselire, privindu-l amuzat în creştet.

Noul însoţitor al liftului, un băieţaş dolofan şi bălan, tăcu intimidat. Îl stingherea uniforma orăşenească, scorţoasă şi cu sclipitori nasturi de alamă, pe care în acea dimineaţă o îmbrăcase întâia oară. Îl muncea înverşunarea încăpăţânată, rurală, să înveţe taina butoanelor de pe tabloul liftului, fară să se facă de ocară. Şi nici nu înţelegea el încă prea bine, vorba grăbită, şuierată, parcă mereu urzicând, a acestor ciudaţi domni din Capitală.

A răspuns deci pentru dânsul, Tody, celălalt băiat de serviciu, caiafă mai veche şi de mult pehlivănită, hlizindu-se cu o superioritate ocrotitoare:

– Vrea să ştie, domnu Ralf, dacă toată viaţa are să se dea huţa de-acum cu liftul ăsta de-o mie de ori pe

zi... Încă nu şi-a venit în fire, că-abia ieri l-a angajat domnu intendent, de la stână.

– Nu-s de la stână! protestă brusc îndârjit copilandrul, sucindu-şi gâtlejul în gulerul înalt de postav verde, care-i sugruma răsuflarea.

Tody rectifică, plin de sarcasm:

– Nu-i de la stână! E de la vaci, domnu Ralf!...

Domnul Ralph, cu toată nerăbdarea nervoasă şi captivată de alte preocupări, descifră fugar pâlpâirea înlăcrimată din ochii exilatului. Se înduioşă. Îi puse amical palma înmănuşată pe tichia verde cu inscripţia de fir CARLTON, aşezându-i-o mai strengăreşte pe-o ureche şi vorbindu-i a hilară îmbărbătare:

– Haide!... Nu face suprabot, bot-grosule, fiindcă puşlamaua asta a asfaltului numai te necăjeşte!... Tu nu ştii de glumă?... Cum te cheamă şi de unde eşti?

– Niculăiţă... Adică Niculae Leonte, din comuna Jiblea, plasa Oltul dă sus, judeţul Argeş.

– Prea bine, stimabile Niculae, Niculăiţă, Niculăieş... Cunoaşte de la mine, că aci te vei numi Nick!... N-ai încotro! Merge mai bine cu tichia ta şi cu uniforma aceasta măreaţă de lift-boy. Şi mai cunoaşte că vei primi de la mine suma fabuloasă de lei cinci, de câte ori ai să mă urci în cuşca ta până la al nouălea cer, unde câteodată se întâmplă să m-aştepte Infernul.

Domnul cel tânăr îşi arătă dinţii albi şi puternici, într-un surâs ferice, dovedind că nu prea crede în perspectivele Infernului care l-ar aştepta pe el uneori în cel de-al nouălea cer, de la etajul nouă. Împărţi câte o monedă însoţitorului mai vechi şi proaspătului ucenic, pregătindu-se de ieşire.

Mentorul lui Niculăieş, din Jiblea, ţinutul de Argeş, devenit Nick, lift-boy, îşi continuă dresajul cu severă autoritate.

– Ce caşti gura? Deschide uşa!... Ieşi şi aşteaptă. Salută! Pentru domnul Ralf, nici nu mai întrebi. S-o ştii pentru toată viaţa: etajul nouă, apartamentul 97...

Când domnul cel tânăr şi voios s-a depărtat pe culoar în foşnetul pardesiului subţire de ploaie, ciclul iniţierilor a urmat pe alt ton:

– Să mai ştii şi asta de la mine, mă Nică, bimbirică! Apartamentul 97, la doamna Dada Zamfirescu... Damă singură, fără bărbat...

– Dar atunci, domnul ăsta, Ralfu?... întrebă cu naivitate Niculăieş, manevrând precaut butoanele pentru coborâre.

– Domnul ăsta, Ralf, e altă chestie. A căzut pe bec!

– Cum a căzut pe bec?... Ce e aia bec?...

– Ai să-nveţi tu, Nică, bimbirică! Ai vreme... A căzut pe bec, amorezat lulea... Coniţa Dada îl lucrează în foi de viţă... Altfel un tip fain, bucşit de parale şi spart la mână... Când te-o trimite la Dragomir după vin, şampanie, icre negre, pentru o sută de paşi, înhaţi polul şi consideraţia, cum spune el... Afară îl aşteaptă Packardul. Packardul decapotabil!... Ştii tu ce înseamnă aia un Packard?

– Nu ştiu...

– Ai să-nveţi, Nică, bimbirică! În trei luni să le ştii astea pe derost, cum le cunoaşte şi bădia... Aci, la lift, e strunga liftelor de tot soiul, că d-aia se cheamă lift!...

– D-aia?... se minună repede încredinţat noul lift-boy.

– D-aia şi de altele, bimbirică! Fă înapoi, că sună la şapte. Şapte! Etajul şapte. Nu vezi lumina şi numărul la apel?

– Şi adică domnu ăla, Ralfu?... se agaţă Niculăieş Leonte din Argeş, de singura fiinţă care-l întâmpinase prietenos în acest turn al lui Babei cu nenumărate caturi. Adică, domnul ăla, Ralfu...?

– Lasă-l pe domnul ăla, Ralf, că are cine să-i poarte de grijă şi să-i scoată lui peri albi... Deschide şi ieşi. Salută! Că numai aşa iese şi pitacul!

În această vreme, Ralph Silişteanu răsucea cheia în uşa apartamentului 97, fără să sune şi fară să aştepte.

A zvârlit din zbor pardesiul de ploaie în cuierul vestibulului şi s-a apropiat de a doua uşă, ascuţind auzul. Nici o mişcare. Doarme?... Cu băgare de seamă, în vârful degetelor, a traversat holul întunecos cu voleurile şi draperiile trase, a întredeschis canatul de la dormitor.

Tot nici o mişcare. Doar patul gol, răvăşit, cu spuma olandei şi dantelelor luminând dalb, cald, în penumbră. Şi dincolo, în camera de baie, şuvoiul duşului, dens, neîntrerupt, sonor.

Ralph Silişteanu a schimbat garoafele din ajun, cu cele proaspete şi umede, în vasul de cristal de pe noptieră. A tras un taburet şi s-a instalat potrivindu-şi dunga pantalonilor şi pregătindu-se de stagiu lung, cu un zâmbet de încântată, drăgăstoasă resignare. Aceasta i se întâmpla măcar de trei ori pe săptămână. Făcea parte din Infernul său. Un Infern destul de suportabil.

Jucă portţigareţul plat între degete. Să aprindă? Nu?...

A renunţat, ca să dea aşteptării o mai dulce savoare de martiraj. Iar fumul ţigării, bărbătesc şi aspru (fuma numai tutun negru, Maryland), ar fi suprimat brutal atmosfera aceasta molatică, senzuală, capitoasă, a camerei unde a dormit o femeie şi păstrează încă în plutirea de parfum, de apă de toaletă, de pudră, o mai vivace prezenţă de efluvii carnale. „Încep să nu mă mai recunosc! – constată amuzat tânărul de pe taburet. De trei luni fac exact ceea ce mi-ar stârni ilaritatea, când aş afla că o mai fac şi alţii...” Pe urmă i-a trecut o nestatornică umbră peste zâmbetul euforic. A gândit că o iubire care se analizează, nu e o iubire deplină, definitivă – unica!

Se simţi vinovat faţă de Dada, faţă de el, faţă de iubirea lor.

Ieri, nu mai departe de ieri, a pufnit de râs ascultând sceptica axiomă a unchiului Toma, când pretindea că în iubire eşti îndrăgostit îndeobşte de imaginea pe care-ai

urzit-o ca o magică aură în jurul unei fiinţe, nu de făptura indeaievea, terestră, resorbită şi transfigurată în cealaltă, a plăsmuirii. Dacă descompui lumina aurei la spectrul solar, ce mai rămâne? – îl întrebase oncle Thomas. Şi cum nu-şi făcuse iluzii despre erudiţia cam aproximativă a nepotului, tot el a răspuns. O succesiune, o degradare de culori: violet, indigo, albastru, verde, oranj... Nu! greşeşte. Alta era ordinea: verde, galben, oranj, roşu... Stupid! Din ce în ce mai stupid! Îşi gândeşte acum iubirea în noţiuni de enciclopedie populară. Toate numai din pricina acestui unchi şi fost tutore, oncle Thomas, Toma Alevra, celibatar inveterat şi misogin incurabil, care de la majorat i-a rămas un camarad mai vârstnic, partener de bridge la club şi de aperitive la bar. Oncle Thomas, care în fieştece zi, între un pahar de Martini şi o havană Coronas, îl întoxica perseverent cu dezabuzatele sale teorii asupra amorului, împestriţate de citate diri Stendhal, Sénancour, Nietzsche, Wilde, Shaw, alte fosile... Un om de modă veche, unchiul Alevra! Aparţinând altei lumi; epocilor preistorice. Marca Expoziţia universală 1900. Medalia de aur, ***hors concours***... Firul de păr împărţit în patru. Cărţi, autori, citate... O înţelepciune trişată, pentru a justifica tardiv sărăcia unei tinereţi lipsită de ardoare, de pasiune, de încredere în viaţă, de curaj, chiar de-o indispensabilă doză de naivitate... Fericirea în imobilitatea unui Buda obez. Pe când pentru el, totul e neastâmpăr, mişcare, ardere, risc. Risc, cu unele consecinţe dezagreabile câteodată, cum s-au precipitat în ultimul timp... Ralph Silişteanu a gonit amintirea lor, continuând a zâmbi fără grijă ameninţărilor, fiindcă tot clocotul energiei din el nu admitea decât dezlegări optimiste.

S-a ridicat într-un zvâc. Cataracta duşului încetase după uşa albă. Şi îndată a răsunat o modulată chemare:

– Ra-aaalph?...

Atât de sigură era că a sosit şi că aşteaptă! El a răspuns aproape de uşă, frământând paşii pe loc, dar fără să intre, repetându-i ca un fidel ecou modulaţia glasului:

– Pa, Nunu-uuu!...

Îi spunea Nunu, deşi o chema Dada, fiindcă toate cedările ei începeau cu un refuz: Nu-nu!...

– Aştepţi de mult, Ralph?

– Să tot fie o mie de ani...

– Atunci, cum eşti antrenat, mai aşteaptă, te rog, cinci secunde...

Râdea dincolo de uşă, alintat, modulat, ca gânguritul de porumbiţă.

El a privit surâzând cronometrul de la încheietura mâinii, gata să-i calculeze de câte ori câte cinci secunde va avea de aşteptat. A dat greş însă de data aceasta. Cele cinci secunde încă nu se împliniseră, când uşa s-a deschis şi Nunu a apărut în prag, drapată în mantia spongioasă şi albă, cu părul strâns în boneta ovală de cauciuc, tăiată în chip de cască a zeităţilor Eladei. Şi era într-adevăr ca o naltă şi zveltă incarnaţie a unei mitologice divinităţi marine, cu faţa îngustă şi capul mic, cu pielea bronzată şi cu ochii de-un verde oceanic, aşa cum i-a răsărit astă-vară pe plaja scânteind de pulberea scoicilor irizate în soare şi cum mai ales aşa o vede, o poartă în el, o pierde, o regăseşte.

A înfăşurat-o cu braţul musculos peste umeri, strivindu-i sânii duri de pieptul lui, răsturnându-i capul şi sărutându-i buzele.

– Nu! Nu... Fii cuminte!... Şuroieşte apa pe mine!... gâlgâi ea cristalin cuvintele de împotrivire, dându-i totuşi gura şi închizând ochii, cu respiraţia şi spusele întretăiate de sărutul adânc, nesfârşit.

Mirosea răcoros a apă rece, a rouă, a dimineaţă. Iar buzele proaspete aveau ştiuta savoare amară a florilor marine.

Înăbuşită, trăgându-şi suflarea, l-a respins cu braţul gol, arămiu încă de soarele lui august. A deschis ochii şi a smuls casca să-şi elibereze părul inelat, negru, cu reflexe albăstrii, pe care l-a risipit dintr-o singură clătinare de frunte.

– Fugi! se îmbufnă. Eşti un nesuferit!

– Sunt un nesuferit!... recunoscu el în cea mai desăvârşită beatitudine.

– Şi un infect!

– Şi un infect...

– Un adevărat monstru!

– Un adevărat monstru... încuviinţă mai departe Ralph, fară să-i pese, zâmbind fericit şi încercând să-i prindă sânii prin pânza spongioasă, în cupele palmelor.

Nunu l-a lovit uşor, mustrător, peste mână, cu degetele subţiri şi reci, încruntându-şi sprincenuşele arcuite într-o dezamăgită scandalizare:

– Nici măcar nu-ntrebi pentru ce eşti un nesuferit? un infect? un monstru?...

– Întreb... îşi luă el o mutră bufon spăşită şi intrigată. Întreb grozav!

– Pentru modul infam în care te-ai purtat astă-noapte cu mine! Pentru aceasta...

– Eu?... Astă-noapte?...

– Da! Tu, astă-noapte! Prin vis... Erai prin vis de-o... de-o... Pfui! Mă mir că nu ţi-e ruşine să mai dai ochii...

Departe de a se simţi ruşinat si măcar că nu ştia prea bine pentru ce mizerabilă vină, surâzând şi arătând patul cu pernele inutil răvăşite, a propus prompt:

– Să transformăm în acest caz visul în realitate, Nunu drag!... Ca să ştiu cel puţin pentru ce să-mi pun cenuşă pe cap.

Ea se încruntă iarăşi, stăpânindu-şi undirea de râs şi privindu-l cât putea mai sever pe sub sprincenuşele încreţite. Ca ultimă injurie i-a aplicat porecla pe care o găsiseră amândoi, unui permanent şi grotesc client de la cabaretul Melody.

– Ai devenit al doilea cinocefal lubric!

– Cinocefal lubric, eu, care dormeam inocent ca un prunc nou- născut?... se minună Ralph. Sau lubrică doamnă cinocefală, cea care visa în acest timp, după cât înţeleg, savant pervertite lubricităţi?... Spune că nu, doamnă Nunu!... Graţie cel puţin că ai optat pentru mine şi că nu m-ai scos din cauză, de dragul autenticului lubric cinocefal!... Ce-ar fi fost, Doamne?

Cu o volubilă mobilitate actoricească de mimică şi fizionomie, ca să ilustreze oroarea scenei dacă în locu-i s-ar fi întâmplat să apară în visul lui Nunu adevăratul cinocefal lubric de la Melody, l-a reconstituit aidoma. Cum stă prăvălat la masă. Cum urmăreşte dansatoarele cu priviri libidinoase. Cum îi spânzură vâscoasa buză de jos, pieliţa flască a fălcilor şi a guşii, pleoapele, labele lungi şi păroase. Toate uimitor, scabros de identic modelului.

– Încetează, te rog! începi chiar să sameni cu el!... s-a cutremurat Nunu cu o palpitare de oroare a genelor curbe peste ochii oceanici.

– Stai, că n-am terminat!...

Şi continuându-şi jocul, Ralph a înaintat spre dânsa legănân-du-se burlesc pe picioarele absurd scurtate, cu genunchii îndoiţi, cercând s-o cuprindă de mijloc, cum îşi înşfăca victimele la dans, la ore târzii de noapte, cinocefalul lor lubric de la Melody.

Ea s-a smucit, s-a apărat, aruncându-i o pernă în obraz. El a prins-o din aer şi i-a trimis-o îndărăt. Un timp au zburat pernele între dânşii, prosoape, rochii mototolite, casca udă de gumă, pantofi capitonaţi cu fulgi, în clinchetiri argintii de râs şi într-o vehementă hârjoană de animale tinere, robuste, frumoase, fericite.

În focul luptei, mantia spongioasă lunecase, căzuse pe covor, o călcaseră în picioare. Ea şerpuia goală, liberă, cu impudoarea simplă şi naturală a femeilor care se ştiu din superbă plămadă, încă neatinse de coruptibila gheară a timpului, crescută din copilărie pe ţărmuri de mare, în piscine şi solarii, cu singurul

vestmânt un precar mailot, mai iluzoriu ca frunza de viţă a Evei.

De altfel, pielea arămie, uniform mată, făcea să pară mai puţin goală decât ar fi arătat printr-o străvezie haină. Cu gâtul subţire, cilindric, cu umerii drepţi şi viguroşi legaţi, cu sânii înalţi şi mici, cu mijlocul suplu, coapsele strâmte, nici nu s-ar fi deosebit de un discobol androgin când se pregătea să arunce un puf circular, scuturându-şi buclele negre pe ceafă şi săltându-se elastic pe-un singur picior, fin, musculos, cu linii prelungi.

Aşa s-a zărit în oglindă. Şi numai atunci i-a fulgerat conştiinţa că se află astfel în faţa bărbatului cu al său costum cenuşiu, corect, contemporan lumii civilizate.

Instinctiv şi-a încrucişat palmele pe sâni, cu un gest de gingaşă şi desuetă feminitate, care-i venea din n-ar fi ştiut ce adânc de milenii.

Eterna, enigmatica şi dulcea contradicţie din ea! Îi încredinţase cheia, dar nu-i îngăduia să doarmă aci. Fusese a lui, dar nu-i permitea să intre când se afla în baie. Îi luneca, mereu dându-se şi mereu smulgându-i-se. Acum se indignase pe amândoi.

– Suntem nebuni, Ralph!

– Oricum, de-o adorabilă nebunie!

– În vremea aceasta, nu te gândeşti?... Lumea aleargă la îndeletnicirile ei urâte şi penibile. Munca silnică, cea de toate zilele. Şi noi... Noi...

Ralph s-a lepădat de tot universul:

– Ce-are de-a face lumea aceasta, cu noi? O priveşte personal...

– Cum poţi să uiţi?...

– Nu uit! declamă el cu şăgalnică emfază. În timpul acesta o turmă umană, cu ochii în pământ şi capul plecat, se îmbulzeşte resemnată la abatorul birourilor, uzinelor, eţetera... Dincolo, războiul!... Mitraliere, tunuri, avioane, branduri... O lume care, plictisită să tot moară numai în rate, se sinucide masiv!... Vezi că nu le uit toate? Nu le uit şi, mai ales, mă uit la tine...

Eşti sublimă, divină, unică, scumpă Passionaria, deplângând soarta lumii şi perorând teorii sociale în costumul acesta... fară costum.

– Dă-mi o haină, te rog. Şi nu mă mai privi aşa!...

Ralph i-a pus cu exagerată precipitare mantia spongioasă pe umeri, dar a folosit prilejul ca să întârzie cupa palmei pe pieptul rotund, apăsând cu degetul butonul brun al sânului care îndată a sumeţit un vârf dur şi insolent.

– Răspunde la apel! a constatat el zâmbind, cu gândul la cazna noului lift-boy, Niculăieş din Argeş, când uceniceşte manevra ascensorul. Răspunde la apel: etajul IX, apartamentul 97, doamna Dada, care începe cu nu-nu şi...

– Eşti agasant! Sfârşeşte odată...

– ... şi sfârşeşte cu da-da! Uite! Nu vezi că individul spune da-da! Mai loial şi spontan decât tine, Nunu!... Indivizii, căci sunt doi...

„Indivizii" scoseseră corniţe şi împungeau pânza groasă şi spongioasă a mantiei de baie. Ea şi-a încruntat fruntea dreaptă şi înaltă, cu o linie adâncită între sprâncene:

– Te-am rugat: încetează, Ralph! Ce e cu tine astăzi!

– Nimic nou, Nunu. Îmi eşti dragă. Atata tot!

Ralph a răspuns aşezându-se pe taburet, cu toată însufleţirea stinsă. Glasul sunase într-o învăluire gravă, profundă, străină de firea lui. Ea a micşorat ochii, l-a examinat îndelung. A înăbuşit un suspin şi îndată o mijire de zâmbet îmbunat îi tremură în gropiţa de la colţul buzelor. S-a apropiat, trecându-i degetele prin păr, ridicându-i fruntea, căutându-i în privirea înegurată cu ochii săi oceanici:

– Ce copil eşti, Ralph! Mic şi prost...

– Mai ales prost.

– Ştii foarte bine că şi eu... Nici nu-mi închipui viaţa fără tine...

– Atunci, Nunu?

– Atunci... Atunci?... Sunt atâţia de atunci! Unii pe care-i ştii. Alţii pe care nu-i ştii.

Ralph a înclinat capul şi i-a ocolit privirea senină şi dreaptă. Căci de câteva săptămâni tăcea şi el tăinuite obstacole, înălţate între dânşii, tăinuite şi, fără îndoială, trecătoare. Dar ronţăind mărunt, vorace, din fericirea acestor dimineţi când lasă totul ca să alerge aci cu micul mănunchi de garoafe cotidiene.

– Eşti bun să ridici voleul? l-a rugat Nunu.

S-a supus. A dat drumul deplin luminii.

O lumină turbure, ceţoasă, posomorâtă, de noiemvrie.

Amândoi au privit în jos bulevardul ud, copacii negri, trecătorii grăbiţi şi zgribuliţi sub umbrele în ploaia măruntă, tramvaiele cu remorci hâde, goana neîntreruptă, parcă vrăjmaşă, a automobilelor, cu împroşcări de apă gălbuie sub roţi.

– Brrr! a exclamat ea înfiorat. Ce dimineaţă sinistră! Parcă s-a înecat acolo, în mare, soarele dimineţilor noastre de astă-vară... Îţi aminteşti, Ralph, când ne-a prins răsăritul înotând departe în larg?... Numai noi doi... Plecasem după întâia noapte... Abia mijea de ziuă... Un cer de stânjinel şi mai sclipeau încă ultimele stele... Cu ce ochi ne-a privit pescarul turc, când ne-am apropiat de barcă!... Poate credea că venim de la Trebizunda, de la celălalt capăt al mării... La anul, când ne vom întoarce, aş vrea să ne luăm o barcă cu pânze... Să pornim numai noi, în fiecare dimineaţă, departe de toţi, de toate... Numai noi doi...

Îşi lipise tâmpla de tâmpla lui. El a strâns-o alături. Nu! Nu-i cu putinţă. Nu-i cu putinţă s-o piardă. Fără ea, n-ar mai avea nici un sens toată viaţa.

II

APARTAMENTUL 41

– Toată viaţa ai de gând să-mi otrăveşti dimineţile cu banii tăi de coşniţă, Cornelio?

– Probabil că toată viaţa. În afară dacă nu s-o descoperi între timp reţeta miraculoasă, să ne hrănim cu buline de aer comprimat.

– Faci pe deşteapta cu mine?

– Recunoaşte că nu-i prea greu!... a strâns femeia din umerii slăbănogi şi dizgraţioşi.

Constantin Stahu a privit-o cu duşmănie pe sub ochelari. Ce bălţat şi lălâu e capotul acesta de mătase vegetală! Cum îi spânzură sânii! Şi ce ridicolă pentru vârsta ei e culoarea aceasta nou-nouţă a părului: roşcată, cu reflexe violete! Când a cunoscut-o, avea părul negru. Pe urmă, oxigenat. Acum şase ani, platinat. Şi astăzi, roşu-violet. Are-o nevastă cameleon!... Cine ar mai crede, privind-o, că s-au luat din dragoste? că-i părea suprema fericire să-i ţină mânuşiţa în mână şi să-i sărute vârful degetelor? să se plimbe în clar de lună murmurân- du-şi inepte promisiuni de fericire eternă?

A lepădat ziarul alături şi s-a scormonit în portbilet. Cu oftat de martir, a scos bancnota şi a zvârlit-o pe masă, peste cornurile pregătite pentru cafeaua cu

lapte. Apoi a reluat gazeta să-şi urmeze lectura: Vizita lui Molotov la Berlin; Bombardamentele aeriene din Grecia; Bombardamente aeriene din Franţa ocupată; Bombardamentele aeriene din Alexandria; Un sânge generos şi eroic, purificator, pulsează acum în toate inimile româneşti!

Mezinul copiilor, Ţaki, licean din clasa treia, cu părul excesiv pomădat şi favoritul răsfăţat al tatei, repetă tentativa neizbutită de mai adineaori:

– Şi sutica mea, Pap?

– Ţi-oi da o sutică, să n-o poţi duce! mormăi Constantin Stahu, fără să ridice ochii din ziar.

– Numai să mi-o dai, Pap, că de dus o duc eu!... O duc la cofetăria Nestor sau jos, la cinematograf...

– N-am! Înţelege că n-am...

– Ai, Pap! Lasă c-am tras eu cu ochii la teşcherea. La club cum dai? Sute de sutici...

Constantin Stahu a ridicat privirea turbure şi nedormită, duşmănoasă, tot spre Cornelia, nu spre odorul care-şi permitea asemenea impertinenţe:

– Rezultatul educaţiei tale!... Mă judecă acum şi copiii. Cornelia, mama Grahilor!... Asta spuneai c-o să fii... Să nu-ţi vie a râde?

Femeia părea că n-a auzit. Se îndeletnicea cu turnatul cafelei şi laptelui în ceşti, dozând farmaceutic cantităţile ca s-ajungă la toată lumea. Ceilalţi copii tăceau, deprinşi cu această scenă de dimineaţă. Mai puţin deprinsă era bătrâna din capul mesei, Raluca Stahu, proaspăt descinsă din târgu-i de la marginea ţării şi cu toată suferinţa unor astfel de mărturii înscrisă pe obrazul uscăţiv şi oblong, mai slăbit într-o singură săptămână şi acum alb ca varul.

Trei sferturi de veac trăise neclintită în acel depărtat târg, într-o toropire lipsită de peripeţii, în afară de logodne, nunţi, naşteri, înmormântări, care luau proporţii de evenimente epocale şi dădeau subiect de neistovite comentarii pe luni şi pe ani. Era o existenţă domoală şi cu zarea mărginită, pe măsura caselor

scunde, bine înrădăcinate în pământ, cu livezi bătrâne, pe uliţi somnoroase, unde zăvozii lătrau rustic, dimineaţa o deştepta straja cocoşilor şi, într- amurg, tânguiau clopotele melancolic, îngânându-se cu trâmbiţa stingerii din deal, la cazarmă. Duruia o birjă. Se depărtau paşi... Pe urmă, nimic. O tăcere şi o noapte de adânc de ape, într-un oraş cufundat în adânc de ape.

Acum, dimineţile, zilele, nopţile, scenele de aci, din casa aceasta suspendată în văzduh!

– Ai dormit bine, mamă?... întrebă Constantin Stahu de mântuială, împăturind ziarul, punându-l sub cot şi începând să mestece din cornul înecăcios, cu miezul de iască, de vată, de cârpă, cum toate aveau pentru el gustul acesta de ani şi de ani.

– Da, Ticuţă! minţi ea.

– Ce spuneam?... Se deprinde omul cu toate!

– Da... Se deprinde cu toate.

– Cam strâmt pentru atâtea suflete. Dar în schimb, confortul cel mai modern! Lift, apă caldă, calorifer, ventilaţie...

– Şi clubul la doi paşi! a încheiat sec această enumerare, Cornelia.

De astă dată soţul, el părea că n-a auzit. Mezinul copiilor a dat un cot fratelui mai mare de alături, Radu, studentul, clipind şmecher din coada ochiului şi întrebând cu tâlc:

– Maică-mare, aşa dar numai tremură blocul?... Nu mai simţi că s-a făcut planeta de gelatină?

Bătrâna a răspuns blajin, prefăcându-se din caritabilă delicateţe că nu pricepe intenţia răutăcioasă a nepotului:

– Nu, copile dragă. Nu mai simt nimic. Fără îndoială că numai ascensorul era de vină... Şi tramvaiele astea, automobilele care nu mai contenesc.

Ţaki era gata să mai adaoge ceva. Păstra în rezervă o inepuizabilă sursă de întrebări perfide. I le-a ţintuit

însă pe buze privirea apăsată a Corneliei, mama Grahilor.

Ceilalţi Grahi se uitau în farfurii şi în ceşti, stăpânindu-şi anevoie zâmbetul. Căci de-o săptămână, îi înveselise peste măsură ideile năstruşnice ale acestei bunici provinciale, ignorantă şi superstiţioasă, ieşită pentru prima oară din bârlogul ei. În cele dintâi două dimineţi, muncită de-un somn mereu întrerupt, Raluca Stahu istorisise cu naivitate că tremură ceva în toată casa, că după semnele sale, ceva se frământă în măruntaiele pământului. O încercau nelinişti şi presimţiri, pe care le-a împărtăşit fară să ia aminte la întrebările înteţite, la schimbul ironic de priviri, la chicotirea nepoţilor şi nepoatelor. Pe urmă, când le-a înţeles, s-a făcut a nu înţelege, ruşinată de neruşinarea lot.

O dumirise numai întâmplarea cu Nina, nepoata cea mai mică.

Fixând-o cu ochii albaştri şi de-o crud viclenită candoare, fetiţa se minunase:

– Cum vine aia, mamă-mare? Cum să se frământe măruntaele pământului?... Poate fierbe cazanul lui Satan?...

– Nu vorbi într-un ceas rău, maică! Pentru faptele oamenilor care s-au înrăit şi nu mai ştiu de teama lui Dumnezeu, n-ar fi de mirare. Fă-ţi cruce, copila mea!...

În loc să-şi facă semnul crucii, cum l-a repetat de trei ori repede şi mărunt bătrâna din capul mesei, Nina izbucnise în hohot, împroşcând printre buze cafeaua cu lapte. S-a năpustit pe uşă cu şervetul la gură, împiedicându-se în prag, ciocnindu-se cu servitoarea care intra cu o tavă plină şi eliberându-şi tot râsul în cealaltă cameră.

Episodul a pus capăt glumirilor pe fată. Ceilalţi nepoţi s-au potolit, mărginindu-se la surâsuri ironice şi la schimbul de uitături complice. Mai stăruia cu întrebări directe doar Ţaki. Ca s-o întristeze mai adânc, fiindcă mezinul Grahilor aducea la chip, la frunte, la

ochi, cu Ticuţă al ei, de acum patruzeci de ani. Iar copilul, cu o drăcească intuiţie, simţind că asupra lui se oprise îndeosebi dragostea înduioşată de amintiri a bătrânei, n-o păsuia o clipă cu tot soiul de bazaconioase uimiri:

– Mamă-mare, nici nu ştii mata cât de bine semeni cu madam Brahmaputhra! Extraordinar!...

– Aceasta n-am ştiut-o niciodată, copile dragă... Cine e cucoana despre care vorbeşti?

– Împărăteasa Indiei, mamă-mare. Mă mir că n-ai citit mata în tinereţe memoriile ei!...

– Nu le-am cetit, copile. Pe vremea tinereţii mele, femeile îşi căutau de gospodărie şi de copii nu de memorii şi romanţuri. Nici drama din Mayerling n-am citit-o, cu Maria Wecsera, măcar că apărea în fascicole...

– Mata eşti de pe vremea Măriei Tereza; pardon, vreau să spun Weczera, mamă-mare?

– Sunt, copile.

– Atunci eşti de pe vremea lui Grigore Alexandrescu?...

– Care Alexandrescu?... Am cunoscut eu unul, Matache Alexandrescu, care avea casă pe Buna-Vestire, lângă biserică, la noi... Dară a murit de astm, prin 1910; ba nu, în toamna lui 1909... Îl ştie şi Ticuţă... Când era copil ca tine, îl chema să-i dea mere şi nuci din livada lui vestită în tot târgul...

– Nu ăla mamă-mare... Altul! Poetul. Eu credeam că matale ţi-a dedicat poezia ***Moartea luiAzor,*** mai numită şi ***Câinele soldatului:*** „De două ori noaptea cu umbrele sale, emisferul nostru îl învăluise...”. Nu-i splendid?

– O fi, copile! Numai că eu nu prea înţeleg ce va să spună... Asta-i mai mult o păsărească...

– Ideie fundamental greşită, mamă-mare! Păsărească nu-i aşa. Să-ţi arăt eu cum e păsărească: Mapemapemaperepe fapecipe toapetepe paperapelepele!...

– Aceasta înveţi tu la şcoală, copile?... clătina bătrâna din cap, ridicând ochii spre cer.

– Mai învăţ şi altele, mamă-mare! De exemplu: două unghiuri A O B şi B O C sunt adiacente, dacă au acelaşi vârf comun O, o latură comună O B şi două laturi distincte de o parte şi de alta a laturii comune. Asta-i păsărească, dacă vrei să ştii ce-i păsărească sută-n sută!

Pentru a îndura asemenea sfruntări, unicu-i fecior, Ticuţă, consolarea şi fala ei din anii de văduvie ai tinereţii, o scosese din casa cu verandă şi miros de gutui, ca să se împărtăşească o lună din deliciile Capitalei. Pentru această bucurie pe care i-o rezervau mălădiţele din sângele şi din carnea ei, îşi prelungise pregătirile cu neastâmpăr şi emoţie încă o lună.

Din sipete cu chingi de fier şi lacăte de visterie, a dezmormântat ea suluri de atlas şi ţesături cu urzeală şi desene de mult dispărute din această lume, bolerouri demodate, pelerine. Chemase croitoreasa acasă şi s-a echipat întru o spinoasă confruntare. Alta decât acea care o aştepta aci. Căci de la distanţă, altfel le întrevazuse ea toate.

Se temea de judecata Corneliei, fiindcă nu se simţise prea apropiată cu sufletul de noră încă acum douăzeci şi cinci de ani. Îi părea pe atunci prea spilcuită, prea năzuroasă, prea cu fumuri. Visase pentru Ticuţă altă partidă mai serioasă: o gospodină după datina veche, meşteră în dulceţuri şi cozonaci. Şi avea bănuiala că numai sub influenţa nevestei, îndată după război, Ticuţă şi-a dat demisia din magistratură tocmai când fusese înaintat preşedinte de Tribunal, ca să se mute la Bucureşti şi să-şi ţină casa din veniturile nestatornice ale avocaturii. La trei zile după sosirea aci – nici în treizeci de ani n-a înţeles ea atâtea despre viaţă, cât în cele dintâi trei zile de aci! – la trei zile, s-a lămurit că veniturile nu erau numai nestatornice. Mai erau şi de îndoielnică origine. Intervenţii, samsarlâcuri, comisioane, afaceri încurcate pentru care zbârnâia

telefonul şi foiau în biroul de alături tot soiul de indivizi cu mutre suspecte; iar o asemenea mutră suspectă luase şi Ticuţă al ei.

Nu mai păstra nimic din băieţelul cu privirea limpede şi fruntea albă, bombată, luminoasă, aşa cum îi arăta fotografia de premiant întâi cu cunună, pe care o agăţase cu patru decenii în urmă deasupra patului, aproape de icoană, şi cum acolo rămăsese, ca să-şi îndrepte spre dânsul ochii după fiecare închinare de dimineaţă şi seară, cerând Domnului să-l aibă în pază şi să-l fericească. Acela era neschimbat pe cartonul pal, cu rama de aur. Aşa îl păstrase în ochii şi-n inima ei.

Celălalt chelise, se buhăvise, aproape să nu-l recunoască în gară. Ticuţă al ei! Ticuţă al ei – şi omul acesta străin, morocănos, veşnic nedormit, ziua între samsari, noaptea la club! Ticuţă al ei, crescut în cuviinţa din casa cu candela nestinsă la icoane, ferit de toate urâţeniile vieţii – şi discuţiile acestea fără stânjenire în faţa copiilor, din fiecare dimineaţă! Bani, certuri, stropşeli, învinuiri între mamă şi tată că şi-au mâncat unul altuia viaţa, copiii amestecându-se cu glumele lor sau privindu-şi părinţii cu o zeflemistă compătimire. Numai în ziua întâia au cruţat-o. Pe urmă, puterea obiceiului a fost mai tare. De ce confruntare se temea ea, şi ce confruntare o aştepta aci. Cum de nu bagă de seamă cât o chinuiesc? Şi de ce-au chemat-o atât de stăruitor? Căci pentru ceva au chemat-o. Au a spune ceva şi mereu ocolesc, mereu amână...

Bătrâna Raluca Stahu a înghiţit în silă cafeaua cu lapte, rece şi apoasă, cu o pieliţă creaţă de gutapercă deasupra.

Ochii mâhniţi îi măsura pe toţi, la rând.

În celălalt capăt de masă, Ticuţă, molfăind îmbucături mari de corn şi sorbind zgomotos lichidul turbure din ceaşcă. Alături Cor-nelia, cu părul ei roşu-violet şi capotul dihocat, mâncând tot atât de urât: cafeaua i-a zurăvit două mustăţi bârligate la colţul

buzelor, pe care nu le simte, să le şteargă. Parcă s-au animalizat amândoi. Copiii: Radu, Denisa, Top, Nina, Taki, vorbind monosilabic, răstindu-se între dânşii, mai străini decât călătorii adunaţi din întâmplare la masa unui restaurant de gară. Şi ca la masa unui restaurant de gară e şi faţa de masă: leşiatică, murdară, cu rotocoale de pete, cu tacâmurile şi farfuriile desperecheate. Toată casa poartă pecetea dezordinii şi provizoratului. Mobile târâte dintr-un apartament în altul, vechi de la gospodăria lor din provincie şi completate cu altele de ocazie după hazardul mutărilor, scrijilate, cu placajul coşcovă, cu încuietorile care nu funcţionează. Ce bun gând a avut ea, când din sipetele cu chingi de fier şi din scrinurile de-acasă a scos feţe de mese din foaia de zestre, suluri de olandă, şervete, bijuterii vechi, inele, cruciuliţe cu briliante, lanţuri de aur bătrâneşti, cutia de pluş roşu cu monede de aur jubiliare şi cu napoleoni! A încărcat două valize şi de-o săptămână aşteaptă prilejul să-i adune pe toţi în jurul ei, ca o mamă şi o bunică bună din poveştile cu Sfânta Vineri, împărţindu-le tuturor daruri cum plănuise s-o facă din prima dimineaţă şi n-a mai tras-o inima împietrită de dureroasa uluire a confruntărilor la care nu se aştepta.

După ultima înghiţitură, Ţaki a repetat a treia oară aceeaşi disperată tentativă, implorând răzgâiat:

– Pap! Sutica mea, Pap!...

– Tine şi isprăveşte! sucombă Constantin Stahu, zvârlindu-i banul care s-a dus de-a dura pe faţa de masă cu rotocoale vinete.

Ţaki a prins moneda din cursă şi, cu o dexteritate de prestidigitator, a mistuit-o în buzunar, declarând în chip de mulţumită:

– Ştiam eu c-ai să fii şic ca întotdeauna cu mine, Pap!

– Şi eu, tată? întrebă Radu, cu glasul tărăgănat. Ai putea să mai fii şic şi cu mine!

– Şi eu?... a adaos Denisa, fata cea mai mare, răsfirându-şi părul cânepiu cu vârful degetelor. De-o lună n-am mai fost la coafor.

– Şi eu?...

– Şi eu? s-a înălţat corul antic, al celorlalţi doi copii, Top şi Nina.

– Aşteptaţi... În două-trei zile, am de încasat...

– Două-trei zile, care durează de două săptămâni... aminti studentul, cu un surâs sceptic. Încasările tale! Cunoaştem...

– Ce cunoşti?

Feciorul cel mai mare îşi accentuă surâsul, transformat într-un râs încă mai crud. În loc de răspuns, citi titlul articolului din ziarul împăturit pe masă:

– Un sânge generos şi eroic, purificator, pulsează acum în toate inimile româneşti...

– Ascultă Radule! Ai întrecut măsura... Ce vrei să spui cu aceasta?

Fără a se turbura, Radu a făcut semn cu degetul mare al mâinii drepte, peste umăr, spre biroul cu uşa întredeschisă:

– Nu vreau să spun nimic... Telefonul! Sună telefonul, pentru a inaugura chestiile purificatoare pe ziua de azi. Telefonul purificator!

Într-adevăr, telefonul zbârnâia cu perseverenţă. Constantul Stahu s-a ridicat mormăind şi, uitându-se posomorât la Cornelia, parcă toate răspunderile ea le purta:

– Desigur! Telefonul!... De-acum începe! Telefonul! Telefonul!...

– Închide-l! Suprimă abonamentul... propuse Cornelia ricanând şi strângând iarăşi din umerii uscaţi şi dizgraţioşi.

– Vorbeşti ca imbecilul de colo, cu telefonul lui purificator!... Telefonul acesta vă hrăneşte.

– Destul de anemic.

– Cum?...

– Ne hrăneşte destul de pe sponci.

Constantin Stahu, din uşă, se adresă bătrânei de la capătul celălalt al mesei, cu glasul plângător al lui Ticuţă de odinioară:

– Ufff!... Îi vezi mamă?... Asta-i viaţa mea! Dacă aceasta se mai poate numi viaţă?

III

APARTAMENTUL 13

– Viaţa trece pe lângă Fabiana, peste Fabiana, fără s-o atingă. Fără să-i turbure admirabilul echilibru... Mă crezi că în zece ani n-a existat o singură dispută între noi?

– Ştiu, Dadule!... Ce să cred? Ştiu...

– M-am întrebat adesea de ce?

– Răspunsul îmi pare că a fost foarte simplu. Firea ei senină pe de o parte; atenţia, delicateţea, tandreţea ta, pe de alta.

– Olala! Lasă-mă pe mine! Mă vezi în culori prea roze, fiindcă mă vezi cu ochii ei.

– Cum, adică? eu n-am ochi? s-a ofensat Flor, sora Fabianei, lărgind ochii care erau superbi, migdalaţi, negri cu luciri catifelate în pupile.

– Ai-ai! Şi încă ce ochi!... recunoscu Dadu.

Dar îndată a tăcut, nemulţumit de precipitarea suspectă a acestei constatări.

Flor se linişti, lăsându-se la loc pe spatele fotoliului:

– Aşa da! Urmează...

– Ce să mai urmez?... şovăi Dadu, derutat.

– Explicai secretul inamovibilului ***beau-fixe*** din menajul vostru. Aştept lecţia. Poate să-mi folosească şi mie, când va veni vremea...

– Mai este pân-atunci, Flor.

– ***Sait-on jamais?*** Deocamdată te-ascult...

– În primul rând, fă abstracţie de mine. Nu-mi exagera calităţi mai mult decât dubioase...

– Ce înduioşător de modest! exclamă ea ironic.

– Zi: ce sincer! Rolul meu în acest ***beau-fixe*** care durează de zece ani în menajul nostru, e departe de a fi aşa de glorios. Toate meritele aparţin exclusiv Fabianei... Poate şi fiindcă ea e lipsită de imaginaţie.

– Fabiana lipsită de imaginaţie? ***Quelle drôle d'idée!***

– Exact! Fabiana lipsită de imaginaţie. De-o anume imaginaţie. Pe lângă toate virtuţile, fericitul ei echilibru i-a rezervat şi una negativă. A apărat-o de această mizerie care face atâtea ravagii în sufletul femeesc şi e germenul atâtor catastrofe conjugale: imaginaţia!

Încă sub impresia lecturilor de astă-vară – două luni la conacul moşiei din Moldova, cu singura companie, biblioteca părintească a profesorului Alexandru Mandrea şi trei duzini de romane aduse de ea – Flor a fost acum de acord. Încântată că-şi poate epata cumnatul cu o paradă de matură experienţă, măcar livrescă, s-a pronunţat pueril blazată:

– Cunosc, Dadule! Madame Bovary... Bovarismul... Unghiul bovaric... În această privinţă, ai toată dreptatea! Nimic mai străin de Fabiana, ca imaginaţia autodestructivă a unei Emma Bovary.

– Ai devenit alarmant de savantă, dragă Flor.

– Precum vezi!

– Numai că bovarismul e o teorie cam demodată, care şi-a trăit traiul... Era valabil în alt climat, altă epocă, altă condiţie a femeii, de constrângere sub tirania opiniei publice, a moralei creştine, a moralei pur şi simplu. Un romantism refulat... Dar Fabiana e ferită şi de cealaltă imaginaţie, mult mai curentă şi într-altfel nocivă, care învenineză latent căsniciile de când sunt căsnicii pe lume.

– O luăm de la Adam şi Eva?

– De la Adam şi Eva, dece nu? Cu imaginaţia Evei şi-au pierdut amândoi Paradisul.

– Hm! Poate că făcea să-l piardă?

– Poate... Să revin! ocoli el un domeniu primejdios, refugiindu-se în altul nu mai puţin vitreg pentru criza care-l pândea. Fabiana se bucură de-o salutară imunitate. Nu-şi închipuie, nici nu concepe dedublarea, triplarea din om. Necunoscutul larvar din fiecare... Acei monştri ai profunzimilor marine, care, împinşi de cine ştie ce cataclism din tenebre, ies la suprafaţa mării şi plesnesc în oribile contorsiuni la lumină, la presiunea normală... Pentru dânsa, asemenea absurd al naturii omeneşti, asemenea discontinuitate, nu există. Şi nu există, deci nici pretextele scenelor conjugale, întrebările bănuitoare: de unde vii? unde-ai fost? la ce te gândeşti? la cine?... Tăcerile încărcate de suspiciune şi privirile de imputări... În zece ani, viaţa n-a schimbat nimic din armonia şi calma făptură pe care am cunoscut-o atunci şi m-a primit ca o oază răcoroasă, repauzantă, după ce trecusem prin dezolarea atâtor deşerturi de unde veneam...

– Iar acum, în concluzie, pari nu numai mirat, dar întrucâtva şi impacientat că acest miracol durează, domnule scafandru sau domnule beduin al deşerturilor?... Nici nu ştiu cum să-ţi spun, căci nu ştiu pentru ce categorie ai optat?... întrebă Flor, zâmbind maliţios.

Dintre braţele fotoliului vast, îmbrăcat în rips gri, îl privea cu capul răsturnat pe-un umăr, filtrând focarul ochilor negri prin pleoapele înguste, cu genele arcuite şi umede, lungi. Răsucea între degete cuţitul de fildeş pentru tăiat foile. Se dezmierda cu latul rece, lucios, pe obrazul de culoarea dogorâtă a caisei.

În toate mişcările de lascivă feminitate, mai străbătea încă, nedomesticită, bruscheţea şcolăriţei de până mai ieri şi o nevoie de alintare copilăroasă. Schimbă un picior peste celălalt, iar cartea de pe genunchi i-a lunecat jos.

N-a luat seama. S-a plecat Dadu s-o ridice. Şi când i-a predat-o în mână, atingerea degetelor a fost fierbinte, făcând aerul să vibreze între dânşii cu o crepitare de scânteie electrică la înalt voltaj.

Amândoi au privit în altă parte. Dadu muşcându-şi buzele uscate de-o arşiţă bruscă. Flor legănându-şi piciorul sub fusta scurtă şi lovind lenevos coperta galbenă a cărţii cu lama cuţitului.

– Nu-mi răspunzi?... a insistat ea. E o atât de anostă fericire, Dadule, să ai lângă tine o femeie pe care zece ani viaţa n-a alterat-o cu nimic?

– Am spus eu asta?

– Nu e nevoie s-o spui... Se subînţelege... Faci elogiul Fabianei într-un mod cu totul ciudat... O asfixiezi sub enumeraţia atâtor calităţi, de care m-aş dispensa în locul ei... Echilibru, lipsă de imaginaţie, fie şi nocivă, salutară imunitate, oază repauzantă!... Au te-a prins iarăşi cumva nostalgia deşerturilor? ***Le Désert de l'Amour?...*** clătină romanul lui Mauriac de pe genunchi, bătând cu muchia de fildeş, deasupra titlului.

Dadu a păşit până la fereastră. A privit un timp afară, în strada cu ploaia măruntă şi mocnită, tamburinând cu vârful degetelor în geam.

Jos, dintr-o camionetă albastră şi udă, un băiat cu şorţ alb descărca blocuri dreptunghiulare de gheaţă. Cu un bloc din acelea ar fi vrut să-şi răcorească fruntea, tâmplele, ochii, trupul întreg, într-o barbară şi salubră terapeutică. De-o oră se pregătea să iasă în oraş. Şi de-o oră îl ţintuia aci ceva rău, morbid, necunoscut din el. Fiindcă nu vorbise de dragul generalităţilor obiective. Ci cercetându-se cu oroare pe sine.

În ajun, Fabiana plecase la Craiova, chemată telegrafic de o mătuşă bolnavă care le crescuse pe amândouă, până ce părintele lor, profesorul Alexandru Mandrea, obţinuse catedra universitară la Iaşi. Au rămas acasă numai el şi Flor. Nimic mai firesc. Au rămas, pentru a descoperi monstruoasa zvârcolire

care-i arde buzele şi-i taie răsuflul ca ameţitoarea fascinaţie pe marginea de abise.

S-a sucit cu spatele rezemat de pervaz, părăsind priveliştea de- afară. A aprins o ţigară ca să umple cu ticurile de fumător tăcerea grea, densă, încordată dintre dânşii, în încăperea aceasta capitonată şi orânduită într-adevăr pentru o calmă, repauzantă existenţă, cu toate din jurul lor, mobile, covoare, tablouri, de-o gamă discretă, cenuşie, neutră, după preferinţele Fabianei, unde numai Flor, cu tinereţea sa agresivă şi cu rochia-i de văpaie, punea o pată violentă.

– Ce ştii tu, Flor?... i-a întors el târziu întrebarea cu altă întrebare, fugind de răspuns. Ce poate să ştie o copilă care abia astă-vară a scăpat de pe băncile şcolii?...

– Te poftesc! îl ameninţă Flor cu lama cuţitului de fildeş, balansându-şi piciorul mulat în ciorapul dezvelit până la genunchi. Te-ai angajat, Dadule, să nu mă mai tratezi în ***Backfisch,*** cum m-ai exasperat vreme de patru ani. Nu uita că am ajuns la vârsta pe care o avea Fabiana când ai cunoscut-o şi când te-ai logodit cu oaza răcoroasă, umbroasă, repauzantă!...

Îl tachina fără cochetărie, căci îşi adora sora şi nu-şi lămurea ce se petrece turbure în ea.

Dar ce imprudent apel la suvenirurile bărbatului!

Dadu a simţit o năvală roşie de sânge perdeluindu-i ochii şi inundându-i inima să-i plesnească. Fabiana de-acum şi Fabiana de- atunci, i-a apărut deodată numai o nedefinită schiţare a exemplarului desăvârşit pe care-l reprezenta Flor. Semănau extraordinar? Desigur... Eboşa imperfectă era însă Fabiana lui. Fusese urzită pe lume numai ca să pregătească modelarea ideală a surorii mai mici, cu liniile ei de fină şi fragilă şi stilizată Tanagra.

Bărbatul s-a silit să surâdă alungând obsesia acestor bolnăvicioase comparaţii, iar surâsul a sfârşit într-o lamentabilă crispare:

– Nu te ştiam sensibilă ca o mimoză, Flor?

– Uite! acum o ştii...

– Supărată tare?... foc?

– Cât pot eu să fiu supărată...

– Atunci are să treacă repede. Ca să te ajut, îmi cer bilioane de scuze, ***darling!*** Unde mai vezi că te tratez în ***Backfisch?*** Mi se pare că te tratez ca pe-o camaradă încărcată de ani şi de experienţă, ca dovadă că discutăm de la egal la egal, ceea ce n-aş fi facut-o cu ***Backfischa*** de anii trecuţi....

– Nici aşa! Să nu exagerăm!... A hohotit ea uşor, apăsându-şi latul, fildeşului pe buzele roşi şi de incomparabil contur. (Cât de asemenea cu buzele Fabianei şi totuşi, cât de incomparabil altele, virginal misterioase!). Nici aşa! N-am pretenţia egalităţii absolute, fiindcă n-am nici o poftă să-mi pudrez părul la tâmple, ca să te ajung din urmă, Dadule!

Bărbatul a calculat cu deznădejde că-i despart douăzeci şi cinci de ani. Şi atâtea deşerturi calcinate pe care numai el le-a străbătut şi le ştie.

– Ai dreptate! a încuviinţat. Uitam, Flor... Faci bine că mi-o aminteşti.

Ea a ridicat sprâncenele cu o tresăltare de râs în ochi, repetând exact intonaţiile lui de adineaori:

– Nu te ştiam sensibil ca o mimoză, Dadule!... Te-am supărat tare? foc?... Cer bilioane de scuze!....

Râdea cu fermecătoare inocenţă, fiindcă nu bănuia ce adânc îl pătrund săgeţile trimise în glumă. Dadu s-a aşezat pe braţul fotoliului din faţă şi, scuturând scrumul ţigării pe tăviţa de argint de pe masa scundă, ovală, a privit-o calm, numai ca pe copila din ceilalţi ani venită la dânşii în zilele de sărbătoare şi la începutul vacanţelor de la pension, înainte de a pleca acasă, la Iaşi.

A strivit ţigara şi a surâs recules, cu sentimentul de forţă şi de siguranţă al omului care-a ieşit cu bine la liman dintr-o înfiorată ameninţare. Era înalt, voinic, încă suplu, din nou suverana expresie a vigoarei şi maturităţii bărbăteşti, în costumul bleumarin, de stofă

şi tăietură ca întotdeauna, de-o alegere fără greş. Părul încărunţit adăoga un pastel argintiu de distincţie şi de seducătoare osteneală figurii tânăr păstrate şi ochilor vii, cu adumbriri fugitive de tristeţe ca toţi senzualii cu trecut furtunos. Aceasta şi-o spunea Flor, admirându-1 pe sub gene, cum a fost deprinsă să-l idolatrizeze pe vremuri fetiţa de opt ani. Atunci o proclama zgomotos, fără înconjur, urcându-i-se pe genunchi, ciufulindu-i părul doar cu mai puţine fire argintii, smulgându-i şi stingându-i ţigara din gură, scoţându-i batista din buzunar şi afundându-şi obrazul în linoul moale de olandă ca să se impregneze de parfumul lui: „Fabiana, nu e aşa că miros a Dadu?... Lavandă şi tutun...”

Acum buzele i-au rostit altceva, înainte de a cugeta bine ce demon sclerat îi dictează cuvintele:

– Ce-ai zice, Dadule, să afli că mă logodesc?... Şi că de aceea am participat atât de atentă la colocviul tău asupra misterului armoniilor conjugale?

El a simţit o străpungere ascuţită în inimă. Dar s-a dominat, urmărind numai cum îi tremura a doua ţigară neaprinsă printre degete şi răspunzând cu o eroică răceală:

– Te-aş felicita, Flor. Şi te-aş săruta pe frunte, urându-ţi fericirea pe care o meriţi...

– Pe frunte?... Mersi!... Pentru atâta ispravă nu face să te osteneşti... N-avea grijă! Nu mă logodesc. Aştept pasiunea cea mare...

Dadu a zâmbit cu inima la loc, persiflând-o cum necăjea până anul trecut ***Backfischa*** cu pretenţii de domnişoară, cum zădăra copila de odinioară, cum au fost întotdeauna discuţiile dintre dânşii, numai împunsături şi încrucişări de ironice provocări, fară nimic echivoc:

– Pasiunea cea mare! Tu şi pasiunea cea mare!

– Da! Eu şi pasiunea cea mare, domnule beduin al deserturilor! N-am dreptul? Deţii exclusivitatea?... Crezi că dacă sunt sora Fabianei, am să fiu şi eu o oază

răcoroasă, umbroasă, repauzantă?... Te-nşeli!... De ce râzi aşa de insuportabil?...

– Regret că nu te poate vedea Fabiana.

– Ce-are de-a face Fabiana cu mine?

– Sunteţi din aceeaşi familie, oricât te crezi tu de altfel. Familia fericită a laponilor!...

– Ce laponi? Ce familie a laponilor?... M-ai plimbat prin deşerturi; mi-ai pus mască de scafandru să admir monştrii tăi submarini; acum mă inviţi la cercul polar să intru pe brânci în vizuinile de gheaţă ale laponilor... Puteai să alegi o zi mai puţin friguroasă şi burzuluită!... O zi de astă-vară, când erau 40 grade la umbră şi când în costum de baie, ba chiar fără costum de baie, visam la sloiurile de la Spitzberg pe ţărmul pârâiaşului nostru de la ţară, subţire ca o aţă şi cald ca o scăldătoare de prunc... Atunci, da!... Acum?...Brrrr! Dar de politeţe, să mă prefac intrigată şi de moravurile familiale ale eschimoşilor, renilor, focelor, pinguinilor, laponilor!... Ce e, în definitiv, şi cu aceşti laponi?

Dadu râdea complet eliberat de obsesia sa, regăsind fetiţa de totdeauna în această avalanşă de interogaţii şi indignări.

Pe-un ton doct şi înadins pedant, cum o ajuta altădată la temele de şcoală, încercă să explice:

– Iată ce mai e, în definitiv, şi cu aceşti laponi! Ia notă, să umpli lacunele unei instrucţii imperfecte, cu toate pretenţiile tale de ***bas- bleu...***

– Dadu!

– Ce-i, Flor?

– Iar începi? Nu-i vorba de mine. E vorba de laponi.

– De tine şi de laponi... Îngăduie-mi să termin.

– Dacă o începi aşa!

– Uite atunci, fără introducere... Citeam ieri că laponii au patru- zeci şi patru de cuvinte cu nuanţe deosebite pentru ninsoare şi zăpadă; douăzeci şi opt de cuvinte cu nuanţe deosebite, pentru deosebitele faze ale dezgheţului şi nici un cuvânt pentru iubire, fiindcă n-au noţiunea iubirii. Necunoscutul! Neantul! Iubire

egal căsnicie şi alt nimic... Încât nu-mi vorbi mie despre pasiunea cea mare, tu care faci parte din familia cea mai laponă dintre laponi!...

Flor a sărit în picioare, lăsând să-i cadă din nou cartea de pe genunchi şi apropiindu-se cu scăpăre negre de mânie în ochi:

– Laponă? Uită-te la mine: am eu aer de laponă?... Dacă-i pe geografia ta, eu sunt cu deşerturile, s-o ştii! Deşertul Gobi, Sahara, Kalahari, Libia, deşertul lui Mauriac... Mai spune că eşti mai versat în materie!...

Vorbind, păşise cu mâinile la spate şi cu mugurii pieptului profilaţi înainte, cu bărbia în sus, cu aţâţarea râzătoare a copilei de acum zece ani, când pleda volubil, cu lacrimi de ciudă, de râs şi de plâns, bătând din picior, cerându-le să n-o lase acasă şi să-i însoţească la cinematograf, deşi filmul nu era „de nasul ei”.

Acum, a fost neaşteptat atât de aproape cu sclipirea dinţilor albi, cu buzele roşii, cu ochii negri şi arzători atât de aproape de ochii şi buzele lui, încât aerul a vibrat iarăşi de crepitarea electrică şi cei zece ani s-au şters iarăşi din timp şi distanţa câtă mai rămăsese între dânşii s-a suprimat de la sine, învăluiţi într-o spirală de învâlvătată dogoare.

Privirea lui s-a cufundat plecată în genunele din ochii ei. Buzele s-au atins. Suflările s-au aspirat. Bărbatul i-a prins mai întâi numai obrajii gingaş în palme, ridicând uşor şi înalt buzele spre dânsul, în tremur înfiorat de sacrilegiu, ca gura unei decapitate.

Şi numai când sărutul s-a contopit încleştat, mâinile se-ncumetară să coboare prelins, cu pipăire de orb, pe unduirile de Tanagra vie, s-o strângă treptat, mai lipit, prin rochia de văpaie adânc, în el. Flacără dureroasă şi sevă umedă, acidulată, de fruct crud; scâncet de încă necunoscută şi culpabilă voluptate; legănare de liană a trupului feciorelnic, plăpând, elastic atârnat de trupul înalt şi puternic arcuit s-o susţină... Afară se auzea duruitul tramvaielor, se auzeau paşi, şuietul roţilor de

automobil, rumoarea neîntreruptă a străzii, a oraşului, a vieţii; în ziduri, trepidaţia ascensorului; deasupra, un şuruit de robinet deschis – toate, cu o fantastică intensitate şi toate suspendate din acest univers de sărutul care dura, dura, după ce amândoi s-au căutat, s-au aşteptat, împinşi unul spre altul, fără s-o presimtă şi s-o ştie, din meandrele subconştientului, poate de ani.

– Ah! s-a smuncit ea întâi, descleştându-se şi mergând împleticit să cadă pe fotoliul unde a izbucnit în plâns, cu obrazul ascuns în îndoitura braţului. Ah! Dadu, cine suntem noi?... Ce facem noi?...

Bărbatul a rămas cu faţa în palme. Şi-a apăsat tâmplele, ochii. Rumoarea oraşului continua: rumoarea vieţii. Duruitul tramvaielor, paşii din stradă, un vânzător de ziare strigând ediţia, şuietul roţilor de automobil pe asfaltul ud; ascensorul urca, s-a oprit, acum coboară; se aude mai departe şuruitul robinetului deschis în etajul de sus. Cineva a pus în apartamentul de-alături un disc la patefon. ***Congo lulluby,*** cu vocea de bas a lui Robeson, acompaniată în surdină de un cor de negri, nostalgic, grav, dureros; discul care atât de mult îi place Fabianei – pe care l-a comandat pentru ea iarna trecută... Toate continuă cum au mai fost.

Dezmeticit, s-a apropiat încercând s-o aline, cuprinzându-i rotun-dul frunţii fierbinţi, atât de fierbinţi în rotundul palmei, parcă tot pe fetiţa de acum zece ani ar fi vrut s-o împace:

– Flor...

– Lasă-mă! Ah! lasă-mă... murmuă ea printre convulsii de plâns, dar strângându-i mâna tare între degete, să nu se depărteze.

– Flor... N-are să se mai întâmple niciodată. Flor... Ceva străin de noi, alţii din noi...

– Taci, te rog!

– Să uităm, Flor... Trebuie să uităm.

– Taci! îşi purta ea mâna bărbatului pe obrazul scăldat în lacrimi, pe genele ude, pe fruntea fierbinte...

Cum să uităm? Se poate uita aceasta?... Ah! Ce face din noi viaţa!...

IV

APARTAMENTUL 55

„...Viaţa e o stupidă farsă. Stupidă şi sinistră. Numai după ce-ai ajuns la capătul ei, pe celălalt versant, al coborâşului, măsori zădărnicia îndârjirilor din adolescenţă şi tinereţe, când luai urcuşul cu asalt în piept, ca să înfigi mai grabnic piciorul pe piscul cel mai de sus... Pisc rece, pustiu, sterp, ca toate înălţimile. De unde s-o ştie aceasta adolescenţa? tinereţea? Adolescenţă... Tinereţe... Ce îndepărtat şi străin îmi sună cuvintele! Le-am cunoscut oare într-adevăr vreodată?... E sigur că le-am pierdut. Le-am ucis... Ochii căutau numai la vârful de stâncă fulgerată, fără să vadă nimic din delicioasa ispită a popasurilor la umbră, izvoare în care palpită cerul răsfrânt sub tufele de mintă, muşchiul moale al lenevirilor, o floare, un flutur, o gâză, fâlfâirea unei eşarfe colorate într-o mână care te cheamă: opreşte! uite ce dimineaţă fermecătoare! opreşte, că aceasta nu se mai întoarce niciodată!... Pentru toate nu era timp. Singura chemare: piscul de sus. Pentru a ajunge, destul să vrei, să perseverezi, să rezişti; să te birui, ca să birui... Iar când te-ai biruit, când ai biruit, ce jalnică victorie a lui Pirus!... Nici nu-ţi rămâne măcar consolarea că ţi-au stat în cale conspiraţii adverse: pieptenele, peria, oglinda zvârlită de zmeoaica basmelor din copilărie, să

pună între tine şi ţinta supremă lacul, zidul până la cer, codrul nepătruns... S-au risipit toate cu grabă, să-ţi deschidă drumul neted. Ai ajuns. Ca din clipa chiar când ai ajuns, să înceapă coborâşul... Stai cuminte, Zăbuc! Aşa!... Aşează-te la picioarele mele pe blana aceasta de urs împuşcat acum o jumătate de secol în codrii Vrancei cu prietenii de atunci, din care n-a mai rămas nici unul... De altfel, cine-i mai ştie?... Cine i-a mai ştiut?... Rămăseseră încă de-acolo în urmă, ademeniţi de muşchiul moale al lenevirilor, de răcoroase izvoare, o floare, un flutur, fâlfâirile de eşarfe... Eu n-aveam timp... Pe-atunci n-aveam timp... Stai cuminte şi nu mârâi, nu lătra, nu-mi linge mâna, nu-mi arăta nici un semn de dragoste şi de recunoştinţă, fiindcă acum şase luni te-am cules de pe stradă şi te-am adoptat. N-am facut-o pentru tine. Pentru mine... Deşi mărturisesc că m-a impresionat în dimineaţa aceea înfăţişarea de vagabond declasat, născut şi crescut pentru altă soartă. Aveai un aer atât de nefericit! Şi atât de ruşinat parcă, fiindcă erai murdar, costeliv şi flămând – un adevărat paria! Aceasta n-ar fi fost îndestul însă, pentru ca să-mi complic existenţa cu tine, dacă nu m-aş fi simţit şi eu deodată, un bătrân paria în mijlocul mulţimii vuietoase de pe stradă. Un bătrân de toţi uitat, într-o lume care nu mai e a mea... A fost deci numai o chestie de o clipă ca de-o conjoncţie a aştrilor pe atlasul ceresc, Zăbuc!... Dai din coadă? Nu-ţi poţi stăpâni nevoia de efuziuni demonstrative?... Bagă de seamă! Pactul nostru era altul... Să-mi respecţi singurătatea de rentier burlac, bătrân şi ursuz, poate cam maniac, cum devin cu anii toţi oamenii care-au vrut să rămână singuri, ca să fie tari... Ce ştii tu? Eşti un câine mare, bun şi ignorant, cu toate că ochii tăi spun atâtea şi cu toate că-mi pari de-o nobilă rasă. Sunt sigur că fostul tău stăpân îţi va fi examinat minuţios pedigreul înaintea achiziţiei, cum purică arborele genealogic al mirelui, familia miresei cu prejudecata blazoanelor. Eu m-am lăsat condus de-o

simplă impulsie. Am crezut că-mi pot permite această gratuitate o singură dată în viaţă, la sfârşitul ei... Să adopt un câine: eu care n-am iubit câinii, pisicile, oamenii, nimic însufleţit, ci numai obiectele care stau la locul lor unde le-ai pus, n-au glas şi nu-ţi ameninţă singurătatea cu o prezenţă turbulent afirmată, ca tine. Zăbuc!... Iar dai din coadă?... Dai din coadă şi mârâi: protestezi!... Încă nu te-ai consolat că te-am procopsit cu un nume atât de plebeu? Aveai poate unul din legendele scandinave, din patria de unde pare că ţi-e rasa?... N-am ce să-ţi fac. Resemnează-te!... Trebuie să-mi suporţi şi micile mele manii, ca să ducem casă bună împreună. Căci ţi-am dat un nume de dulău indigen, nu la întâmplare, nu din lene, ca să nu deschid o carte din istoria vickingilor, din biblioteca aceasta, pe care o priveşti cu atât de arogant dispreţ. Ţi l-am ales înadins, ca o protestare. E felul meu acum de a protesta împotriva rânduielilor absurde dintr-o lume absurdă. Absurdă ca şi hazardul care te-a adus la mine, după ce vei fi cunoscut alţi stăpâni mai cordiali, mai tineri, mai veseli... Poate aveai o stăpână elegantă, de stirpă înaltă; poate şi ea cu un mult încrengat arbore genealogic?... O stăpână care te scotea la plimbare, cu subţirea cureluşă prinsă în zgardă. Pe jos sau în automobil vă era plimbarea?... Nu poţi răspunde... Dai din coadă şi nu mă slăbeşti cu ochii de-o fidelitate lacrimogenă, care ar trebui să mă încânte, dacă aş mai păstra despre orice şi oricine, vreo iluzie în această drojdie de viaţă. Cum însă din toate n-au mai rămas de mult decât recile lor cadavre, vezi tu? mă gândesc că această prea fără de rezervă fidelitate pe care o dovedeşti unui necunoscut numai fiindcă te-a cules de pe stradă, e în acelaşi timp şi o detestabilă dovadă de ingratitudine pentru foştii tăi stăpâni. Orice monedă are două feţe... Două valori. Pentru cine cumpără; pentru cine vinde... Pentru mine, recunoştinţă; pentru dânşii, ingratitudine. Trăind printre oameni, le-ai împrumutat duplicitatea lor. Ţi-ai pierdut puritatea

instinctului brut şi loial. Te-ai civilizat. Eşti incontestabil un câine de neam bun şi bine crescut. Dacă n-ai fi câine, ci om, ţi-aş spune: o lichea perfectă!... Mârâi? Te-am ofensat? Avem şi amor propriu?... Dar ce mărturie de caracter e aceasta. Zăbuc, când nu-ţi aminteşti cu nemângâiere de cei care te-au crescut şi ţi-au dat o atât de distinsă educaţie?... O săptămână, numai o săptămână, mai tresăreai şi scheunai, zgâriai la uşă cu gheara... În ochi, mai aveai o tristeţe. În somn, o nelinişte... Pe urmă, ai uitat! Definitiv, fără nici un regret, fără nici o remuşcare, întocmai ca oamenii... Sau poate greşesc?... Poate îţi aminteşti, dar tot ca oamenii, ca unii oameni care-şi par tari, ai învăţat să ascunzi, să sufoci, amintirile care dor?... Cum erau? Cine erau, Zăbuc?... Mă rogi cu privirea să te iert că nu-mi poţi răspunde? Lasă-mă să-mi imaginez eu cum vor fi fiind aceşti foşti stăpâni pe care atât de ingrat i-ai şters din memorie. Sunt de mult deprins să-mi imaginez viaţa altora şi să reconstituiesc viaţa altora numai după închipuirile mele... Îndeletnicire de om singuratic... Când descoperi prea târziu că viaţa ta a fost goală, o populezi cu a altora... O mie de alte vieţi posibile... Uite! O văd... Îţi văd fosta-ţi stăpână coborând scările şi încheindu-şi mănuşile, amintindu-şi deodată, înainte de a se urca în automobil: Aceasta e ora când plecam la plimbare cu Odin! Bietul Odin, pe ce mâini va fi încăput?... Sau, uite! Văd altceva... Într-un hol imens, doi copii; un băiat şi-o fetiţă. O scurtă eclipsă de întristare le-a întrerupt joaca lor plină de gălăgie şi de râsete, de buşaie. (De când n-am mai observat eu o joacă de copii? Nici nu ştiu dacă m-am oprit vreodată să privesc, să surâd, să pun mâna pe-un creştet, pe-o bărbie moale şi catifelată de copil...) Degetele mele uscate de moşneag singuratic şi ursuz, nu cunosc asemenea senzaţie care e, fără îndoială, nespus mai caldă decât atingerea unei scorojite scoarţe de carte oricât de rară din biblioteca de-aci, decât atingerea unui vas

chinezesc de porţelan translucid din vitrinele mele de colecţionar. N-am fost niciodată atent la o joacă de copii. La copii... Mi s-au părut atât de incomozi! (Mult mai incomozi de cât tine...) Pe copiii aceştia, însă, îi văd... S-au oprit. Fetiţa – nu e aşa că avea o funtă albastră în părul cu bucle mătăsoase şi ochii de-un albastru mai limpede decât albastrul acesta de porţelan chinezesc? –Fetiţa s-a oprit, suspinând cu degetul la buze: Păcat că nu e acum şi Bor, să-l facă el pe câinele sanitar!... – Ba, nu! spune băiatul care e întotdeauna de altă părere. Să-l facă pe câinele detectiv ori pe câinele de război, decorat pe front şi citat în ordin de zi pe armată, pentru misiune excepţională şi dusă la capăt eroic... Aşa îi văd şi-i aud, deşi nu m-am oprit niciodată într-un parc, într-un squar, la grilajul unei grădini, să văd cum se joacă copiii de astăzi care-ar fi putut să fie nepoţii mei, strănepoţii mei. Dar ştiu că şi joaca nevinovată a copiilor se schimbă de la generaţie la generaţie, după semnele epocii. Şi epoca sfârşitului meu de viaţă e sub semnul gangsterilor şi Kidnapperilor americani din filmele unde merg uneori să moţăiesc ca să-mi treacă orele atât de lungi, nesfârşit de lungi! E sub semnul tancurilor, escadrilelor de bombardament, al câinilor sanitari şi curieri de război, al câinilor mascotă de brigăzi motorizate. Cum ar fi altfel aşadar şi jocul copiilor de astăzi?... Pe vremea copilăriei mele, joaca era de-a diligenţa, de-a haiducul şi potera, de-a Osman-Paşa şi de-a asaltul de la Griviţa... Îmi amintesc, cu toate că nu eram printre copiii cei dintâi la joacă. De pe atunci, încă, aveam altceva de făcut... Câinii de-atunci se numeau Sultan, Paşa, Turcu sau Osman, cum îl chema pe câinele nostru. Era un câine hirsut şi negru în cerul gurii, un câine de stână, adus de la ţară... Ducea război înverşunat cu câinele vecinilor: Zăbuc. Acum îmi dau seamă din ce noapte a amintirilor mi-a venit pe buze numele cu care te-am procopsit. Te-am botezat în memoria lui Zăbuc, dulăul vecinilor. Se

mai afla acolo şi o fetiţă care mă îndemna la joacă. Adela. O chema Adela, cum erau numele fetelor

de pe atunci, cu mame care au citit romanele lui Bolintineanu şi poeziile lui Lamartine, plângând o dată cu eroinele lor: Adela, Aglae, Elena, Elvira, Silvia, Graziela... Avea ochii albaştri şi părul mătăsos, o funtă de culoarea ochilor în vârful coadelor împletite care îi ajungeau până la glezne... Mă îmbia la joacă, sub cuvânt că a venit vremea să încercăm a face pace între câinele nostru Osman şi câinele lor, Zăbuc. N-aveam timp... Ca întotdeauna, n-aveam timp. Şi astfel, Osman a rămas până la moarte în război cu celălalt Zăbuc, al Adelei, în a cărui memorie te-am botezat pe tine, deposedându-te de adevăratul tău nume. Îţi spuneau stăpânii, cum?... Odin?... Bor?... Ymer?... Thor?...Fery... Hell... Constată că nu era nevoie neapărat să deschid o legendă a vickingilor pentru a spicui câteva numiri cu rezonanţe din patria ta. Îmi sunt familiare de pe atunci, din copilărie, din adolescenţă. Pentru a le învăţa acestea, lipseam de la joaca hârjonită şi hohotitoare a colegilor, când închideam geamul să nu-i aud. Pentru a le învăţa acestea, lipseam mai târziu de la plimbările romantice ale adolescenţei, pe maluri de râu, în lunci, în fâneţe cosite, în grădina unde cânta muzica militară valsuri de Strauss şi unde Adela, acum elevă de pension cu rochia lungă şi cordon de atlas încins peste mijlocul strâns în corset, trecea braţ la braţ cu un văr elev la şcoala de cavalerie. De aceasta lipseam, ca să învăţ pe derost tot ce nu mi-a mai folosit niciodată în viaţă. Bănuiam eu oare atunci, că am să dau în faţa ta, Zăbuc, la bătrâneţe, un examen de memorie înşirând eroi de legendă şi de mitologie scandinavă? Viaţa nu e numai stupidă şi sinistră; e bizară! Odin? Bor? Hell? Văd că nu tresari la nici o pomenire a unor astfel de zei barbari ai furtunilor, fiordurilor, naufragiilor... Poate ai purtat un nume de erou mai modest sau poate mai recent. De unde s-o ştiu? înainte de a te alătura de mine pe stradă cu privirea ta care implora un stăpân, vreun derbedeu al maidanelor ţi-a furat zgarda ca s-o schimbe pe-un clondir de vin. Te-am adoptat fără stare

civilă. Eşti nevoit să te resemnezi la patrimoniul indigen. Rămâi Zăbuc! Aşa satisfacem o lege a compensaţiei universale... Nu înţelegi? Te uiţi cu ochii nedumiriţi?... Ai să pricepi: aşteaptă... Întrebam adineaori băiatul cel nou de la lift, cum îl cheamă. Mi-a răspuns triumfal: Nick!... – Nick? Ce nume e acesta? – m-am mirat. El a ridicat obrazul dolofan şi ochii rotunzi, destăinuindu-mi confidenţial: – E un nume pe care mi l-a dat chiar acum domnu Ralph, care se urca la doamna Dada de la etajul IX, apartamentul 97,

cucoană singură fără bărbat. Mi-a dat numele Nick şi mi-a dat pe deasupra cinci lei. Înainte mă chema Neculăieş, Neculae Leonte din comuna Jiblea, judeţul Argeş... Aceasta mi-a răspuns, deschizând uşa şi salutând. Poate că trebuia să-i dau şi eu cinci lei... Nu m-am gândit... Avar, n-am gesturi spontane. Nu ştiu cine este acel domn Ralph care botează în glumă însoţitorii de lift; nu ştiu cine e doamna Dada, de la etajul IX, cucoană singură, fără bărbat. Nu cunosc pe nimeni din stupul acesta enorm unde mi-am rezervat apartamentul încă de pe când schelele astupau faţada, înadins ca să mă bucur de singurătatea absolută pe care o găseşti numai în blocurile cu sute şi sute de oameni. Sunt atât de mulţi, încât nimeni nu-ţi poartă grija ta. Nu e ca în casa cea veche de pe strada somnolentă şi calmă în aparenţă, unde toţi îmi iscodeau ticurile de moşneag posac şi cam prea iritant original pentru dânşii; unde săreau păsările în curte să scurme straturile de flori, se isca ceartă între alte slugi şi Zenobia, bucătăreasa, menajera şi tirana noastră care nu te priveşte cu ochi buni, cum o ştii; unde vecinii îmi cronometrau plimbările şi unde auzeam când treceam pe sub fereastra de-alături: Mariţo, fugi de pune masa! E ceasul unu, că se întoarce ***Tipa-Tipa*** de la promenadă!... Eram ***Tipa-Tipa,*** fiindcă pasul meu e bătrân, prudent şi ostenit. Aci nu sunt nimeni. Nu mă ştie. Nu-i ştiu. Nu ştiu cine e acel Ralph, domnu Ralph, care l-a botezat Nick, pe băieţaşul din Argeş, între două opriri de ascensor... I-a jucat o farsă, căci Nick va rămâne pe toată viaţa sărmanul Neculăieş, atât de nefericit în uniforma lui verde care-l gâtuie şi atât de speriat sub tichia cu inscripţia de fir, pe care, când salută, tot vrea s-o ridice de un ţugui ce nu există, ca ţurca lui de-acasă, de miel brumăriu. Abia a sosit şi s-a americanizat. Cum te-am indigenat eu pe tine acum şase luni, cu un nume de-aci, de zăvod autohton. A fost o farsă, dar mult mai inofensivă, te-asigur, decât farsele sinistre pe care mi le-a jucat mie viaţa. Şi

crede-mă, Zăbuc, că a fost dictată de cea mai generoasă intenţie!... Pentru a te cruţa de nostalgii atavice... De vreme ce ai rupt-o cu foştii tăi stăpâni dintr-o tainică şi regretabilă catastrofă în destinul tău de câine patrician, ca să ţii companie unui moşneag maniac şi ursuz, e cuminte s-o rupi şi cu pedigreul, cu arborele genealogic, cu numirile din patria ta. Sunt un lest, Zăbuc!... Dai din coadă?... Confirmi?... Ce ştii tu? Poate e o iluzie şi aceasta, că o poţi rupe cu toţi cei din urmă-ţi. Am crezut-o şi eu. Marea, amara

minciună!... Am crezut-o demult, în celălalt veac, în adolescenţă şi tinereţe, când toate îmi păreau cu putinţă, cu singura condiţie: să vrei, să perseverezi, să te birui, ca să birui!... Şi am început prin a mă înverşuna să birui mai întâi inamicii lăuntrici. Despoţii ereditari. Legiunea de ascendenţi, necunoscuţi, străbuni şi străbune, până la al 99-lea neam, care-şi strecoară în carne, în sânge, în oase, în nervi, încă de la naştere, încă înainte de naştere, din embrion, germenul surprizelor din tine. Tu nu-i cunoşti. Dar ei sunt prezenţi, cu ochii pe tine, din lumea lor de dincolo. Nu s-au resemnat morţii. Din mormintele lor unde n-a mai rămas nici o mână de oase putrede, se îndărătnicesc să supravieţuiască, să învie în tine, să isprăvească prin tine, delegatul lor, tot ce nu le-a îngăduit timpul să ducă ei la sfârşit. E o întrecere surdă, neînduplecată între dânşii. O luptă gâfâită de exterminare. Fiecare vrea să-i înăbuşe pe ceilalţi. Să pună el stăpânire pe tine. Şi pun stăpânire, dar succesiv. Când unul, când altul... Ce mizerie, un trup de om şi o viaţă omenească! Ce câmp de bătălie fără armistiţiu, între mii şi mii de morţi, care-ţi dictează ei vorbele, actele, fiindcă, după salturi peste generaţii, au izbutit să-şi pună ceva din ei şi în vremelnicul tău înveliş carnal!... Unul linia profilului, altul culoarea ochilor, glasul, un tic, chia bolile lor... Rezemi fruntea unui străbun de pe vremea lui Mihai Bravul, de palma altuia din timpul lui Boerebista; priveşti universul cu ochii bunicii (cum îmi spunea mie mama că-mi seamănă ochii) şi în râsul tău hohoteşte cine ştie ce ascendent din cine ştie ce alt veac, brigand? sfânt? erou?... sau desfrânat de pomină, care s-a bălăcit în toate mocirlele? Cine-i cunoaşte? Cine i-a inventariat şi i-a catalogat?... Şi chiar dacă i-ar fi inventariat şi catalogat cineva, cine-i poate opri pe aceşti necunoscuţi din care n-a rămas nici pulberea întoarsă în pulbere, cine-i poate împiedica să nu mai trăiască o dată prin tine? să iubească? să urască? să gândească?

să ţi se substituie la fieştece pas şi fieştece clipă, dându-te la o parte, ca să-şi facă mendrele lor? Tu gesticulezi fantomal, o viaţă pe care ei ţi-o comandă şi ei o continuă. Eşti umbra lor... Câte şi câte tomuri din biblioteca aceasta pe care-o inspectezi cu aroganţă strâmbând scârbit din nări şi strănutând din pricina colbului stârnit de pe infolii; câte n-au încercat să explice legile eredităţii, să le clasifice?... Gemmulele lui Darwin, determinantele lui Weissmann, legile lui Mandel... Le-am cunoscut mai târziu, ca să nu-mi spună nimic nou, fiindcă pe lume nu este nimic nou... Dar atunci, în adolescentă, în tinereţe, fără să le cunosc încă, numai din ceea ce credeam eu că e un instinct robust de conservare, am început mai întâi lupta cu aceşti despoti din mormintele lor. Să-i smulg din carnea mea. Să-i înăbuş. Îi pândeam, mai vigilent decât se gândeau ei între dânşii să-şi ia locul. Orice şovăială, ispită a plăcerii, lunecare spre o pasiune suspectă, o combăteam cu feroce îndârjire ca pe-un perfid mesaj al lor... Le-am extirpat toate... Le-am biruit, biruindu-mă, ca să pot birui. Să ajung tare şi singur, pe piscul sterp şi rece, pustiu, cum sunt toate piscurile înalte de unde, cum ai ajuns începi să cobori... Acum, la capătul celuilalt povârniş, al coborâşului, îmi dau seama că tot ei au fost mai tari. Mi-au jucat o farsă sinistră. Căci tot ei au trăit în mine: câţiva din ei, anume din ei, care-au fost atât de dibaci să-şi facă un instrument din aceste ambiţioase veleităţi, ale adolescentei, ale tinereţii... Credeam că lucrez în numele meu. Lucram însă tot în numele câtorva care i-au înlăturat pe ceilalţi: în numele cine ştie căror străbuni egoişti, avari, mizantropi, ambiţioşi, care s-au supravieţuit în mine. S-au supravieţuit, s-au realizat, s-au desăvârşit în noul tău stăpân, Zăbuc, moşneagul acesta singur şi ursuz, maniac cum mă vezi... Ce înţelegi tu?... Mă priveşti cu mirare, poate cu milă... Ai făcut un nefericit schimb, Zăbuc!... În locul stăpânilor care te scoteau la plimbare, al copiilor care-şi făceau tovarăş de joacă

robustă, bătrânul acesta care se înfundă într-un jilt şi deliberează într-o încăpere cu tomuri prăfuite, cu vitrine de colecţionar maniac... Astăzi e o zi proastă. Plouă afară. Frig. Urât. Umed... Mă dor încheieturile: scârţâie ciolanele bătrâne... Să aşteptăm soarele! Atunci vom ieşi amândoi la plimbare. Pe străzile unde nu mă mai cunoaşte nimeni, într-o lume care nu mai e a mea... Acum să fim cuminţi. Aud dincolo paşii Zenobiei, despota noastră. Tu stai acolo pe blană; prefă-te că dormi! Eu am să deschid o carte şi am să mă prefac a citi. Aşa are să deschidă uşa, are să ne privească, are să clatine din cap, dar are să ne lase în pace... Ce titlu ambiţios de carte! ***Cum se cucereşte viaţa?*** Ciudat! Mai sunt oameni care cred că există o reţetă infailibilă pentru a cuceri viaţa!...”

V

APARTAMENTUL 62

– Viaţă legată cu aţă, dragă Ursuleţ!... îl consolă Odetta, legându-i piciorul cu şnurul de fir împletit de la cutia de bomboane. Cum spune Veta... Viaţă legată cu aţă!...

În mijlocul jucăriilor şi păpuşilor răspândite claie peste grămadă pe covorul budoarului elegant, tapisat cu atlas mauve şi cu estampe stilizate din vremea crinolinelor, Odetta filozofa suspinând cu zicalele Vetei de la bucătărie.

Era necăjită foarte. Se căznise să pună la loc piciorul ursului de pâslă fracturat din şold. Complicată operaţie de ortopedie! Delicată şi fară succes... Abia lipit, piciorul se desprindea moale şi Ursuleţ cădea cu botul în pământ, într-o sfâşietoare poziţie de muribund.

În disperare de cauză, Odetta s-a resemnat la o chirurgie de urgenţă. A improvizat un bandaj din hârtia poleită şi şnurul cutiei de bomboane. S-a ajutat cu dinţii, a înnodat, s-a felicitat singură: „Aşa, bravo Odetta!” – şi, după o misterioasă asociaţie de idei, a ridicat ochii de culoarea violetelor spre patul din dormitorul mămicăi, de-alături, întrebând:

– Mămico!... Cu ce fel de aţă e legată viaţa?...

Cu ursul invalid în braţe şi cu mutrişoara grozav de curioasă, aşteptă răspuns la această pasionantă întrebare.

Dar doamna Lilia Petrino nici n-o auzise ce spune. Înălţată între perne, cu părul răsucit în bigudiuri şi cu figura acoperită de masca unguentelor pentru înfrăgezit tenul, de-un sfert de oră vorbeşte la telefon şi încă n-a terminat. Abia a început. Îi face semn cu mâna să tacă. Are chestiuni mult mai importante şi urgente de pus la punct:

– Alo!... Desigur, Colette!... Un mic bridge, cu plăcere... Prezentă la apel!... Însă la cinci imposibil!... Imposibil!... Ocupată până la şapte... Ce fel de ocupată?... De când ai devenit atât de indiscretă?... Jack! Dar cine se mai gândeşte la Jack?... Capitol încheiat. Da-da!... Încheiat: s-a dus!... Ştii că eu nu sunt sentimentală... Bobby?... Ce idee! Supă încălzită... Mersi!... Ah-bah... Dan?... Eşti nostimă!... ***Sans blague?***... M-ai văzut tu cu ochii tăi?... Va să zică mă spionezi?...Iau notă, madame Sherlok Holmes!... În fine, am să-ţi povestesc... Telefonează atunci tu la Carmen, la Mărioara... Ai oră la coafor?... Dacă-mi spuneai, mergeam împreună... Bine, telefonez eu în acest caz!... Telefonez şi la Lucki... La Lucki, nu?... Cum?... Cum... Cum?... Nu cred, Colette!... N-o cred capabilă pe Lucki... Ea şi Toto?... Ieri?... Eşti sigură?... Ah! Dar ce a găsit ea la Toto al tău?... Alo! Alo!... glumesc, dragă Colette... Aceasta am şi vrut să spun. ***C'est ça! C'est ça!***... Ce-a găsit Toto al tău la ea? Dovedise gusturi mai subţiri... ***L'amour, quelle saleté... Et lui! Quel gigolo!...*** Ea? Numai ea e vinovată? L-a sedus?... ***Une petite ordure?... Voyons, Colette!...*** E o creatură mizerabilă? Lipsită de caracter?... În fond, posibil!... Ne-a rulat pe toate... Regret că eu am introdus-o în casa ta... ***J'ai eu tort, ma pauvre Colette... Tant pis! Je ne te savais pas jalouse... Après tout, c'est de ta faute...*** Da, da! N-

aveai decât să-l păzeşti mai bine pe Toto!... Recunoaşte că tu i l-ai băgat în suflet. Să te conducă Toto, acasă!... Să treacă Toto, să te ia!... Vorbim diseară... Nu! Nu... Toată după-amiaza mea e prinsă până la cinci... Prinsă cu probe, dragă Colette. Probe peste probe. Ceva extenuant!... Două la Weiser, una la Bébé Spitzer, alta la Olimpia... Blana?... Încă nu e gata... I-am cerut modificările după ideea ta... Splendidă? Hm!... Pasabilă! Eu nu mă ambalez. Pasabilă ***et rien de plus!...*** Încolo nimic mteresant, dragă Colette... Nu vezi ce vreme infectă afară?... Şi eu care trebuie să mă vântur pe ploaie, pentru nişte mizerabile de probe!... Te las... Ce face Odette?... Bine, foarte bine. Se amuză cu jucăriile ei. Mai fericită decât noi. ***Mais si, mais si!...*** Nu ştie ce înseamnă infidelităţile unui infam ca Toto. ***L'âge heureux... Bon!...*** Telefonez chiar acum Mărioarei şi lui Carmen. În două minute fug în baie, că m-apucă ora dejunului. Un pupi şi pa!

Doamna Petrino a închis telefonul. Sub masca de cremă vâscoasă şi albă cu care a dormit şi care-i dă înfăţişarea unui idol polinezian spoit pentru festinul canibalic, nu se desluşesc semnele de ezitare. Totuşi, o îndoială o agită...

– Mămico? încearcă a doua oară Odetta, ridicându-se în picioare şi venind cu ursul în braţe până la despărţitura dintre dormitor şi budoar, în chip de ogivă. Mămico, spune-mi tu cu ce fel de aţă...?...

– Lasă-mă! Aşteaptă să termin!...

S-a decis. A deschis telefonul şi a făcut numărul pe disc:

– Alo! Lucki?... Bună dimineaţa cam pe la amiază, leneşo! Nu-i nevoie să mi-o spui... Deduc că te-am trezit din somn, după cum caşti... Ostenită?... Te cred... Ai după ce... N-ai dormit toată noaptea? Îl felicit pe domnul Toto!... ***Tu parles d'un tapé! Il ne s'embête pas, celui-là!*** Haide-haide!... ***La barbe! la barbe!***... Nu mai face mistere dintr-o bagatelă. Chiar de la Colette o ştiu... ***Précisément!***... O! O! Şi încă ce

furioasă! Să te ia în unghii... Cum vezi, am ţinut să te avertizez!... Avertizează-l şi pe Toto al ei, adică acum al tău, să pareze din vreme scena de rigoare. E capabilă! Ştiu... ***Elle est mauvaise comme la gale! Elle crève de jalousie!***... Am să trec diseară pe la ea... Nu! Nu special. Un mic bridge... Două-trei ore. Vechea bandă!... Mărioara, Carmen... Sigur că au să te regrete toate... Fără tine, nici un haz... Încolo, nimic nou pe frontul de vest, dragă Lucki... Plictiseală... Odetta? Se joacă pe covor, alături... cu ursul de la tine... Bine!... O sărut din partea ta. Te sărut şi eu. Fug în baie, că e douăsprezece... Da-da! Diseară, indiferent ora când ajung acasă, îţi telefonez ce mi-a mai spus... Contează pe mine!...

Cu ursul de pâslă subsuară, Odetta se înfăţişează netezindu-şi poalele fustiţei scoţiane şi întinzând obrazul cam prea palid, de copilă cam prea lipsită de lumina soarelui.

Doamna Lilia Petrino a întrebat, ţinând receptorul telefonului într-o mână şi formând numărul cu cealaltă:

– Ce e cu tine, aici?... Ce tot vrei?

– Aştept, mămico... se răsfăţă Odetta, şalupând drăgăstos şi fă- când ochi dulci.

– Ce-aştepţi?

– Să mă săruţi...

– De unde-ţi mai veni şi pofta asta din senin? Nu vezi cât de ocupată sunt?

– Ocupată-ocupată!... Dar sărutarea de la tanti Lucki?... Nu ţi-a spus la telefon să mă săruţi?

– A!... Aceasta era?... Ce alintătură!... Pofteşte... Apropie-te...

Odetta s-a apropiat, înălţându-se cu genunchii pe marginea patului, ca să primească un sărut unsuros de cremă pe frunte. Unsuros şi de mântuială, căci mămica n-are timp:

– Fugi la joaca ta!... Alo! Mărioara?... Eu, Lilia... Ai încercat să telefonezi de două ori şi era ocupat?...

Pentru?... Reţeta de sufleu?... Dragă Mărioara, ştii că eu şi reţetele culinare!... Am să ţi-o trimit pe Veta la telefon, după ce ies din baie. Cocktail e altceva!... Fără vanitate, cred că mă pricep niţel... Alo!... Cum zici?... A, da!... ***Monkey gland. Monkey-gland*** – se numeşte. Ţi-a plăcut?... Nimic mai simplu... În goblet, o jumătate pahar gin, jumătate ***jus d'orange,*** câteva picături de grenadină şi câteva de Chartreuză. Dozajul lor decide. Atenţie la dozaj!... Nu-nu!... Fără angostura. Acela e ***Lady of the lake-cocktail!...*** Desigur, diseară la Colette... Ea m-a rugat să-ţi telefonez. Toată formaţia, minus Lucki... Ah! Ştiai?... Da, dragă!... Imaginează-ţi... Eu tot nu cred. Geloziile Colettei. – A, nu? Cum îţi închipui că tot pe Colette o condamn?... Mă surprinde numai că face atâta caz!... Dacă ne-am potrivi, într-o lună nici n-am mai vorbi una cu alta... Bine, discutăm... În definitiv, treaba lor!... Da! Filmul de la ***Aro*** merită. Simpatic... Cu Anabella şi Pierre Renoir... Eu, nu! L-am văzut... Vino mâine după dejun, să mergem împreună, jos, aci la Carlton... Cum? N-ai fost nici la ***Wuthering Heights?***... cu Merle Oberon şi cu Lawrence Olivier... Păcat!... Merita... Cam macabru, dar admirabil... Da-da!... după romanul unei englezoaice, Emily Brown, Black, Brontë sau aşa ceva... Exact! Surorile Brontë... Nişte fete bătrâne... Nişte nenorocite, după cum citeam. Ce ştiau ele despre viaţă ca să scrie romane? Imaginaţie vindicativă, de fiinţe care nu şi-au trăit traiul... Ai dreptate... Mergem la ceva mai vesel, care sfârşeşte fără drame... Jos, aci... Rulează ***Luna de miere la Paris,*** cu Franciscka Gaal şi Bing Crosby... S-o luăm şi pe Odetta?... Nu... Ce pricepe?... Are jucăriile ei... Păpuşile voastre... Mai bine... ***L'âge heureux!...*** Până ce i-o veni rândul s-o tracaseze şi pe ea viaţa cu tot soiul de mizerii. Mai ales dacă va avea şanse de-o prietenă ca scumpa noastră Colette care să ne suspecteze pe toate la rând şi de altă prietenă ca Lucki, care să-i sufle vreun Toto... Fug în baie, că mă apucă ora unu. La revedere, dragă Mărioară. La şapte.

A închis şi pe nerăsuflate a răsucit alt număr. De astă dată s-a înfundat în perne, zâmbind dinainte sub masca sinistră, fiindcă lăsase la urmă conversaţia cu prietena cea mai amuzantă şi mai veche:

– Alo! Carmen?... Sărut ochii, demone! Întâi să mă achit de mesajul Colettei. – Convocare generală la cinci... Ce crucea roşie? ***Tu es folle!...*** De asta ne arde nouă?... Aşa mai vii de-acasă! Desigur. ***Bridge-party...*** Eu am să viu ceva mai târziu: la şapte... Nesuferito!... Nu – nu... Nu mai târziu de şapte... Ce vrei?... Nu e numai bridgiul vostru pe lume... Am şi eu matineu între cinci şi şapte, film numai pentru domni şi doamne... Victor? Nici o grijă de Victor. El cu inspecţiile lui. Şi cu Victoriile lui. Victorii cu V mare. Victoria, ***mon petit chéri,*** Victoriţa Popescu. Nu-l ştii că e în pasă de teatraliste? Când termină circuitul inspecţiilor, începe circuitul culiselor. Încurajează arta dramatică... Geloasă? Eu, geloasă?... Dar aşa mă cunoşti tu? Pact de neagresiune. Nu-l ambetez; nu mă ambetează!... Aşteptăm să înfiinţeze Academia Română un ***Prix Monthyon*** pentru menajul ideal!... Alo? Nu!... Cum îţi imaginezi? O fi având el alte defecte, Victoraş, dar în această privinţă a rămas soţul ideal. Gentil la maximum... Destul să spun că n-am ce pune pe mine, ca să treacă la bancă... Da!... Râzi, demone?... Cum ai zis?... Blana mică o fabrică pe cea mare? O înghite pe cea mare? O plăteşte pe cea mare?... Eşti nebună!... În fond, ne chinuim şi noi să trăim... ***Hélas!***... Riviera... Cannes... Paris... Citeam afişele de jos, de la cinema: ***Luna de miere la Paris...*** Unde-i Parisul nostru?... Numai din pricina acestui război idiot!... Da... ***Montparnasse... La Boule blanche... Viking. Villa d'Este... L'Equinoxe... Maxim's...*** Asta-i sadism!... Nu-mi mai aminti! Boalele pe care le-am făcut anul trecut, acum doi ani, la revelion... Vor veni iarăşi, dragă Carmen!... Nu se termină lumea!... Nu trebuie să dramatizăm după metoda Colletei... Ah! Cunoşti?... A

fost aseară la tine? Nu mi-a spus nimîc... Ei?... Da... da... da... Şi?... Extraordinar!... E incurabilă, dra- gă... Dar e plin Bucureştiul de sute de gigolo, categoria Toto al ei ... ***Tant de bruit pour une omlette!...*** Mai ales pentru aşa omletă! În fond, amândouă sunt nişte caraghioase... ***Justement...*** Încep să îmbătrânească!... Nu uita biletele pentru concertul lui Enescu şi Lipatti. Lojă, evident!... Să fim toate împreună... Cum?... Ce-ţi mai dă prin cap? Da, poate ar fi o idee... Să le vedem când s-or pomeni alături, Lucki şi Colette, ce mutră au să facă?... O scenă?... Ar fi amuzant... Odetta?... Sănătoasă, Voioasă, tandră... E singura mea consolare, Carmen dragă, în unele momente de ***vague à l'âme...*** Acum sunt cam plictisită, fiindcă a trebuit să dau drumul guvernantei pentru 10 – 12 zile. Chestii familiale, pretinde... După cât am dedus eu, mai degrabă un avort, raclaj... Aşa ceva... Ce să le faci?... Închid ochii... În definitiv, de ce atâta intransigenţă?... Femeie şi ea... Sărut ochii, fug în baie... Da, da!... Ca la pension, în dormitor, când era să ne surprindă Mis Judit... Iar te gândeşti la prostii?... Deşi, ai dreptate, era cu mai puţine complicaţii... Da!... N-ar fi o idee rea... Plecăm într-o zi amândouă cu o valiză mică undeva, la Braşov, la Sinaia, într-o escapadă în suvenirul nocturn de atunci... În locul ***Lunii de miere la Paris,*** din afişele de jos, ne mulţumim şi cu Sinaia, Braşov... Cum zici?... Să renunţăm la ***Bridge-party*** pentru un ***Bilitis-party?***... Eşti gata?... Dar cu Fanfan cum rămâne? Cui o laşi?... Înţeleg, înţeleg... Ambivalentă!... Ce ambi?... Tu numeşti aia ambi?... Polivalentă?... Cum? Poarco!... Te sărut ultima oară, că aşa nu mai sfârşim niciodată... Fug în baie...

Pâlnia aparatului a ţăcănit pe suport, de astă dată definitiv. Doamna Lilia Petrino observă că ţigara uitată pe marginea scrumierei, s-a fumat singură.

Dar n-a mai aprins alta. Sub pasta albă de idol polinezian, trăsăturile ascundeau o extenuare fără pricină. S-a lăsat să lunece pe pernă, cu palmele sub

ceafă, cu ochii închişi, cu obrazul spoit într-o imobilitate cadaverică.

Nimeni n-ar fi recunoscut-o aşa, fiindcă în afară de soţ, Victor Petrino, de Odetta, de guvernantă, de Irma, fată din casă, şi de Veta de la bucătărie, nimeni nu-i ştia decât cealaltă înfăţişare, suavă şi diafană, a fotografiilor din cronica mondenă a Capitalei; recepţii la legaţii, ceaiuri, dineuri, baluri de binefacere, inaugurări de expoziţii, banchete... Acolo apărea o doamnă de o eterică distincţie, în toalete vaporoase, de-un gen aparte: genul ei.

Aerian îi era mersul, aeriane gesturile, aeriană pieptănătura părului moale, blond cenuşiu, pufos, de-o extraordinară fineţe. Ochii pali de culoarea violetelor, tot atât de puri ca ochii Odettei, obrazul transparent, estompat numai de-un uşor văl de pudră, o uşoară adiere de roz în pomeţi şi o uşoară umbră viorie sub pleoape, o singularizau în mijlocul celorlalte femei cu trupul, chipul şi portul epocii sportive, cu toaletele, fardul obrazului şi gesturile brutale.

Ea era altceva.

Reprezenta o feminitate fragilă şi graţioasă, în afară de timp şi de modele trecătoare. Ceva cu totul rar, delicat, volatil, care oprea ochii îndată cu o palpitare de apariţie celestă şi îmbia bărbaţii să-şi alam- bicheze complimentele, să-şi nuanţeze frazele şi să adopte un vocabular preţios, pentru a exprima sentimente extraterestre unei extraterestre făpturi. Că ar avea un tub digestiv şi încă defectuos, şi că lua în fiecare seară pilule de Miraton fiindcă suferea de constipaţie; o asemenea monstruoasă ipoteză nici nu putea să-i treacă prin gând cuiva. Cum să şi-o mai închipuie încă şi sub înfăţişarea de idol polinezian, grimat pentru ceremonia unui festin canibalic?

Totuşi, cele câteva prietene de-aproape, în ciripeala bârfelilor dintre un bridge şi un ceai dansant, un pocker cu bleind şi o seară la Melody, la Atlantis, la Colorado, o numeau cu oarecare amestec de pizmă şi

de agasare: ***„la Mangeuse d'hommes".*** Dar pentru alte pricini, nu pentru acest bizar şi teribil aspect matinal, pe care de altfel şi ele îl ignorau.

Printre toate, Lilia avea reputaţia unei femei care nu-şi complică existenţa cu pasiuni fatale. Practică şi lucidă, cochetă cu frigiditate, cinică sub deghizarea de eterată candoare, cultivându-şi relaţiile, însă faţă de amice afişând o camaraderie boemă, fără mofturi, degajată în vorbă şi cu totul altfel decât în instantaneiele de la baluri şi recepţii, se silea să rămână „fată bună". De fapt, n-avea nimic de dat nici prietenelor, nici iubirilor, nici vieţii. Numai de primit.

Celelalte au trecut prin impasuri sentimentale şi conjugale, au iubit, au divorţat, au legături agitate de crize, gelozii, scene, suferinţi măcar epidermice. Au naufragiat. Le susţine la suprafaţă, apărându-le de capitolul final al declasării, doar averile moştenite, rentele, veniturile proprietăţilor foste dotale, agoniseala unor părinţi care-au trudit, au economisit şi cândva şi-au pus nălucite speranţe în viitorul copilelor crescute în puf. Fac parte din lumea bună. Dar dintr-o anume lume bună, cu o toleranţă foarte elastică, în amintirea unor nume cu trecut şi prestigiu, cu rosturi în cârmuirea ţării. Situaţia lor a definit-o Lucki, într-o seară, oprindu-se cu cărţile în mână şi numărându-le, într-o izbucnire de râs: „Suntem una, două, trei, patru divorţate!... Două de gradul doi. Recidiviste!... Am putea înfiinţa cercul muştelor văduve!... Numai tu, Lilia, eşti o intrusă! Faci deocamdată excepţie, ca să confirmi regula!...".

Deocamdată?... Ea a soluţionat problema mai abil şi cu mai mult tact. Pact de neagresiune.

Menaj fără furtuni şi fară pericolul deznodămintelor de-o vulgară banalitate: acţiune de divorţ, termene, transcrieri, pensii alimentare. Victor cu victoriile lui. Victoriţa Popescu. Anul trecut era Tania Rahmanova. Acum doi ani, Pufi Stratulat. Acum trei ani, Lenny Fischer. Mai are până ce va epuiza lista vedetelor de

revistă şi baletul de la operă... Ea?... De îndată ce un capriciu începe să devină prea acaparator, ameninţă să se instaleze în existenţa sa şi îşi descoperă prerogative de soţ numărul doi, îl lasă să cadă. Ca Jack!... Sfârşit!... Puţină cenuşă câteodată. Puţină tristeţe. Puţină oboseală fără pricină, ca extenuarea aceasta care o ţine orizontală, cu faţa năclăită de unsorile şi bandajurile de peste noapte, lipsită de energia să intre în camera de baie şi să lepede crusta urâtă a crisalidei de dimineaţă, care să elibereze aeriana făptură de totdeauna.

Doamna Lilia Petrino a încercat să aprindă o ţigară, ridicându-se cu sfârşeală într-un cot. A renunţat; i-a dat drumul în cutia de argint de pe mesuţa de noapte. A privit la ceasul din tocul de marochin verde: ceasul care-o însoţise în toate voiajurile din anii când nu izbucnise războiul şi frontierele erau deschise. Unu fară un sfert!... Cu o sforţare de convalescentă, a coborât din pat şi s-a înfăşurat alene în haina viorie de mătase cu tivul de puf violet, abia mişcându-se cu paşi lâncezi.

– Mămico?... a înălţat Odetta iarăşi ochii, de la joaca-i de pe covorul din budoar.

– Ei? Ce mai vrei? Ai devenit insuportabilă, toată ziua cu întrebările: mămico? mămico?... Hai, spune-acum!

– Mămico? Cu ce fel de aţă e legată viaţa?

– De unde mai scoţi toate stupizeniile astea? Caută-ţi de joacă!...

– Dar Veta spune, mămico! Am auzit-o eu... Viaţă, viaţă legată cu aţă! Cu ce fel de aţă? Albă sau neagră?...

– Va să zică iarăşi mi-ai fost pe la bucătărie, pe la Veta! se încruntă doamna Petrino atât de oţărâtă, încât crusta de alifii a plesnit în striaţii mărunte. Ca să-mi vii cu mirosul ăsta de sosuri şi cu întrebări imbe- cile!... Aşa-ţi poartă Irma de grijă?... Unde-i Irma?...

– Trebuie să fie la amor cu şoferul, mămico!

– Cum?

– Cu Stănică, şoferul... Ştii tu!... Spunea şi Veta aseară, când s-au certat! Spunea că se duc la amor şi c-are să-i facă şi ei Stănică un avort!... Era foarte ciudoasă Veta din pricina asta... Mămico, vreau să fac şi eu un avort!

Doamna Lilia Petrino, scuturată din apatia sa de un şoc galvanic, a înălţat braţele spre tavan, fluturând mânecile largi într-o patetică disperare:

– ***Mon Dieu! Décidément, je crois que cette enfant est folle!***... Poftim ce mi-e dat să aud din gura copilei mele! Aceasta înveţi tu în casa noastră?...

– Dar Veta spunea... Şi tu spuneai, mămico!

– Veta spunea? Eu spuneam?... Chiar dacă spuneam. Acestea sunt chestii pentru persoane în vârsă, nu pentru o mucoasă ca tine!... Odată dacă te mai aud, ştii tu!... Colţul! O zi întreagă am să te ţiu cu nasul în perete, să înţepeneşti acolo, copil mizerabil!... M-ai înţeles?... Uită- te-n ochii mei!...

– Mă uit, mămico... ridică Odetta ochii de culoarea violetelor înotând în lacrimi.

– M-ai înţeles?...

– Da, mămico...

– Altfel, raportez eu tăticului când vine, să afle cu ce podoabă de obrăznicătură îmi scot eu sufletul în lipsa lui... Să te mai slăbească niţel cu bomboanele şi jucăriile, şi să se pună cu serviciul pe tine!... Aceasta vrei?...

– Nu, mămico... Pardon...

Odetta a plecat ochii în pământ, cu amestec de lacrimi adevărate, dar şi de-o spăşire pretimpuriu ipocrită.

După acest istovitor acces de energie maternă, doamna Lilia Petrino şi-a tărât în sfârşit paşii agonici în baia unde de două ceasuri tot spunea că intră peste două minute.

Singură, în budoarul cu mobila de acaju, cu draperiile şi covoarele viorii, cu estampe de epocă de

pe vremea crinolinelor, Odetta îşi suspină obida, către toate păpuşile, pe rând:

– Tare mai suntem noi singure şi necăjite, Felicio!... Nu-i aşa, Mimi?

– De! a încuviinţat Mimi, clătinând din capul cu buclele blonde.

– Spune tu, Diana?

– Da! a încuviinţat Diana, clătinând din capul cu buclele negre...

– N-am eu dreptate?

– Da, da... au oftat păpuşile laolaltă cu Odetta.

– Veta ne-alungă de la bucătărie, Irma ne stropşeşte şi toată vremea fuge la Stănică al ei... Mămica nici nu se uită la noi... Iară când se uită, aţi văzut ce păţim!... Într-o zi, avem să ne luăm noi lumea în cap, cum spune Veta, că nu mai este de trăit în casa asta, unde toate-s legate cu aţă... Să ne căutăm altă mamă. Una care să stea cu noi... Tu nu vrei, Ursuleţ?

– Nu! a mormăit Ursuleţ... Mai stăm. Eu sunt de părere să mai încercăm...

– Bine... De hatâru tău mai stăm. De hatâru tău şi-al lui tăticu. Dară vezi şi tu!... Cine-l prinde pe tăticu pe-acasă? Cum spune Veta... Mosafir de zile mari!... Mâine, că-i ziua Regelui, are să vină. Atunci are să-ţi repare şi piciorul tău, Ursuleţ... Nu cu aţă... Te mai doare?...

– Puţin...

– Aşa e c-a trecut?...

– Mmm...

– Mormăi? Ce e aia mmm?... Poate vrei să telefonez la doctor?...

– Nu! Te rog... Mă las păgubaş...

– Te cred... Te pune să scoţi limba şi-ţi bagă termometrul undeva de ruşine. Nu-l mai chem... Ce să facem atunci?... Staţi!... Staţi cuminte, că vă învăţ eu altă joacă. Să ne jucăm de-a mămica, de-a Odetta şi telefonul.

– Ei, cum?... s-au minunat toate jucăriile, inclusiv Ursuleţ, într-un glas pe care îl auzea şi-l înţelegea numai Odetta.

– Aveţi să vedeţi cum!... Aşa! Tu, Felicia, să taci... Tu eşti Odetta!... Stai la jucăriile tale şi taci!... Nu întreba stupizenii, că te pun la colţ cu nasu în perete să înţepeneşti acolo o zi întreagă... ***Mondeu!***... Ce copil mizerabil!... Taci şi nu crâcni, că am de vorbit la telefon!...

Pentru mai deplină identificare cu rolul, Odetta s-a cocoţat mai întâi pe taburetul de la toaletă.

A cotrobăit printre pile, foarfeci, piepteni, perii, flacoane şi pul- verizatoare, deschizând borcanul cu cremă de noapte. S-a uns până la urechi. Şi-a prins părul pufos în cârlige. S-a contemplat în oglindă şi, găsindu-se satisfăcător de aidoma cu mămica, a trecut în dormitor, înfundându-se între perne şi trăgându-şi plapoma de mătase până la bărbie.

Apoi a ridicat pâlnia telefonului, s-a prefăcut a forma un număr şi a început a vorbi, cu toate schimele, exclamaţiile şi dialectul doamnei Lilia Petrino:

– Alo! Colette?... Da, ***monpişeri!***... Eu Lilia... Ce mai faci? Eu sunt foarte ocupată... Aseară am mâncat supă încălzită cu Bobby... Alo! Da, da... Jucăm bridge după-masă. Nu! La cinci nu pot. Am de făcut o mulţime de probe... Vai de capul meu ce mai de-a probe!... Înainte de şapte?... Nu?... Tu ştii că nu-i numai ***Bridge-party***... Da!... Mai am şi ***Bigibigi-party.*** Jack?... Jack s-a încheiat la capitol şi s-a dus!! Parol! S-a dus la Capitol unde rulează filmul cu Sherley Temple. Alo! Alo!... Ei cum?... cum?... Şi?... şi? N-o cred capabilă pe tante... pe Lucki! Ea şi Toto al tau?... Alo! Ce-a căutat Toto al tău la dânsa a găsit... N-a găsit?... Eu tot nu cred... Spune-i să caute mai bine... Alo! Cum să-l sufle?... Pe unde i-a suflat?... Imposibil, ***maşeri.*** Trebuia să-l păzeşti, ca să nu răcească. Să nu capete gâlci. De ce nu s-a învelit bine?... Dă-i prafuri de tuse şi pune-l să se culce devreme diseară. ***Sanblac!***... Alo!... Nu... mă pot

duce la cinematograf, că n-am ce pune pe mine. Aştept să vină Victor şi să-mi aducă păpuşa... Alo? Nu păpuşa!... Aia e pentru Odetta!... Să-mi aducă blana de la bancă... Ştii tu!... Blana mică o mănâncă moliile... Trebuie scoasă la aer... S-o scoţi şi s-o vânturi la aer, Colette, cum o scot eu pe cea veche... Alo!... Victor? El cu teatralistele... Are bază de teatraliste... Joacă cu ele în inspecţie. Victoriţa!... Nu ştii tu?... Alo?... Alo... Se joacă cu Victoriţa de-a teatrul... Eu geloasă? ***La barbă! La barbă!***... Aşa mă crezi tu de proastă?... ***Justaman! Pat de neagră atenţiune. Nu-l îmbotez, nu mă botează...*** Încolo, nimic interesant, dragă Colette... Pe la tine plouă? Aicea plouă... Întrebi de Odetta? Ce să facă ea? ***El crem dăjaluzi...*** Se joacă... E foarte cuminte şi drăguţă... Ce vrei? ***Lajoro!***... N-are ca tine un Toto s-o necăjească şi să-i facă de ***jigolot...*** Da, jigo! ***Sesa! Sesa!***... Jigo cu piurea de cartofi... Are să-ţi dea Veta reţeta, când intru în baie... Alo! Alo?... Aia da!... ***Cocotel,*** da!... Să-ţi dau eu reţeta, dar să nu i-o spui lui Lucki, că are un caracter mizerabil. Da! ***Iiun ordir! Iiun salte!...*** Da, da!... S-o pui la colţ pe mindir şi pe saltea şi s-o pedepseşti că i-a suflat lui Toto... Alo? Reţeta?... Jumătate de pahar vin, jumătate ***adus din oraş,*** câteva picături de ***sartez*** şi ***grenadir.*** Atenţie la ***dresaj!***... Asta am învăţat-o eu de la Odetta... Da, dragă!... Imaginează-ţi... Toate le ştie!... Nici nu pricep de unde le mai ştie! E un copil foarte inteligent şi tandru... O fetiţă mai simpatică decât Sherley Temple.

Are să joace şi ea la cinematograf la iarnă... Cu Ursuleţ şi Felicia... Parol!... A venit un domn şi m-a rugat să-i dau voie fiindcă nici nu se poate filmul fără dânsa... ***Mesicmesic!***... Mâine se duce şi ea cu guvernanta să facă puţin avort, un ***baclaj...*** Înţelegi tu!... Închid ochii... Numai ea mă mai consolează când am ***vaga an.*** Acum te las... Fug în baie... Alo?... Dar nu înţelegi că nu se poate înainte de şapte? Sunt ocupată... Nu-i numai bridgiul vostru pe lume. Zău

aşa!... Eu sunt ***bebivalentă.*** Cum? Da-da... ***Tantivalentă!***... ***Tanti Valentina...*** Poar- co!... Am un secret la cinci... Cu Dan!... Cum, care Dan? Nu-l cunoşti?... Dan... Secretarul lui tati... lui Victor, care are grijă de secretele lui când pleacă în inspecţie... El are cheia şi umblă la saltarul cu secrete... A fost şi ieri în birou... Nu! Nu umblă singur. A fost cu mămi... cu mine. ***La barbă! la barbă!***... Dan care se joacă aşa de drăguţ cu Odetta... Care i-a adus automobilul electric şi-i aduce mămicăi... mie adică, violete de ***Palma.*** Acuma îl ştii?... Bine! O sărut şi pe Odetta din partea ta... Zici că te plictiseşti? Ce să facem, ***monpişeri?***... Viaţă legată cu aţă, cum spune şi Odetta. Parol că de la ea o spune, nu de la Veta... ***Mesicmesic!***... E un copil foarte inteligent şi drăguţ... Ar trebui să-ţi aducă barza şi ţie o fetiţă nostimă ca dânsa. S-ar juca amândouă... Ascultă-mă pe mine! ***Justaman!*** Nici nu-ţi închipui tu cum s-ar juca... ***Lajoro!***... S-ar juca cu Ursuleţ, cu Felicia, cu Diana, cu Mimi... I-ar da şi ei două păpuşi. Parol! Pe Diana şi pe Mimi... Pe Felicia, nu!... Nu s-ar mai duce la Veta la bucătărie, ca să mă supere şi s-o ocărăsc... ***Sanblac!*** Numai să tiu fie prea micuţă... Comandă una de vârsta ei... Alo! Ascultă ceva foarte important!... Foarte... Mi-a spus mie în secret Odetta, că i-a plăcut ei o fetiţă cu care a stat alături duminică la cofetăria Capşa... O fetiţă blonduţă ca ea şi cu pantalonaş roşu... ***Mesicmesic!***... Avea şi manşon! Comand-o pe aia ... Poţi s-o comanzi la telefon, la Capşa. ***Jeiu tort!***... Comandă şi-un tort să mănânce amândouă cu păpuşile... Zău!... Hai, te rog... Fă asta pentru Odetta!... Te roagă şi ea... Te pupă aşa de drăguţ şi te roagă!... Comadă-i o prietenă şi zice că n-au să se certe şi n-au să se mai despartă ele toată viaţa...

VI

APARTAMENTUL 24

Viaţa îi despărţise îndată după război. Deşi atât de inseparabili erau, încât camarazii de liceu, de universitate şi regiment, le-au spus pe rând: Tandem; Castor şi Pollux; Don Quichotte şi Sancho Pança.

Demobilizarea a pus brusc capăt acestei prietenii de cinsprezece ani care se anunţa eternă. I-a răzleţit în două lumi cu totul deosebite.

Eugen Candiani a plecat în Belgia să-şi continuie studiile. Iar după doctorat a rămas acolo, preluând interesele unui unchi, acţionar important la o societate petroliferă cu sondele şi rafinăriile în ţară, pe valea Prahovei, dar cu sediul centralei la Bruxelles. Mihăică Pandeles- cu a renunţat la doctorat. Adică a fost silit să renunţe, S-a resemnat cu licenţa. N-avea unchi cu perimetre petrolifere şi cu interese de preluat. Rubedeniile sale erau sărace, oameni de jos, fără stare. Gospodari periferici din suburbiile Capitalei, cărăuşi şi lucrători cu braţele, zarzavagii şi salahori, aşteptând mai degrabă să capete ajutor de la unul de-ai lor mai răsărit, nu să-l sprijine pentru a sălta mai departe.

Totuşi, în amiciţia de cinsprezece ani, celebră pe rând în liceu, la universitate şi în regiment, el, Mihăică, fusese chiar de la început Don Quichotte, neînfricatul

cavaler cu scut, lance şi Rosinanta imaginaţiei, gata în fieştece clipă să purceadă ofensiva împotriva morilor de vânt.

El clocotea de proiecte măreţe şi exaltate, cu un patos şi o vervă contagioase. El zvâcnea la locul dintâi unde se arăta nevoia de-o îndrăzneală. Pe el părea că n-are să-l mai încapă ţara.

Era uscăţiv şi vibra ca o lamă de floretă. Purta părul pletos cum se şade unui tânăr rebel şi o enormă lavalieră fluturând în vânt. Îi scânteiau ochii de impetuoase revolte şi glasul lui detunat în comitetele studenţeşti, dezlănţuia întotdeauna un tumult de aprobări, de aplauze, de urale. Urmat de Eugen Candiani, cu obrazul său ca felia de parizer şi gesturi mult mai domoale, cu vorba-i mult mai onctuoasă de băiat bine crescut – se completau tocmai prin contrastul de temperamente. A rostit cuvântări fulminante la mitingurile studenţeşti din epoca neutralităţii. A prezidat întruniri. A pus la cale manifestaţii care au dat de lucru politiei.

Pe front, a făcut însă cu bravură dovadă că nu-şi luase vorbirile în deşert. Nu era un al doilea Coriolan Drăgănescu, eroul lui Caragiale: O! Tempora!...

Luptase vrednic. S-a ales cu două răni şi cu trei decoraţii.

Mai norocos, Eugen Candiani a obţinut decoraţiile fără răni.

Nu fiindcă ar fi fost cumva mai şovăielnic la datorie. Noroc, hazard, întâmplare – şi nimic altceva. Misiunile cele mai grele din sector treceau automat asupra amândorura, inseparabili şi întru aceasta. Comandantul, om vesel, chefliu şi el singur încercat luptător, dar cu oroare de patos, ridica sprincenele stufoase după ce studia harta şi verifica prin binoclu poziţiile pe teren, exprimându-se în termeni de vagmistru:

– Aci e lată rău; mă băieţilor!... S-arată cu încurcătură... Să plece Castor şi Pollux!...

La întoarcere, deveneau Don Quichotte şi Sancho Pança.

– Ei?... Ia treci la raport, mă Hidalgo, băiatule! Bravo! Vin’să te sărute neică-tu, că nu i-ai feştelit iacaua!... Şi tu, Sancho Pança, ce stai ca o minorosiţă? Fă şi tu la neică! Te purtaşi şi tu extra!... Mă! Dacă nu v-aş avea pe voi, s-ar duce dracului sectorul cu motofleţii ăştia... Hai! Puneţi nişte gărăfi la gârlă, până nu-ncepe iar drăgaica!...

Aceasta a fost ultima şi cea mai ferice epocă din prietenia lor.

Aceeaşi companie. Acelaşi bordei. Aceleaşi gloanţe şuierând pe la urechi şi aceleaşi nopţi când îşi păducheau cămăşile, fumând pe rând din aceeaşi ţigară. Pe urmă, când a încetat „drăgaica”, trimişi la vatră, fară umbra lui Sancho Panşa la spate, Mihăică Pandelescu s-a simţit deodată împuţinat şi stingher. Frenezia de Hidalgo s-a calmat

treptat. O vreme l-a împotmolit anonimatul, amenințându-l să-l înghită definitiv.

Un capitol din viață cenușiu, cu peripeții banale. Ani de lipsuri. Slujbe vagi. Al treilea secretar de avocat, la un Maestru cu faimă și clientelă numeroasă, dar fără tragere de inimă pentru începuturile mai tinerilor ucenici de breaslă. Cameră cu chirie la mansardă. Mese la birturi de cartier, cu abonament lunar și supliment de muște în sosuri. Două costume de haine, primenite numai după îndelungă chibzuială și plătite în rate. Țigări de sponci. Un bilet de teatru stalul III. Din când în când un țap cu bere, o seară la un restaurant din centru. Înghesuiala tramvaielor: Ce te-mpingi, domnule?... Fă loc!... „Avansați înainte!...".

Duminici nesfârșite, fără căpătâi, amestecat în mulțimea de gură- cască de pe bulevarde și din Cișmigiu, neavând ce face cu timpul și cu libertatea, ca mahalagiii stânjeniți în straiele de sărbătoare bălăbănindu-și mâinile goale, printre ordonanțe și slugile în permisie.

Intra la un cinematograf. În sală, miros îmbâcsit de răsuflări, de sudoare, de încălțări. Pe pânză defilau privelişti fastuoase, plaje însorite, Hawai, Antile, Honululu, șosele alpine în serpentină unde urcau vertiginos automobile cu tineri de o eleganță seducătoare la volan, alături de femei superbe cu părul despletit în vânt, o sărutare între două viragii, cazinouri, holuri de hotel, cabarete cu dansatoare exotice și jazzuri de negri acrobați: drame fictive care storceau lacrimi manichiuristelor.

El ieșea cu un nod uscat în gâtlej.

Străbătea străzi cufundate în ploi mocnite, dospind în arșiță lui iulie, cutreierate de viscole câinoase – după sezon. Indiferent de ciclul sezoanelor, îl aștepta aceeași mansardă și patul de fier, cu pătura aspră, cazonă, suvenir de pe front; ligheanul cu smalțul plesnit, masa cu vrafuri de coduri și texte flendurite de legi, o mizerie măruntă, năbușitoare, fară glorie.

Fiind însă de soi tare şi dârz, tot a răzbit.

Mai încet şi pe altă cale decât cea a proiectelor impetuoase de odinioară. Înainta acum cu prudenţă rece de melc. Economisea. Drămăluia. Migălea stoic texte, jurisprudenţe, dosare. În 1930, s-a învrednicit să deschidă un birou propriu de avocatură, cu specialitatea în civil, comercial şi acte de notariat. A prins cu mâna lui în ţinte de aramă, firma de cristal negru cu litere aurii.

Un popas. Şi-a tras răsuflarea, privind înainte, nu îndărăt.

Clientelă s-a arătat deocamdată putină dar sigură, statornică. Doi ani a plătit ratele la nobilier, şi-a completat biblioteca şi garderoba. Câteva procese, răbduriu studiate şi câştigate când alţi colegi mai versaţi şi autorizaţi în specialitate îşi pierduseră nădejdea şi le abandonaseră, i-au consolidat în barou un început de oarecare prestigiu. Modest şi acela. Prudent. De om laborios şi tenace. Fără strălucire în pledoarii. Fără ambiţii care să contrarieze ambiţia altora.

Pe măsură ce verva şi patosul de altădată se uscau într-o dialectică profesională ternă, cu referinţe la paragrafe de coduri, termeni de procedură şi citate din jurisprudenţe, începuse a prinde carne. Profilul osos de Hidalgo s-a învelit într-o căptuşeală de osânză gălbuie. Ochii s-au micşorat pierzându-şi sclipirea neastâmpărată, în ceaţa opacă a digestiilor copioase. Mânca zdravăn, pentru a potoli nu numai foamea tinereţii, ci şi una mai veche, ancestrală. Pletele năpârliseră de mult. Despre lavalieră, nici vorbă. Intrase în rândul oamenilor aşezaţi. În 1935 s-a însurat. Cum afacerile prosperau, a pus toate economiile într-un apartament vast şi prezentabil, modern, în blocul cel nou şi central, Carlton, ca să se simtă pe toată viaţa la el acasă.

Şi se simţea în sfârşit bine, la el acasă, seara, după ce-şi isprăvea de studiat dosarele pe a doua zi, în

papucii vătuiţi, în pijamaua caldă, desfacând tacticos ziarul să recapituleze agale şi să digere pe îndelete lectura pripită de dimineaţă... Îşi aşeza ochelarii pe nas. Cutia de ţigări la îndemână. Afară, jos, în stradă, în noapte, se vântura o lume bezmetică, mânată de nesaţii care îi erau acum cu totul streine.

De anii nevoiaşi ai debutului îi plăcea câteodată să-şi amintească, aşa, din fundul fotoliului cu resorturi moi şi cu picioarele încălzite în papucii capitonaţi. Zâmbea cu un fel de indulgenţă şi înduioşată milă pentru tânărul famelic, cu ale sale două rânduri de haine, pantaloni presaţi sub saltea, cartela abonamentului la birtul cu vecini de masă ceferişti şi şoferi, plimbările de duminică fară noimă. De exaltarea proiectelor grandioase din ceilalţi ani, mai depărtaţi, ai studenţiei, de discursurile acelor timpuri, nu-şi amintea niciodată. Parcă nu tot el le trăise.

Şi, pe neaşteptate, a apărut fostu-i prieten inseparabil de-atunci, Sancho Pança, să scormonească în această spuză răcită.

Numai întâmplarea – şi ce întâmplare de toată ziua! – i-a pus faţă în faţă, în sala paşilor pierduţi. S-au privit şi la început nu s-au recunoscut. El era în robă, grăbit, cu servieta doldora la subsuoară; pleda la Casaţie. Eugen Candiani, dezorientat, căuta cu ochii pe cineva să întrebe şi să dea de firul Ariadnei în labirintul Palatului de Justiţie cu atâtea săli, coridoare şi scări. S-au oprit amândoi. El l-a examinat pe Candiani cu îndoială. Se schimbase mai puţin. Acelaşi obraz roz de parizer; aceiaşi ochi albaştri, bombaţi, clari, ai liceanului vecin de bancă din clasa întâi de internat. Doar mustaţa scurtă, moale, cu fire albe pe din două cu firele bălane, era ceva nou. Acolo se numărau anii.

Pe Eugeniu Candiani nu l-a muncit nici un fel de îndoială. N-avea de ce să-l muncească. Îi era cu totul necunoscut avocatul acesta corpolent şi slăninos, grav, cu privirea înecată într-o unsuroasă tor- poare sub ochelarii cu ramă de baga. Se oprise numai cu gândul

să capete informaţia după care umbla. Şi-a făcut socoteală însă că, pentru atât de puţin, nu se cuvine să întrerupă din drumul său solemn spre scările de marmoră, un personaj atât de important, cu toga neagră rotunjită pe-un abdomen aşa de impunător. A dat deci să treacă mai departe, pistuind un aprod.

Calea i-a tăiat-o acum Mihăică. Mai întâi cu o exclamaţie în surdină, fără convingere:

– Eugen!...

Şi îndată, cu o redactare prudentă:

– Mă iertaţi, domnule... Desigur o confuzie...

Celălalt abia atunci l-a cunoscut. Numai după glas. Dar el, fără nici o rezervă, într-o explozie zgomotoasă de interjecţii:

– Mihăică! a strigat. Cum?... Mihai! Tu erai?...

– Eu, frate Eugen... Frate Evghenie... Frate...

S-au îmbrăţişat astfel acolo, după douăzeci de ani, în forfota mulţimii indiferentă şi abrutizată de necazurile ei procesive. S-au răsucit. S-au depărtat să se măsoare. S-au apropiat iarăşi şi s-au prins fără să-şi dea seamă braţ la braţ, cum se sprijineau unul în altul, în plimbările lor şcolăreşti, duminica după-amiază în Cişmigiu şi la Parcul Carol, în vremurile blânde dinaintea războiului.

Aceasta s-a petrecut acum o săptămână. Bucuria întâlnirii nu le-a fost atunci întreagă. Erau amândoi grăbiţi. Nimic nu-i pregătise pentru această minune – căci minune rămânea! Pe el îl zorea procesul de la Casaţie. Candiani venise să ridice de urgenţă nişte copii autentificate. Pleca peste o jumătate de oră la Ploieşti, la Câmpina, la Braşov. Îl aştepta automobilul afară, cu doi ingineri de la Societate. Chestii care nu admit amânare. Atât i-a putut împărtăşi în fugă: se potrivea de minune! (Altă minune!) Tocmai avea nevoie de-un avocat... Războiul şi ocuparea Belgiei îl adusese în ţară, după o mai lungă abatere prin Elveţia, unde şi-a lăsat nevasta şi copiii. Sosise de pe la începutul lui iulie. N-avea un domiciliu fix. Nomad. Hoteluri. Sinaia,

Braşov, Bucureşti... Peste o săptămână, e îndărăt. Îşi va face liberă o zi întreagă, pentru a-l pune în curent cu procesul destul de încurcat, moştenit aşa de la fostu-i unchi şi încă mai încurcat, poate de neglijenţa fostului procurist, poate şi de neglijenţele sale.

Mihai Pandelescu a scos o carte de vizită glasată cu adresa şi numărul telefonului. Au fixat întâlnirea la birou; după ce-a consultat agenda. Rezerva şi el o dimineaţă, când să nu-i turbure clienţi şi consultaţii, preocuparea proceselor de-a doua zi: joi 7 noiembrie.

– Bun, Mihăică! Viu cu dosarele... O Himalaie de dosare.

– Vino, frate Evghenie!... Te-aştept... Dar nu te-aştept numai ca pe-un client prins cu undiţa în sala paşilor pierduţi!... a zâmbit Mihăică, într-o dezmorţită tresărire a glumirilor de odinioară, fiindcă de pe atunci îşi hotărâse să-i pregătească o surpriză. Vino! Luăm dejunul împreună...

– Perfect!... Reţine atunci o cabină la Capşa, să ne simţim în largul nostru...

– La Capşa?... Adică, da!... Lasă aceasta în grija mea. Te-aştept, frate Eugen.

– La revedere, Mihăică, frate!...

Aşa s-au despărţit zâmbind şi întorcându-se din mers să se privească în urmă.

Tot aşa mai zâmbea Mihăică şi acum, în birou, după o săptămână, aruncându-şi ochii din când în când la pendula din perete.

Pentru mai desăvârşita izbândă a surprizei, îşi scosese verigheta de pe deget şi o pusese în buzunarul vestei. Se cunoştea semnul rotund, mai alb, gâtuit, pe falanga cărnoasă şi păroasă a inelarului. A camuflat-o cu alt inel; un inel cu briliant, de ocazie, plasament sigur în aceste instabile timpuri de instabilitate valutară. Ascunsese sub coduri şi fotografia Amandei de pe birou, cu rama îngustă de argint.

Cu nerăbdarea surprizelor şcolăreşti de altădată, aştepta clipa şi figura lui Eugen, când subreta va deschide uşa vestind:

– Coniţa vă pofteşte la masă...

Clipa mai întârzia. Încă trei sferturi de oră, după cum s-a înţeles cu Amanda. Celelalte trei ore de când se aflau împreună, trecuseră la început vertiginos.

Procesul cu pricina şi Himalaia dosarelor au fost lăsate la o parte. Amândoi s-au aflat de acord. Îşi mai aveau atâtea de spus!... Amintiri. Peripeţii din şcoală, din facultate, de pe front. Nume de camarazi. Unii daţi la fund. Alţii, miniştri. Profesori de Universitate. Mulţi despre care nu le mai ştiau de urmă, cum nu şi-au ştiut unul de altul. Când ajungeau la acest răstimp de douăzeci de ani, amândoi erau mai zgârciţi în spovedanii. Se mărgineau la consideraţiuni de ordin general, cu un fel de pudoare să-şi dezvăluie păsurile. Căci acum avea păsuri destule şi Eugeniu Candiani, cu toată averea moştenită şi traiul pe picior mare din străinătate. Trecea peste ele cu o strângere de umeri. Se păstrase tânăr la suflet, nu numai la obrazul ca felia de parizer şi la trupul destul de agil, în hainele cafenii, de-o discretă concesie modei sportive şi soartei de nomad. Juca tenis, golf; aştepta zăpezile pentru schi. Nevasta lui luase acum doi ani un premiu la Saint-Moritz. Mihăică îl asculta şi îl privea cu o mirată şi superioară dezaprobare.

Eugen îl dojenea prieteneşte pentru o altă pricină:

– Şi zici că nu ţi-ai găsit încă până acum nici o Dulcinee din Toboso, pe placul tău?

– Încă nu... zâmbi Mihăică.

– Grăbeşte, că scapi trenul...

– Eu m-am mulţumit cu trenuri mai încete, frate Eugen! Personale, nu rapide care câteodată deraiază, înainte de-a ajunge la staţia terminus...

– N-ai găsit încă tovarăşă de viaţă pe placul tău? Sau porţi doliul vreunui amor romantic de acum douăzeci de ani?

– Romantic? se apără Mihai Pandelescu de acest prepus aproape injurios pentru omul care era acum. Ce mai găseşti tu romantic în mine?... Individul cu cea mai-burgheză burtă şi existenţă posibilă!

Poate aştepta o împotrivire din partea vechiului prieten.

Eugeniu Candiani n-a găsit însă nimic de adaos. Într-adevăr, camaradul celor mai frumoşi ani nu se schimbase numai la înfăţişare. Murise ceva în el. Nici o urmă din firea vulcanică de pe vremuri, din verva lui pitorească, din iureşul indignărilor când îşi scutura pletele.

De altfel, şi din coama leonină nu-i mai rămăsese, în vârful creştetului, decât o scamă subţire, o vegetaţie anemică, un fel de lichen.

Într-un ascunziş de cuget, Candiani se minuna acum că l-a admirat atât într-o vreme şi că avusese atâta ascendent asupra lui cândva. Voia să alunge asemenea vinovată şi crudă luciditate, în noua estimare a prietenului vechi. Mirarea însă stăruia. Se adâncea. Descoperi o dedublare ciudată. Îşi iubea prietenul de-atunci. Amintirea lui. Şi simţea nevoia să-l apere pe acela, faţă de avocatul Mihai Pandelescu de-acum. Ah! Cum l-ar mai fi scuturat pe acest binehrănit domn avocat, Mihăică al lui, din liceu, din universitate, de pe front! Ce l-ar mai fi străpuns cu suliţa şi ce l-ar mai fi înfipt atârnat de aripa unei mori de vânt, cât e el de mare şi gros!

Avocatul Mihai Pandelescu, parcă i-ar fi ghicit gândul. Se hotărî, în sfârşit, să explice procesul metamorfozei sale, fără nici o melancolie, ca un caz oarecare în speţă:

– Înţelegi, frate Evghenie?... Când ai trecut prin experienţele primilor ani de pace, după experienţele noastre de război, te cuminţeşti definitiv... Te cuminţeşte viaţa... Tot ce-a existat de Don Quichotte în mine, s-a consumat acolo unde-şi avea rost şi folos...

M-am golit de ele o dată cu sângele rănilor... M-am întors atunci altul... Cum vezi!

Nu spre el arăta.

Cu un gest de pledoarie la bară, din mâna grăsană a cuprins toată încăperea biroului cu biblioteca masivă de stejar şi tomurile uniform rânduite în scoarţele negre, severe, biroul sculptat, fotoliile îmbrăcate în piele, casa de fier, clasoarele. Toate masive. Fiindcă pentru toate îi plăcuse să aleagă un material compact, greu anevoie de urnit – şi voluminos, ca să ocupe mult spaţiu. Se împresura numai de lucruri solide, rezistente, indestructibile. Simţea nevoie să le pipăie. Chiar acum, vorbind, pipăia maşinal masa rotundă şi joasă dintre dânşii, dar tot masivă, ca să se încredinţeze de realitatea ei, după anii de mansardă cu patul de fier şi ligheanul de tinichea cu smalţul plesnit.

– Cum vezi... a continuat. Acestea nu le puteam face toate, luptându-mă cu morile de vânt. Tinereţea îşi pregăteşte singură bătrâneţea pe care o merită. Şi cred că sunt pe cale de a izbuti să-mi asigur ani tihniţi... Fără griji, fără ameninţări.

– Dar planurile tale, Mihăică?... Neastâmpărul acela!... Nici un regret, nici unul?

– Lasă planurile şi neastâmpărul, dragă Eugen! Lasă-le unde s-au dus... N-ai fi vrut să rămân un etern Don Quichotte?

– Era simpatic, Mihăică!...

– Simpatic, dar cu prea mult risc pentru el... Viaţa e făcută pentru oameni mijlocii. Omul statistic. Omul de toată ziua...

– La aceasta te-ai resemnat, Mihăică, tu, pe care nu te încăpea ţara?

– Nu la aceasta m-am resemnat. Aceasta ***am vrut!*** Am vrut să fiu! Şi am devenit. Dacă ai lua o mie de oameni, i-ai aduna şi i-ai împărţi apoi printr-o mie, omul acela sunt eu. Viaţa nu te acceptă, decât dacă n-o iriţi. Are legile ei: te supui legilor ei... Aci nu există recurs în Casaţie... Don Quichoţii din ţara românească

– de altminteri, de ori unde! – mor pe rogojină. Eu vreau să mor în patul meu. Într-un pat confortabil...

Eugeniu Candiani îl privea prin fumul ţigării şi tot se mai întreba în ce zonă secretă, din omul acesta gros, gras, satisfăcut de sine şi debitând o mediocră apologie a mediocrităţii, în ce zonă secretă se va fi refugiat ceva, măcar ceva din Mihăică al lui, de acum trei decenii. Ceva viu, însă, trebuie să dăinuiască. Nu-i cu putinţă să moară atât de fără urme, un om în altul.

– N-am dreptate? a întrebat Mihai Pandelescu, scuturându-şi scrumul ţigării de pe vesta convexă pe pântec.

– Poate...

– Poate? Sigur, dragă Eugen, sigur! Nu, poate. Constat că s-au inversat poziţiile noastre... Eu am devenit un fel de Sancho Pança şi tu, un fel de Don Quichotte... Fiindcă nu numai că pledezi cauza lui... Dar îmi pare că i-ai şi călcat câteodată pe urme, din câte am înţeles... Rezultatul?... Văzuşi!... Complicaţii, o viaţă agitată... Departe de tihna la care-ţi dădea drept situaţia ta, încă de când ai deschis ochii pe lume...

Eugeniu Candiani şi-a chinuit mustaţa moale, cu un început de impacienţă. Dacă toate acestea nu le-a împărtăşit el lui Mihăică, rezumându-se numai la vagi aluzii; cu atât mai vârtos nu le voia judecate de avocatul Mihai Pandelescu. A schimbat vorba:

– Ora unu, Mihai!... Ai telefonat la Capşa?

– Răbdare!... zâmbi misterios Pandelescu. Eşti aşa de grăbit să ajungi la restaurant?... Nu ţi s-a acrit încă de hoteluri, restaurante, liste de bucate?... N-aş mai rezista nici o săptămână.

– Eu am rezistat... N-am avut încotro.

– Şi?

– Şi mi s-a acrit, într-adevăr!... Mai ales de hoteluri... Adică, să precizez. Hotelurile ca hotelurile!... Pasagerii dau culoarea locală. Specificul naţional... Din prima săptămână, au ţinut să-mi aducă aminte că m-am întors la şatra natală!... Căci o şatră fac din fiecare cameră,

cu tot tămbălăul de şatră... Trântesc, vociferează, cântă, fluieră la miezul nopţii... Nici nu le dă prin cap că mai au şi vecini de cameră care au urechi, doresc să doarmă, nu se vor martori indiscreţi la ceea ce nu-i interesează... Cum am păţit la Braşov...

Mihai Pandelescu întrebă placid:

– Ai avut vreo neplăcere la Braşov?

– Eu, nu! Au avut însă plăcere prea mare vecinii mei de cameră.

– Vorbeşti mai enigmatic decât Pythia, frate Eugen... Mă faci curios. Ce-a fost?

– A fost frumos şi mi-a părut bine!.... îşi surâse amintirilor Eugeniu Candiani. Adică lor le-a părut bine, vecinilor, nu mie!... Face să-ţi povestesc. Aprinzi?

– Aprind...

Au aprins altă ţigară şi Eugeniu Candiani istorisi întâmplarea de la Braşov, mai amuzantă decât platele apologii ale omului statistic, în care se specializase acum fostul prieten cu vervă şi patos ardent.

– Cum îţi spun, ajung la Braşov... Prima oară după douăzeci de ani, după douăzeci şi doi, când am intrat noi cu trupele... Cameră bună, curată, luminoasă. Baie, confort. Hotel nou. Mă instalez cu oarecare încântare patriotică... Ne civilizăm şi noi!... Restaurant... Mă întorc devreme în cameră... Ziare... Tabieturi. Ora culcării... Adorm... Eram ostenit de drum. Adorm cu voluptate, într-un somn adânc, cum ne prindea acolo, pe front, în bordei, cu toate rafalele bombardamentelor... Când dormeam mai profund, mă trezesc cu o senzaţie de ceva anormal... Ce se petrecea în camera de alături? Crimă? Asasinat? Strangulare?... Îşi dădea sufletul în oribile spasmuri, o femeie zvârco- lindu-se în ghearele unui sadic ucigaş?... Căci se auzeau scâncete, gemete, strigăte din ce în ce crescânde!... Ah! Vai!... Vai!... Ah!... Mor!... Vai!...

Mihai Pandelescu începu să râdă gras, săltându-şi pântecele şi prăvălindu-se în fotoliu:

– Ho-ho-ho!... Înţeleg!... Zi, frate Evghenie, că-i nostim...

– Am înţeles şi eu după ce m-am dezmeticit din somn. Şi am găsit şi eu, în definitiv, că-i nostim. Nu erau numai gemete şi scâncete. Mai erau şi zgomote, pauze, râsete, chicotiri... Bun! – zic. O pereche în transă de amor sonor. Să-i aşteptăm s-o sfârşească... Ţi-ai găsit!... Pauză... Aţipesc. Iar sar din somn... Şi pe urmă, iar... Iar începe drăgaica, cum ar fi spus colonelul nostru. Până la ziuă... N-am mai găsit că-i aşa de nostim. A doua zi, la restaurant, am fost şi vecin de masă cu indivizii. Crezi că s-au jenat? Ştiau că stăm alături; ne-am întâlnit închizând uşile în acelaşi moment, ne-am încrucişat pe culoar, am stat faţă în faţă în cabina strâmtă a ascensorului când, neavând unde privi, eşti silit să te zgâieşti stupid la tovarăşii de nacelă. Eu eram cel care mă simţeam jenat!... Ei, nici pomeneală! Aveau amândoi mutra cea mai nevinovată din lume! Şi zdraveni, voioşi, pufnind de râs, parcă dormiseră neîntorşi toată noaptea... Eu aveam o mutră de cartofor nedormit... Noaptea a doua, la fel... A treia, idem... Suntem un popor teribil, dragă Mihăică! Nici o grijă că ne deznaţionalizează vecinii... Cu o vigoare şi un temperament care dislocă paturile... Căci în seara a treia au dat gata şi patul!...

– Nu?... refuză a crede Mihai Pandelescu zvârcolindu-se în foto- liu şi plesnindu-se cu palmele pe genunchi, apucat de râsul lui Mi-hăică de altădată, Hoho! hohoho!... Cum, mă frate Evghenie?... Prea le-ncornorezi şi tu!...

– Încornoratul o fi fost el altul. Soţul! Eu, ce să mai încornorez?... Expun faptele... Abia aţipisem, de astă dată cu gândul să cer a doua zi portarului favoarea de a mă strămuta în altă cameră, alt etaj, cât mai departe de raza de acţiune a vecinilor mei... Aţipesc, adorm mai adânc, visez un bombardament aerian... Nu unul de pe vremea noas-tră, cu fleacuri de bombe cât pepenii galbeni... Un bombardament ca ăla din Belgia de unde

am scăpat, cu prăbuşiri formidabile de clădiri cât blocul ăsta... Un trosnet de năruire, ţipătul femeii, o acalmie de catastrofă consumată... Mă trezesc, aprind lumina, aştept... Şi izbucnesc dincolo râsete; dar ce râsete!... Era, se vede, noaptea de adio!

– Ultima drăgaică?

– Da! Ultima drăgaică... Fiindcă a doua zi l-am văzut pe individ singur la masă, rozând melancolic dintr-o scobitoare..! Îmi venea să mă ridic, nu ca să-l consolez. Să-i prezint omagiile ca unui glorios combatant, un altfel de erou necunoscut, un fenomen, un campion national într-un modest incognito! Să-i prezint omagiile şi să-l rog a le transmite şi partenerei, fiindcă nici ea nu era mai puţin campioană fenomen, neostenita eroină a drăgaicei de trei nopţi...

Eugeniu Candiani surâdea acestor amintiri ale primelor reluări de contact cu patria. Mihai Pandelescu încetase însă din râs şi privea cu nelinişte la pendul. Trecuseră zece minute peste ora atât de precis fixatâ cu Amanda.

– Pari preocupat?... observă Eugeniu Candiani. Dragă Mihai, ţi-am încurcat vreo socoteală?... Putem renunţa la dejun...

Propunerea a rostit-o cu vechea şi camaraderească lor francheţă, căci niciodată nu se stânjeneau între dânşii cu ocoluri şi mofturi în cele ce aveau de spus. Eugeniu Candiani ştia, însă, că se mai strecurase în această spontană îngrijorare prietenească şi o speranţă nemărturisită, că poate într-adevăr avocatul Mihai Pandelescu e preocupat de vreo obligaţie profesională care să-l silească a renunţa la dejunul proiectat. Ce şi-ar mai avea de spus? Încă o oră sau două pentru a măsura prăpastia căscată în douăzeci de ani. O masă plicticoasă, pe care s-o animeze el, Sancho Pança, ca să nu asculte predicile unui jalnic Don Quichotte căzut în apostazie. Iar întâmplări hazlii ca acea de la Braşov, nu mai avea în rezervă.

– Spune fără înconjur, Mihai! insistă. Aştepţi pe cineva? Aştepţi ceva?... Putem amâna pentru altă zi...

Răspunsul l-a dat subreta cu boneta de dantelă şi şorţul alb, deschizând uşa larg şi anunţând ceremonios, cum a fost dresată:

– Coniţa vă pofteşte la masă!...

– Coniţa? se miră Candiani.

– Da!... Coniţa, frate Eugen!... Cum îţi închipuiai tu că nu mi-am găsit încă până la vârstă asta şi Dulcineea mea din Toboso?... Atunci ce haz ar mai fi avut toate câte le vezi?... Şi pentru cine le-aş mai agonisi cu atâtea renunţări la toate cele care ni se păreau nouă că-s sarea pământului şi a vieţii?

Vorbise cu alt glas. Altă căldură. Glasul ferbinte de odinioară. Iar Eugeniu Candiani s-a bucurat că-l regăseşte pe Mihăică al lui.

Aşadar, în această zonă secretă se refugiase tot ce-a fost salvat din

fostu-i prieten? L-a încercat remuşcarea pentru tot ce gândise despre el cu răceală şi cruzime; pentru speranţa ingrată de adineaori că va scăpa de-o corvată plicticoasă; pentru privirea corozivă cu care îl examinase îndeosebi de un ceas încoace. Ca să răscumpere aceste vinovate abziceri de la prietenie numai de el ştiute, l-a cuprins frăţeşte după ceafa lată şi l-a îmbrăţişat:

– Aşa da, Mihăică frate!... Înţeleg multe acum... Să fie cu noroc!...

– Norocul şi-l face omul!... declară sentenţios Mihăică. Mai întâi s-o vezi şi pe urmă să-ţi dai avizul... Cred că nici aci n-am mai rămas Don Quichotte, să-mi ia ochii o pocitanie ca Dulcineea lui din Toboso... Hai! Să nu ne aştepte...

Îl bătea cu mâna pe umăr. Şi fără să i-o desprindă de pe umăr, l-a condus de-a curmezişul holului vast spre sala de mâncare. Zâmbea fericit şi transfigurat. Fericit şi orgolios, fiindcă Amanda era mândria lui, tovarăşa ideală, unica lui pasiune adânc şi total omenească în care se răzbunau toate renunţările junelui de acum douăzeci, treizeci de ani.

Din pragul glasvandului larg dat în lături, doamna Amanda Pandelescu îi aştepta surâzând şi ea, amuzată complice la surpriza pe care-o pregătise Mihăică prietenului pierdut şi regăsit. Îmbrăcase o rochie de casă ***gorge-de-pigeon,*** simplă, lungă, mulată pe corpul durduliu de brună cu amestec de sânge levantin.

Mihăică s-a tras un pas la o parte pentru a savura teatral efectele surprizei şi a făcut prezentările în stil ironic şi biblic pompos:

– Doamna Amanda, dă-mi voie să-ţi prezint pe risipitorul meu frate, care pierdut a fost şi găsitu-l-am pe sala paşilor pierduţi, înjunghiat-ai viţelul cel mai gras?... Desfundat-ai butea cu vinul cel mai vechi?...

Amanda a întins mâna dreaptă. Cealaltă şi-a trecut-o cu dosul pe frunte şi o clipă parcă s-a clătinat pe pantofii cu tocurile înalte.

– Încântată, domnule Candiani... Mă rog, treceţi aci, în dreapta mea.

Tremurul glasului nu l-a simţit Mihăică, absorbit de bufoneriile sale groteşti şi de efectul surprizei. L-a simţit numai Eugeniu Candiani, care privea siderat la eroina furtunoaselor dezbateri din camera hotelului de la Braşov. Nu încăpea nici o îndoială. Nici una.

Gura cărnoasă şi buza de sus uşor răsfrântă cu umbre de puf brun, ochii magnifici cu luciu de păcură, fruntea joasă, îngustă, devorată de părul negru, des, puternic, care dădea întregii figuri o fascinantă voluptate animală...

Magnificii ochi l-au privit nu rugător. Nici umil. Nici ruşinat. Imperios! Cu o prodigioasă prezenţă de spirt după clătinarea de-o clipă, doamna Amanda Pandelescu surâdea fermecător, invitându-l să se aşeze la dreapta sa, cu un gest calm şi graţios de ireproşabilă amfitrioană.

El n-a găsit cuvintele de cuviinţă, cu toate că buna creştere din anii copilăriei şi mult încercata experienţă din anii de când tot vântura lumea, l-au învăţat să facă elegant faţă oricăror surprize. Acesteia, nu. Era inedită. Mihăică Pandelescu s-a înveselit cu râs zgomotos de evidenta şi jalnica derută a prietenului. Instalându-se şi despăturind şervetul de olandă apretată, i-a venit într-ajutor:

– Ce-ţi spuneam, dragă Amanda?... Efect sigur! Garantat!... Acordă-i circumstanţe atenuante... Frate Eugen, nu mi se întâmplă întâia oară!... Nu e aşa că dacă ţi-aş fi spus că am o soţie şi că se numeşte Amanda, ţi-ai fi imaginat-o îndată o blondă colorotică, evaporată, ca eroinele pieselor elisabetiene?... E surpriza pe care au mărturisit-o şi alţii... Pentru tine, am ţinut să fac o excepţie... Ca să te apăr de două

surprize în rate, ţi-am servit una singură, în doză masivă...

A ridicat paharul cu ţuică, invitându-l să ciocnească, să ciocnească tustrei:

– Bine-ai venit în casa noastră, frate Evghenie!...

S-a întors hohotind radios spre Amanda:

– Şi-a pierdut glasul! I l-ai tăiat, dragă Amando... Parcă nu tot el povestea cu o vervă îndrăcită mai adineaori o istorie de toată nostimada pe care am să ţi-o spun la vremea ei... O drăgaică!...

– Splendidă sală de mâncare! se grăbi a întrerupe Eugeniu Candiani, căpătându-şi subit glasul. Şi aranjată cu un atât de incomparabil gust, doamnă, încât nici nu găsesc cuvintele juste să-mi exprim admiraţia... omagiul...

Doamna Amanda Pandelescu a plecat ochii junonici în farfurie, cu pudică modestie:

– Exageraţi, domnule... Prea gentil...

Mihăică a palpat-o pe braţul gol, rotund, cu puf brun, plimbân- du-şi de-a lungul palma lată şi grea în veşnica-i nevoie de a-şi verifica şi afirma tactil, posesiunea:

– Nu exagerează, micuţo!... de unde vine el, a văzut destule, ca să vorbească în perfectă cunoştinţă de cauză... Da, frate Eugen!... Aci e numai gustul ei... Ne completăm, cum ne completam noi odinioară... Ce zici? N-a fost schimbul atât de nefericit!?...

– O! Te invidiez... Te felicit şi te invidiez, Mihăică.

Amanda i-a mulţumit din ochi, deplin asigurată, zâmbindu-i serafic. Mihăică urmă, după al doilea pahar de ţuică, rotind ochii la bufetul masiv, la naturile moarte din cadrele pereţilor, la albul de zăpadă al feţei de masă, la tacâmurile grele de argint, farfuriile Rosenthal, cristalul paharelor:

– Acum ai să admiţi, Evghenie frate, că dreptatea era de partea mea... O confirmă cele ce vezi aci... Nu donchihoteştile năluci... Cum m-ai lăsat?... Şi cum m-ai găsit?... Hai?...

– Serveşte-te, te rog, Mihăică dragă!... Îl îndemna Amanda.

El s-a servit din farfuria prezentată de subretă pe tava de argint, dar nu şi-a pierdut firul, fiindcă nu isprăvise:

– E o diferenţă, cred... Ca de la cer la pământ... Nu?...

– Indiscutabil, Mihai. Indiscutabil, doamnă...

– Şi aceasta, numai fiindcă am învăţat să calc prudent, sigur, pe pământ sigur... Când m-ai lăsat, eram încă în nori. Acum sunt pe pământ. Am mers încet, dar sigur... Viteza medie... Spuneam de omul statistic... Din cei o mie de oameni adunaţi şi împărţiţi printr-o mie, mă îndoiesc că mai există unul afară de mine, care să se simtă aşa cum mă simt... Restul de 999, nu-i cred că şi-au organizat cu atâta chibzuinţă norocul... Aştept în linişte bătrâneţile, lângă această excelentă tovarăşă pe care n-am găsit-o cu ochii lui Don Quichotte, te-asigur!... Te-ai întors şi tu... Mai am încă un amic mai june, un mânz...

Amanda îl zori iarăşi, după ce şi-a muşcat buza de sus, răsfrântă, cu umbra de praf brun:

– Se răceşte peştele în farfurie, Mihăică...

– Încă puţin şi-am terminat... Permite-mi să închei cu acest frate Eugen, o controversă pe care-am început-o în birou... Da!... Mai am un amic mai tinerel, un mânz... Ai să-l cunoşti. A fost destul de vitregă viaţa cu mine la început. Dar am biruit-o... Acum cincisprezece ani când mâncam la un birt de şoferi şi când barul automat mi se părea un lux, cine-ar fi crezut că am să te primesc aci? aşa?... Astăzi!... Toate câte le vezi... Amanda... Tu... Ce-aş mai putea cere de la viaţă?... Ce mi-ar mai putea da viaţa?...

VII

APARTAMENTUL 86

EL 29 ani.
EA 21 ani.

Birou-studio foarte modern. Tablouri ultima şcoală en vogue. Statuiete. Fotografii cu autografe de artişti şi artiste. Portretul lui Ibsen, Pirandello, Shaw, Maeterlinck, O'Neil. Caricaturi din fauna scenei. Vrafuri de periodice teatrale, răvăşite pe divan, fotolii, etajere. Se evidenţiază lipsa unei mâini atente de femeie.

EL ***scrie la birou cu o încruntare concentrată între sprincene, frecându-şi mereu fruntea cu palma stângă.*** EA ***a irupt intempestiv în cameră, lăsând uşa căscată şi trântindu-se pe primul taburet întâlnit în cale.***

EA.– Viaţa a devenit imposibilă cu servitoarele din ziua de azi!

EL. (fără să ridice ochii). – Nu cred că era mai bine pe vremea lui Ramses!... 5 şi cu 3,8; 8 şi cu 4...

EA.– Pleacă şi Lenţa! M-a anunţat!

EL.– ...şi cu 4,12; şi cu 7,19; 19 şi cu 5, 24; 24 şi cu 7, 31; scriu 1 şi reţin 3...

EA.– M-auzi, dragă?...

EL.– Aud... reţin 3; 3 şi cu 2,5; 5 şi cu 4,9; 9 şi cu 8,17; scriu 7 şi reţin unu...

EA.– Ce fel m-auzi?...

EL.– Perfect. Te-aud perfect! unu şi cu 5,6; 6 şi cu 6,12; 12 şi cu 7, 19;... Te-aud grozav!... şi cu 8,27; 27 şi

cu 3,30; scriu 0 şi reţin 3... Te-aud ca tovarăşii lui Ulysse, care n-au rezistat irezis-tibilului glas de sirene!... scriu 0 şi reţin 3...

EA.– Acum îti mai bati şi tu joc de mine?... Nu-mi ajunge scena pe care-am suportat-o de la o idioată ca Lenta!

EL.– ...reţin 3; 3 şi cu 1,4...

EA. (imitându-l). – Scriu zero şi reţin 3; 3 şi cu unu, patru... Ce-i asta?...

EL.– Adunare, puişor mic! Prima din cele patru operaţiuni de aritmetică pe care le-ai învăţat şi tu în clasa întâi primară!... Îmi imaginez!.. Sper!... Cred!... 3 şi 1,4; 4 şi cu 1, 5; total 50.713... Să zicem, cifră rotundă, 50.000... De 6 ori 5,30, adăogăm 4 nule, egal 300.000... ***300.000***... 300.000. Bravoos!...

EA.– Şi asta ce mai e?

EL.– Înmulţire, drăguţă! înmulţire... De 6 ori 5,30; înmulţire...

EA.– Asta ai mai inventat acuma, ca să mă agasezi?

EL.– Nu eu. Pitagora!... Mizerabilul de Pitagora... Chestia veche de 2500 ani, pisicuţo! Tabla lui Pitagora...

EA.– Scuteşte-mă cu ironiile! (Ridicându-se, venind la birou şi citin- dii-ipeste umăr cifrele de pe foaia de bloc). Va să zică aceasta faci? Sub pretext că lucrezi, te închizi în birou şi mâzgăleşti hârtia.

EL.– Da, suava mea! Aceasta fac. Sub pretext că lucrez, mă închid în birou şi mă dedau la viciul celor patru operaţiuni. Sunt un monstru de perversiune... ***(O înfăşoară cu braţul de mijloc şi o sileşte să se aşeze pe latura fotoliului de la birou, lângă el)***. Acum spune-mi despre ce e vorba, copil mic şi bosumflat... Cine l-a necăjit şi l-a supărat pe el?... Ce-a mai făcut nou, mizerabila de Lenţa?

EA.– Mai întâi spune-mi tu, ce e cu pomelnicul acesta de cifre?

EL.– Nimic amuzant..

EA.– Te-ai apucat să rezolvi probleme de la rubrica jocurilor distractive?

EL.– Ceva mai puţin distractiv, greieraşule! Ocupaţie de furnică în ajunul iernii. Proiect bugetar... Bugetul nostru până la april. Capitolul cheltuieli stricte, fară prevederi neprevăzute: 50.000 lunar. De 6 ori 50.000, egal 300.000!... Atât trebuie să scoatem din pământ, greieraş drăgălaş.

EA.– Cum? Trei sute de mii?... Nu se poate.

EL.– Ba se poate teribil!... Negru pe alb. Cifrele vorbeşte!

EA.– Ai greşit undeva. Mai verifică, dragul meu...

EL.– Verificat, răsverificat, supraverificat... Canalia de Pitagora are dreptate. De 2500 de ani are dreptate!... Tabla lui e singura născocire diabolică a omului care a rămas imuabilă de 2500 ani. Toate s-au schimbat... Pământul era lat şi acum e rotund. Soarele se învârtea în jurul pământului şi acum pământul se învârteşte în jurul soarelui. Zeii tronau în Olimp de unde şi-au luat catrafusele cam de multişor. S-au dus pe gârlă religii, dogme, regimuri, concepţii cosmogonice, mijloace de locomotiune. Oamenii luptau cu suliţe şi cu arcuri; acum se vânează cu tancuri, avioane, submarine şi branduri. S-au schimbat coafurile voastre, pantofii, poşetele, fardurile... Tabla lui Pitagora a rămas! E mai tare decât tablele lui Moise... Rezistă fară nici o speranţă de modificare: 6 ori 5, 30, adăugăm 4 nule, egal 300.000! Exact ca şi pe vremea lui Pitagora!... Numai că atunci erau drahme, dinari, sesterţi, Zeus să mai ştie ce regim monetar. Acum sunt lei!... Ah!... Ce providenţial miracol să fi apărut unul mai tare decât Pitagora, un discipol iconoclast, sperjur, care să-i facă tabla lui praf şi pulbere, proclamând odată pentru totdeauna: 6 ori 5 egal 12, adăugăm patru nule, egal 120.000! Una sută douăzeci mii lei... Exact cât scrie la rubrica noastră comună de încasări! Am arunca în

aer toate câte le vezi: Ura! Jos cu dictatura lui Pitagora! Jos cu teroarea! Jos cu reacţiunea!... Trăiască libertatea!... Şi fiind liberi, am face ce poftim; am merge diseară să tragem o bombă cu o modestă unitate urmată de 3 nule: 2000, 3000 lei! Melody? Atlantis? Colorado?... La alegerea doamnei! Cum dictatura lui Pitagora n-arată însă semne a se clătina, trebuie să descoperim la capitolul încasări o acrobaţie pentru a acoperi diferenţa de lei 180.000... După a patra operaţie, nici o speranţă de dubiu: 180 împărţit la 6 egal 30... Treizeci de mii lunar...

EA.– Şi eu care tocmai voiam să te rog pentru blană!...

EL.– Nu era nevoie să mă rogi, friguroasă păpuşică!... Stă scris aci, la capitolul cheltuieli: 5000 rata blană... 5 ori 6 egal 30... Adăugăm trei nule... Egal 30.000 lei... 30 am plătit... rămân 30.

EA.– În orice caz, încetează cu nulele, înmulţirile şi împărţirile ăstea stupide! ***(Se ridică şi merge să se aşeze la distanţă, pe divan)***. Eşti enervant!... Tot bichirind la cifre şi zerouri, am impresia că începi să devii şi tu un zero.

EL.– Mă tem că am şi devenit un zero, divina mea muză!... Nula ideală! Nula goală. Un covrig. Bagi mâna prin el. Nimic pe-o parte, nimic pe alta, nimic la mijloc, nimic înainte, nimic îndărăt... Fiind nevoit să tot bichireşti cifre, devii zero!... Falitatea mediului...

EA.– Astea le spui pentru mine?

EL.– Nuu! Pentru Umbra de la Cozia.

EA.– Aşadar, începem aceeaşi discuţie care ne otrăveşte existenţa de un an?

EL.– Exact un an şi şase luni.

EA.– Constat că eşti tare în preciziuni.

EL.– Imbatabil, evaporată doamnă! Ce să fac? Contactul strâns cu cifrele, te constrânge la preciziuni... Măcar aşa, în lumea ideală, abstractă, a cifrelor...

EA.– Şi ce vină am eu?

EL.– Nici una, candid îngeraş!... Nici una!... Eu am toată vina... Eu am toată vina că ne-am mutat din modesta şi ieftioara noastră locuinţă de două camere cu antret, într-un ultraluxos aparta- ment de 120.000 lei chirie anuală! Eu am toată vina că ne-am comandat mobilă de 250 mii lei la Szekely şi Retti! Eu am toată vina că un flacon de ***Coq d'Or,*** chiar transportat clandestin de amici în valiză diplomatică, fără vamă, costă 3000 lei. Eu am toată vina că apar în fiecare zi „ocazii" la care îngeraşul drăgălaş nu rezistă. Eu am toată vina că lunile au numai 30 şi maximum 31 zile. (Ce şansă să fi fost de câte 80-90-l20 zile ca în Jupiter, Saturn, Uranus!) şi tot eu sunt de vină că după cifra 30, printr-o mişelnică derogare de la legile normale ale numerelor, apare automat pe foaia calendarului: numărul unu, zi întâi, dată fatală! Adică ratele, facturile, scadenţele... ***(Uitându-se la calendarul de birou, cu memento altor scadenţe)***. Eu şi numai eu sunt de vină, că peste 8 zile e 15 noiembrie, adică alte rate, facturi, scadenţe... Şi ca să mă pedepsesc pentru acest cumul de infracţiuni, delicte, crime, mă închid în birou sub pretext că lucrez la o tragedie genială în trei acte şi în versuri. În realitate, ca să mă dedau la perversiunea celor patru operaţiuni în speranţa că, epuizând această pasiune lugubră în viciul meu solitar, voi descoperi şi un viciu de construcţie, o salvatoare eroare în tabla lui Pitagora. Iar când crezi că te-a pocnit scânteia divină a inspiraţiei, apare muza trântind uşa să-ţi vestească ultima catastrofă într-un strigăt fatal: Pleacă şi Lenţa!

EA.– Aşa-mi vorbeai tu acum trei ani? Ah! Cine-ar fi crezut?

EL.– Eu mai puţin ca oricine.

EA.– Bine că măcar recunoşti!

EL.– Ce să recunosc?

EA.– Că nu mai eşti acelaşi!...
EL.– Dar tu?
EA.– Mă aşteptam! Acum eu m-am schimbat! Eu sunt de vină! Eu sunt de vină că pleacă Lenţa, a treia servitoare în trei luni! Eu sunt de vină că s-au urcat chiriile! Eu sunt de vină că domnul, în loc să scrie piese cum scrie toată lumea, cu succes, se încăpăţânează la tragedii în versuri, ca un licean. Dacă s-a mai văzut!...
EL.– S-au mai văzut, muză, muzicuţă!... Iartă-mă că te contrazic. Tragedii în versuri a mai scris şi liceanul Corneille şi liceanul Racine...
EA.– Când?
EL.– Pe vremea lui Corneille şi a lui Racine...
EA.– Aha!... L-aş pofti pe domnul Corneille să-şi prezinte acum Fedora la comitetul de lectură al oricărui teatru din Bucureşti...
EL.– Nu cred c-ar face-o... Mai întâi, fiindcă te-ai gândit probabil la Fedra, nu la Fedora. Fedra e a lui Racine, îngeraş drăgălaş, nu a lui Corneille. Şi Fedora e a lui Sardou... Triplă confuzie... Fedora? Melodramă în patru acte şi-n proză; altă mâncare de peşte!
EA.– Ce vulgar te exprimi!... Astea pui tu în tragedia ta în versuri?...
EL.– Altceva, muza mea scumpă! Cifre!... Pun cifre!... Logaritmi!... Ar fi o idee: 5 şi cu 8, 12, 12 şi cu 4, 16... Un dialog cifrat, în versuri, şi din când în când, după inspiraţia ta, un sfâşietor gemăt: A plecat Lenţa!
EA.– Fii sigur, că ar avea mai mult succes decât o tragedie în versuri, de pe vremea lui Ion Vodă cel Cumplit... În locul tău, în loc să mă plâng...
EL.– Nu mai plâng!
EA.– Atunci, în loc să mă faci pe mine să plâng ***(îşi şterge lacrimile care nu există)*** cu toate inepţiile acestea, m-aş apuca serios de lucru... O

piesă modernă, veselă, pe placul lumii, să facă o sută de reprezentaţii cu casa închisă.

EL.– Cu cuplete?

EA.– Şi adică de ce nu?

EL.– Suflet candriu de papugiu? Cel mai mare succes al sezonului! ***(fluieră aria)***.

EA.– Să ştii că-i cel mai mare!... Crezi c-ar fi o idee aşa de idioată? ***(Fluieră şi ea aria)***. Ai văzut ce lume? Şi unde te-ntorci, asta auzi fredonând. ***(Fredonează)***. Vânzătorii de cornuri, trecătorii de pe stradă, elevii de liceu, manichiuristele, şoferii, vatmanii de la tramvai...

EL.– Succes monstru! Colosal! Genial!

EA.– Ba bine că n-o fi! Ce numeşti tu atuncea succes?...

EL.– ...

EA.– Vezi că nici n-ai ce răspunde? Ca piesa ta de anul trecut... Şapte reprezentaţii şi ***finisch!***...

EL.– Alţii au păţit-o mai rău decât mine. Ibsen a fost fluierat în tinereţe. Şi Wagner... Şi Maeterlinck la fel...

EA.– Lasă-i în plata Domnului pe Ibsen, Maeterlinck, Corneille, Racine. Te măsori cu dânşii?

EL.– Ca fracţiune zecimală... Măsură subdivizionară.

EA.– A ajuns o manie la tine!... Când Ibsen, Shakespeare, Corneille, Racine, când cifre, unităţi zecimale, tabla lui Pitagora... Faci o boală...

EL.– Pitagorită cronică!

EA.– Nu mai glumi, că eu vorbesc serios... Dacă te-ai cuminţi să lucrezi la o piesă ca toată lumea, în loc să stai închis în birou şi să canoneşti nişte versuri...

EL.– ... sau mai ales nişte cifre!... 8 şi cu 7, 15; scriu 5 şi reţin unu!... Ce vis imposibil!... Paradisul pierdut!...

EA.– Râzi, dar râzi cam verde! Fiindcă, în fond, recunoşti că eu am dreptate... Nu te gândeşti şi la mine?... În două luni, piesa ar fi gata. Ai avea succes... Am avea bani! N-ai mai fi crispat ca

acum... N-ar mai exista veşnica discuţie a ratelor şi scadenţelor, care-au făcut din viaţa noastră un infern... Ţi-ai mai aduce aminte şi de mine... Mai avem noi o zi bună?... Una măcar, cum au fost zilele noastre atunci, la început... Îmi păreai atât de altfel!... Eram şi eu atât de altfel!... Nu mă mai recunosc... Parcă mi-e milă de mine!...

(Plânge, de astă dată sincer).

EL. ***(ridicându-se şi venind lângă ea, ştergându-i drăgăstos ochii cu batista).*** – Chiar lacrimi adevărate, copil mic şi oropsit?

EA.– Crezi că numai eroinele din tragediile tale au inimă?... Să ştii că mă simt ca un copil oropsit.

EL. ***(continuând a o mângâia)***. – Şi toti îl necăjesc pe el?

EA. ***(alintată, printre lacrimi)***. – Să ştii că da!

EL. ***(acelaşi joc)***. – Şi nimeni nu-l iubeşte pe el?

EA.– Să ştii că nu!

EL.– Şi el e singur, singurel pe lume?

EA.– Da...

EL.– Şi n-are cine să-i poarte de grija ratelor la blană? Şi nu găseşte el un suflet candriu de papugiu să-l înţeleagă?...

EA.– Eu plâng şi tu!... M-am săturat de viaţă! De toate!...

EL.– Şi el s-a săturat de viaţă. Şi se isprăveşte flaconul de ***Coq d'Or!*** Şi Parisul e ocupat de nu se mai pot aduce ciorapi! Şi toate nenorocirile s-au abătut pe capul lui!... ***(schimbând de ton)***. Cum să-l împăcăm şi să-l consolăm?... Hai să-l sărutăm şi să-l legănăm, ca să le uite el pe toate...

(Se execută).

EA.– Şi ca mâine dimineaţă s-o luăm da capo?

EL.– Nu muză, muzicuţă! N-o mai luăm da capo!... Să însemnăm undeva această solemnă şi memorabilă zi a marilor hotărâri!... Mâine dimineaţă ne închidem în birou. Zvârlim în sertar tragedia în trei acte şi în versuri. Răsucim cheia şi o aruncăm

în stradă! Devenim serioşi! Punem cruce fracţiunii zecimale din Corneille, Racine, Maeterlinck, Ibsen, alte edecuri! Şi devenim serioşi; scrim ceva vesel, cu vervă, pe placul tuturor.

EA.– Adevărat?

EL.– Tot ce poate fi mai adevărat! Scrim ceva vesel, cu muzicuţă şi cuplete, să fredoneze toată lumea, să nu mai poţi scoate capu-n lume de refrenul zglobiu: Amor hoinar, de pantofar! Viaţa în rate, iluzii ratate!...

EA. ***(cu decepţie)***. – Nu eşti serios!

EL.– Tot ce poate fi mai serios, muză, muzicuţă! În două luni dăm piesa rasol!... Trei luni de reprezentaţii cu casa închisă. Succes colosal!... Adio cu ratele, scadentele şi toate mizeriile!... ***Finisch!*** Şi atunci, muza-muzicuta va descinde glorios într-o blană de 120.000 lei, abia atingând trotuarul cu pantofiorii de 22.000 lei, ca să-şi cumpere o poşetă de 15.000 lei de la Djaburow, crocodil extra!... O nebunie a cifrelor şi-a nulelor. Sublimul numeric!... Tabla lui Pitagora zvârlită în aer şi deasupra noastră o ploaie de numere, ca de confetti. Destul să întinzi mâna şi să le prinzi din aer! ***(Întinde mâna şi prinde cifrele nevăzute ca muştele)***. Le prinzi din aer şi le înşiri pe ată, câte 4-5 la şir: pantofi! blană! taior! parfum!... Ce mai doreşte doamna?... Două piese pe an, turnee în provincie...

EA.– Poti organiza o trupă... o companie dramatică... o asociaţie...

EL.– Exact! Organizăm o trupă, o societate de exploatare pe acţiuni...

EA.– Şi tu director?

EL.– Şi eu director! Şi tu, doamna directoare!...

EA.– Ar fi prea frumos, ca să fie adevărat...

EL.– Are să fie, muză-muzicută!... Schimbăm de macaz. Ibsen, Maeterlinck, Shakespeare, Corneille,

Racine, alte cadavre, le lăsăm pe linia moartă. Noi trecem înainte cu viaţa!... Iar dacă dăm şi aci fiasco, dacă deraiem...

EA.– Nu se poate...

EL.– Să presupunem că se poate... Nu ne descurajăm! Ieşim la drum mascaţi, punem pistolul în piept şi dezbrăcăm trecătorii de blană ca să ne îmbrăcăm noi: Punga sau viaţa!...

VIII

APARTAMENTUL 7

– Viaţa omului nu face nici două parale în ziua de azi!... a spus Izu Melzer şi a privit îndată împrejur, mai aducându-şi aminte că, în ziua de azi, zidurile au mai multe urechi chiar decât pretinde proverbul.

– Vrei să mă lucrezi cu tarif redus? La mine nu merge!

– Dar n-am, domnu Ionescu! Pe viaţa mea dacă am bani lichizi.

– Nici nu pretind lichizi! Vreau solizi.

– De unde să scot eu aşa o sumă?

– Din casa de fier!

– Din casa de fier?... Doar vânt răsucit în fişicuri să mai scot din casa de fier! Zic zău, domnu Ionescu.

– În acest caz, pierdem vremea de pomană?

Domnul Ionescu a închis servieta de pe genunchi cu un ţăcănit metalic şi s-a ridicat. Afară, în ploaie, în stradă, se auzea un grup trecând în pas cadenţat şi intonând un marş ameninţător.

Izu Melzer s-a făcut mai mic pe scaunul său. În ochii roşcaţi, fară gene, i s-a împuţinat lumina, parcă se afla şi el acolo, în stradă, în ploaie, un câine fugărit căutând un cotlon de gang să se mistuie. A spus cu glas tânguit:

– Luaţi loc, domnu Ionescu. De ce v-aţi supărat?

Domnul Ionescu a rămas însă în picioare, înalt, spătos în paltonul larg, muşcându-şi mustaţa cărbunie şi uitându-se încruntat la omul de pe scaun de la o scârbită altitudine.

– Nu mă supăr!... N-am timp. Atâta tot!

– Mai acordaţi-mi zece minute. Nu se sfârşeşte lumea! Trebuie să mă gândesc; să văd de unde mai pot scoate. Vă rog să şedeţi... Poate fumaţi o ţigară?

Izu a făcut înconjurul biroului ca să ofere cutia de ţigări şi cutia de chibrituri. Domnul Ionescu le-a refuzat:

– Mulţumesc! Am ţigările mele... Ca după o pungă mai modestă. Nu marfă de lux şi de contrabandă.

– Eu nici nu fumez... simţi nevoia să se dezvinovăţească Izu Melzer. Le ţiu pentru persoane care fumează...

– Persoane simandicoase, care s-au dat la fund? rânji domnul Ionescu. Tovarăşii şi amicii dumitale de până mai ieri, cu care învârteai consilii de administraţie şi permise... Hai? Unde sunt? Unde se mai văd? Unde se mai aud?...

Izu Melzer n-a ştiut ce să răspundă. Ca să-şi afle de lucru, a orânduit la linie diferite obiecte de pe birou: sigilii, agende, blocuri, creioane colorate. Domnul Ionescu s-a instalat în fotoliu cu servieta pe genunchi, acordându-i mărinimos răgazul de zece minute:

– Poftim! Aştept... Ca să nu zici că nu sunt un om de omenie... Fă-ţi socotelile repede, jupâne Izule!

– Patru sute de mii pot găsi până mâine. Şi asta numai eu ştiu de unde şi cum... oftă Izu Melzer.

– Nu mă interesează. Nici de unde, nici cum... Mă interesează suma! Iar suma nu-i patru sute de mii. E şapte sute cincizeci de hârtii de-o mie!

– Trei sferturi de milion?... De unde să scot eu trei sferturi de milion?

– Din casa de fier.

– Din casa unde vă zic c-a suflat vântul... De două luni tot am scos, am scos, fără să intre nimica înapoi.

Tot ce-am lucrat eu o viaţă întreagă se duce în câteva luni.

– Posibil!... Numai că aşa ai să poţi pleca nesupărat aiurea, unde ai să mai învârti câteva afaceri cu patenta Izu Melzer şi ai să pui banii la loc într-un an.

– În ţară străină?

– Parcă asta nu-i ţară străină! Într-un an eşti ca de-acolo, oriunde ai s-ajungi. Pe când altfel, nu garantez!... Nimeni nu garantează... Cum singur ai spus: Viaţa omului nu face nici două parale în ziua de azi!... Vreme de război... Când mor atâţia pe fronturi, ce înseamnă unul, o

sută, ori o mie în plus?... Am vrut să-ţi fac un bine. Bag de seamă cu părere de rău că nu şti să-l preţuieşti. Te tocmeşti ca la tarabă. Cu amicul dumitale Haimovici a mers mai repede. Expeditiv!

– I-aţi procurat actele de plecare şi lui Sami Haimovici? se miră Izu.

– Te cred! Le am aci! bătu domnul Ionescu servieta cu latul palmei.

– Ce fel de oameni!... M-am întâlnit cu dânsul şi n-a suflat o vorbă.

Domnul Ionescu a rânjit, lungindu-şi picioarele în galoşii imenşi şi netezindu-şi mustaţa ghimpoasă şi neagră:

– Ce fel de oameni?... Dumneata te miri?... Oameni ca dumneata şi ca alţii. Spui că te-ai întâlnit cu dânsul. Dumneata i-ai spus ceva?... Că în trei zile poţi să capeţi actele şi să pleci scuturând papucii?

– Nu. Cum aveam să-i spun? Mi-aţi cerut garanţie de discreţie.

– Taman la fel şi dânsul. I-am cerut garanţie de discreţie... Dar şi fără asta, tot ar fi tăcut, cum ai fi tăcut şi dumneata, chiar dacă nu-ţi ceream nici o garanţie... Fiecare îşi apără pielea. Şi o piele de om, tot face mai mult de două parale, orice-ai spune dumneata, jupâne Izule!... El a plătit pentru dânsa un milion, nu 25% reducere pentru amici, cum ţi-am făcut eu preţ de desfacere.

– Sami are parale multe!... Îi dă mâna... A câştigat destul...

– Că dumneata ai pierdut?

– Nu zic... Dar eu am făcut afaceri grele... El a mers numai la sigur! El îi dintre aceia care cumpără monedă de 5 lei cu 4 lei şi o vinde cu 6... Aiste-s afacerile lui.

– Vrei să spui că au fost afacerile lui!... Fiindcă nu mai pupă altele. Iar când văzu că nu mai pupă altele în ţara românească, deştept cum e, şi-a făcut bilanţul, a trecut un milion la profit şi pierdere, îşi leagă boccelele şi mâine te salută cu stimă, luându-şi tălpăşiţa via

Constanţa – Istambul – Pireu – Smirna, spre pământul cel vechi al făgăduinţii, de vreme ce acesta v-a înţărcat. Grăbeşte să-i calci pe urmă până nu-i prea târziu, meştere Izule!... Eu ştiu mai multe de câte pot spune.

– Cinci sute de mii... rosti încet Izu, fără să ridice ochii, aliniind din nou creioanele colorate, sigiliile, tampoanele de pe birou.

– Haide-hai! Lasă tocmeala!...

– Şase sute de mii...

– Pentru aceasta mă ţii aci? Plec şi ai să mă cauţi cu lumânarea... Cu cele şapte lumânări de la sfeşnicele voastre...

– Şapte sute de mii în capăt... Şi gata!

– Şapte sute cincizeci de cearşafuri de-o mie. Nici o para mai puţin!... Te-ai gândit la sfeşnic şi fixezi suma după lumânări?... Bagă de seamă... Mă uit şi eu la calendar... Mâine e 8... Ridic tariful la opt sute de mii! Şi poimâine la nouă... Tot aşa mai departe... Ţi-am spus ce risc. Ţi-am spus unde am de dat şi de împărţit... Sunt ochi care nu trebuie să vadă. Iar ca să nu vadă ochii, trebuie să-i astupi c-o legătură groasă de miiare. Aceasta n-o înveţi acum de la mine... O ştii mai de mult şi mai bine de la tovarăşii dumitale de ieri, cu care ai învârtit destule şi nu le-ai învârtit pe gratis. Este?

– A fost... oftă Izu Melzer, scărpinându-se a obidă cu coada unui creion metalic după urechea dezbârnată.

– A fost şi are să mai fie. Dar aiurea, unde ai să-ţi găseşti alţi amici şi tovarăşi, că pentru aşa ceva aveţi nas bun să-i adulmecaţi de la distanţă. Când ai să te afli în Asia mică, în Asia mare, la Bombay, cine ştie pe unde, în drum spre una din cele două Americi, ai să mă pomeneşti!... Mai ţii minte? Când m-am aflat eu la strâmtoare, ştii cum m-ai operat?... Am tăcut şi-am plătit... Acum, când te afli dumneata la aman, nu-ţi pun procente ofurile de-atunci. Îţi mai fac şi reducere!... Am plecat!... Bate palma şi scoate două sute cincizeci de foi aconto...

– De unde să-i scot?

– Din casa de fier, de unde tot îţi spun... În trei zile te poţi urca în tren... Ţi-ai anunţat nevasta, copiii?

– De ce să-i anunţ dacă nu era nimica sigur? Femeia scapă o vorbă ici-colo... Copiii au să înceapă a plânge şi se văita...

– În fine... Treaba dumitale!... Destul că, pentru mine, chestia e sigură o dată ce ai cuvântul meu... Uite! Ca să nu spui că nu-s băiat bun, fac sacrificiul să te însoţesc, nu numai până la gară... Până la Constanţa! Te predau grop de valoare pe vapor... Ce mai vrei?

Un timp, Izu a rămas cu ochii la galoşii enormi de unde se lăţiseră pe covor două şiroaie de apă. Altădată, domnul Ionescu îşi lepăda afară galoşii şi umbrela, făcea anticameră, intra respectuos şi îi spunea: coane Izule! Acum îi lăsa suvenir două pete negre pe covor.

A oftat, amintindu-şi că petele acelea au să-i fie indiferente peste trei-patru zile, când se va despărţi de toate câte le lasă aci.

Întrebă:

– Şi dacă am încurcături pe drum?

– Încurcături nu există cu mine. Afacere cinstită. Firmă garantată!...

Am oameni siguri. I-am servit când erau sub prigoană; mă servesc când au ajuns tari. E al treilea transport şi n-am avut nici o surpriză neplăcută... Fiindcă eu mai şi dau unde trebuie, jupâne Izule, nu numai iau!... Scoate banii! Ce-i mai ţii? că nu-ţi aduc procente dacă-i mai păstrezi cinci minute în casa de fier!... N-am timp... Mă mai aşteaptă alte chestii...

Izu Melzer a gemut adânc şi a deschis sertarul biroului, nu casa de fier. A scos trei pachete şi le-a mai dezmierdat în mână, drămuindu-le. Pe urmă s-a despărţit de ele cu al doilea geamăt din baierile inimii:

– Număraţi, domnu Ionescu.

– Am încredere, că doar tot în mâna mea eşti! mârâi în colţul caninilor domniţi Ionescu, primind teancurile sub banderolă şi zvârlindu-le neglijent în fundul servietei unde mai aşteptau alte pachete identice să le ţină companie. Acum, dă-mi actele! Şi nu sufli o vorbă! înţelegi?... Chestie de viaţă şi de moarte. În afară de nevastă, nici o vorbă...

– Şi dacă am vizite neplăcute? se îngrijoră Izu cu ochii la uşă şi cu urechea la cântecul altui grup din stradă, din ploaie.

– N-ai să ai nici o vizită neplăcută! Intră şi aceasta în preţul meu cu reducere. Scutire din oficiu de vizite neplăcute... Pregăteşte-ţi în linişte boccelele.

Izu Melzer se uită cu jale la biroul său de import-export, renovat abia de trei ani, când îşi mărise societatea şi începuse a prospera peste aşteptări. Biroul american, maşinile de scris şi de calculat, scaunele de nichel, diagramele de pe pereţi, casa de fier; la ce bune, toate? Exclamă cu amar:

– Ce vremuri, domnu Ionescu!

– Vremuri schimbătoare, jupâne Izule. Pentru unii, bune; pentru alţii, rele... Aşa se-nvârteşte roata!...

– Când mă gândesc că aicea îmi imaginam eu să îmbătrânesc şi să mă retrag din afaceri!

Domnul Ionescu l-a consolat cu feroce nepăsare:

– Lasă că se îmbătrâneşte foarte bine la Smirna, la Haifa, la Chicago, la New-York!... Unde ai intenţia să te opreşti şi de unde ai să-mi trimiţi o ilustrată cu vederi şi cu salutări cordiale?

– Pot eu să ştiu ceva?... Plec unde-am să văd cu ochii.

– Ai să vezi bine cu ochii pe care-i ai, măcar că-i ascunzi după ochelari. De asta nu-ţi port eu grijă! Sâmbătă primeşti actele, vize, toate la punct... Luni, plecarea... Încă o dată: discreţie absolută! Dumneata nu ştii de Sami; Sami nu ştie de dumneata... Aveţi să vă întâlniţi în gară, în tren, pe vapor... Sunt sigur că înainte de a ajunge la primul port, aţi şi pus la cale o afacere să vă scoateţi spezele drumului din- tr-un condei.

– Cu Sami?

– Cu Sami... În loc să cumpăraţi monede de 5 lei cu 4 şi să le vindeţi cu 6; cumpăraţi ceva valută forte cu 2 000 şi o vindeti cu 4 000!... Hai, noroc!

– Asta numeşti dumneata noroc?

– Nu te plânge! Nu se numeşte noroc c-ai dat peste unul ca mine?

Domnul Ionescu şi-a încheiat servieta, paltonul; a pus pălăria pe cap şi l-a salutat cu un deget dus la borul ud de ploaie.

Izu Melzer a căzut pe scaun, ştergându-şi broboanele de pe frunte. Partea cea mai grea începea abia de-acum înainte. Toate le pregătise fără să pomenească nimic Bertei şi copiilor, nici bătrânilor Froim şi Sara Melzer din prăvălia lor de pe Calea Dudeşti, unde-a crescut şi de unde s-a săltat spre afaceri de-o mai îndrăzneaţă măsură. Mutând şi punând la loc, în aliniere, creioanele, sigiliile şi blocurile de pe birou, îşi recapitula în cuget cuvintele cu care să-şi vestească hotărârea. Şi-a amintit că această ordine nu mai are nici un rost pentru el. A răvăşit obiectele cu palma, suprimând aşa simbolic orice legătură cu trecutul. A scos ochelarii aburiţi să-i şteargă cu batista, a despăturit o hartă şi a început a

urmări cu un creion roşu linia vapoarelor pe spatiile albastre: Istambul, Pireu, Smirna, Beirut, Alexandria...

Afară, în stradă, în ploaie, se auzeau paşi cadenţaţi şi acelaşi, acelaşi, acelaşi marş. În apartamentul de-alături, un aparat de radio deschis la maximum amplifica un discurs ameninţător, cu o voce răguşită, teribilă, atât de aproape, încât vorbitorul părea că-şi detună spusele în camera vecină.

Izu Melzer a începfrcat să n-o audă. A desfăcut ziarul, dar titlurile mari şi negre vesteau peripeţii nu mai puţin ameninţătoare. Scufundarea unui vapor în Mediterana; Scufundarea unui convoi în Atlantic; Bombardament aerian în Alexandria; Un sânge generos şi eroic, purificator, pulsează acum în toate inimile româneşti... În ce unghi din lume a mai rămas un loc unde se poate trăi în tihnă? Fără bombardament, fără scufundări de vapoare?... Şi el care de trei ani, plăteşte în dolari o asigurare pe viaţă, la o societate americană! Pentru aşa o viaţă!...

IX

APARTAMENTUL 39

– Viaţa se cuvine trăită cu risc şi curaj, tată!... Cu orice risc şi cu tot curajul!

– ***Vivere pericolosamente?*** întrebă ironic Dominic Saburu.

– Da, tată! ***Vivere pericolosamente***... Nu le-am învăţat de la tine acestea, când eram copil şi vorbeai altfel?

Dominic Sabaru îşi privi feciorul cu descurajată osteneală.

În loc să-i răspundă autoritar şi sever cum avea intenţia, gândi: „Ce uimitor seamănă acum cu Tereza! Chiar dunga şănţuită dintre sprincene e a ei. Nici o mirare că e atât de fanatic şi că orice discuţie cu dânsul nu duce la nici un rezultat... Pierd timpul zădarnic”.

I-a întors spatele şi s-a uitat în stradă, unde în ploaie şi în lumina vânătă de amurg, trecea o echipă în aceleaşi uniforme, cântând. Se întrebă câţi oare, în ceasul acesta şi în acest oraş, privesc tot aşa de la geamul lor o lume care le-a devenit deodată neînţeleasă şi duşmană? Şi în câte case oare, între părinţi şi copii, frate şi frate, nu izbucnesc aceleaşi discuţii fără nici o dezlegare?

Era un om înalt şi slab, adus puţin de umeri, cu trăsăturile fine şi pale, deprimate. Un om care cunoscuse o epocă de relativă glorie ca publicist şi orator, în preajma anului o mie nouă sute zece. Pe atunci, în suita profesorului Nicolae Iorga, cutreiera ţara, lupta în alegeri, se războise în parlament şi, aflându-se cu destulă stare de-acasă, – moşie şi întinderi forestiere în exploatare – juca un rol de patriotic Mecena, contribuind la diferite întemeieri de ziare, reviste, biblioteci şi aşezăminte culturale, mai mult sau mai puţin efemere. Pe urmă, mâhnite împrejurări familiale şi dezgustul de alaiul deşert al mulţimilor, l-au îndemnat să stea la o parte.

Pierduse întâia nevastă, Tereza, în anii războiului. O tovarăşă austeră şi loială, nepoata unui acerb combatant nationalist de pe vremea lui Kogălniceanu, crescută în datina actelor mari. De la dânsa i-a rămas feciorul acesta sumeţ şi pietros, cu predici de justiţiabili, de care se simţea tot mai îndepărtat.

După cinci ani, încercase să-şi dureze alt cămin. Mai blând şi mai dulce, mai egoist capitonat numai pentru tihna lui, dar unde îl pândea o durere încă mai nealinată. Căci a doua-i tovărăşă de viaţă şi poate adevărata-i iubire, Gaby, l-a părăsit într-o zi fără nici o explicaţie, lăsându-l cu doi copii de-o fire cu totul alta, aproape de inima sa, însă tot de-un neliniştitor destin: băiatul acum imobilizat în ghips de-o tuberculoză osoasă, fetiţa prea înclinată spre feerie, mister şi fantastic – amândoi făurindu-şi o existenţă puerilă, stranie, opacă la realitate. Iar între dânşii, feciorul cel mare, Andrei, un spin veşnic prezent, veşnic sângerându-i cu o vorbă, un gest, o muşcătoare lecţie.

Astăzi, cu aluzii directe, se încumeta să-i revizuiască până şi lui procesul vieţii. Aceasta n-o putea tolera. S-a întors de la geam, rostind cu o exagerată asprime, ca toţi oamenii şovăielnici care încearcă să-şi restabilească autoritatea în explozii de energie.

– Andrei! Cât locuieşti sub acelaşi acoperiş cu mine, doresc să am eu ultimul cuvânt aci!... Eu şi nimeni altul...

– E un răvaş de drum?

– E o simplă dorinţă. Şi, de altfel, un drept.

Andrei şi-a trecut mâna prin păr, cu un gest care amintea un tic al Terezei. A surâs cu zâmbetul ei, superior şi rece, uscat:

– Ierarhia drepturilor s-a cam schimbat în ziua de azi, tată.

– Constat.

– Constaţi, dar refuzând a trage concluzii.

– Cum îţi permiţi să-mi vorbeşti astfel?

– Nu-mi permit. Constat şi eu.

Amândoi se măsurau din lumile lor depărtate. Părintele în picioare, cu spatele rezemat de bibliotecă. Andrei pe marginea scaunului, gata de plecare, cu degetul înfipt în cingătoarea de piele şi cu intolerabilul surâs de superioritate. Într-o singură clipă, Dominic Sabaru a retrăit viaţa de abnegaţie şi loialitate a Terezei; viaţa de încăpăţânată muncă şi de fanatism a orfanului. Poate a simţit o vină faţă de amândoi, căci stăpânindu-şi iritarea de-o clipă, a vorbit cu blândeţea de totdeauna:

– Andrei, te-am rugat de nenumărate ori să evităm asemenea discuţii.

– Sunt necesare, tată...

– Necesare?... Ca să mă convingi?

– Ca să te previn, tată... Vor veni răfuieli... E o vreme când se netezesc drumurile de tot ce stă în calea unei credinţe.

– Şi eu stau în calea cuiva?... A unei credinţe?...

– Poate că da, tată!... Cel puţin aşa li se pare altora...

– Altora? Care alţii?

Andrei a strâns din umerii laţi şi puternici, ocolindu-i ochii:

– Acei care duc mai departe credinţele tale de acum douăzeci de ani...

– Frumos le duc! exclamă Dominic Sabaru, făcând un semn spre geamul din stradă, unde se auzeau cântărite şi cadenţa paşilor în marş. Cu alaiurile acestea? Cu toate câte le ştii şi mi-e penibil să le amintesc? Cu toate câte încă se mai pregătesc, după propriile tale mărturisiri?

– Sunt necesare, tată!

– Pentru ce sfârşit?

– Ca să lichidăm o lume, netezind calea alteia...

– Mai bună?

– Mai puţin rea...

– Ce sigur eşti pe tine! Ce siguri sunteţi pe voi!... V-aş invidia, dacă n-aş şti ce deznodământ vă aşteaptă... Vi se pare că deţineţi unicul adevăr... unica soluţie pentru a pregăti lumea cea mai puţin rea de mâine... Vorbesc, bine înţeles, despre câţiva dintre voi. Cei de bună credinţă ca tine... Ceilalţi, cei mulţi, nici nu merită o discuţie. Şi aceştia au să vă târască, au să vă împingă unde vor dânşii, unde-i mână instinctele lor primare, nu unde visaţi voi...

– Avem să ne debarasăm. Avem să purificăm cadrele...

– Să admit, admiţând imposibilul... fiindcă acum sunteţi prizonierii numărului! Dar chiar voi, cei puţini, prin ce miracol deţineţi adevărul unic?... V-aţi întrebat vreodată?...

– Îndoiala este un cuvânt exclus din vocabularul nostru!

– Tocmai... E simptomul cel mai alarmant. Fatal! Îmi aminteşti o pagină din Dostoievski...

Andrei a strâns a doua oară din umeri:

– Literatură!

– Nu e literatură, dragă Andrei!... E o pagină profetică... E imaginea lumei de azi, cu toate convulsiile ei, întrevăzută de acum optzeci de ani cu o spăimoasă luciditate... Am să ţi-o citesc. E bine s-o cunoşti, cu tot dispreţul vostru pentru cărţi, literatură, scrisul şi gândirea altora.

Dominic Sabaru a căutat în bibliotecă volumul al doilea din ***Crimă şi pedeapsă,*** a deschis la ultimele pagini şi, instalându-se la birou, a început a citi cu evlavia generaţiei sale pentru, litera cărţilor, chiar când cărţile erau ale unor adversari de convingeri:

„Rascolnicoff îşi petrecu la spital sfârşitul postului şi săptămâna Paştilor. Întorcându-se la viaţă şi sănătate, îşi aminti toate visurile din timpul când a fost pradă delirului.

I se păruse atunci că vede întreaga lume devastată de un flagel teribil şi fără precedent, care, venit din fundul Asiei, se abătuse asupra Europei... Toţi trebuiau să piară în afară de un mic număr de privilegiaţi. Trichine de o specie nouă şi necunoscută, microscopice creaturi, erau spirite înzestrate cu o inteligenţă şi cu o voinţă. Iar indivizii o dată infectaţi, în aceeaşi clipă începeau a se zvârcoli cuprinşi de-o furie disperată şi spumegândă.

Totuşi, lucru straniu, niciodată oamenii nu s-au crezut atât de înţelepţi, atât de siguri în stăpânirea adevărului, cum se socoteau aceşti sărmani posedaţi. Niciodată n-au avut mai multă încredere în infailibila lor judecată, în robusteţea concluziilor lor savante şi a principiilor lor morale. Sate, oraşe, noroade întregi erau molipsite de această molimă şi îşi pierdeau vechea lor limpezime de cugetare. Toţi se frământau frenetic şi se aflau în afară de puterea să se înţeleagă unii pe alţii. Fiecare socotea că el singur deţine adevărul şi izbindu-se de neînţelegerea semenilor, se lovea în piept, plângea şi îşi frângea mâinile. Nimeni nu putea să cadă de acord asupra binelui şi a răului; nu ştia pe cine să condamne şi pe cine să absolve. Oamenii se întreucideau sub pornirea unei înverşunări absurde. Se aliau pentru a alcătui uriaşe oştiri, dar o dată porniţi spre câmpurile de bătălie şi o dată războiul dezlănţuit, dihania intra în rândurile armatelor, luptătorii se aruncau unii asupra altora, se sugrumau şi se devorau. În oraşe suna alarma cu

neîntrerupere zi şi noapte, dar cine dăduse alarma? pentru ce primejdie? nimeni n-o ştia destul de lămurit şi toată lumea rămânea în veşnic tremur... Oamenii se lepădau de îndeletnicirile lor cele mai umile, căci fiecare se simţea în măsură să propună ideile sale salvatoare, reformele sale; chiar plugarii îşi părăseau ogoarele – nimeni nu se împăca sub nici un cuvânt cu ideile celuilalt. Ici şi colo, unii se alcătuiau, e drept, în grupuri, se întovărăşeau pentru o acţiune comună, îşi jurau să nu se despartă – dar o clipă după aceea îşi uitau marile hotărâri şi jurămintele, începeau a se acuza reciproc, se încăierau, se ucideau... Incendiile, lipsurile, foametea, completau acest sinistru tablou, piereau oameni, piereau lucruri, piereau vechi şi sacre tezaure. Flagelul se întindea zi cu zi, zi cu zi lărgindu-şi pustiirea pe toată suprafaţa pământului. În lumea întreagă s-ar mai fi aflat poate exemplare imune, menite a salva neamul omenesc, a regenera viaţa şi a primeni pământul; dar nimeni nu întrezărea nicăiri aceşti oameni, nimeni nu le asculta cuvintele şi nu le auzea glasul..."[1]

Dominic Sabaru a închis cartea şi a ridicat ochii, întrebând:

– Nu e un presaj profetic?

– Literatură, tată! a răspuns Andrei, cu zâmbetul rece şi uscat al Terezei.

– Nu, e acesta, aspectul şi sensul exterminărilor de azi, cu tot ce va urma, căci trăim numai un început? E o pagină de istorie anticipată... Personal, nu-l iubesc pe Dostoievski. E prea torturat. Prea negru... Dar cum să nu recunosc că stă alături de profeţii ***Bibliei?***...

– Literatură; rămân la opinia mea!... Generaţia voaştră a ham- letizat de oroarea acţiunii... A fost o generaţie de diletanţi... Poate şi de epigoni... Generaţia noastră s-a scuturat de zgura literaturii şi

[1] Th. Dostoievski: ***Le Crime et le Châtiment,*** traduit du russe par Victor Derély. Ediţia Plon-Noumit, 1884, tomul II, pag. 303 – 304.

hamletizărilor, tocmai pentru a se simţi cu mâinile libere pentru acţiune... Numai cărţile acestea moarte, cu lumea lor moartă din rafturile bibliotecii, v-au paralizat şi v-au împiedicat să fiţi ceea ce ar fi aşteptat lumea de la voi. Ceea ce aveaţi datoria de a fi!...

Andrei a privit de jos în sus peretele întreg ocupat de bibliotecă; pe urmă, cu aceeaşi compătimire s-a uitat la părintele său care alinta maşinal cu latul, palmei legătura roşie a volumului. S-a ridicat, potrivindu-şi cingătoarea de piele.

– Tată, permite-mi un sfat... Câteva săptămâni ar fi nimerit să pleci la ţară... Sau la un prieten, undeva... la un prieten mai puţin... mai puţin...

– Zi! a zâmbit amar Dominic Sabaru. Zi, Andrei! La un prieten mai puţin suspect?

– Şi încă mai bine; la unul chiar deloc suspect...

– Aceasta mi-o spui tu mie, Andrei? Atât mă cunoşti?... De ce crimă sunt vinovat fată de „credinţa" voastră?

– Nu eşti cu noi... Ai fi putut fi cu noi şi nu eşti cu noi! Cine nu e alături de noi, e împotriva noastră!... Nu mă sili să spun mai mult, căci nu pot spune mai mult.

– Noaptea Sfântului Bartolomeu?

– Literatură, tată! a strâns iarăşi Andrei din umerii voinici şi lati. Lăsă literatura! S-a sfârşit cu dânsa.

Dominic Sabaru se ridicase şi el în picioare. A venit în faţa feciorului cu fruntea-i încruntată şi i-a pus mâinile sale slăbănoage, străvezii, pe umerii aceştia voinici şi lati.

– Andrei! Eu te-am crescut pentru altceva. Altfel...

– Te rog, tată!... a întors Andrei privirea posomorâtă spre cântecul şi marşul de afară care-l chemau. De prisos aceste scene sentimentale... Fiecare mergem spre lumea noastră... A ta, îndărăt; a mea, înainte...

„Cum seamănă cu Tereza! – gândi iarăşi Dominic Sabaru. La gest, la vorbă, la intonaţie, cu toate că avea numai un an jumătate când a murit ea. Şi acum îmi stă în faţă, ca o injustă mustrare a ei!..."

A zâmbit cu tristeţe, desprinzându-şi mâinile de pe umerii feciorului şi lăsându-le să cadă neputincioase.

– Bine, Andrei. Văd şi eu că sunt de prisos „aceste scene sentimentale”, de vreme ce-au ajuns copiii să dea sfaturi părinţilor... Te-aş ruga măcar să fii prudent... Să-ţi cântăreşti de zece ori cugetul înainte de a-l transforma în... acţiune!... Dar, mă tem că şi aceasta e o prejudecată ridicolă a generaţiei mele...

– Aşa şi este! râse glacial Andrei. Te-am lăsat, tată... Mă duc la datoriile care n-aşteaptă. Gândeşte-te la cele ce-am spus, căci nu le-am spus de dragul vorbelor...

Rămas singur, Dominic Sabaru a zvârlit în coşul de hârtii gazeta cu titlul de articol: „Un sânge generos şi eroic, purificator, pulsează acum în toate inimile româneşti...”. Nu se prindea asemenea lectură de dânsul. Nici aceasta, nici oricare alta.

Îl sufoca acum încăperea cu biblioteca anilor de tinereţe, cu portretele foştilor tovarăşi şi dascăli, cu gravuri şi estampe vechi de Bouquet, Raffet şi Proziosi, după tradiţia camerelor de lucru ale cărturarilor din acea vreme. Lumina vânătă a asfinţitului le îneca într-un fund de apă turbure. De acolo se mişcau spectre; amintiri, întrebări, hamletizări.

Ca întotdeauna după dezbaterile fără rezultat cu Andrei, simţea un gust de cenuşă în gură. Şi ca întotdeauna, îşi căuta refugiu în odaia celorlalţi copii: Puck şi Stanislas. Copiii fugarei. Copiii iubirii.

A bătut în uşă cu un deget uşor. Murmurul de glasuri s-a întrerupt o clipă. Apoi izbucni vocea fetiţei, bucuroasă, căci i-a cunoscut ritmul bătăii:

– Intră, papa! Chiar despre tine vorbeam...

Puck nu se năpustise în prag să-i deschidă uşa ca de obicei, pentru binecuvântate pricini. Sub toate luminile aprinse, cocoţată pe-un scăunaş în faţa oglinzii, înfăşurată într-o albastră mantie de astrolog cu stele argintii, se trudea să-şi potrivească pe obrazul trandafiriu şi transparent, o formidabilă barbă de mag.

Şi-a smuls-o aruncând-o cât colo. A coborât împiedicându-se în pulpanele hainei albastre cu stele albe şi scuturându-şi pletele ondulate, a ridicat braţul să-l cuprindă de după gât cu o tresăltare de râs:

– Credeam că ne-ai uitat, papa!... Când ai să sfârşeşti o dată discuţiile acestea urâte cu nesuferitul de Andrei?... Asta vorbeam cu Stani...

„Cum seamănă cu Gaby!" – a gândit dureros şi totuşi cu o dulce mângâiere Dominic Sabaru, plăcându-se să-i sărute fruntea. O chema Gaby, Gabriela, ca şi pe ea. Nu-i pronunţa niciodată numele, ca să nu-şi amintească de fugară, lăsând-o la porecla alintată din leagăn: Puck. Dar ochii, obrazul mătăsos şi trandafiriu, glasul, tresăltarea de râs, gestul rotund al braţului cuprins după gât: – toate ale celei plecate erau. Cum o mai iubea încă!...

– Şi eu, papa?... întrebă Stanislas cu acelaşi glas al Gabrielei, ridicându-se într-un cot din sarcofagul său de ghips. Şi eu?... Pe mine m-aţi uitat?

Se plângea, dar surâzând. Se împlinea al treilea an de când era imobilizat în găvanul de calcar, dar nici o cută posomorâtă nu-i brăzda fruntea lucie şi pală. Îşi cerea numai dreptul său la răsfăţ; mai ales că Puck, în mantia sa bizară de astrolog, îi scotea limba şi-i făcea în ciudă.

Dominic Sabaru s-a înclinat deasupra bolnavului, i-a dat la o parte şuviţa de păr de pe frunte, l-a sărutat petrecându-i palma lin pe sub gâtul fragil. Apoi s-a aşezat cu luare-aminte pe marginea patului, ferind romanul lui Jules Verne, în ediţie de lux, cu gravuri, cu scoarţele verzi şi muchiile poleite: ***Le Tour du monde en 80 jours.***

Surâdeau tustrei. Nu ca într-o cameră de infirm... Surâdeau într-o fericită destindere, ca trei complici într-o peşteră magic izolată de trivialul brutal al realităţii, cum arăta într-adevăr această fantastică încăpere, ca şi camera de alături, a lui Puck, cu uşa deschisă.

Aici el era mai mult spectator şi auditor, arareori arbitru, niciodată părintele care să pretindă dreptul la ultimul cuvânt.

Privea cu o uimită şi indulgentă încântare. Atlasuri, albume, cărţi, un glob pământesc, cataloage de timbre, plăci de patefon, gravuri din reviste de călătorii, bucăţi de brocart şi de atlaz moarat, perne şi pufuri, o blană de căprioară, hangere scoase din panoplie, toate aruncate iama, dovedeau că Puck a fost surprinsă în toiul unei pregătiri pentru patronul de a doua zi, după fantezia recepţiilor sale rezervate celor două sau trei prietene. Uşile şifonierelor date în lături. Sertarele trase pe jumătate. Moko, papagalul cel verde cu pompon roşu, privea această scandaloasă dezordine, cu mult mai putină indulgentă, clipind cu dezaprobare, arogant, numai cu un singur ochi pe sub pleoapa de gutapercă.

– Ce se întâmplă cu voi?... întrebă Dominic Sabaru, zâmbind şi plimbându-şi palma pe fruntea lui Stanislas.

– Ssst! Secretul nostru!... i-a făcut semn misterios Puck, cu degetul la buze. Premiera pe mâine. Acum ne-ai surprins la repetiţia generală în costume.

Îşi dezbrăcă mantia de astrolog, aruncând-o în capul papagalului şi rămânând în rochiţa de lână bleu-turquoise cu cingătorea de lac alb. Moko se răsucea să iasă la lumină, vociferând gutural sub cortul de mătase cu stele:

– Eşti o caţafleancă, Puck! Eşti o caţafleancă, Puck! Eşti o caţafleancă...

– Ce e aia caţafleancă? voi să afle mirat, Dominic Sabaru.

– Un cuvânt de-al nostru! lămuri Puck. Un cuvânt pe care l-am inventat astăzi.

– Şi care ţi se potriveşte perfect, Puck! îşi dădu avizul Stanislas... De la Moko citire!

Puck i-a scos limba:

– Ba caţafleanc eşti tu! Fleanc-caţafleanc!...

Avea paisprezece ani, în pragul adolescenţei; Stanislas, treisprezece – dar amândoi rămăseseră în urmă, la vârsta copilăriei dintâi, războindu-se, tachinându-se şi amuzându-se tot ca acum cinci- şase ani. De astă dată au suspendat ostilităţile care luau de obicei proporţii homerice, fiindcă îi pasiona pe amândoi un spectacol mult mai nou.

Dintr-o şifonieră se prelinsese la pândă Azyadé, pisica fumurie de Persia, intrigată de zvârcolirile papagalului; de sub divan, apăruse Ric, căţelul sârmos, cu botul de lemn, gata să sară, cu o ureche ridicată şi cu cealaltă frântă, cu capul înclinat, într-o comică atitudine de mirare. Printre atâtea alte nenumărate bizarerii din peştera lor fermecată, Puck şi Stani erau mândri şi de acest miracol: izbutiseră să împrietenească şi să-şi facă tovarăşi dejoacă un papagal, un căţel şi o pisică. Împotriva învăţăturii sceptice din fabulă, realizaseră un paradox de tracţiune, înhămând la aceeaşi caleaşcă a zânei Fantazia, racul, broasca şi o ştiucă. Se certau şi ei, toată ziua, trăgeau unul într-o parte şi ceilalţi doi în alta. Îşi disputau porţiile de mâncare, dar dormeau împreună, participau frenetic la născocirile stăpânilor; iar numai când gluma se îngroşa, Moko, zburlit şi cu penele ciufulite, căţărat c-o singură gheară de candelabrul din mijlocul tavanului, cu capul spânzurat în jos, îşi insulta tovarăşii din refugiul său inaccesibil celorlalţi, cu imprecaţiuni ventriloce de megafon.

Acum era gata să iasă la iveală. Ric i-a tras însă cortul deasupra cu dinţii şi l-a culcat dedesubt cu o labă: ham! ham-ham!

– Eşti o caţafleancă, Ric! Eşti o caţafleancă, Ric!... se zbuciuma mânios papagalul, sub cerul de mătase cu stele argintii, care-i căzuse pe cap mai vârtos ca luptătorilor galici din legendă.

Stanislas a scos un carnet de sub pernă şi a însemnat cu creionul, în dicţionarul lor, la litera C, cuvântul nou, adoptat verificat: ***Caţafleancă.*** (Puck, 7

Noiembrie 1940). Dominic Sabaru i l-a luat din mână, răsfoindu-l cu un surâs melancolic, fiindcă şi aceasta era o mărturie a lumii de nicăiri în care trăiau copiii fugarei. Se aflau cuvinte vocalice din nici o limbă, care exprimau alintări, nostalgii, seducătoare transfigurări ale actelor şi imaginilor de toată ziua; se aflau cuvinte ghionturoase de aspre consoane care exprimau dispreţul, supărarea, indignarea pentru tot ce e slut şi josnic. Verificarea ultimă îi revenea lui Moko. El suplinea forul suprem al Academiei în aprobarea acestui dicţionar unic. Deocamdată se achitase de datorie, ratificase expresia justă pentru noţiunea de caţafleancă; drept recompensă, cerea ajutor lui Puck:

– Ia-l de pe mine, că-l omor, Puck!

– Omoară-l!

A spus, dar s-a îndurat să ridice colţul mantiei în care Moko îşi încâlcise ghearele. Eliberat, papagalul s-a urcat c-o velocitate de matelot acrobat pe catargul perdelei, strigând mâţei: Câţi!... şi căţelului: Ţibă!...

– Observ că Moko începe a se prosti! constată alarmată Puck. Nu mai are nici un haz! Vorbeşte ca oamenii. Ca toată lumea.

– Nemtudom!

– Şi s-a maghiarizat.

– Nicivo!

– Şi s-a rusificat.

– Nicoi păt!

– Şi s-a bulgarizat... E un papagal fară nici o demnitate naţională.

– ***Alolari...*** protestează ofensat Moko, mergând cu capu-n jos de-a lungul galeriei de la perdea cu o gravitate pe care îndată i-au invidiat-o Azyadé şi Ric, privindu-l amândoi cu ochii în sus şi cu bătăi agasate din coadă.

– Aşa mai înţeleg! se linişti Puck. Ai la mine un cub de zahăr. ***Alolari?***... Bravo Moko!...

Apoi, întorcându-se spre pat şi aşezându-se turceşte, jos, la picioarele lui Dominic Sabaru:

– Papa... Am să te rog ceva...

– Lasă tu! a întrerupt-o Stani. Lasă pe mâine... Mâine nu poate să-ţi refuze nimeni nimic...

Dominic Sabaru întrebă, surâzând, cu o mână pe umărul lui Puck, cu cealaltă pe braţul lui Stani:

– Când v-am refuzat eu ceva?... Aş fi curios să aflu...

– Tocmai! a recunoscut Stani. Fiindcă nu ne-ai refuzat niciodată nimic, am să te rog să-mi faci o promisiune, papa. Pentru mai târziu.

– Aştept...

– Papa, când am să mă ridic din pat, vreau să fac şi eu înconjorul pământului în optzeci de zile.

– Cu mine! a propus prompt Puck.

– Cu tine?... Tu eşti fată...

– Mă îmbrac băieţeşte.

– ***Bardâc?*** (adică aproximativ: vax! – după dicţionarul lor secret). Băieţeşte sau nebăieteşte, tot o caţafleancă rămâi. N-am să mă încurc eu cu femeile la drum.

– Uite cine-mi vorbeşte! se indignă Puck, sărind în picioare, încrucişându-şi braţele pe piept şi fulgerându-l cu privirea. Află, domnule Stani, că nu merge aşa!... După ce-o fac pe sora de caritate de trei ani, crezi c-ai să te lepezi de mine când ai să ieşi din carapace?... ***Bardâc! Sardâc!*** Şi ***Mardâc!***... S-o ştii! Încearcă!... Numai încearcă, să vezi!... Mă ţin de tine ca scaiul... Ca fixativul Fix... Nu optzeci de zile, cât s-a ţinut Fix după Philéas Fogg şi după Passepartout. Eu sunt mai ***crâcnix*** decât Fix!... Nu scapi de mine toată viaţa!

X

APARTAMENTUL 112

Toată viaţa de zece ani încoace, o trăise numai şi numai pentru acest ceas.

Cu o încordare de idee fixă.

Dar cu o idee fixă izvorâtă dintr-o tainică pricină, nebănuită de nici o prietenă din cele care o numeau cu dezgust „Ploşniţa” – fiindcă era atât de lihnită şi cu atâta înverşunare nu se desprindea de bărbaţi până ce nu le storcea ultimul sfanţ. Aviditatea ei devenise celebră în anume localuri de noapte, de al doilea şi mai ales de al treilea rang, unde Magdalena Ipcar dădea târcoale meselor, se făcea invitată de cheflii porniţi pe cheltuială, purta cu anii aceeaşi rochie şi acelaşi obraz osos, fără expresie, fardat cu văpsele ieftine, în care numai ochii sticloşi se însufleţeau de-o nesăţioasă lucire când un muşteriu scotea din buzunarul de la piept portbiletul doldora.

Atunci, buzele veştede se chinuiau într-un surâs milog. Fără să-i pese de hohotul pântecos al bărbatului, de glumele scârbite şi de alte mai scârbite tocmeli, începea să pomenească pe-un ison plângăreţ despre chirie, despre neplăceri cu poliţia, despre închipuite datorii, ea, care împrumuta camaradelor bani cu camătă.

Pe faţa de masă, de cele mai adeseori de-un vânăt îndoielnic, cu pete de sosuri şi rotocoale ude de pahare, mâna îşi crispa degetele cu o elocvenţă încă mai cupidă decât a vorbelor.

Iar dacă omul arunca dispreţuitor o bancnotă mototolită, degetele cu falange de schelet înhăţau ghemul atât de hulpav, încât bărbatul întorcea ochii şi scuipa ţâşnit printre dinţi ca la un ticălos spectacol care-i strica toată pofta petrecerii dintr-o seară.

Îndeobşte o expediau răstit:

– Şterge-o!... Ţi-ai luat porţia... Fă loc unei fete mai tinere şi mai vesele!... Cu mutra asta, de ce nu te tocmeşti spălătoare de morţi?

Se ridica fără tresăr pe obrazul împietrit şi mergea la o masă singuratică, pândind cu răbdare de paing altă pradă.

Tarafurile urlau, naiul spărgea timpanele, ţambalul bombănea un ceardaş turbat; chelnerii alergau asudaţi cu tăvile şi cu bateriile pe măsură ce muşteriii îşi dădeau drumul la pungă; glasurile şi râsetele gâlgâiau mai bezmetic pe măsură ce înaintau ceasurile: din ungherul său, ţapănă şi uscată, străpungea cu ochii sticloşi pânza compactă de fum, urmărind toată vânzoleala dezlănţuită în sală. Cerceta şi aştepta, până ce priviri turburi de vin şi pofte aţâţate de strigări, chiote, cântece, nu mai desluşeau cât de puţin femeie mai arăta la chip. Era ora când luau seamă numai la îmbierile profesionale de-o jalnică mimică. Ochii peste cap. Languroase suspine. Aer de mare ducesă exilată. De grotească parodie a unei mari ducese exilate.

O chemau totuşi la masă în lipsa altora mai tinere şi mai puţin funebre.

Şi îndată ea începea să poftească la vinul cel mai scump, fiindcă avea remiză la fiecare butelie; râvnea la un mănunchi de garoafe, fiindcă la ieşire le revindea florăresei cu jumătate preţ; dorea ţigări pe care nu le fuma şi le împărţea a doua zi cu picolii.

Câte-un comesean ameţit, cu privirea painjenită şi cu mersul împleticit, se lăsa târât la dânsa acasă. Nu-l slăbea din strânsoarea braţului, ca pe-un prizonier capabil să fugă de sub escortă.

– Aseară te-ai umplut, Ploşniţo! se bucurau răutăcios prietenele. Ai plecat cu ăla, de purta semn de cuţit în obraz!... Auzii că dădu lovitura. Nu-l slăbi până nu intră la ***ţuhaus!...***

Pe vremuri, n-avea nevoie să îmbie cu ochi rugători indivizi care purtau semn de cuţit în obraz şi dădeau lovituri, gata să intre a doua zi la ***ţuhaus.*** O îmbiau oameni dintr-o altă lume, cu haine negre şi smockinguri, cu piepţi albi ca zăpada la cămaşă şi cu monograme de aur pe portbiletul de crocodil. Pe vremuri, când era tânără şi aproape frumoasă; fără îndoială atrăgătoare, enigmatică, deosebită de alte femei de noapte, cu părul ei roşcat de flacără, cu ochii de velur şi cu trupul suplu în rochiile pe care le schimba mai des într-o lună, decât acum în trei ani.

Nu s-ar fi gândit nimeni să-i spună Ploşniţa, fiindcă atunci îi lunecau risipelnic banii printre degetele cu scumpe inele şi fiindcă atunci bărbaţii, dânşii se plângeau că e prea nestatornică şi că dispărea din viaţa lor fără nici un regret, dar şi fără nici un calcul. Era Madlena, Mad, mica Mad, nebuna de Mad!... Şi când intra într-o sală, de la trei mese, trei bărbaţi se pregăteau să se ridice şi să-i facă loc, încântaţi, curtenitori, dezbrăcându-i blana, comandând şampanie, făcând semn florăreselor să răstoarne coşul întreg de flori. Florile pe care ea le uita pe masă.

Acestea s-au petrecut ***înainte.***

Înainte de naşterea Violettei. Şi câţiva ani încă, patru sau cinci, cât şi-a crescut copila unui asemenea amant trecător de-o săptămână, cu smocking şi piepti albi de zăpadă, la o doică de pe bariera Vergului, fară s-o vadă uneori cu lunile şi fără să-i simtă dorul. Atunci s-a răsucit ceva în viaţa ei.

Mai întâi, s-a îmbolnăvit şi a zăcut un an. În spitale şi sanatorii, unde s-au dus toţi banii inelelor, brăţărilor, toaletelor şi blănilor vândute pe rând. Un timp, au venit s-o viziteze prieteni, prietene; se primeneau la căpătâi florile, coşurile cu fructe. Pe urmă, au rărit-o. Au uitat-o... Când s-a ridicat din pat, era scheletul de-acum pe care n-a mai pus carne. Iar lumea de noapte se schimbase şi ea în localurile de întâia mână; au alungat-o spre cele de-o treaptă şi două mai jos. De treapta din urmă.

Dar abia atunci, în lunecarea ultimă spre afund, deodată s-a simţit mamă. Şi abia atunci, toată fiinţa ei s-a încordat numai în grija să-şi crească fetiţa, fără ca Violetta să presimtă vreodată din ce îndeletnicire îi plăteşte pensionul, uniforma, cărţile, vacanţele, cutiile de bomboane şi pachetele de prăjituri, cu care apărea duminica în parloarul internatului, îmbrăcată în rochia neagră, modestă, severă, cu părul strâns lins sub pălărie, cu obrazul pământiu şi mat, fără un pic de fard, ca femeile din Armata Salutului, pe care le-a văzut ea într-un film.

– Mămiţo, tu n-ai casă?... o întrebase Violetta într-o după-amiază de sărbătoare, când a dus-o numai până la cinematograf, la cofetărie şi mergeau îndărăt la şcoală.

– Nu, copila mea... Am avut şi nu mai am... a minţit ea.

– Nici tata n-are casă?

– Tatăl tău a murit... minţi mai departe. Pe urmă, au dat peste noi nenorocirile una după alta... Am sărăcit... Trăiesc într-o familie un- de-mi câştig viaţa muncind.

– Şi ce munceşti tu, mămiţo?

– La gospodărie... Port grija casei pentru alţii care nu vor să aibă nici o grijă.

– Ce mult mi-ar plăcea s-avem şi noi casa noastră! Toate colegele au o casă a lor unde le duc părinţii duminica. Unde pleacă în vacanţă... Roro are şi camera ei, Roro, prietena despre care ţi-am spus, fata

colonelului... Are o cameră cu pereţi albi şi cu păsări albastre zugrăvite de jur-împrejur... Un şirag de păsări albastre...

– O să ai şi tu camera ta, Violetta mea mică... Puţină răbdare şi o s-avem şi noi casa noastră.

De-atunci, din clipa aceea a crescut hotărârea în ea. Îşi aminteşte cu o extraordinară claritate.

Erau pe bulevard şi era cald. O zi dumnezeiască de mai. Case de o parte şi de alta, case înalte, toate ale altora.

La un geam, de la al treilea etaj, se plecase să se uite în stradă o fetiţă în rochiţă roşie, cu un pisic în braţe. Ea a privit în sus. S-a oprit şi Violetta să privească în sus. Fetiţa le-a făcut semn fluturat din degete. I-a simţit mânuţa subţire şi caldă a Violettei, zbătându-se în mâna ei.

– O casă cu geamul la stradă, mămiţo?... Ca aceasta... Nu e aşa?... În centru... Nu pe străzile noroioase de la marginea oraşului, unde-am crescut când eram mică.

– O casă cu geamul la stradă, Violetta mea dragă... Să poţi privi de sus, de departe, la lumea aceasta urâtă de jos...

– Urâtă? De ce urâtă, mămiţo?... Eu n-o văd urâtă...

– Fiindcă o vezi încă de departe, Violetta...

– Ce fel vorbeşti tu!...

De-atunci a crescut hotărârea în ea. De-atunci a devenit Ploşniţa.

Acum, Violetta a împlinit şaisprezece ani. E o adevărată domnişoară, năltuţă şi subţire cu talia mlădie cum a fost a ei, cu părul şi ochii cum au fost ai ei. E în clasa VI-a şi nu e printre cele din urma clasei. Directoarea, lăudând-o, nu pierde nici un prilej să-i spună cât s-ar simţi de fericită să fi avut şi ea parte de-o asemenea copilă. Poate cam cochetă, dar cu o mamă atât de modestă şi severă în rochia-i neagră, cu o faţă atât de ascetică, n-avea nici o grijă. Ce nu va desăvârşi şcoala, va împlini exemplul unei astfel de mame.

Ploşniţa întorcea ochii sub privirea blajină şi credulă a directoarei, să-şi ascundă lacrimile umile.

– De ce eşti aşa de tristă întotdeauna, mămiţo?... Când mă gândesc, îmi dau seama că nu te-am văzut niciodată râzând...

– Fiindcă viaţa e tristă, Violetta mea mică...

– Viaţa e aşa cum ne-o facem noi.

Violetta râdea fără nici o presimţire, fară nici o grijă, fiindcă într-adevăr viaţa n-o atinsese cu nimic trist şi urât.

Ca s-o apere de tot ce e trist şi urât, le-a făcut toate; le-a îndurat toate. Ca s-o cruţe de orice bănuială, n-a împărtăşit nimănui taina sigilată cu şapte peceţi a acestei copile despre a cărei existentă nu ştia nimeni. Nici chiar presupusul tată al Violettei (fost-a ea însă sigură vreodată că-i el şi nu altul?) cu smockingul său impecabil şi cu piepţii albi de zăpadă, care poate a murit, care poate trăieşte, e însurat cu o femeie din lumea lui şi dezmiardă alţi copii ce nu vor avea a roşi niciodată de tainica viaţă a unei mame ca Ploşniţa. Nici el n-a ştiut-o. Nimeni... Uneori, după miezul nopţii, când îi înotau ochii sticloşi în lacrimi de umilinţă, după ce muşteriii au alungat-o, după ce chelnării au ghiontit-o şi după ce prietenele i-au râs în obrazul spoit şi cadaveric; uneori Ploşniţa abia îşi mai înăbuşea mărturisirea pe buze. Cum s-ar fi agăţat ea de-un bărbat mai omenos, de-o femeie mai răbduriu atentă la păsurile altora, să-şi plângă de milă şi să le strige adevărul printre sughiţuri, pentru a căpăta un cuvânt de blândeţe, de înţelegere, de iertătoare milă! S-ar fi spovedit lor, să ştie şi alţii pentru ce e atât de lihnită de ban şi pentru ce se afla ea în stare să se târâie pe jos, în genunchi, ca să culeagă cu dinţii de pe podelele pline de mucuri stinse şi de scuipaţi, ghemotocul unei bancnote zvârlită cu greaţă. Încleşta însă buzele veştede, se înţepenea mai dreaptă în rochia decolorată şi de trei ori transformată – se silea să surâdă,

macabru, unui client care-şi căuta o tovarăşă de masă, poate de noapte, chiar una ca ea.

Şi numai astfel, adunând zdreanţă cu zdreanţă de bancnote, vreme de zece ani, a împlinit preţul acestei garsoniere cu două camere, vestibul, baie, cu mobila nouă-nouţă, unde a doua zi va s-o aducă pe Violetta întâia dată la ele acasă, în casa lor, în viitorul ei mic cuib de zestre. De zece ani, trăia numai pentru această clipă. De zece zile, de la Sfântul Dumitru, de când a semnat actele, a plătit şi a intrat stăpână aci, nu face altceva decât să orânduiască, să ticluiască, să tot strămute mobilele în locul cel mai potrivit, să bată în perete cadre duioase cu scene de iubire maternă, să aşeze un colţ de covor, cutele unei perdele.

Vine dimineaţa şi pleacă seara.

Iar astă-seară, nici nu va mai pleca. Rămâne aci pentru cele din urmă pregătiri. Mâine e dimineaţa pe care-o aşteaptă de zece ani. Va păşi, în şfârşit, pragul cu Violetta la braţ:

– Ţii minte, după-amiaza când doreai să avem casa noastră?... Ne făcuse semn de la geam o fetiţă în rochiţă roşie, cu o pisică în braţe... Spuneai că aşa ai fi vrut tu. Cu geam la o stradă din centru... Aşa am căutat-o şi am găsit-o... Cu priveliştea aceasta de sus, ca să nu vezi de aproape cât de urâtă e lumea de jos... Iată şi păsările cele albastre, pe care le-ai dorit zugrăvite pe peretele alb, de jur-împrejur, ca în camera prietenei tale, Roro... Eu am ales modelul de zugrăveală... A fost atât de greu să-l descopăr!... Dar nu e aşa, că acesta ai dorit tu? Un şirag de păsări albastre de jur-împrejur.

Îşi vor cădea amândouă în braţe. Trei zile vor rămâne aci, numai ele, să se bucure de-un vis după zece ani împliniţi. A şi rugat-o pe doamna directoare, să-i dea Violettei învoire de la şcoală şi pentru ziua de sâmbătă dintre două sărbători. Trei zile la ele acasă. Numai ele. Trei zile în care va fi doamna Magdalena Ipcar, de profesie casnică, mama Violettei, o femeie

austeră în straiul negru de văduvă etern neconsolată, vrednică de stima locatarilor din tot blocul, cum a salutat-o respectuos băiatul cel nou de la lift.

Camera cealaltă, a Ploşniţei, pentru neagra îndeletnicire cu care le-a răscumpărat pe acestea două, luminoase, pure şi albe, o păstrează aşa cum e, acolo unde e, în clădirea galbenă şi jegoasă de-aproape de chei. Cu ligheanul de-acolo smălţuit şi ştirb, prosoapele soioase, patul cu telurile dihocate, maţul de gumă roşie al irigatorului şi sticla cu soluţie de hipermanganat. Sunt insigne hâde ale unei existenţe despre care Violetta nu va avea niciodată cunoştinţă. Niciodată.

Aci totul e curat, alb, intact, feciorelnic. Aşa va rămâne pe vecie. În afară de ea şi de Violetta nu va călca nimeni, ca să nu pângărească nici cu privirea patul alb, cu alba cuvertură şi cu panglicile bleu-pal.

Magdalena Ipcar s-a pomenit fredonând. Nu cântecele deşănţate, pe care le zbiară răguşit chitaristul tarafului după miezul nopţii, ci un cântec copilăresc şi naiv, venit de foarte departe, uitat, dintr-o altă viaţă. Un cântec melodios şi dezmierdător, de leagăn.

E legată la cap cu o bazma albă; îmbrăcată într-o rochie neagră şi simplă, nouă. Toate le-a pregătit aşa, proaspete, nete, aerisite, trecute ca printr-o etuvă de sterilizare morală, ca să nu aducă aci nimic din existenţa sa, cealaltă.

Poate că nici existenţa ei, cealaltă, nu va mai dura mult. Poate că-şi va afla într-adevăr un rost de-o altfel de viaţă, un loc de menajeră undeva, de lucrătoare la un atelier, de vânzătoare într-o prăvălie.

Gândul îi luminează ochii, obrazul, buzele veştede şi moarte. N-ar recunoaşte-o acum chelnerii năduşiţi şi răstiţi, muşteriii cu cicatrici de cuţit în obraz, camaradele care-i spun Ploşniţa.

N-ar recunoaşte această femeie cu obrazul fără spoi, dar extatic; cu ochii fără dungile de creion negru sub

gene, dar din care a pierit fixitatea sticloasă; femeia aceasta înviată dintr-o moarte mai înfricoşată ca moartea, aşa cum se opreşte zâmbindu-şi singură în mijlocul camerelor ca să revizuiască încă o dată perdelele, covoarele, o funtă înnodată inegal, glastrele cu flori albe, căci totul e mai ales alb, de-un alb virginal. Ploşniţa fredonând o melodie de leagăn!... Cine s-o recunoască? Şi cine-ar crede?

Afară e noapte de mult. Plouă. Se depărtează glasuri.

Aci e cald, alb, tăcere. Lumina clară a becurilor revărsată în două camere de-un calm odihnitor, ca în sanatoriile înaltelor staţiuni de munte, cu brazi şi ozon pentru convalescenţi.

Acolo, lăutarii au început să-şi acorde strunele instrumentelor scoase din sicriuaşele negre. Vin valuri duhnite dinspre bucătării şi closete. Trec cei dintâi muşterii pe la galantarul cu cărnuri crude, mititei clădiţi în stive, ficaţi vineţi, saramura de peşte, mâncările reci înotând în sosuri sleioase de ulei. Numai amintirea acestei privelişti şi încă îi răscoleşte un nod de scârbire în stomac! Dar chipurile de-acolo? Dar vorbele lor? „Ce s-o fi întâmplat oare cu Ploşniţa în astă-seară, de e lipsă la apel?... Tocmai în ajun de sărbătoare, când cad ponţii?...” Aude întrebarea parcă i-ar fi sunat în ureche. Întrebarea pe care, desigur, o rosteşte în clipa aceasta Dodo, cea mai tânără, mai curăţică, mai căutată, dar şi mai crudă dintre ele. Îi aude râsul şi i-l ştie străbătut de o cinică speranţă, acolo, la masa unde fumează prăvălită într-un cot: „Te pomeneşti c-o fi călcat-o tramvaiul. Unde e norocul ăla? Scăpăm de ghinion, că aia e piază rea a localului... Să căutăm în ziar, fetelor!... Dacă-i adevărat, fac cinste; vărsăm un strop de vin, de sufletul ei. Singura sticlă de la care n-are să-şi încaseze remiza!” Râde, înecându-se cu fumul ţigării. Nu e o răutate gratuită. Pentru Dodo, ar fi într-adevăr un noroc să scape de piaza rea a localului, căci îi datoreşte bani; bani

împrumutaţi de la Ploşniţa cu camătă şi pentru care zadarnic o sâcâie de două luni.

Ploşniţa s-a aşezat pe marginea patului. A patului său, fiindcă pe patul alb, imaculat, al Violettei, nu şi-ar apropia pentru nimic în lume trupul spurcat şi infam. Priveşte împrejur cu ochii umezi. Întâia oară după zece ani cu ochii umezi de fericire, nu de umilinţă, ruşine, ciudă, îngreţoşare de sine.

Simte o milă nemărginită şi o înduioşată iertare, chiar pentru râsul răutăcios al lui Dodo, chiar pentru stropşeala chelnerilor asudaţi şi scuipatul muşteriilor de-acolo, cu semne de cuţit în obraz. Ea, Ploşniţa, ocara lor, le plânge de milă.

De undeva, de foarte departe, din altă viaţă, din lumea de unde i-a venit pe buze cântecul suav de leagăn, i-a tresărit acum amintirea Evangheliei pe care o asculta în genunchi, foarte de demult, o copilă cu părul de flacără roşie şi ochii jucăuşi. Era Evanghelia lui Luca. Poate a lui Matei... Şi o asculta atunci fără să o înţeleagă. Mai mult îi plăcea povestea îngânată cu ison prelung de preotul cu barbă albă şi straiul de fir... În genunchi, cu capul plecat, fiindcă aşa stăteau toţi, asculta şi vedea cu închipuirea de copilă cum a intrat Iisus în casa fariseului. Şi cum a păşit după El femeia păcătoasă, îngenunchind şi stropindu-i picioarele cu lacrimi şi ungându-le cu mir şi ştergându-le apoi cu părul. Femeia păcătoasă, Magdalena. Vedea vasul de alabastru cu mir mirositor şi auzea mirările fariseului şi cuvântul Învăţătorului: „Multe sunt păcatele ei, dar iertate sunt toate, căci mult a iubit.” Vedea femeia păcătoasă ridicându-se din genunchi şi auzea rostirea Mântuitorului: „Credinţa ta te-a mântuit. Mergi în pace, femeie!”...

Mergi în pace femeie!...

Mai era şi întâmplarea femeii păcătoase, pe care fariseii şi cărturarii au vrut s-o ucidă cu pietre pentru păcatele ei... Îi vedea pe farisei ispitindu-l pe Iisus, şi Iisus plecându-se ca să scrie pe pământ cu degetul

semne neînţelese de alţii... Îl vedea ridicându-se şi rostind: „Cine dintre voi este fără păcat, să arunce cel dintâi piatra în ea!”. Apoi, plecându-se iarăşi şi iarăşi, scriind cu degetul pe pământ, în vreme ce toţi pârâşii au ieşit afară, unul câte unul, începând de la cel mai bătrân şi până la cel mai tânăr. Îl vede pe Iisus rămas singur cu femeia care stătea în mijloc şi îi auzea glasul: „Femeie, unde sunt pârâşii tăi? Nimeni nu te-a osândit?” Nimeni, Doamne! – i-a răspuns ea. Iar Domnul i-a zis: „Nici Eu nu te osândesc. Mergi în pace, femeie!...”

Mergi în pace femeie...

Acestea nu le înţelegea deplin atunci, copila cu părul de flacără roşie şi cu ochii râzători. O zbughea pe uşa bisericii după ce isprăvea slujba, la joaca ei nevinovată cu mingea, cercul, păpuşi, căci şi ploşniţele de mai târziu au fost cândva copile cu ochi râzători şi joacă nevinovată cu mingea, cercul, păpuşi.

Acum, Magdalena Ipcar îşi regăseşte printr-un miracol sufletul de-atunci. Mergi în pace, femeie! a spus Domnul. Şi cu un semn din mână a despicat lumea în două, rostogolind în hău tarafurile de ţambalagii, vitrina cu cărnuri roşii, duhoarea de bucătării şi closete, muşteriii cu semn de cuţit în obraz, fumul acru de tutun, râsetele, strigătele, chiotele, rânjirile, omul pe care-l târâia la braţ să-l ducă în camera cu patul desfundat şi cu mâţul roşu de irigator spânzurat în cui, vizita doctorului, clinica bolilor urâte, nopţile de la poliţie... Lumea aceasta înfricoşată a despărţit-o şi a rămas în urmă, ca semnul din mână al Domnului s-o aducă în camera aceasta albă, cu patul alb, albe perdele şi alba imagine a îngerului păzitor, prinsă în panglică, la căpătâiul unde va dormi Violetta.

Mergi în pace, femeie!...

Ploşniţa lasă să-i curgă pe obraz, fără să le şteargă, lacrimile blânde şi binefăcătoare, în singurătatea, în tăcerea imensă a nopţii.

Aşadar, mai era o mântuire a femeii păcătoase, aci, pe pământ, în viaţa de pe pământ?

Era. Era, căci altfel învăţătura lui Iisus ar însemna pentru oameni numai o deşertăciune mai mult.

PRIMA NOAPTE

„Suntem făcuţi din aceeaşi urzeală
care slujeşte la ţesutul visurilor”.

La cinematograful de jos, din adâncul clădirii, spectacolul s-a sfârşit.

S-a încheiat drama închipuită şi sfâşietoare, trucată, la care atâtea femei şi-au şters lacrimile pe furiş, uitând dramele lor obscure dar de aievea şi poate încă mai crude decât un scenariu de film. Aceasta au uitat-o.

Poate că nici n-o ştiau.

Au grăbit să-şi treacă puful de pudră pe obraz, cu un surâs stânjenit de scuză: – „E idiot! Am rămas o sentimentală. Nu mai mergem decât la comedii!...” Şi au plecat în ploaia haină şi-n bezna de-afară, sprijinite de braţul unui bărbat, care,vai! nu-i nici Lawrence Olivier, nici Charles Boyer ori Robert Taylor.

E numai un soţ.

În urma lor, se închid uşile grele: luminile lampadarelor se sting una câte una deasupra afişelor în culori de văpaie, peste care şuroie ploaia. S-au lăsat şi obloanele la bodega din colţ.

Acum zidirea verticală, gigantă, şi-a luat înfăţişarea misterioasă de noapte. Din ploaie, din ceaţă, se

înalţă lugubră, cu faţa crispată de nenumăratele-i negre orbite.

Tramvaiele trec tot mai rar, în scrâşnetul roţilor de fier, pe şinele ude, de fier. Par şi ele dricuri nocturne, lugubre. Se clatină un beţiv traversând bulevardul. Bombăne şi gesticulează singur. Pe urmă, tăcere. Numai noaptea şi ploaia.

Pe cer, nici o stea.

În dosul faţadei crispată de nenumăratele-i negre orbite, în fiecare alveolă umană, viaţa de-o zi se retrage treptat în apa neagră a somnului. Apartamente. Apartamente. Apartamente... După fiecare uşă şi zid, oamenii s-au zvârcolit, au gemut, au sperat, s-au plâns, cu acelaşi cuvânt pe buze: Viaţa!... Pentru unii, blestem. Pentru alţii, îndestulare, trufie, nesăţioase plănuiri, uri, răfuieli, abjecţii, remuşcări, amintiri, nădejdi, regrete – atâtea contradictorii cuprinsuri într-un singur cuvânt. Viaţa. Cinci litere, cinci sunete.

Pe apa cea neagră a somnului ca preludiul Styxului negru care-i aşteaptă, toate acum se depărtează. Îşi pierd adevăratul contur. Adevăratul cuprins. Toate se îneacă la orizontul conştiinţei, pentru ca tot ce-a fost viaţă de-aievea trăită într-o zi, să mijească din nou la suprafaţa cugetului, eliberată, în sfârşit, de legile ei.

Pentru fiecare din cei adormiţi în dosul faţadei verticale, gigante, se animează altă realitate, ireală, transfigurată de somn şi de vis, fragilă, uşure ca fumul, dar răscumpărând-o pe cealaltă, răzbunân- d-o, rectificând-o. Tot ce tristele legi şi osânde ale vieţii de-aievea nu îngăduie, acum se-ndeplineşte printr-un fără de osteneală miracol. În afară de loc şi de timp, de constrângeri. Prin somn şi prin vis, totu-i permis. Cele mai secrete dorinţi, cele mai nebuneşti speranţe, n-au a mai trece prin nici o maşteră vamă. Viaţa fiecăruia e din nou cum a fost cândva şi-au pierdut-o; cum ar fi putut fi; cum cei mai mulţi ştiu prea bine că nu-i cu putinţă vreodată să fie.

Prin somn şi prin vis, e cu putinţă.

Pentru fiecare, o scurtă şi amăgelnică şi consolatoare evadare din celula, lor izolată, măcar că trupul le-a rămas captiv în patul unui apartament din clădirea misterioasă în noapte, lugubră, cu faţada ei crispată de nenumărateleri negre orbite.

*

Izu Melzer bate violent cu pumnul în tăblia biroului, de-au sărit din aliniere toate creioanele, sigiliile, agendele. Domnul Ionescu s-a făcut mic pe scaunul său, cu servieta tremurând pe genunchi.

– Aha!... râde Izu, ridicându-se din fotoliu şi plimbându-se prin cameră cu mâinile în buzunări. Ce credeai, Ionescule?... Mă expediai via Constanţa-Istambul-Pireu-Smirna?... Nu-ti închipuiai că am să mă-ntorc într-o zi, pe aceeaşi vie retur: Smirna-Pireu-Istambul- Constanţa?... Aha! M-am întors cu iahtul meu...

– Cucoane Izule...

– Nici un cucoane Izule!

– Iubite domnule Melzer...

– Nici un iubite domnule Melzer!... Am gustat din iubirea dumi- tale... Mai întâi, să-mi ştergi petele acestea de pe covor...

Domnul Ionescu n-a aşteptat să fie invitat a doua oară. S-a aşternut în genunchi cât e de vlăjgan şi şterge servil petele de pe covor cu batista.

– Încă!... Îi arată Izu cu piciorul. Şi-aci, Ionescule! Şi dincoace!...

Domnul Ionescu freacă, asudă, înalţă ochi de câine bătut: „N-ajunge?...” Izu Melzer se face că nici nu-l vede. Se plimbă cu paşi apăsaţi şi importanţi în birou. Încearcă mânerul la casa de fier. Rupe o foaie, două, mai multe, din calendar, să suprime zilele nefaste. Aprinde o ţigară de lux şi de contrabandă, măcar că nu fumează de obicei. Se aud şi acum cântări. Dar nu afară, în stradă, marşuri de-o ameninţătoare cadenţă. E

cântecul zugravilor şi meşterilor din apartamentul de alături, care în salopetele de doc cafeniu şi cu scufiile de ziar pe cap, zugrăvesc, vopsesc, renovează, fiindcă biroul ***Import-Export I. Melzer et Comp,*** s-a lărgit cu secţii noi; abia încape într-un etaj întreg. La anul, va cumpăra tot blocul.

– Aşa Ionescule! se-ndură mărinimos Izu. Acum poţi să te ridici. Ridică-te, deschide servieta şi fă banii înapoi! Şapte sute cincizeci de mii. Trei sferturi de milion. În dolari... Lire sterline...

– Am avansat sume în dreapta şi-n stânga, coane Izule...

– Nu mă interesează. Orice afacere are risc. Să-ţi arăt eu cum se cumpără monedă de 4 lei cu 5 ca s-o vinzi cu 6!... Nu, Sami. Nici unul ca dumneata! Aşa se-nvârte roata vieţii, Ionescule! S-o ştii de la Izu Melzer...

Domnul Ionescu a scos teancurile de hârtii din servietă, noi, neatinse, cu miros de ceară. Le întinde şi, când se desparte de ele, are un scheunat de câine bătut.

*

Zăbuc a scâncit prin somn, la picioarele patului.

„Stai cuminte, Zăbuc... Puţină răbdare. Stai cuminte, aşteaptă s-arunc cărţile acestea care nu mă mai învaţă nimic... Arunc cărţile şi mergem la plimbare cu Adela; mergi să faci şi tu pace cu Osman al nostru... Acum am timp. Cunosc ce sterp şi rece, pustiu, inospitalier, e piscul care mă ademenea ieri de jos. Acum nu mai fugim de chemarea popasurilor la umbră... Ne oprim la izvoarele limpezi în care palpită cerul răsfrânt sub tufe de mentă. Ne rostogolim pe muşchiul moale şi catifelat al lenevirilor. Culegem o gâză pe un fir de iarbă. Urmărim zborul unui fluture cu aripi de carmin... Acum avem timp şi-avem toată viaţa înainte... A fost destul să fluture eşarfa Adelei: Opreşte! Uite ce dimineaţă fermecătoare!... Opreşte,

că acestea nu se mai întorc niciodată!... Ne-am oprit la timp, Zăbuc!... De-ai şti tu!... Visam, într-o altă viaţă pe care o visam, se făcea că sunt un bătrân ursuz şi maniac, avar, căruia vecinii îi spuneau Tipa-Tipa... Şi se făcea că am cules de pe stradă un câine vagabond, un câine de rasă, un paria ca şi mine cel din vis, căruia în amintirea ta şi a Adelei, i-am dat numele Zăbuc, în locul cine ştie cărui alt nume, din mitologia vikingilor. Era un câine de rasă, aristocratic, nu un zăvod ciobănesc ca tine, Zăbuc... Numai el îmi ţinea de urât în singurătatea mea de moşneag maniac şi posac, dintr-o casă cum nu s-a pomenit, înaltă ca turnul lui Babel. Un fel de siloz. O construcţie extravagantă cum e posibilă numai prin vis... El îşi pierduse stăpânul. Eu, viaţa... Ne găsisem amândoi, să ne consolăm într-o sărmană asociaţie de prizonieri, în temniţa înaltă, în turnul captivităţii. Şi era frig. Şi ploua. Şi era umed, pustiu, urât; şi-aveam o tirană amândoi: Zenobia. O chema Zenobia... Şi mă dureau încheieturile, şi scârţâiau ciolanele bătrâne!... Ce vis absurd!... Mai absurd decât mi se părea că-i viaţa pe care o pierdusem... Noroc că m-am deşteptat la timp!... Vezi tu?... Când priveşti pe stradă la un bătrân gârbov şi decrepit, cu paşii prudenţi, tipa-tipa, nu-ţi poţi imagina şi n-ai admite că a fost odată şi acela un tânăr cu ochii vii şi piept musculos; un tânăr voinic, frumos, avid, în care clocotea viaţa... Şi totuşi, a fost... Timpul, ambiţiile, mizantropia, bolile, au ronţăit începutul din el... Aşa visam eu c-am ajuns, închis într-un turn, pentru nu ştiu ce crimă împotriva legilor vieţii. Noroc că m-am deşteptat, pentru ca din moşneagul gârbov şi ursuz, cu paşii tipa-tipa, să devin iarăşi cel de adevărat. Tânărul voinic şi avid, în care musteşte viaţa... Încolo cu aceste cărţi şi cu deşarta lor învăţătură!... Să mergem, Zăbuc!... Ne aşteaptă Adela. Cunosc eu un loc de plimbare pe marginea râului. O fâneaţă cu miros de fân cosit, ca pentru această dimineaţă de vară cu un cer atât de divin, Zăbuc...

Ne aşezăm pe-o brazdă de iarbă... Trec nori uşori, albi, transparenţi, pe cer... O spumă de nori care se diluează în albastrul profund... Ieri mă duceam singur pe poteca fâneţei, cu o carte subsuoară, să citesc pentru examen... M-am oprit o clipă... Am urmărit norii aceia... Păreau uriaşe nave intrând într-un port. Pe urmă, un palat năruit... Pe urmă, o escadrilă de avioane... Nu! Aicea mă-nşel. Nu putea fi o escadrilă de avioane, fiindcă ieri, astăzi, suntem încă în vremea diligenţelor şi a lui Osman-Paşa; nici nu-şi închipuie nimeni ce-ar însemna un avion, submarin, radio, construcţii extravagante până la cer. Acestea sunt numai drojdii din vis. Se-amestecă visul cu viaţa... Ce spuneam?... Da!... M-am oprit să privesc cerul şi umbra norilor pe fâneaţă... Apoi am grăbit spre locul meu de lectură, sub plop, la marginea râului... Atunci am zărit-o eu pe Adela, pe brazda de iarbă, cu băieţaşul cel spilcuit şi insolent, elev la şcoala de cavalerie... Vorbeau amândoi... Eu am salutat şi m-am împiedicat. Mi s-a părut că râd în urmă... Aveau un coş de cireşe între dânşii, iar el îmi trimitea sâmburii făcându-i să lunece printre degete, cum se joacă trăgând la ţintă copiii... Dar a fost numai o părere, Zăbuc!... Nu sunt nici mai în vârstă, nici mai urât decât el. Nu-i aşa?... De ce-ar râde?... Locul de-acolo îl ştiu... Ai să auzi pitpalacul... Şi zumzetul fin al gâzelor... Te-ai uitat tu vreodată la o gâză, să înţelegi ce minune a creaţiei şi a vieţii e într-o făptură cât gămălia de ac?... O gâză, un braţ de fân cosit, uir copil, o tufă de flori...Trilul unei păsăruici şi trilul unui râs de copilă. Câte minuni pe lângă care treceam ieri fără să le văd!... Pentru ce, Zăbuc?... Pentru care sfârşit?... Nu ştii tu ce urât şi trist era acolo, în celula din vis a colecţionarului de lucruri moarte, maniac şi ursuz, unde domnea la picioarele mele celălalt Zăbuc, cules de pe stradă!... Era fără discuţie de-o rasă mai nobilă decât a ta! Dar nu erai tu, Zăbuc cel adevărat, mă urîtule, flocos şi plebeu!... Dai şi tu din coadă ca el?... Noroc că m-am

deşteptat la timp... Te-a trimis Adela înainte, să mă deştepţi din visul cel monstruos şi absurd... Tu, ce pălărie crezi că şi-a pus Adela?... Eu pariez că e pălăria cea mare de pai subţire şi alb, cu imense hortensii albastre şi cu o panglică albastră înnodată sub bărbie. Pălăria care-i umbreşte ochii şi jumătate de obraz ca într-un delicat şi graţios pastel de ***La Tour***... Să mergem, Zăbuc!... Cine, ce imbecil spunea că viaţa e o farsă sinistră şi stupidă?... Nu, Zăbuc! Te-asigur că nu!..."

– Nu, dragul meu!... a clătinat Nunu din cap, ferindu-şi buzele. Încetează glumele acestea stupide cu cinocefalul lubric. A început să mă agaseze.

– Eu sau el?

Întrebând, Ralph s-a aşezat pe taburet fără s-o piardă din ochi. Ce pătrunzător o examinează! Aşadar, bănuieşte ceva? Presimte... Mai bine! Ca să dispară orice umbră dintre dânşii.

S-a apropiat de Ralph, i-a trecut degetele prin păr, îi ridică fruntea ca să-l privească şi ea în ochi:

– Ralph, mă iubeşti tu cu adevărat, mult, mult de tot?

– N-o ştii, Nunu? Fără tine, viaţa n-ar mai avea nici un sens.

– Atunci, de ce nu mă aperi de viaţă?

– Adică de cinocefalii lubrici, vrei să spui?

– Şi de aceştia...

Ralph i-a trecut braţul pe după mijloc. O culcă pe genunchii lui şi o leagănă cu faţa în sus.

– Este ceva cu el, cum am presimţit-o? o întrebă plecându-se să-i privească în oceanul ochilor.

– Încă nu, Ralph... Dar poate să fie mâine... Într-o zi... Nu te-ai întrebat niciodată din ce trăiesc? cum trăiesc?...

– M-am întrebat, Nunu! M-am întrebat şi te-am întrebat... Mi-ai hotărât însă să nu mai vorbim niciodată despre aceasta...

– Fiindcă întrebarea avea un singur răspuns, pe care îl aşteptasem de la tine. Doamna Dada Silişteanu ar

avea de dat o socoteală soţului său, Ralphului său; la care doamna Dada Zamfirescu nu e obligată.

– Ah! Aceasta era?... a zvâcnit de jos Ralph cu dânsa în braţe, strivindu-i buzele sub sărut. Aceasta era şi n-o spuneai, doamnă Dada Silişteanu?

Se strâng în braţe, se sărută şi râd. Ce simplu a fost tot! Ce simple sunt toate acum! Nu le vine a crede... Cât timp au pierdut, tăcându-şi cele ce se cuveneau spuse de la început! Eliberaţi de tortura lor asfcunsă, râd şi se hârjonesc, şi nu-i încape odaia; îşi aruncă perne, pufuri, mănunchiurile de garoafe, se-alungă, se rostogolesc şi râd şi râd... Erau adineaori amândoi îmbrăcaţi, gata de plecare în apartamentul ei de la Bucureşti... Acum sunt în costumele de plajă, pe plajă: doamna Dada Silişteanu şi domnul Ralph Silişteanu... Îi salută pescarul turc şi râde, râde şi el prietenos, bucuros, ca unor vechi

cunoştinţe. Îşi aminteşte când i-a întâlnit înotând departe în larg, crezând poate că vin de la celălalt ţărm al mării, din Asia Mică, de la Trebizunda... Soarele sclipeşte orbitor în pulberea irizată a scoicilor. Trece o barcă cu pânze spre Constanţa. Cu pânze albe, ca aripile de pescăruşi...

– Pornim să vedem care ajunge întâi, domnule Ralph Silişteanu?

– Da, doamnă Dada Silişteanu, care începe cu nu-nu şi sfârşeşte cu da-da!

Pufnesc de râs amândoi. Şi aleargă la marginea apei să se arunce în mare, alături, pentru a înota până la barca de departe, din larg, cu aceleaşi mişcări ritmice şi gemene, ca în dimineaţa dintâi, când s-au cunoscut. Ce limpezi şi fără de ameninţare, ce simple sunt toate acum!

*

Pentru Odetta, totul a fost foarte simplu. Prin somn, a atins-o bagheta magică a visului, a crescut peste noapte şi a devenit doamna Victor Petrino.

Iar mămica i-a luat locul.

S-a transformat într-o copilă cu rochiţa scoţiană, care se joacă pe covor şi se căzneşte să pună la loc piciorul lui Ursuleţ. Acum ea suspină:

– Viaţă legată cu aţă, dragă Ursuleţ!... Cum spune Odetta... Odetta, cu ce fel de aţă e legată viaţa?

– Lasă-mă! N-am timp... Nu vezi că vorbesc la telefon?... Alo! Colette?... Ce-ai făcut tu cu fetiţa despre care ţi-am vorbit? ***Mesicmesic!***... Fetiţa blonduţă şi cu palton roşu, cu manşon... Ai comandat-o la Capşa?... Telefonează să mi-o trimită urgent... Da, Da!... Încolo, nimic interesant. Mă plictisesc. Am dormit foarte prost... Cu ***bardenal,*** cu ***mandalin!***... Ştii tu!... Insomniile mele... Lilia? Ce face Lilia? Se joacă şi ea cu Ursuleţ. ***El crem dăjaluzi***... Nu pot spune că mă supără prea mult... Dar nu-i aşa cum am fost eu, când

eram mică şi eram fetiţa ei... Acuma mai papă şi ea din ***lajoro!***... Ce să-i faci?... Pe la tine tot plouă?... Pe aci e soare şi au înflorit liliecii... Parol!... Am să mă plimb după-masă în Cişmigiu... De ce nu mă joc cu Lilia?... Nu mă prea înţeleg cu dânsa... Nici nu-ţi închipui cât e de caraghioasă acum, când s-a făcut pitică!... Poartă pantofi cu tocuri înalte şi are părul prins în cârlige... Dar e pitică. Aşa-i trebuie!... Trimite-mi mai bine fetiţa despre care ţi-am spus... Vreau s-o fac fetiţa mea... Mă duc în baie... Un pupi şi pa!...

A intrat în baie şi, în aceeaşi clipă, a ieşit îmbrăcată în rochia de bal, cu colierul de perle la gât şi capa de hermină pe mână.

Victor Petrino, care în acelaşi timp e tăticul şi soţul, a stins ţigara în scrumieră şi îi oferă braţul. Se întoarce din prag să întrebe:

– Cu Lilia ce facem? N-o culci?

– S-o culce Irma...

– Dar bine, dragă Odetta? ce fel de mamă eşti tu?

– ***Sanblanc!*** începi cu discuţiile înainte de a ajunge în stradă... Nu-i purta tu de grijă... ***Lajoro!*** Îi poartă destul de grijă Dan...

– Odetta! Mămico!... se roagă Lilia de jos, întinzându-i braţele. Nici nu-ţi iei bună seara de la mine?...

– Ce alintătură te-ai mai făcut?... Poftim!...

Odetta s-a plecat s-o sărute de mântuială pe frunte. Pe urmă, în rochia de bal care foşneşte atât de plăcut şi cu capa pe umeri, a coborât cu ascensorul, s-a urcat în automobil, se instalează picior peste picior cu ţigara în gură, alături de tăticul şi soţul, Victor Petrino. Şoferul, Stănică, a luat lângă el pe Irma, să facă amor şi avort un ***baclaj***. Ea se întoarce spre soţ şi tăticu, întrebând foarte scandalizată:

– Dragă Victore!... ***Monpişeri,*** parcă nu-i locul Irmei la bal? Nu crezi?

Dar Victor a dispărut. A plecat la teatralistele lui. La Victoriţa Popescu.

Automobilul trece de pe o stradă pe alta. Ce lung e drumul până la bal! Bine că a avut grijă să ia cu dânsa toate păpuşile şi pe Ursuleţ, ca să-i ţină de urât. E în automobil, în rochia de bal şi capa de hermină. Dar e un automobil foarte ciudat... S-a lărgit, încât poate sta jos acum, să se joace cu păpuşile şi cu Ursuleţ. Şi din automobilul acesta ciudat, o vede în acelaşi timp de-aci, pe Lilia, pe mămica, jucându-se singură pe covor, acasă, tot cu păpuşile şi cu Ursuleţ. Ce singură mai e biata mămica şi cum îi mai vine să plângă!... Oftează... Nu-i mai trebuie nici păpuşi, nici Ursuleţ. Se ridică de pe covor cu popoul în sus de i se văd pantalonaşii şi se duce la bucătărie, la Veta, să întrebe cu ce fel de aţă e legată viaţa... Îi plânge de milă, aşa pitică şi cu tocuri înalte, cu bigudiuri şi cu spoiala în obraz năclăită de lacrimi, cum e... Paate că avea dreptate Victor!... Poate că nu era bine s-o lase singură!... Ea ştie cât de urât îţi mai este când rămâi singură şi când nu-i nimeni să te dezbrace, de adormi uitată pe covor. Asta o ştie de când era copila mămicăi. Acum, când e mama mămicăi, are să fie mai bună decât ea. Se lasă păgubaşă de bal!... Mai ales că, la drept vorbind, nici nu prea poate să danseze ***lambadoc, şimbi, stango,*** ca Lucki...

Înduioşată de soarta Liliei, doamna Odetta Petrino a spus şoferului, scotându-şi darnic colierul de perle de la gât şi atârnându-l de gâtul Feliciei:

– Stănică!... Se duce doamna Felicia în locul meu la bal. Întoarce acasă...

*

Raluca Stahu a ajuns acasă, pe strada arhaică, blajină şi împrimăvărată, unde cireşii îşi întind prietenos crengile înflorite peste zaplazuri. Nici nu şi-a desfăcut valizele. A dat zor să pregătească pâinea prăjită, untul şi cafeaua cu lapte, caimacul gros, cornurile cu nucă pentru Ticuţă.

Îl lasă să doarmă. E atât de ostenit! Aşa se întâmplă întotdeauna cu el în prima dimineaţă de vacanţă. Doarme cu pumnii strânşi în patul ei de sub portretul şcolarului de anul trecut, premiant întâi cu cunună. Când intră în odaie, păşeşte în vârful degetelor. Dar nu se poate opri să nu-i dezmierde părul năduşit pe fruntea rotundă şi albă, fără nici o cută. Ce bine seamănă cu fotografia de anul trecut!... Poate e puţin mai palid. Ostenit de drum, de învăţătură, de grijile şcolii!... Acum geme prin somn. Cine ştie ce arătare îl chinuie!... Poate-i apare o vrăjitoare cu părul roşu-violet, cu umerii slăbănogi şi urâţi, în straiu bălţat de mătase vegetală – o vrăjitoare cu două mustăţi bârligate de cafea cu lapte. Poate crede că-i cere bani de coşniţă şi n-are de unde da. De unde să scoată bani de coşniţă un copil?... Viaţa încă îl cruţă de astfel de griji. Şi totuşi, geme prin somn. Îi face semnul crucii deasupra frunţii, ca să-i alunge arătările chinuitoare. Ticuţă zâmbeşte... Se trezeşte, cască, se freacă la ochi... Ce dulce e pentru o mamă, deşteptarea unui copil!... A singurului copil, care e toată nădejdea, toată lumina ei.

– Mămă? Aici eşti?...

– Da, Ticuţă...

– Vai!... Ce mult am mai dormit!...

– Ca întotdeauna, Ticuţă, în noaptea întâia de vacanţă...

– Mai mult, mamă... Parcă zece, douăzeci, patruzeci de ani...

– Unsprezece ceasuri exact!... Să-ţi spun eu cât... îl liniştеşte Raluca Stahu, uitându-se la pendulul cu cuc din perete.

– Parcă sunau telefoane... Cum telefoane?

Ea surâde tânăr, cu surâsul de acum patruzeci de ani.

– Cum telefoane? Mă întreb şi eu... Când au fost telefoane în casa noastră?... Poate ai auzit prin somn trâmbiţa de la cazarmă... Sau clopotele de la biserică...

Suntem doar în săptămâna dinaintea Paştelor. Săptămâna patimilor. Acum grăbeşte! Uite hăinuţele frumos împăturite! Le-am periat cu mâna mea... Bem cafeaua amândoi în verandă... Adică eu, numai cafea neagră. Eu postesc... Hai! Ticuţă!... Toată livada e albă de flori... Ţi-am făcut o cafea cu lapte cum îţi place ţie. Nu cu pieliţă de gumă deasupra. Şi nu cornuri parcă-s de vată...

– Unde-am mâncat eu asemenea cafele şi asemenea cornuri?... Fiindcă adevărat, parcă aşa erau: cafele cu pieliţă de gumă deasupra şi cornuri de vată...

– Ştiu eu unde? La mine, nu...

– Hm!

Ticuţă a rămas gânditor, ridicat între perne, ferindu-şi şuviţa părului de pe frunte şi căutând să-şi amintească de unde venea el. Raluca Stahu nu i-a lăsat timp:

– Hai! Curaj! Hop! Dă-i zor, că avem atâtea de vorbit, Ticuţă!...

Vorbesc în verandă, în faţa livezii ninsă cu flori. E un soare călduţ şi molatic. Zboară cele dintâi rândunele... Cele de anul trecut şi-au găsit cuibul lor de sub straşină... Pe stradă trece domnul Alexandrescu şi salută. Matache Alexandrescu de lângă Buna Vestire, care-l cheamă la el pe Ticuţă în fiecare toamnă să-l încarce de mere şi de bergamote vestite în tot târgul. Cine spunea că a murit?... E sănătos şi voios, cu mustăţile lui albe şi falnic răsucite, de om care a făcut multe cuceriri în tinereţe.

Din treacăt, s-a oprit să întrebe peste zaplaz:

– Ţi-a venit flăcăul, coniţă Raluca? Să-ţi trăiască!...

– Mulţumesc, coane Matache!

– Peste câţi ani jucăm la nuntă?

– Mai este, coane Matache!... Are el deocamdată încă destui ani înainte, până să sfârşească şcoala...

– Să-i alegem o mireasă de la noi din târg!... Am pus eu ochii pe una, coniţă Ralucă! Un înger de fată ca pentru asemenea mândreţe de flăcău... Poftă mare!...

Trage-i cu două cafele, Ticuţă!... Mă duc că-s grăbit... De două ori noaptea cu umbrele sale emisferul nostru l-a învăluit!

Domnul Matache Alexandrescu a râs şi s-a dus. Ticuţă a rămas gânditor, uitând jumătatea cornului cu nucă în mână.

– La ce te tot gândeşti tu, copile?

– Nu ştiu, mamă... Este ceva, care nu pot eu să înţeleg.

– N-ai ce înţelege, Ticuţă. Destul că eşti aci, aci, lângă mine, în paza mea... Sub aripa mea... Diseară mergem la denie.

– La denie?... De când n-am mai fost eu la denie?...

– De când?... De anul trecut... Ce întrebare?...

– Parcă sunt ani şi ani... Zeci de ani... Nu ştiu cum se face, mamă, dar parcă de ani şi de ani deniile mele sunt tot la club... Cum la club?...

Vorbind, Ticuţă s-a schimbat deodată. A luat o faţă străină şi plină de spaimă.

E îmbătrânit, chel, buhăit, morocănos; molfăie cu dinţi ştirbi dintr-un corn cu miezul de vată. Priveşte cu ochi nedormiţi şi turburi la ea, la grădina cu flori, la ceaşca de cafea cu lapte care a prins o pieliţă de gumă deasupra. Unde-am mai văzut eu chipul acesta? Omul acesta străin şi respingător.

Raluca Stahu face semnul crucii asupra slutei, neadevăratei arătări.

Iar într-o clipă îi surâde în faţă, Ticuţă al ei, cu obrazul copilăros, cu fruntea rotundă şi albă, cu ochii lui luminoşi.

– N-ai să mai faci niciodată aceasta, Ticuţă! îl roagă ea, plecân- du-se peste masă să-i netezească fruntea.

– Ce să nu mai fac, mamă?

– Prostii de acestea... Glume urâte, de-acestea!... Rămâi aşa mic, lângă mine... Credincios casei noastre.

– Bine, mamă, rămân!... Rămân credincios casei noastre ca păsă- ruicile tale... Uite cum mă ţin minte de anul trecut şi uite cum vin după fărămituri!...

Ticuţă bate din palme de bucurie şi ridică să arunce farimituri de cornuri cu nucă păsăruicilor. Bate din palme şi păsăruicile nu fug speriate. Vin să-i ciugulească din mână.

Un ropot de aplauze a făcut să se ridice cortina a douăsprezecea oară.

Toată lumea din sală strigă de se cutremură candelabrul:

– Autorul!... Autorul!... Autorul!...

EL apare în frac şi se înclină în dreapta şi în stânga spre sala în delir. Măcar că nu e obiceiul, a venit pe scenă cu ea de mână. Cu EA, Racine, Corneille şi Maeterlinck. Nimeni nu se mai miră. Găsesc foarte natural. Nu e EL oare urmaşul lui Racine, Corneille, Maeterlinck?... Şi n-a fost EA, singura femeie, adorabila tovarăşă care să-l înţeleagă şi să-i stea veghe cât a şlefuit silabă cu silabă tragedia în trei acte şi-n versuri?...

Automobilul îi aştepta la ieşire. Un automobil de 500.000 lei, plătit integral la predare. EA coboară scările în blana de 800.000 lei... Publicul se dă în lături şi ovaţionează... Aplaudă şi Lenţa care n-a mai plecat... Au apărut ediţii speciale, anunţând evenimentul care e tot atât de important ca ruperea liniei Maginot. Sosesc radiograme... Piesa e reţinută la Paris, Berlin, Londra, New-York.

Acum au pornit direct la aeroport. Un avion special îi duce la Stockholm, unde Ibsen a ţinut să-i predea cu mâna lui, premiul Nobel.

EA.– Cât face premiul ăsta în valută românească?

EL.– Nu ştiu. N-am calculat...

EA.– Cum? Tu spui asta?... unde ţi-e tabla lui Pitagora?

EL.– Am aruncat-o pe geam şi s-a spart.

EA.– Lasă-mă atunci să calculez eu... 5 şi cu 2, 7; 7 şi cu 4, 11; 11 şi cu 6, 17; 17 şi cu 8, 25; scriu 5 şi reţin unu...

EL.– Reţii 2... Scrii 5 şi reţii 2... Aruncă şi tu tabela lui Pitagora, că nu mai avem nevoie de ea... Ne vede Molière şi ne bagă într-o comedie... ***(Au ajuns la aeroport la Stockholm şi coboară)***. Uite, ne-a salutat Shakespeare!... Răspunde. Zâmbeşte-i, ce naiba!

EA.– Ai văzut cum se uita la blana mea? Nu cred că nevastă-sa avea una mai nostimă. Cum era născută nevastă-sa?

EL.– Nu ştiu... ***(Acum intră în palatul regal, unde este o recepţie în cinstea lor şi unde regele Gustav al Suediei, în costum de tenis, cu racheta în mână, le face loc să treacă, ca sergenţii de stradă la paradă)***. Salutare, Sire!... Te ţii bine... Îi dai înainte cu racheta?... Mergem să facem o partidă, după ce s-o termina tămbălăul...

EA.– Ăsta, cu barbete cine-i?

EL.– Ibsen, dragă...

EA.– N-are mutră! Mai bine ca bărbat e Vraca... Dar ăştia, cu bărbile lor?...

EL.– Sofocle... Eschyle... Euripide... Nu privi aşa de sus la dânşii! Fii gentilă, că doar pentru mine au venit.

EA.– Puteau mai întâi să se radă!... Nu-i prinde nici fracul... Şi n-are nici unul, nici o decoraţie... Parcă-s nişte pârliţi cu haine de-mprumut, ori făcute în rate la un croitor de cartier... Hai să plecăm la Melody!... Mai veselă companie acolo... Şi mai distinsă!...

EL.– Cum să-i lăsăm, dragă? După ce s-au deranjat oamenii!...

EA. ***(prinzând-l alintată de braţ)***. – Te rog, micule! Ştii cum a fost vorba?... După succes, două luni ne amuzăm... Pe urmă mă fac iarăşi cuminte şi te las să lucrezi. Permite-mi să te scuz eu!... ***(discută animat cu Shakespeare, care nu-şi poate lua ochii de la blana de 800.000 lei. Se întoarce triumfală)***. Ce ţi-am spus? I-am învârtit pe

degete... Nu degeaba-s romîncă dată dracului!... Merg şi dânşii cu noi. O s-avem de ce râde! ***(Au şi ajuns la Melody cu toată compania: Euripide, Sofocle, Eschyle, alţii pe care nici nu-i cunoaşte)***... Bravo! Ştii că încep să se deschidă?... Dar erau băieţi de viaţă, micule!... Hihihi! Priveşte ce nostim e Sofocle dansând carioca cu Eleonora Duse!... Cam trecută şi nu-mi place cum se-mbracă... Rochia e model de la Weiser de-acum trei ani... Sold! Cine e ăla cu cioc care se uită gelos la dânsa?

EL.– D'Annunzio, dragă.

EA.– D'Annunzio? Nu prea are fason de D'Annunzio... Aduce a fraierul cu cioc din revista lui Tănase... Ca bărbat e mai bine Bălţăţeanu... D'Annunzio?... Hihihi!... Vine să mă invite la dans şi pe mine... Am să mă port rece cu el... Hihihi!...

*

– Hoho! râde prin somn Mihăică de drăgaica de la hotelul din Braşov. Hohoho!... Prea le-ncornorezi şi tu, frate Evghenie!

– Dar n-am povestit-o eu Mihăică... O istorisea domnul colonel.

Colonelul e într-adevăr între dânşii, în capul mesei. Iar amândoi sunt în uniforma frontului, din nou inseparabilii Castor şi Pollux, Don Quichotte şi Sancho Pança. E ultima lor masă. A sunat demobilizarea. Pe drum, se aud chesoane şi tunuri depărtându-se. Trec soldaţi chiuind spre gară.

– Şi voi, ce-aveţi de gând să faceţi în ţivilitate? întreabă colonelul, înălţând sprincenele stufoase ca o a doua pereche de mustăţi.

În loc de răspuns, Mihăică şi Eugen s-au întors la adunările lor din sala Dacia. Acum nu mai sunt adunări studenţeşti. E Congresul foştilor luptători de pe front. Scuturându-şi coama, Mihăică a luat cuvântul pe

estradă. Îndată s-a făcut o mare şi cucernică tăcere. O încordare care îi tremură şi lui în inimă. Nu înaltă glasul. Nu e nevoie. În cuvinte joase şi grave, vorbeşte despre datoria lor nouă. Cum n-au dezertat de pe frontul războiului, nu vor dezerta nici de pe frontul păcii. Viaţa nu-i numai o îmbuibare, o funcţie de tub digestiv...

– Fii şeful nostru! a proclamat colonelul, care s-a îmbrăcat în straie civile şi îl îmbrăţişează în faţa mulţimii, după ce-a isprăvit.

E, în acelaşi timp, colonelul lor, comandantul regimentului de pe front şi e fratele Evghenie, Eugeniu Candiani. Dedublarea aceasta simultană, nu-i pare ciudată. Nu-l miră.

– Domnule colonel...

– Aci nu mai sunt domnul colonel. Sunt fratele Evghenie şi tu eşti conducătorul nostru! Ai luptat, ai fost rănit, cunoşti ce e suferinţa. Ai să mai ai de suferit şi de luptat. După cât te cunosc, nu aceasta te sperie... Sau dai înapoi?

– N-am dat niciodată.

– Aşa te vreau, Mihăică, Hidalgo!... Ascultă cum strigă toţi!... Toţi de la tine aşteaptă să-ţi pregăteşti armurile... Începe altă drăgaică!...

– Fie, domnule colonel... Candiani Eugen! Mă supun... Aş avea însă mai întâi o răfuială cu individul de colo, de pe scaunul din faţă, care s-a lăbărţat şi râde cu hohot... Parcă-l cunosc...

Mihăică a coborât de pe estradă şi, fluturându-şi coama leonină, se îndreptă cu paşii lui sprinteni şi hotărâţi, agresivi, spre domnul burduhos, pleşuv şi cu ochelari, care râde prăvălit pe scaun, cu palmele împreunate pe pântec: Hohoho! Hohoho!

Îl prinde de cravată şi-l scutură până ce-a rămas cu juvătul în mână:

– Ce găseşti de râs, mizerabile?... Burtă cu ochelari!

Când i-a dat drumul pe scaun, individul tot mai continua a hohoti fară să se turbure, însă nu în sala cu

estradă şi cu miile de demobilizaţi; într-o încăpere pe care o cunoaşte prea bine, cu mobile masive şi groase covoare, cu birou de stejar sculptat, clasoare, bibliotecă de tomuri juridice şi casă de fier. E tot el. E avocatul Mihai Pandelescu şi râde cu hohot de Mihăică.

– Ce-i cu tine, mă băiatule? Nu-ţi mai veni mintea la loc?...

Mihăică priveşte prostit juvăţul din mână şi nu poate suporta sarcasmul placid din ochii aceia cu pleoapele groase, umflate sub

ochelari. A plecat capul. Ruşinat, se întoarce şi păşeşte spre uşă cu un singur gând: numai de nu i-ar vedea celălalt şi lustrul din coate!

Celălalt râde cu hohot:

– Don Quichotte, coate goale!... Hohoho!... Cine a ajuns în ţara românească să-nceapă drăgaica!... Du-te şi te tunde, Mihăică!...

Merge ruşinat, aşteptând să-i cadă candelabrul de Murano în cap. Dar pe dânsul, nu pe celălalt, îl pândea Amanda în vestibul şi la cuprins de după gât:

– Merg cu tine, Mihăică!... ia-mă cu tine... Eu pe tine te iubesc... N-o ştiai?... Mergem la Braşov...

– Amanda!... o strânge Mihăică în braţe. Amanda mea.

Apoi, întreabă cu grijă:

– Dar el?

– Ce-ţi pasă de el? Nu l-ai văzut ce om a ajuns? Un maldăr de cărnuri râncede... Eu pe tine te iubesc...

– Amanda, dar sunt tot eu!...

– Ce glumă, Mihăică!... Nu te-ai uitat la dânsul?

– Am coatele lucii şi nici n-am bani de drum.

– Ce-ţi pasă?...

– Să cer de la el?

– Cum poţi vorbi aşa?... Lasă-l cu apartamentele şi cu milioanele lui... Eu pe tine te iubesc, Mihăică...

Avocatul Mihai Pandelescu nu mai râde prin somn: Hohoho! Pipăie locul de-alături, din pat locul Amandei. Mâna a întâlnit trupul cald. Palma s-a încleştat prin somn pe braţul ei, cu gestul instinctiv de posesiune. Mihai Pandelescu se întoarce pe cealaltă parte şi începe a sforăi, cu spaima din vis alungată, fiindcă prin somn nu poate zări, nu poate şti că Amanda e cu ochii deschişi, cu faţa în sus, privind ţintă în întuneric. I-a trecut numai o presimţire uşure prin vis, din care mâine nu va rămâne în amintire nimic. Se îneacă afund şi aceea, în apa neagră a somnului.

Pe apa neagră a somnului, ca apa Styxului negru de care s-apropie dânşii cu fieştece ceas; în dosul faţadei verticale, gigante, alţii, şi alţii captivi în celulele lor, îşi mai trăiesc în grabă a doua viaţă himerică, eliberată de legile şi osândele celeilalte. Încă puţin şi se luminează de ziuă. Încă puţin şi-i cuprinde iarăşi viaţa de-aievea cu tot ce e urât, trist şi schimbător, cel mai adesea fără speranţă.

De aceea parcă şi visurile zoresc să-i poarte cât mai e încă timp în lumea alinătoare, unde tot ce nu-i cu putinţă se-ndeplineşte. Se-n- deplineşte vertiginos, în afară de timp şi de spaţiu, într-un fantasmagoric caleidoscop. Răsucitură de-o clipă, răsucind timpul şi spa-ţiul, spulberând legile lor. Toate miragiile închipuirii sunt lume de-aievea, măcar prin somn şi prin vis.

Descătuşat din carapacea-i de calcar, Stani a înconjurat planeta în optzeci de zile pe urma lui Philéas Fogg.

De altminteri e chiar Philéas Fogg în persoană; iar Puck travestită băieţeşte, e Passeportul în persoană. Au străbătut în galop India. S-a însurat la Benares cu miss Aaouda. L-a găsit pe Moko într-o pădure a Ecuatorului şi l-a rugat să vorbească la telefon cu gentlemanii de la Reform Club; a găsit-o pe Azyadé în patria ei... A strigat căpitanului de vapor: – Treizeci de mii de lire sterline, căpitane, dacă mă debarci într-un ceas la Liverpool!... Bardâc şi Mardâc, Sardâc! Furtuna e mai tare ca dânşii. Au naufragiat când s-ajungă la ţărm... Acum, cu Puck, agăţaţi pe-o epavă, scuturaţi de talazurile uriaşe ale furtunii, privesc cum se aprind luminile portului Liverpool... Un ceas. Încă un ceas! Dar nu pierd pariul... El o ştie, cum n-o mai spera Philéas Fogg, fiindcă el ştie c-au mers înaintea soarelui şi au câştigat o zi după meridianul Londrei...

Dominic Sabaru şi Andrei au curmat războirile dintre dânşii, dintr-ale lor două duşmane lumi. Se plimbă agale, în togă, pe aleile din grădina lui Academos.

Acum, Andrei îi citeşte un pasaj din Dostoievski... Nu! Din Turgheniev, ***Părinţi şi copii***... Citeşte şi-l găseşte absurd... Niciodată n-au existat asemenea vrajbe între părinţi şi copii... Cine este acest Bazarov?... O fantezie de romancier! – răspunde zâmbind indulgent Tereza, care nu mai are profilul lui Dante, cu buze subţiri şi severe. O ţine cu braţul de după mijloc pe Gabriela, pe Gaby, în pragul pavilionului îmbrăcat cu iederă, de la moşie, care a ars acum cincisprezece ani, aşteptându-l amândouă să intre.

Constantin Stahu, în smocking, la cazinoul de la Deauville, dă banco şi e într-o passă pe care o aştepta el de două decenii: – Sunt două milioane în bancă! Nouă la bancă!... Sunt patru milioane în bancă!... Nouă la bancă! Fraţii Zografos semnează un cec... – Cornelio! Ai patru milioane pentru coşniţă. Trimite, te rog, să cumpere cornuri cu nucă de-un milion!... Ce gentil îi surâde Cornelia, tânără, pieptănată cu coc şi diademă de briliante pe frunte; ce admirabil o prinde rochia roz de acum douăzeci şi cinci de ani, care e mai la modă decât oricând! Şi cum o salută respectuos crupierii; galant, prinţul Murat şi marele duce Mihai al Rusiei!... Ţaki a luat premiul la tirul de porumbei şi Denisa s-a măritat cu ducele D'Artois...

Pe marile bulevarde ale Parisului, doamna Lilia Petrino se îndreaptă spre ***Champs-Elysées***... E puţin, dar atât de agreabil ostenită!... Toată noaptea a cutreierat boatele din Montparnasse, altele pe care nu le cunoştea încă... ***La Corrida... Phoenix... Au Boeuf sur le toit... Claridge...*** S-a sfârşit războiul. De altfel, nici n-a existat vreodată război. Un zvon dezminţit. A asigurat-o şi Carmen la telefon de la Maurice, unde a luat masa cu Sir Newile Henderson, ambasadorul Marei Britanii la Berlin. I-a telefonat şi madam Lebrun. Reporterul revistei ***Marianne,*** i-a fotografiat ieri pe Daladier, Mussolini, Chamberlain şi Hitler, pe când jucau bridge pe terasa palatului ***Méditerranée*** de la Nisa. A fotografiat-o şi pe ea... Va apărea instanteneul

săptămâna viitoare. Drăguţ, reporterul! Seamănă cu Dan. Tot el i-a spus că Sovietele deschid o cooperativă de blănuri pe ***Avenue de l'Opéra***. Himmler s-a angajat dansator la ***Château Caucazien***... E emigrant el, acum!... Are însă un succes senzaţional, cum n-a mai cunoscut decât Joséphine Baker...

*

Magdalena Ipcar, Ploşniţa, a îngenuncheat sub mâna blândă a lui Iisus şi priveşte semnele pe care le scrie Mântuitorul pe nisip cu degetul. Nu semne. Nici litere. Sunt păsări. Un şir lung de păsări: un stol de cocori albaştri, poate de pasărea Paradisului... Fariseii şi saducheii nu înţeleg. Fariseii şi saducheii care au chipul chelnerilor, muşteriilor cu cicatrice de cuţit în obraz. Nu înţeleg... Dar ea ştie ce înseamnă stolul lung de păsări, care s-au desprins de pe pământ, de sub degetul Mântuitorului, şi s-au înşirat în zbor de jur-împrejur, pe zugrăveala albă a camerei. Păsările Paradisului, care-au intrat în casa ei. Iisus s-a ridicat şi întreabă cu blândeţe: Ai înţeles, Magdaleno? – Da, Doamne!... – Eşti iertată de Mine. Mergi în pace, femeie!

Mergi în pace, femeie...

Sunt doi, numai doi, care nu-şi află pacea nici prin somn, nici prin vis.

Doi care se frământă, se răsucesc pe paturi de jar, în camerele lor despărţite de zidul subţire: Dadu şi Flor. Pentru dânşii, nici somnul, nici visul, n-aduc o dezlegare. Îi desparte zidul dintre cele două încăperi; visul viclean mereu îi apropie... Zădarnic Flor e din nou fetiţa cu fusta scurtă, care se urcă pe genunchii lui Dadu să-i scoată batista din buzunarul de la piept şi să-şi afunde obrazul în linonul moale de olandă cu miros de lavandă şi tutun... Când îl sărută nevinovat, copilăreşte, atingerea buzelor e de-o voluptate atroce, culpabilă... Zadarnic, Dadu a plecat prin vis să rătăcească pe străzile pustii, în întuneric şi ploaie, ca

să-şi răcorească fruntea descoperită... Când a lovit cu bastonul într-o cutie de gunoaie, de-acolo a ţâşnit o vietate cenuşie; şoarece sau pisică?... De ce s-a înverşunat să dea cu bastonul în ea, până ce vietatea cenuşie, şoarece? sau pisică? s-a zvârcolit în spasmuri de moarte?... Căci în zvârcolirea aceea a morţii, a căpătat deodată faţa Fabianei... Era Fabiana şi a ucis-o! E întinsă pe catafalc; iar el, plin de remuşcări, îşi apropie buzele de fruntea rece, cerându-şi iertare. Moarta s-a mişcat, a deschis ochii, îi cuprinde gâtul cu braţele şi-i întinde buzele. E Flor, nu Fabiana!... Flor, care-i întinde buzele proaspete, de fruct răcoros, acidulat, căutându-i buzele lui uscate de arşiţă... Fug unul de altul. El şi-a pus masca de scafandru şi a coborât în adâncurile de mare, unde se leagănă, printre alge, monstruoase creaturi cu ochi bulbucaţi şi forme fantastice, care, când ajung la suprafaţă, plesnesc sub presiunea normală... Ea s-a ascuns într-o colibă laponă, de gheaţă... Dar când se întorc, aleargă unul spre altul să-şi cadă încleştaţi în braţe. Întotdeauna peste trupul, catafalcul, mormântul Fabianei... Oriunde îi poartă somnul şi visul, buzele lor se caută, se găsesc în aceeaşi voluptate atroce, culpabilă, sacrilejă.

Să fie oare un blestem mai înfricoşat decât toate, de nu-şi află ogoire nici prin somn, nici prin vis?

*

Acum s-a deschis uşa cea mare de-afară. Pătrunde dimineaţa turbure, vânătă, ploioasă. A sunat cel dintâi telefon, cea dintâi sonerie. Sfârâie aspiratoarele electrice. Circulă apa pe ţevi, la robinetele deschise de baie, în apartamentele care învie.

Nick, noul lift-boy, e gata la datorie, cu tichia verde pusă pe-o sprinceană, cum i-a aşezat-o ieri dimineaţă domnul Ralfu, care urcă în fiecare zi la etajul IX, apartamentul 97, la doamna Dada Zamfirescu, doamnă

singură, fără bărbat... De ieri, a învăţat multe. Şi câte mai are el încă de învăţat, într-o viaţă întreagă de om!...

- Hei, liftul!... Liftul, băiatule!...

E un domn nedormit, cu chef, tânăr şi voios, ca un alt frate al

domnului Ralph, tot cu pardesiu foşnitor de ploaie şi tot cu pălărie catifelată. Ceva mai înalt şi mai subţire, şi ceva încă mai vesel. El n-a dormit. N-a visat. Nu vine dintr-o lume de nicăieri.

A sosit cu taxiul.

Se clatină, cu echilibrul instabil. Se caută în buzunări, aruncă tichete de garderobă, bilete de tramvai, cupoane de cinematograf, o mănuşă stingheră de lamă; aprinde o ţigară şi o azvârle după primul fum.

– Infectă! Marfă de război. Toate-s infecte pe lume, mă uriaşule!... Numai să nu le iei în serios... Ăsta e tot secretul... Cum te cheamă pe tine?

– Nick.

– Nick Winter sau Nick Carter?

– Nick... Nick Leonte.

– Pârţ!... Cum vine aia, Nick Leonte? Să zicem Nick Carter!... Dă-i drumul, Nick Carter!

– Unde urcăm?

– În planeta Marte!... Poate acolo, ţigările, vinul şi femeile, jaz- zurile, or fi mai puţin infecte ca pe planeta Terra.

– Domnule!... imploră nedumerit, Nick. Unde opresc?... Unde mergeţi dumneavoastră?...

– La cer! Ultimul etaj... Apasă butonul să trecem prin tavan. Văd că nu ştii cu cine ai onoarea, Nick! Ce fel de Nick Carter eşti tu?... Cum de nu mă cunoşti pe mine, mă detectivule?

– De abia eri am intrat în serviciu... Iertaţi!

– Eşti iertat, Nick!... Totul se explică... D-alaltăieri o ţin lată cu Păstorel, Puiu şi alţii... Cu Ovidel... Lungă şi lată. Încât, explicabil că nu ne-am văzut încă la ochi. Dar ai să mă cunoşti, de-o să ţi-se acrească de mine, mă regele detectivilor!... Eu sunt somnambulul blocului, Nick!...

– Să fiţi sănătos!

– Sigur c-am să fiu sănătos. Injecţiile în regulă. Viaţa cea mai regulată de pe lume. Somnambulul blocului!... Eu mă culc, când idioţii se scoală. Filosofia filosofilor!...

Regimul regimurilor. Ţine un napoleon de alamă. Marfă de război.

– Să trăiţi!

– Cu cine să trăiesc, mă, Nick Carter? Spune tu că eşti detectiv în embrion! Cu cine?...

– Găsiţi dumneavoastră în tot căsoiul ăsta. Uitaţi-vă, domnu' Ralfu...

ZIUA A DOUA

Nimeni nu cunoaşte pe nimeni, şi tot atât de puţin pe sine.

I

APARTAMENTUL 13

– Bună dimineaţa, Dadule!... Bine te-am găsit...

– Ah!... Tu erai, Fabiano?

Din prag, scoţându-şi mănuşile, Fabiana s-a întors pe jumătate spre vestibul, unde noul liftboy tăbârcea valiza şi trusa de marochin, amândouă îmbrăcate în huse de doc cenuşiu.

– Lasă-le aci, băieţaşule. Parcă nu te-am văzut până acum?

– Sunt nou, coniţă. Ieri am intrat în serviciu.

– Şi cum te numeşti?

– Nick.

– Mulţumesc, Nick. Poţi pleca... Primeşte, te rog...

Nick nu se uită repede în palmă, ca Tody, să vadă cât a primit, estimând locatarii blocului după bacşiş. El lărgea ochii şi gura la interiorul holului-salon, fiindcă întâia oară întrezărea o asemenea mândreţe de odaie cu atâtea minunăţii. Mai grozav ca la domnul pretor al plăşii Oltul de Sus!

– Eşti de la ţară, băieţelule?... ghici Fabiana, zâmbind şi atingân- du-l o uşoară mângâiere cu vârful mănuşilor pe obrazul încă rotofei.

– Da, coniţă. De adevăratelea mă cheamă Niculăiţă. Nu unu Nick Carteru, cum mă necăjea adineoarea pă

mine un domn. Niculae Leonte, din comuna Jiblea, plasa Oltul de Sus, judeţul Argeş.

– Îmi place mai mult numele Niculăiţă, cum ţi-a spus ţie mama ta de-acasă... Ai mamă?

– Am!... oftă Niculăiţă. O cheamă Neacşa.

– Ai, şi suspini de dor numai după o zi, băietele?... O să te deprinzi... Din când în când, am să te chem la mine, să-ţi tin loc de mamă. Acum fugi, că ai lăsat liftul oprit şi o păţi rău, Niculăiţă!

Fabiana mai zâmbea încă duios în maternitatea ei nesatisfăcută, intrând şi închizând uşa.

– Nu mă aşteptai aşa de curând?... Întrebă schimbând de glas, cu privirea la Dadu, împietrit în coltul său. Ce e cu tine? Ce-i cu primirea aceasta?

Dadu se ridicase din fotoliu cu ziarul în mână, dar nu se clintea locului. Îngăimă, aton:

– Bine ai venit, Fabiano... Ca surpriză, e într-adevăr o surpriză.

– Nu s-ar spune!...

Fără a duce mai departe mirata constatare, Fabiana şi-a ridicat voaleta fină de pe ochi, şi-a desprins toca, şi-a potrivit părul, a dezbrăcat pardesiul larg, de ploaie şi de voiaj, aşezându-le toate pe braţul bergerei, împreună cu poşeta şi mănuşile deasupra. Numai după aceea a înaintat calmă, oferind fruntea sărutului şi repetând:

– Bonjour, Dadu. Ce e cu tine?... Migrenă?

– Migrenă...

Sărutul a fost scurt, moderat, legitim. Deşi Dadu gândi cu o deznădăjduită remuşcare: „Dar e mai frumoasă decât Flor!... Mult mai frumoasă. Femeie în deplinătatea feminităţii... De ce mi se părea ieri...?”

– Sună, te rog! îl invită ea, intrând cu energia-i metodică în îndatorintele-i casnice. Întâi să aranjez unele lucruri cu Justina. Pe urmă, vorbim... Îti explic. Ce face Flor?

– N-am idee... Probabil doarme încă...

– Cu masa cum aţi dus-o?... Cu ordinea în casă?

– Perfect, Fabiano.

– Ceva dezagremente?

– Nimic, Fabiano.

– În acest caz, nu mi-aţi simţit lipsa. Ceea ce vă spuneam... Mă încântă! se bucură Fabiana, fără nici o maliţie. A venit electricianul să repare prizele?

– Nu ştiu, Fabiano. Nu cred...

– Nici nimeni de la telefoane?

– De la telefoane, da!... Un mecanic, aseară, a pus totul la punct în cinci minute.

– Perfect, căci astăzi o să punem şi noi telefonul serios în funcţie... Am încercat ieri de trei ori să-ţi telefonez de la Craiova. Imposibil. Deranjat, deranjat!... Mai sună, te rog... Nu înţeleg, de ce nu se mişcă Justina... Ai trimis-o cumva în oraş?

– Nu, Fabiana! a răspuns Dadu, sunând şi întrebându-se tot cu deznădejdea de adineaori, de ce acum dialogurile lor sunt de-o atât de mortală platitudine: electrician, reparaţia telefonului, Justina, cum au dus-o cu masa?

– Poate că o fi plecat singură, cu voia ei... îşi continuă Fabiana preocupările. Nu m-ar surprinde!... Şi ea, şi Rosalia, fac la fel când lipsesc eu... Noroc că se întâmplă aceasta atât de rar... Abuzează de gentileţea ta, cât eşti de bun.

– Nu cred că e cazul, Fabiana. Trebuie să fie în birou. Am lucrat aseară până târziu... Hârtii, ţigări, scrum... S-o chem?

– Stai, te rog, la locul tău. Nu te deranja... Dacă e în birou, o expediază bucătăreasa aci... Numai, te rog, mai sună o dată!...

Vorbind, Fabiana trecea în revizie cu ochii şi cu dextere mâni anume obiecte din hol, restabilindu-le la vechea lor topografie: scrumierele de pe mesuţe, vasul cu braţul enorm de crizanteme roz-pal, jurnale de modă şi magazinele răvăşite, pe unde a trecut altfel, furtunatic, Flor. Şi cartea de ieri: ***Le Désert de l'Amour***... Toate, cu gesturi precise, deplasându-se cu

o strictă economie de mişcări, dar întru nimic automatic, rigid, sacadat, ca unele femei posedate de mania contrariată a ordinei. Ea le îndeplinea cu o senină graţie, surâzând indulgent la amuzanta dezordine pe care o seamănă sora mai mică în iureşul său:

– Flor, Flor!... Când o să te mai înveţi odată?... Uite şi-un număr de telefon scris cu roşul de buze pe-o copertă de magazin!... Uite şi fildeşul cuţitului de tăiat foile, pătat cu roşul ei de buze!...

Înfigea o floare prea înclinată şi gata să cadă, parcurgea holul pe sectoare, cu paşi elastici în costumul gri de călătorie, tăiat simplu şi suplu, aderent pe trupul plin, ferm, statuar.

„Între Flor şi ea, deosebirea ca dintre o statuetă de Tanagra cu farmecul de miniatură din epoca de rafinată şi alexandrină decadenţă şi între o Venus nobil echilibrată din epoca perfecţiei clasice! – gândi Dadu din fotoliul său, cu imparţiala obiectivitate a unui expert în arta plastică, în memoria celor câteva vagi cronici de amator scrise în tinereţe pentru diverse reviste ermetice. Iar armonia mişcărilor nu-i numai de esenţă materială, a muşchilor şi articulaţiilor. E expresia unui calm interior de-o încă mai nobilă esenţă, decât a învelişului carnal. Dar!... – îl părăsi repede şi perfid lucidul discernământ – dar toate coloratele tanagrale, bacantele, delicioasele jucătoare de arşice, Leda, femeile cu evantai, nimfele urmărite de satiri, toate dacă nu-s de-o nobilă şi inalterabilă marmoră, sublim inspirate de Venus celesta, de Afrodita Urania, ca pudica Venus de Medicis; dacă sunt numai mici jucărioare de pământ friabil şi ars, pe care se mai cunosc urmele vopselelor violete, în schimb lutul acela a fost trecut prin foc, poartă, mai emană dogoarea văpăii...” Şi surprinzându-şi aceste sofiste vicleniri de cuget, Dadu îşi aminti cu oroare, că astă-noapte, prin vis, a ucis-o pe Fabiana. Îşi aminti că avea chipul unei vietăţi cenuşii şi hidoase, şobolan? pisică? ţâşnind

dintr-o ladă de zinc cu gunoaie, o făptură fară nume pe care el a strivit-o cu bastonul. Se absolvi, disculpându-se cu un inocent argument: el n-a purtat niciodată baston! Şi ea, care înfăţişează toate nobilele imaculări în absolut, ale trupului şi sufletului, ce-avea să caute într-o ladă de gunoaie? Aberaţii de vis. De vis însă abject, pervertit, târând-o pe ea prin locuri dezgustătoare, s-o pângărească, înainte de-a o suprima. Dadu a întors brusc foaia ziarului, măcar că n-ar fi ştiut ce-a citit pe cealaltă pagină.

În sfârşit, se ivise Justina, risipind pentru o clipă recea tăcere aşezată între dânşii.

Purta şi ea pecetea stăpânei şi a casei. Îmbrăcată corect, sobru, în rochie neagră şi şorţ alb, fară zorzoane; stilată la port şi la vorbă. Numai accentul şi uneori vocabularul, încă prea transilvan.

– Ah! Coniţa s-a întors?... Sărut mâna la coniţa.

– Şi tu eşti cu ah?... se miră pentru a doua oară Fabiana, înmânându-i teancul ziarelor de ieri să debaraseze camera de ele. Cum vezi, m-am întors, Justina, ca să observ că e nevoie să te sunăm de trei ori...

– Făceam curăţenie şi ordine în biroul domnului, coniţă...

– Curăţenie şi ordine ca aci?

– Să vedeţi...

– Am văzut, Justina. Nu mai explica... Mai întâi, serveşte un ceai pentru domnul... Un ceai de tei şi un antinevralgic. Bousquet, Testa... Găseşti în dulapul din baie: pe raftul de sus, unde e farmacia...

– Fabiano, te rog nu te ocupa de mine... interveni Dadu, cu ochii în rubrica necroloagelor din ziar. Prea mult caz, pentru o uşoară migrenă.

Fabiana a continuat poruncile către servitoare, făcându-i numai cu mâna semn să stea binişor la locul său.

– Ai înţeles, Justina? Mai întâi ceaiul şi medicamentele pentru domnul. Poţi să-mi serveşti şi mie un ceai. Mie, englezesc. Prepari baia! Strângi toate acestea... pardesiul, lucrurile mele... Toate la locul lor. Valizele sunt în vestibul... Domnişoara Flor s-a trezit?

– Nu ştiu, coniţă. Încă n-a clopoţit pentru cafeaua cu lapte.

– N-o deranja. Deocamdată, atât. Spui Rozaliei să nu schimbe nimic din meniul pe care i l-am lăsat eu pentru astăzi. Atât doar; trei persoane, trei tacâmuri... Dejunul, la unu precis. Electricianul a venit?

– A fost ieri, coniţă. A reparat fain prizele la oficiu. I-am plătit eu. N-am vrut să-l conturb pe domnul.

– Foarte bine... Vezi de ceaiuri şi de baie. Baia ferbinte...

Dadu aprindea a doua ţigară după paravanul ziarului. Îl asaltau mereu mizerabile gânduri şi întrebări. Ce baie oare, cât de fierbinte, ar putea să încălzească această perfectă şi sublimă femeie de marmoră? Oare a alergat ea vreodată după un tramvai? A spart un pahar? A lăsat petele roşului de buze pe fildeşul unui cuţit de tăiat foile? A sărit ea în picioare, într-un spasm de indignare, într-un elan de emoţie, răsturnând cărţi, călcând pe ele, gata să prăvale vasul enorm de flori?... Plin de remuşcare, îi era recunoscător pentru abnegaţia cu care mai întâi de născocita lui migrenă a purtat grijă. O admira pentru neturburata şi autoritara simplitate cu care a intrat mai întâi, direct, în îndatorinţile de stăpână a casei, în mărunţişurile catalogate pe serii ce-i umplu viaţa, parcă n-ar fi coborât din tren după o noapte de drum. Dar cât ar fi vrut ca întoarcerea să-i fie altfel! altceva

să vorbească! altceva să întrebe! să-l silească altceva a răspunde!... Ciudat, cum aceeaşi încăpere, cu aceleaşi mobile şi tot într-o lumină turbure de toamnă, poate avea două înfăţişări atât de deosebite, opuse, numai la distanţă de-o zi! Două prezenţe, au schimbat două atmosfere. Ieri, crepita aerul electrizat. Astăzi, o răceală de sloi. Astăzi şi întotdeauna. Pe vecii vecilor.

– Acum să-ţi povestesc... Să-ţi expun ce se întâmplă, dragă Dadule!... rosti Fabiana, plimbându-şi vârful degetelor pe tâmple şi

pe pleoape. Mi se pare că mă cam încearcă şi pe mine o migrenă. Nici nu cred c-am dormit două ore.

A tras fotoliul lângă el, aproape. Poate că aştepta un cuvânt de la Dadu, ca întotdeauna, să-i risipească osteneala şi durerea cu o singură tandră întrebare.

Locul pe care s-a aşezat, era însă fotoliul unde-a stat ieri şi unde a plâns Flor.

Dadu a continuat a citi deci stupid necroloagele din ziar: „În veci neconsolatul soţ, Petru, anunţă cu durere încetarea din viaţă a scum-pei sale Olimpia Stoenescu (Puşa)... Cu aceeaşi tristeţe în suflet, dr. Nicolae Mircu, anunţă parastasul de un an al în veci neuitatei sale soţii, Maria N. Mircu... Îndureraţii, Traian, soţ...”

– Ce e cu tine astăzi, Dadule? îl mustră blând Fabiana, luându-i încet ziarul din mână şi depunându-l împăturit pe masa ovală, peste cartea lui Flor: ***Le Désert de l'Amour.*** Te pasionează acum necroloagele?... Aşteptam să mă întrebi cum am călătorit. Ce-am găsit, ce-am făcut, la Craiova... Tu citeşti necroloagele necunoscuţilor!... Încă de la intrare, m-ai primit cu un nu ştiu ce aer glacial...

– Eu, glacial?... se apără el cu rea-credinţă, silindu-se să surâdă, fals, dezgustat de această ipocrizie, dar perseverând. Ce fel de primire să-ţi fac, când păreai mult mai ahtiată de soarta băiatului de la lift?... De unde eşti? Cum te numeşti? Pe la noi ce rătăceşti?... Mi-am spus că poate ai intenţia serioasă să-l adoptezi. Şi n-am vrut să intervin cu prezenţa mea, ca să-ţi conturb o atât de nobilă intenţie, ca să apelez la dialectul Justinei.

„Sunt odios! – gândea. – Ar trebui să plec undeva. Să lipsesc un timp. Am ajuns şi la citate din Justina, din ***Sentinela română***. Mă abrutizez!...”

Fabiana îl privi cu o concentrată atenţie. Pe urmă clătină mâhnită din cap, alungându-şi alt gând, al ei.

În maternitatea-i nesatisfăcută, după avizul medicului ea era responsabilă. Natura care crease un atât de desăvârşit şi echilibrat exemplar, printr-un

injust capriciu o condamnase la sterilitate. Poate aceasta i-o amintea Dadu şi din aceasta îi făcea un reproş. Pentru amândoi, însă, era o fatalitate la care de mult s-au resemnat. Încercă şi ea a surâde. Un surâs culpabil şi trist, umil:

– Dragă Dadule, să le dăm toate acestea pe socoteala migrenei. Altfel aş avea drept să cred că devii răutăcios cu intenţie. Crud, chiar!... Ceea ce nu-i în firea ta...

– Firea noastră e ceva mai complicată de cum ţi se pare ţie, Fabiano.

– Adică?

– Adică nimic. Simplă reflecţie...

„Din ce în ce, devin mai mostruos! – recunoscu Dadu. Fiindcă eu mă simt vinovat, pe ea o torturez. E şi acesta un reflex psihic de apărare. De apărare şi de laşitate... Ca acele scârboase insecte care, de frica atacului, secretează un lichid murdar şi rău mirositor...” Fabiana se uită înainte, în gol, cu ochii ei frumoşi şi negri, mari, deodată înnegurаţi. Imperceptibil îşi trăda începutul de impacienţă, numai bătând cu un singur deget în latura fotoliului, unde Flor a plâns ieri cu obrazul ascuns în îndoitura braţului. Dadu a întors ochii. Îi părea o intrusă. Ce face Flor? A dormit astă-noapte?... Au chinuit-o şi pe ea visurile care l-au trezit din sfert în sfert de oră, cu gura uscată de arşiţă?... Acestea îl obsedau şi acestea se întreba, Fabiana surveni cu întrebările sale:

– Ştii ce ai merita, Dadule?

– Multe, Fabiana! Aş merita mai multe decât îţi imaginezi tu.

– ***Sait-on jamais?*** zâmbi cu melancolie Fabiana. Poate am şi eu drept la puţină imaginaţie.

El îşi aminti exclamaţia lui Flor, aceeaşi, din acelaşi fotoliu: ***Sait-on jamais!*** I se părea că Fabiana a frustat-o de-o proprietate exclusivă, după cum îi uzurpase şi locul în fotoliul unde-a plâns şi unde discuţiile cu dânsa altfel erau, cu totul altfel.

– Să-ţi spun ce-ai merita, Dadule! reluă Fabiana. O soţie ca eroinele din romanele lui Flor... În loc să se întoarcă după o noapte de voiaj şi de nesomn ca mine, de la o mătuşă bolnavă, grav bolnavă, cum e tante Amelie; ai merita să-ţi intre în casă, cu o figură prefăcut dezolată, ostenită, tragică, o soţie venind din cine ştie ce aventură... Făcând tot ea mofturi. Plângându-se de mizeria vagoanelor de dormit... Aşteptând tot ea s-o consolezi, poate s-o culci... Se pare că există şi asemenea femei. Prea destule! Şi că sunt primite de soţi, nu cum m-ai primit tu... Una ca dânsele ai merita, după felul tău uricios din dimineaţa aceasta!

– Poate că da, Fabiana! a încuviinţat el şi, în acelaşi timp, a gândit:

„Dacă ar fi adevărat! Dacă ar fi cu putinţă aşa ceva! Cel puţin ar introduce în inamovibilul ***beau-fixe*** din menajul nostru, o dramă, ceva nou, nesiguranţa, necunoscutul, neliniştea, o pasiune, crize de gelozie, un ciclon!... Dar ce-mi mai trece prin cuget?... Drama există. E în mine, cu mine; nu în ea, cu ea. Şi de astă dată e fără nici o dezlegare, nici una...”

– Poate că da!... i-a repetat Fabiana cuvintele, gânditoare. ***Je me demande où tu veux en venir?***... Ai merita, aşadar?... Recunoşti?... Regret că nu te pot servi, Dadule!... Haide, te rog, părăseşte figura aceasta imposibilă! ***Nous allons nous faire du mal***... Inutil. Efectul grotesc al unei migrene... Avem altceva de făcut, Dadule! Să vorbim serios, fiindcă ne aşteaptă decizii serioase şi cât se poate de urgente. Oferă-mi, rogu-te, o ţigară.

Fuma rar. Ca să simtă nevoie de-o ţigară, era semn că într-adevăr nervii i-au ajuns la limita calmului de totdeauna. Aceasta şi-a spus-o Dadu fără nici o umbră de simpatie, întinzându-i portţigaretul deschis şi flacăra brichetei. Fabiana a tras primele fumuri, ţinând neîndemânatic ţigara şi înecându-se cu fumul. El o privea pieziş.

Îi privea pieziş obrazul alb, de-un luciu delicat şi pur, ca unele pietre de râu, ovale, cristaline şi lent, uimitor de fin lustruite de unda apelor. Prin transparenţă se zăreau vinele albăstrii, parafele rasei, aristocrat ramificate la tâmple. Acolo, la coada ochiului, au apărut câteva cute, subţiri şi abia vizibile striaţii. Aşadar, tot e alterabilă?... Descoperirea l-a bucurat, în loc să-l dezoleze. Peste câţi ani oare piatra aceasta densă, cristalină, lucie, rece, va începe să-şi modifice relieful, să-şi relaxeze structura, să se moaie ca sloiurile de gheaţă care se topesc la soare? în ploaie?... Opt, nouă, zece ani... Opt, nouă, zece ani, adică sute şi sute, mii de zile identice, cu aceleaşi monotone dialoguri, gesturi, nimicnicii domestice, cotidianul mărunt şi fără surprize, rezolvat de dânsa cu o olimpică seninătate, cu o disproporţionată gravitate, ca şi cum ar oficia un cult, fiindcă pentru ea aceasta însemna viaţa, singura raţiune a vieţii. Îi par naturale toate aşa cum sunt, le-a acceptat, veghează să rămână imuabile. Venus celesta, Afrodita Urania, dirijând reparaţia prizelor, admonestând slujnicile, controlând cumpărăturile de la piaţă... Opt, nouă, zece ani. Sute şi sute, mii de zile şi nopţi identice... În care şi el va îmbătrâni contaminat, convertit la cultul ordinei meticuloase, la gesturile, la cuvintele repetate de sute şi sute, mii de ori... Peste zece ani, un om sfârşit... Definitiva, irevocabila renunţare... Iar în vremea aceasta, Flor, ea se va modela evoluând spre deplinătatea feminităţii. O altă feminitate. Neîndoios alta. „Eu sunt cu deşerturile!...“ Va fi femeia, deplină, pentru ce bărbat? Prin ce bărbat?

Gustul ţigării i-a părut fad pe buze. A depus-o pe scrumieră şi mâna lui a întâlnit mâna Fabianei, care lăsa şi ea jos ţigara, căci sosea Justina cu tava de ceai. Dadu şi-a retras degetele ca la o gheţoasă şi repugnantă atingere. Noroc că Fabiana n-a luat aminte, cu ochii şi atenţia la fata din casă!... Dar chiar dac-ar fi luat aminte! Putea ea să înţeleagă, să

presimtă?... Migrenă!... Le-ar fi dat toate pe socoteala migrenei... Din celălalt apartament, străbătu muzica discului de ieri, placa de patefon ***Congo lulluby***, cu vocea lui Robeson şi corul de negri profund, nostalgic, veninos.

Toate erau ca ieri. Toate... Afară, duruitul tramvaielor, şuietul roţilor de automobil pe asfaltul scăldat de ploaie, strigătul unui vânzător de ziare; prin zid, vibrând, huruitul surd al ascensorului care urcă, se opreşte, coboară. Numai pe fotoliul de-alături, în locul lui Flor care-i ţinea mâna încleştată, plângând zguduitor, acum Fabiana, cu dialogurile sale de totdeauna:

– Justina, tot n-a sunat domnişoara Flor?

– Tot, coniţă.

– N-o deranja. Rozalia a fost la piaţă?

– Fost, coniţă...

– Bine. Ai grijă de baie!... Presară şi sarea mea de baie. Ştii care? A mea, nu a domnişoarei Flor. Parfumul domnişoarei Flor e prea tare pentru mine...

– Ştiu, coniţă. Cutia albă.

– Exact! Poţi să ne laşi...

Fabiana l-a silit mai întâi matern pe Dadu să înghită bulina de antinevralgic, pe urmă a servit ceaiul şi, reluându-şi ţigara, a expus situaţia de la Craiova, în cuvinte ferme, măsurate, fără nici un patetic de circumstanţă:

– Cum nu sunt una din eroinele romanelor pe care le citeşte Flor, vezi bine, Dadule, că vin cu adevărat de la tante Amelie, nu de la o mătuşă imaginară. E bolnavă grav, Dadule!... Mai grav decât o ştie ea. O singură şansă. Operaţia. Cu risc, dar o şansă. Medicii spun că are inima bună. Tensiune normală. Rinichii intacţi. Deci, operaţia trebuie încercată cu orice preţ! S-o conving singură, n-am izbutit... Am vrut să mă consult cu tine. Telefonul, deranjat. Am telegrafiat atunci lui papa, la Iaşi. L-am rugat să fie astăzi-dimineaţă acasă, ca să-l pun în curent la telefon. Şi să-l chem aci...

S-a uitat la ceasornicul de la mână:

– Nouă fără un sfert. Minunat!... Într-o oră, am timp să isprăvesc toate ale casei şi ale mele. Baia... Să mă schimb. La zece, mă aşteaptă papa la telefon. Şi pe urmă punem telefonul nostru în funcţiune. Adică, îl pun eu. Fiindcă te rog să le laşi toate pe seama mea!... Dacă papa soseşte mâine, cum sunt sigură, fixez ora de astăzi la medicii pe care mi-i indică el. Are destui amici printre cei mai buni hirurgi din Bucureşti. Va convinge fără îndoială unul, să ne însoţească la Craiova... Tu n-asculti, Dadule?...

– Ascult, Fabiana... Cum n-ascult?

Asculta. Dar asculta melodia nostalgică, veninoasă, de ieri, ***Congo lulluby***, care acum nu mai era discul ce-i place atât de mult Fabianei şi pe care i-l comandase el iarna trecută. Devenise melodia lor de ieri. A lor: Flor şi el.

– Muzica aceasta enervantă! a exclamat Fabiana, ducându-şi degetele la tâmple şi la pleoapele extenuate.

Dadu a replicat repede, ca într-o lepădare a gândurilor de adineaori:

– Dar e placa ta favorită, Fabiano!

Ea l-a privit cu imputare:

– Cum poti să vorbeşti aşa, Dadule?... Placa mea favorită!... Se vede că nu realizezi în ce stare sufletească mă aflu? Am urechi, timp, pentru muzică?... Gândeşte că e unica soră a lui papa! Că ea ne-a crescut cu atâtea sacrificii, când am rămas fără maman şi când Flor avea abia patru ani... Ni s-a consacrat nouă. Sunt sigură că tot pentru noi, nici nu s-a măritat... Ce-i lipsea? Frumoasă, tânără, situaţie materială... A renunţat la toate, ca să ne ţină loc de mamă, fiindcă papa e cum îl ştii... Distrat, absent de la viaţă, în fond, un dezarmat... Acum e rândul nostru să compensăm acest sacrificiu despre care ea nu ne-a pomenit niciodată... Trebuie să facem tot posibilul şi imposibilul s-o salvăm! Dacă papa soseşte mâine, are timp într-o zi

să vadă medicii, chirurgii, amicii lui. Am adus plăcile de radiografie cu mine. Poimâine putem pleca... Papa şi cu mine. Voi rămâneţi aci. O săptămână, zece zile cel mult... Nu te alarma! Aranjez eu toate, ca să n-aveţi prea multe neplăceri... Meniurile, ordinea în casă... Sper că o

să renunţi niţel la lucrul tău de noapte. Mai scoate-o pe biata Flor din casă!... N-a venit de la Iaşi ca să citească romane închisă în camera ei... Un teatru, un cinematograf, un restaurant... Ştii cât îi plac spectacolele, mulţimea, muzica!... Am văzut anunţate concertele lui Enes- cu... Are şi ea drept la altceva, nu numai la compania lui papa, la Iaşi, cu biblioteca, cursurile şi prietenii lui pentru care viaţa şi-a pierdut orice interes după pacea dela Westfalia. Papa s-a oprit acolo... Flor, la vârsta ei... Dadule, iar nu m-asculţi!...

– Fabiano! vorbi el grav. Aş dori să merg şi eu cu tine la Craiova...

– Ce idee? Nici nu te gândi!...

– Mă gândesc foarte serios, Fabiana.

– De data aceasta, permite-mi să gândesc şi să decid eu pentru tine!... Amândoi: eu şi papa – o să ne achităm perfect de datoria noastră. Ca să fiu mai precisă: le iau eu toate asupra mea!... Papa, cunoşti cât e de distrat şi cât de puţin practic...

– Tocmai...

– Lasă-mă să sfârşesc, te rog, Dadule!... Am nevoie de prezenta lui, mai mult ca să ridice moralul tantei Amelie. Şi pentru trecerea pe care o are fată de medicii în cauză, prieteni vechi... Tu? Tu ce să faci la Craiova?

– Să fiu lângă tine, Fabiano!

De astă dată, buzele i-au rostit sincer, un gând sincer. O hotărâre de penitenţă. Toţi monştrii profunzimilor care de ieri se zvârcoleau în el, l-au obsedat noaptea prin somn şi prin vis, care mai adineaori încă îi dictau gânduri, întrebări şi cuvinte odioase; toţi acum fuseseră expulzaţi la suprafaţă, au pierit în ultimele contorsiuni la lumina zilei şi la presiunea normală din ambianţa calmă a Fabianei. Pluteau numai stârvurile lor hidoase între dânşii, pe care el le-a măturat cu un gest, prinzând mâna Fabianei şi apropiind-o de buze, de obraz:

– Vreau să fiu lângă tine, Fabiano!

Ceasornicul cu brăţară de la mâna Fabianei bătea mărunt şi fin, ca o inimă caldă.

El şi-a amintit dimineaţa când i-a făcut cadou ceasul acela, la Lausanne, acum zece ani, în voiajul lor de nuntă. Patroana magazinului, o bătrână distinsă, cu părul alb, cu o panglică îngustă şi neagră de catifea încinsă în jurul gâtului, nu-i pierdea din ochi. Era şi ea încântată de fericirea lor. După ce i-a încheiat brăţara la mâna Fabianei, a rugat-o politicos să primească şi de la dânsa un cadou, o cruciuliţă îngustă de aur, sfinţită, pe care au adus-o lui Flor şi Flor a purtat-o la gât până ce a intrat în cursul superior de liceu. Ce liniştit, împăcat se gândeşte acum la Flor!... Ca la fetiţa de atunci! Numai ca la fetiţa de-atunci... Doamna bătrână şi amabilă i-a petrecut până la uşă, în stradă, surâzând, urându-le petrecere plăcută în Lausanne. Parcă ştia că sunt în călătorie de nuntă. Alcătuiau o atât de minunată, de perfect articulată pereche! Tocmai prin contraste, o pereche perfect articulată... Au plecat alături, pe străzile în pantă, însorite, cu multă verdeaţă, mahonii, catalpa, cu vile îmbrăcate în glicinii şi trandafiri grimpati, spre ţărmul lacului. Alpii de jur-împrejur... Vârfurile gheţarilor sticlind în soare... Zăpada piscurilor care era pe rând albă, albăstrie, verzuie, roză... Şi jos, la picioarele lor, gazonul verde, clipotirea molatică a valurilor în prundiş, zborul muetelor. I-a salutat cordial şi râzând, un copil călare pe-un poneu. În urmă, grăbea cu o enormă poşetă în mână şi cu umbrelă, o guvernantă englezoaică, alarmată de vitejiile hipice ale băieţaşului... Viaţa calmă, ferice, eternă, pe-o dimensiune umană, pe dimensiunea tuturor!... Îi prinsese braţul Fabianei s-o susţină; adevărul era că el se agăţa de braţul Fabianei să se simtă susţinut lângă o tovarăşă sigură, loială, reconfortantă... Din atât de calcinate şi devastate deşerturi se întorcea!... Cu peripeţii, drame, cicloane, o femeie care-i dezorganizase viaţa în pasiunea ei devorantă, cel mai bun prieten care s-a sinucis din

pricina amândorora... Nu-şi mai găsea reazăm. Încredere în el. Toate se năruiseră în juru-i... Iar lângă Fabiana, deodată, acolo îndeosebi, la Lausanne, a respirat alt aer salubru, de-o limpeziciune cristalică, a înţeles că nimic nu-i pierdut. Şi de-atunci, numai lângă ea, prin ea, şi-a refăcut viaţa... Viaţă calmă, ferice, apărată de vechile primejdii. Cum de le uita toate? Cum de-i părea ieri, adineaori, viaţa aceasta, anostă, insuportabilă?... E viaţa şi alt nimic... Şi cum, astă-noapte, prin vis, mereu peste cadavrul, catafalcul, mormântul Fabianei, mereu întindea buzele uscate de arşiţă spre o nălucire a altor viitoare căderi şi torturi? N-a mai aţipit încă acest demon al pierzării din el, pe care-l credea mort?

Purta mâna Fabianei pe obraz, pe pleoape, pe frunte, cum ieri i-o purtase Flor pe a lui. Nu era atingere dogoritoare. Exact prezenţa de care avea nevoie. Contactul c-o realitate fermă, certă, normală. I-a cuprins şi Fabiana mâna, apăsându-i-o pe obraz, bătând-o uşor cu palma ca mâna unui copil care a făcut nebunii, a supărat-o, a fost dojenit şi pe care acum îl împacă, liniştindu-l. Acestea erau dezmierdările ei cele mai îndrăzneţe, în ceasurile lor cele mai intime. Întotdeauna materne, protectoare. Nu-l întreba ce e cu el, ce-a fost cu el. Tăceau amândoi.

Atunci s-a izbit uşa în lături şi atunci a izbucnit Flor.

El şi-a smuls mâna.

– Ah! a făcut Flor, ducând palma la piept. Te-ai şi întors, Fabiano?

Fabiana a zâmbit, cu ochii la Dadu:

– E al treilea ah! pe ziua de azi! M-am şi întors? Ce primire!...

Ridicându-se din fotoliu, a păşit ea fără grabă spre sora mai mică, oprită în prag cu elanul zvâcnirii brusc retezat.

Flor era cu părul uraganic zburlit, nepudrată, (dar avea ea nevoie de vreun fard peste dogorâtoarele-i culori?) înfăşurată într-un peig-noir de mătase

purpurie, cu picioarele goale în babuşi moltonaţi, minusculi, copilăreşti. Abia trezită din somnul zbuciumat de visuri, alternat arzătoare şi chinuitoare, intrase să-şi ia cartea uitată pe masă. O înşelase tăcerea: credea că nu-i nimeni în hol. Înţelegea acum pentru ce tăcere. Ce fel de tăcere!... Căci nu fiindcă a dat ochii cu Fabiana pe care o ştia la Craiova, a exclamat cu surprindere: Ah! Nu numai pe ea o văzuse şi nu numai atât. Ea cu mâna în mâna lui Dadu; cu palma lipită de obrazul lui Dadu. Ce înduioşătoare scenă de amor conjugal! Şi toate, în fotoliul unde a plâns ea ieri; în fotoliul ei, al lor.

De aceea paşii au refuzat să înainteze. De aceea, a rămas para-lizată; întâi, de-o paloare verzuie care-i aspirase tot sângele în inimă, pe urmă cu tot sângele inundat în obraz. Nu s-a mişcat nici sub sărutul Fabianei; a păstrat buzele strânse. Peste umărul ei, privea la Dadu.

Iar Dadu despăturise ziarul şi citea din nou:

„În veci neconsolatul soţ, Petru, anunţă cu durere...”

– Ce e cu tine, Flor?... se îngrijoră Fabiana, ridicându-i inelele vârtejite ale părului de pe frunte, din ochi, dându-le după scoicile gingaşe ale urechilor. Ce ai?...

– Migrenă...

– Şi tu, migrenă?

Fabiana s-a întors, să-i cerceteze la rând, pe-amândoi. S-a uitat la Dadu, citind cu prefăcută nepăsare necroloagele lui, la Flor, care nici nu dăduse bună dimineaţa cumnatului. A crezut că înţelege, în sfârşit, surâzând satisfăcută de această pătrundere:

– Ah!... Să spun şi eu ah!... Al patrulea ah! din dimineaţa aceasta... V-aţi certat, nu e aşa?... Dadule, iar ai necăjit-o?... Tu, cu tachinăriile tale şi cu discuţiile absurde!... Cu eterna ta ***Backfisch!***... Spuneţi că nu?

Amândoi priveau risipit, fără să răspundă.

– Am venit numai să-mi iau cartea! a declarat Flor cu răceală, vrând să se îndrepte spre mesuţa din celălalt capăt al holului.

Fabiana a oprit-o, ridicându-i bărbia şi căutându-i în ochi.

– Ce-s cearcănele acestea, dragă Flor?... Sunt sigură că ai adormit la ziuă... Că ai plâns astă noapte... Aceasta faceţi voi în lipsa mea?... Dadule, te rog să încheiaţi pace... Flor!...

– Fabiana, te rog şi eu, lasă-mă!... izbucni Flor în plâns, lipindu-şi obrazul de pieptul şi de umărul ei, cum nu o dată îşi plânsese în cuibul acela al alinărilor dulci, domoale, protectoare, toate suferinţile copilăreşti şi frivole de odinioară.

Şi-a lipit instinctiv obrazul şi s-a încrustat cu degetele de umerii Fabianei; dar după o clipă, tot instinctiv s-a desprins, respingând-o, fiindcă acum Fabiana altceva era, altcineva.

– Lăsaţi-mă, vă rog!... Ce-aveţi cu mine? Lasă-mă, Fabiano!... Am venit să-mi iau cartea.

A traversat holul cu paşi rapizi, până la mesuţa de unde a smucit cartea ei, ***Le Désert de l'Amour,*** fără s-arunce o singură privire la Dadu.

Dadu i-a zărit însă cu sfâşiere boabele de lacrimi tremurând în genele lungi. Şi încă i-a mai întrezărit cu o străpungere de sârmă înroşită în carne, sânii mici, bruni, tresăltaţi în balansul mersului, pulpele, o fâşie goală de coapsă, în fâlfâirea violentă a piegnoirului de culoarea purpurei. Cu respiraţia tăiată, a urmărit-o întorcându-se iarăşi spre uşă. Văpaie care a traversat pâlpâind dogoritor de două ori încăperea de-o singură gamă cenuşie, neutră, ternă, după placul şi alegerea Fabianei, ca existenţa lor repauzantă, aromită, fără surprize până la sfârşitul sfârşiturilor.

A ridicat ziarul de pe genunchi şi a continuat a citi: „Cu aceeaşi durere în suflet, neconsolatul soţ..."

– Ce are copila aceasta?... Ce se întâmplă cu Flor?... Ce i-ai făcut, dragă Dadule?... Nu te gândeşti şi tu că e

la o vârstă ingrată, când dă proporţii tuturor bagatelelor?... întrebă Fabiana, venind să-i pună mâna pe umăr cu o calmă şi indulgentă dojană, după ce-a închis uşa.

II

APARTAMENTUL 112

După ce a închis uşa ascensorului, şi a apăsat butonul, Nick a spus doamnei în straie cernite:

– V-a căutat un domn.

– Pe mine, un domn?... s-a mirat Magdalena Ipcar. Ce fel de domn?

– Un domn... Aşa, nici tânăr, nici bătrân... Un domn!

– N-are cine să mă caute pe mine... Trebuie să fie o greşeală, băiatule.

– A întrebat de doamna de la apartamentul 112... A urcat. A sunat... Apoi s-a dus, dacă văzu că nu răspunde nimeni.

– Acum înţeleg! îşi alungă Magdalena Ipcar neliniştea de-o clipă, de altfel absurdă. O fi căutat persoana care locuia înaintea noastră... Madam Constantinescu... Dacă mai întreabă, spui că s-a mutat. Adresa e jos, la portar. Să se intereseze la portar...

– Da, sărut mâna, coană.

Magdalena Ipcar a schimbat pe celălalt brat florile proaspete, umede, albe, uitându-se cu tremur de nerăbdare în ochii Violettei.

– Cam sus!... se scuză. Penultimul etaj... Dar cu ascensoarele de astăzi, înălţimea e un avantaj... Linişte... N-ajunge praful. N-ajunge zgomotul din stradă...

Violetta a aprobat din cap fară să asculte. Se examina în oglinda liftului. Îşi răsuci un cârlionţ din părul arămiu pudrat de bura măruntă. Îşi smuci mai pe-o tâmplă pălăria de uniformă cu o schimă de agasare, căci era sătulă de ea. Sfârşind cu oglinda, îşi inspectă apoi unghiile măiestrit tăiate şi pilite, dar pe care regulamentul şcolii interzicea să le dea cu lac roşu. Cu lac roşu-violet cum ar fi vrut şi cum avea un mic flacon de ojă în poşetă.

Nick o privea cu subită adoraţie. Uitase gura pe jumătate deschisă.

Ea a răsfrânt buza de jos în aceeaşi agasată schimă. Nu la admiraţia unui băieţandru cu tichie de serv era ea sensibilă! Mult mai plăcut a impresionat-o privirea domnului tânăr care cobora din lift când aşteptau jos şi i-a făcut loc cu atât de gentilă precipitare, ducând degetele înmănuşate la pălărie. Domnul Ralfu, cum i-a spus însoţi-torul ascensorului. „Să trăiţi, domnu Ralfu!...” Locuieşte aci?... Probabil. Mai mult ca sigur, dacă-l cunoaşte pe nume băjatul de la lift. Simpatic, domnul Ralph!... Şi îmbrăcat cu atâta distincţie!... Nici prea dichisit. Nici prea neglijent. Exact cum îi stă bine unui bărbat. Cu o uşoară, elegantă şi premeditată degajare. Ca Gary Cooper. A întors capul şi a ridicat uimit sprincenele. Omagiu mut, care preţuieşte cât o duzină de complimente banale! Şi ce surprins, apoi, a măsurat-o de jos în sus, dintr-o ochire întrebătoare, pe maman, cu paltonul ei de guvernantă şi cu pălăria ei ridicolă, cu obrazul fără un pic de pudră şi de roşu! Poate chiar a crezut-o o guvernantă, o menajeră, o damă de companie, însoţind fata stăpânei.

Violetta a măsurat şi ea cu dezaprobare pălăria, paltonul şi faţa pământie a Magdalenei Ipcar.

A surâs, pe urmă, într-o ironică şi secretă complicitate. Pentru ce comedia aceasta?... Surâsul îi luminse în sfârşit chipul altcum decât frumos, altceva, mai mult decât frumos, de-o stranie şi precoce seducţie, dar crispat până atunci de-un lanţ de enervări, îndată ce-au păşit pragul şcolii: ploconeala cu intenţie exagerată a portarului; îmbul-zeala din tramvaie; grija lui maman (nu mai era mămica! – mai distins: maman!) s-o prindă de mână când traversează strada, parcă ar fi tot fetiţa din clasa întâi primară; tocmeala penibilă de la magazinul cu flori. Pentru ce comedia aceasta?... Are să-i spună. Are să-i spună tot ce ştie, ca să înceteze o prefăcătorie pe care ea o cunoaşte de anul trecut. De când portarul a povestit lenjierei de la pension că, dacă nu l-au înşelat pe dânsul ochii cu năluci din senin, atunci a văzut-o într-o seară pe mama elevei Ipcar Violetta în rochie elegantă, cu blană scumpă la gât, fardată, ieşind într-o companie veselă dintr-un local de petrecere. Acesta era tot misterul?... De înţeles să-l ascundă doamnei directoare, colegelor... Şi încă nu tuturor! Dar ei?... În taină,

când a aflat, s-a simţit chiar mai încântată, pasionat flatată, că are o mamă cu o viaţă dublă, desigur palpitantă, în loc de menajera săracă şi posacă, grimată în văduvă de melodramă, cum o amăgeşte pe dânsa de zece ani.

– Poftiţi! anunţă Nick, deschizând uşa şi salutând cu latul mâinii la calota verde.

Ploşniţa i-a dat doi lei, pe care-i ţinea de mult pregătiţi în palmă.

Apoi, într-o agitare febrilă nu nimeri cheia, o scăpă jos, a răsucit în sfârşit şi s-a lăsat în urmă, făcând loc Violettei să intre.

Cu florile pe braţ, îi aştepta exclamaţia.

– Drăguţ! a spus vag Violetta, înaintând, oprindu-se în mijlocul camerei şi căutând cu ochii la pereţii, mobilele, perdelele de sanatoriu. Da, drăguţ...

– Camera ta e dincolo, cealaltă...

Violetta a trecut şi dincolo; a izbucnit îndată în râs veselit.

– Dar ce sunt păsările acestea maman?... Şi patul acesta alb, de clinică pentru copii? Mă crezi tot un bebeluş?

Magdalena Ipcar a dat drumul pe masă florilor de pe braţ: cadavrul florilor de pe braţ.

Într-o implorare de speranţă a făcut apel la suvenirurile Violettei:

– Sunt păsările cele albastre pe care le-ai vrut tu, Violetta...

– Eu?

– Tu, Violetta... Ca în camera prietenei tale, Roro...

– Roro?... Care Roro?

– Fata colonelului... Roro...

– A, da... Poveste veche, maman!... Roro, vecina mea de bancă, din şcoala primară... Eu şi uitasem de dânsa. Roro Magâlea... Colonelul Magâlea a fost chiar în anul acela mutat în garnizoana Galaţi... Cine mai ştie astăzi în clasă de Roro Magâlea?... Văd că cunoşti arhiva şcolii mai bine decât secretara noastră, maman!...

Pe Magdalena Ipcar n-o interesau aceste amănunte, nici nuanţa de impertinentă tachinare a reflecţiilor. Ea urmărea cu disperare numai amintirea în care trăise, pentru care trăise:

– Păsările albastre din camera prietenei tale, Violetto... Un şirag de păsări albastre de jur-împrejur, sus, ca un chenar... Cum să nu ţii minte, tu?... Eram pe bulevard... Veneam de la cinematograf... Se juca la un geam, o fetiţă cu o pisică în braţe... Ne-a făcut semn de sus, aşa de drăguţ!... Ţie îţi făcea semn... Atunci mi-ai strâns tu mâna şi spuneai...

Violetta s-a răsucit ştrengar pe tocurile înalte şi a cuprins-o cu amândouă mâinile de braţe, scuturând-o camaradereşte – nu i-a promis ea oare c-au să fie două prietene? – târând-o într-un tur de dans, privind-o jucăuş în ochi şi sărutând-o apoi sonor pe obrazul pământiu:

– Ce naivă mai eşti tu, maman! Sau mai bine zis: ce naivă mă crezi tu, maman!... Dar aceasta o spuneam, dacă am spus-o cumva, acum zece ani... Când eram o gâgâlice de copilă... Mi se pare c-am mai crescut ceva de-atunci! Nu?...

S-a uitat în oglindă. Imaginea din oglindă a satisfacut-o. Mai puţin era încântată de oglindă. A propus:

– Trebuie s-o aşezăm dincoace, maman! Şi mai jos... Ca să mă văd întreagă, nu retezată de la genunchi. Am picioare aşa de urâte, ca să nu mi le văd în ochi?... E simplu. Să-ţi dau eu soluţia... În loc să rămână agăţată de-a latul, cum ai pus-o tu, o întoarcem de-a lungul. În înălţime... Oul lui Columb! Mărul lui Arhimede!...

Şi-a zvârlit pe pat paltonul de uniformă, pălăria, plasa de păr; una după alta, una peste alta. Că erau ude de ploaie, nu-i păsa. Şi-a verificat iarăşi în oglindă obrazul, pieptănătura, bluza. Îşi tipări pliurile fustei. Se învârti într-o voltă de balerină care le-a înfoiat din nou, dezvelindu-i genunchii până la jartiere. Modestă şi severă arăta uniforma şcolii! Frumuseţea ei felină care

făcea ochii trecătorilor să se întoarcă, spărgea însă această ingrată crustă. Violetta o ştia prea bine şi se răsfăţa singură. O răsfăţau şi alţii: directoarea, profesoarele, colegele... Trăia într-un permanent asalt de simpatii, de prietenii, de adulări vasale în şcoală. Elevele din clasele inferioare n-o lăsau să respire în recreaţie, înconjurând-o, atrase de irezistibila fascinaţie a ochilor, a glasului, a unduioaselor gesturi în mare parte copiate după modelul vampelor de la Hollywood. Aceasta îi falsificase de mult firea. O sofisticase. O lună era Marlene Dietrich, alta Eleonor Powel, a treia Lucille Ball. Întotdeauna strămutând realitatea într-un episod de film. Acum era Grace Moore în rol de fată cam nebunatică, delicios turbulentă, care revoluţionează casa unde-a intrat, impunând fanteziile sale pline de gust şi surprize. A privit iarăşi camera cu buza de jos năzuros răsfrântă, întrebând:

– Maman, mi-ai cerut, nu e aşa, să devenim prietene, camarade?

– Da, Violetta...

– Ca să inaugurăm, am să te rog ceva! Lasă-mă pe mine să aranjez eu un interior după ideile mele... În două ore, transform eu radical camera aceasta de clinică pentru copii!... Da? Spune că da!...

– Da, Violetta... a consimţit cu glas sfârşit Magdalena Ipcar, căzând cu paltonul leoarcă de apă pe marginea patului alb – acolo unde aseară îşi spunea că n-are să se aşeze niciodată.

O uitase cu desăvârşire aceasta. Intraseră ca ţintele în cugetul ei, numai cuvintele care se repetau atât de stăruitor în tot ce-i spunea Violetta: ***eu, pe mine, mie, mele***... Pe ea o excludea. Ea ce mai însemna?... Cui să împartă tot ce-a gândit şi a simţit, a nădăjduit ea de zece ani încoace, de zece zile încoace, aseară, astă-noapte?... Păsările albastre. Şiragul de păsări albastre. Poate păsările Paradisului... Cameră pentru clinica de copii!... Atât a găsit să-i spună. Stătea abătută, cu

palmele pe genunchi, privindu-şi copila cu ochi străini. Întâia dată după zece ani, cu ochi străini.

Violetta se vântura dintr-o cameră în alta, revenea, a deschis baia, a încercat robinetele, a dat în lături uşile dulapurilor, a tras sertare, a aprins şi a stins lămpile electrice, a sucit butonul aparatului de radio cu ochiul magic şi l-a închis fiindcă era prea devreme pentru ora emisiunilor, s-a instalat succesiv în toate fotoliile îmbrăcate în creton. A rămas pe cel din urmă, balansându-şi piciorul peste picior şi întinzându-şi cu palmele ciorapii pe fusele pulpelor lungi. Ca să obţină mai deplină libertate în proiectele sale, a declarat deocamdată cu fină diplomaţie:

– Trebuie să recunosc, maman, că în fond ai făcut o bună afacere.

– Afacere?

– Să zicem plasament.

– Aceasta vezi tu în toate de-aci, Violetta?... rosti dureros Magdalena Ipcar, cu ochii înotând în lacrimi.

Violetta nu i-a zărit lacrimile. Răsturnată cu ceafa pe speteaza elastică a fotoliului, se uita în sus, la cadrele de pe pereţi. Din nou i-a clinchetit râsul:

– Eşti delicioasă, maman!

„Râde ca Dodo! – a descoperit cu strângere de inimă, Magdalena Ipcar. Are râsul crud al lui Dodo!...”

– Eşti delicioasă, maman! repetă Violetta... Ce paraclis e acesta?... Îngerul păzitor!... Madona cu pruncul la sân!... În ce case ai mai văzut tu aşa ceva, maman?

– În casa noastră, Violetta.

– Pe care am avut-o noi când eram mică şi nu mai ţin minte?... Casa, care spuneai tu, maman, că ai pierdut-o după ce-a murit tata? o iscodi Violetta.

– În casa noastră, asta, pe care de zece ani mi-o închipuiam eu că aşa trebuie să fie. Aşa o vedeam... Cum de nu simţi, de nu pricepi tu, copila mea?...

Tremurul glasului a pătruns până şi la urechea neatentă a Violettei. A cercetat-o cu mirare, rontăind

o bomboană englezească de pe mescioara de alături. Mâhnirea lui maman părea sinceră. Şi în ochi, îi luceau lacrimi adevărate. N-avea nimic dintr-o mamă înadins grimată, ca să arate mai posacă şi urâtă decât e, pentru ca să-şi ascundă cealaltă viaţă, dublă. Atunci?... Plutea în plin mister. Să aştepte desfăşurarea de la sine a filmului. În aşteptare, a rostit cu o complezentă părere de rău:

– Maman! Mi se pare că ţi-am provocat o decepţie.

– Durere, Violetta.

– Pentru?... Pentru ce durere, maman?...

– Pentru... Nu ştiu cum să spun... Îmi închipuiam cu totul altfel dimineaţa aceasta. Eram aşa de sigură că ai să fii entuziasmată!... Camera ta... Definitiv a ta... Cum o vedeam eu de zece ani... Cum o tot aranjam, o împodobeam în mintea mea... Nu!... Nu ştiu cum să le spun toate...

Violetta simţi că o părăseşte fina diplomaţie şi uită filmul pe care şi-l juca singură. Biruia firea răsfăţată din şcoală, deprinsă să nu-i reziste colegele la nici un capriciu. Vorbi pe un ton caustic, cum făcea ea să plângă elevele din cursul inferior, pretimpuriu, exercitându-şi fără să-şi dea bine socoteala o răutăcioasă voluptate:

– Ce-ai fi vrut tu, adică, maman? Să bat din palme ca fetiţa pe care o ţineai de mână să n-o pierzi pe bulevard?... Am fost sinceră... Regret... Mă aşteptam şi eu la altceva... Astăzi-dimineaţă, când mi-ai spus atât de solemn că mergem la noi acasă, că voi avea de-acum camera mea, o vedeam şi eu altfel... O! Absolut într-altfel!... Decepţie pentru decepţie!... Dar totul e reparabil, maman!

– Aceasta nu se mai repară niciodată, Violetta...

– Ai să vezi că da! Mâine, când vor fi magazinele deschise, numai să mă laşi pe mine să cutreier eu puţin oraşul. Cu câteva nimicuri şi cu tot ce e aci, transform acestea de n-ai să le mai recunoşti. Te-asigur, maman, că ai să mă strângi în braţe şi că ai să mă săruţi...

Trebuie să ştii că am reputaţia celei mai cu gust eleve din şcoală. Directoarea la mine apelează când e vorba să decorăm o sală de serbare, să montăm un festival: „Să vie şi Violetta! Ea are idei!...” Încă nu mă cunoşti bine, maman! Acum avem să ne cunoaştem... În camerele acestea, cum ai spus tu, numai noi două... Da-da, maman! Nu te uita aşa la mine... Ştiu şi înţeleg mai mult decât crezi tu... Doară sunt fată din ziua de azi, modernă, foarte modernă, şi fără prejudecăţi, maman, nu de pe vremea îngeraşilor păzitori, de frişcă...

Râzând cu gâlgâitul cleştaric al lui Dodo şi scuturând cutia de bomboane englezeşti să scoată la suprafaţă cele care-i plăceau, a arătat numai din ochi spre îngerul alb de deasupra patului:

– Spune şi tu, maman, dacă nu-i un îngeraş de frişcă?... Mai bine i-ar sta aci Marlenei, în Lola din ***Îngerul albastru!***...

Magdalena Ipcar, ea n-a ridicat ochii să se uite la îngerul păzitor, de frişcă, pe care l-a prins acolo, în ramă, cu atât de pioasă naivitate. Ea îşi privea bănuitor copila. Ce voia să spună cu acestea?... „Ştiu şi înţeleg mai multe... Sunt fată modernă, foarte modernă şi fără prejudecăţi...” Nu-i cu putinţă! Desigur, răstălmăceşte ea vorbele aruncate fară nici o intenţie, de-o şcolăriţă care ronţăie răsfăţat bomboane sticloase.

Dar s-a temut să întrebe.

Abia atunci şi-a dat seama că e cu paltonul ud pe dânsa şi că e aşezată pe marginea patului cu învelitoarea de broderie albă şi cu funte de panglici bleu-pal: patul de bebeluş.

Se ridică, a scos straiul urât, a luat şi haina Violettei, trecând cu mers împleticit în vestibul, să le atârne în cuier. O potopea o mare istovire. Ar fi vrut să se aştearnă jos, nu pe-un scaun, nu într-un fotoliu, nu pe pat; să se aştearnă jos la pământ şi să se rostogolească, să-şi răcorească sufletul în plâns cu sughiţuri, cu vaiete tari, ca bocitoarele.

Mergi în pace femeie!...

Aceasta era?

Mersul acesta împleticit, frânt, răpus?

Se afla atât de afundată în gândurile şi mâhnirile şi deznădejdile ei, încât când a ţârâit soneria, zbârnâitul metalic i-a zbucnit ca o dureroasă explozie în timpan şi în piept. S-a rezemat cu o mână de

perete. A fost gata să scape hainele de pe braţ. Le-a agăţat la întâmplare în cuier şi a întredeschis prudent uşa.

Un domn, domnul însoţitorului de la lift, înalt şi spătos, astupa toată lumina zilei de pe culoar.

Ştia. Numai după cum li s-au încrucişat privirile, a ştiut îndată că pentru dânsa venise; că pe ea, Ploşniţa, o căuta. Mesager al lumii de-acolo, cu tarafuri de ţambalagii şi sfârâit de mititei; cu domiciliul celălalt, al ligheanului smălţuit şi maţului de irigator, spânzurând roşu, pe perete, lângă sticla de hipermanganat. Totuşi, înainte de a aştepta vreo întrebare, într-un ultim licăr de nădejde, s-a grăbit a da informaţiile pe care străinul nu le ceruse:

– Madam Elena Constantinescu nu mai locuieşte aci. S-a mutat de la 26 octomvrie... Puteţi afla adresa jos, la portar.

– Nu-i vorba de nici o Elenă Constantinescu! rosti scurt şi morocănos, domnul din uşă. Caut pe Magdalena Ipcar. Dumneata eşti, în persoană?

Ea a simţit că i se taie picioarele de la genunchi.

– Eu sunt Magdalena Ipcar... Ce doriţi de la mine?

– Ai să vezi ce doresc. Intrăm înlăuntru.

Se invitase singur şi singur a împins uşa.

A intrat fără să-şi scoată pălăria, dar a cercetat cu ochii cuierul să verifice dacă nu sunt alte pălării ori haine bărbăteşti. Din vestibul, a trecut în a două cameră, cuprinzând tot aşa de cercetător cu privirea întreaga înjcăpere. S-a instalat cu paltonul ud pe-un scaun de la masa din mijloc şi, rezemându-şi cotul pe faţa albă, i-a făcut semn:

– Şezi!

Necunoscutul o invită să şeadă la ea acasă; iar Magdalena Ipcar, hipnotizată, s-a supus. A cutezat numai să întrebe într-o jalnică bâlbâire de glas:

– Cu cine am onoarea?

Necunoscutul a hohotit prăvălindu-se pe speteaza scaunului şi desbumbindu-şi paltonul:

– Poliţia! întări necunoscutul. Cu aceasta ai onoarea, Magdalena Ipcar.

– Dar, domnule...

– Amână-l pe dar, pentru altă ocazie! Mai este cineva p-acilea?

Ea s-a vârât peste masă, în sufletul omului de la poliţie, implorând într-o gâfâită şoaptă:

– Vorbeşte mai încet, te rog, domnule... Pentru numele lui Dumnezeu, domnule!... Se află copila mea aci... Am o copilă, elevă la şcoală, care se află aci...

Omul de la poliţie a micşorat ochii. A cântărit-o bine şi-a cântărit spusele.

Pe urmă a încuviinţat.

– Fie!... Închide uşa... Nu e nevoie s-audă.

Magdalena Ipcar s-a târât până la uşă. A îngăimat spre cealaltă încăpere cu şiragul de păsări albastre, poate păsările Paradisului, ucise acum:

– Violetta, dragă...

– Da, maman.

– Stai aci, în camera ta... Nu te mişca, te rog... Aşteaptă aci... Este la mine un domn... o persoană... Într-o chestie cu apartamentul...

– Bine, maman! Vezi-ţi de chestiile tale fără nici o grijă. Nu te deranjez!... Găsesc eu cu ce să-mi treacă de urât!... o asigură Violetta din faţa oglinzii, unde şi începuse a proceda la o modificare a pieptănăturii reglementare, transformând-o în coafura ceva mai fantezistă a lui Grace Moore.

Magdalena Ipcar s-a întors, sprijinindu-se cu o mână de masă şi cu cealaltă ştergându-şi broboanele reci de pe fruntea pământie.

– Şezi! o invită a doua oară omul de la poliţie.

Ea s-a aşezat pe marginea scaunului. Ea pe marginea scaunului, ca o străină în casa sa.

– De când ai două domicilii, Magdalena Ipcar?

– De la Sfântul Dumitru.

– Hm! Stai bine... Şi eu care de trei ceasuri răscolesc tot Bucu- reştiul să te scot din pământ!... Nu s-ar

spune, cu mutra asta de femeie pricăjită, că eşti proprietară de apartament în bloc... Fiindcă eşti proprietară, nu chiriaşă?...

– Da... Să vezi, domnule...

– Aşteaptă!... Toate la rând!... Mă informă şi portarul că eşti proprietară. De altfel, mi-o arată şi fişa de imobil. Eşti de felicitat!... Te aranjaşi bine, înainte de a te retrage la pensie. Puţine din profesia dumitale, mai cu nuri şi cu picăţele, se pot lăuda cu asemenea achiziţii... Pe cine jumulişi şi cum?... Şi când?

– Domnule... Sunt aci economiile mele de zece ani.

– Economii? Ei bravo!... hârâi omul de la politic, desfăcându-şi

mai larg paltonul şi scoţând un pachet mototolit de ţigări din buzunar. Economii adunate dintr-o muncă grozavă, cu sudoarea frunţii?... Hai?...

Magdalena Ipcar a plecat fruntea pământie în pământ.

Omul de la poliţie a aprins ţigara şi a azvârlit chibritul în văzduh, peste umăr.

– Ei?... Continuă!...

– Economiile mele de zece ani... Pot dovedi cu livretul depunerilor... Să vezi, domnule!... Te rog, să mă înţelegi... Am o copilă elevă de şcoală. O copilă care a crescut... Şi încă de acum zece ani, m-am gândit că pentru ea nu-i bine să cunoască din ce trăiesc... Am pus la o parte ban cu ban... Să am unde-o scoate de la şcoală... Unde să stea cu mine, fără să bănuiască profesia mea... E o copilă de şcoală, domnule! Nu se poate să nu-nţelegi şi dumneata, că sunt mamă... Cu toată profesia mea, sunt mamă, domnule!...

Omul de la poliţie a curmat cu indiferenţă povestea care însemna taina cea mare şi izbăvitoare din viaţa Magdalenei Ipcar şi pe care n-ar fi crezut ea să şi-o spovăduiască în asemenea ceas şi unui asemenea duhovnic:

– Lasă copila de şcoală! Nu intră în chestie... Să admitem că e aşa cum spui, mai ales dacă poţi face dovada cu livretul de depuneri. Există livretul?

– Există. Pot să-l arăt.

– Ai să-l arăţi cui de drept, de va fi nevoie. Deocamdată, nu intră în chestie. Aseară, unde erai?

– Aci... De-abia m-am mutat şi am pus la locul lor mobilele, tot ce se vede... Până noaptea la unu...

– Aci?... Sigur?

– Pot jura pe ce am mai scump. Pe copila mea... Ştie şi băiatul de la lift când am intrat ieri. Ştie şi portarul că n-am ieşit toată ziua de ieri, toată noaptea...

– Până la proba contrarie, s-o luăm de bună şi aşa!... Cunoşti scrisul acesta?

Omul de la poliţie s-a desfăcut la piept şi i-a întins un plic galben, ordinar, mirosind a parfum, tot ordinar. Pe plic se afla scris: „Pentru Ploşniţa”. Ea s-a făcut mai pământie la obraz...

– Dumneata eşti Ploşniţa? întrebă omul de la poliţie, scuturând scrumul ţigării pe faţa albă a mesei.

Magdalena Ipcar a ridicat a doua oară mâna, parc-ar fi încercat să se apere de-o nouă lovitură. Întorcând ochii peste uşa închisă, unde se auzea dincolo Violetta fluierând şlagărul sezonului: „Suflet candriu...” – a recunoscut într-un geamăt:

– Eu, domnule...

– Ei! Continuă... Aştept... Ce-i cu scrisul ăsta?...

Ploşniţa a vrut să pună mână pe plic, dar omul de la poliţie l-a ferit.

– Ne-ne!... Nu-i nevoie să-l cercetezi cu lupa! Cunoşti scrisul?... Atât răspunde-mi...

Ea recunoştea mai mult parfumul. Parfumul lui Dodo.

– Scrisul, nu sunt sigură... E poate al unei camarade... Al unei prietene... Dodo... Parfumul, aş fi mai sigură că e al ei... Parfumul lui Dodo...

– Va să zică, scrisul şi parfumul Eleonorei Tănăsescu zisă Nora, zisă Didina, zisă Dodo?... Sigur?

– N-aş putea jura... Cred...

– Pe Costică Varduca zis Tică, zis Creţu, zis Mantea, îl cunoşti?

– Costică Varduca... Nu!... Nu cred...

Omul de la poliţie a lăsat plicul alăturat pe masă şi a extras din buzunar o fotografie dublă, de faţă şi de profil, cu un număr de fişă antropometrică, repetându-şi întrebarea cu intenţie de humor:

– Priveşte-l bine! N-ai avut onoarea să-l cunoşti?... Aşa, cum cunoşti bărbaţii în profesia dumitale?...

– Nu, domnule. Sunt sigură că nu...

– Aceasta pretinde şi individul. Până la proba contrară!... Acum explică-mi, Magdalena Ipcar, zisă Ploşniţa, după cum singură recunoşti – cum se face că

la percheziţia individului s-a găsit asupra sa acest plic cu numele dumitale? Indicaţie precisă: „Pentru Ploş-niţa”... Plic destinât dumitale... Ploşniţa!...

– Nu pot să-mi explic nimic, domnule.

– Gândeşte bine, încă o dată. Plic şi conţinut, destinat dumitale.

– Ce conţinut?

Omul de la poliţie a desfăcut plicul şi a foşnit între degete trei hârtii de bancă:

– Conţinut, trei mii de lei. Trei mii de lei, „pentru Ploşniţa”. Cum îţi explici?...

Ploşniţa, trecută nu o dată prin vama interogatoriilor şi cerce- tărilor de poliţie, a răspuns cu circumspecţie:

– Domnule, o explicare ar putea să fie. Nu zic că e cea bună. Dar ar putea... Îmi închipui una.

– Sloboade-o!...

– După scris şi mai mult după parfumul plicului, se poate întâmpla să fie luat, sustras, din poşeta lui Dodo... Dodo îmi datora mie încă de mai multe luni, şase mii de lei. De două luni tot îmi spunea că se achită şi tot mă amâna... Acum câteva zile, mi-a spus că a pus deoparte într-un plic trei mii de lei şi că speră să completeze suma întreagă până la cincisprezece ale lunii... Avea încasări de făcut...

Omul de la poliţie a rânjit, cu ţigara stinsă şi lipită în colţul buzei:

– Încasări?... Încasări, pe lumea cealaltă, poate...

– Ce vrei să spui cu asta, domnule?

– Încasări pe lumea cealaltă... Nu-i limpede? Până la încasările de la cincisprezece ale lunii şi până să te achite pe dumneata, a achitat-o domnul Costică Varduca, zis Tică, zis Mantea, din poza de faţă...

Magdalena Ipcar s-a ridicat în picioare:

– Nu se poate!... Ce spui dumneata, domnule?...

Şi Ploşniţa îndată a gândit: „Am pierdut şase mii de lei... N-are să mi-i mai restituiască niciodată, Dodo...”

Omul de la poliţie o privise tot timpul, cu un singur ochi, micşo- rându-l pe celălalt şi prefăcându-se că-şi

scoate nu s-ar şti ce fir de gunoi de sub pleoapă. Aceasta îi părea lui culmea dibăciei de poliţist. Să observe anchetatul, cu aerul că nu-l observă. Rezultatul l-a mulţumit. Surpriza Magdalenei Ipcar zisă Ploşniţa, era absolută, acum nu se mai îndoia.

– Şezi! a spus.

Ploşniţa s-a aşezat pe scaun, cu palmele pe genunchi, vorbindu-şi singură:

– Nu-i de crezut!... Dodo care era aşa de...

– E de crezut!... Magdalena Ipcar, fiindcă acum e la morgă... Cu opt lovituri de cuţit. Înjunghiată... Trei lovituri în inimă... Individul pretinde că din gelozie... După o scenă de astă-noapte în local... A pândit-o acasă şi i-a făcut de petrecanie, după petrecania din local... Gelozie? Perfect!... Dar atunci, cum se explică plicul cu adresa şi banii dumitale?... Şi cu alţi bani, căci asupra individului s-au mai găsit şi alţi bani, a căror provenienţă n-o poate justifica... Deci, omor cu premeditare de jaf... Jefuire şi omor. Alt cântec! Declaraţiile dumitale sunt foarte importante... Scrisul şi parfumul Eleonorei Tănăsescu, zisă Dodo, victima!... Te-am interogat numai cu titlu de informatoare. Aş putea să te ridic d-aci... N-o fac... Avuşi noroc că-mi inspiraşi încredere! Faci bine să te prezinţi chiar azi la parchet. Uite onorata invitaţie... Acolo vei da declaraţii scrise...

Omul de la politie şi-a dezlipit cu două degete de pe buză mucul stins şi ud de ţigară, l-a lepădat pe covor şi s-a ridicat încheindu-şi nasturii paltonului. În chip de scuză, a spus:

– Te-am luat cam repede la început, Magdalena Ipcar!... Ce să-i faci?... Meseria!... Dumneata ştii la câte vrute şi nevrute te obligă meseria... Se punea întrebarea dacă nu sunt indicii de complicitate? Dacă nu există o legătură între criminal şi dumneata? Adresa de pe plic putea fi socotită şi ca o parte din produsul jafului, rezervată unei complice... Vezi, câte aveam de stabilit!... Declaraţiile dumitale coincid şi cu ale celorlalte martore... Pot să-ţi spun de pe acum că n-ai

să fii băgată în cauză... Mai era însă şi chestia acestor două domicilii despre care nimeni dintre aceste martore n-aveau habar... Erai lipsă de la celălalt domiciliu... Dispărută, cum s-ar fi putut bănui. N-ai lăsat vorbă că lipseşti, unde lipseşti. Încă un indiciu... Noroc că ţi-am dat de urmă... Nu de pomană îmi spun mie băieţii Ochi de Lynx!... Te-am dibuit la vreme... Toată chestia s-a simplificat... Cred că n-or să te poarte mult pe drumuri... Zici că ai o copilă?

– Am, domnule... Elevă de liceu...

Dincolo de uşă, Violetta fluiera acum aria din ***Îngerul albastru:***

Ich bin von Kopf bis Fuss
Auf Liebe angestellt,
Denn das ist meine Welt
Und sonst, gar nichts.

– Pari femeie serioasă... vorbi omul de la poliţie. Aşezată... Nu de specia victimei. Am şi eu fete de şcoală... Aşa că, înţeleg... Bună ziua!

De astă dată i-a strâns mâna.

Ploşniţa nu se mişcă de pe scaun. Din uşă, omul de la poliţie i-a amintit binevoitor:

– Nu uita şi mergi la parchet! Să fii acolo la unsprezece punct, pentru confruntare. Ca să n-ai neplăceri de haram.

Omul de la poliţie a închis singur uşa după el; cealaltă uşă, de-afară.

Magdalena Ipcar zisă Ploşniţa, a rămas surpată pe scaun, cu tot cerul mântuirilor surpat peste ea.

Dincolo, în odaia cu şiragul de păsări albastre, poate păsările Paradisului, abandonând rolul de fată zvăpaiată şi ultramodernă, rolul lui Grace Moore; acum Violetta se vedea din nou Marlena Dietrich în rolul ***Îngerului albastru.*** Era Lola şi fluiera cu triluri o arie de cabaret. Fluiera dincolo, în odaia cu păsări albastre, poate păsările Paradisului, desprinse să se

înşiruie în chenar pe zidul alb, se sub degetul lui Iisus când scria el semne neînţelese de farisei şi de saduchei şi când s-a ridicat, spunându-i: Tu ai înţeles Magdalena?... – Am înţeles, Doamne! – Eşti iertată. Mergi în pace, femeie...

– Nu uita şi mergi la parchet!

Aceasta a fost?

Îndurarea n-a durat nici o zi, măcar o singură zi.

III

APARTAMENTUL 55

„... Încă o zi, Zăbuc!... Ne-aşteaptă încă o zi întreagă. Şi încă una de sărbătoare mai lungă decât celelalte. De sărbătoare naţională, cu drapele pe străzi, muzici, defilări, paradă... Cu după-amiaza sodaţilor în permisie; a elevilor fără aspiratorul stadioanelor de sport pe asemenea vreme de ploaie care să-i absoarbă din pieţi şi bulevarde; a mahalagiilor care-au purces la centru, duminicali şi lălâi, descoperind că n-au ce face cu timpul, cu libertatea, cu desfătarea unei mult aşteptate zile de repaos. Ţârlâie strident soneriile cinematografelor la matinee cu preţ redus. Urlă aparatele de radio în birturi şi cârciume. Vor fi câteva înjunghieri la noapte, răniri, încăierări, gloan-ţe de pistol, ca într-o mare capitală unde orientul se amestecă atât de haotic cu occidentul până şi la rubrica faptelor diverse. Şi peste toate, toamna aceasta vrăjmaşă, posomorâtă, funebră!... Tot plouă... Tot urât şi frig, Zăbuc, încă mai umed ca ieri, de mă dor ciolanele bătrâne şi scârţâie ruginitele încheieturi... Îţi făgăduisem ieri o plimbare. S-o amânăm!... Nu-i de noi strada cu gloată şi ploaie, înghesuială, drapele, fanfare... Rămânem aci, zăvorâţi în celulă!... N-ai vrea?... Te ridici cu labele pe fereastră şi priveşti afară?... Ce poţi vedea afară, Zăbuc?... Jos, o mulţime pe care n-o ştii de unde vine, unde se duce, de ce nu-şi

găseşte astâmpăr... Sus, un cer pe care-aş putea să-l ating cu mâna, atât e de aproape; dar care mi-ar unge degetele cu sleită şi neagră funingine, atât e de murdar... Visam, astă-noapte visam un alt cer, cum era numai pe-atunci, transparent, infinit, unde norii se depărtau albi, ca o procesiune de fregate intrând decorativ şi teatral într-un port... Pentru noi, nu mai este nici un port, Zăbuc!... Am ancorat aci... Rămânem căţăraţi în turnul acesta înalt, de far, dar care e fără nici o lumină providenţială de far pentru a arăta în beznă calea navigatorilor, pentru a apăra corăbiile de naufragii... Căci nu-i fi pretinzând, Zăbuc, că toate lampadarele, luminile, firmele care se aprind seara la cinematograful de jos şi sus, pe acoperiş, slujesc pentru a apăra de naufragii un singur suflet omenesc, măcar unul singur!... Recunoşti şi tu?... Dai din coadă?... Ciudat! Ce ciudat este, Zăbuc!... Acum îmi amintesc limpede... Astă-noăpte visam că toate acestea de-aci nu sunt adevărate; n-au fost niciodată adevărate... Nici blocul acesta care-mi părea pe rând un monstruos turn al lui Babel, un siloz, un turn de temniţă; nici tu, cel cules de pe stradă de-un moşneag maniac şi ursuz; nici eu, moşneagul maniac şi ursuz. Acestea erau numai plăsmuiri ale somnului din care mă deşteptasem... Se făcea că toate au fost numai un vis rău şi sinistru, smintit, un avertisment pe care ni-l trimitea la timp viaţa prin somn, ca să mă apere tot de viaţă!... Cum m-am cutremurat, Zăbuc!... Şi cum mă bucuram, întors dintr-un deznădăjduit naufragiu, cum mă bucuram că m-am trezit la timp!... Celălalt Zăbuc, cel adevărat, zăvodul de stână, dădea şi el din coadă, ca tine... Mă privea şi el ca tine acum; ascultă şi el ca tine acum, fară să priceapă, monologul tânărului care eram eu astă- noapte, din nou, cum am fost... Asculta şi dădea din coadă, nerăbdător să plecăm mai repede.... Mă aştepta Adela!... Pe mine, nu pe băieţaşul cu uniforma strălucitoare a şcolii de cavalerie... Din nou eram tânărul de-atunci, de pe vremea diligentelor şi a

câinilor care se chemau Turcu, Tătaru, Paşa, Osman... Şi nu mă împăcam defel cu aceste absurde născociri în mijlocul cărora trăim noi, eu şi tu, Zăbuc: blocuri de cincisprezece etaje, automobile, radio, escadrile de avioane... Le respingeam. Mi se păreau tot atâtea fantasme de vis... Ele, fantasme de vis... Realitatea prezentă, unică triumfătoare, mizericordioasă, era aceea, de-acolo, a diligentelor, a carâtelor cu patru cai, a crinolinelor, a Adelei cu pălăria de pai alb care-i umbrea jumătate din obrazul oval ca într-un gingaş pastel de ***La Tour;*** iar visul se făcea a fi viaţa pe care o trăim noi doi aci, în de-aievea, în apartamentul acesta dintr-un bloc al anului 1940, care nu e nici turnul lui Babel, nici siloz, nici un turn de temniţă unde ne-am afla noi captivi pentru nu ştiu ce crimă şi complicitate. Nimic din toate. Nu e aşa?... E un bloc ca oricare altul, şi încă unul prea modest, fată de zgârie-norii americani. Cel puţin aşa mi se pare. De unde s-o ştim?... De ce mă priveşti cu ochii tăi miraţi şi ignoranţi, Zăbuc?... Nu delirez... Cine poate şti adevărul?... L-a chinuit întrebarea şi pe sărmanul Dionis al lui Eminescu... Lectura mea de-atunci, din tinereţe, basmul filosofic al tânărului Eminescu, care mă îngândura... Ţin minte cu ce lăcomie am citit: „... şi tot astfel dacă închid un ochi, văd mâna mea mai mică decât cu amândoi. De-aş avea trei ochi, aş vedea-o şi mai mare, şi cu cât mai mulţi ochi aş avea, cu atâta lucrurile toate dimprejurul meu ar părea mai mari...” Eterna şi torturătoarea întrebare a oamenilor care se lasă să lunece în părelnice meditaţii asupra părelniciei vieţii şi lumii, în loc s-o trăiască! Mă întrebam şi eu atunci cu Dionis, dacă în faptă nu cumva lumea e numai visul sufletului. Şi recunoştea o dată cu el, că nu există nici timp, nici spaţiu deoarece ele sunt numai în sufletul nostru. Trecutul şi viitorul mi se părea că sunt în sufletul meu, ca şi într-al lui Dionis, după cum pădurea e în sâmburii de ghindă. Iar dacă lumea e numai un vis, se întreba sărmanul Dionis, (o dată cu

dânsul şi eu) de ce n-am admite oare că poate coordonăm noi şirul fenomenelor cum noi le vrem, silindu-ne a crede că aşa într-adevăr există într-o realitate care nu există?... Am despărţit timpul în două... Trecut; viitor... Dar există cu adevărat un trecut? un viitor?... Nu cumva aceste arbitrare hotărniciri într-a patra dimensiune fiinţează numai în cugetarea noastră imperfectă, infirmă, care nu poate cuprinde fenomenul vieţii? visului? instantaneu, simultan, cum va fi fiind poate viaţa? visul? Ce este adevărat? Care e visul? Care, trecutul? Care, viitorul? Adevăratul, cel care se gândea şi se întreba, era el, sărmanul Dionis, tânărul melancolic din casa cu acoperiş de şindrilă putredă din România anului 1870, unde-a deschis el la un muc de lumânare manuscriptul de zodii, cartea veche, legată cu piele şi roasă de molii, astrologia bizantină cu titlul: ***Arhitectura cosmicae sive astronomiae geogentricae compendium?*** Sau adevăratul, era celălalt, călugărul Dan, elevul Academiei de la Socola din vremea lui Alexandru cel Bun şi ucenicul cărturarului Ruben, care a deschis opul lui Zoroastru pentru a cuteza o eretică tălmăcire a legilor lumii? Meşterul Ruben era cel adevărat, ori adevărat era Riven, jidovul vânzător de cărţi vechi, de lângă Curtea veche?... Cine ar putea afirma cu tărie că-i unul ori celălalt?... Te uiţi la mine scandalizat, Zăbuc?... Cu milă... Delir de moşneag maniac şi ursuz, care se agaţă de delirul cărţilor acestora rare, dar cu scoarţe scorojite, pentru a se consola de-o viaţă pe care n-a trăit-o... Spune? Mă agăţ de-un pai? De-un vis şi de nălucile cărţilor?... Şi totuşi, nu sunt pe de-a întregul năluci... Între noi şi viaţă, stă timpul. El ne mistifică... Ce-ţi spui, Zăbuc?... Are ce are moşneagul acesta cu timpul!... Ar vrea să-l suprime... Poate că da! Poate însă că-i suprimat de la sine, numai că noi n-avem mijloace s-o simţim şi s-o cunoaştem aceasta. Timpul... Realitatea... Viaţa... Este o măsurătoare infailibilă, în absolut pentru ele?... Ne resemnăm numai

la ipoteze şi la postulate provizorii, comode... Descartes putea să-şi construiască o filosofie, un sistem pe care l-a crezut tare ca stânca şi care, totuşi, s-a năruit... Îi era uşor, fiindcă pe vremea lui nu exista decât o singură geometrie, tare şi aceea ca stânca. Geometria lui Euclid. Iar după postulatul lui Euclid, rămas valabil pentru două mii de ani, toţi am primit literă sfântă, axioma că, prin- tr-un punct, nu poate trece decât o singură paralelă unei linii date. O învaţă şi copiii la şcoală. Era însă adevărul verificat? Poate să fie vreodată verificat? Ipoteză... Ipoteză comodă pe care se reazămă o întreagă geometrie. Dar ***una*** din geometrii, nu geometria... Aceea deocamdată oficială, încă oficială. Căci Riemann a fundat altă geometrie cu totul deosebită de-a lui Euclid şi poate mult mai aproape de realitate pe scara cosmică, pornind de la postulatul că, printr-un punct, ***nu*** poate trece nici o dreaptă paralelă unei linii drepte. ***Nici una***, nu ***una!***... Şi Lobacevski, Poincaré, Bolyay, au creat alte geometrii tot atât de coerente şi tot atât de comode, deşi cu totul contrarii geometriei lui Euclid; de unde se pot alimenta tot atâtea sisteme filosofice pentru a tălmăci universul, viaţa, timpul... Adevărata e, care? Adevărul e, unde?... Ce fericit eşti tu, Zăbuc, că nu te întrebi nimic asupra vieţii; te mulţumeşti s-o trăieşti!... Îţi trăieşti însă viaţa cea de aievea?... Poate că şi tu o visezi... Ai simţuri mai fine decât mine; auz, miros, văz... Mult mai fine şi sigure, decât ale unui moşneag gârbov ca mine... Recunoşti paşii de la distanţa de unde eu nici nu-i aud; alaltăieri ai simţit numai după miros că un străin, un mecanic, meşterea nu ştiu ce în baie, supravegheat de despota noastră, Zenobia... Nu te-nşeală simţurile cât ai nevoie să te orientezi în universul tău, pentru care ai găsit o soluţie comodă de mişcare în el; universul tău de câine, Zăbuc!... Dar este el cel adevărat?... Îl trăieşti, sau îl visezi? Îl trăieşti, sau l-ai trăit de mult şi acum visezi ce ai trăit, dacă nu cumva visezi ceea ce vei trăi?... Poate răspunde, poate

şti cineva?... Toate lunecă într-o lume părelnică... Steaua cea mai apropiată, ***Proxima centauri,*** e la distanţă de peste trei ani şi jumătate lumină de noi. Ceva cam treizeci şi patru trilioane de kilometri, un parsec şi-o zecime, unitatea de măsură în distanţa aştrilor, pe măsura aştrilor. N-o vedem deci decât aşa cum a fost acum trei ani şi mai bine de jumătate, nu cum e... Iar cele mai multe stele din calea lactee le vedem cum au fost acum o mie de veacuri... Poate unele s-au stins. Au murit... Numai palpitarea lor de lumină mai călătoreşte prin spatiile siderale... Dar ni se par că există, nu punem la îndoială că există numai aşa cum le vedem şi când le vedem, fiindcă nu putem refuza crezarea ochiului... Dovedeşte aceasta ceva?... Părelnicii confirmate de părelnicia simţurilor şi de infirmitatea unor organe imperfecte; mistificate de acest scamator şi escroc: timpul!... Vedem stelele aşa cum au fost când omul nici nu se ridicase încă în două labe din caverne, când era încă amfibie, moluscă, amebă; nu putem concepe că sunt altceva decât stelele cerului nostru, contemporane cu noi. Aş fi putut eu oare s-o iau la brat pe Adela într-o seară cu stele şi, arătându-i cerul, să exclam: Priveşte, Adela, ce splendide stele existau acum o sută de milenii?!... Copella, Regulus, Antares, Arcturus!... Puteam? Şi-ar fi desfăcut alarmată braţul şi-ar fi fugit îndată la vărul ei, elevul fercheş şi trufaş de la şcoala de cavalerie, să mă compătimească fiindcă mi-au scrântit mintea hârţoagele în care stau toată ziua cu nasul. Să mă compătimească, Zăbuc?... Nu e aşa că nici tu n-o crezi?... Mai degrabă să râdă, căci băieţaşul cu uniforma şcolii de cavalerie ar fi găsit el îndată un cuvânt de duh, ca să-şi râdă de viitorul ***Tipa-Tipa.*** Totuşi, eu aş fi avut dreptate, împotriva evidenţei acceptată de toată lumea, cum pentru toată lumea pământul a fost şi pentru mulţi mai este, încă, lat ca tipsia, nu rotund... Trecut? Viitor? Prezent? Există?... De unde încep? Unde sfârşesc?... Dacă ochii înşelători

şi infirmi îmi dovedesc ca prezente stele care-au murit de mii şi de mii de ani, de ce nu s-ar întâmpla şi cu viaţa care ni se pare c-o trăim în prezent; de ce n-ar fi şi ea oare de mult trăită, numai că nu ne-au permis simţurile, cugetul, s-o înregistrăm instantaneu, simultan?... Se mai înşiră încă îndărăt, înainte, într-un fictiv trecut, într-un fictiv viitor, care s-au consumat de mult şi sunt numai succesiuni arbitrar iscodite de raţiune, comode, ca să suplinească o insuficienţă de percepţie... Nu delirez, Zăbuc!... Nu te uita mereu cu ochii tăi de-o ignorantă compătimire, la moşneagul maniac şi ursuz, care-şi caută mângâietoare expediente în clătinarea de cuget a sărmanului Dionis. Întrebările fără răspuns au torturat şi pe alţii. Nu numai pe sărmanul Dionis sau pe călugărul Dan. Nu numai pe Hamlet. Nu numai pe faimosul filosof englez, pe care l-a găsit nevasta într-o dimineaţă plângând, fiindcă după o noapte de meditaţie profundă, ajunsese la concluzia că nici el, nici nevasta, mai ales ea, nu există... Am aci, sub mână, cartea fostului meu dascăl şi prieten, Poincaré, care încearcă a se convinge şi a convinge pe alţii că viaţa nu-i vis, ci realitate obiectivă... Dar cu fragile raţionamente pentru un matematician, un geometru, un fizician, un filosof, Zăbuc!... Nu-i vis viaţa, pretinde el, fiindcă vedem, simţim, raţionăm, ca alţi oameni din jurul nostru. Primim judecăţi de la alţii, judecăţi care nu vin de la noi, şi pe care le-am acceptat, fiindcă în acelaşi timp recunoaştem în ele fructul unor creaturi raţionabile ca şi noi. ***„Et, comme ces raisonnements paraissent s'appliquer au monde de nos sensations, nous croyons pouvoir conclure que ces êtres raisonnables ont vu la même chose que nous; c'est comme cela que nous savons que nous n'avons pas fait un rêve".*** Unde e fermitatea savantului meu dascăl şi prietenului de mai târziu, abia ceva mai vârstnic, profesorul de fizică matematică şi de mecanică cerească, descoperitorul funcţiilor fucsiene şi novatorul atâtor teorii analitice în

mecanica raţională, teoria electro-magnetică a luminii, difracţia undelor herziene?... Savantul hotărâtelor afirmări, s-a intimidat de astă dată de propria sa şovăitoare concluzie: ***credem că am putea*** conclude... că n-am trăit un vis!... ***Credem că am putea***... Pentru care pricini crede că am putea?... Fiindcă îmi controlez senzaţiile şi raţionamentele mele, prin alţi semeni care simt şi gândesc ca mine?... Dar de unde pot şti că aceşti semeni care mi se par mie că simt, gândesc, trăiesc ca şi mine, semenii prin care-mi controlez senzaţiile şi raţionamentele; de unde pot şti că există cu adevărat, că nu sunt şi dânşii numai nişte plăsmuiri ale visului meu?... Plăsmuiri semene cu mine... Te poţi controla de vis şi prin vis, tot cu plăsmuirile visului?... Cât timp visezi, nu ştii că visezi, îţi pare că trăieşti viaţa cea mai adevărată şi coerentă. Numai când te-ai deşteptat şi când îţi aminteşti de vis – dacă îţi aminteşti! – poţi despărţi plăsmuirea de realitate. Şi încă!... Ce incertă membrană despărţitoare şi aceasta între două lumi, care poate nu-i decât una şi aceeaşi!... De unde ştiu dacă nu cumva visul de astă-noapte, nu-i el realitate, nu mă visez eu aci, cu tine cel de-acum, în locul lui Zăbuc de-atunci?... Să mă pipăi? Să te pipăi?... Dar m-am pipăit astă-noapte şi pe mine cel de-atunci, de astă-noapte, tânărul cu piept musculos şi cu ochii ageri; cum îmi pipăi acum ciolanele bătrâne şi genunchii care scârţâie de reumatisme.

Ai!... Nu era nici o îndoială. Cum nici o îndoială nu-i nici acum!... Ai-ai! ce tare mai dor încheieturile hârbuite!... L-am pipăit şi pe Zăbuc cel de-atunci, de astă-noapte, câinele Adelei, netezindu-i blana lăţoasă şi aspră de zăvod ciobănesc; cum îţi trec acum palma pe părul luciu, şi tie, Zăbuc cestălalt. Care e cel adevărat? Care suntem cei adevăraţi?... Poate că mâine, la noapte, acuşi, peste-o clipă, poate că am să mă deştept din visul acesta care mi se pare o atât de pipăibilă şi sinistră realitate, ca să mă întorc a doua, a treia oară, în realitate, în Realitatea cu R, de atunci, de astă-noapte, întrebându-mă de ce mă tot persecută un vis atât de stupid şi absurd, de chinuitor! Am să mă deştept, lăsându-te pe tine, Zăbuc, aici, fantasmă în lumea fantasmelor, ca să plec cu celălalt Zăbuc, şi cu Adela, pe poteca din fâneaţă, la ţărmul râului, unde cunosc eu un loc cu brazde de iarbă cosită. Te-ai supărat?... Eşti indignat că sunt gata să te abandonez atât de repede, Zăbuc?... Te duci să te întinzi jos, pe blana de urs, şi închizi ochii ca să-mi arăţi că te dezinteresezi de delirul moşneagului maniac şi ursuz?... Bine, Zăbuc!... Dormi, adormi... Din nefericire, ori unde ai să călătoreşti tu cu visul, la foştii tăi stăpâni, numai tu ştii în ce altă viaţă din Scandinavia vikingilor tăi, tot aci ai să te întorci: tot aci ai să deschizi ochii... În camera aceasta cu tomuri sterpe şi cu vitrine de colecţionar, unde eşti osândit să ţii companie noului tău stăpân singuratic şi posac, cu monoloagele lui plicticoase... Dormi, adormi... Rămân să te veghez, Zăbuc!... N-avea grijă... Nu plec. Nu te abandonez... Nu-i cu putinţă să mă întorc acolo, la Zăbuc cel de-atunci!... O ştiu, o ştiam prea bine, măcar că încerc să mă-nşel răstălmăcind adevărul, realitatea, viaţa, cu amăgitoare şi disperate jonglerii dialectice... Sărmanul Dionis, Arcturus, Copella, Proxima centauri, Euclid, Riemann, cartea lui Zoroastru... Ce vrei? Sunt bătrân, singur, îmi scârţâie oasele, am îndărăt o viaţă pe care am pierdut-o... Supravieţuiesc într-o lume care

nu mai e a mea; o lume inumană şi impersonală, mecanizată, unde, cum Berdiaief spune prea bine, omul nu mai trăieşte aproape de pământ, înconjurat de plante şi de animale, ci într-o lume metalică. Nu luam aminte nici în tinereţe la lumea de plante şi de animale din jurul meu; dar exista, lua ea aminte la mine, mă înfăşură ea în atmosfera ei blândă, tonică, naturală omului, fără s-o ştiu... Acum respir într-o lume metalică. Într-o lume în care se concurează şi se războiesc maşinile: totul e tehnic, fară figură, neînsufleţit şi ostil... Cum să nu mă întorc la anii de-atunci; să nu mă încleşt cu disperare de orice amăgire a unei răsturnări de timp, măcar în vis?... E o lege a vieţii, aceasta. A universului. Înverşunarea disperată de a dura cu orice preţ. ***Unaquaeque res, quantum in se est, in suo esse perseverare canaturi*** – spune Spinoza în Etica lui. E teorema a VI, din cartea III-a, ***De affectibus,*** dacă nu mă înşeală memoria... Tot ce este, atât cât este, se îndârjeşte a dura în fiinţa sa... Nu numai omul, nu numai vietăţile, plantele, dar şi materia inertă. Mineralele, lutul... Chiar şi curentul electric, despre a cărui existentă habar n-avea omenirea pe vremea lui Spinoza... Chiar şi curentul electric, cum stabileşte legea lui Lenz, într-un reflex al instinctului de conservare de animal viu, creează un mic curent suplimentar care tinde să se prelungească atunci când e întrerupt, opunându-se la orice schim- bare. Se agată ca omul c-o mână de-un pai, să nu naufragieze, să nu dispară. Totul, toate, aspiră să mai continuie: Să reziste... Cum nu m-aş crampona şi eu cu degetele mele uscate şi artritice, slăbănoage, de tânărul care-am fost? fie şi într-o minciunire de vis, care să-mi dea iluzia de-o altă mai vie viaţă în locul celei pierdute?... Astă-noapte, visul mi-a amintit un mic si teribil, decisiv amănunt... Treceam cu o carte subsuoară, spre plopul de la malul râului, să-mi prepar examenul... Pe-o brazdă de fân, era Adela şi elevul de şcoală militară... Am salutat şi m-am împiedicat... Poate au râs. Poate

numai mi s-a părut... Aveau între dânşii un coş cu cireşe... Iar vărul Adelei, elevul de şcoală militară, trăgea la ţintă în mine, viitorul ***Tipa-Tipa,*** cu sâmburii de cireşe strânşi şi împroşcaţi printre degete... Râdeau? Nu?... Desigur râdeau... Îmi amintesc bine acum. Aceasta nu s-a petrecut numai prin visul de astă-noapte... S-a petrecut atunci, aidoma, într-o vară, când într-adevăr am trecut pe lângă dânşii spre locul meu de lectură şi când am salutat, m-am împiedicat, mi-am continuat drumul... C-au râs ori nu, n-avea nici o însemnătate pentru mine, atunci... Nu eram sensibili pe-atunci la insolenţele unui elev la şcoala de cavalerie. Aveam altceva mai important de făcut. Mă chemau piscurile înalte şi reci, inospitaliere. Le aparţineam numai lor. Pentru ele mă călisem împotriva ispitelor, umilinţelor, măruntelor însă divinelor mizerii din care-i urzită viaţa. Eram sărac şi mândru de sărăcia mea; indiferent bunurilor terestre şi mândru de această biruinţă de sine. Meritam fără s-o ştiu, cuvintele cu care Socrate l-a apostrofat pe Antisthene, şeful şcolii de filosofie ce-i exagera şi-i denatura învăţătura: Antisthene, zăresc orgoliul tău prin găurile zdrenţăroasei tale mantale!... Am trecut şi n-am văzut, n-am auzit râsul, înfăşurat în găurita mea manta de orgoliu... Dar ceva din mine, cineva din mine, a înregistrat lucid şi secret toate: cum m-am împiedicat trecând şi salutând stângaci, cum am fost ţinta unor vesele proiectile din sâmburi de cireşe. Şi toată viaţa, fără s-o ştiu, m-a urmărit episodul pe care n-am bănuit că-l înregistrase ceva din mine, cineva din mine... Ca o umilinţă secretă şi ireparabilă... Chiar în cele mai străluce clipe ale carierei mele, când am fost invitat să ţin cursurile la Sorbona şi în timpul recepţiilor de la înaltele Academii ale Apusului, ceva îmi lipsea... O umbră îmi împâclea lumina... Nu ştiam ce. Acum o ştiu... Lăsasem undeva, în urmă, pe-o potecă de fâneaţă, un tânăr care se împiedica salutând şi slujea de ironică ţintă unor proiectile din sâmbure de cireşe...

Se pare ridicol?... Rănile mari, o viaţă întreagă netămăduită, le fac umilinţele mici. Mai ales când ţi-au rămas secrete chiar ţie: le-ai înregistrat fără s-o ştii şi să elimini veninul lor la vreme din tine... Dormi, Zăbuc?... Visezi, Zăbuc?... Cel puţin eşti fericit că natura te-a cruţat de virusul dialecticei, analizei, silogismelor, sofismelor... Te lasă să-ţi trăieşti viaţa? visul? aşa cum se prezintă, fără să le cauţi resortul ascuns, resortul sfărâmat şi ascuns. Ridici botul? deschizi ochii? îţi tremură nările?... Da! Sunt paşii Zenobiei, despota noastră. Să ne prefacem că citim, ca să nu înceapă a povesti cât s-au scumpit ouăle pe piaţă, ce s-a mai deteriorat la maşina ei de gătit, ce ne fac vecinii, ce spun, ce se întâmplă în tot blocul, de la mansardă până în al doilea subsol, cu ce bucătăreasă din etajul de sus sau de jos s-a mai ciorovăit... Ea e monitorul, buletinul, gazeta blocului. Să deschidem alt ziar.... Aşa!... ***Universul***... Nu ne interesează ultimele telegrame... Ce poate să ne spună o ultimă oră de ziar, într-acest veac metalic?... Câte maşini au distrus alte maşini, pe un câmp de bătălie... Pe pământ, în aer, pe apă, sub apă... Exact! Poftim: Fortăreaţa Corfu atacată de avioanele italiene. Portul Patras bombardat de aviaţia italiană... Forţele navale germane au nimicit complet un convoi britanic de 86.000 tone... Alte convoiuri torpilate de submarine în Oceanul Atlantic... Ce-ţi spuneam?... Acestea nu erau cunoscute în lumea mea cealaltă, de astă-noapte, de-atunci... Să vedem ce ne-aduce nou pe ziua de azi rubrica mea de predilecţie: ***Universul acum 50 ani!***... E singura rubrică unde mă regăsesc. Unde găsesc lumea mea, deşi pentru ceilalţi e o lume a fantomelor... Da!...

Guvernul a fixat pentru luni ziua plecării la Berlin a doctorilor Babeş şi Asacki, care vor asista la experienţele doctorului Koch... S-a inaugurat noua linie telegrafică, legând Roma cu Berlinul, prin Tirol, şi Bavaria... Primăria Capitalei a îndoit numărul lucrătorilor care fac racordarea tuburilor vechi de apă de la Cotroceni şi se speră că diseară vor fi terminate, când vor începe a funcţiona turbinele cele noi presând apa spre a fi urcată până la cele mai înalte edificii ale Capitalei... Înalte, de cât?... Trei caturi, cel mult patru... Pe atunci edificii măreţe, ciclopeene!... D. Titu Maiorescu s-a întors din străinătate... A. S. R. Principele Ferdinand al României, însoţit de Lt.-Colonel Robescu, adjutant regal, a plecat la Berlin... P. S. Aurelian despre starea economică a României în secolul XVIII... Grandioasa primire a Regelui Umberto la Milano... D. Bogdan Petri- ceicu Haşdeu, continuă a lucra ***Etymologycum Magnum Romaniae,*** deşi nu s-a recules încă după pierderea genialei sale fiice, Julia Haşdeu... A. S. R. Principele Ferdinand, Maiorescu, P. S. Aurelian, Regele Umberto, doctorul Asacki, Haşdeu, geniala Julia Haşdeu?... Nu sunt şi acestea fantomele unei lumi care-a fost, Zăbuc?... Lumea tinereţii mele. A fost acum cincizeci de ani; dar cum a fost, nu-şi mai aminteşte nimeni. Astăzi, din lumea ceastălaltă de beton şi metal, din lumea în care se bat cap în cap tancurile şi cetăţile zburătoare, cât a fost de dulce lumea pierdută a fantomelor de-atunci, nici nu şi-o mai poate închipui nimeni...”

IV

APARTAMENTUL 7

– Nimeni nu ştie ce-i în sufletul meu, Berta!... oftă Izu Melzer, cu amândoi obrajii îngropaţi în pumni, chircit pe-un scăunaş rotund din dormitor. Nimeni nu ştie... Ăsta-i adevărul!...

Berta se chinuia să intre în centura elastică şi roză, prea strâmtă pentru cărnurile-i puhave şi moi. Gâfâia congestionată la obraz. Se deda la ciudate figuri de gimnastică în faţa oglinzii de la şifonieră, sugându-şi pântecul, dând din picioare, răsucind din şoldurile enorme de-un alb gras, opac, spermanţetic.

Când a izbutit, răsuflă victorioasă şi l-a întrebat prin oglindă:

– Ce spuneai tu, Izi?

– Ce tot zic de azi-dimineaţă Bertă! Nici tu, nici Clară şi Bubi, parcă nu vă daţi socoteală ce vremuri trăim.

– Iar începi?... Vremuri care-au să treacă, Izi... N-ai văzut telegramele de la America?... Astă nu înseamnă nimic, dacă s-o ales din nou Roosvelt preşedinte?

– Şi-i ce-i dacă s-o ales Roosvelt preşedinte? Adică prima grijă a lui Roosvelt dacă s-o ales preşedinte, e să se intereseze ce se-ntâmplă cu Izu Melzer?... Americă-i departe, Bertă, şi noi suntem aici! Suntem aici şi-ascultă afară... Nu mai ascultă afară!...

Afară se auzeau tot marşurile de ieri şi tot cadenţa sonoră de paşi.

Berta l-a privit crăcănată, cu milă, strângând din umeri de i s-au clătinat sânii globuloşi pe care tocmai se căznea să-i bage la teasc în soutien-gorge. Triumfând şi în această operaţie, a respirat a doua oară victorioasă. Ea era optimistă.

– Ce s-ascult afară? a întrebat. Cântă? Au să cânte ş-au să tacă!... N-au să cânte mult. Asta spune toată lumea cuminte şi bine informată. Zicea şi Peppi Peretz ieri după-masă la ceai, la Popper. Zicea şi Marcel... Marcel are relaţii... Dă-te te rog la o parte că te-ai aşezat pe ciorapii mei! Mi-ai şifonat şi chiloţii. Parcă eşti urs, Izi, de la un timp încoace, nu om civilizat!...

Izu Melzer s-a mutat de pe taburet pe marginea patului, luându-şi din nou poziţia deprimată, zdrobită, cu amândouă coatele sprijinite pe genunchi şi cu obrajii în pumni. Gâfâind şi luptând eroic, Berta a purces să-şi tragă ciorapii şi chiloţii lila, cu alte figuri inedite de gimnastică. Apoi, în acest drăgălaş şi libertin costum, s-a plimbat prin cameră tot căutând ceva, ridicând haine, halaturi, cămaşa de noapte, un pachet adus mai adineaori de servitoare şi încă nedesfăcut.

– Asta mi se întâmplă mie în fiecare dimineaţă!... a proferat cu necaz, spre-un vinovat invizibil.

Izu n-a contrazis-o. Se întâmpla aceasta în fiecare dimineaţă, într-adevăr. Numai că dimineaţa de astăzi nu mai era ca toate celelal-te. De-ar sfârşi o dată să-şi ia piatra de pe inimă! Nu poate împărtăşi el toate câte le are de spus, unei femei care circulă prin casă numai în chiloţi şi soutien-gorge. Se crede poate că-i Suzana în baie, poate Sulamita, poate Salomeia, poate regina din Saba!... nu vede că e o femeie de o sută de kilograme în chiloţi şi soutien-gorge. Şi când îi altfel îmbrăcată, tot nu-i altfel... Astă-noapte a aşteptat-o. Era sus, la bridge, la Popperi, de unde s-a întors cu nervi, fiindcă a pierdut şi nici n-a vrut să-l asculte. De dimineaţă, de când s-a trezit, asta face. Caută ceva. În

pielea goală căuta ceva. Îmbrăcată pe-un sfert, căuta ceva. Îmbrăcată pe jumătate, tot mai are ceva de căutat. Cum să-i vorbeşti? Cu cine să vorbeşti?

Berta a trecut pe lângă el; a venit îndărăt; iar a ridicat halaturi, haine, prosoape.

– N-ai văzut limba?... întrebă arţăgos şi privindu-l sever, parcă l-ar fi suspectat că el a înghiţit limba.

Fără să-şi descleşte obrajii din pumni, Izu a arătat numai cu bărbia spre şifonieră, unde dedesubt sclipea în întuneric limba metalică pentru tras pantofii.

– Altădată erai mai gentil Izi!... Poţi să te osteneşti şi să mi-o dai!... îl somă Berta, după ce-a încercat s-o scoată cu vârful pantofului de casă şi a împins-o mai adânc, sub dulap. Nu ştii că nu mă pot pleca? Ce vrei să-mi sară un ochi la ciorap?

Izu Melzer şi-a părăsit locul căinărilor şi s-a pus în patru labe să scotocească limba de metal. Atunci şi-a amintit el că astă-noapte, prin vis, tot aşa se aşternuse domnul Ionescu pentru a şterge petele de pe covorul din birou. A oftat mai amarnic, acolo, pe brânci; a scos din tenebrele subdulapului un roşu de buze, un ciorap desperechiat, în sfârşit limba de metal. Ridicându-se şi ştergându-şi scama de praf de pe palme, aştepta măcar o mulţumită de formă. Berta i-a întors spatele curmat de centură, ca să-şi încalţe pantofii prea strâmţi pentru picioarele umflate şi brăzdate de numeroase varice, cu stâmbăturile şi gemetele de suferinţă pe care le ştia el prea bine.

Apoi, trecând la masa de toaletă, a inaugurat o nouă operaţie, mult mai laborioasă şi mai îndelungată, desfundând flacoane, pregătind dresurile ce-i smălţuiau obrazul balonat cu un roz translucid de porţelan.

– Nu se poate vorbi cu tine, Berta!... declară Izu, cu un accent tragic de disperare.

– Cum nu se poate vorbi cu mine?... Vorbeşte, Izi!... Te opresc eu?

– Nu pot aşa!... Eu am altele de vorbit. Chestii foarte grave. Tu-mi zici: scoală-te că te-ai aşezat pe ciorapi! Mi-ai şifonat chiloţii!... Dă-mi limba! Nu m-aplec că-mi sare un ochi!... Altă nu ştii şi nu vezi... Ce am eu de zis, nu-i cu ochi şi cu limbă.

Agitând cimbistra de plivit sprincenile, în mâna dolofană şi căptuşită cu puf roşcat, Berta l-a ameninţat prin oglindă:

– Izi, Izi!... Acum îi dau dreptate lui Marcel. Nu rezişti! Asta-i chestie de rezistenţă. Ia exemplu de la copii, măcar că-s nişte copii.

Cu obrajii In pumni, Izu Melzer a repetat mai întâi cuvintele Bertei, cum vorbea el cu toţi clienţii, ca să câştige timp:

– Ia exemplu de la mine! Ia exemplu de la copii. Aşa un exemplu!... Ce cunoaşteţi voi, ca să vorbiţi?... Bani şi bani! Asta ştiţi. Izi are bani! Izi scoate bani! Totu merge bine... Nu merge deloc bine, Berta.

– Are să meargă, Izi! îl asigură imperturbabilă Berta, retrăgân- du-se doi paşi şi revenind după ce-a controlat de la distanţă şi de-aproape dozajul rozului aplicat pe obrajii care începeau să capete aspectul lampioanelor. Are să meargă! Cum spunea Marcel, care are studii în Anglia. Acum trebuie să stăm ca insectele care-l fac pe mortul. Zice că sunt nişte gândaci aşa de inteligenţi, că-l fac pe mortul dacă-l atingi şi-atunci îl lasă toată lumea în pace... Asta e politica pe care o recomandă el s-o facem toţi. Astă, fă şi tu! Ascultă ce spune un băiat deştept ca Marcel.

Izu îşi pierdu sărita, desprinzându-şi faţa din mâini, uitându-se la Berta cu acreală duşmană în ochi şi gesticulând cu animaţia pe care o punea în combaterea unui concurent insuportabil:

– Mai lasă-mă cu Marcel a vostru! Marcel în sus! Marcel în jos! Marcel spune! Marcel face! Marcel drege! Nu vreau s-aud de nici un Marcel!...

– Poate vrei să zici că-i un prost?... se indignă şi Berta la rândul ei. De-ai fi tu pe jumătate un deştept ca Marcel!

– Care-i deşteptăciunea? Să învăţ şi eu aşa o deşteptăciune!

– Toată lumea cunoaşte... N-am să-ţi spun eu care-i deşteptăciunea lui Marcel!...

– Toată lumea cunoaşte... Ce cunoaşte? Că a moştenit avere de-a gata şi mănâncă de-a gata din ea. Astă cunoaşte!... Îi uşor să fii aşa un deştept. Eu am făcut averea cu prostia pe care o am, ca s-aveţi voi de mâncat cozonac... Şi fiindcă Izu n-o urmat studii în Anglia, fiindcă Izu o tras mâţa de coadă până ce-o prins cheag de parale, fiindcă Izu munceşte ca un sclav, Izu nu-i nici pe jumătate un deştept ca Marcel! Iaca ce-mi serveşte soţia mea de dimineaţă, în loc de cafea cu lapte şi cozonac!

Nu acestea le avea de spus Izu Melzer de două ore de când se perpelea să-şi descarce sufletul şi să-şi mărturisească hotărârile. Dar descoperea cu mirare că nedreapta punere în balanţă cu Marcel Kahn, fecior de bancher şi supus elveţian apărat de toate ameninţările, trecea acum înaintea celorlalte necazuri ale sale oricât erau de amare şi de urgente. Marcel. Marcel Kahn! Toate-s nebune după el, fiindcă Marcel Kahn ştie englezeşte, citeşte ***Times***, poartă smoking şi frac la recepţii, joacă tenis şi fumează cu pipa.

Izu Melzer se mişcase din locul de pe marginea patului şi călca prin cameră cu mâinile în buzunări, uitându-se feroce la Berta, ca astă-noapte, prin vis, la domnul Ionescu.

O vedea din spate; o vedea şi din faţă, prin oglindă, numai în chiloţi, centură şi soutien-gorge, cu planturoasele-i carnaţii revărsate din toate chingile, cu şoldurile scurte şi curbe ca două şunci, cu braţele bombate din umeri ca altă pereche de şunci. Berta îşi stropea sub- suorile rase cu pulverizatorul; le-a pudrat pe urmă cu talc. Asta găsea ea că-i treaba cea mai

importantă şi mai urgentă de isprăvit! Parcă n-ar fi fost niciodată vânzătoarea modestă la un magazin de manufactură din Lipscani, cum era când a luat-o de nevastă fără un gologan de zestre. Parcă n-a mai fost tot ea, fata subţire şi dezgheţată, harnică şi săritoare, din odaia cu chirie de pe calea Văcăreşti, unde gătea singură mâncarea la Primus şi îl aştepta să vină vineri seara de la alergăturile în provincie, lihnit şi rupt de oboseală, cu geamantanele de eşantioane şi mărfuri cărate în tramvai, la remorcă. Atuncea el vorbea, şi ea tăcea. Îl aştepta la geam, îi ieşea înainte, îi călca hainele, îi cosea nasturii şi-i spăla rufele într-un lighean. Lucra până la miezul nopţii la butoniere, pentru un croitor din Smârdan, ca să-şi câştige singură un supliment de venit din care-şi făcea rochiţe ieftine şi cu aşa un gust parizian, de se mirau toţi prietenii ce elegant se îmbracă soţia lui Izu Melzer din mai nimica. Şi dacă se întâmpla atunci o ceartă între dânşii, dacă era el prost dispus fiindcă i-au mers anapoda afacerile în cursul săptămânii, dacă îl toca ea să meargă sâmbătă şi duminică la matineu, la cinematograf; bătea cu pumnul în masă, spărgea o scru- melniţă, o ceaşcă, o farfurie eftină – şi discuţia se încheia. Asta o învăţase el de la un bunic al lui Froim Melzer, de la Reb Josua Amram, care a venit direct din Galiţia cu iamurcă şi caftan şi a trăit până la 102 ani. Spunea Reb Josua Amram: „Nu lăsa să fiarbă furia şi supărarea în tine! Asta-i otravă care lucrează pe dinlăuntru... Sparge ceva! Dacă spargi, îi ca o luare de sânge... Te răcoreşti, plus mai ştie şi nevasta că este un bărbat în casă!... Sparge ceva...” Spărgea o ceaşcă, o farfurie... Şi adevărate se dovedeau zisele lui Reb Josua Amram... Îndată avea linişte în casă. Berta culegea în genunchi cioburile, se retrăgea într-un ungher plângând şi cerându-şi iertare... Venea singură să-l împace şi aşa se dădea pe lângă dânsul, de mai că torcea ca o mâţă!... Două, trei luni, nu mai era vorba de cinematograf şi de matineu; adunau ban cu ban,

economiseau, chibzuiau, sfătuindu-se şi plănuind ca o riscată lansare de întreprindere, cum să se mute în două camere din una singură, fiindcă o aşteptau pe Clara. S-au mutat, şi Berta a născut singură când el era pe drumuri şi singură a alăptat lucrând la butoniere şi erau fericiţi în calicia lor.

Acestea le-a uitat, Berta cea de la oglindă, care-şi zugrăveşte obrazul ca un lampion de la serbare veneţiană. Acum plesneşte în centură, nu mai pomeneşte decât despre ceaiuri şi teatre, doarme până la 10 dimineaţa, şi-a aflat boli care cer vara o lună de Călimăneşti şi alta de mare, la Rex. Acum iarna se îmbracă în costum de schi care-i umflă bucă dila dos ca un dovleac turcesc, din cei de la plăcintărie, când mâncau ei felii coapte ca un desert foarte de lux, nu cozonac şi doboştort. Se îmbracă în costum de schi şi se întoarce de la Predeal cu vânătăi, după ce-a fost acolo râsul şi ocara sportivilor tineri, pehlivani şi obraznici: „Iacă vine Berta Melzer cu tancul!" Asta spun şi râd!... Cum s-a aplecat unul dintre dânşii astă-iarnă s-o ridice de-o aripă cu prefăcută gentileţe, când se zvârcolea într-o râpă cu picioarele în sus; a ridicat-o şi îndată i-a dat drumul din nou, înadins, să cadă în râpa de alături, clempănind din lopeţile schiurilor ca o caradaşcă răsturnată pe spate, nu ca un gândac care-l face pe mortul de deştept ce-i... Acum îi primeşte pe bătrânii din Dudeşti, numai când nu-i nimeni străin în casă şi-i sileşte să plece după o jumătate de ceas, vorbindu-le înţepat şi de sus, stropind în urma lor cu pulverizatorul fiindcă au lăsat miros de lacherdă şi ceapă, de prăvălia lor calică unde-a crescut. Pe cei doi copii, Clara şi Bubi, i-a nărăvit la pretenţii şi mofturi ca odraslele de bani gata. Şocolată dimineaţa! Cacao la cinci! Rochii peste rochii. Slugi peste slugi. Pune-te masă, scoală-te masă!... Cheltuiesc în două săptămâni, cât le-ajungea să trăiască într-un an la începutul căsniciei. Asta-i Berta lui de-acum!... Iar într-un ceas când îl strânge viaţa de gât, strânge şi ea din umeri, se

parfumează cu pulverizatorul şi se pudrează cu talc, îi vorbeşte politică despre Roosvelt şi despre gândaci care-l fac pe mortul, îl măsoară prin oglindă şi-l compară cu Marcel Kahn, ca să-i spună că nu-i nici pe jumătate aşa de deştept ca Marcel Kahn. Asta-i Berta lui de-acum, pentru care a stat de ieri după-amiază până la două noaptea, închis în birou să-şi facă socotelile şi să-şi pună în rânduială actele, acceptele, contractele, ca să-i asigure traiul liniştit măcar pe doi ani în lipsa lui; Berta pentru care se pedepseşte el de două ceasuri cu teamă să-i mărturisească la ce hotărâre a ajuns. Adevărat că-i un prost.

Păşind dintr-o parte în alta, Izu Melzer trece cu ochii de la Berta la mobila de paltin creţ şi îşi aminteşte că a cumpărat-o după prima lui afacere mai bănoasă, cu firma Aristide Manase Barzilai din Salonic. Covorul de pe jos, marfă garantată cu vechime de trei sute de ani, l-a cumpărat după afacerea cu firma Levy & Levy din Smirna. Inelul cu briliantul cel mare de la degetul Bertei, opt carate, după afacerea cu firma Iacob van Sugarmann din Amsterdam. Brăţara Bertei de pe toaletă, după afacerea cu firma H. Polack & Iacovsky din Varşovia. Unde întoarce ochii, e ca o factură achitată a nopţilor cât a pitrocit el riscurile şi profitul pe hârtie; a zilelor cât a alegart la ministere, a stat agăţat de pâlnia telefonului ca un peşte în undiţă, aşteptând răspunsuri şi tremurând că toate s-au dat peste cap; a comisioanelor pentru care s-a tocmit; a intervenţiilor pe care le-a plătit, ca s-aducă acasă, Bertei şi copiilor, îndestularea aceasta după ce o afacere sfârşea cu bine şi câştig. Pentru ce bucurie? Ca să afle că nu-i nici pe jumătate aşa de deştept ca Marcel Kahn! Adevărat că-i un prost de care poate să râdă şi Marcel Kahn!

– Ai sfârşit de plimbat, Izi? Mă enervezi!...

Berta întrebase îmbrăcându-şi rochia peste cap şi zbătându-se ca o focă obeză şi ciungă pe uscat, fiindcă nu izbutea să-şi bage braţele în mânecile îndoite. Dosul

proeminent, de formidabile proporţii cu toată centura de-o utilitate iluzorie, se agita ondulând, atât de comic, încât Izu Melzer aşa necăjit şi obidit cum era, abia a rezistat ispitei să nu-i aplice o talpă zdravănă, icnită, cu sete, care să-i răcorească amarul. Altceva nu merită, Berta lui de azi! Călcă însă mai apăsat, stăpânindu-şi asemenea porniri neserioase, într-un asemenea serios ceas. Călca şi paşii scârţâiau când ajungea pe porţiunea de parchet gol, dincolo de marginea covorului de Smirna, garantat marfă antică de trei sute de ani.

– Mă enervezi, îţi zic! pufni Berta scoţând capul triumfal prin gura rochiei şi trăgând în jos stofa cu smuncituri energice peste primul obstacol de fortificate mameloane ale sânilor. Ce ai azi, Izi?... Nu poţi sta un moment liniştit?

– Să-l fac pe mortul? întrebă Izu cu o strâmbătură amară a buzelor, care voia să fie râs. Să-l fac pe gândacul cel inteligent?... Gândacul cel mort, pe care-l lasă toată lumea în pace?...

– Fă-l, Izi, pe cine vrei! Numai nu-mi scârţâi în cap. Cine mai poartă azi ghete cu scârţ?

– Lui domnu Marcel al vostru nu i-au scârţâit niciodată ghetele?... vru să afle Izu, privindu-şi încălţările solide şi noi, cu care va cutreiera el jumătate de planetă spre New-York, Chicago, peste câteva zile când are să pornească via Constanţa-Istambul-Pireu-Smirna.

– Să ştii că nu!!... El îşi face ghete la Londra... Şi costumele tot la Londra. Tot ce-i pe el, e de la Londra, British made!

– Şi eu mă îmbrac la hala de vechituri?

– Acuma nu. Da-i tot ună!... Nu se cunoaşte. Poţi să iei lecţii de la Marcel. Marcel dă lecţii pe gratis... Curs seral pentru adulţi. Tot zici că n-ai ce face pe-aşa nişte vremuri!...

Berta surâdea imbecil de aceste foarte isteţe spirite şi de mutra caraghioasă a lui Izu când se-nfurie ca

acum. Surâdea cu pulverizatorul într-o mână şi cu pompa de gumă în cealaltă. Izu Melzer a văzut roşu înaintea ochilor, cu toate că pulverizatorul şi pompa erau dintr-o garnitură de toaletă verde-jad, oferită cadou Bertei la aniversarea căsniciei lor, după ce şi-a încasat partea din afacerea cu firma David & Joja Feckete din Budapesta. A văzut roşu, a înşfăcat pudriera de pe toaletă şi, după reţeta lui Reb Josua Amram cam prea de mult căzută în desuetudine, a izbit-o pe parchet, prefacând-o în ţăndări şi răcnind:

– Sfârşeşte cu Marcel, că m-ai înnebunit, Bertă!... Acum sfarm tot ce-i aice!... Tot ce se vede!

Berta nici n-a tresărit. Continua a surâde cu ochii la norul de pudră care a izbucnit din granata verde şi se înălţa în valuri creţe de conopidă spre tavan, parcă admira un fenomen foarte curios şi interesant. Atât a spus:

– Costă opt mii de lei!...

Şi a început să apese para de gumă, împroşcându-şi rochia cu bura măruntă a apei de toaletă. El s-a năpustit să-i smulgă şi pulverizatorul din mâini.

– Costă douăsprezece mii nouă sute nouăzeci şi opt lei!... l-a avertizat, întinzându-i flaconul verde şi para cu canaf de mătase. Sparge, Izi! Sparge!... Garnitura tot îi desperecheată de-acu!

Braţele lui Izu Melzer au căzut de plumb, de-a lungul trupului.

– Poţi zice c-ai făcut şi tu o afacere pe ziua de azi!... nu-l slăbi Berta. Ca să nu te mai plângi că-i stagnare şi dezastru pe piaţă.

– Berta!

– Ce-i cu Bertă! Poate că vrei să mă strângi şi de gât, de te uiţi cu aşa nişte ochi?... Izi! Izi!... Astă-i o lecţie! Te-a costat numai opt mii de lei. Ieftin! Face, pentru ca să recunoşti şi tu că nu ştii să-ţi păstrezi nervii. Astă se cere azi, şi astă n-ai tu!... Are dreptate Marcel...

Izu Melzer, simţind că e primejdie să devie un asasin, a plecat scârţâind apăsat şi trântind uşa de-a răsunat până la Constanţa-Istam- bul-Pireu-Smirna.

Dincolo, în birou, a dat ochii cu petele negre de pe covor, pe care nu le ştersese domnul Ionescu prosternat în genunchi, cum se petrec toate numai într-o imposibilă lume de vis. Petele erau la locul lor. Două dâre negre, împletite, ca doi pui încolăciţi de viperă.

Iar afară se auzea ropotul cadenţat al paşilor şi tot marşul de ieri.

V

APARTAMENTUL 24

– Ieri, cum de nu ne-am gândit noi, Amanda, să-l invităm şi pe fratele Evghenie la dejun?... Păcat!...

– Două zile una după alta?...

– Şi trei!... Şi patru!...

– Are să creadă că vrem să-l instalăm aci cu sila, să-l confiscăm, fiindcă ai interes de el... se dădu cu părerea Amanda, păstrând un aer distrat şi răsucindu-şi verigheta pe deget.

Mihai Pandelescu a lăsat jos ceaşca cu cafea şi a luat balonul de coniac, să-l încălzească în cupa vastă a palmelor. După ce i-a admirat culoarea şi transparenţa în zare, după ce i-a savurat buchetul cu nările dilatate, a mărurisit:

– Chiar am de gând să-l instalez aci...

– Aci?

– Aci! Nu în apartamentul nostru. În bloc. Şi nu pentru interese, deşi procesul lui, dacă-l câştig – şi-l câştig sigur! – înseamnă două milioane onorar pe puţin. Onorarul e una şi prietenia e alta!... Îl instalez, îl confisc, ca să fim mai aproape. Din nou, după douăzeci de ani, inseparabilii Castor şi Pollux... Am pus ochii pe-un apartament de la etajul opt. Unde stau nişte disperaţi, un aşa zis autor dramatic, aşa ceva. Apartamentul 86... Ezitam. Acum m-am decis. Intru în tratative cu proprietarul. Îl cumpărăm pe numele tău; chestie de fisc... Mai eludăm impozitul pe venituri... Iar de evacuat chiriaşii, las' pe mine! Atâta drept cunosc eu, ca să scot nişte locatari dintr-un apar-tament cu drept ori fără drept... Îi evacuăm şi-l instalăm pe Eugen... La Sfântul Gheorghe, gata-i treaba!... Ce zici, mânzule?... De ce taci?

Singurul lor invitat la dejun, Mironel Codrea, a surâs indecis. Rosti cu gândul în altă parte:

– Regret că am pierdut ocazia să-l cunosc şi eu pe domnul Candiani. Ar fi fost într-adevăr...

S-a oprit. Pe sub masă, din nou a simţit pantoful Amandei apă- sându-l stăruitor. Aceasta se petrecea a cincea, a şasea oară de când a început dejunul şi nu pricepea în ruptul capului rostul imperioaselor semnalizări.

Mihai Pandelescu se răstigni pe spatele scaunului şi sorbi încet prima înghiţitură de coniac.

– Extra! Aprobă plescăind. Ştie fratele Evghenie, ce e aia gust subţire.

Apoi adresându-se lui Mironel Codrea:

– Ai să-l cunoşti, mânzule! Şi te asigur c-o să rămâi încântat. E un om dintr-o ştofă de altădată. Dinainte de celălalt război... Întreab-o pe Amanda. Nu s-a prezentat aşa cum ţi l-am descris eu, Amanda?

– Mnda...

– Mnda, cu rezervă? se miră Mihăică.

– Cu nici o rezervă... Mă gândeam în altă parte...

– Lasă gândurile în altă parte! o îmbie el, pipăindu-i dezmierdat şi posesiv braţul cu palma. Fii aci, cu noi!... Confirmă şi tu... Nu-i un om rar acest amic al meu, care pierdut a fost şi l-am găsit?... Să nu mai vorbim de verva lui de ieri şi de toate câte mi le-a istorisit, ca un vântură lume ce-a rămas; Dar văzuşi, azi?... Când ai mai primit tu un asemenea morman de flori? O tonă!... Şi când am mai primit eu de ziua mea, o asemenea raritate?... Şase butelii de fină Napoleon. Şase, nu una!... Desigur, toată provizia adusă cu el din Belgia... Acesta e omul!... Păcat că nu-i cu noi, să degustăm împreună câţiva stropi din licoarea care merge la inimă, nu la stomac...

Mihai Pandelescu a răsucit sticla veche, rudimentară, prăfuită, cu eticheta scrisă de mână, cum cere datina acestor prea rarisime băuturi.

– Păcat! mai repetă, punând-o la loc cu precauţie.

– Bine, Mihăică!... propuse insinuant Amanda. Dacă vine cumva spre seară, la ora vizitelor, îl reţinem la cină... Nu-i o problemă de stat...

Clătinând din cap, Mihăică nu s-a consolat cu asemenea soluţie.

– Altceva! E altceva, Amando!... Cu alţi invitaţi, cu lume amestecată, obligaţii, persoane ceremonioase; nu-i totuna. Acum, la dejun, în intimitate, avea tot hazul!... Diseară?... Două zeci şi patru de tacâmuri, toasturi, avocaţi şi magistraţi; e-o lume necunoscută pentru el... Ia mai dă-mi, te rog, telegramele şi cărţile de vizită, dragă Amando, să văd ce şi cum...

Amanda s-a ridicat şi a mers plutitor în rochia de catifea neagră, până la mesuţa cu tava de argint, unde de astăzi-dimineaţă se adunau telegramele şi cărţile de vizită cu felicitările de rigoare. Clienţi, colegi de barou, magistraţi vagi amici, în termeni tot atât de vagi şi stereotipi, urau ani mulţi, sănătate, prosperitate şi fericire avocatului Mihai Pandelescu. El şi-a potrivit ochelarii pe nas şi le-a trecut pe toate în revistă cu o evidentă satisfacţie, exclamând:

– Vezi bine, hehe! Nu mă uită nici decanul baroului! Nici prodecanul! Nici primul-preşedinte al Curţii de Apel... Nici secretarul general de la Justiţie!... Hehei!... Trenul lui Mihăică!... Personal încet, dar sigur...

Mai fuseseră şi plocoane de la clienţi rurali: moşieri, arendaşi, ţărani, şi negustori. Curcani, gâşte îndopate, damigene cu vin, şunci şi burdufe de brânză. Pe toate le-a luat în primire Mihăică la vreme, le-a pipăit, le-a aşezat cu mâna sa la cămară. Nici o atenţie însă nu era de calitatea pe care-a dovedit-o fratele Evghenie. Cum de nu s-a gândit să-l invite? Să povestească el drăgaica de la Braşov, ca să aibă de ce râde şi Mironel Codrea, mânzul.

Mironel Codrea, mânzul, cu o mână pe paharul de coniac, privea preocupat în fumul ţigării. Lipsise ieri toată ziua de-acasă. Astăzi- dimineaţă, la fel. A venit direct de la bodegă, de la Dragomir, unde s-a încurcat cu nişte foşti camarazi de arme pe care nu-i văzuse de vreo trei ani. A sosit chiar cu întârziere. N-a avut prilej o singură clipă să rămână în patru ochi cu

Amanda. Şi de-atunci, privirile, semnalizările de pantof, tăcerile ei, întreruperile ei când vrea să vorbească, toate indică o alarmă pe care n-ar justifica-o nimic, după beatitudinea placidă a lui Mihai Pandelescu.

Încercă să descifreze vreo disimulată ameninţare pe figura omului frunzărind teancul de telegrame şi felicitări. Nimic deosebit. Obraz congestionat după o masă prea copioasă, unde s-a servit din fiecare fel de două ori. Deplina mulţumire de sine, de totdeauna. Astăzi mai îmbrăcase şi straie solemne. Haină neagră, pantaloni în dungă, cămaşă cu gulerul tare. Îl cam strângea gulerul, după guşa şi ceafa gelatinos revărsate. Poate de aceea se iviseră în obraz două plăci vinete, ca o eczemă, cu vinişoare sanghinolente la suprafaţă. Acum cască, l-a doborât digestia.

– Ce faci după-amiază, domnule Rony?... a întrebat Amanda, mereu răsucindu-şi verigheta de pe deget.

Privirea apăsată îi dicta un răspuns. Dar care?

– Nimic deosebit... a răspuns într-o doară, Mironel Codrea.

– Atunci rămâi cu noi... Am să te rog să-mi dai un mic ajutor, în preparativele pentru diseară.

– Cu toată plăcerea... Gata de luptă!... declară campionul de la Braşov.

– Lasă omul în pace!... interveni în discuţie Mihai Pandelescu, clasând afectuos telegramele şi cărţile de vizită pe tăviţă, împingân- du-le apoi la o parte şi căscând a doua oară. O fi având şi el chestiile lui, drăgaicele lui!... De ce să-l confiscăm?... Pe el adică de ce să-l confiscăm?... Asta-i mai mult decât confiscare... Captaţie! ***Captatio bene-volentiae!***... Nu e destulă corvata de diseară?

Mironel Codrea aşteptă semnalizarea Amandei, înainte de a se pronunţa. Gestul din ochi şi apăsarea pantofului i-a poruncit: rămâi!

El s-a conformat:

– Nici vorbă de corvată... Cum? Pot să fiu şi eu o dată util cu ceva şi atunci să dau bir cu fugiţii?...

– Bagă de seamă! îl ameninţă cu paharul, râzând gros, Mihai Pandelescu. Nu fi imprudent, mânzule! Cu femeile nu ştii la ce te poţi aştepta, o dată ce-ai apucat să promiţi. Parcă te văd încins cu şorţ şi bătând la maioneză.

– O fac şi p-asta cu frenezie!... se oferi mânzul.

Amanda a golit paharul de coniac prea repede – al câtelea? – şi l-a asigurat că ameninţările sunt mult mai mici şi inofensive:

– O să mă ajuţi să scriu cărţile de vizită pentru locuri... Ştii, scrisul meu ieroglific!... Şi stai în birou pentru telefoane, cât am să fiu ocupată cu datoriile mele de amfitrioană... Ne-au omorît telefoanele de astăzi-dimineaţă! Din zece în zece minute...

Telefonul suna din nou.

Amândoi nu s-au mişcat, sperând că se va ridica Mihăică, să-i lase în sfârşit singuri. Dar Mihăică a căscat a treia oară, plimbând ochi coagulaţi de rumegător la tortul, fructele şi paharele de pe masă.

– Nu mă mişc, nici dacă-i primul-preşedinte de la Casaţie! anunţă. Am şi eu drept la o zi de repaos, mai ales după cele ce mă aşteaptă de la cinci încolo, până la două-trei din noapte.

– Uite! Ai ocazia să intri în exerciţiul funcţiunii, domnule telefonist!... îl îndemnă Amanda pe Mironel Codrea, surâzând ca de-o corvată puţin distractivă, dar pe care o merita eternul lor conviv şi muşcând senzual dintr-o piersică savant curăţată de pieliţă.

Mânzul s-a precipitat să-şi inaugureze misiunea de telefonist. Amanda îşi ştergea de pe buze cu vârful limbii un strop roşu din mustul piersicii, zâmbind cu gândul departe, mai departe de biroul telefonistului, la Braşov. Mihai Pandelescu a obiectat flegmatic:

– Cam exagerezi, Amanda dragă!... Acum îl făcuşi şi telefonist... Noroc că e băiat bun, mânzul!...

– Dacă nu-i place, nu-l sileşte nimeni. Nu l-am confiscat noi!... Ne caută el!... vorbi Amanda cu o prefăcută indiferenţă.

Şi a mai golit restul din paharul de coniac, fiindcă avea nevoie să se ameţească şi să prindă curaj pentru planurile care-i jucau în minte.

Întrebă, începând să cureţe altă piersică:

– Mihăică, tu nu te odihneşti niţel?

– Ba, drept să-ţi spun, mă cam răzbi oboseala... Prea mult mă- ndopaşi!... O să mă pun la regim de luni... Încep să nu mă mai încapă hainele...

– Îţi moi eu deocamdată două buline de carbonezie. Faci nani un ceas... Pe urmă un duş şi eşti gata pentru vizitele care-au să înceapă pe la cinci...

N-a mai aşteptat încuviinţarea. A sunat şi a poruncit slujnicei toate preparativele. Mironel Codrea se întorcea de la telefonul din birou, ciugulind în treacăt petalele unei flori din cele trimise de Eugen Candiani.

– Ei?... Întrebă flasc Mihăică. Cine, ce şi cum?

– Avocatul Traian Alexandrescu-Tralex... Se scuză că nu poate veni să te felicite personal, fiindcă are un patron în familie. L-am notat în bloc.

– Unul mai puţin... făcu Mihăică, ridicându-se cu un geamăt şi întinzându-şi vesta gata să plesnească în nasturi pe abdomenul voluminos. Se scuză domnul Tralex?... O să mă scuzi şi tu pe mine, mânzule!... Eu sunt gloabă mai bătrână. Ca să rezist la cursă lungă, îmi acord o oră de repaus. Trec în refacere!

Contemplă florile fratelui Evghenie, despărţite în trei vase, care dădeau un aspect festiv holului şi sufrageriei; găsi necesar să-şi acopere retragerea cu o glumă cleioasă.

– Ia seama, mânzule!... Când mă trezesc, să te găsesc cu şorţul la gât şi bătând maioneza. Aşa păţeşte cine intră în graţiile Amandei... E teribilă!

A râs de unul singur şi a intrat în dormitor. Amanda îl însoţi, iar din prag a spus invitatului, tratându-l în oaspe subaltern:

– Poţi aştepta în birou, te rog. Aci am sunat servitoarea să strângă... Vă incomodaţi reciproc.

Mironel Codrea a trecut docil şi îngândurat în birou.

Abia aprinse ţigara, când a năvălit pe uşă aceeaşi Amandă care îi vorbea distrat şi cam ironic, ca unui musafir de categorie inferioară, căzându-i acum în braţe, încleştându-i gura, strivindu-l sub o ploaie de frenetice demonstraţiuni drăgăstoase, dar ceva mai puţin sonore şi complete decât în camera de la Braşov. Toată reţinerea, cu măsurate vorbe şi gesturi, de două ore, se răzbună într-un lacom sărut, în solemnul birou cu biblioteca masivă şi severe tomuri de legi şi jurisprudenţe. Mâinile Amandei îl cuprindeau după gât cu mai înfiorată patimă decât i-o ştia, valvele buzelor l-au înăbuşit.

– Ce e cu tine, Amanda? întrebă el zâmbind şi purtând-o în braţe, să se aşeze în fotoliul favorit al lui Mihai Pandelescu, unde cu ochelarii pe nas şi în pantofi de pâslă, se instalează el seara să citească pe îndelete gazetele. Ce se întâmplă cu tine?

Amanda a subliniat:

– Cu ***noi***.

– Cu noiî De ce cu noi?

– Neprevăzutul de care mă temeam! Pe care-l presimţeam.

– Nu există nici un neprevăzut!...

Vorbind şi continuând a zâmbi, el îi gâdila cu degetul mic puful catifelat de la colţul buzelor, ştiind că aceasta o enervează. Apoi se înclină să-i sărute colţul acela, pe care îl proclamase al său. Ea s-a răsucit cu un tremur în tot trupul şi s-a ridicat cu o subţire dungă de hotărâre între sprincene:

– Ajunge, Rony! Să fim cuminţi... Avem timpul măsurat şi am să-ţi spun ceva foarte, foarte grav... Ca să te convingi că din nefericire este un neprevăzut.

A aprins o ţigară şi a luat loc în faţa lui, pe celălalt fotoliu, nu alături, pe braţul jâlţului unde se afla

Mironel Codrea. L-a privit mai întâi lung, întrebându-se cum are să-i primească decizia.

Mironel Codrea fuma şi zâmbea.

În ochii albaştri, pe obrazul mat şi dur, de sportiv, nu tresărea nici o umbră de îngrijorare. Calmul cel mai desăvârşit. Maşinal îşi netezea cărarea părului blond; îşi pipăi cravata cenuşie; reverurile hainei de culoarea prunei brumate. O mică şi îngustă cicatrice în obraz, ceva mai lucie şi mai albă, suvenirul unui accident de bob, era singurul stigmat al vreunui neprevăzut în această figură perfect proporţionată şi dominând orice reflex al agitărilor lăuntrice. De altfel, o cicatrice care nu-i stătea de loc rău; se integra chipului; Amanda nici nu şi-l imagina fără semnul acela pe care îl căuta adesea cu buzele. Dar ce ştia ea, cu adevărat, din tot ce se petrece în sufletul lui Rony, ce gândeşte, ce se întreabă, sub masca aceasta zâmbitor impasibilă? Era un amant foarte docil, între patru ochi foarte amuzant şi insaţiabil, foarte gingaş cu ea – dar mai departe?... O clipă a părăsit-o curajul întreţinut cu paharele de conaiac la sfârşitul dejunului. I s-au părut nebuneşti hotărârile de astă-noapte. Măcar de-ar cruţa-o de-un răspuns brutal! De i-ar lăsa o portiţă deschisă amăgirilor, amânând, cerând timp şi invocând pretextele pe care le inventează bărbaţii în asemenea împrejurări. Acestea le gândea cu o mare istovire în trăsăturile senzuale şi în ochii magnifici, după toată zbuciumarea şi insomnia de douăzeci şi patru de ore, răsucind verigheta de pe deget, scoţând-o, citind inscripţia gravată din interior, jucând-o pe vârful degetului mic.

– Aştept, Amanda... zâmbi Rony.

O privea şi el, dar altfel, cu o desăvârşită linişte, scuturând lenevos scrumitl ţigării.

Amanda a închis ochii şi a întrebat într-o suflare, ca atunci când se arunca de pe trambulină la Lido, în apa prea rece:

– Rony, eşti gata să pleci cu mine? Vrei să mă iei cu tine?... La tine?...

– Hai! a răspuns el. No, hai!

Şi a făcut o mişcare de pe fotoliu, ca şi cum ar fi fost gata să plece chiar acum, chiar aşa.

– Adevărat?

– Tot ce poate fi mai adevărat!... întări el cu acelaşi reţinut zâmbet, cum ştia să-i rămână enigmatic, cu o zonă întotdeauna secretă, plină de surprize, fie şi după nopţi ca acelea de la Braşov.

Amanda a zvârlit ţigara, ca să-i lunece din nou în braţe, potopin- du-l sub sărutări, căutându-i cicatricea lucie cu buzele, răscolindu-i părul, în expansiuni zvâcnite şi juvenile, care nu aveau întru nimic a face cu amfitrioana inefabilă de mai adineaori, doamna cu gesturi lente şi mers plutitor. Căci amândoi păstrau faţă de lumea cealaltă – şi faţă de dânşii – un alt fel de-a fi, care era poate departe de adevărata lor fiinţă, dar numai arar şi-o dezvăluiau pe deplin. Prea serafica şi suverana Amandă a lui Mihăică, trecut în refacere, îl scutura de reverurile hainei pe Rony, într-un tumult de întrebări, exclamaţii, nerăbdări, mirări, toate în explozii pasionate, ardente, fără şir:

– Adevărat, tu, Rony? Adevărat!... Hai! Zici: Hai! Pot evada de aci?... Mă iei?... Aşa, fără să întrebi de ce?... Ai spus: Hai!... Destul atât?... Şi eu care mă temeam!...

El a înălţat-o pe braţe şi a aşezat-o la loc în fotoliul său, a desfăcut pachetul de Tomis şi i-a pus o nouă ţigară în gură, i-a apropiat flacăra chibritului şi a spus cu acelaşi liniştit zâmbet:

– Acum povesteşte, Amanda... Aştept.

Amanda nu ştia cum să înceapă şi de unde, posedată de deliranta uşurare a temerilor sale de astă-noapte:

– Toate din pricina acestui Eugen Candiani!... Fratele Evghenie, al lui. Mihăică... Nu!... Toate din pricina Braşovului... De astă-vară, când am fost trei zile la Braşov... Cele trei zile ale noastre de la Braşov... Înţelegi tu?

– Cam greu să înţeleg, Amanda... N-am aptitudini de oracol.

– Stai, să încep altfel!... Ţii minte vecinul nostru de cameră de la Braşov? De cameră şi de masă?... Domnul cu mustaţa căruntă care ne privea şi l-am surprins de câteva ori surâzând... Ţi-l aminteşti?...

– Aproximativ.

– Acel domn era Eugen Candiani. Fratele Evghenie al lui Mihăică..!

– Ai-ai! a izbucnit el în râs, părăsind impenetrabila-i mască. Să mai spui că viaţa nu-i plină de neprevăzut!

– Cine spunea? a râs cristalin şi Amanda.

Rony şi-a cerut iertare, reluându-şi liniştit ţigara şi masca.

– Pardon! Fac ***mea culpa***... Şi?

– Şi!... Şi aci începe tragicomedia. Căci e o tragicomedie, Rony! N-ai să pretinzi că nu!...

— Nu mai pretind nimic. Odată ce-am intrat în domeniul neprevăzutului, toate neprevăzuturile sunt previzibile...

Amanda a vrut să se ridice şi să vină lângă el. S-a reţinut, privind la pendulul din perete. A spus:

– Îţi vine să râzi, Rony!... Acum îmi vine şi mie să râd, când nu mă mai tem... Dar nu ştii prin ce-am trecut toată ziua de ieri, toată noaptea, astăzi-dimineaţă!... Te-am căutat cu telefonul acasă. La toţi cunoscuţii... N-aveam cui să spun şi trebuia să par ca întotdeauna, să râd, să discut şi să pregătesc acest sardanapalic festin al lui Mihăică pentru diseară. Cu o dublă teamă: de el şi de tine...

– De mine? Mersi!...

În glasul lui Rony era însă o undire indulgentă de râs, nu reproş. Iar Amanda a adăogit:

– Încă triplă teamă! Nu dublă. Teamă şi de domnul acela Candiani, fratele Evghenie al lui Mihăică...

Mironel Codrea, sprijinindu-şi bărbia în podul palmei, o privea stoic, cu alţi ochi. Pe jumătate în

glumă, pe jumătate în serios, a avertizat-o inaugurându-şi autoritatea de viitor soţ:

– Amanda, când ai să fii nevasta mea, primul lucru pe care am să-l fac...

– Ah! Mai spune aşa, Rony!... Mai spune!... Ce-ai să faci tu, în primul rând?...

Rony n-a ţinut socoteală de întrerupere:

– ...am să te oblig să urmezi un curs de stil şi compoziţie, de retorică. Un curs cât de elementar. Ca să înveţi a expune faptele într-un mod măcar aproximativ inteligibil: cu introducere, dezvoltare, concluzie...

Ea nu s-a putut abţine să nu sară iarăşi din fotoliul său, ca să-l sărute, să-i strângă fruntea între sâni, să-i prindă apoi tâmplele în palme, privindu-i cu nesaţ în ochi, urcată alintat în genunchi pe genunchii lui.

– Tu, Rony!... Adevărat?... Nevasta ta?... Când am să fiu eu nevasta ta?... Fii sigur că am să urmez orice curs vrei, când am să fiu nevasta ta!...

– Te rog!... Fără exces de zel... orice curs, în afară de cursurile pe care le-ai urmat cu mine în particular. Cred că nu mai ai nevoie de nici o clasă complementară, suplimentară, specială?...

– Nu, Rony! se alintă ea iarăşi, plecând ochii cu o pudoare de mieluşeaua Domnului.

„Curios! – descoperi Mironel Codrea. Acum parcă încep să nu-mi mai placă alintările acestea, care-i dădeau atâta farmec, acolo, la Braşov!... Nici nu ştiu câţi ani are. E copilăroasă cu adevărat? Ori şi-a făcut un gen înadins pentru mine?”

Ridicând-o de pe genunchi cu braţele-i puternice, şi aşezând-o alături ca pe-un obiect, vorbi:

– Acum, te rog, Amanda! Fii rezonabilă şi lămureşte-mă. Fiindcă tot n-am priceput nimic... A făcut acest individ, acest Candiani, vreo aluzie?... Te-a recunoscut? Şi-a permis?... Stai cinci minute liniştită şi povesteşte-mi...

Amanda s-a întors la locul său şi a încercat o reconstituire, cam sincopatică, a evenimentelor din ajun:

– În fine... Acest frate Evghenie al lui Mihăică, soseşte ieri... Stau în birou... Discută... Povestesc... Pardon!... Uitam! Uitam principalul, ca în anecdota cu negrul, sacul de nuci şi naufragiul... Uitasem nucile...

– Amanda, este nevoie să începi cursul chiar de astăzi! Am să-ţi dau să copiezi cu ieroglifele tale o istorisire din Abecedar, de două- sprezece rânduri. Să vezi că şi păţania lui Nicuşor cu sănioara, are o suită, introducere, tratare, încheiere... Lasă nucile şi revino la fapte.

Amanda a făcut o sforţare să descopere un fir cronologic povestirii:

– Da!... Principalul era că Mihăică a vrut să-i facă o surpriză prietenului pe care nu-l văzuse de douăzeci şi ceva de ani. Nu i-a spus că e însurat... Trebuia să apar numai la masă... Unde-am lăsat povestirea?... Da, i-am lăsat aci, în birou... Erau aci... Ce-or fi vorbit? ce-or fi istorisit? nu ştiu... Destul că acest Candiani, de unde până unde, îşi aduce aminte şi de vecinii de astă-vară, dc la Braşov. Vecinii eram noi. Tu şi eu...

– Am înţeles, Amanda!... Renunţă la paranteze...

– Renunţ! ... Îşi aduce aminte şi povesteşte. Fără nici o intenţie. Ca o simplă întâmplare, care-l amuzase...

– Măgarul!...

– De ce, Rony?... Îl cred şi eu!... Avea ce povesti!... Cele trei nopţi ale noastre... Îţi aminteşti că ne-am pomenit şi cu patul dărâmat sub noi?

– Aceasta, tu nu numeşti paranteză?

– Nu, Rony! Accident! A fost accident... Un accident de toată nostimada... Ţii minte cât am râs atunci? În mijlocul camerei, jos pe covor, stăteam turceşte, goi şi râdeam...

„Curios! – gândi iarăşi Mironel Codrea. Acum nu mi se mai pare defel că a fost un accident de toată nostimada. E o cinică! N-ar trebui să-şi mai amintească despre aşa ceva!” O invită rigid:

– Urmează, te-rog!

– Urmez... Fac amândoi haz de întâmplare. Bineînţeles că hazul cel mai mare îl face Mihăică. Altfel n-ar fi avut haz! Vine ora mesei. Îi primesc în uşa sufrageriei. Tablou!... Şi ce tablou!... Numai de n-am căzut din picioare! Imaginează-ţi prin ce-am trecut!... Ce tărie mi-a trebuit să surâd, s-o fac pe doamna casei cu demnitate, să discut banalităţile de circumstanţă, când eu ştiam că m-a recunoscut, când el ştia că l-am recunoscut.

– Nu exagera, Amanda! Cunosc capacitatea ta de disimulare. Nu ţi-a fost chiar aşa, aşa de greu!...

Ea n-a observat sunetul nou din glasul lui Rony; tonul bizar de imputare.

– Nu exagerez!... Mă întrebam tot timpul ce gândeşte? Ce-şi spune? Ce are să facă? S-a purtat însă ca un domn. ***Un vrai monsieur!*** Numai Mihăică, în imbecilitatea inevitabilă a soţului...

– Mersi pentru viitorul soţ! a râs cam mânzeşte, Mironel Codrea, mânzul.

– Tu eşti altceva! Ai să fii altceva!... Zic, numai Mihăică insista să mai povestească o dată fratele său, Evghenie, întâmplarea de la Braşov, Drăgaica!... Aşa îi spunea el, în amintirea comandantului de regiment din război.

– Ce stupizenie!... Drăgaică? De unde au mai scos-o?...

– Într-adevăr, stupizenie, Rony! recunoscu Amanda, dând însă altă interpretare exclamaţiei. Inutil să-ţi explic supliciul meu, chiar supliciul acestui Candiani. Făcea eforturi să nu-mi întâlnească ochii... Ca să umple tăcerile, a apelat la toate amintirile din tinereţea lui şi a lui Mihăică, la diverse întâmplări din străinătate... În sfârşit, a plecat foarte normal, foarte politicos... Domn! Am rămas cu Mihăică. Obligată să fac fată la pregătirile de azi. Şi să-i ascult drăgaica...

– Renunţă, te rog, la inepţia aceasta cu drăgaica...

– Dar nu renunţa el, Rony!... Mihăică tot voia să mi-o mai istorisească o dată, cu hohoho! hohoho! şi cu imbecilitatea lui de soţ!...

– Remersi!

– Acum faci tu paranteze?... Urmez tratarea!... Te-am căutat cu telefonul. N-am închis ochii toată noaptea. Ca s-ajung la o singură concluzie. Vezi că am ajuns la o concluzie şi fară cursul de stil şi compoziţie?... Concluzia ţi-am spus-o... Trebuie să isprăvim!... Nu fiindcă m-aş teme de o indiscreţie sau de ochii acestui Candiani. Sunt sigură acum că are să ne ocolească pe viitor casa. Numai ca să nu mă pună într-o situaţie falsă. ***Un gentleman!*** Dar cât m-am zvârcolit toată noaptea de insomnie, mi-am examinat şi eu situaţia noastră falsă... Nu mai pot minţi. Nu mai pot disimula. Nu mai pot rezista!... Rony, nu mai pot rezista!

Mironel Codrea o privi prin fumul ţigării, cu liniştea unei decizii pe care o aştepta de mult, cu care se deprinsese în cugetul său, dar parcă acum nu-l mai însufleţea cât l-ar fi bucurat ieri şi nici chiar cât l-a bucurat cu o jumătate de oră înainte, când abia şi-a stăpânit accentul de triumfare. Astfel ciudat, vorbi mai mult în numele unui trecut abolit, decât al clipei de faţă şi îndeosebi al viitorului:

– Crezi că eu mai puteam rezista Amanda?... Să-l aud toată ziua: mânzul? Să-i suport aerul protector şi toate

platitudinile reflecţiilor sale filosofice asupra vieţii: Ce ştii tu, mânzule?... Să-l văd aplicând laba lată şi păroasă pe braţul tău... Pantoful pe sub masă. Privirile care ţin loc de cuvinte... Clasicul triunghi conjugal: el, tu, eu... Acestea se pot suporta uşor?... Nu ţi le-am spus, fiindcă îmi părea că te acomodezi cu ele. Şi fiindcă n-aveam drept să te constrâng a părăsi o viaţă confortabilă, pe care ştii bine că eu nu ţi-o pot oferi. Aşteptam să cadă de undeva o intervenţie providenţială... Da, providenţială... Tic nu-ţi pare că e providenţială?... Să-i fim recunoscători acestui domn Candiani, fratele Evghenie! Tot sunt buni la ceva prietenii din copilărie şi din tinereţe, resuscitaţi după douăzeci de ani...

– Aşadar, mă iubeşti cu adevărat?... a izbucnit iarăşi Amanda, venind să-i strângă fruntea în leagănul dintre sâni, prin rochia de catifea. Cu adevărat?

– Credeam că o ştii de mult, Amanda!...

– Ştiam, dar nu chiar... Cum să spun?... Ştiam că mă iubeşti, dar nu...

– Că te iubesc până la moarte, dar nu chiar până la căsnicie? Aceasta vroiai să spui?... Întrebă Rony, zâmbind din nou cu masca impenetrabilă. Ce vrei, Amanda? Am şi eu vocaţie de viitor imbecil. Nu-i dat nimănui să scape... Am crezut şi eu la început că e o aventură... Un capriciu al tău. Al meu... Ştiu eu?... E altceva. Te îndoiai de mine?... Am luat notă şi o ţin în rezervă... Deocamdată, principalul e că, în sfârşit, te-ai decis. Te-ai decis tu. Ai spus că plecăm. Plecăm! când?

– O zi, două, Rony...

– De ce încă o zi, două?

– E o plecare, Rony. Nu o fugă... S-o prepar... Să-l prepar şi pe el...

– Mai suportăm atunci încă o zi, două... Şi laşi toate acestea, Amanda! Fără nici un regret?... Fără nimic care să te cheme îndărăt?

Ea a privit strângând din umeri la biroul cu mobile masive şi severele rafturi de cărţi, clasoare, coduri şi casa de fier.

– Fără, Rony.

– Te-aşteaptă două camere mobilate de june care e abia la începutul carierei... O stănoagă de mânz... O singură slujnică. Lemne cu suta, în cel mai ferice caz, cu mia de kilograme... Probleme pe care tu nu le-ai cunoscut aci: chirie, sfârşit de lună, rate la mobile, covoare, croitor... Fără nici un regret, Amanda?

– Fără, Rony!

– Pact?

– Pact.

Au sigilat pactul cu un sărut care parcă, parcă nu mai avea căldura lacomă de totdeauna. De pe acum, nu mai avea căldura lacomă de totdeauna, fiindcă de pe acum să lăsa între dânşii umbra unor vulgare griji domestice şi ucigaşe răspunderi.

– Să ieşim de-aci! a propus el. Devine suspect faţă de slujnice. Îmi iau şi eu adio de la biroul acesta, unde de atâtea ori am îndurat fără să tresar laba pusă protector pe umăr şi veşnicul: Mânzule!... Ia spune, mânzule!...

S-a uitat împrejur. Din rama îngustă de argint, dintre codurile şi tomurile de jurisprudenţe de pe biroul masiv, i-a surâs tot chipul Amandei. Fotografia pe care ţinea Mihăică s-o aibă mereu sub ochi, chiar când îşi disputa onorariile cu onoraţii clienţi.

Filosofă:

– Te gândeşti că acum sforăie! E în refacere!... Nici el nu crede în neprevăzut... În definitiv, un om. Chiar şi soţii sunt oameni. Încep să trec de partea lor...

– A fost bun cu mine! recunoscu Amanda. Tot ce era bun, delicat, dezinteresat în el, păstrase pentru mine...

Mironel i-a prins în palmă ceafa prin părul viguros şi dens, umed, răsturnându-i faţa în sus, să-i caute profund în ochii negri, magnifici, cu luciri de păcură. A

ţinut-o strâns, în cleştele genunchilor, întrebân-d-o cu voce surdă printre dinţi:

– Fără nici un regret, Amando?

– Fără.

– Nu-ţi pasă dacă a fost bun cu tine, cum eu poate n-am să fiu?

– Nu, Rony.

Apoi, cu luciditatea şi prezenţa de spirit specific feminină, adăogă, schimbând de glas:

– Şterge-ţi roşul de buze de pe obraz! Ţi-am lăsat numai ben- ghiuri...

El şi-a şters cu batista benghiurile de pe obraz, trecând în hol şi ciugulind în neştire o floare din cele trimise de Eugen Candiani. Îl munceau gânduri de care era umilit, fiindcă îl degradau. Oare dacă l-ar fi întrebat şi ea: – Fără nici un regret, Rony? ar fi răspuns tot atât de convins şi sigur: Fără, Amanda!? Poate că i-ar fi şovăit glasul. Poate că tot ce-a biruit pentru o clipă, a fost numai instinctul, orgoliul masculului, care a izbutit să smulgă femela altui mascul. Ca vânător o ştie aceasta, de la vânatul cocoşilor de pădure şi cerbilor, când instinctul genezic le orbeşte instinctul de conservare. Luptând între ei, cad stupid în bătaia puştii... Câţi ani o fi având exact? Doi, trei ani, poate, mai mult decât el... Va trebui să suprime biroul. Din birou, să facă sufragerie. Sufragerie şi totodată cameră de primit... Şi patul să-l schimbe. Să comande un divan. Un divan dublu, solid... Drăgaică!... Ce idioţie!... Drăgaică!... Cele trei zile şi nopţi ale lor, de la Braşov, rămân pe vecie acolo, la Braşov... Nu puteau să se nimerească alte zile, alt vecin?... Proiectase să plece la o vânătoare, la Amza, la ţară... Adio, vânătoare!..: Poate c-ar trebui şi sobele refăcute... Cea din dormitor scoate fum... Ei îi plac florile. N-are să prea vadă des flori în casa lor...

Amanda a vrut să-l întrebe ce gândeşte muşcând aşa de absent în dinţi petala amăruie de floare. Dar în vestibul, servitoarea parlamenta cu însoţitorul cel nou

de la lift. S-a dus într-acolo, să afle despre ce e vorba, redată obligaţiilor sale de amfitrioană.

– Telegrame, conită! Telegrame şi felicitări pentru domnul...

Băiatul cel nou de la lift mai era încărcat şi cu două pachete voluminoase, legate în panglici roşii şi late.

– Şi cu acestea ce e?

– Sunt pentru etajul de sus. Apartamentul 39. Este şi acolo un patron... O domnişoară...

– O domnişoară la treizeci şi nouă!? se miră Amanda. Dar acolo locuieşte fetiţa aia nostimă şi simpatică, Puck!... O cheamă Michaela pe Puck?...

Subreta cu plicurile şi telegramele de felicitări în mână, a dat ea lămuriri:

– O chiamă Gabriela, coniţă! Domnişoara Gaby... Asta o ştiu eu de la Zenobia, bucătăreasa domnului bătrân de la 55, că ea cunoaşte şi măruntaiele blocului. Dânsa spunea că pe domnişoara Puck o chiamă Gabriela, ca pe mama ei care şi-a lăsat bărbatul şi s-a dus în lume...

Amanda a alungat cuvintele cu mâna ca un roi de musculiţe supărătoare. A spus, scuturându-se de roiul invizibil, însă persistent:

– Aşadar, Puck e Gabriela? Şi astăzi e ziua lui Puck?... Ziua lui Puck, care n-are mamă, fiindcă i-a plecat mama în lume... Nu poate să treacă aşa!... Stai, băieţaşule!... Aşteaptă!... Vreau ca astăzi să fie toată lumea fericită.

A străbătut holul cu mersul ei plutitor, a scos dintr-o vază un mănunchi din florile trimise de Eugen Candiani şi, de pe bufet, a luat o cutie intactă cu şocolăţi de la Capşa, clădindu-le pe toate în braţele însoţitorului de la lift:

– Le duci sus, băieţaşule! Cum te cheamă?

– Nick.

– Le duci sus, la 39, Nick! Şi le dai domnişoarei Puck. Spui că sunt de la mine. Mă cunoaşte domnişoara Puck. Le dai şi spui că doamna Amanda îi

urează să fie fericită, fericită, fericită... Să uite tot ce e urât şi rău pe lume... Ai înţeles tu, Nick?

– Înţeles, coniţă... Fericită... Fericită... Fericită...

– Bravo! Eşti băiat deştept. Ai priceput, Nick! Aşa să-i spui: de trei ori... Pe urmă, mai treci şi pe aci, îndărăt, să-ţi dau şi ţie unele cofeturi, de la patronul domnului.

– Mulţumesc, coniţă! Să vă trăiască ani mulţi şi fericiţi, domnul!... s-a ploconit Nick, fără să mai poată duce mâna la tichia verde, fiindcă era împovărat de pachete şi flori, ca un ***groom*** din reclamele colorate pe sticlă de la cinematograful de jos.

Doamna Amanda Pandelescu i-a mai amintit din uşă:

– De trei ori, Nick!... Fericită, fericită, fericită... Aşa să-i spui, Nick.

VI

APARTAMENTUL 39

Nick a depus pe pardoseaua de mozaic a culuarului, cutiile prea grele, ameninţate să se năruie din cumpăna clădită de doamna Amanda. A sunat a treia oară şi a treia oară a aşteptat.

Păstrase numai florile în braţe. Florile cu mireasma jilavă de toamnă şi de pământ, care-i aminteau lui gherghinele şi cârciumă- resele de acasă, din Jiblea, ţinutul de Argeş.

O clipă l-a podidit jalea şi dorul, acolo, lângă uşa străină, cu întrebări străine de zidirea acesta vrăjmaşă, de ţiment şi de fler.

Oare ce-i fac frăţiorii şi surorile, maica?... Mezinul, Mihuţă? că-i ziua lui!... I-au simţit oare lipsa, când s-au înşirat dis-de-dimineaţă, pe poteca dintre aluni, spre biserică, în străiţele lor albe şi sumăieşe, nu în mundir ca acesta, ţapăn şi strâns, verde, cu nasturi de alamă?... Aci nu se duce nimeni la biserică, în afară de cucoana bătrână de la 41, care-i şi ea străină de târg şi l-a întrebat încotro e biserica Albă... Aia de unde s-o ştie el, încotro e biserica Albă?... Aci toate bisericile, albe ori negre, sunt pitulate, năbuşite de alte mai sumeţe clădiri, parcă ascunse într-un fel de ruşine şi de lepădare a oamenilor. Poate că aci toţi se închină la idoli!... Cine ştie la ce fel de idoli anume? Poate că-i

Astarot din cetatea Tirului. Poate că-i Baal din cetatea Babilonului, cum spunea neică-su, dascălul Mitrea, că scrie în Sfânta Scriptură despre seminţiile unor asemenea târguri de piatră. Are să le afle el toate pe-ncetul.

Nick a mai sunat o dată. Cu grija întoarsă la faţa locului şi la îndatorinţele slujbei, se minuna acum ce fel de apartament e acesta şi ce fel de ziua numelui mai sărbătoresc, de nu s-arată nimeni când suni. S-ar spune că-i casă pustie.

Mirarea s-a prefcut în amuţită încremenire, când uşa a deschis-o, în sfârşit, un pitic cu barba până la brâu, coif ascuţit şi albastru, mantie albastră cu stele. Aha!... Numai că-i un vraciu bătrân şi păgân, idolatru, care taman slujea la altarul lui Baal!... De asta nu răspunde şi nu se mişcă nimeni! Aceasta fac dânşii după pereţii lor de ţiment şi de fier!

Vraciul aştepta. Aştepta şi Niculăită cu glasul sugrumat în gâtlej.

– ***Brrncj!*** se răsti vraciul cu barbă şi ochelari de sârmă pe nas, în limba lor, a idolatrilor, în graiul lui Baal.

Niculăită a fost gata să scape florile de pe brat. Le-a prins şi din smucitură şi-a căpătat glasul:

– Caut pe domnişoara Pucka.

– ***Liale o serena e Puck.***

– Poftiţi?

– ***Liale o serena e Puck!***... a repetat idolatrul cu vocea-i subţire de pitic din barba-i grozavă şi îndată şi-a tălmăcit în graiul celălalt, al tuturora. Ce vrei cu domnişoara Puck?

– Nu pot să spun... Am poruncă să-i spun numai domnişoarei Pucka.

– Eu sunt Puck!

Niculăită a avut curaj să surâdă cu neîncredere şi dispreţ, la născocirea gogonată a vraciului:

– Nu-i vremea de păcăleli, domnule bătrân! Am datorinte grabnice. Şi este cineva care aşteaptă un răspuns de la domnişoara Pucka.

– De la mine?

– De la domnişoara Pucka, nu de la dumneata, domnule unchiaş.

– Dar eu sunt Puck!... izbucni în râs argintiu vraciul, desprinzân- du-şi barba şi musteţile prinse în cârlige după urechi, scoţându-şi ochelarii de pe nas. Isprăveşte o dată cu domnul bătrân şi domnul unchiaş! Eşti caţafleanc de-o ţii una şi bună?...

Niculăiţă înmărmurise a doua oară.

A prins din zbor florile care-i lunecaseră iarăşi din mâini, aducându-le la piept şi holbând ochii la năzdrăvana prefacere dintr-o clipită a idolatrului vrăjitor. Acum unchiaşul bărbos avea obraz străveziu şi gingaş ca floarea de măceş, ochi limpezi albaştri ca floarea de in, iar de sub coiful înalt cu stele, când l-a scos scuturând fruntea, s-a revărsat un râu de păr bălai şi moale, ca pulberea daurită dinlăuntrul crinilor.

– Acum mă crezi?... Întrebă cu mlădieri de chicotire copila, călcând şi împiedicându-se în mantaua albastră cu stele, prea lungă. Spune repede cine, ce vrea cu mine?... Ce răspuns aşteaptă? Despre ce răspuns e vorba?

Odată venit în fire, Nick încercă să şe achite de datorinţele slujbei, cu oarecare orânduială:

– Dacă dumneata eşti de adevăratelea domnişoara Pucka...

– Eu sunt! Eu! Eu... Uff! Ce adormit băieţaş!... De unde vii, de eşti aşa de ***zdrkwpsk?***

– Vin din comuna Jiblea, plasa Oltul dă sus, judeţul Argeş, d-acolo vin şi nu sunt ***zdrkwysk!*** declară grav ofensat, Niculăiţă. Ca să pot spune, lasă-mă să vorbesc...

– Vorbeşte, te rog! Hai! Spune!... i-a pus palmele mici pe umeri, cu nerăbdare, Puck.

– Mai întâi şi-ntâi, dacă dumneata eşti domnişoara Pucka de adevăratelea, cunoaşte că florile ăstea şi cutia asta de scrie Capşa pă dânsa, sunt pentru dumneata. De la cucoana dă jos, de la douăz' şi patru. Doamna Amanda, zise c-o cheamă. Le-a trimis şi spune că doreşte să te bucuri şi să fii fericită, fericită, fericită... De trei ori... Aşa îmi ceru să spui... Numaidecât, dă trei ori!... Te-aş ruga să le iai în primire...

Nick ţinea să le predea cu oarecare solemnitate. Puck i le-a smuls, cu o mână ridicându-şi poalele mantiei cu stele, pentru a se mişca mai sprinten. I le-a smuls, deschizând cealaltă uşă de la un birou larg cu rafturi de cărţi cadre, ca să le răstoarne provizoriu pe-un divan, monologând febril:

– De la doamna Anianda! Amanda Pandelescu... Soţia domnului ăluia gras şi cu ochii măslinoşi de hipopotam!... Ce drăguţ din partea ei!... Şi-mi doreşte să fiu fericită, fericită, fericită?... Spune-i că sunt fericită!... Fericită, fericită. Spune-i c-o sărut şi că-i mulţumesc... Sărut-o din partea mea... Na! Aşa! Mult... Mult... Mult... De trei ori!...

Apucându-l de epoleţii cu nasturi, Puck l-a sărutat de trei ori pe Niculăiţă pe-un obraz şi pe celălalt, sonor şi cu atâta vigoare, încât tichia verde s-a clătinat, s-a rostogolit jos şi s-a dus de-a dura. Ridi- când-o şi ştergând-o cu mâneca, Nick a rămas însă a treia oară cu gura căscată şi cu ochii holbaţi.

O pasăre verde, cu moţ roşu şi plisc coroiat, mergea foarte trufaş pe marginea dulapului cu cărţi; s-a agăţat mai apoi de-un stâlpişor strunjit şi a vorbit cu glas tare de om:

– Hai, Puck!... Alalori!... Hai, că ne aşteaptă Stani.

– O pasăre verde, care vorbeşte ca omul? Nu! Aceasta e tot casă de vraci şi de idolatri.

Niculăiţă din Argeş lupta dureros între curiozitatea de copil care-l ţinea locului şi între povaţa de cuminte pază a superstiţiilor de-acasă, care-l mâna s-o ia cât

mai repede la picior din asemenea sălaş al solomonarilor. Uitase de pachetele lăsate afară, la uşă. Uitase şi de răspunsul pe care-l aştepta cineva în stradă, cu nerăbdare şi taină. El privea uluit la pasărea vracilor, care vorbea omeneşte şi se sucea acum cu ghearele pe stâlpişorul strunjit, deasupra cu-n idol în chip de om, un idol de aramă. Pasărea se zgârcea, se învârtea, se hâţâna, căţărată cu capul în jos, căznindu-se din pricina a cine ştie ce diavol încuiat cu farmece în ea şi vârcolindu-se înlăuntru-i. De aia nu mai încape nici o îndoială! E un diavol care se zbate să scape. Altminteri, de ce s-ar chinui pasărea verde cu moţ roşu, să meargă ca ne-păsările cu capul de-a-ndoaselea şi cu gâtul răsucit la ceafă? Ia-n te uită şi te miră, ce se mai canoneşte, se spânzură, se zghihuie puiul de ducă-se pe pustii din ea! Acilea numai baba Teofana, cu desfăcăturile şi meşteşugitele-i afurisenii, i-ar veni de hac puiului de dimon, să-l alunge în fundul Tartorului unde-i lşcul său şi să-i dea milostivă odihnă sărmanei păsări cu pene verzi şi moţ roşu... Dacă nu cumva?... Se poate şi aia!... Dacă nu cumva pasărea n-o fi chiar ea Scaraoţchi cu pene şi se dă înadins peste cap, ca să ia cine ştie ce alt chip, întru ispitirea oamenilor, în asemenea casă de idolatri. Cum povestea şi dascălul Mitrea că s-au mai văzut vicleniri d-ale Necuratului. Mai ştii?... Niculăiţă a tras cu ochiul spre uşa de-afară. Bine că-i deschisă!

Puck i-a ghicit uimirile, dar nu pe de-a-ntregul, fiindcă nici pe departe nu bănuia pe ce tărâm cu vraci idolatri şi solomonari îl purta închipuirea. Ea vedea numai un băieţaş cam de vârsta ei, minunat de acrobaţiile lui Moko. Şi aceasta îi făcea plăcere. S-a oprit în faţă-i zâmbind, cu o mână dusă la spate în mantia cu stele de astrolog; iar cu degetul arătător de la cealaltă mână, i-a apăsat vârful nasului, în glumă şi joacă, cum mult mai grav apăsa Nick butoanele de la lift.

– Îţi place şi ţie?... Îndrăzneşte să spui că nu!...

– Ce să-mi placă?

– Papagalul.

– Papagal?... Cum papagal? Ăsta papagal e?

– Dar ce vrei să fie? cartof?... Încă n-ai mai văzut papagal?... Nu ştii ce e aia un papagal?...

– Nu... Iaca nu văzui!... Pă la noi nu sunt.

A fost rândul lui Puck să rămână mirată. Cât era ea de copilă, a înţeles că noul lift-boy venea dintr-o lume cu totul alta. Vorbi prietenos:

– Acesta e amicul meu... Al nostru. Al meu şi al lui Stani. Papagal de Amazoane... Moko...

– Eu sunt Moko-Moko-Miko! s-a recomandat şi papagalul auzin- du-şi numele, după ce şi-a trecut capul pe sub picior şi s-a răsucit într-o mai torturată poziţie. Eu sunt Moko băiat ştrengar, şi tu eşti o moacă, paramoacă! Hai la Stani, Puck!... Alalori, Puck!

– Înţelegi acum ce fel de amic? Un fanfaron! El e Moko, băiat ştrengar!... Şi eu sunt o moacă, paramoacă!... Aşa mă bardâcăieşte toată ziua... E papagalul cel mai impertinent care a fost prins vreodată în pădurile Amazoanelor... Acum dă semnalul de adunare. Alalori!... Ne-aşteaptă Stani!... Într-o zi, într-o după-amiază când ai să fii liber... cum te cheamă?

– Nick... Adică Niculăiţă...

Puck a spus ca şi doamna de la apartamentul 13:

– Îmi place mai mult Niculăiţă... E un nume care-ţi seamănă...

– Cum un nume care-mi seamănă?

– Am să-ţi explic eu altă dată, Niculăiţă... Într-o după-amiază când ai să fii liber, am să te chem la noi, în camerele noastre, Niculăiţă!... Să-ţi arătăm mai multe minunăţii de-ale noastre, care-au să-ţi placă şi ţie... Să-l cunoşti pe Ric... Pe Azyadé!... Să-ţi povestească Stani istorisiri pe care n-ai avut de unde să le auzi tu vreodată, în Argeşul tău, de unde spui că eşti... Nici nu-ţi imaginezi câte istorisiri ştie să povestească Stani!... Stani e fratele meu... El citeşte

toată ziua şi a călătorit în lume cu citirile lui, măi mult decât domnul de la etajul şase care a făcut înconjurul pământului şi a vânat tigri în India... Când capeţi tu o după-amiază liberă?

– Poimâine... Duminică după-amiază.

– Alalori, Niculăiţă!... Poimâine după-amiază vii la noi. Suni... N-are să-ţi pară rău... De tine sunt sigur; te cunosc după ochi că n-ai să dezlipeşti pe furiş timbrele din albumul lui Stani, ca Tody, ca să le vinzi la negustorii de mărci. Poimâine după-masă, Niculăită!... Acum aşteptăm mosafiri peste trei sferturi de oră... Invitaţi pentru reprezentaţia mea...

Dezmeticit din buimăceala atâtor solomonări şi încredinţat de vorba prietenoasă a copilei care poate cu adevărat nu era un vraci idolatru, Nick şi-a amintit cu o tresărire de groază că slujba-i suferă în vreme ce el stă de poveşti. Liftul deschis, pachetele afară, la uşă. Iar jos, cineva care aşteaptă un răspuns de taină.

A mărturisit cu simţimânt de neiertată vină.

– Nu te supăra, domnişoară Pucka... Dar mai sunt două pachete afară, la uşă... Uitai dă ele...

– Mai ai două pachete şi nu spuneai?... Se poate, Niculăită? întrebă cu surprinsă dojană, Puck... De la cine, pachete?

A alergat la uşă cu neastâmpăr, împiedicându-se în mantia prea lungă cu stele.

– Ah! exclamă. Le cunosc după ambalaj şi panglici... Pachetele noastre din fiecare an!... Cine le-a adus, Niculăită? Poşta? Comisionar?...

Niculăiţă găsi de cuviinţă să vorbească în şoaptă, cum i-a fost odată porunca:

– Să vezi cum... Este jos o cocoană, o doamnă cu un fel dă zăbranic pe ochi... Aşteaptă...

– Ce-aşteaptă?... Pe cine aşteaptă?... Cum o doamnă cu zăbranic pe ochi? îl zgudui Puck cu amândouă mâinile, într-o agitare pe care îndată a dezaprobat-o Moko, cu un râs cavernos şi macabru:

– Hahaha! Puck!... Mardâc!

Puck s-a întors către papagal:

– Taci, tu! Bardâc!

Apoi, iarăşi scuturându-l pe Niculăită, Cum scutura el prunii din livadă:

– Dar spune o dată! Uff!... Aşa sunteţi toţi dinArgeş?

– Uite că spui!... Numai că spui după cum fu porunca. În şoaptă, să nu m-auză nimeni.

– Nu-i nimeni s-audă, Niculăiţă. Spune!

– Este o cocoană care stă pitită într-un automobil şi aşteaptă să-i duc răspuns dacă domnişoara Pucka, dacă dumneata, eşti acasă. O cocoană cu zăbranic pă ochi. Dânsa îmi dete pachetele... Iar eu mă luai cu tot ce văzui acilea şi uitai... Îmi fură minţile pasărea aia de-i zice papagal... Ce răspuns duc?

– Cum ce răspuns duci?... Sunt acasă. Nu mă vezi că sunt acasă?... Credeam că tot ce-ai avut de spus, au fost cele de la doamna Amanda... Ştia! Ah! ştia doamna Amanda de ce mi-a dorit să fiu fericită, fericită, fericită... Niculăiţă, fugi! Aleargă şi spune că aştept!... Mai repede, te rog!...

L-a împins spre uşă şi îndată s-a năpustit din cameră în cameră, împiedicându-se în mantia de astrolog, lăsând uşile deschise în urmă-i şi strigând spre patul bolnavului, unde s-a oprit, cu glasul întretăiat de surescitare:

– Stani! Stani!... Ne-au sosit şi anul acesta pachetele noastre!

– Ce-ţi spuneam eu?

– Le-a adus cineva care aşteaptă jos... Cineva care vrea să vină la noi. O doamnă cu zăbranic pe ochi! Cineva cu voal pe ochi. Nu e aşa? Zăbranic înseamnă voal?... Stani! Tu ce spui de toate acestea, Stani?

Stani a închis încet cartea mare cu scoarţele poleite şi a pus-o alături, în stăpânirea de mişcări la care îl osândea boala şi carapacea de ghips.

– ***Cineva***, Puck?... a întrebat ridicând ochii tot aşa de albaştri ca ai ei. Cum poţi vorbi aşa, Puck? Tu ştii că nu e ***cineva***... Tu ştii cine poate să fie...

Puck îşi frângea mâinile cu un clănţănit nervos de emoţie:

– Crezi tu, Stani?... Poate să fie adevărat, Stani?

– Eu n-am crezut niciodată ce spun dânşii, Puck!... Cum n-ai crezut nici tu... Ştii bine!...

– Dar atunci?... Atunci, Stani?...

Puck a căzut lângă el, pe patul cu sicriul de ghips, încleştându-i înfrigurată mâinile subţiri şi lungi, străvezii, ducându-le la obraz, strivindu-şi buzele cu ele, neizbutind să-şi descarce exaltarea înlăcrimată. Amândoi, deprinşi să cugete şi să simtă aidoma, cu toate că se hărţuiau toată ziua, într-o rapiditate îngemănată de gânduri, făceau acum cuvenitele apropieri între anume întâmplări mai vechi şi cele de astăzi. Li s-a fost spus dintotdeauna, că le-a murit mama departe, într-un sanatoriu din Franţa, înmormântată undeva, acolo. Dar au crezut ei vreodată?... Nu se afla în toată casa o fotografie, o scrisoare, o singură amintire; cum are Andrei în camera sa fotografia mamei care i-a murit cu adevărat şi e înmormântată în cavoul de la Belu... În schimb, pachetele acelea pentru amândoi, din fiecare an, de ziua lui Puck şi de aniversarea lui Stani!... Daruri potrivite vârstei, pe măsură ce au crescut. Şi trimise, după cum pretindea papa, de-o mătuşă care e bătrână şi slabă, bolnavă, tot în Franţa, de unde nu poate veni în ţară, atât e de bătrână şi slabă, atât de bolnavă... Au crezut însă dânşii vreodată în existenţa ei?... Se prefăceau a crede. Dar destul să-l urmărească pe papa cum se ferea să se atingă de acele daruri, care aveau totdeauna o vagă şi întotdeauna aceeaşi adiere dulce de parfum, ca să păstreze pentru dânşii altă crezare. Papa nu voia să se atingă de ele, întorcea ochii, se închidea în birou şi nu-l mai vedeau până a doua zi... Nu era nevoie să întrebe, ca să înţeleagă. Chiar nici între dânşii n-au pomenit vreodată. Şi lor îşi tăceau cele din gând. Lăsau să plutească un mister care se potrivea cu viaţa lor, facea parte din viaţa lor. Nu se

apropiau cu vorba de el, să nu se destrame. Să nu rămână cu ceva mâhnit şi urât în locul închipuirii, cum s-a întâmplat acum doi ani, când Puck a vrut să-i aducă lui Stani un fluture de-o miraculoasă splendoare, un fluture cu ochi de păun, prins în grădina unei prietene şi închis într-o cutioară de carton... A deschis capacul... Îl aştepta să zboare cu aripile de catifea mordorată, ca deasupra rondurilor de petunii de unde l-a capturat. Zâmbea fericită de fericirea lui Stani, aşteptând... Fluturele întârzia... Amândoi se pregătiseră cu un fior de plăcută emoţie să-i urmărească palpitarea de aripi luminând în zigzaguri aeriene toată încăperea de bolnav osândit la neclintire, între ziduri... Are să se aşeze mai întâi pe florile de la fereastră? pe florile pictate din cadră, înşelat de culorile lor?... poate pe mâna lui Stani, care e subţire şi albă, ca un crin?... Numai de n-ar zbura afară, pe geamul deschis!... Aşteptau... Şi fluturele întârzia... A privit înlăuntru..? L-a răsturnat în palmă... Era numai un viermuşor urât şi negru, cu aripile ciunge, sticloase, scuturate de pulberea catifelată, după cât se zbătuse în cutie... Atunci Puck a plâns – ea care plângea atât de rar! – fiindcă a înţeles că omorâse ceva frumos de pe lume. A plâns şi nici n-au avut unde să-l îngroape, aci, într-un apartament de bloc. L-a dus îndărăt, să-l înmormânteze în grădina prietenei, în rondul de petunii... Aceasta i-a învăţat că tot ce pluteşte feeric, misterios, miraculos, nu trebuieşte atins şi coborât din lumea plutirilor, cu oricât de gingaşe mâini. Mâinile nu sunt niciodată îndestul de gingaşe... Deci au lăsat misterul să-i învăluie, să-l simtă în jurul lor plutind, fără să-i spargă păinjenişul subţire cu întrebări, iscodiri, mirări... Nu cercau să afle. Dar ştiau. Aşteptau... De cinci, de şase ani, aşteptau... Să intre singur fluturele magic pe fereastră, dintr-a lui voie, palpitând din aripi vii, plutind într-o irizare de lumină, nu zăcând într-un fund de cutie, negru şi mort, sluţit, cu aripile ciunge... Aşteptau de cinci, şase ani... Iar acum, ceasul acela

venise!... Astăzi, telefonul care a golit înadins casa. Fără îndoială că înadins au golit-o, cu o punere socotită la cale. Mai întâi, papa chemat urgent de-un necunoscut, pentru ceva foarte grav în legătură cu Andrei. A plecat atât de grăbit şi neliniştit, încât şi-a uitat şi fularul de la gât. Pe urmă, alte telefoane pentru slugi.... Slugile care s-au făcut nevăzute, după ce-au şopotit în vestibul, tot c-un necunoscut. De-o jumătate de oră sunt singuri... Putea să tot zbârnâie soneria, dacă n-o auzea Moko să strige: Uşa, Puck! Soneria, Mardâc şi Sardâc!... Soneria pe care n-o auzeau... În uşă, băiatul de la lift cu pachetele pe care le uitaşi. Şi cineva care aşteaptă afară un răspuns... Cineva... O doamnă cu obrazul ascuns sub zăbranic.

– Stani, tu crezi, Stani?... Adevărat, nu-i aşa?

S-au strâns unul în altul, amândoi, cum erau astă-noapte pe pluta de naufragiu, când îi purtau talazurile gigante şi priveau prin vis aprinzându-se luminile portului Liverpool, cu amestec de speranţă şi teamă. Bucuria şi nerăbdarea le spărgea gratiile pieptului cu zvâcniri tot atât de dureros ascuţite ca într-o spaimă, Puck nu se gândea să-şi dezbrace mantia cu stele, de astrolog. Nici să pună e iluzie de ordine în haotica răvăşeală de atlasuri, cărţi, perne, albume, costume, cutii, jucării pe care le mai răscolea încă Moko, ridicându-le scârbit cu gheara, încercându-le cu pliscul dacă sunt comestibile şi aruncân- du-le încă mai scârbit.

– Numai de-ar fi ajuns la timp băiatul de la lift!... De n-ar fi plecat, Stani!... Poate că trebuia să mă duc eu înainte? să cobor eu, Stani?

Stani a ţinut-o de mână.

– Aşteptăm, Puck... Nu înţelegi că aşa a dorit ea?

– Dar nu ştiu... Ah! Nu ştiu ce face băieţaşul de la lift, Niculăită?... I-am spus: Repede, repede!... Aleargă!... Şi el... el ce face?...

Niculăiţă de la lift, după minunările şi dezmierdările din acea zi de sărbătoare, trecea acum prin vama ispăşirilor.

Când a ajuns la uşa deschisă a ascensorului, a auzit mai întâi bătăi mânioase în cuştile de sârmă şi glasuri răstite, de sus până jos, din etaj în etaj cât era zidirea de înaltă:

– Liftul!... Alo! Liftul!... Uşa la lift! Ăsta e tâmpitul ăla nou!... Liftul, boule!...

Boul şi tâmpitul ăla nou, cu inima cât un purice de atâtea urgii dezlănţuite, a apăsat butoanele. A primit cu fruntea plecată sub tichia verde, toate ocările pe care le merita. Îi jucau ochii în lacrimi şi îi tremura buza gata de plâns. Jos l-a luat în primire şi un portar, aşternându-i o pereche sunătoare de palme, pe obrajii unde-l sărutase Puck, fetiţa cu mantie de vraci.

– Să te înveţi minte, măgarule!... Unde te pomeneşti aci? Unde-ai căscat gura?... Marş!... N-auzi că sună? Ai iritat tot blocul!...

Niculăiţă şi-a înghiţit sughiţul de plâns. Pe cât i-a fost în putinţă, îşi ascundea obrajii dogorâţi de cele două palme, să nu-i mai zărească urmele degetelor şi cocoana de la 62, nevasta domnului inspector. Doamna Lilia Petrino părea însă că nici nu-l bagă în seamă. Îşi îmbumbea mănuşile şi îşi înfăşură blana de vizon în jurul gâtului, enervată de atâta aşteptare. Ea înţelegea să-şi răcorească nervii prin procură. S-a plâns direct portarului:

– Ce e scandalul ăsta?... De când puneţi mormoloci la lift?

– Auzi, mormolocule?... Nu ştiu de unde-i tot scoate domnul intendent, coană?... Îi dau eu o lecţie, n-aveţi grijă!...

Doamna Lilia Petrino a subţiat buzele:

– Nu mă priveşte!... Atât, vă rog, să nu se mai repete scandalul. Ca să nu întorc foaia. Spune să tragă maşina în faţă.

Niculăiţă, trecut printr-o vertiginoasă metempsihoză, care l-a făcut pe rând bou, măgar şi mormoloc, implora ţimentul să se despice şi să-l înghită. În cinci minute, pătimise aci atâta ruşine şi atâtea ocări, câte nu le-a îndurat el nici în trei luni de năzbâtii acasă. Dar cu bravură s-a repezit pe sub nasul borcănat şi mustăţile de vagmistru ale portarului, să ducă ştirea de cuviinţă doamnei cu zăbranic, pitită în automobil.

– Unde-o tuleşti? mugi omul cu şapcă, întinzând mâna să-l înhaţe de-o aripă.

– Am o poruncă...

– Porunca mătii! Că pun eu cabja pe tine diseară să-ţi facă taica niţel şmotru ca la miliţie, mocofane!... Diseară, pe-nfundate, între patru ochi, jupâne Nick!

Lui Nick puţin îi păsa de şmotrul care-l aştepta pe dânsul, diseară, pe înfundate. Îi rămăsese la inimă nerăbdarea şi bucuria fetiţei cu mantia înstelată, domnişoara Pucka. Ar fi trecut prin foc şi pară pentru ea, după ce-o socotise, ca prostul, un vraci idolatru. Nici n-are să-i spună ce-a pătimit. Într-o zi jumătate, pe lângă alte bune şi amare, de-a valma, învăţase că se aflau în zidirea aceasta de ţiment şi de fier, îndestule suflete mai alinătoare pentru un sărman băietandru, înstrăinat de Argeşul său: doamna de la 13, domnişoara Pucka, la urmă, chiar domnul Ralfu... Acestora, într-un an de slujbă pe cât e tocmit, are să le arate el toată credinţa de care-i vrednic, măcar de l-ar stropşi o sută de portari mustecioşi şi de l-ar pârî o sută de scorpii prefăcute ca nevasta inspectorului de la 62. Într-un an, au să-l cunoască din ce neam de oameni se trage, cum spune şi neică-su, dascălul Mitrea, că nu-i nici neamul lor de lepădat... Cu asemenea eroice şi dârze plănuiri asupra viitorului, Niculăiţă a dat fuga la automobilul pus la adăpost pe bulevard şi a vestit cocoana cu zăbranic pe ochi, pitită înlăuntru:

– Poftim, că domnişoara Pucka v-aşteaptă!...

– În fine!... Credeam că nu mai vii, băieţaşule!... suspină uşor doamna sub zăbranic, apăsându-şi inima şi coborând. Ce s-a întâm-plat de-ai întârziat atâta?...

Niculăiţă îşi pipăi obrazul stacojiu, oftând mult mai crâncen:

– Nu se-ntâmplă mai nimic, cocoană!... Repede! Mergeţi mai repede...

Doamna cu ochii ascunşi, călca mărunt în ploaie, întrebând cu aceeaşi înfrigurare ca Puck:

– E singură, băieţaşule?... Sunt singuri?...

– Singură, cocoană. Nu-i nimeni. În afară d-o pasăre verde şi afurisită, care vorbeşte ca omul... Că din cauza ei o păţii!

– Moko?... Trăieşte bătrânul Moko?... Mai există bietul Moko?

Niculăiţă n-a răspuns deocamdată, trecând pe sub nasul şi mustăţile portarului cu o fără de grijă răzbunătoare, fiindcă se simţea apărat de scutul doamnei cu zăbranic pe ochi.

Numai după ce-a deschis uşa liftului şi a apăsat butonul, îşi des- cărcă obida:

– Ce biet, cocoană? Că ăla e mocofan, dacă e vorba de mocofani, nu eu! Mai spurcat la gură decât portarul nostru!... Îl auzii spunând numai măscării domnişoarei Pucka...

Văzând că amarurile lui nu-şi găsesc ascultare la doamna cu zăbranic, care-şi avea poate altele, ale sale, se mărgini la îndatorinţele slujbei:

– Poftiţi, p-acilea. La numărul treiz’ şi nouă. Uite, că şi rămase uşa deschisă! Trăiţi!...

Doamna cu voal des pe ochi s-a oprit în vestibul, nehotărâtă în faţa atâtor uşi vraişte.

Pachetele se aflau aruncate acolo, jos, în cale, cu nodul panglicilor neatins. Nici n-au avut curiozitatea să le desfacă!... Aspectul lor abandonat i-a înfipt o durere atroce sub sânul stâng. Poate că tot mai cuminte era să nu vină. Cum şi-a închipuit ea că n-a lucrat timpul împotrivă-i? Timpul care macină, descompune, ucide.

Ridicându-şi voalul pe frunte, înaintă cu paşi şovăielnici în casa necunoscută. Nu, nu aci!... Aci e biroul lui Dominic. Gravurile lui, cadrele lui, cărţile lui. Se mai află oare între filele unora, florile pe care le-a presat ea când citea la ţară pe scaunul de pânză, sub ulmul de la marginea parcului, firele de ferigă, garoafele de câmp, frunzele de trifoi cu patru foi care aduc noroc?... Pentru ce a venit, şi la ce se gândeşte!... Nu aci. Aci e biroul lui Dominic, cu alte pachete nedesfăcute, cu un mănunchi de flori risipite pe divan. Dincolo, să încerce dincolo, prin celelalte uşi... Ce dezordine, Doamne! Cine poartă grijă de copiii aceştia?... Atlasuri, albume, obiecte eteroclite, un glob pământesc de care era să se împiedice.

Nu s-a împiedicat; i s-au împleticit însă paşii în prag. Doamne! aci erau!... Aci sunt, ghemuiţi în patul din fund, strânşi unul în altul. De ce-o privesc aşa, strânşi unul într-altul fără să se clintească, fără glas, ca într-o spaimă, parcă le-ar fi apărut o fantomă? Dar pentru dânşii, ce altceva înseamnă decât o fantomă?... Mai cuminte era să nu vină.

Cu o mână rezemată de uşor, simţind că n-o poartă picioarele mai departe, abia a şoptit într-o stinsă chemare:

– Puck!... Stani!... Mica, draga mea, Puck...

Dintr-un zvâc de arc, Puck a fost în braţele ei.

– Maman!...

O înfăşurare de după gât cu mânecile mantiei lungi şi fâlfâitoare, înălţată în vârful degetelor să-şi lipească obrazul ud de lacrimi de obrazul ud de lacrimi. O pipăia, o strângea, în dezlănţuite întrebări, exclamări, mirări:

– Tu eşti, maman?... Ai venit, maman?... Mămica, mămica noastră!... Mămica...

A fost destul atât, ca toată şovăirea din stradă, de pe culoar, dintre uşi, din prag, să cadă ca o haină străină şi mototolită la picioare. Îndată a redevenit mama lui Puck, cu mişcările împinse de aceleaşi resorturi.

febrile, încleştând-o la piept, târând-o spre patul lui Stani, să-i cuprindă pe amândoi.

Îi îmbrăţişa cu gesturile lui Puck şi-i întreba cu glasul lui Puck:

– Mă aşteptaţi voi, aşadar?... Aţi ştiut, voi?... Aţi înţeles?... Da, Puck?...

O apropia şi o îndepărta s-o privescă:

– Puck, ce mare ai crescut, Puck!... Stai să te văd!...

Se întorcea în clipa următoare, la sarcofagul bolnavului:

– Stani, lasă-mă să-ţi aşez perina!... Îmi dai voie să stau lângă tine, Stani?... Nu te doare?... Nu-ţi fac rău?...

S-a aşezat pe marginea patului, pe urmă a lunecat jos, în genunchi. Şi nu avea destule mâini să-i cuprindă; destul de încăpător piept să-i strângă lângă dânsa, să-i resoarbă în ea.

Puck a rugat-o, într-un paroxism de agitare:

– Să scoatem pălăria, maman!... Vreau să te văd fără pălărie, maman!... Nu e aşa, Stani?

– Şi fără haina aceasta neagră!... a adăogit Stani. Puck, fără haina aceasta neagră... Nu-i fluturele nostru cel cu aripile urâte şi ciunge, Puck... Te rog, maman!...

Ea n-a întrebat ce fluture cu aripile urâte şi ciunge. A lăsat copila să-i desfacă şi voalul, să-i dezbrace straiul mohorât cu care a aşteptat în automobil, a urcat până aci impleticindu-se cu zăbranic negru pe ochi. Iar fără învelişurile acestea dinadins sumbre, a apărut neaşteptat de tânără şi de alta, cu părul auriu şi învâlvorat ca al lui Puck, cu trupul gracil şi mlădios de adolescentă, în rochia gri de culoarea perlelor cu irizate reflexe roze.

Amândoi copiii au exclamat:

– Ce tânără eşti tu, maman!

– Şi ce frumoasă, maman!

O înlănţuiau încă mai exaltaţi, trecându-i braţele după gât, după mijloc, după umeri, bucuroşi că atât de deplin se încorpora magiei şi feeriei în care trăiau;

fericiţi că mama lor nu semăna cu portretul rece şi sever, cu buze subţiri, din camera lui Andrei. Maman era altfel, altceva, altcineva!... N-aveau ochi să observe cât de înşelătoare şi ameninţată de ofilire e acestă tinereţe, această frumuseţe, devorată de păienjenişul vioriu de sub pleoape, sculptată de unghia timpului cu o dungă adâncă la colţul buzelor. Mobilitatea vivace a figurii, nici n-ar fi permis o asemenea înregistrare chiar unei priviri mai experimentate. Numai când se oprea micşorând ochii umbriţi de-un gând, o plasă subţire şi ostenită de cute îi împâclea luminozitatea chipului ca într-o oglindă aburită. Dar îndată alunga gândul acela, ameţindu-se cu întrebări dezordonate, coborând la judecata şi preocupările copiilor, molipsită de exuberanţa lor:

– Şi haina aceasta de pe tine, ce înseamnă, Puck?

– Costum de astrolog, maman!

– De astrolog?

– Da, maman!... Dau o reprezentaţie în camera mea... Aştept nişte prietene... Nu cunoşti camera mea, maman?... Să ţi-o arăt!... Aci, în camera lui Stani, sunt culisele...

A dus-o de mână până în camera de alături, cu scaunele pregătite şi cu un cer de hârtie albastră desfăşurat pe întreg tavanul, cu luneta de carton poleit a astrologului instalată pe o estradă. A răsucit butonul luminii electrice. Prin găurile constelaţiilor fin perforate cu vârfuri de ac pe bolta de hârtie albastră, razele străbăteau palpitând în iluzia unor îndepărtate şi tremurătoare stele.

– Înţelegi, maman?... explică Puck, fâlfâind animată mânecile mantiei de astrolog. Sting toate luminile. Aprind numai plafoniera. Şi citesc în stele zodia fiecărei prietene. Zodia mea. A lui Stani... Uite Cumpăna!... Uite Săgetătorul!... Uite Fecioara!... Toate le-am făcut împreună cu Stani... La drept vorbind, mai mult Stani... Nici nu ştii ce talent are Stani la desen!... El e născut în april, zodia Taurului... Colo, la stânga, e

zodia Taurului, lângă stelele ălea mari. Orion, Aldebaran... Tu în ce lună eşti născută, maman, să-ţi citesc zodia?...

Ea a zâmbit cu tristeţe:

– Ce mai importă, zodia mea, dragă Puck?... E o zodie sfârşită, ca a multora... Haidem îndărăt la Stani. L-am lăsat singur pe Stani...

Stani, prizonier în carapacea de ghips, le chema cu o dojenitoare rugare:

– Puck!... Maman!... Dar eu?... Pe mine mă lăsaţi aci?

Ea s-a întors, scobindu-şi cuib pe marginea patului şi prinzându-i mâinile pale, subţiri, străvezii, în mâinile sale:

– Iartă-mă, Stani... Nu ştiu cum să mă împart între amândoi. Avem atât de puţin timp!...

– Cum? Nu rămâi cu noi de-acum, maman?

Umbra i-a coborât în ochi şi cutele mărunte s-au încreţit pe obraz cum suflă o încruntare duşmană şi vânătă de vânt peste luciul luminos al lacurilor.

– Nu, Stani! Aceasta nu se poate...

– Nici dacă te rugăm noi, maman... şi-a frânt palmele în gest de implorare, Puck. Te rugăm atât de frumos, maman!

– Voi nu înţelegeţi că nu se poate!?...

– Dar cine te împiedică, maman?... Ce?...

– Viaţa, dragă Puck.

– Viaţa! Viaţa!... De ce e aşa de răutăcioasă şi de uricioasă viaţa, maman?

Ea a murmurat cu ochii în depărtări, poate în depărtările fără întoarcere, din urmă-i:

– Fiindcă aşa ne-o facem noi,. Puck. Ne-o facem nouă înşine. Ne-o facem unul, altuia... Pe urmă, ne urmăreşte. Nu ne mai cruţă. Nu ne mai iartă...

– Dar atunci viaţa e un fel de Bazdrahoth al nostru! a declarat Puck.

Ea a surâs nedumerită:

– Ce este acest Bazdrahoth al vostru?...

– Ceva urât şi rău, maman! Care iese din întuneric şi te trage la întuneric... Nu ştiu cum să spun?... Tot ce e urât şi rău, în sfârşit. Noi i-am spus Bazdrahoth!... A citit Stani într-o carte o istorioară cu un August cel prost de la circ, care se temea de un animal fioros, un fel de căpcăun ca acel care-l fugăreşte pe Mickey din filmele cu desene animate... Îi spunea Astaroth, Nabaroth, Barbacot... Noi i-am spus căpcăunului nostru Bazdrahoth. Iar când nu ne lasă în pace, când se amestecă între noi, e destul să-i strigăm: Du-te, Bazdrahoth! Pleacă!... Şi Bazdrahoth pleacă, lăsându-ne în lumea noastră de aci... Ai înţeles tu, maman?

– Am înţeles, Puck... Du-te! Pleacă; Bazdrahoth!... E aşa de simplu pentru voi!...

Ea n-a spus, dar şi-a amintit că tot astfel, când era copilă, născocise un duh al răutăţii şi al întunericului pe care-l numise: Vlahuda. De ce Vlahuda şi nu altfel? n-ar fi ştiut s-o lămurească. Vlahuda era la pândă în capătul antretului, noaptea, pe unde se temea să treacă. Vlahuda o tortura prin vis. Vlahuda bătea cu degetul în geam, seara, când începea să viscolească. Nu era nici om, nici femeie, nici fiară, nici strigoaică. Tot aşa, o făptură a beznelor şi a chinurilor. Dar ea nu ştia că ar fi fost destul atunci să spună: Du-te, pleacă, Vlahuda! – ca să dispară. Iar acum duhul beznelor şi al chinuirilor şi al expierilor, o urmărea cu o înverşunare pe care n-ar fi potolit-o nici o poruncă: Du-te! Pleacă!... Privilegiul acesta mai este numai copiilor îngăduit.

Întorcând privirea din gol şi din amintire, s-a înclinat deasupra bolnavului, alintându-i fruntea:

– Spuneţi-mi altceva, dragii mei!... Stani, povesteşte-mi ce faci tu toată ziua, Stani?

– Citesc, maman... Citesc. Desenez. Mă uit tot timpul în cărţi şi-n atlasuri. Mă pregătesc, maman, pentru când am să mă ridic din pat... Atunci am să fac eu înconjurul pământului în optzeci de zile, ca Phileas Fogg. Am vorbit şi cu... Mi-a promis şi...

S-a oprit la vreme, pricepând că nu trebuie să pronunţe: „Am vorbit şi cu papa!... Mi-a promis şi papa!...”

Rosti, ducându-i mâna la buze:

– Am să viu atunci şi la tine, în Franţa!... O iau şi pe Puck...

Ea a întrebat, strângându-i amândouă mâinile şi presându-şi ea buzele cu degetele copilului:

– În Franţa?... De unde ştii tu, de unde ştiţi voi că eram în Franţa?

– Dar pachetele, maman?! Pachetele tale?... Noi n-am crezut niciodată, maman, că avem o mătuşă bolnavă şi bătrână, care se gândeşte la noi şi ne trimite cadouri din Franţa... Ştiam... De ce te uiţi aşa, maman? Unde te gândeşti, maman?

– Mă gândesc că în vremea aceasta eu nu cunoşteam nimic despre voi, despre tine, Stani!... a vorbit ea, cu ochii din nou neguroşi!... Nu ştiam că eşti bolnav, ţintuit aci de trei ani... Abia alaltăieri am aflat... Tu erai bolnav în pat, iar eu îţi trimiteam carabină, bicicletă, şa de călărie... Credeam că-ţi fac o bucurie de care mă bucuram eu; şi erau numai nişte daruri crude... Stani! Când ai să fii mare, ai să înţelegi oare toate acestea şi ai să le ierţi?... Îţi măream o suferinţă, în loc s-o alin...

Stani a întrebat cu mirare:

– De ce suferinţă, maman? Nici nu ştii tu cu ce bucurie le aşteptam, le desfăceam... Toate sunt strânse. Le strângea Puck, pentru când am să mă fac bine. Spune şi tu, Puck!

– Avem depozitul nostru! întări Puck, cu mândrie de straşnică vistiernică a acestui tezaur. O cămară unde nu umblă nimeni, în afară de mine. Depozitul şi rezerva noastră de jucării. Tot ce ne-ai trimis tu, păstrăm acolo, maman... Chiar şi păpuşile mele de altădată, dintre care mă hotărâsem să aleg una astăzi şi s-o fac cadou unei fetiţe din bloc, de aci... Odetta, o fetiţă drăguţă şi mai toată ziua singură... Ca să fie şi ea fericită, fericită, fericită, maman! cum mi-a dorit mie o

doamnă tot din bloc, doamna Amanda... Şi cum s-a îndeplinit, maman!... Fericită, fericită, fericită, fiindcă ai venit tu...

Ea a silit-o să se aşeze pe genunchi, prinzându-i amândouă tâmplele în palme şi cufundându-şi privirea în ochii albaştri:

– Adevărat, Puck? Te-ai gândit tu la aşa ceva? Să faci o bucurie unei fetiţe străine?

– E atât de singură, maman!

– Atunci ai şi tu inima mea, Puck?

Stani îşi ceru drept la ascultare, cu un adorabil surâs de perfid delator, în glumă:

– Nu-i chiar aşa întotdeauna, cum se laudă, maman! Mai e dom- nia-sa câteodată şi o fleancă-caţafleancă!

– Caţaflenc eşti tu!... Flenc-caţaflenc!

– Eu, caţaflenc? Wrcnbczn! Na! asta eşti tu! Lasă că spun tot!...

– Ce limbă vorbiţi voi? întrebă pribeaga într-un zâmbet melancolic şi înlăcrimat, căci şi ea avusese în copilărie o lume feerică şi un vocabular numai de dânsa ştiut. Ce înseamnă toate acestea?

– Ai să afli, maman!... făgădui Stani cu importantă. O limbă a noastră, secretă, pe care am să ţi-o destăinuim numai ţie. Avem şi dicţionar.

Pe ea o muncea cu o deşartă mustrare, soarta darurilor atât de nepotrivite şi crude, pentru un copil bolnav:

– Şi ce e cu depozitul vostru secret de jucării?

– Nu e nimic, maman. Ale mele m-aşteaptă. N-ayea tu nici o grijă!... Este ea Puck, o fleancă-caţafleancă, dar când e vorba de lucrurile mele, nu mai îndrăzneşte nimeni să se-apropie... Atunci e Cerber... Tu citeşti mitologie?... E Cerber din mitologie... Când am să mă fac bine... La vară – aşa mi-a jurat doctorul! – când am să mă fac bine, le iau eu la rost pe toate. Şi carabina! Şi bicicleta! Şi şaua cea cu scări de nichel, pentru căluţul de la ţară... Ştii tu că am şi-un căluţ la ţară? Îl

cheamă Pumpi... Dar mai întâi am să vin la tine, în Franţa... Îmi place Franţa... E roz...

– Cum roz, Stani?

– Roz. O ţară roz, cum e pe hartă. În atlasurile mele... Nu sunt acolo ţări albastre, mauve, galbene, verzi, orange?... Franţa e roz, aşa un fel de roz-gri ca rochia ta, maman. Rochia ta, parcă e din stofa Franţei, maman!...

– Ce curios vedeţi, vorbiţi, gândiţi voi, copii!... În ce lume trăiţi!... se minună ea fermecată, strângându-i cu adoraţie la piept.

– De ce curios, maman?... Întrebă Puck. Nu-i mai bine aşa? Strigăm lui Bazdrahoth: Du-te! Pleacă!... Şi ne lasă în lumea noastră.

Stani a ameninţat-o pe Puck, cu mâna transparentă şi pală!

– Acum, lasă-mă să termin eu, Puck! Nu te fă şi tu, Bazdrahoth... Da, maman!... Numai ceva voiam eu să te rog. Nu-mi plac timbrele din Franţa... Cele mai fără de haz!... De ce nu le spui să facă timbre mai frumoase?... O femeie c-un cântar, parcă vinde doctorii la farmacie. Un domn bătrân, cu barbă: Pasteur!... Să lase farmacista şi pe domnul acela, Pasteur, în pace!... Mai frumoase de o mie de ori sunt timbrele din Australia, Nicaragua, Egipt, Mexic, Argentina, Cuba, Brazilia... Lebede, vulcani, canguri, palmieri, piramide, corabia lui Cristofor Columb... Vrei să vezi albumele mele, maman?

– Ah! Nu, Stani! Nu se poate, Stani... E târziu. S-apropie vremea de plecare. Au să vină toţi acei care lipsesc şi au să mă găsească aci...

– Închidem uşa cu cheia, maman! propuse Puck, cu energie. Nu dăm drumul la nimeni. Vorbesc la telefon cu prietenele mele pe care le-am invitat, să nu mai vină astăzi. Stăm numai noi. Închidem uşa şi strigăm celor de-afară: Duceţi-vă, Bazdrahothilor!... Plecaţi! N-aveţi ce căuta aci!...

– Ce simplu ar fi!... suspină iarăşi pribeaga. Dar nu se poate, dragii mei. Lăsaţi-mă puţin să mă mai uit... Aşa!... Nu spuneţi nimic...

Îi privea, iar pe obraz se rostogoleau boabe de lacrimi. Şi-a scuturat părul auriu, ridicându-se.

Puck a implorat, cu vocea înecată de plâns:

– Maman, nu se poate să pleci aşa!

– Trebuie, Puck.

– Nici nu ţi l-am arătat pe Ric! Nu ţi-am arătat pe Azyadé... N-ai văzut albumele lui Stani, desenele lui... Măcar promite că ai să mai vii!... Nu e aşa că ai să mai vii?... Când, maman?

– Ştiu eu, Puck?... Mai ştie cineva?...

În picioare, subţire, mică şi fragilă, în rochia de-o amăgitoare tinereţe, se rezemase cu mâna de marginea patului. Toate-i fugeau dinaintea ochilor, toate se învârteau.

– Puck, dă-mi te rog, haina, pălăria...

– Mai stai puţin... Încă puţin, maman!...

– Puck! Dă-mi, te rog, hainele!...

Puck s-a resemnat, trecând cu paşi cât mai înceţi în camera de-alături s-aducă pălăria şi haina; iar îndată, de-acolo, a izbucnit glas de catastrofă:

– Moko! Ce-ai făcut, mizerabile? Crwzjcţc! Sardâc şi Mardâc!... Maman, nu sunt eu de vină!... Uite la ce ispravă se deda domnul Moko!...

Ţinea într-o mână pălăria şi în cealaltă voalul sfâşiat în bucăţi de Moko, cu înfăţişarea cea mai tragică a disperării:

– Maman, voalul tău!... Hai să-l coasem repede...

– Nu face nimic, Puck. Nu-i cel mai mare dezastru care mi se întâmplă mie în viaţă.

Apoi, întorcându-se spre Moko:

– Frumos, dragă Moko! Aşa mă primeşti tu şi aşa îţi arăţi recunoştinţa pentru grija pe care ţi-o purtam eu altădată?

Moko a măsurat-o arogant cu un singur ochi, pe sub pleoapa de gutapercă. Nu-şi amintea nimic despre fosta-i stăpână; dar chipul ei i-a plăcut.

– Alalori, Puck!

– Auzi, maman? Alalori?

– Ce-nsemnă alalori?

– E parola noastră, maman. Când ceva e frumos; când ne bucură ceva... Exact contrarul lui Bazdrahoth... Alalori! Te cheamă să mai vii, te roagă şi el, maman!... Pune şi tu cuvânt, Moko!... Alalori!... Maman, nu e aşa că ai să mai vii?

– Poate, Puck... Acum, lasă-mă să te mai sărut o dată, Stani...

L-a îmbrăţişat şi a fugit cu paşi mărunţi spre uşă, fără să mai întoarcă ochii. În vestibul, a stat însă la îndoială cu braţul după mijlocul lui Puck, care o ajunsese din urmă:

– Să scriu câteva rânduri, Puck... Să-mi cer iertare pentru tot ce-am înscenat, telefoane şi altele, numai ca să fiu sigură că vă găsesc singuri...

– Mergem în birou, maman. Este acolo tot ce trebuieşte pentru scris...

Au intrat în birou. Şi ea a încercat să scrie la masa pe care o cunoştea, muind peniţa în călimara de bronz pe care o cunoştea. Peste toate se aşternuse o pânză subţire de praf. Cum se simte pretutindeni aci lipsa unei mâini de femeie!... A şters cu batista ceaţa de colb de pe cristalul biroului. A încercat iarăşi să scrie. A rupt o foaie, a doua... A renunţat:

– Nu, Puck... Nu pot!... Te rog să spui tu... Îmi cer iertare că am fost nevoită să mint, ca să vă văd... Nu se putea altfel... Şi îl mai rog ceva, Puck!... Îl rog să plece undeva, o săptămână, două... Îl rog neapărat să plece. Pentru el. Pentru voi...

– De ce să plece, maman?

– Îl rog eu.

– Unde să plece, maman?

– Nu întreba, Puck!... Atât spune-i şi are să înţeleagă. Îl rog... Ştiu unele lucruri... Poate că şi pentru aceasta am venit... Fii bună şi ascultătoare cu el, Puck... Ţine-mi locul meu, Puck... E atât de singur... Şi Andrei care... Ah! Toate se plătesc aşa de scump şi de amar, Puck!... De s-ar putea alunga toate. Du-te, Bazdrahoth! Pleacă!... Du-te, Vlahuda! Pleacă!...

– Dar spune, maman!... Pe noi cum ne-ascultă?

– Acum, Puck!... Vă ascultă în joaca voastră de acum... Însă peste zece ani, peste douăzeci de ani? Toate duhurile acestea căpcăune se instalează în viaţă, te împresoară, nu mai ascultă de tine. Te las, Puck!

– Maman, cum poţi să ne laşi, maman?

– Cum am putut să vă las?... Aceasta mă întreb... Puck, e târziu. Dă-mi drumul să mă duc. Nici n-am desfăcut pachetele acestea împreună, cum proiectam! Nici n-am vorbit cu voi, câte credeam că avem noi de vorbit!...

– Vezi, maman? Vezi că tot trebuie să mai vii?

– Nu-mi spune nimic, Puck. Nu-mi spune nimic şi închide uşa după mine, Puck.

A strâns-o la piept şi s-a smuls din îmbrăţişare, trântind ea uşa între dânsele să le despartă. Apoi în haina mohorâtă, doar fără zăbranicul negru pe ochi, a fost cuprinsă de întunericul culuarului unde o aşteptau duhurile beznei care nu mai ştiu de nici o poruncă:

Du-te, Bazdrahoth! Pleacă, Vlahuda!... Duhurile au cuprins-o. Au luat-o cu ele.

Afară se lăsase o ceată deasă, gălbie, putredă, străpunsă fantomal de lampadarele cinematografului de sub clădire, de farurile automobilelor, de tramvaiele cu scrâşnetul sinistru al roţilor de fier pe şine de fier.

Din nou i se împleticeau paşii pe asfaltul vâscos. Şi nu era nimeni s-o susţină; în tot oraşul acesta cu un milion de suflete, nu se mai afla nimeni s-o susţină. În oraşul acesta cutreierat de duhurile ceţii, unde nimeni nu mai găsea îndurare la nimeni.

VII

APARTAMENTUL 97

– Nimeni n-are drept să se amestece în viaţa mea!... a interzis categoric Dada Zamfirescu, strivind cu apăsări iritate ţigara pe marginea scrumierei de cristal vişiniu. Nu cer nimic de la nimeni. N-am de dat socoteală nimănui... Aceasta e. Ca să se ştie.

Albertina Zamfirescu, doamnă imensă, planturoasă şi cuirasată în corset, a primit grindina incriminărilor fără să clipească. Dreaptă în scaunul său, cu poşeta pe genunchi, nici n-a clintit din degetele încărcate de inele. Numai pe obrazul cu trăsături masculine dar pictate cu exagerare, flutură un zâmbet atoateştiutor şi ironic. „Seamănă în acelaşi timp cu un general deblocat şi cu un clovn scos la pensie! – a gândit Dada Zamfirescu. Un general care nu se dă bătut de vârstă şi un clovn care nu mai poate face spectatorii să râdă, cu tot grotescul spoielii". Îndepărtând aceste asemuiri frivole şi deplasate într-o atât de gravă discuţie, reveni la concluzia sa:

– Aceasta e! Doresc să fiu lăsată în pace.

– Ce temperament, fetiţo!... se miră suav Albertina Zamfirescu, ţapănă în armura corsetului şi a rochiei de tafta cafenie.

– Nu sunt fetiţă. Iar temperamentul mă priveşte.

– De acord! De acord... Numai că...

– Numai că?...

– Numai că porţi numele Zamfirescu. Porţi încă numele Zamfirescu. Şi ai datoria să respecţi o memorie sacră, Dada!... Regret că m-ai silit să ţi-o spun. Dar îmi fac datoria să ţi-o spun. În calitate de singură rudă a sărmanului Beno, care te-a iubit atât. Pe urmă, în calitatea pe care mi-o acordă vârsta şi experienţa mea de femeie... Nu sunt o filistină şi-o ipocrită. Înţeleg viaţa... Înţeleg că la vârsta ta, natura îşi cere unele drepturi... Dar toate au o limită Dada! Toate, până la o limită...

Dada o privea cu amândouă palmele împreunate şi duse la buze, răsturnată picior peste picior, în fotoliul holului mic şi cochet, unde pregătise ceaiul pentru altă vizită mai agreabilă şi altfel de discuţii mai puţin penibile. Mătuşa lui Beno avea specialitatea apariţiilor meteorice. De un an nu mai dăduse nici un semn de viaţă. Iar acum, de trei sferturi de oră, o dăscălea cu predici, în numele unei memorii asupra căreia ea avea alte păreri şi alte sentimente.

Se hotărî să lichideze acest trecut, o dată pentru totdeauna:

– Tanti Albertino, eşti convinsă că l-am iubit pe Beno?

– Să zicem, Dada...

– Nu să zicem!... Acum şase ani, când m-am măritat, erai de altă idee. Te mirai chiar că o fată din ziua de azi, crescută ca mine, liber şi sportiv, poate iubi ca o demoazelă din epoca romantică de acum un secol. Sunt chiar expresiile tale!... L-am iubit cu o abandonare totală. El era Dumnezeul meu, stăpânul meu, tot!... Soţ şi iubit şi tot!... Era tânăr, frumos, curajos şi-mi părea loial... Puţină răbdare, tanti Albertino! Îmi părea... Cântăresc bine cuvintele. Căci în realitate n-a fost ceea ce-mi părea...

– Cum poţi vorbi aşa despre un mort? întrebă Albertina Zamfires- cu, într-un sincer accent de scandalizare. Cum poţi vorbi aşa despre un om care a

sfârşit ca dânsul?... Atunci, în cele trei zile până la înmormântare, mă temeam de nu ştiu ce act disperat din partea ta. Iar acum, vorbeşti în modul acesta, pe care nici nu ştiu cum să-l calific. Când ai fost sinceră, Dada?... Şi când ai jucat comedie?...

Dada a mai strivit o dată ţigara care fumega încă îndoită şi cu rotocoalele roşului de buze pe capătul aurit. A spus surd, fără să ridice ochii:

– N-am jucat nici atunci, nu joc nici acum comedie. Am fost sinceră şi atunci, cum sunt sinceră şi acum.

– Dezleagă-mi ghicitoarea! se foi Albertina Zamfirescu în platoşele care au gemut pe scaun. Singură nu sunt capabilă...

– E dezlegată de la sine... Permiter-mi să-ţi pun sub ochi ceva, despre care n-am pomenit niciodată, nimic, nimănui. Un document de loialitate...

Dada s-a înălţat din fotoliu în rochia lungă de casă, cyclamen; a mers până la micul birou de lămâi cu incrustaţii de măslin şi, răsucind o cheită, a tras sertarul răscolind printre hârtii şi plicuri decolorate. S-a întors cu un singur plic pe care îl tinea cu repulsie numai între două degete:

– Te rog citeşte, tanti Albertino! Dezlegarea ghicitorii e aci... Negru pe alb...

Albertina Zamfirescu a scos teatral din poşeta de pe genunchi un superb ***face-à-main*** cu mânerul de aur şi a început a citi ţinând foaia la distantă.

A mărturisit, dar numai cu jumătate de glas:

– Tot nu pricep, Dada.

– Să te ajut eu... Metodic!... Mai întâi, data: 18 mai 1936. Exact ziua accidentului. Nu?... Pe urmă, primul rând: „Scumpul meu Beno”... Cuprinsul: tot ce poate fi mai clar... „Întâlnirea la cinci, la noi... Camera noastră... Patul nostru”. Eţetera... Sărutările finale şi semnătura: ***Margot!*** Margot. Prietena cea mai bună şi confidenta mea... Mai este nevoie de-o explicaţie?...

– Inimaginabil! a recunoscut Albertina Zamfirescu. N-aş fi crezut-o aceasta pentru nimic în lume, nici din partea lui Beno, nici din partea lui Margot...

– Iată cheia enigmei, tanti Albertino!... Îţi pare inimaginabil?... Imaginează-ţi acum altceva... Copila de optsprezece ani care l-a iubit, cum l-am iubit... Doi ani de căsnicie ideală şi de confidenţă absolută. Accidentul şi toată oroarea din ziua aceea... Disperarea mea sinceră, care nu era o comedie, şi care mergea până la tot soiul de hotărâri într-adevăr romantice... Când a început să cadă ţărâna pe cosciug şi m-aţi purtat pe braţe până acasă, îmi spuneam că a doua zi am să mă întorc acolo, pe mormânt, şi cu revolverul lui am să mă împuşc fiindcă nu concepeam viaţa fără Beno; nu înţelegeam să supravieţuiesc lui Beno... Temperamentul de fetiţă, cum ai remarcat.!.. De fetiţă, pe atunci tragico-romantică... Peste noapte, la trei după miezul nopţii, ce fatalitate m-a îndemnat să-i caut în buzunarul hainelor pe care le purta în momentul accidentului?... Haine cu pete din sângele lui... Haine pe care le strângeam la piept şi le sărutam şi le udam cu lacrimi... A foşnit plicul acesta... Scrisoarea aceasta... Imaginează-ţi scena, la trei după miezul nopţii, în casa unde toate îmi vorbeau despre el, numai despre el... O femeie de douzeci de ani, după doi ani de căsnicie unică şi ideală, hotărându-se fără nici o comedie, dimpotrivă, cu o bravură eroică de a înfrunta ridicolul, hotărându-se să-şi pună capăt zilelor ca să urmeze soţul până la mormânt, ca eroinele iubirilor de pe la 1830... Tăcerea din casă... Noaptea... Mirosul de eter... Rochia neagră de pe mine... Ochii în fundul capului... Senzaţia de sfârşeală... Tot ce-ţi trece filmatic prin cap ca amintiri, pentru ca să te întărească în hotărârea care creşte cu fieştece oră... Iar ca reconfortant: scrisoarea aceasta!... Şi tot ce se deduce odios şi laş din cele douăsprezece rânduri... Total, douăsprezece!... Întrebările pe care nu le poţi smulge din tine: câte după-amieze? câte luni? de când

durează minciuna?... Şi câte vor fi mai fi fost altele?... Şi câte ar mai fi putut să fie altele, dacă nu se prăbuşea avionul în amiaza aceea de 18 mai 1936? Surparea din tine... Un mort care moare a doua oară... Mai crezi că am o memorie de respectat? O memorie sacră?...

Albertina Zamfirescu a apelat la o filosofică generalizare:

– Aşa sunt toţi bărbaţii, dragă Dada... De ce să dramatizăm?

– Dar nu dramatizez de loc. Atunci, da! S-a rupt ceva în mine. Ca o strună care a plesnit... Un gol pe care nu-l putea umple nimeni. Pe urmă, viaţa se reface... Se reface din resturi, din cioburi, ca porţelanurile lipite cu sinteticon... Mă mai întâlnesc şi astăzi cu Margot. Nu-mi face nici o impresie. N-a bănuit niciodată că ştiu... Poate că va fi suferit şi ea. Poate că l-a iubit într-adevăr şi că n-a fost o simplă aventură... Vezi până unde merg şi eu cu filosofia vieţii şi cu generalizările?

Apoi, schimbând brusc de ton:

– Acum, sinceritate pentru sinceritate!... Te rog, spune-mi exact ce intenţie te-a adus la mine?

– Intenţiile cele mai bune, dragă Dada.

– Nu mă îndoiesc. Dar care?

– Vrei să fiu sinceră? sinceră?...

– Măcar ca mine.

– Eşti servită în acest caz. În primul rând, m-a adus gura lumii. Cele ce-au venit să-mi spună unii şi alţii...

Dada a râs strident, jucând bricheta între degete, aprinzând şi suflând în flacără:

– Unii şi alţii? Nu cumva ***unele şi altele?***

– Şi aceasta e adevărat, ca să fiu sinceră... Mai ales femei. Prietene de-ale tale. Foste prietene...

– Evident! Mă aşteptam... Şi ce vor aceste scumpe şi binevoitoare prietene, pentru care nu m-aş mira să se afle şi fosta mea bună prietenă Margot?

Albertina Zamfirescu a înălţat surprinsă faţa spoită de clovn:

– De unde ştii că şi Margot?

– Simplă presupunere, tanti Albertina. Poate că m-am înşelat.

– Nu te-ai înşelat de loc. Îndeosebi ea mi-a atras atenţia!

– Ce caritabilă!... Atenţia asupra cărei înfiorătoare fărădelegi?

– N-o lua aşa, dragă Dada! Indiferent de sursă, dar informaţiile sunt juste... Prea coincid!... În fine, ca să nu ocolim: e vorba despre tânărul acela, Silişteanu, Ralph Silişteanu.

– Ce se întâmplă cu Ralph?

– Tu ştii mai bine decât mine, Dada. Nu ţi-se pare că te compromite?

– Nici nu m-am gândit...

– Cred atunci că n-am pus bine problema. Să procedăm altfel... Te iubeşte? Îl iubeşti?

– Chestie cu totul personală, tanti Albertina...

– Personală, nu contest. Dar asemenea chestii personale, duc la un singur deznodământ: mariajul.

Dada a râs iarăşi strident, aprinzând şi stingând cu nervozitate bricheta:

– Tu numeşti mariajul deznodământ, tanti Albertina? Eu aveam ideea că mariajul e un prolog, nu un epilog.

– În cazul tău, e un deznodământ, Dada... M-am interesat mai de-aproape, când am ştiut că-ţi dă târcoale. Trăieşte pe-un picior care nu i se potriveşte cu veniturile. Jorj al meu e prieten bun cu unchiu- său, Toma Alevra. Se întâlnesc la club... L-am pus să-l sondeze asupra situaţiei materiale... Moştenirea a fost şi s-a dus... Curse, club, străinătate, automobile!... Încât dacă tu crezi că e o bună partidă pentru tine, dă-mi voie, cu autoritatea de veche prietenă şi de fostă rudă, să te previn că te înşeli... Situaţia lui e aproape ca a ta. Cunosc veniturile tale... Pensia. Capitalul din care n-a mai rămas nimic... Cu aceasta nu se poate trăi, în condiţiile în care eşti tu deprinsă să trăieşti, Dada!

În condiţiile la care ai dreptul: tânără, nostimă, deşteaptă, de familie bună...

– Mersi.

– Nu-mi mulţumi. Fiindcă nu-ţi fac complimente. N-ai nevoie de ele. Eşti deprinsă. Desigur, sătulă... Să-mi mulţumeşti fiindcă eu nu mă mărginesc la atât. Mă gândesc mai departe... Eu ţi-aş da un sfat... Hai, să nu-i spunem sfat! Mi-aş exprima o părere...

– Aştept, tanti Albertino.

– ***Bref!*** Am o partidă pentru tine.

– Ah!... Aceasta era?...

– Aceasta, Dada!... O partidă foarte bună. Excelentă. Excepţională... Om cu situaţie... Casă în Parcul Filipescu... Vilă la Sinaia. Vilă la Mamaia... Două automobile la scară. Milioane la bancă. Zeci de milioane în diferite acţiuni şi întreprinderi. Interese consolidate în ţările neutrale: Elveţia şi altele... Ce ţări neutrale mai sunt?

Dada a recitat, zâmbind:

– Deocamdată: România, Portugalia, Suedia, Jugoslavia, Turcia, Spania, Statele Unite şi alte diferite republici din cele două Americi. Pardon, din cele trei Americi, dacă mai numărăm şi America centrală...

Albertina Zamfir eseu a privit-o prin ***face-à-main,*** rostind cu îndoială:

– Dragă Dada, mi se pare că nu iei în serios tot ce spun eu?

– Dimpotrivă! Foarte serios. Ascult... Aştept...

– Ce spuneam?

– Elveţia... Ţară neutrală: Elveţia...

– A propos de ce?

– Interese consolidate în ţară neutrală...

– A, da! Scuză-mă că mi-am pierdut şirul. Cu felul tău de-a fi şi de-a vorbi, m-ai demontat, dragă Dada... Persoana despre care-ţi vorbesc, are şi jumătate din avere plasată în ţările neutrale... Încât e apărat de orice risc şi orice surprize... Nu-ţi surâde?

– Să-l văd cum surâde!... Ca Gary Cooper? Charlie Chaplin? William Powel?

– Rămân la impresia de adineaori! constată cu regret Albertina Zamfirescu... Nu eşti serioasă, Dada!... Trece norocul pe lângă tine şi tu te gândeşti la actoraşi de cinematograf...

Dada şi-a compus o figură serioasă până la stupiditate, mărturisind cu o prefăcută candoare:

– M-am gândit la surâsul lor, nu la dânşii. Înţeleg însă după scandalizarea ta, tanti Albertino, că persoana cu interese consolidate în ţările neutrale, cu atâtea case, vile, automobile, milioane, conturi deschise la bancă, nu surâde nici ca Gary Cooper, nici ca Charlie Chaplin, nici ca William Powel?...

– Ar fi prea frumos! recunoscu Albertina Zamfirescu.

– Atunci e urât?

– Depinde de ce înţelegi tu prin frumos şi urât.

– Şi desigur e bătrân?

– Depinde de ce înţelegi tu prin tânăr şi bătrân... Om copt... Matur...

– Şi se numeşte?

– Numele n-are să-ţi spună nimic.

– Să încercăm, tanti Albertino. Se numeşte?

– Vardan Mihorian.

Dada a părăsit figura serioasă până la stupiditate, ridicându-se în picioare şi izbucnind în râs. Un râs poate cam crispat şi poate prea strident:

– Ah! Ah!... Cum să nu-mi spună nimic, numele? Vardan Mihorian!... Cinocefalian Lubrician!... Numai priveşte puţin, tanti Albertino!

În rochia lungă şi elegantă, cyclamen, Dada cea cu ochii oceanici şi cu obrazul îngust de superbă divinitate marină, luase exact înfăţişarea respingătoare a cinocefalului lubric de la Melody, cum îl parodiase ieri dimineaţă Ralph. Păşea ca el cu mâinile spânzurate, cu fălcile clempănind hidos, cu buzele molfăind libidinos, cu ochii de-o senilă lubricitate. A înconjurat aşa masa şi a revenit la loc, în fotoliu,

sprijinidu-şi coatele pe genunchi şi privind la mătuşa lui Beno, deodată grav şi cu o dureroasă mustrare.

– Aşadar, acesta era, tanti Albertino? întrebă fără s-o slăbească din ochi. Vezi că numele mi-a spus îndată ceva?... Mi-a spus totul... De două luni mă persecută mesagerii acestui domn Mihorian, Cinocefalian, Lubrician, Vardan... Mă aşteptam la oricine, la orice, nu însă la tine, tanti Albertino, după severa morală cu care ai crezut că pregăteşti terenul... Mai port numele Zamfirescu!... Am de respectat o sacră memorie!... Pentru respectul acestei sacre memorii, să schimb numele Zamfirescu, numele nepotului tău Beno, cu numele acestui Mihorian, Vardan, Cinocefalian?... Curios cult al unei sacre memorii, tanti Albertino!... Sărmanul Beno merita poate alţi apărători ai memoriei, cu toate păcatele sale... Nu una ca mine; nu una ca tine, tanti Albertino!...

Albertina Zamfirescu, de culoarea sfeclei sub spoiala de clovn, s-a ridicat cu demnitate ofensată în armura corsetului şi a rochiei de tafta foşnitoare. A recurs iarăşi la o filosofică generalizare:

– Aşa păţeşte cine vrea binele altuia!... Consideră că n-am spus nimic, Dada.

– Chiar vreau să consider că n-ai spus nimic, tanti Albertino. E singurul mijloc ca să ne mai putem vedea.

– Fii fără grijă, fetiţo! N-ai să mă vezi des rozându-ţi pragul. Rămâi la Ralphul tău.

– Rămân, tanti Albertino! Şi tu la cultul sacrei memorii, atât de ciudat întreţinut.

În uşă, Albertina Zamfirescu s-a dat în lături, pentru a face loc unei doamne tinere şi precipitate, pe care o introducea fata din casă. A examinat-o de jos în sus prin ***face-à-main*** şi a răspuns la salut cu înclinare augustă din cap, peste umăr: „Acestea sunt prietenele Dadei! Nişte fâţe!... Ce găseşte oare un om serios şi cu situaţia lui Vardan Mihorian la asemenea specimene de femei, care n-au nici sâni, nici coapse – şi nici instinctul de conservare? Auzi? Vine să-i pună la

picioare milioane, case, vile, automobile; iar ea îl strâmbă cum merge, cum dansează, cum ţine gura şi mâinile!... Îşi merită soarta care-o aşteaptă!...”

Noua venită a păşit repede până la fotoliul unde Dada rămăsese cu obrajii în pumni, cu urechile astupate, cu ochii la desenele covo- rului.

Când i-a pus degetele înmănuşate pe umăr, Dada a tresărit întoarsă dintr-o foarte îndepărtată şi străină lume.

– Tu erai, Lizon? Credeam că nu mai vii...

Lizon s-a scuzat, scoţându-şi mănuşile:

– Cu ceaţa asta oribilă! Tu ştii ce ceaţă e afară? Nici o maşină... Tramvaiele îmbulzite...

S-au sărutat mai mult simbolic, cu sărutul abia atins al femeilor care-şi menajează obrajii de sigiliul roşului de buze. A aruncat blana pe clavir şi, răsucind butonul să aprindă toate luminile, a întrebat:

– Ce e cu tine, Dada? O veste proastă?...

Întinsese mâna spre scrisoarea de pe mesuţă; scrisoarea din mai 1936. Dada a întors-o cu adresa în jos şi a păstrat latul palmei pe plic.

– Nimic, Lizon. Nici un fel de veste... Poate ceaţa de-afară...

– Sau poate vizita doamnei cu care m-am întâlnit în vestibul?... Cine era?... M-a privit ca pe un microb.

– O vizită plicticoasă, într-adevăr. Nu importă cine era... Rude îndepărtate şi binevoitoare... Ex-mătuşe... Stai!

Lizon a fost de altă idee:

– Nu aci. Tragem fotoliile lângă calorifer... Mi-au îngheţat picioarele.

A împins fotoliul, a scos pantofii şi ridicându-şi fusta peste genunchi, a aplicat direct tălpile pe ţevile caloriferului.

– Aşa! exclamă cu satisfacţie. Acum deschide barul şi oferă-mi ceva foarte tare şi foarte amestecat.

– Ceai, nu?

– Dacă nu-i obligator, nu!... Prefer un Sherry Cobbler, un Brandy- Flip. Un Carlton-cocktail după reţeta lui Ralph... Ce face Ralph?... Cum de-i absent de la datorie?...

Dada a răspuns în uşa deschisă a barului:

– A fost astăzi-dimineaţă... I-am acordat o zi de permisie. Patroane: Mihaili, Gabrieli...

– Michaele! Gabriele! a completat Lizon, hohotind inocent şi dezvelindu-şi mai deplin rochia, s-o încălzească radiatorul caloriferului şi-n părţi unde n-a pătruns-o ceaţa.

Aştepta râsul Dadei ca un fidel ecou. Dar Dada n-a râs, preocupată probabil să dozeze vermutul, coniacul, amerul şi ginul, după reţeta lui Ralph.

Lizon a încreţit sprâncenele într-o reflecţie pe care o păstră pentru sine. Hm! Ceva tot este. Tot se întâmplă ceva. Cu atât mai bine! Misiunea ei va fi cu atât mai uşoară... A aprins o ţigară şi s-a înfundat mai adânc cu ceafa în perna elastică a fotoliului, cu picioarele mai sus înălţate pe radiator, aruncând inele concentrice de fum în plafon şi privind cum trec unele prin altele, cum se dilatează, cum se risipesc. Era numai o mână de femeie, de vârsta Dadei Zamfirescu, băieţoasă şi urâţică, însă cu reputaţia de-o demoniacă inteligenţă. N-o jus-tificase cu nimic deosebit. Dar când faima inteligenţelor a avut nevoie vreodată de justificări? Lizon o suplinea cu un superficial cinism, cu o căutată originalitate în port şi-n purtări, cu maniera dezinvoltă de a împrumuta de la prietene sume pe care nu le restituia niciodată, pălării pe care le uita în tren, cărţi pe care le citea în baie, umbrele pe care le făcea cadou altor prietene.

Primind în mână paharul de Carlton-cocktail, l-a degustat, aprobând:

– Nici Ralph nu-l reuşeşte mai bine!... Ce program ai pentru astă-seară, Dada?... Cinema? Teatru?...

– ***Relâche.*** Stau acasă şi citesc...

– Un bridge? Un pocher?

– Ştii că nu mă pasionează...

Lizon a întins paharul gol:

– Încă unul, dragă Dada! În onoarea lui Ralph, marele magistru. Pe el îl pasionează ceva mai mult. Am auzit că în ultimul timp a făcut nişte diferenţe catastrofale... Spunea Tonton!

– Ştii că nu mă pasionează nici aceasta, Lizon...

– Fiindcă era vorba de Tonton!... Te invitau la dânşii în astă- seară... Bridge, pocher... O societate foarte amuzantă şi pitorească...

– Posibil. Dar nici societatea amuzantă şi pitorească nu mă pasionează.

– Cunosc. Singura ta pasiune, Ralph... Păcat! Tonton are să fie neconsolat... Este cineva care vrea să te cunoască neapărat... S-a invitat singur la dânşii în acest scop...

Dada a subţiat privirea printre gene, cercetându-şi prietena, parcă acum o vedea întâia oară. Întrebă:

– Şi te-ai oferit să mă aduci pachet?

– Nu pachet! Plocon!... a râs subţire Lizon, risipind cu mâna o foarte reuşită serie de albastre inele de fum şi ducând apoi la gură paharul plin, cu cealaltă mână. Plocon! Eram sigură de succes... De altfel eu tot nu renunţ!... Ceaţa aceasta care te indispune şi în casă, trebuie anihilată frenetic, Dada!... Cu o companie veselă, zgomot, anecdote, ultimele cancanuri. Cum nu mă îmdoiesc că o combate acum Ralph, la patronul cine ştie cărui Mihai sau cărei Micheline, Gabriel sau Gabriele... Nu te intrigheză cine este acel cineva care vrea să te cunoască neapărat?

– Îmi imaginez că e cineva foarte serios... o ispiti Dada.

– Exact...

– Cu intenţii foarte serioase?

– Exact...

– Cu o situaţie materială excelentă? Excepţională?

– Exact...

– Poate cu o casă în Parcul Filipescu? Vilă la Sinaia?... Interese consolidate în ţările neutrale: Elveţia, eţetera.

Lizort era gata să confirme mai departe: Exact!

Dar intonaţia bizară a Dadei Zamfirescu a silit-o să abandoneze contemplarea inelelor de fum şi să-şi privească la rândul ei mai atent prietena. S-a ridicat în capul oaselor, coborând picioarele de pe radiator şi reluând poziţia verticală pe scaun.

– De unde ştii? a întrebat.

– Presupun... Merg cu presupunerile până şi la aspectul fizic. Vrei să ştii cum arată?

A doua oară, dar fără să se mai mişte din loc şi fără energia indignată de adineaori, dintr-o fugitivă mimică a schiţat înfăţişarea cinocefalului lubric de la Melody. Apoi, rosti cu un abătut dezgust:

– Confirmă, Lizon!... Exact?

– Exact, Dada! Exact şi ratat!

– E bine că recunoşti...

– Te rog să mă ierţi!... vorbi Lizon, băgându-şi picioarele în pantofi şi venind lângă ea, pe braţul fotoliului. N-a fost o faptă de bună prietenă, nici faţă de tine, nici faţă de Ralph... Dar atât a insistat Tonton!... Şi individul mi-a pledat o oră, cu atâta persuasiune, încât am sfârşit prin a vedea şi eu lucrurile prin prisma lui. Mariaj. Casă şi vilă, pe numele tău. Zestre constituită în nu ştiu ce cifre fabuloase... Când mergi tescuită în tramvaie ca mine, când aştepţi să fii invitată la mese ca să-ţi echilibrezi bugetul, când ştii la câte degradări te constrânge viaţa, începi să-ti confecţionezi şi tu o degradantă concepţie asupra vieţii din stofa şi croiala în serie pentru magazin popular... Nu sunt în fond atât de cinică şi de amorală, cât vreau să par... E idiot ce-am vrut să fac... Idiot, vulgar şi execrabil... Aceasta nu strică prietenia noastră, Dada?...

– Nu, Lizon.

– N-aş vrea să ştie nici Ralph, nici nimeni. Promis?

– Promis. N-are să ştie nici Ralph, nici nimeni.

VIII

APARTAMENTUL 62

Nimeni nu se afla să răspundă la telefon. Iar soneria de la uşă se îndârjea a treia oară, zbârnâind sinistru ca o alarmă de pompieri.

În mijlocul jucăriilor sale de pe covor, Odetta s-a chibzuit consul- tându-se cu întreg conclavul păpuşilor. Tot mai uşor se descurca ea cu telefonul. Era specialitatea casei!

S-a cocoţat deci în genunchi, pe scaun, cu păpuşa cea nouă pe care a primit-o cadou mai adineaori; a culcat-o mai întâi cu duioşie maternă pe masă; i-a păturit pliurile rochiţei; a admirat cât de gingaş închide pleoapele genate de porţelan pe ochii albaştri de sticlă şi numai după aceea a ridicat receptorul:

– Alo!... Cu cine doriţi să vorbiţi? Aci e Odetta!... Da, da, domnule... Odetta Petrino... Cine e acolo?... Nenea Jack?... Aaa!... Bon- soar, nene Jack!... Cum să te uit?... Nu te-am uitat deloc... Nu mi-ai adus tu serviciul cel mic şi drăguţ de ceai pentru păpuşi?... Vezi că ştiu!... Nu, nu! Nu le-am stricat pe toate. S-au stricat numai două ceşcuţe şi două farfurioare... Le-a stricat Ursuleţ... El, cu prostiile lui!... Dacă e urs!... Nu ştie să umble delicat... Acum a păţit-o rău, sărmanul de el... Şi-a rupt un picior... Am să-l trimit mâine la spital... Da, vorbesc mâine la telefon să vină Salvarea... Îmi aduci

tu altul?... Te pup, nene Jack!... Mămica?... Nu ştiu unde s-a dus... La tanti Colette... La bridge... S-a dus că e foarte supărată tanti Colette din cauza lui Toto... a vorbit o mulţime la telefon despre asta... I-a suflat tanti Lucki lui Toto... şi asta nu i-a plăcut tanti Colettei... I-a făcut de ***gigolo!***.... De ce râzi, nene Jack?... Zău!... ***Sesasesa***... Tăticu?... Da! A venit aseară... Acum a plecat... Nici n-a stat la masă şi s-a dus... Ştii tu!... El cu Victoriile lui... Ca Victoriţa Popescu... Aşa spune mămica... Eu să nu zic că-i ruşine?... Nu mai spun, nene Jack... Da, nene Jack!... Sunt singură. Nici nu ştii tu ce singură sunt!... Când veneai tu pe la noi, te mai jucai cu mine... Acum stau tot singură... Veta s-a dus la Zenobia, jupâneasa de la un domn bătrân din bloc... Stă de poveşti... Irma? Irma s-a dus şi ea îndată ce-a plecat mămica şi n-a mai venit... Nici Fräulein... Fräulein a plecat mai demult să-şi facă puţin avort, un ***baclaj***... Zău!... Să nu mai spun nici asta, că-i tot de ruşine?... Dar am auzit-o pe mămica spunând, nene Jack!... Bine, te ascult!... Alo... Spune-mi mie ce ai de spus mămicăi!... Nu se poate?... Atâta numai că ai căutat-o la telefon? Că te-ai întors?... Ştiu eu că ai fost la Capitol... Lasă că nu mă înşeli tu pe mine!... Te-ai încheiat la pardesiu ca să nu răceşti şi te-ai dus la Capitol. Am auzit eu de la mămica... Îi telefona tanti Colettei... ***Mesicmesic***... Nu... Altceva nu mai spunea de tine... Spunea de Dan, Dan, secretarul tăticului... Nu-l cunoşti tu?... Secretarul cel nou... Da... Dan îl cheamă... ***La barbă, la barbă!***... A fost frumos filmul la Capitol?... Nu, nene Jack, eu nu l-am văzut... Dacă nu mă ia nimeni!... Mămica zice că nu înţelege nimica... ***Lajoro.*** Ai să mă iei tu la cinematograf?... Ce bine-mi pare!... Spun mersi! ***Mersi monpişeri!***... Alo!... Ştii tu că am o păpuşă nouă?... Mai frumoasă şi mai mare decât Felicia... Aproape cât mine de mare... Vorbeşte. Spune maman şi papa. Zău! Spune pa!.. Sanblac!... Uite, să ţi-o pun eu să vorbească la telefon!...

A ridicat păpuşa şi a apăsat-o pe piept, cu gura în pâlnia neagră, cum drept era într-o asemenea casă să vorbească şi păpuşile la telefon:

– Alo!... Auzi?.. Ai auzit, nene Jack, cum spunea maman şi papa?... Nu!... Încă nu ştie să spună: Nenea Jack!... Dar am s-o învăţ eu... Până ce vine Fräulein, o învăţ eu... E o păpuşă foarte inteligentă... Închide şi ochii când doarme. Zău! ***Mapaoldomé***... Nu, n-are nume. Mi-a trimis-o cadou o prietenă de-a mea. Puck o cheamă. Puck şi atât! Nu mai ştiu cum... Am eu o prietenă nouă... Alo! Bine, nene Jack!... Când pleacă tăticu? Luni... Aşa am auzit... Vino mâine, nene Jack!... Nu poţi?... Luni după-masă? Mă iei luni după-masă la cinematograf?... Ce drăguţ eşti tu, nene Jack!... Mai drăguţ decât Dan... Ne încheiem şi plecăm la Capitol... Nu! Pe mămica n-o luăm... S-o luăm?... Atuncea o luăm... De hatârul tău o luăm... Te aştept şi te pup mult de tot, nene Jack. Cel mai mult!... Te pupă şi păpuşa mea... De-abia aşteaptă să facă cunoştinţă cu tine... O auzi! Spune pa!... Pa, nene Jack!...

Odetta a pus receptorul la loc şi a coborât cu păpuşa în braţe.

Casa îi pare mai goală decât întotdeauna, acum când simţea ea atâta nevoie de cineva să-i admire păpuşa cea nouă şi să asculte câte are de istorisit despre dânsa. Despre dânsa şi despre Puck.

A privit cu ingrată detaşare la jucăriile şi păpuşile cele vechi. Nici nu s-a mai aşezat între ele, deşi Felicia se uită cu ochi atât de mustrători, iar Ursuleţ are un aer atât de nefericit, prăvălat pe-o coastă, cu piciorul rupt.

Astăzi-dimineaţă, când nu căpătase încă păpuşa cea nouă s-o acapareze, l-a rugat pe tăticu să-i facă un bandaj. N-avea timp. Mai era şi supărat. S-a închis cu mămica în birou şi a avut o discuţie. În biroul unde umblă mămica şi Dan la secretele din sertare. Poate de aceea era mânios tăticu, el care face gălăgie atât de

rar. Pe urmă a plecat fără să stea la dejun. Mămica a rămas nervoasă şi a ciocănit-o toată vremea pe dânsa:

– Mai taci, Odetta!... Pleacă de-aci, Odetta!....Mă agasezi, Odet-ta!...

Mai bine era astă-noapte, când visa că a crescut şi că mămica s-a făcut o pitică jucându-se ea de-a ***lajoro*** cu Felicia şi Ursuleţ pe covor!... Ce caraghioasă îi mai părea aşa, cu tocuri înalte şi cu ciorapi Kaiser, cu cârlige în păr şi cu rochiţa scurtă, cu pantalonaşi despicaţi ca ai ei, de i se vedea popoul gol când se ridica de jos, s-o roage: Odetta, nici nu-mi dai bună seara?... Ei i-a fost milă şi s-a întors din drum. Nu s-a mai dus la bal, ca să n-o lase singură... Mămica nu s-a întors niciodată, oricât o roagă de drăguţ... La dejun, când a vrut să-i spună cât de bună a fost astă-noapte cu dânsa şi ce caraghioasă era ca o pitică plângând şi smârcâindu-se cu Felicia pe genunchi, mămica n-a înţeles şi nici n-a vrut să creadă. S-a uitat urât şi a poftit-o să-şi caute de mâncare, fiindcă e o fetiţă din ce în ce mai stupidă. Stupidă!... Asta a fost răsplata!... Ca să se înveţe minte şi să-i mai fie milă altă dată... La noapte... Bine că ştie ea acum!... La noapte, când are să crească din nou, nu mai face prostia să se întoarcă de la bal. Are s-o lase singură până dimineaţa, cum rămâne ea, de doarme îmbrăcată...

Odetta a răsucit păpuşa cea nouă cu obrazul de porţelan trandafiriu spre dânsa şi a întrebat-o:

– Nu ţi-e urât aci, la noi?

– Nu... a răspuns păpuşa.

– Vezi că noi o să stăm mai mult singure în casa asta, cât e ea de mare!... Aşa-i ***lajoro!***...

– Nu face nimic. Eşti o fată drăguţă, Odetta... Ce nevoie mai avem noi de alţii?

– Şi nu ţi-e dor de Puck?

– Ba îmi cam este.

– Avem să mergem mâine şi să-i mulţumim. O rugăm pe Irma să ne ducă la Puck şi să-i mulţumim... Unde stă Puck?... La etajul de sus? La etajul de jos?...

– Aceasta n-o ştiu... a răspuns păpuşa, închizând ochii ostenită de atâta vorbă.

– Ţi-e somn?

– Puţin...

– Mie nu mi-e somn. Nici n-am mâncat... Hai să facem o vizită la bucătărie! Poate s-a întors Veta...

Cu păpuşa în braţe, Odetta a trecut prin încăperile deşarte şi cu toate luminile aprinse, a intrat în bucătărie şi a constatat că Veta nu se întorsese de la Zenobia, bucătăreasa domnului celui bătrân, care are un câine mare numit Zăbuc. Lumina ardea. Ardea şi maşina electrică. Dulapurile deschise. Farfuriile nespălate, răsturnate în cuvetă, cu apa robinetului şuroind deasupra. Pe masă, şorţul Vetei, coji de pâine, un fund de lemn şi un cuţit, lângă o movilă de varză tocată. Odetta a ronţăit în dinţi un ciocan de varză, care-i plăcea ei mai mult decât toate bomboanele şi torturile de la Capşa. A crănţănit, cotrobăind încoace şi încolo. A ridicat un şervet soios, de unde au năpădit gândaci negri fugind cu mare viteză, în zigzag, spre cotloanele lor.

– Nu-i de noi aci!.... a declarat ruşinată Odetta. Miroase a varză.

– Nici mie nu-mi place... mărturisi păpuşa. Ce-i gândăcăria asta?... Nu te temi?

– Nu vorbi, că începe chiar să-mi fie frică!

– De gândaci?

– De gândaci nu, că aruncăm cu praf şi o iau la goană. Aruncăm noi, dacă n-aruncă Veta, cum a pârât-o Irma mămicăi... Mă tem aşa, de casă... Nu vezi că nu-i nimeni?

– Îţi spun drept, că aşa casă goală n-am mai văzut nici eu în viaţa mea.

– Măcar de-am avea un căţel, o pisică!... Veta avea un căţel şi-a murit. A mâncat gândaci şi a murit... Tu n-ai vrea un căţel, o pisică? Să ne jucăm de-a prinsul şi de-a ascunsul...

– Mai întrebi?...

– Într-o zi, în lift, când eram eu cu Fräulein, mi-a spus Puck că are să mă aducă o dată la dânsa să-mi arate un papagal, un căţel şi-o pisică?

– Dacă ţi-a spus Puck, te cred şi eu că-i adevărat!...

– Spune şi Veta... Zice că are un circ. Un circ de animale. O menajerie... Ştie de la Zenobia...

– Multe mai ştie această Zenobie! a lărgit păpuşa ochii de sticlă, a nemărginită uimire:

– Da, ***monpişeri!***... Toate le ştie... Ştie şi unde a înţărcat dracul copiii, cum spune Veta. Tu ştii unde i-a înţărcat?

– Nu, dragă Odetta. Sunt o ignorantă!... mărturisi păpuşa plecând ochii dezolată.

– O să aflăm noi! o întreb eu pe Veta... Vorba-i ce mai facem acum?... Spune şi tu dacă asta nu-i viaţă legată cu aţă? Iaca aşa o să ne petrecem noi vremea. Mămica spune că asta se cheamă ***lajoro***.

Fiindcă păpuşa, în afară de pa, papa şi maman, nu ştia să vorbească decât prin gura şi închipuirea Odettei, n-a putut să-i destăinuie nimic din lumea feerică de unde venea ea şi unde în loc de ***lajoro, sanblac*** şi ***monpişeri***, pentru toate, Puck şi Stani, inventaseră cuvinte cu o mai magică putere. Poate că lumii acesteia unde circula Odetta, i-ar fi spus dânşii ***Bazdrahoth***... Şi-ar fi strigat: „Pleacă, ***Bazdrahoth!*** Du-te”... Iar lumea cea urâtă s-ar fi risipit, să facă loc alteia: ***Alalori!***... Păpuşa însă a tăcut şi lumea Odettei a rămas cum era.

Fetiţa a cutreierat încă o dată toate camerele goale. E adevărat că aci nu mai mirosea a varză, ci a diafanul parfum obţinut de doamna Lilia Petrino dintr-un aliaj de-o incomparabilă rafinare a voluptăţilor olfactive. E adevărat că nu mai fugeau gândaci negri în zigzag. Aceştia au rămas în bucătăria Vetei, unde doamna Lilia Petrino nu călca niciodată şi de unde gândacii apăreau uneori inoportun numai în sosuri. Dar pustiul ăuia în lumina crudă a becurilor. Pustiul şi o neliniştitoare încremenire. Se auzea de la etajul de sus un aparat de

radio. Uşi trântindu-se undeva. Cineva care a râs. În stradă, tramvaiele, automobile, glasuri. Aci însă, nimeni. Chiar un pustiu să-ţi strecoare spaima până în măduva oaselor. Şi păpuşile celelalte care zac aşa de ciudat rostogolite pe covor! Poate au murit de supărare că Odetta le-a părăsit. Poate au murit – şi cum să nu-ti fie frică singură, într-o casă cu morţi?... A murit şi Ursuleţ!... La noapte are să vină şi-are s-o tragă de picioare, cum povesteşte Veta că fac strigoii la dânsa, în sat. Ibovnicii strigoi. Are s-o tragă de picioare, fiindcă n-a mai avut grijă de el să-i bandajeze piciorul şi l-a lăsat să moară rănit...

Odetta s-a îndepărtat de-a îndăratelea de păpuşile şi jucăriile sale care începeau să aibă o faţă necunoscută şi ameninţătoare, în casa goală, vastă, cu luminile aprinse, dar de-o nefirească şi lugubră tăcere. Tremura din tot trupul mic şi nu simţea mâna păpuşii, care-o strângea îndemnând-o să facă apel la porunca magică a lui Stani şi Puck: „Du-te, ***Bazdrahoth!*** Pleacă!” Nu simţea însă strângerea şi nu cunoştea tainica formulă de exercitare. Ei îi venea să plângă, să cheme, să ţipe. Şi ar fi plâns, ar fi chemat, ar fi ţipat, dacă nu i-ar fi fost ruşine de păpuşa cea nouă.

S-a tras cu spatele până în vestibul şi acolo s-a socotit la mai sigur adăpost, între pereţii mai strâmţi.

Întrebă, cu broboane reci pe frunte:

– Ştii ce?

– Dacă ai să-mi spui am să ştiu... a răspuns păpuşa deschizând ochii mari şi aşteptând. Mi se pare că ţi-a fost cam frică?

– Nu! minţi Odetta din orgoliu. Ţi s-a năzărit ţie...

– Atunci ce căutăm aci, la uşă?

– Am eu o părere... Hai să mergem acum la Puck şi să-i dăm bună seara! Tot n-avem ce face. Mergem să-i mulţumim şi să-mi arate circul de animale... Vrei?

– Vreau ceea ce vrei tu. Nu sunt a ta?

– Felicia era mai încăpăţânată. Văd că tu mă înţelegi şi mă asculţi... Puck are să-mi spună şi cum te cheamă. Nu e aşa că aveai un nume?

– Aveam, dar a rămas la dânsa...

– Mergem să-l luăm... Cum ai să dormi în astă-seară fără nume?... Plecăm şi ne întoarcem tiptil. Nimeni n-are să afle... Puck nu-i pârâtoare?...

– Nu vorbi aşa, Odetta, despre fosta mea stăpână, că mă supăr... Cum poate să fie Puck o pârâtoare?... O compari cu Irma?

– Pardon!... Atunci n-avem nici o grijă. Hai!...

Odetta a deschis uşa de la vestibul şi a ieşit pe culuar, cu păpuşa cea fără nume, în braţe. De lift n-au nevoie. Nici nu trebuie să prindă de veste băiatul de la lift... Poate să le întrebe şi să le spună că nu e voie să umble singure, fără Irma. Mai ales dacă e Tody, băiatul cel care se strâmbă la ea şi scoate limba când nu-l vede Fräulein, ca pe urmă să se prefacă foarte serios, parcă nu tot el s-a strâmbat, când Fräulein întoarce ochii la dânsul, Tody, care aducea bileţele mămicăi de la nenea Jack... De lift n-au nevoie... S-o ia pe scări. În sus? În jos?... Mai degrabă în jos... Puck se oprea întotdeauna la un etaj de jos.

A coborât şi ea scările cu un etaj mai jos, călcând cu băgare de seamă pe treptele late şi sprijinindu-se cu mânuţa de perete. Acolo a rămas nedumerită în faţa atâtor uşi şi atâtor sonerii. Şi liftul care iar urcă!... Acuşi se iveşte însoţitorul sau portarul sau vreun domn străin, să le ia la zor. Mai bine să încerce la uşa dintâi. N-ajungea însă până la sonerie.

– Vrei să mă ajuţi tu?... a rugat-o pe păpuşă, ridicând-o în picioare şi potrivindu-i mâna de porţelan pe buton.

Păpuşa a ajutat-o. A apăsat îndelung pe sonerie şi au aşteptat. Odetta întrebă în şoaptă:

– Tu ce zici? Am nimerit-o ori n-am nimerit la Puck?

– N-aş putea să garantez... clipi păpuşa din pleoapele cu gene lungi, într-o mare îndoială... Aci toate uşile

seamănă una cu alta pe dinafară... numai înlăuntru nu seamănă un apartament cu altul.

– Iacă vine cineva!... Poate că tot Puck e!...

Nu era Puck.

A deschis uşa un domn cu o pipă în gură. Un domn înalt şi cu obrazul ras. Mai înalt decât tăticu şi decât nenea Jack.

– Pe cine cauţi mata, mică domnişoară? întrebă domnul cu un glas prietenos şi mirat.

Odetta a prins curaj, fiindcă domnul zâmbea şi i-a spus domnişoară, nu fetiţo!

– Caut pe Puck, domnule. Nu stă aci Puck?

– Nu, domnişorică. Puck şi mai cum?

– Aceasta n-o ştiu, domnule. Puck care are un circ de animale. O menajerie... Mi-a spus mie Veta... Am venit în vizită la ea cu păpuşa...

Domnul a scos pipa din gură, a dat drumul la un nor de fum şi a privit-o cu mai prietenoasă uimire.

– Am impresia că ai greşit adresa, scumpă domnişoară. La ce etaj? în ce apartament locuieşte acest Puck care are un circ de animale?

– Nu ştiu ce etaj, domnule. Am întrebat-o şi pe păpuşă, dar nu ştie

ea... Suntem foarte necăjite amândouă...

– Sunteţi foarte necăjite amândouă? Se poate?...

– Da, domnule. Am rămas singure amândouă şi ne era foarte urât... A plecat şi Irma. A plecat şi Veta... Atunci i-am spus eu păpuşei: Haide să mergem la Puck să vedem menajeria şi circul de animale!... Eă a răspuns că merge. E o păpuşe foarte ascultătoare... Nu e o încăpăţânată ca Felicia...

Domnul cel înalt şi uscăţiv a pus din nou pipa în gură şi s-a uitat cu simpatie la păpuşă, surâzând:

– Foarte lăudabil pentru dânsa că e ascultătoare şi că nu e încăpăţânată. Dar foarte regretabil că nu ştie adresa acelui Puck. Ce e Puck? Domn? Doamnă? Băiat? Fetiţă?

– E o domnişoară ca mine! declară Odetta foarte convinsă. Mai mare decât mine...

– Şi are o menajerie? Un circ de animale?... Nu ştiam că în corabia lui Noe a acestui bloc cu tot soiul de dihănii de pe lume, există şi o menajerie cu animale adevărate!... Animale adevărate, desigur mai franţe şi mai simpatice, decât cele cu două picioare care se vântură toată ziua în sus şi în jos cu liftul...

Domnul surâdea cu pipa în dinţi, într-un fel cum n-a mai văzut Odetta pe nimeni surâzând. Parcă se înveselea trist, de ceva foarte trist. Şi nici de vorbit astfel n-a mai auzit ea pe nimeni vorbind. Nu a înţeles ce-a vrut să spună domnul acesta, care nu seamănă cu nimeni. Crezu însă, de cuviinţă că trebuie şi ea să surâdă. A zâmbit întocmai ca mămica în fata oglinzii, aşa în nimic, pentru nimic.

Un zâmbet care n-a fost pe placul domnului fiindcă şi-a încruntat imperceptibil sprincenele stufoase, vorbind acuma către pipa pe care a scos-o din gură şi o ţinea între degete:

– O vezi, Sultano?... N-are mai mult de patru ani şi a învăţat a zâmbi ca o femeie!... În neant!...

Odetta nu s-a mirat că domnul vorbeşte cu o pipă. Nu vorbea ea cu toate jucăriile sale şi nu se înţelegea

cu toate, aşteptând de la ele răspuns? Se mira numai că pipa are şi-un nume.

Întrebă:

– Pe pipa dumitale o cheamă Sultana?

– Da, viitoare Evă!... Pe pipa mea o cheamă Sultana. E o prietenă veche cu care am cutreierat eu lumea, gheţurile polare şi pădurile Africii, pe urma unor animale ceva mai interesante decât cele de la

menajeria acestui bloc.

– Atunci înţeleg! se lămuri Odetta. Dacă-i prietenă veche, te cred că are un nume... Uite, păpuşa mea e nouă şi n-are nume. A rămas la Puck... De asta mă duceam la Puck, să cer să mi-l dea...

Domnul a surâs din nou înveselit, fără încruntarea dintre sprin- cene. A pus în dinţi pipa pe care o chema Sultana şi i-a mângâiat delicat bărbia:

– Acum ce ne facem?... Ne întoarcem frumuşel acasă şi aşteptăm altă ocazie, ca să facem vizită domnişoarei Puck, care are o menajerie, un circ de animale şi eliberează certificate de botez păpuşilor... Fugim de acasă şi nu mai pornim singure, ispitite de demonul curiozităţii... Nu-i încă timpul... Noapte bună, domnişoară mică şi curajoasă! Dă mânuşiţa frumos!...

Odetta a dat mânuşiţa frumos, în palma puternică, aspră şi osoasă:

– Bună seara, domnule!

A dat mâna, dar nu s-a clintit, cu păpuşa în braţe şi cu o înfăţişare nefericită foarte.

– Ce mai este?... Întrebă domnul, mutându-şi pipa pe care o cheamă Sultana, dintr-o parte a gurii în cealaltă. Ne-a părăsit curajul şi ne e frică să ne întoarcem acasă?

– Vezi că nu-i nimeni acasă, să-mi deschidă uşa. Nu-i nici Irma, nu-i nici Veta....

– N-aveam dreptate, mică viitoare Evă?... rosti domnul parcă mai delectat de această tristă întâmplare. Nici n-ai apucat să guşti din fructul viclean al curiozităţii şi iată că s-au şi închis porţile Paradisului pierdut!... Ai rămas pe dinafară... Ce bine ar fi să-ţi aduci aminte de asemenea aventură cu tâlc, peste cincisprezece, optsprezece, douăzeci de ani!... Ai să uiţi însă, cum uităm toţi chiar cele mai recente experienţe... Intră la mine, mică domnişoară!... Am să-ţi arăt şi eu o menajerie în genul celei pentru care ai plecat la domnişoara Puck... Şi vom găsi o dezlegare,

să descoperim din ce domiciliu te-a alungat urâtul şi demonul iscodirilor.

Odetta a intrat de mână cu domnul înalt şi uscăţiv, care vorbea cum n-a mai auzit ea pe nimeni vorbind.

Avea dreptate păpuşa cea fară nume de la Puck, când spunea că toate uşile pe dinafară sunt la fel, dar că pe dinăuntru nu seamănă un apartament cu altul! încă nu văzuse Odetta menajeria lui Puck. Dar domnul acesta a avut şi el desigur o menajerie din care au murit toate

animalele şi i-au rămas numai pieile, coarnele, capetele. Se aflau lăzi pe jumătate desfăcute, de unde atârnau blăni de urşi albi şi negri, blăni de leu, de tigru, de alte fiare necunoscute... Alte blăni erau azvârlite pe jos şi una întinsă pe un divan. Iar pe divan, alt domn, care fierbea cafea la o maşină de spirt cu flacăra albastră, pe-o măsuţă neagră, octogonală, cu încrustaţii de sidef. Şi ce mai de arme! Puşti, cuţite, arcuri, săgeţi, rezemate de perete, de lăzi, aruncate de-a valma pe jos, ca păpuşile ei, cum au rămas moarte, sus pe covor.

Cu un deget în gură, uitând toate prescripţiile de bună creştere pentru care s-a trudit mai mult Fräulein decât mămica, Odetta a privit în extaz trofeele de vânătoare ale domnului necunoscut. Domnul s-a întors spre celălalt de pe divan, vorbind tot în felul său cum nu mai vorbea nimeni:

– Ce-ţi spuneam, Robert?... Nu-i corbul lui Poe care bătea în uşă, să-i dau drumul, să se aşeze pe bustul lui Pallas, să-mi asculte lamentările mele pentru Lenora pe veci pierdută şi să-mi răspundă la fiecare întrebare, acelaş refren: Niciodată!... ***Jamais plus!***... ***Never more. Never, never more!***... Era numai această mică şi precoce Evă, această temerară domnişoară, mânată de demonul curiozităţii şi plecată să exploreze blocul!... Pentru care călcare a poruncii divine a fost pedepsită şi a rămas pe dinafara Paradisului, fără domiciliu, căutând un azil.

Domnul de pe divan, mult mai scund şi mai rotund, nu părea întru nimic surprins de asemenea alambicată şi neînţeleasă vorbire. Îşi supraveghea neturburat cafeaua, mestecând cu o linguriţă lungă şi suflând în flacăra albastră. A spus numai, după ce a turnat caimacul în felegeanele fără toarte, albastre, cu ornamente orientale de aur:

– Şi eu, ce-ţi spuneam Ioachim?... Nici o săptămână nu va trece de când ai descins aci şi vei începe să primeşti vizite feminine... Nu scapi!... Grăbeşte şi pune

ordine în bazarul tău... Aranjează-ţi panopliile, blănurile, trofeele. Dă o înfăţişare mai prezentabilă apartamentului, să nu mai semene cu un cort de nomad... Mâine, când se va şti că te-ai întors în ţară, cu fascinanta ta celebritate de explorator şi vânător de tigri, zebre, elefanţi, au să dea năvală păsăruici mai puţin funebre decât corbul tău şi al lui Edgar Allan Poe... Mici şi prea şarmante gâsculiţe... ***Les encombrantes petites poules. Tes éternelles perruches jacassantes.***

Vânătorul de fiare exotice a clătinat din cap, cu pipa între dinţi:

– S-a sfârşit cu acestea, Robert!... Niciodată. ***Jamais plus. Never more!***...

Apoi s-a plecat spre Odetta, prinzându-i mânuţa în palmă:

– Te-am minţit, domnişoară mică?

– Nu, domnule.

– N-aveam şi eu aci, menajeria mea?

– Ai, domnule!... Dumneata eşti director de circ?

– Niciodată!

– Atunci eşti dresor de animale?

Domnul a răspuns, iarăşi în neînţelesu-i grai:

– După rezultate, s-ar spune, domnişorică! N-am fost şi nu sunt dresor de animale... Dar după anecdotă, aş avea dreptul să fiu accep-tat cu titlu postum în corporaţie... Am sfârşit ca toţi dresorii de animale. Devorat de ele!... ***Hélas!*** Nu de acestea!... De celelalte mai puţin inofensive, care poartă blănile acestora cu atât de superbă graţie...

– Se răceşte cafeaua, Ioachim! vesti omul de pe divan. Şi nu tortura copila aceasta cu şaradele tale care au să-i dea meningită... Sunt sigur că mai multă plăcere i-ar face un cub de rahat-locum sau alt cofet oriental din proviziile tale.

– Just!... Vagabondă domnişoară, să-ţi ofer o specialitate a Stam- bulului. Proaspăt şi direct importată de la Pera... Şi alte specialităţi din Cairo.

Domnul cu pipa pe care o chema Sultana, a desfăcut o cutie rotundă cu rahat-locum şi alta lungăreaţă cu frumos orânduite curmale:

– Domnişorică, ai într-ales... Din care?

– Din amândouă, domnule.

– Din amândouă, domnişoară... Observi, dragă Robert, ce admirabilă şi precoce intuiţie? Dacă e vorba de ales, alege din amândouă. De ce să regrete una pentru cealaltă?...

Meşterul cafegiu a repetat morocănos:

– Se răceşte cafeaua, Ioachim.

– S-o sorbim pre ea, cât nu s-a răcit, cum toate îşi pierd savoarea pe lume după ce se răcesc... vorbi vânătorul de fiare, trăgând o blană, îndoind-o şi aşezându-se la pământ. Iar această domnişorică vagabondă, după ce va termina cu rahatul şi curmalele, ne va ajuta să-i descoperim domiciliul şi s-o redăm zeilor Lari.

Fără să se despartă de păpuşa cea fără nume, Odetta alterna cuburile de rahat cu fructele lunguieţe de curmale, ca un exotic desert, după autohtonul ciocan de varză din bucătăria Vetei. Nu mânca lacom. Mai mult o pasionau blănile pe care le pipăia cu degete cleioase de curmale şi rahat-locum, cercetând capetele şi coarnele de animale, armele cum n-a mai văzut ea decât la cinematograf, în filmele cu vânătorii din Africa şi cu Tarzan.

– Acesta ce animal e, domnule?

– Leopard...

– Leopard... Şi ăsta?

– Cap de ren, mică domnişorică.

– Şi ăsta?

– Antilopă...

– O cunosc. Din ăsta şi-a făcut mămica pantofi.

– Dar ăsta?

– Crocodil...

– Crocodil? Îl cunosc şi pe ăsta. Şi-a făcut mama poşetă din pielea lui... Are şi poşetă de lezard...

Domnul îşi sorbise cafeaua, a scuturat pipa, a umplut-o din nou cu tutun, a aprins şi s-a ridicat, procedând cu diplomaţia cuvenită faţă de o viitoare Evă:

– Mi se pare că-ţi este cam somn, domnişorică?

– De unde ştii, domnule? Ţi-a spus Sultana?...

– Sultana!...

– Sultana dumitale te-a păcălit!... Ori nu ştie nimic... Nu mi-e nici un somn... Dar vreau să merg acasă... Mă tem că s-a întors Irma... Poate că şi Veta... Au să mă pârască la mămica...

– De aceasta mă tem eu... În ce apartament şi ce etaj stai mata, domnişorică?

– Asta n-o ştiu, domnule... Sus... Tu nu ştii, păpuşo, la ce etaj şi în ce apartament stăm noi?

Păpuşa a închis ochii. Nu ştia. Şi ei îi era cu adevărat somn.

Domnul celălalt scurt şi mai gras, de pe divan, a început să râdă:

– Dragă Ioachim, iată-te şi părinte adoptiv de copil găsit!... N-ai ce să faci... În afară dacă nu porneşti să explorezi blocul etaj cu etaj şi apartament cu apartament, întrebând de unde a dispărut o fetiţă... Amuzant pentru un om care a debarcat de-o săptămână din Africa, din Indii, din expediţii la cercul polar, declarând că în România anului 1940 are mai puţine legături decât cu şefii triburilor din Zambez, maharajahii din Industan şi eschimoşii din Alasca... Eşti pe cale să întemeiezi o familie...

Vânătorul de fiare exotice nu-i asculta aceste ironice alocuţiuni. Îşi privea pipa îngândurat, parcă ar fi aşteptat mai de grabă de la Sultana să-i şoptească o inspiraţie.

– Există o soluţie. Dar nu-mi place!... Să chem portarul şi s-o predăm. Desigur o cunoaşte... Nu! Nu-mi place!... Să încercăm altceva... Domnişorică mică, aveţi telefon acasă?

– Sigur, domnule! chiar înainte de a pleca, am vorbit eu la telefon cu nenea Jack...

– Evrica, domnişorică! Totul s-a simplificat. Acum spune-mi frumuşel cum te cheamă pe mata? Vorbim de-un sfert de oră şi nici nu ne cunoaştem...

– Odetta, mă cheamă.

– Odetta şi?...

– Odetta Petrino şi am patru ani şi două luni.

– Odetta Petrino...

Domnul a vorbit cu un glas foarte schimbat şi privind-o foarte curios.

Părea acum că se teme să întrebe mai departe.

Luase în mână cartea de telefon, dar nu se uita în carte.

Se uita la ea, cu dinţii încleştaţi în osul pipei.

– Petrino? s-a decis, deschizând cartea la litera P. Petrino Alexandru, Constantin, Claudia, Mihai... Cum îl cheamă pe tata, domnişoară Odetta?...

– Victor Petrino... Inspector Victor Petrino...

Cartea a lunecat din mâna vânătorului de fiare. Era alb ca hârtia.

A întrebat atât de încet, încât Odetta abia a auzit:

– Şi pe mama o cheamă Lilia? Lilia Petrino?...

– Da, domnule... Lilia Petrino o cheamă pe mămica. De unde ştii?... Ţi-a spus Sultana?...

Domnul a ridicat cartea de jos, cu mâna care-i tremura şi a hohotit spre celălalt domn de pe divan, cu un râs cum n-a mai auzit Odetta niciodată:

– Aveai dreptate, Robert!... Să nu deschid nici dacă bate norocul la uşă! Nici dacă e corbul lui Edgar Poe, să-mi repete cu glasul lui de corb: ***Never more! Jamais plus!... Niciodată!*** Iar eu mă bucuram că e

numai o mică fiică a Evei... Uite cine-mi bătuse în uşă! Copila doamnei Lilia Petrino. Într-adevăr, fiica Evei... Lilia Petrino... Înţelegi tu? Lilia... Nu Lenora lui Poe... Lilia...

– Domnule, eu mă tem! Nu-mi place cum râzi şi cum vorbeşti dumneata... Vreau să mă duc acasă!... s-a rugat Odetta.

Vânătorul de fiare i-a pus cu gingăşie mâna viguroasă şi aspră, în cârlionţii aurii şi aerieni ca părul doamnei Lilia Petrino:

– N-ai pentru ce să te temi, mică şi încă inofensivă Odetta. Cu fiarele cele din codri, din junglă, din brusă, din stepă, din gheţuri, am eu cuvântul din urmă. Sunt eu şi carabina mai tare. Uneori ajung ochii... Cele de aci, sunt ele mai tari. Aceasta îşi mănâncă dresorul fără excepţie... Este cineva foarte aproape de tine, care ţi-o poate adeveri...

– Domnule, eu mă tem! Vreau să mă întorc acasă...

– O să ne întoarcem, mică Odetta, fiică a doamnei Lilia Petrino. Hazardul care e plin de umor, vrea ca abia la o săptămână după întoarcerea în ţară, să te port eu în braţe şi să sun la uşa doamnei Lilia Petrino... Puteam eu visa o mai frumoasă reintrare în scenă?... Vânătorul de pantere, cu puiul panterei în braţe...

– Domnule! se rugă a treia oară Odetta... Nu ştiu cum vorbeşti dumneata... Dar mă tem! Spune la telefon să vie Irma şi să ne ia acasă... Poate să vină şi Veta dacă nu s-a întors Irma.

Celălalt domn de pe divan, care tot timpul a privit şi a tăcut, s-a mişcat să ia el cartea din mâna vânătorului de fiare:

– Lasă-mă pe mine, Ioachim! In două minute am terminat. Inutil acum să-ţi scormoneşti cu unghiile în tine, până ce te-or sfâşia iarăşi ghearele panterei... Asta numeşti tu hazard? E cea mai abjectă perversiune a destinului. Lasă-mă pe mine să caut... Petrino Mihai... Petrino N. N..., Petrino Sabina... Petrino Victor. Acesta

e!... Nu mai există altul. Petrino Victor, inginer inspector-general, str. Aristide Briand 20...

A format numărul. A aşteptat.

– Alo!... Ssst! Tăceţi că răspunde cineva. Da, casa Petrino caut...

Fiica doamnei Lilia Petrino, a propus cu hotărâre:

– Domnule, mai bine vorbesc eu!... Lasă-mă pe mine...

Şi primind receptorul, a prins a telefona cu degajarea mămicăi, uitând neliniştea de adineaori:

– Alo?... Da, da, aci e Odetta... Tu eşti, Irma?... Nu, n-am păţit nimic. Te-ai speriat?... Mă caută Veta prin tot-blocul?... Îmi pare bine!... Aşa vă trebuie, dacă m-aţi lăsat singură... Nu!... Îmi era urât şi m-am dus cu păpuşa cea nouă la un domn care are o pipă pe care o chemă Sultana... Am vrut să mă duc la Puck şi am greşit la un domn... În bloc, unde vrei în altă parte?... Vii să mă iei?... Ce apartament? Ce etaj?... Aşteaptă să-ntreb...

Vânătorul de fiare i-a pus palma pe pâlnia neagră, suprimându-i glasul:

– Nu, mică Odetta!... Te duc eu acasă. Întreabă care e apartamen-tul şi etajul vostru... Spune să te aştepte la uşă. Şi întreabă dacă mai e cineva acasă?

– Alo! Alo?... continuă Odetta cu dezinvoltura telefonică a doam-nei Lilia Petrino. Nu este nevoie să vii. Mă aduce domnul cu pipa pe care o cheamă Sultana. Stai tu şi aşteaptă la uşă!... Numai că nu ştie ce apartament şi ce etaj... Închipuieşte-ţi! Nu ştie... E venit de departe. E un domn străin... Zice că vine de la Tarzan. Apartamentul 62, etajul 6?... Ştiam eu unde stăm, că doar nu-s o proastă. Dar n-am vrut să-i spun... Ce fac păpuşile?... Pe Ursuleţ îl mai doare?... Să telefonezi la Salvare. Alo!... Mămica n-a venit? Nu?... Nici tăticu?... Bine!... N-am să spun. N-are să spună nici domnul care are pipă... Am să-l rog eu... Da nici tu să nu mă pârăşti că am plecat de-acasă, că atunci te

spun şi eu că te-ai dus la Stănică... Îi era urât păpuşii celei noi şi de asta am plecat... Viu! Uite, venim!...

Aşezând receptorul pe suport, Odetta a întrebat cu o legitimă vanitate:

– Ei, domnule? N-am ştiut eu să vorbesc la telefon?

– Ca o adevărată fiică a doamnei Lilia Petrino... a surâs vânătorul de fiare cu surâsul său ciudat, cum n-a mai văzut Odetta la nimeni.

Apoi a ridicat-o înalt în braţele vânjoase, cum purta el în junglă puii încă inofensivi de panteră, după ce le-a împuşcat mama într-altfel primejdioasă, cu dinţi şi gheare de crudă felină. A ridicat-o în braţe şi a plecat pe scări, s-o ducă acasă.

IX

APARTAMENTUL 41

– Acasă, când împleteam mănuşi lui Ticuţă, apropiam seara jâlţul de gura sobei... povesti Raluca Stahu, în scaunul ghemuit lângă caloriferul cu dogoarea uscată, înălţând ochii de la ingliţele şi ghemul de lână din poală. Număram ceasurile până a doua zi, când trebuia să sosească în vacanţa de Crăciun. Şi mă tot întrebam dacă n-am uitat ceva din bunătăţile care-i plăceau lui şi-l aşteptau gata pregătite în cămară. Chitonag. Nugat. Crafle. Cornuri cu nuci. Belteaua de gutui... Dintre toate, mai ales cornurile cu nucă îi plăceau lui Ticuţă, când era el copil...

Cuvintele au căzut fară ecou, ca pietrele într-un mâl cleios.

Ca miezurile de nucă pe care le înghite o beltea de gutui nu deplin legată.

Ea nu se descurajă. Mai încercă:

– Împleteam tot aşa. Mă uitam uneori în flacăra focului. Mă gândeam fel şi chip, câte-i mai trec prin mintea unei mame... Oare cu ce note vine de la şcoală?... Ce are să facă şi ce are s-ajungă el mai târziu?... Ca mamă cunoşti, Cornelio!

Cornelia şi-a arătat gingiile vinete într-un clănţănit care poate voia să fie râs:

– Cunosc!... numai că dumneata te gândeai la unul singur, mamă soacră. Eu ar trebui să mă gândesc la cinci. Iar cu Ticuţă al dumitale, şase... D-aia mai bine nu gândesc!

– Cum poţi spune aşa ceva, Cornelio?

– De, mamă soacră!... Alte vremuri şi alte locuri. Vezi că acilea n-avem gura sobei, să moţăi cu ochii în jar şi să visezi la cele ce nu-i dat să se întâmple pe lume!... Mi-a istorisit Ticuţă al dumitale, pe vremuri, când eram logodiţi, că se vedea prim-preşedinte la Casaţie. Cred că nici dumneata nu ţi-l închipuiai altfel?

– Nu mă mulţumeam cu atâta... Îl vedeam ministru!...

– Mai uită-te, să-l vezi şi acum ce fel de ministru mai ajunse!... Chibiţ la club... Odoarele lui îi calcă pe urme. Aşchia nu sare departe de trunchi... Aşa că n-am pentru ce să mă gândesc, ca să-mi otrăvesc sufletul. Nu face!

Întru ilustrarea-acestei supreme înţelepciuni, Cornelia a întors cu foşnet foaia gazetei şi s-a afundat în lectura existenţei aventuroase a faimoasei curtezane şi dănţuitoare, Cléo de Mérode, amanta regelui Leopold al Belgiei.

Raluca Stahu a schimbat vorba, într-o ultimă tentativă:

– Oare s-o fi apucat Frăsina mea să îngroape trandafirii de- acasă?...

Nimeni nu şi-a dat însă nici o părere. Nici măcar semn c-au auzit. Toţi aveau alte îndeletniciri, subiecte de discuţie şi preocupări, după legile vieţii dintr-un apartament de bloc bucureştean într-o seară de sărbătoare. Nu după orânduielile din târgul ei cu livezi şi grădini, unde mâini grijulii au pus florile plăpânde la adupost de brumele toamnei şi unde trandafirii s-au pregătit de iarnă, îmbrobodiţi în şumuioage de paie ori cu lăstarele îngropate în cuiburi de pământ. Ar mai fi avut ea a vorbi despre merele domneşti şi gutuile de pe poliţe, borcanele cu dulceţi şi şerbeturi din cămară,

sulurile de lână ale lucrului din nopţile lungi de iarnă – despre câte gândeşte în astfel de nopţi cu ceaţă, când a tras zăvorul la uşă şi migăleşte la dantelele pe care le-a adus în geamantane şi încă n-a găsit prilejul să le împartă. Degetele-i lucrează atunci fără hodină, iar cugetu-i ronţăie soiul de întrebări, pe care ar vrea să le împărţească acum celor dintr-un sânge cu sângele ei. Dar nu-i nimeni s-o asculte. E mai străină de această familie adunată în eterna lor sufragerie, decât de vecinii uliţei Domneşti din urbea rămasă la marginea ţării.

Raluca Stahu a oftat, plecând ochii la ingliţele şi ghemul de lână, la fularul aproape gata, pe care-l împletea pentru Ţaki, nepotul favorit, deşi cel mai neobrăzat în purtările faţă de dânsa. A oftat şi-a călătorit cu gândul acasă, unde singurătatea era mai uşor de îndurat în marea tăcere a nopţilor, cu arare hămăituri de zăvozi, un duruit de birjă pe-o altă uliţă de departe, pe urmă nimic. Se întindea o tăcere de adânc de ape. Prielnică gândurilor şi părelniciilor sale de bătrână, în jâlţul de la gura sobei, cu jarul învăluindu-se molcom sub spuză.

Cei de aci îşi sfârşeau ziua lor altfel, într-o gălăgie s-ar fi spus înadins înteţită, ca să nu le dea răgaz a gândi la nimic. Fugeau de orice înfăţişare cu dânşii, agăţându-se de comentariul filmelor, de programul spectacolelor, de pronosticurile gazetelor sportive, de viaţa aventuroasă a faimoasei curtezane şi dănţuitoare, Cléo de Mérode. Nina răsucea butonul aparatului de radio, schimbând posturile din două în două minute, umplând încăperea cu glasuri străine, în toate limbile globului, cu tumultul fanfarelor, orchestre, explozii de jazz. Ţaki se căznea să dezlege o problemă de cuvinte încrucişate, apelând la concursul întregii familii:

– Mamă, dă-mi un astru de cinci litere pe firmamentul Hol- lywoodului! Să aibă un ***b*** la mijloc...

– Mamă-mare, nu ştii nici un instument muzical la egipteni?... Tot de cinci litere...

– La egipteni, copile?...

– La egipteni, mamă-mare!... Din ce instrument de cinci litere ţi-a cântat când ai dansat la nunta lui Tut-Ank-Amon?

Bătrâna îl dojenea blajin:

– Ţaki, Ţaki!... Îmi dogoreşte obrazul pentru tine!...

– Dacă stai la calorifer să te răscoacă, mamă-mare!... Top, dă-mi un coşmar de elev cu şase litere!...

– Sfârşeşte odată, fi-ţi-ar coşmarul al dracului! urla Top, astupân- du-şi urechile şi luptând cu coşmarul său de elev, care luase deocamdată chipul şi asemănarea unui paragraf din Tacit: ***Tum, ad euxorem versus*** – atunci, el se întoarse spre soţia sa – ***per memoriam sui, per communes liberos oravit*** – o conjură în numele copiilor, în memoria sa – ***exueret ferociam***...

– Ia vezi ce rulează mâine la Aro? S-a schimbat filmul, Ţaki?... Întrebă Nina, schimbând până una alta, alt post de radio care a detunat geamurile cu marşul unei victorii germane.

– Mai caută şi tu!... Mi-ai luat acum piuitul cuvântului care-mi stătea în cap... Top, dă-mi un verb de şapte litere care începe cu ***anu...***

– Na-ţi dicţionarul şi fereşte din lumină!... se stropşi Top... ***per quaque ostendere credebatur metun ex Tiberio...***

Ţaki, întors cu burta pe jumătatea mesei, frunzări dicţionarul:

– ... an.. anual.. anula.. anunţa, anus. Dă-l naibii de dicţionar, Top! Ce dicţionar porcos e ăsta cu anus?

– Întreab-o pe mama-mare şi nu mă plictisi! ***Nec que multo post extinguitur*** – nu mult după aceasta îşi dădu sufletul! Uff! Bine că şi l-a dat, ca să nu ne mai canonească pe noi, după două mii de ani, parşivul ăsta de Tacit!...

– Cine şi-a dat sufletul, copile?... Întrebă Raluca Stahu, ca una care în târgul său purta răbojul parastaselor.

– Germanicus, mamă-mare.

– Cum, nu ştiai că a murit Germanicus? se miră hâtru Ţaki, care de altfel nici el nu ştia precis ce e cu acest Germanicus, dar era destul de informat în istoria Romei pentru a-şi alimenta de acolo neobrăzările. A anunţat şi la radio, mamă-mare. Postul de la Roma. A murit în accident de automobil... Eu credeam că pentru sufletul lui te-ai dus astăzi-dimineaţă să dai acatiste, la Biserica Albă...

Raluca Stahu n-a mai avut când să se mai mire cu mâhnită dojană, de atâta sfruntare. Intrase Denisa, exclamând fără să dea bună seara nimănui:

– Ce ceaţă!... Ce ceaţă londoneză!... Nu se mai vede om cu om pe stradă.

Nici nu rostise bună seară; nici n-o întrebă nimeni unde-a fost, de unde vine. O luă numai Ţaki în primire:

– Bine c-ai sosit, Denisa!... Dă-mi un fluviu din China de opt litere, care să înceapă cu H!

– Ţi-oi da un fluviu de opt litere, să nu-l poţi căra în spate! Bine că te găsii şi eu! Pentru ce mi-ai scotocit în sertare?

– Eu?

– Ba Ciang-Kai-Şeck!... Sigur că tu!... Îmi lipsesc butonii de la şemizetă.

– Caută-i mai bine, Deniso. I-o fi făcut spălătoreasă la stânga.

– Ştiu eu unde să-i caut şi cine i-a făcut la stânga. Se repetă povestea cu pudriera cea de argint. Spune că nu! Am să-ţi fac percheziţie...

– Mă mir de ce faci tu atâta caz, pentru un fleac de nimic!... O pereche de butoni!... Mare scofală!... Ai să primeşti mâine cadou alţii, de aur şi de adio, de la domnul Cristian!...

– Măgarule!

– Animal cu urechi lungi, de cinci litere. M-ă-g-a-r! Cinci litere. Mersi, Deniso!... Ura!... Gata cuvintele încrucişate. Trecem la altă rubrică!...

– Treci tu, dar n-ai isprăvit cu mine!... Îl ameninţă Denisa, ducân- du-se deocamdată în camera fetelor să-

şi dezbrace mantoul şi pălăria umede de ceaţă, înainte de a lua în mai amănunţită cercetare dispariţia butonilor.

Şi îndată, ca la o morişcă de figuraţie, a apărut Radu, studentul, trântind uşa de la vestibul şi zvârlindu-şi din zbor pălăria pe capul Ninei:

– Bună seara la toată lumea!... Ce mizerie de ceaţă! Ştiţi ce e afară?

– Spunea şi Denisa!... Îl informă Nina, de sub pălăria pe care n-avea timp s-o scoată, fiindcă răsucea butoanele cu amândouă mâinile. A fost frumos filmul, Radule?

– Filmul? Ai mutră de filme?... Şterge-ţi mai întâi nasul şi pe urmă dă-te la o parte de la radio. Tu-l hodorogeşti toată ziua!... Cărel!... Du-mi pălăria şi paltonul!...

Detronată, de la postul său, Nina a purces resemnată să se execute. Radu i-a luat imediat locul cu ţigara în gură şi a purces să caute alte emisiuni, după alte gusturi. Top continua, căci odată cu moartea lui Germanicus, nu se isprăvise paragraful lui Tacit şi coşmaru-i de elev:

– ... ***visuque et auditu juxta venerabilis*** – a cărui figură şi ale cărui spuse erau egal de venerate (cum vine asta?... în fine!) – ***quum magnitudinem et gravitatem summae fortunae retineret...***

Continua şi Ţaki, ajuns la altă rubrică de jocuri:

– Mamă-mare, spuneai ieri dimineaţă, de păsărească!... Iată păsărească păsăreştelor!... „Tăind capul unui orator atenian, daţi peste un ilustru filosof grec”. Dă-mi un orator atenian, mamă-mare, să-i tai capul...

Raluca Stahu s-a silit a zâmbi cu o mizericordioasă iertare a neobrăzărilor copilăreşti:

– Ştii tu că la aceasta nu mă pricep, copile!.. Ai să găseşti singur oratorul acela atenian şi-ai să-i tai capul fără ajutorul meu... Eu nu-s aşa de haină...

– Va să zică nu-mi dai un orator atenian, mamă-mare? Ce te costă?... Nu te credeam aşa de zgârcită, mamă-mare a lui Hagi Tudose!...

– Eu am să-ţi dau altceva, copile, din zgârcenia mea!... Mai aşteaptă zece minute şi-am să-ţi dau fularul de faţă, cu care ai să fii tu grozav de fălos, băietele, mâine la şcoală.

Ţaki era mai puţin convins de furorile pe care avea să le facă a doua zi printre colegi cu asemenea fular fumuriu, împletit de mână. El ochise un fular de culoarea vişinei putrede, în careuri, de lână scoţiană, la o vitrină de pe calea Victoriei, şi îşi avea planurile sale financiare. A mulţumit deci fără entuziasm, în păsărească neobră- zărilor de datină:

– Merpisipi, mapimăpi mapirepi!... Până atunci dă-mi un ar- hipelag comestibil, mamă-mare!...

Mama-mare a clătinat din cap oftând lăuntric şi grăbind să isprăvească lucrul, pentru a se retrage în vizuina cu patul improvizat de lângă closete, unde toată noaptea se aude cascada apelor şuruind pe tevi. Cel puţin acolo e singură. Într-o altfel de singurătate decât aceasta din mijlocul unor asemenea străini, în ale căror vine curge totuşi sânge din sângele ei. N-a mai ridicat ochii de la igliţele lunecând cu o ageră sprinteneală între degetele osoase, până ce n-au sunat alţi paşi în vestibul.

– Ăsta e tata!... Ticuţă al mamei-mari!... a anunţat Radu, cu acelaşi râs clănţănit al Corneliei. Pasă proastă. Bac şi bac şi bac!... Se cunoaşte după cum închide şi deschide uşa, după paşi...

Constantin Stahu a deschis într-adevăr şovăielnic uşa şi în loc de bună-seara, s-a văitat şcoţându-şi ochelarii aburiţi şi privind cu ochii turburi, injectaţi, la duiosul tablou de familie:

– Ce porcărie de ceaţă! Aţi văzut ce e afară?... nu mai circulă nici automobile... Bună seara, mamă.

– Bine ai venit, Ticuţă...

– Bună seara, Cornelio!... Ce mai veste-poveste, copii?

Cornelia a mârâit ceva ininteligibil, ridicând numai o clipă privirea de la aventuroasa existenţă a faimoasei curtezane şi dănţuitoare, Cléo de Mérode, pentru a se convinge dintr-o singură aruncătură de ochi că Radu a avut dreptate şi că mâine dimineaţă se pune mai acut chestia coşnitei. Copiii au răspuns pe diferite tonuri, dar cu acelaşi sentiment că s-a amânat pentru o problematică dată, mana pe care o aşteptau de-o săptămână. Bac şi bac şi bac!...

– Ceva de mâncare se mai găseşte? întrebă parcă timid Constantin Stahu, lăsându-se să cadă greoi pe scaunul din capul mesei şi trecându-şi palma pe pleoapele spuzite de fum şi nesomn.

– La unsprezece, cam greu! Lingurile în brâu!... vorbi acru Cornelia, fară să părăsească aventuroasa existenţă a faimoasei Cléo de Mérode. Ce? Nu se mai serveşte nimic la bufetul de la Club, sau ţi-au tăiat creditul?

Raluca Stahu a purtat ochii de la unul la altul, cu o senzaţie de durere fizică. Deşi îşi hotărâse să nu se amestece în orânduielile acestei neorânduite case, vorbi ea, lepădând ingliţele peste ghemul de lână din poale:

– Îmi pare că tot are să se mai găsească şi pentru tine ceva, Ticuţă... Cornelio, parcă a mai rămas nişte friptură rece?...

– Rece şi sleită...

– Mănânc rece şi sleită! anunţă resemnat, Ticuţă. Nina dragă, vezi tu, te rog...

Nina s-a mişcat fără prea multă grabă şi fără nici o consideraţie pentru asemenea părinte, care se mulţumea cu resturile lor. La ora aceasta bucătăreasa dormea. Iar altă slujnică nu le permitea bugetul. A scotocit ea prin bucătărie şi cămară. Supeul lui Ticuţă a fost foarte frugal, mizer şi melancolic, acolo, în capătul mesei cu muşamaua vânătă, în zarva copiilor

care nici nu luau act de prezenţa lui, unul continuându-şi lecţia cu glas tare, altul manevrând butoanele aparatului de radio, Ţaki urmărind oratorii atenieni cu intenţii asasine să le taie capetele, Nina rememorând programul cinematografelor. El mesteca pâinea cu miezul de vată şi friptura teioasă, cu ochii în gol şi cu obrazul luged, într-o tristeţe de rumegător.

Şi pe neaşteptate, ca printr-un luminiş destrămat dintr-o ceaţă opacă, asemeni ceţii de-afară, Raluca Stahu şi-a amintit cum în visul de astă-noapte, Ticuţă al ei de altădată, în veranda de acasă, rămânea îngândurat, ţinând în mână bucata de corn cu nucă:

– Mamă, este ceva care nu pot eu să înţeleg!... Parcă am mâncat eu undeva cornuri cu miez de vată... Parcă ani şi ani... Zeci de ani!... zeci de ani, mamă, de când îmi fac eu deniile la club...

Aşa vorbea el prin vis, iar copilul de-atunci, cu fruntea rotundă şi cu ochi luminoşi, s-a prefăcut spăimos într-un străin cu faţa morocănoasă, buhăvită, bătrână, privind cu ochi stinşi la grădina lor în floare. S-a prefăcut în Ticuţă, cel de-acum, aşa cum priveşte el astă-seară la copii, la Cornelia, la dânsa, mestecând în neştire pâinea cu miez de iască, friptura teioasă. Prin vis a fost destul să facă semnul crucii asupra neadevăratei arătări, ca din nou să-i surâdă în faţă Ticuţă cel de-atunci, copilul cu obraz străveziu, cu fruntea netedă şi ochii limpezi, din cadra de deasupra patului, acasă, lângă icoane. Asemenea minuni în neîndurata viaţă cea de toate zilele, nu se mai îndeplinesc însă nici cu preţul oricâtor cruci şi oricâtor implorări de mamă. Ticuţă molfăia îngândurat şi răpus, în haina lui presărată de scrum, cu gulerul mototolit şi cravata îndoită strâmb, cu obrazul lucios de sudoarea rece şi sleită pe care n-a mai şters-o, după ce-a pierdut ultima sută.

Raluca Stahu a pus în coşuleţul de pai împletit igliţele, ghemul de lână şi fularul lui Ţaki. Se hotărî să aducă ea aci puţină lumină şi căldură omenească, să-i

apropie pe toţi din înstrăinarea lor, într-o bucurie la care fară îndoială nu se aşteptau.

– Ticuţă, am să te rog ceva... a spus...

– Şi eu, mamă, vroiam să te rog ceva...

Cornelia a coborât ziarul, renunţând la finalul aventuroasei existenţe a faimoasei curtezane şi dănţuitoare, Cléo de Mérode, sfredelindu-şi bărbatul cu o privire gheţoasă. Ticuţă a plecat ochii. Cu tot dezbinul dintre soţi, exista o înţelegere tacită, la care îndată Ticuţă s-a supus rostind:

– Adică nu, mamă!... Mâine... Altă dată...

– Ce vroiai tu să mă rogi! stărui Raluca Stahu.

– Nimic, mamă... Mă duc să mă culc... Sunt obosit şi mâine pornesc dis-de-dimineaţă, telefoanele, telefoanele.... Fire-ar de capul lui Edison să-i sune telefonul şi-n mormânt!...

– Atunci am să te rog eu să mai stai niţel cu noi!... Radule, băieţi!... Fiţi buni şi daţi-mi ajutor, să aducem aci valizele mele... Am câte ceva acolo, pentru toată lumea...

„Beltea de gutui... Borcane de dulceţi!... – au gândit toţi, fără entuziasm. Cine ştie ce conserve uscate din cămara ei de vară!...” O socoteau avară, fără nici o pricină, numai fiindcă în mintea lor, avariţiile şi maniile erau atributele fatale ale bătrâneţii.

Tustrei băieţii, Radu, Top şi Ţaki, au dat mână de ajutor cu schimbul de priviri ironice care îi apropia momentan din lumile lor fără comunicare, tăbârcind din vizuina Ralucăi Stahu de lângă closete, cele două valize şi un mic sipet demodat, cu lacăte şi cercuri de fier.

– Dar grele mai sunt, mamă mare!... se minuna Ţaki. Ai venit să faci comerţ cu pietre de moară la Bucureşti?...

Raluca Stahu n-a luat aminte la ingratitudinea cu care nepotul favorit îi răsplătea pe nevăzute, bunele-i gânduri zgribulite în ea de-o săptămână, de când îşi tot pregătea surpriza şi o tot amâna. Se bucura ea mai

dinainte, de bucuria lor. Iar bucuria sa respingea orice umbră.

– Să vie şi Denisa! a spus Nina, cheam-o, te rog, pe Denisa!...

– La desfacerea generală! a adăogit Ţaki, bătând darabana pe capacul sipetului cu cercuri de fier. Arici o dată! Arici de două ori...

Denisa a intrat într-un capot de noapte liliachiu şi şifonat, cu acelaşi surâs sceptic şi ironic al tuturor.

– Ce e, mamă-mare?

– Stai lângă mine, Denisa! Mai întâi la tine m-am gândit... Cele mai multe sunt pentru tine...

„Am să fac o indigestie după un consum intens de beltea de gutui! – a gândit Denisa. Aceasta n-aşteaptă!...” Şi s-a aşezat pe scaunul de lângă Raluca Stahu, cerând o ţigară de la Radu, aprinzând şi zâmbind sarcastic cu braţele încrucişate pe piept.

Dar când mama-mare a deschis lacătul şi încuietorile, când a scos la iveală sulurile de borangic, de olandă, de mătăsuri, blănile, catifelele, besectelele şi cutiile pluşate, un lacom neastâmpăr a trecut prin toţi şi toţi au strâns cerc.

– Ce te-nfigi? se răsti Ţaki, către Nina. Cum văd, mai mult pentru voi, fustoaselor, erau pietrele de moară. Pietre de moară, pentru pietrele din casă...

Raluca Stahu tot n-a auzit ori tot s-a prefăcut că n-aude.

A început distribuţia, consultându-se cu fiecare:

– Batistul de olandă, pentru cămăşile tale, Ticuţă... Îţi place? Cornelia... Feţele acestea de masă cu dantela lucrată de mine... Cred că mătasa aceasta, tu o vrei, Denisa?... Nina...

Toţi pipăiau, trăgeau, încercau rezistenţa şi calitatea materialului ca din cupoanele de solduri de la marile galerii. Dacă Raluca Stahu i-ar fi privit cu ochi reci, nu cu ai bucuriei sale, ar fi suspendat desfacerea generală din acea seară, atât de brutal se înscria aviditatea pe toaţe figurile dezmorţite din apatia lor.

Dar bucuria sa transfigura în nobilă bucurie şi nesaţiul respingător al celorlalţi. Cornelia, uitând aventuroasa existenţă a faimoasei Cléo de Mérode, îşi exercita autoritatea maternă, confiscând din mâna copiilor un sul de mătase, o blană la care ar fi râvnit de mult şi pe care n-o mai spera.

– Staţi, copii!... Îi opri Raluca Stahu, cuprinsă de un fel de vertej al înseninării pe care i se părea că a adus-o în casa unde atmosfera o înăbuşea de-o săptămână. La urmă, toate acestea vi le împărţiţi voi între voi, după înţelegerea voastră... Şi după cum au să hotărască Ticuţă şi Cornelia... Am altă împărţeală, pe care ţin s-o fac eu cu mâna mea!... Să venim toţi mai la lumină, la masă, sub candelabru.

A deschis pe masă besactelele şi cutiile pluşate, cu lanţuri de aur, cruciuliţe, inele, cercei şi brăţări. Toate erau legate de-o amintire, de-un nume, de-un eveniment. Odoare de la mama şi de la bunica ei, daruri primite de la răposatul ei, brăţări şi inele pe care le-a purtat la nuntă, la balurile din târgul său, în tinereţea de acum cincizeci de ani, când dansa menuet şi gavote, vals şi mazurca poloneză, la seratele de la Prefectură şi de la Cercul militar. Pe toate le mai pipăia încă o dată cu degetele osoase, desprinzându-se de ele cu o fericire întinerită la gândul că le poate restitui tinereţii.

– Aceasta e pentru tine, Cornelio!... Aceasta pentru tine, Denisa. Şi aceasta!... Şi aceasta!... uite şi ceva pentru tine, Nina, când ai să fii mare... Radule...

Dintr-o cutie s-au rostogolit napoleoni, lire şi ducaţi de aur.

– Nu! a spus culegându-i şi trăgând spre dânsa cutia... Aceştia pentru mai târziu... După moartea mea... Acum, doar câte-o piesă de fiecare, ca să nu vă stric inima... O amintire...

– Amintire? a pufnit a râde Ticuţă. Ştii, mamă, cât face o amintire ca aceasta, astăzi, la bursa neagră?... O

liră de aur?... o monedă jubiliară de o sută de lei?... De lei aur?

– Nu ştiu, Ticuţă!... a răspuns ea, alegând pentru fiecare o monedă. Nu la preţul lor mă gândesc. Le-am tot adunat, ştii tu, de când erai un băieţandru cu pantalonii scurţi... An cu an s-au strâns, câte nici nu-mi închipuiam... Parcă erau mai multe, Ţaki!... Ia vezi tu, te rog, dacă n-au mai căzut pe jos?...

Ţaki avusese grijă cu dexteritatea de prestidigitator, să prindă o liră din cursa de-a lungul mesei şi s-o mistuie în podul palmei. S-a aplecat sub masă şi a mai cules una. Le-a strecurat pe amândouă în buzunar şi a declarat fără să clipească:

– Nu mai este nimic, mamă-mare! Ţi s-o fi părut... Ia să-ti arăt eu mai bine o scamatorie!

Înainte de a apuca Raluca Stahu să pună capacul cutiei, Ţaki a băgat mâna înlăuntru, a scos o piesă, (sau parcă erau două?) a ridicat-o delicat în vârful degetelor, a suflat asupra ei şi a făcut-o nevăzută, întorcând palma pe-o parte şi pe alta.

– Mai este, mamă-mare?... Să ţi-o scot eu de unde ai ascuns-o!...

Şi i-a scos-o dintr-o ureche, punând-o în buzunar şi proclamând cu de la sine autoritate:

– Pentru aceasta, cred că mai merită Ţaki o amintire supliment, mamă-mare! Zis şi făcut!...

– Ţaki! a rostit Denisa apăsat, privindu-l curios, cu ochii micşoraţi. Te rog scuteşte-ne de reprezentaţiile tale, ca să nu-ţi fac o percheziţie... Mamă-mare, ascultă-mă pe mine şi pune capacul!

Raluca Stahu a aşezat capacul, iar cutia de lemn i s-a părut deodată o răcliţă în care a închis trupul unui copil mort. Să fie adevărat ce i-au văzut ochii?... O mare mâhnire a pogorât în ea şi atunci a băgat de seamă că nimeni nu-i mulţumise şi că tot ce era înscris pe figura lor nu se putea numi bucurie.

Îşi trăseseră fiecare darurile lor, apărându-le de nesaţiul celorlalţi cu ochii zăvozilor care-şi îngroapă

oasele, gata să mârâie; le pipăiau, le evaluau, le încercau, gândeau la transformările pe care să le pună în valoare, se uitau la depozitul movilit în faţa celui de alături pentru a se convinge că n-au fost frustaţi, mai aşteptau să se deschidă încă vreo cutie, le tremurau convulsiv degetele şi nervos glasurile; – dar s-o aline cu o mulţumire din inimă, cu o sărutare spontană pe obrazul oblong, pe mâna osoasă, bătrână şi darnică, la aceasta nu se gândise încă nimeni.

X

APARTAMENTUL 86

EL.
EA.

SCENA ÎNTÂI-MUTĂ

Stradă. Noapte. Ceaţă.

Ieşire de la spectacol. De la premiera unei drame care a avut succes şi al cărei autor a fost frenetic aclamat la rampă.

Automobile foarte puţine, circulând prudent cu farurile oarbe în pâcla scămoasă, umedă, putredă. Dar spectatorii pietoni au uitat să se scandalizeze de această mizerie. Discută aprins succesul piesei. Se aud din nevăzut, din ceaţă, exclamaţii după un anume diapazon admirativ al publicului din Capitală: „A învârtit-o bine, mehenghiul!... Dădu lovitura!... Asta face serie două luni cu casa închisă!... De unde ciupi ideea de la actul doi, monşer?...”

EL tace.

EA tace.

Păşesc amândoi alături, fără să-şi strângă braţul. La un moment dat, EL s-a apropiat, a

sprijinit-o să urce bordura trotuarului; imediat şi-a desprins mâna. Gest strict mecanic. Reflex.

EL e ros de succesul confratelui, deşi se sileşte să recunoască indiscutabile calităţi piesei – ideea originală din actul doi, sobrietatea şi naturaleţa dialogului, un etern conflict uman împrospătat de-un sentiment tineresc şi de-un suflu de autentic dramaturg mai vârtos se înverşunează pe scenele şubrede. Nu le iartă. E sigur că EL ar fi făcut piesa altfel. Desăvârşită!

EA suferea din alte pricini. În primul rând e nemulţumită că se întoarce de la succesul altuia. Ar fi vrut ca piesa aceasta s-o fi scris EL. Dar mai poate scrie EL ceva? E un ratat. O mare deziluzie! S-a născut pentru o carieră de perfect contabil, nu de dramaturg: 8 şi cu 9, 17; scriu 7 şi reţin 1... A văzut-o şi a salutat-o Toby. Întâia oară după trei ani... Nu s-a schimbat deloc. Era anturat de-un grup numeros. Dânsul vorbea şi ceilalţi îl ascultau, aprobând, râzând, flataţi de atenţia pe care le-o acorda un om care în trei ani şi-a făcut o carieră atât de strălucită în diplomaţie. De ce i-o fi refuzat EA mâna?... I s-a părut că, vorbind, o urmăreşte cu ochii şi o întreabă: „Ei, ce e cu geniul tău? Unde sunt glorioasele succese?...” A întors ochii, muşcându-şi buzele. Îşi mai muşca buzele şi fiindcă, trecând în revistă toaletele din loji, din fotoliile de orchestră, i s-a părut încă mai banală rochia ei. E a treia premieră din această toamnă la care apare cu aceeaşi rochie, în vreme ce toate se fandosesc numai în modele care nici n-au fost încă expuse. Şi maimuţa aia nesuferită cu ochii apropiaţi de rădăcina nasului, nevasta autorului, ce se mai foia şi mai saluta din lojă, parcă ea scrisese piesa! Să nu te strângă de gât?... Gelozia, invidia, rivalitatea, o fac să-şi scormonească

animozităţi vulgare, în noţiuni vulgare. Simte şi gândeşte ca Lenuţa.

În dreptul restaurantului CONTINENTAL încetinează paşii. Aşteaptă un cuvânt, o întrebare, o propunere.

EL însă, dimpotrivă, grăbeşte. Nici nu vrea să privească spre intrarea unde alţi spectatori se îmbulzesc, fac coadă, vociferează, hohotesc, se cheamă, fac loc doamnelor, se îndeamnă cu replici din textul piesei.

Aşadar; nu-şi permit nici luxul unui „medianoche”, o friptură, salată, brânză, câteva fructe, o butelie de vin? Viaţa lor aceasta va fi de acum, echilibristică bugetară: 17 şi cu 6, 23; 23, scriu 3 şi reţin 2.

EA îşi muşcă din nou buzele.

EL muşcă din capătul ţigării.

Merg amândoi în ceaţă, tăcuţi, contrariaţi, reciproc ostili şi ostili , universului.

Nu se întorc de la o reprezentaţie unde au vibrat fie şi efemer spectatorii; nu se întorc de la ceva frumos şi rar, de-o pură nobleţe, care două ore i-a făcut să uite trivialul cotidianului, care a subliniat vulgaritatea şi mediocritatea existenţei într-o ficţiune consolatoare.

Se întorc de la o catastrofă. Un eşec personal. Căci aplauzele, reţeta, elogiile, au fost pentru altul, pentru altul vor fi cronicile de mâine, interviul cu fotografia interiorului: d. X, autorul piesei care a obţinut ieri-seară un strălucit succes şi spirituala d-na X, soţia autorului, în artisticul apartament unde etc., etc.

Orbecăiesc în ceaţă, împuţinaţi, meschinizaţi, devoraţi de pizmă.

EL aruncă toată vina pe EA.

EA, toată vina pe EL.

La intrare, EL a deschis în holul blocului cutia de scrisori şi a privit iritat la inscripţiile de pe plicuri. Le-a mototolit în buzunar. Aceeaşi şi aceeaşi poveste. Avize de la bancă, termenele ratelor, furnizori care ţin să-i amintească înainte de 15 ale lunii că există şi că aşteaptă şi dânşii probe palpabile de existenţă de la EL.

EA se preface că nu vede, tocmai fiindcă pentru majoritatea acestor crize poartă dânsa o precisă şi culpabilă răspundere. În aşteptarea liftului caută ceva în poşetă, îşi examinează un buton de la mănuşă slăbit în aţă, se uită atât de încruntat la Tody, vechiul lift-boy care a trecut la serviciul de noapte, încât Tody se întreabă cu ce potlogărie îl vor fi prins locatarii de la 86. Amândoi se gândesc că astă-seară, celălalt, ceilalţi EL şi EA, sărbătoresc succesul la o masă cu amicii şi interpreţii, închină cupe de şampanie; acasă îi aşteaptă desigur flori, mâine bileţele şi telegrame de felicitări, telefoane, prieteni care i-au uitat şi revin atraşi de mirajul celebrităţii.

De afară năvălesc valuri de ceaţă, când se deschide uşa şi intră alţi locatari întârziaţi. Vin şi aceştia tot de la premieră. Discută gălăgios tot despre succesul piesei. Începe să devină agasant. Obsedant. Un început de delir al persecuţiei.

SCENA A DOUA

Cameră de dormit. Mobilă modernă de trandafir de la Székely & Réty (rata la 1 decembrie). Lumină indirectă. Nici o floare. Idioata de Lenţa a uitat şi paharele cu apă. În schimb, pe plapomă, în evidenţă, alt aviz de la proprietarul apartamentului. Pe mesuţa de la căpătâiul lui, câteva cărţi un tom din teatrul lui Shakespeare, alte volume de literatură şi critică. Pe măsuţa de

la căpătâiul ei, ultimele magazine de modă – cele pariziene cam anemice şi nu prea noi, sosite cu întârziere, ca dintr-o ţară sub ocupaţia inamicului.

EL.– Nimeni nu poate contesta că a fost un succes frumos şi meritat.

EA.– Te cred!

EL.– Deşi...

EA.– Deşi?...

EL.– Deşi eu aş fi scris altfel unele scene...

EA.– ***scoţându-şi rochia peste cap şi zâmbind cu o afectată compătimire.*** – O cred şi aceasta! Îmi imaginez cum ai fi scris unele pasaje altfel: 17 şi cu 5, 22; 22 şi cu 7, 29; 29 şi cu...

EL.– Mai conteneşte, muză-muzicută! De ieri vorbeşti tot cifrat... Ai putea să te angajezi la serviciul de contraspionaj, pentru descifrarea criptogramelor...

EA.– Eu?... Eu vorbesc cifrat?... O fac numai de ieri şi numai ca să simţi şi tu cât e de amuzant! Căci tu o faci de câteva luni... Încât mă adaptez pasiunilor tale. Soţia ideală! Ecoul fidel al soţului!... De ce te plângi?

(Pe marginea patului îşi jupoaie ciorapii de pe picior, îi cercetează în zare dacă nu s-a dus un ochi, îşi cercetează pe urmă o bătătură recentă care a luat proporţiile şi aspectul alunelor americane).

EL.– În actul al doilea sunt în orice caz două scene, chiar trei, care au să rămână pagini de antologie dramatică. Trebuie s-o recunoaştem. Atunci când ea îşi ridică fetiţa pe genunchi şi când...

EA.– Ai văzut ce rochie a arborat nevasta lui Titi Stănescu?... Parcă n-ar avea oglindă acasă să se vadă!... Rochia admirabilă, culoarea delicioasă, cupa de o splendoare; dar nu pentru o mutră ca a ei şi pentru vârsta ei!... Cum nu s-or fi simţind unele femei?... Eu nu le înţeleg...

EL.– Pe urmă întreg finalul actului doi, iese din comun. Trebuie s-o mărturisim...

EA.– Şi pe infecta aia de Lilia Petrino, care stă în bloc, aci, o văzuşi ce se mai furlandisea?... Schimbă blăni după blăni şi n-am văzut-o de trei ori cu aceleaşi bijuterii!... De unde, dragă?

EL.– Poate că începutul actului trei cam trenează... Dar imediat, după scena a treia, intră în ritm, te prinde... Nu! Toată acţiunea e condusă magistral, orice s-ar spune...

EA.– Mă întreb cu cine dracul trăieşte Petrinoaia asta, de-o înţoleşte şi-o umple de juvaieruri, parcă le-ar cumpăra de la piaţă cu ocaua?... Văzuşi ce perle?... Un colier de ăla costă două milioane pe puţin şi rochiile!... Infectă, infectă! Dar trebuie să recunosc că se îmbracă impecabil... Are un gen al ei. Pe când nevasta lui Zambi, îţi plăcu? Nevasta Negusului în persoană!...

EL.– ***fără să-şi amintească visul de astă-noapte, însă sub imperiul unei subconştiente reminiscenţe din extravaganţele acestui vis, care poate nu erau atât de extravagante în esenţa lor, o priveşte ciudat, zâmbind.*** – Muză-muzicuţă! Renunţă niţel la rochia nevestei lui Titi Stănescu, la blănile doamnei Petrino, la toaleta nevestei lui Zambi!... Eu vorbesc una, şi tu!... Mai degrabă te pasionează pe tine rochia pe care o purta nevasta lui Shakespeare şi cum era născută, decât ***Hamlet, Romeo şi Julieta, Regele Lear...***

EA.– Şi ce-ar fi, chiar dacă m-ar pasiona rochiile pe care le-a purtat nevasta lui Shakespeare la premiera lui ***Hamlet*** şi a lui ***Othelo?*** Cred că nu umbla goală!... Nici cu cotrenţele mele, de fac a treia premieră cu aceeaşi rochie!... N-ai observat că nici nu m-am mişcat din loc în antracte, numai ca să nu mă măsoare toate balcâzele, care după ce că-s nişte ciume, îşi permit să se îmbrace numai la Weiser, la Suzy, la Maryse?... E ultima premieră pe

care o vede rochia asta... ***Finish!*** Am s-o dau Lenţii... N-ai să-mi spui mie că Shakespeare îşi târa nevasta la teatru în nişte zdrenţe!...

EL.– Nu spun...

EA.– Nu spui, dar surâzi mefistofelic! Chiar că te şi prinde!... Ce găseşti de râs?...

EL.– Mă gândesc că Shakespeare nu-şi târa nevasta la teatru, nici în zdrenţe, nici în toaleta doamnei Titi Stănescu, muză-muzicuţă! O lăsa în plata Domnului, acasă, la Stratfort-pe-Avon. Şi el îşi vedea de teatrul său, la Londra. Probabil că numai aşa, datorită distanţei pusă între el şi inamicul numărul unu, a izbutit să scrie ***Hamlet, Regele Lear, Visul unei nopţi de vară...***

EA.– O lăsa acasă?... Cum să n-o lase, dacă era bucătăreasă şi nu-i dădea mâna s-o scoată în lume?

EL.– Nevasta lui Shakespeare era bucătăreasă, muză-muzicuţă? Iată ceva nou...

EA.– Dar ce era? Prinţesă?... Cum era născută, dacă eşti atât de savant?

EL.– Cum era născută, nu ştiu. Ştiu atât, că era pur şi simplu soţie legitimă. De profesie casnică. Ca tine, muză-muzicuţă!

EA.– Mersi! Acum mă compari şi cu nevasta lui Shakespeare... Cu o bucătăreasă...

EL.– Iar bucătăreasă?

EA.– Iar bucătăreasă. Nu te mai preface a te mira. Adică vrei să-mi spui mie că Shakespeare nu trăia cu o bucătăreasă şi că nu-i citea el piesele înainte de a le prezenta comitetului de lectură? Am citit eu cu ochii mei într-un foileton...

EL.– Te-au înşelat ochii, muză-muzicuţă. Poate vrei să vorbeşti despre bucătăreasa lui Molière.

EA.– Shakespeare, Molière, totuna... Să admit că Molière... Pretinzi că Molière nu se însurase cu bucătăreasa?

EL.– Pretind că nu!

EA.– Desigur! Solidaritatea voastră, a bărbaţilor!... După ce că sunteţi capabili de toate turpitudinile, vă mai şi apăraţi unul pe altul, Pfui!... Cum a putut el un om de talia lui Molière să ia de nevastă o bucătăreasă? Ca şi cum ai lua tu de nevastă pe Lenţa!... De altfel, ce mai vorbesc? Nici nu m-ar mira!...

EL.– Iar faci o dublă confuzie, muză-muzicuţă.

EA.– Nu mă trata de sus, pe tonul acesta de ***Je sais tout!*** Confuzii, confuzii! Las-o mai moale. Ce confuzie?... Adică nu s-a însurat Molière al tău cu bucătăreasa?

EL.– Regret că mă sileşti să te contrazic, dar persişti în dubla ta confuzie, muză-muzicuţă! Nevasta legitimă a lui Molière era actriţă, nu bucătăreasă. Armanda Béjart, actriţă... Poţi verifica în orice manual de istorie literară. E drept că atât de bine se înţelegea cu dânsa ca soţie şi companioană intelectuală, după o regulă care în menajuri se vede că nu face excepţie nici un caz la o mie, încât prefera să-şi citească piesele bucătăresei, nu nevestei-actriţe!...

EA. ***triumfând.*** – Vii tot la vorba mea... Trăia cu bucătăreasa! Legitim-nelegitim, trăia cu bucătăreasa, domnul Molière, marele Molière!... Ca să vezi care sunt celebrităţile dumitale!...

EL.– Iartă-l pe domnul Molière, pe marele meu Molière, muză- muzicuţă! I-a scos destul sufletul legitima lui, Béjareta, ca să i-l mai scoată şi legitima mea!... Nu trăia cu nici o bucătăreasă, muză-muzicuţă, fiindcă bucătăreasa lui era o femeie venerabilă, care putea să-i fie mamă.

EA.– Atunci avea şi apucături incestuoase!
Nu mă surprinde.

EL.– Nu te surprinde, muză-muzicuţă? Pentru rectificarea adevărului istoric şi ca să nu povesteşti şi altora enormităţi, cum ţi se întâmplă când luneci pe panta erudiţiilor literaro-artistico-

teatrale, e bine însă să ştii că Molière îşi citea piesele venerabilei bucătărese, fiindcă reprezenta pentru el publicul, publicul cel mare, cu bunul-simţ şi reacţiile publicului... Poate nu făcea prost.

EA.– Dacă nu făcea prost, poftim, sună!... Sună să vie Lenţa, treci cu ea în birou şi citeşte-i tragedia ta în trei acte şi în versuri... Sau du-te în camera ei, ca să n-o deranjezi!

EL. ***îmbrăcându-şi pijamaua şi privind-o îndelung cu ochii mâhniţi, de pe-un taburet lângă oglindă.*** – Îţi dai tu seama ce inepţii vorbim noi de un sfert de oră, muză-muzicuţă?

EA.– Din cauza mea?

EL.– Dar dintr-a mea?... Aş fi avut atâta dor să vorbesc despre altceva, dragoste... Am surprins ceva josnic în mine toată seara... Aplaudam, dar nu din toată inima... Pe drum mă irita succesul altuia... Şi aci, acasă, cu tine, am încercat să-mi fac un examen, să mă reabilitez în ochii mei... Altădată discutam o piesă, o carte, ne bucuram, admiram, ori ne scandalizam împreună... Acum ai luat-o de la început pe tema rochiilor doamnei Stănescu, Petrino, Zambi, ca să ajungem la nevasta lui Shakespeare şi la bucătăreasa lui Molière... Aceasta e tot ce mai avem a ne spune, când rămânem între patru ochi?

EA. ***opacă la acest apel.*** – Poftim! spune...

(Se introduce sub plapomă şi încrucişându-şi mâinile sub cap, aşteaptă cu ochii în tavan).

EL.– Este adevărat că iubirile mari au rămas mari numai fiindcă iubiţii au murit înainte de a le muri iubirea... Hero şi Leandru, Romeo şi Julieta, Charlotta şi Werther, Manon şi Des Grieux, Paul şi Virginia... Pe mesuţa mea de noapte se află o cărţulie rară. Am să te rog s-o citeşti când te-or lăsa să răsufli rochiile doamnelor Titi Stănescu, Petrino, Zambi; s-o citeşti şi să meditezi la dânsa,

dragoste!... O carte din tinereţea lui Alexandre Dumas-fils. Acolo, îşi imaginează el că un prieten bătrân al lui Bernardin de Saint-Pierre, un savant pe care cărţile nu l-au uscat, a plecat într-un fel de anchetă cum s-ar spune astăzi, să afle din gura autorilor, ce s-a întâmplat cu adevărat din adevăraţii eroi ai celor trei romane celebre de iubire: ***Werther, Manon Lescaut, Paul şi Virginia***... A mers să-l întrebe pe Goethe, pe Abatele Prévost, pe Bernardin de Saint-Pierre... Iar rezultatul a fost din cele mai detestabile. Eroii, ***adevăraţii*** eroi, nu muriseră... Trăiau... Şi trăiau pentru sinistre deznodăminte... Tustrele perechile au sfârşit în căsnicie... Supremul şi imposibilul lor vis, în romane paralizat de obstacole; în realitate, a murit gâtuit de realitate... Trei căsnicii!... Cu excep-ţia menajului Charlotta-Werther, care va fi avut mizeriile sale, dar secrete, pe ceilalţi eroi ce-i aştepta? Manon, sătulă de Des Grieux, se îndrăgosteşte de Paul; Des Grieux, sătul de Manon, o seduce pe Virginie... Viaţa cade în mediocritatea larvelor... Werther se căzneşte să înnoade bugetul de la o lună la alta; Charlotta are o chestie cu Lenţa ei şi nu poate dormi din pricina toaletelor pe care le arborează Manon... De aceasta m-am temut, dragoste, în ceasurile noastre de atunci, când altceva aveam a ne spune şi altceva ne spuneam... Ce-am ajuns noi?... Ce-a ajuns iubirea noastră?... Un menaj cum probabil sunt zece în blocul acesta, o sută de mii în Bucureşti, un milion în România, câteva zeci, sute de milioane, în cele cinci continente...

EA. ***care n-a fost deloc sensibilă la acest apel.*** – Iar cazi în cifromania ta? Tabla lui Pitagora.

EL.– Da, muză-muzicuţă! Iar cad în cifromania mea!... Atât ai înţeles? Aceasta ţi-a sunat ţie, în tot ce ţi-am vorbit?... Ce bine spune Bernardin de Saint-Pierre, când se justifică de ce şi-a ucis eroii celei

mai eterne dragoste din literatură! ***„j'ai prouvé avec leur mort ce que je ne pouvais prouver avec leur vie"***. Şi viaţa noastră este tot un fel de demonstraţiune... O seară ca aceasta poate purta menţiunea: Ceea ce era de demonstrat!...

EA.– Acesta aveai să-mi debitezi?... Mai bine le-ai păstra pentru piesele tale, în loc de 24 şi 7, 31; 31 şi cu 4, 35; 35 scriu 5 şi ţin 3... ***(deschizând „Marie Claire" şi foiletând cu popasuri la diverse imagini şi la explicaţiile în text:*** „Ce gilet de velours ajoute une note nouvelle et coquette à la plus simple des robes. Métrage: 1 m. 10 en 1.30... Pitié pour les bas!... Pas de laisser-aller!)" Dacă pleacă Lenţa, trebuie să dăm un anunţ la mica-publicitate.

EL.– Vom da.

EA.– Nu uita termenele de la 15... Mai sunt 7 zile.

EL.– Nu voi uita.

EA.– Ai aerul că mă trădezi?

EL.– Falsă impresie muză-muzicuţă!

(Se introduce şi el sub plapomă şi deschide o carte. Amândoi şi-au întors spatele).

EA. ***continuând a foileta „Marie Claire"*** – Numai de-ar trece ceaţa de-afară! Mâine am de alergat în zece locuri.

EL.– Să sperăm că această ceaţă de-afară va trece. Rămânem să orbecăim în cealaltă, pe care n-o mai risipeşte nici un vânt, nici un soare... Ceaţa în care ne vom târî până la judecata de apoi...

EA.– Eşti crispant cu literatura aceasta bună pentru colecţia romanelor de 15 lei!...

EL.– Şi-mi spui mie că sufăr de cifromanie! Ce-i asta la tine altceva decât pitagorită cronică? La fiecare 10 cuvinte, o cifră... 15 lei... la 15 ale lunii... 7 zile.

EA.– A propos de 7... Duminică ar trebui să duc un cadou fetiţei lui madam Zambi. Strâmbăturii şi

afectatei ăleia de Zizi. Împlineşte 7 ani... Un fleac, orice-o fi, numai să mă achit. Ai 1000 lei disponibili?

EL.– Am, n-am, trebuie să-i găsesc. Dar vezi că tot în cifromanie te zvârcoleşti şi că de cifromanie nu poţi scăpa?... 7 ani... 1000 lei...

EA.– Ţi-ai pus în gând să mă exasperezi? Ca s-o curm: noapte bună!

EL.– Noapte bună, muza mea.

A DOUA NOAPTE

Ceaţa mucedă şi mâlie, vâscoasă, s-a prelins peste oraşul întreg.

Treptat îl îneacă.

Îl diluează treptat.

A lichefiat profilul solid, geometric, precis al zidirilor. Leagănă parcurile în afund gelatinos de aquarii. Înfăşură lampadarele în putrede broboade de alge.

Acum toate luminile sunt gălbii, purulente, bolnave: Respingătoare ulcere, în ude, soioase bandaje.

Mâzga aderentă absoarbe mat sunete de paşi, glasuri, ecouri, umbre; după ce încă din ceasul tulbure, vineţiu, al amurgului a mistuit edificii, statui şi pieţe – dizolvându-le toate şi tot, într-o lume fantomală, fără contur şi dimensiuni, oarbă, fără stea cardinală.

Trecătorii vin de nicăiri. Merg oare încotrova?

Apar numai o clipă, nebulos, cu paşi neauziţi, de gumă, ectoplasme coagulate din pâclă şi îndată restituite pâclei.

Încă un bec care s-a stins. Şi altul. Şi altele. Tot oraşul se cufundă iremediabil în bezna umedă, lacustră a erelor primordiale.

A fost mai întâi ca o şerpuire de moi şi inofensive tentacule, înaintând viclean din smârcurile mărginaşe, deşirându-se pe uliţi cu maghernițe strâmbe, maidane şi cârciumi, lunecând sinuos, lăţindu-se, contractându-se, aşteptând imobile într-o pauză de reculegere,

pornind din nou, apropiindu-se pâşin, lihnit, vorace, spre bulevardele vaste din centru, cu ale lor somptuoase restaurante, baruri şi teatre, săli de concert şi ambasade cu recepţii de gală, unde femei în cape de hermină, descind spectacular, albe şi late trepte de marmoră. S-ar fi spus că mocnitele duhuri ale întunecimilor veşnic înmiasmate din cartierele mocirloase, flămânde, calice, cu tuset de oftică şi scâncet de prunci şi scrâşnet de măsele; s-ar fi spus că toată mizeria, deznădejdea şi răzbunătoarele invidii dospind în tăurile toamnei hâde de-acolo, care împresură Capitala cu o centură de ură vrăjmaşă, neînduplecată, ucigaşă, s-ar fi spus că toate acele asmuţate instincte de nimicire, s-au scurs în asemenea tentacule ale beznei, mânându-le să smulgă luminii parcelă cu parcelă, să prăvale în aceleaşi hăuri de smoală, bulevard cu bulevard, să gâtuie provocatoarea orgie a lampadarelor, să zdruncine multicolorele firme şi vitrinele de huzurelnic belşug, să năruie semeţele clădiri cu fulgurante inscripţii de neon pe frontispiciu, verzi, roşii, violete, albastre!

O noapte şi o ceaţă complice, precedând răfuielile şi vindictele, şi expierile sociale.

Pe urmă, când tenebrele s-au instalat deplin, când au sfârşit de nivelat case, străzi şi pieţe, de suprimat vitrine şi firme cu incandescente, aeriene, volatile palpitări de iluminaţii festive, oraşul a fost deodată, periferie şi centru, îndeopotrivă de negru, neliniştitor şi lugubru.

Trecătorii vin de nicăiri. Merg oare încotrova?

Se desfac din ceaţă. Gesticulează bizar. Îi hăpăie ceaţa bizar.

Trec ca prin viaţă. Vin de nicăiri, şi n-o ştiu. Merg spre nicăiri, şi n-ar crede-o.

Unul s-a oprit şi întreabă ceva. S-a rătăcit. Mai păstrează amăgirea naivă că s-ar găsi cineva să-i spună care e calea cea bună şi unde duce.

Iar celălalt, măcar că orbecăieşte şi el în ceaţă, i-o spune totuşi cu încredinţată tărie de călăuză:

– Mergi tot înainte... Ai luat-o bine!

– Mulţumesc... Pe negura aceasta, înţelegi şi dumneata! Îmi făcea impresia că mă învârt pe loc...

– Tot înainte. Pe-aci, pe lângă ***Carlton.***

– Acesta e blocul ***Carlton?*** Atunci ştiu. Mulţumesc.

A plecat înainte, în ceaţă. Celălalt merge în direcţia opusă, tot înainte, în ceaţă.

Pe cerul orb, nici o stea cardinală. A doua noapte, fără nici o stea.

Dar iluzia e pentru fiecare că în bezna din ceaţă, ca şi în cea din viaţă, îi luminează dinlăuntru o stea cardinală, numai a lor, pentru dânşii nestinsă, pentru dânşii mântuitoare.

– Atunci ştiu!... Tot înainte... Am luat-o bine... Arar se aventurează un automobil, dibuindu-şi calea cu încetineală de melc. O birjă fantomă, cu caii fantome, rătăceşte pe-o stradă fantomă. Se cheamă şi îşi răspund tusete hârcâite în jilava noapte. Pentru cine mai fluieră oare un semnal de vardist?

Sunetul metalic n-a săgetat prea departe. A amuţit brusc strangulat în văzduhul de scamă zoioasă. Poate a căzut ca un şarpe subţire şi rece, mort, pe asfaltul ud. Poate că vardistul îl caută bâjbâind cu talpa cizmei în mâzgă, să-l bage îndărăt, în ţicnal, pentru o noapte mai prielnică, senină, sonoră, când şuierul spintecă bulevardul orizontal, sprinten, strident până la capul Podului.

– Unde naiba mai dispăru şi blocul ăla, ***Carlton?***... mormăie de astă-dată un glas răguşit, de chefliu. Parcă-l înghiţi pământul!

– Nu-l înghiţi pământul, Alecule!... Aci e, la dreapta.

– La dreapta?... Întrebă neîncrezător chefliul, cumpănindu-se. (Nu i se lămureşte silueta clătinată, dar după glas şi intonaţie, după sughit, oricine ar jura că se cumpăneşte pe-o margine de trotuar lunecos, ca

un echilibrist excentric pe buza cascadei Niagara)... La dreapta?... Unde-l vezi tu, la dreapta, mă Năiţă?

– Nu-l văz. Ştiu însă că la dreapta trebuie să fie...

– Aha!... Trebuie să fie? Dacă trebuie să fie, unde-i? Mă, Năiţă!... Blocul ăsta e ca steaua care-a răsărit... Era pe când nu s-a zărit, azi îl vedem, şi nu e!... Adică vorba vine... Îl vedem? Cu ce-l vezi tu, mă Năiţă?... Cu lupa? Cu microscopul? Cu razele Roentgen?

– Cu ochii minţii, Alecule!

– Aha! Cu ochii minţii?... Mă, Năiţă, mai vezi tu cu ochii mintii ce locuri virane cu bălării şi ce vizuini de troglodiţi erau p-acilea acum câţiva ani? Când ne-am întors noi de la sindrofie cu Frusica, de şi-a pierdut ea jartiera tocmai pe locul unde-i blocul ***Carlton!***... Cine-ar fi crezut atunci, că din jartiera ei o să răsară ditai zgârie-norii?... Numai că nu-l văd!... Cât e de mare şi de americănesc, nu-l văd!... Mă, Năiţă, ce s-o fi făcut oare Frusica noastră?

– Auzii că s-a măritat cu maiorul.

– Atunci, nici o grijă! I-a cumpărat el maiorul altă jartieră. S-o samene şi p-aia, să crească alt bloc... Că era bună de jartieră. Frusica... Jartiera şi blocul... Mă, Năiţă, de ce nu mergem noi acasă?

– Aia mă întreb şi eu...

– Să-ţi spună Alecu de ce!... Fiindcă ne-am îmbătat grozav. Şi fiindcă acasă ne-aşteaptă inamicul numărul unu! Legitima... Grozav ne-am mai îmbătat!... Asta e vreme de beţie. De oftică şi de beţie... I-auzi ce mai chihăie unul!... Scuipă, camarade, scuipă plămânul că-ţi dă statul altul nou!... Statul nou îţi dă alt plămân nou-nouţ să poţi striga: Ura! Trăiască!... Mă, Năiţă, ceaţa să fie de vină ori vinul prefăcut al grecului de nu văd eu nici un ***Carlton?***

– Ceaţa, Alecule!... Numai ceaţa...

– Ceaţa? dacă zici tu, fie şi ceaţa... Năiţă!

– Ei! Ce mai este?

– Este că n-am un foc... Dă-mi un foc, s-aprind o ţigară de gumă c-un chibrit de gumă... Toate s-au fleşcăit! Ţigări, creier, picioare, bălămăli...

Flacăra a pâlpâit anemică. Mozolind ţigara şi căznindu-se s-aprindă, chefliul s-a scârbit grozav:

– Ia-n te uită ce flacără! Aia e flacără, mă?... ***Fiat lux! Mehr Licht***... ***Mehr Licht!***... Ţi-ai găsit! Nu m-ascultă... Parcă suntem în mină, Năiţă!.. În hrubele minelor de la Petroşani... Cică ăştia cu războiul au inventat şi aruncătoare de ceaţă. Te pomeneşti c-or fi făcând experi-enţe pe ochii şi pe plămânii noştri, mă Năiţă!... Suntem cobai şi habar n-avem. Năiţă, cobaiul!...

– Hai, Alecule!... Hai, că ne-apucă ziua...

– Ba nu merg deloc! Un bob zăbavă... Am o idee genială. Lasă-mă s-o dezvolt... Mă, Năiţă, cobaiule!... Dacă am eu noroc să câştig la loterie, investesc tot capitalul într-o fabrică de ceaţă. Industrie de război. Sută la sută beneficiu. Îl tai pe Edison, mă cobaiule!... Ce-mi umbla el cu fofârlica progresului? Asta e progres adevărat!... Să fabrici ceaţă ca să chiorăşti oamenii...

– Bine, Alecule!... Hai acasă cu ideea ta genială, să n-o pierzi pe drum.

– Pot s-o pierd. Nici nu-mi pasă!... Ţi-o dau ţie... La mine ideile geniale curg, mă Năiţă! Nabab... Am altă idee. Adică de ce-aş construi eu uzină de ceaţă? Nici nu s-arată nevoie!... Ajunge să construiesc magazii, depozite, silozuri... Recoltezi, faci provizii, pui la presă, ambalezi ceaţa de-aci şi-o trimiţi pe front... Ceaţă calitatea întâi, extra, garantată, experimentată... Concurează fără rival marfa ***Made in London.*** Să vezi tu, mă Năiţă, comenzile bombardându-mă telegrafic!... Trimiteţi urgent opt vagoane de ceaţă! Două şlepuri de ceaţă!... Alecu deschide magazia, expediază, prezintă facturi şi încasează. Într-un an se face arhimiliardar. Constituie un trust. Trustul, monopolul ceţei de război... Îl lasă de căruţă pe Sir Bazil Zaharof!... Numai să ţină războiul şi să intrăm şi noi în chestie!... Mă,

Năiţă, cobaiule, mi se pare mie că tot vinul grecului e de vină, că prea vorbesc în bobote şi nu văz nici un ***Carlton!***

– Ceaţa, Alecule!... Ceaţa, nu vinul. Dacă-ar fi vinul, ai vedea două

blocuri ***Carlton,*** nu nici unul... Uite! Pune mâna pe zid. Ăsta e ***Carlton...*** Nu cunoşti stâlpul de la bodegă?

– Cunosc, Năiţă, cobaiule!... M-ai convins. E ceva, ceva mai gros- cior decât piciorul Frusicăi. Na! că are şi jartieră de fier!... Un cerc de fier... Cum s-ar spune! emblema casei. Ordinul Jartierei. În suvenir de amintire pentru jartiera Frusicăi...

– Hai, Alecule!

– Merg! De-acum merg. M-am liniştit. Va să zică aci e ***Carltonul?*** El, în persoană... Era pe când nu s-a zărit... Azi nu-l vedem, dar el e... El e, sireacul!...

– Hai, Alecule! Dă drumul la compas.

– Îi dau, mă cobaiule!... Da teribilă ceaţă! ***Made in London***... Sireaca Frusica, năşica blocului!... Ştii tu că am avut o pasiune fatală pentru dânsa? Atunci când cu jartiera... Bună la jartieră, Frusica! Pierde-o jartieră, găseşte un maior şi răsare un bloc... Mă, Năiţă, cobaiule, am eu altă idee genială. Ia notă pe mâine!... S-o căutăm pe Frusica şi s-o propunem patroana Municipiului... Ce arhitecţi? Ce comisii edilitare? Aia reconstruieşte tot Bucureştiul, fără planuri de urbanism... Jartiera, şi blocul!... Facem o societate pe acţiuni, Năiţă, cobaiule!... Te iau şi pe tine. Îl luăm şi pe Mielu. Îl luăm şi pe maior!... Mă, Năiţă, cască farurile să nu-ţi pierzi echilibrul, că nu-l mai găseşti pe ceaţa ăsta!... Cum nu găsi Frusica, jartiera, atunci...

Cei doi se depărtează dondănind în noapte, călcând cu grijă să nu-şi piardă echilibrul.

În urma lor ceaţa compactă pătrunde pe sub praguri, se infiltrează prin pervazul ferestrelor, invadează încăperile, sufocă răsuflările. E prezentă oriunde. Vâscoasă, fuliginoasă, năclie, saturată de fumul furnalelor de calorifer, îmbâcsită de uleiul ars al motoarelor de automobil.

Chiar în apartamentele cele mai ermetic izolate, oamenii se mişcă lent, numai cu o rămăşiţă de vlagă, ca agonicii cobai ai chefliului sub clopotul aparatelor pentru experimentat gazele toxice. Glasurile abia

îngână firave şi istovite cuvinte. Pe sub pleoapele care ustură, privirile s-au sleit. Gesturile sunt moi, lenevoase, nevertebrate. Viaţa s-a întors la torpoarea moluştelor, în elementul umed, dinainte de despărţirea uscatului de ape.

Zidirea albă, verticală, gigantă, cu nenumăratele-i negre orbite, nu se mai distinge în văzduhul spongios. De pe acum a dispărut. Buretele îmbibat de mâzgă a lins-o de pe planul oraşului, suprimând-o, într-o

macabră repetiţie generală.

– Ce e cu blocul ***Carlton***, monşer? Unde s-a evaporat?

– Aci e, la dreapta.

– La dreapta?... Atunci traversăm. Traversăm, şi tot înainte!...

Umbrele plutesc balansându-se spectral, fără contur şi volum, pe lângă clădirea fără contur şi volum, ca înecaţii legănându-se vertical în fundul oceanului, în preajma unui transatlantic naufragiat, descins de torpile în abisurile lichide unde nici sonda scafandrilor n-ajunge.

Vardistul mai încearcă să fluiere. Renunţă. S-a ruşinat de sunetul puţintel şi ridicol, vătuit de căluşele ceţii. Păşeşte să dea desluşiri altor trecători, care vin de la gară cu ultimul tren întârziat şi bâjbâie în bezna cleioasă.

– Îndărăt!... Aţi greşit-o!... Aci e blocul ***Carlton.***

– Aci e blocul ***Carlton?***... Ferice de îmbuibaţii dinlăuntru!... N-au a bate jumătate din Bucureşti, pe asemenea vreme, până să se aciueze acasă...

– Bine-ai zis! Ferice... îşi adaogă din întuneric glasul duşman, pizmătăreţ, alt tovarăş, care are şi el de străbătut o jumătate de oraş până acasă, cu lădiţa grea în cârcă. E plină lumea de procopsiţi! Apartament în centru, calorifer, băi, ascensor... Ce-au făcut, ca s-o merite?... Dânşii plesnesc de bine, şi noi... Noi?... Ferice de dânşii, sta-le-ar fericirea în gât!...

S-au dus, tăbârcind poverile de călători nocturni, mormăind, afurisind, horhăind spre cartierele mărginaşe de unde ceaţa şi-a întins tentaculele din smârcuri zăcute, să dumice oraşul întreg.

– Ferice de cei de-aci, dinlăuntru!... Sta-le-ar fericirea în gât!...

Ferice?...

Da. Ferice. Pentru această noapte, ferice într-adevăr. În dosul faţadei invizibile, devorată de neguri, pentru această noapte au contenit zvârcolirile celor din fietece

alveolă de beton şi de fier. Ritmul torturilor de totdeauna s-a potolit într-o cloroformizată torpoare. Nimeni nu mai are energia lucidă, acerbă, să cerceteze, recapitulând, ce faţă străină şi enigmatică, dezolantă, le-au arătat pe încă o zi, tovarăşii de celulă, de viaţă, de pat. N-au vlaga. Curiozitatea. Curajul. Nimeni nu se mai întreabă nimic despre nimeni. Nu vrea să ştie nimic despre nimeni. Pâcla care a estompat relieful zidirilor şi a dat răsuflărilor o sfârşeală de asfixie, a amorţit tot aşa tresăltările cugetului. Peste toţi s-a lăsat un somn cataleptic. Un îndurător somn cataleptic.

Acum fără putere, fără apărare, instinctiv s-au încolăcit în paturi, luând forma embrioanelor din matca maternă, întorcându-se la neantul vegetativ dinainte de naştere, când viaţa încă nu muşcase din carnea şi din sufletul, din cugetul lor. Ceaţa primordială i-a redat euforicei inconştienţi primordiale. Nu mai sunt oameni torturaţi de amintiri, de regrete, de mustrări, de aspiraţii, de uri, de pasiuni, de nesaţii. În elementul umed, inconsistent şi mâlos, prin somn au parcurs îndărăt toate ciclurile mileniilor de milenii, în neantul trăirilor vagi de moluşte, de infuzorii, de amebă.

Nu simt nimic. Nu sufăr pentru nimic. Nu doresc nimic.

Nici nu visează.

Ambianţa spongioasă i-a diluat şi lăuntric, cum a topit edificii, statui şi pieţe.

Somnul lor e asemeni neantului din urmă, de după moarte; asemeni neantului dinainte de naştere.

În fiecare alveolă umană toţi s-au ghemuit în ei înşişi să-şi soarbă căldura din ei înşişi, înduioşător de plăpânzi, de dezarmaţi şi de singuri. Abia mai respiră. S-au refugiat în lânceda inerţie, care-i desparte de nemiloasele încleştări ale vieţii de ieri şi de mâine. Nu mai au un ieri. Nu mai au un mâine. Nu mai au, deci, pentru ce se zvârcoli prin somn şi prin vis. E somnul cel mai dulce; întoarcerea în neant.

Doar la intrarea de jos, în holul cu lumina verzuie de iezer, portarul de noapte cu ochi injectaţi şi straiul mototolit, n-are parte la odihnă. După ce-a răsucit mereu cheia, dând drumul întârziaţilor să intre în celulele lor din fagurii de beton ai etajelor; după ce până la ceasul două din noapte a petrecut salutând până la uşă, invitaţii domnului avocat Mihai Pandelescu de la apartamentul 24, care şi-a prăznuit onomastica – acum se războieşte c-un nepoftit şi recalcitrant oaspe.

E călugărul cel nebun şi tuturor din oraş cunoscut, Filaret, monahul cu rantia roşcată şi cu desaga de Sfinte Scripturi.

Răzbit de osteneală, de ceaţă, de frig, a sunat şi a cerut adăpost, îngăduinţa unui culcuş pe lespezile de marmoră, într-un cotlon, lângă calorifer.

– Cereţi şi vi se va da!... glasui Filaret după năravul său, cu pomeniri din cele patru Evanghelii. Căutaţi, şi veţi găsi...

– Haide, haide! Nu mai căuta pe dracul, că ai să-l găseşti cu mine! a mormăit omul cu ochii buimaci de nesomn.

– Bate, şi ţi se va deschide!...

– Nu mai bate capul, şi caută-ţi de drum! se răsteşte portarul, căscând şi scărpinându-şi părul vâlvoi.

– Ierusalime, Ierusalime, care omori pe prooroci şi ucizi cu pietre pe cei trimişi la tine!... Iată că vi se va lăsa casa pustie...

Portarul îşi pierdu răbdarea, stropşindu-se ceva mai dârz:

– Ascultă, călugăre Filaret! Nu mă sili să chem sergentul...

– Vai ţie, Fariseule!... îl jeli vagabondul, săltându-şi desaga de cărţi. Căci îţi spun eu ţie, că mulţi vor căuta să intre şi nu vor putea. Odată ce Stăpânul casei se va scula şi va încuia uşa, şi voi veţi fi afară, şi veţi începe să bateţi la uşă şi să ziceţi: „Doamne, Doamne, deschide-ne!” Drept răspuns, El vă va zice: „Nu ştiu de unde sunteţi”.

– Ai isprăvit?

– Lasă-mă să-mi odihnesc ciolanele ca să isprăvesc... Numai trei ceasuri şi plec.

– Nu-i voie...

– Cine nu dă voie, Vameşule?

– Stăpânii blocului. Chiriaşii... Intendentul...

– Vai lor, bogaţilor care se îmbracă în porfiră şi subţire, şi în fiecare zi duc viaţă plină de veselie şi strălucire!... Vai lor, că n-au îndurare pentru Lazăr cel plin de bube...

– Sfârşeşte! Sfârşeşte, că te dau în brânci pe scări!...

Călugărul Filaret se încrâncenă de fărădelegea ameninţării:

– Cutează! Numai cutează, slugă aprigă şi fără de inimă a bogătanilor!... Iară când Lazăr fi-va el dus de îngeri în sânul lui Avraam şi când bogătanii tăi se vor zvârcoli în locuinţa morţilor, zădarnic se vor ruga dânşii: „Părinte Avraame, fie-ţi milă de noi şi trimite pe Lazăr să-şi moaie degetul în apă şi să ne răcorească fruntea, căci grozav mai suntem noi chinuiţi în văpaia aceasta!...” Zadarnic!...

Într-un acces de exasperare, portarul răcni suflecându-şi mânecile:

– Zadarnic?... Atunci aşteaptă, să-ţi arăt eu zadarnic, Evanghelia şi potcapul tău de boaită nebună!...

După care strigăt, se propti în picioare şi îl îmbrânci pe scări, în noaptea şi-n ceaţa de-afară.

Călugărul Filaret a alunecat. A căzut în genunchi. S-a ridicat, ştergându-şi poalele rantiei, şi din noapte, din ceaţă, a plâns cu milă şi fără mânie necugetata faptă a Vameşului:

– Vai ţie, paznic hain al comorilor strânse în zilele din urmă!... Bogăţiile pe care le ai în pază, ca mâine s-or face pulbere şi în pulbere s-or întoarce. Aurul şi argintul au să ruginească, iară rugina aurului şi argintului îţi va roade ţie şi stăpânilor, carnea, ca focul... Ia aminte la

epistola lui Iacov!... Ia aminte la...

– Gura, boaită!... Ia-o la trap, că te cotonogesc!...

Portarul a răsucit cheia şi a mers apoi cu ochii buimaci de nesomn să se culce pe cele două scaune apropiate după pupitrul de lemn cu sertare, telefon şi scriptele comisioanelor pe a doua zi. A tras mantaua împăturită sub cap şi a închis ochii, cu gândul pe jumătate aţipit la socotelile sale. Încă un patron ca acel de la 24, cu oaspeţi târzii şi cu bacşişuri mănoase: până la Crăciun îşi împlineşte suma să intre la spital şi să-şi opereze hernia... Ia aminte la epistola lui Iacov!... Iară rugina aurului şi a argintului are să-ţi roadă tie şi stăpânilor, carnea, ca focul... Ce-o mai fi fiind oare şi cu monahul acesta nebun, Filaret?... De-o săptămână, în fiecare noapte, sună, bate în uşă, îi tehuieşte capul buimac şi aşa de nesomn, cu aiuritele lui pomeniri din cele patru Evanghelii, epistolele Apostolilor, Apocalipsa Sfântului Ion Teologul... Poate că n-ar fi trebuit să-l îmbrâncească... A căzut, s-a ridicat şi tot pe el l-a plâns: Vai tie, paznic hain al comorilor!...

Prin painjenirea de cuget a somniei, portarul şi-a pipăit buzunarul cu arginţii agonisiţi din bacşişurile acestei nopţi. Pe urmă l-a trecut un junghi prin celălalt buzunar, dureros, de carne, al herniei. Încă o lună jumătate până la Crăciun; şi scapă!... Nu până la Crăciun... După Crăciun şi după Anul Nou, ca să nu piardă bacşişurile de datină ale sărbătorilor... N-a închis ochii toată noaptea, dar face!... Acum s-au ogoit toţi... Mai fură trei ceasuri de somn... Asta nu-i viaţă! Robie... După operaţie caută alt serviciu, de zi... I-a făgăduit domnul inspector general Petrino... Acum să doarmă; nu-i vremea de planuri... Numai de nu s-ar mai întoarce călugărul cel nebun, Filaret, care dă târcoale blocului, să sune iar şi iarăşi să bată în uşă...

Călugărul cel nebun, Filaret, nu s-a mai întors să sune iar, să bată iarăşi în uşă. Cutreieră oraşul în ceaţă umedă şi opacă, vâscoasă, vagabondând în neştire, gesticulând în noapte, vorbind singur, neadormită

fantomă pe străzile fantome, unde din miile şi miile de case, una nu se deschide să-i îngăduie adăpost pe un prag de cămăruie, cu desaga de Sfinte Scripturi căpătâi.

Se depărtează de pe o stradă pe alta. Face semne. Răsare şi dispare în neguri, pe lângă zidurile fără contur, pe lângă statuile şi parcurile cu arbori gelatinoşi, ca o rătăcitoare stafie, rătăcitoare mustrare a Cetăţii fără licăr de suflet şi fără licăr de stea cardinală în noaptea mucedă, în smoala beznelor lichide, lacustre, a erelor primordiale.

ZIUA A TREIA

Mâine...

Mâine...

Mâine...

I

APARTAMENTUL 97

– Mâine să-mi aduci aminte, stimabile Nick! Am pentru tine ceva...

– ... ’ţeles, să trăiţi, domnu Ralfu.

Nick a dus latul palmei la tichia verde cu inscripţia CARLTON de fir şi priveşte la domnul Ralfu cu fidelitatea expresivă a puilor de zăvozi ciobăneşti din Argeşul său. Contemplă de jos în sus, pălăria catifelată, argintie, trasă pe-o sprinceană; faţa smeadă, tânără, chipeşă, ca întotdeauna voios râzătoare. Dacă ar avea coadă, ar da şi el voios din coadă.

Nu îndrăzneşte să întrebe. Dar nici o îndoială nu încape că e vorba de ceva care să-l mângâie de muştrul îndurat aseară, pentru neierta- ta-i lipsă de la îndatoriţele slujbei. Portarul cu nas borcănat şi cu mustăţi de vagmistru, s-a ţinut de cuvânt. Înainte de culcare a făcut zdravănă miliţie cu el.

Niculăiţă din Argeş mai poartă sub ochi o vânătaie cât polul de alamă. Iar când ridică dreapta să apese butoanele liftului, simte ca o cătuşă de fier cu o ghiulea atârnată de plumb, trăgându-i în jos braţul peste care a primit lovituri de stinghie. Şapte. Şapte lovituri icnite c-o stinghie de lemn... Le-a numărat. N-a scos glas, nici lacrimi de durere. N-a uitat însă. N-are să uite.

Neamul lui nu e din al celor care uită.

Deocamdată, în cuşca ascensorului, surâde, fiindcă-i surâde şi domnul Ralfu, fără pricină, poate fără să-l vadă.

Mai surâde şi la gândul atâtor alinări câte-l aşteaptă pe ziua de mâine. L-a chemat doamna Amanda, să-l înfrupte cu dărnicie din bunătăţile prăznuirii de astă-noapte. L-a chemat domnişoara Pucka, să-i arate minunăţiile din apartamentul cu pasărea verde care grăieşte ca omul şi să-i povestească frăţine-su, Stani cel bolnav şi întins în coşciug de ipsos, mai năstruşnice istorisiri decât cunoaşte domnul cu pipa de la etajul şase, care a făcut înconjurul lumii şi a vânat tigri în ţara tigrilor. Pentru toate, nici nu i-ar ajunge după-amiaza slobodă de mâine. Tody l-a îndemnat să se ducă la cinematograful de jos, unde cică umblă şi vorbesc oamenii pe pânză. O fi ea mare drăcărie, vrednică de văzut şi aia! Dar pentru altă dată. Mai mult îi dă ghes nerăbdarea să iscodească el mai de-aproape pasărea năzdrăvană cu plisc covoiat şi cu penele verzi, cu moţ roşu, care-i tot aşa de mârşavă la gură ca portarul cel mustăcios. Moko! îl cheamă Moko... Ce mai nume! Acilea şi dihăniile, şi oamenii, au nişte numiri de s-ar cruci şi s-ar strâmba de râs tovarăşii de ţurcă, de pe izlazul lor, lângă Argeş. Poate că nici el n-ar scăpa cu faţa curată, când ar afla dânşii că-l cheamă acuşilea Nick, cum l-a botezat domnu Ralfu şi cum aşa o să rămână până ce-i va creşte barba ca lui Moş Crăciun şi lui neică-su, dascălul Mitrea.

Învăluit în privirea plină de evlavie şi de recunoştinţă a lui Nick, ţinând cu două degete înmănuşate mănunchiul de garoafe din fiecare dimineaţă înfăşurat în hârtia de mătase, Ralph Silişteanu zâmbeşte gândurilor sale, cu totul altele. Abia înainte de a ajunge la etajul şase, ochii care păreau că examinează atent obrazul lui Niculăiţă fără însă să-l vadă, au luat aminte la semnul albăstriu de sub pleoapă.

Întrebă, continuând a surâde:

– Dar ce-ai păţit, Nick?

– Nimic, domnu Ralfu...

– Cum nimic?... Îl faci pe Motzi Spacov? Pe Lucian Popescu? Ce-i cu această splendidă vânătaie?

– Nimic, domnu Ralfu! se înverşună a minţi Nictilăiţă, cu bravură şi demnitate stăpânindu-şi cu greu oful din baierele inimii. Mă lovii...

– Te lovişi?... Mi se pare mie că ai şi început să iei lecţii de box, cu banditul de Tody!...

Nick a răspuns râsului cu un zâmbet de astă dată stânjenit, îndoielnic. Nu prea ştia el ce înseamnă box şi cam cum ar fi la adică o lecţie de box. (Are s-o afle şi aceasta!). Socoti însă mai onorabil să-l lase încredinţat pe domnul Ralfu că s-a ales cu vânătaie după o hârjoană cu Tody, decât că a răbdat cu fălcile încleştate tărbaca portarului.

Aceasta n-are s-o mai scrie nici maică-sei diseară, cum îşi pusese în gând să trimită răvaş, rugând-o să vină şi să-l ia acasă.

– Să nu uiţi, mâine dimineaţă, Nick! Am eu nişte chestii pentru tine...

– Nu uit, domnu Ralfu.

– Acum ţine tariful!... Roagă-te lui Dumnezeu să-mi meargă bine la cele ce am în gând, şi de Sfântul Neculai te-am făcut om, Nick, Niculăiţă, Niculăieş...

– Să trăiţi...

Ralph Silişteanu a grăbit în fâlfâirile foşnitoare ale impermeabilului, deschizând uşa la vestibul. Dar ajuns înlăuntru, n-a mai zvârlit, ca întotdeauna, pardesiul din zbor, în cuier.

Se opri nedumerit.

Atârna alt pardesiu, ponosit şi jegos; altă pălărie de-o imprecisă formă, umedă, cafenie, ca bureţii enormi de la rădăcina trunchiurilor în codrii de fagi. Iar alături, un soi de manta femeiască, tot aşa de şiclită şi soioasă; o antediluviană umbrelă de damă, din care se scurgea o râmă neagră de apă.

Toate distonau în anticamera îngustă, dar elegantă, cu jocuri de mozaic pe pardosea, oglindă şi preşul roşu

de fibră, cuier ultramodern de nichel şi plafonieră de cristal. Toate abureau o odoare de funingine, de stofă zolită, de javră plouată.

Matinale vizite. Şi curioase vizite!

A dezbrăcat haina foşnitoare de ploaie cu elanul paralizat. A agăţat-o la distanţă de efectele intruşilor, în cârligul de la capătul extrem. A depus florile în pălăria aşezată cu gura în sus, pe taburetul din colţ, unde Nunu de obicei îşi descălţa şoşonii când se întorcea de la Melody şi aştepta s-o ajute el, trăgându-i capsa metalică prin zimţii fermuarului-éclair, iar ea izbucnea în râs clinchetit, fiindcă se gâdila. Straniu, ce clar revede, retrăieşte momentul, ca sub imperiul unei neliniştitoare, absurde ameninţări!

Se auzeau glasuri în hol. Bătu în uşă după o îndelungă ezitare.

– Tu erai, Ralph?... Intră, te rog... i-a ieşit Nunu înainte, cu o dungă contrariată între sprincene. Bună dimineaţa, Ralph!

– Bună dimineaţa, Nunu...

Ralph îi sărută mâna, nu obrazul, nu tâmpla, nu buzele, cum era ritualul lor din fiecare dimineaţă.

Dintr-o ochire a măsurat individul din hol. După chipul nebărbierit şi zâmbetul servil onctuos, după straiele lăbărţate, după cum stătea provizoriu numai pe marginea scaunului cu o rezervată modestie, un misit, un agent de schimb ori de încasări, vreun comis-voiajor de a treia speţă.

Individul a făcut o plecăciune adâncă, sculându-se în picioare cu precipitata şi ipocrita umilinţă profesională; s-a aşezat locului la semnul doamnei, jucând între degete un ciorchine de oribile brelocuri care spânzurau în lanţul de metal galben petrecut prin nasturii vestei pătată de sosuri, roşcată, de altă culoare decât a costumului întreg, de-un negru spălăcit, verzuliu. Unde mai zărise asemenea mutră?

Ralph abia a răspuns salutului.

Îl mira această scârbavnică prezenţă. Îl mira tot atât că Nunu se afla gata îmbrăcată, în rochia de stradă, coafată, fardată, la o oră când se aştepta s-o găsească în baie, dacă nu încă dormind, cu părul răvăşit în spuma dantelelor şi olandei din patul ei, din patul lor.

Lumina aprinsă a candelabrului, oricât era de firească pe-o astfel de dimineaţă ceţoasă şi sumbră, adăoga la prezenţa insului echivoc ceva sordid şi suspect. Îi amintea încăperile dosnice, din fundul chiţimiilor de zarafi, pe care le cunoscuse şi el în ultima vreme. Cercând să risipească impresia poate bolnăvicioasă, exagerată, obsedată numai de avatariile sale, Ralph a întrebat, silindu-se să dea glasului cea mai naturală inflexiune:

– Te deranjez, Nunu?... Trec mai târziu...

– Nu, te rog... Aşteaptă! În câteva clipe am terminat...

El a dat să se îndrepte spre dormitor. Spre dormitorul unde pentru întâia dată încă n-a schimbat cu mâna sa, din prima clipă, garoafele din ajun de pe mesuţa de noapte.

– Mai este cineva şi acolo! l-a oprit Nunu. Intră în sala de mâncare, te rog, dragă Ralph!... ***Je suis obligée de te faire attendre. Excuse-moi un instant...***

Ce glas îngheţat şi străin, culpabil parcă! Mai este cineva şi în dormitor; desigur că mai este. Uitase mantaua femeiască din cuier, umbrela cârpocită din care şuroia apa. Nu era nevoie să deschidă uşa şi să verifice cu ochii. Pe nevăzute, ar fi putut zugrăvi stăpâna umbrelei şi a hainei slinoase. Pereche geamănă cu individul care adoptase o atitudine prea evident şi complice discretă, mângâindu-şi cu buricul

degetelor brelocurile oribile şi inventariind cu privirea vagă becurile de la candelabru. Ciudate vizite!

Ralph Silişteanu nu şi-a găsit loc pe nici unul din scaunele sufrageriei. S-a vânturat de la un capăt la altul, tamburinând nervos din treacăt cristalul bufetului şi servantei, uitându-se la tablourile din pereţi – marinele lor atât de dragi! – fără să-şi dea seama ce mai reprezintă, tot aşa cum privise în lift la obrazul lui Nick, fără să-l vadă.

Numai că insensibilitatea aceasta a ochiului, avea acum alte pri-cini. Adineaori, în ascensorul care-i părea că urcă prea încet, era cu toată fiinţa, cu gândul, cu nerăbdarea, aci, alergând înainte-i. Surâdea fără grijă, fiindcă lăsase afară, în stradă, toate preocupările neplăcute. Acum l-au împresurat deodată până şi-aci, l-au găsit, îi dau asalt, îl alungă cu gândul îndărăt, în strada asfixiată de ceaţă, unde are şi el de înfruntat netrebnice precupeţiri, tocmai cu indivizi de tagma celui din hol, cu zâmbetul unsuros şi cu zorzonate brelocuri de lanţul galben al ceasului. Explicabil că privea marinele lor dragi din cadre, plajele însorite şi talazurile spumoase sub zborul de pescăruşi, fără să le vadă.

Ralph a aprins o ţigară şi s-a oprit în dreptul geamului opac.

Nu se zărea nimic din bulevardul de jos, astupat de ceaţa alburie, abia mai puţin mucedă decât negura de astă-noapte, dar tot atât de obscură. Razele nu izbuteau să pătrundă prin pasta vaporilor denşi, imobili. Filtrau numai o drojdie de lumină lăptoasă. Soarele era undeva ca un crater în agonie, fumegând livide cheaguri de aburi. Tramvaiele huruiau surd, ireal de îndepărtat, în profunde tuneluri de argilă amorfă, hlisoasă, care aspira sunetele. Claxonau în schimb agresiv, neîntrerupt, automobilele condamnate la târâşul circumspect de reptile, răzbunându-se măcar pe rigoarea regulamentelor poliţieneşti cu împroşcări de larmă.

În magma străzii de dedesubt, în labirintul trotuarelor umede din afund, se ghiceau trecătorii cu gulerele ridicate, cu gâtul înfăşurat în legături de lână, cu batista la gură, tuşind, strănutând, gemând cocârjaţi de tăiuşul junghiurilor, purtând cu dânşii guturaiul, gripa şi ple- ureziile de mâine, zorind spre birouri, uzini şi ateliere, căzărmi, ciocnindu-se, poticnindu-se, lunecând, alergând să aştepte apoi de prisos în staţii de autobuz, agăţându-se din fugă pe scări, înghesuindu-se, bătând cu pumnul în uşa care se închide automat, blestemând, înjurând...

Ralph a surâs amar la amintirea glumeţei şi parodicei emfaze cu care s-a lepădat alaltăieri, la celălalt geam, din dormitor, de toate suferinţele şi vaierele universului.

Acum se simţea şi el solidar cu viermuiala celor de jos, invizibili în ceaţă.

Dacă ar avea curajul, tăria, ar mărturisi lui Nunu că este nevoie să părăsească Bucureştii cât mai curând, să se exileze la marginea ţării, la Timişoara, unde-l îmbie un fost camarad să ia în primire un post de inginer bine retribuit, cu participare la beneficii, pentru a începe altă viaţă mai puţin uşurelnică. S-ar despărţi o jumătate de an. Destul ca să se statornicească într-o altfel de lume şi s-o rupă cu existenţa de expediente a unui fecior de bani gata, care-a isprăvit de ronţăit moştenirea şi mai trăieşte din ultimele fărimituri. Pe urmă, când va schimba de faţă şi de tirania obiceiurilor intrate în carne, ar chema-o la el, i-ar pune verigheta în deget şi amândoi, umăr la umăr, cum spintecau marea până departe, în larg, ar străbate viaţa câtă li se întinde înainte într-o fericire temperată, cuminte, fără ameninţări şi risc. Dar l-ar înţelege, ar accepta ea?... Şi ce-i mai dă prin gând!... Există fericire temperată, cuminte, fără ameninţări şi risc? Temperatura fericirii e cea a arderii. Fericirea e combustiune rapidă şi totală, din care să nu rămână nici scrumul. Nunu la Timişoara, într-un apartament

modest, făcând economii şi ţinând socoteala bucătăresei la coşniţă? Cu ce ochi l-ar privi!... Ea, care spunea alaltăieri, suspinând după dimineţile lor de la mare: „La anul, când ne vom întoarce, aş vrea să ne luăm o barcă cu pânze... Să pornim numai noi, în fiecare dimineaţă, departe de toţi, de toate... Numai noi doi...” Numai noi doi, departe de toţi, de toate... Însă departe, undeva la mare, la soare, într-o luminoasă şi aeriană lume fără de grijă; nu doamna inginer Ralph Silişteanu, debutant cu întârziere în slujbă, după ce şase ani a zvârlit diploma în sertar fiindcă era ocupat cu risipa unei moşteniri ajunsă, în sfârşit, la fund. Nu doamna inginer Ralph Silişteanu, care pleacă din zori la uzină odată cu turma umană ce se îndreaptă cu ochii în pământ şi capul plecat la abatorul birourilor, atelierelor, fabricilor, ca să se întoarcă după apusul soarelui istovit, abrutizat, plin de funingine şi de ulei, cu singura dorinţă să se arunce în pat şi să sforăie cu pumnii strânşi. Cum ar putea să-i propună, să-i mărturisească aceasta?

Ralph Silişteanu a fost cuprins de o laşitate străină întru totul de firea sa. Poate prezenţa individului din hol şi a individei din dormitor; poate noaptea nedormită, căci s-a întors la cinci acasă; poate ceaţa deprimantă de-afară – au lucrat ca fermenţii unei descompuneri în el. A strivit ţigara şi s-a pregătit de fugă. De fugă. Va trece după-ămiază, mâine, cu sufletul clătit de această mâzgă, când holul, dormitorul, vestibulul, încăperile toate, vor fi aerisite de atmosfera sordidă pe care au exhalat-o ciudaţii musafiri de-acum.

A strivit ţigara şi a păşit în hol.

Cu o mişcare repede, neîndemânatică şi jenată, Nunu a aşternut un ziar despăturit peste un teanc de hârtii. Ralph Silişteanu, după experienţele sale recente, le-a recunoscut imediat. Acţiuni şi titluri de împrumut. De ce se ascunde de el? Descoperirea l-a iritat.

– Doreşti ceva, Ralph?... Întrebă cu glasul aton, Nunu, fără să se ridice de pe scaun.

Intrusul îşi reluase iarăşi aerul odios discret, zuruindu-şi brelo-curile din cheutoarea vestei şi privind cu gâtul strâmbat lămpile candelabrului într-un surâs imbecil. Această disimulare conspirativă a individului, i-a biciuit iritarea lui Ralph. Cu o crudă şi laşă luciditate a găsit potrivit, ca o meritată sancţiune, să folosească tocmai prezenţa unui asemenea martor cu aspectul tăinuitorilor de melodramă, pentru a înlătura orice explicaţie prematură acum:

– Nu doresc nimic, Nunu. Plec.

– Cum? ***Mais tu ne peux pas me quitter ainsi, voyons***...

– Plec.

– Te-am rugat, dragă Ralph... Încă niţel, şi am terminat. ***Une petite minute, chéri***...

– Plec. Mă întorc mai târziu. ***Quand tu pourras me faire l'honneur de me recevoir***...

Nunu a rămas cu mâna inertă pe ziarul aşternut peste teancul de acţiuni şi de scrisori. În ochii oceanici a coborât o umbră dureroasă. Niciodată nu-i vorbise Ralph atât de uscat şi de rece, sever. Ridi- cându-se în rochia de caşa neagră, păroasă, care îi muia trupul cunoscut de el în cele mai ascunse unduiri, vorbi cu un tremur abia perceptibil în glasul ce-i sunase întotdeauna atât de dulce, atât de învăluitor şi dulce:

– Ralph... Ce se întâmplă?... Ce ţi-am făcut? Te rog, rămâi. ***Il y a surement quelque chose qui ne va pas. Explique-toi, je te conjure!***

Şi întorcându-se spre străinul de pe scaun:

– Amânăm discuţia noastră pe după-amiază, domnule.

Ralph Silişteanu s-a adresat mai întâi individului care-şi părăsise locul şi îşi pipăia stingherit nodul strâmb al cravatei:

– Stai la locul dumitale. Nu te deranja! Continuaţi afacerile dumneavoastră...

Apoi, plecându-se să sărute mâna lui Nunu cu o afectată şi solemnă corectitudine, îşi strecură şi picătura de venin, venită nici el n-ar fi ştiut de unde:

– La revedere, Nunu. Trebuie să plec... Am şi eu de tratat afacerile mele discrete, secrete...

– Ah! Ralph...

Nunu a fost gata să se năpustească după dânsul până la uşă. Să-l cuprindă de umeri, de braţe, să-l scuture, să-l oprească, să-l întrebe. Îi tremura în gene o rouă de lacrimi.

– Ralph!... Ce înseamnă, Ralph?... ***Je t'en supplie, explique-toi!***

– La revedere, Nunu.

Ea a rămas cu mâna sprijinită pe marginea mesei, răsucind în neştire cu degetele lungi colţul hârtiilor lucioase din vraful de acţiuni şi titluri de împrumut. N-a alergat după el. Nu putea oferi un aseme-nea spectacol insului care-şi împreunase labele cu unghiile negre la spate şi se prefăcea foarte interesat acum de lucrătura artistică a micului birou de lămâi cu încrustaţii de măslin, unde se afla închisă în sertar, scrisoarea prietenei sale Margot, trimisă lui Beno, în dimineaţa zilei când s-a prăbuşit cu avionul. Şi-a impus tot calmul şi a rostit glacial, aşezându-se pe scaun:

– Să continuăm, domnule!...

Era cu urechea atentă însă la uşă. Mai spera.

Auzi foşnetul cunoscut al pardesiului. Uşa cealaltă, de afară, închizându-se trântit. Aşadar, s-a dus! A plecat cu surâsul acela atroce, după vorbele acelea fără de nici un sens. „Afacerile ei discrete, secrete...” Dacă ar şti!... Îşi înăbuşi suspinul cu o supraomenească sforţare şi aprinse o ţigară ca să-şi dea un aer cât mai dezinteresat în tratativele cu individul care lua notă de toate aceste simptome favorabile precupeţirilor sale, hotărându-l să mai rupă din preţ.

– Să continuăm! repetă doamna Dada Zamfirescu. Şi să sfârşim cât mai repede.

Ralph Silişteanu aştepta ascensorul, silindu-se să-şi pară şi el calm, indiferent, fluierând o arie, schimbând-o cu alta, trecând zbâr- nâind cu degetele înmănuşate pe grilajul metalic care apăra nacela liftului.

– Cum merge antrenamentul de box, Nick?... Întrebă cu voioşie exagerată, după ce Niculăiţă din Argeş apăsă butonul pentru coborâre. Când ne oferi o gală de box?... Meciul pentru titlul de campion naţional, categoria cocoş, între Nick-boy şi Tody-boy... Îl faci ori nu-l faci knock-out?... Am să-ţi arăt eu mâine un ***swing*** şi-un ***uppercut***, un ***hammer-blow***, cu care să mergi la sigur. Îl dai gata, înainte de al treilea round!...

Nick surâdea încă mai chinuit decât domnul Ralfu. Nu pricepea nimic din această ploaie de cuvinte şi de întrebări chiznovatice. Din nou îşi spunea că a căzut într-un târg unde papagalii vorbesc mai pe înţelesul oamenilor decât oamenii, chiar dacă sunt câteodată mai necuviincioşi la gură de cum s-ar cuveni unui papagal bine crescut. Se chinuia să surâdă cu aerul că a înţeles; iar vânătaia de sub ochi îi desfigura zâmbetul cu o tristeţe dureroasă, eroică, martirizată, pe care Ralph Silişteanu iarăşi n-o mai observă, fiindcă iarăşi privi la Niculăiţă din Argeş, fără să-l vadă.

Jos, la ieşire, atunci numai a băgat seama că protejatul său Nick, se uita stăruitor şi nedumerit, ca un fel de interogativă dezaprobare parcă, la florile înfăşurate în hârtia de mătase. Şi atunci, a luat aminte că plecase îndărăt cu garoafele lui Nunu.

Nu ştia când şi cum. Se pomenea cu ele în mână. Le-a privit, le-a răsucit, căuta o explicaţie. Probabil le-a scos inconştient din pălăria de pe taburetul vestibulului, în nervozitatea sacadată a ieşirii sale atât de stupid şi lamentabil teatrale. Dovada cea mai certă că nu fusese stăpân pe vorbele, gesturile, pe actele din această dimineaţă. Cui îi juca el o asemenea grotescă, absurdă comedie? Şi pentru ce sfârşit?

O clipă gândi să se întoarcă, să meargă direct în dormitor, să expulzeze necunoscuta suspectă care le profana capitonatul cuib, să înfigă garoafele la locul lor în vasul subţire de cristal de pe noptieră; să-şi ceară apoi iertare lui Nunu pentru năzărelnica scenă de sub ochii degradantului martor care asistase prefăcut impasibil zuruindu-şi necontenit ciorchinele de brelocuri pe pântec şi examinându-i vigilent fără s-o arate, cu tot zâmbetu-i vag şi tâmp. Îl trăgea îndărăt o superstiţioasă impulsie. Ca o poruncă ocultă să repare mai grabnic un capriciu răutăcios şi mijit din nimic, desigur mâine iertat şi poimâine desigur în aparentă uitat, dar de-un funest avertisment pentru dragostea lor. Cea dintâi sămânţă a animozităţilor secrete dintre bărbat şi femeie, dintre mascul şi femelă, inevitabile oricât de arzător s-ar iubi şi oricât s-ar crede pe veci contopiţi într-un singur suflet şi trup. Grăuntele înveninat de îndoială, de pândă reciprocă, de ulcerante dispute, care va germina de-acum înainte latent, cutropind, năbuşind ceasurile lor unice şi mâine pentru totdeauna pierdute, cum puieşte mătrăguna şi cum invadează grădinile suavelor şi fragilelor flori rare, diafane, de care s-au înstrăinat stăpânii. „Îmi analizez iarăşi iubirea, după axiomele alambicate ale unchiului Thomas! – descoperi Ralph Silişteanu. Reţeta dezafectată a lui Bourget, Anatole France, alte fosile... Mai logic, să ascult pur şi simplu îndemnul inimii! s-o pornesc îndărăt şi în câteva clipe să lichidez un episod penibil, care nu-mi aparţine...” Şi într-adevăr, era gata să intre înapoi, în lift.

Dar a dat buzna pe lângă el, peste el, o ceată lărmuitoare şi tropăitoare de locatari, ocupând cu trivială gălăgie cabina ascensorului. Era un grup eteroclit de băieţandri şi fete, doi şcolari cu uniforme, (ce-or fi căutând aci, în loc să se afle la şcoală?) o domnişoară clorotică, o doamnă cu părul violaceu; cu toţii purtând pachete, cutii, sticle, strigându-se, împingându-se, călcându-se pe picioare, liceenii

făcându-şi şmecher din coada ochiului, luând pe sus o bătrânică osoasă care părea dezorientată şi în van cerca să reziste. Păreau şi ei că se întorc de la o desfacere generală, ori că au câştigat la loterie; că au dat razna cu nerăbdare din zori prin toate prăvăliile, să-şi desfacă mai grabnic visurile de peste noapte. Barbara năvală de băieţoi l-a măturat din uşa liftului, cu ghiontelile şi golănoasele apostrofări în nota zilei:

– Ce te-nfigi, Taki?

– Abulea, mamă-mare! Copăcel în leagănul de la Moşi! Dăm drumul la montagne-russe!...

– Nina! Fă fularul la bădia! Nu te mai fandosi cu marfă scoţiană. N-ai mutra!... Top, înhaţă-l!...

– Gata la bagaje?... Mamă-mare, fă-ţi cruce! Pornim prin cele nouă vămi ale stratosferei...

– Ţine şi tu un pachet, Deniso! Ce te strâmbi? N-o mai face pe femeia de ceară... Avansaţi înainte!... Tu rămâi jos, lift-boule!...

Nick îşi muşcă buzele.

Ralph Silişteanu a strâns din umeri şi a făcut un gest de renunţare cu mâna în care păstra garoafele înfăşurate în hârtia de mătase.

Dar înainte de a se îndrepta spre ieşire unde-l aştepta Packardul decapotabil de-afară, cu o simpatie încă mai protectoare şi dictată de consolatoare intenţii, a spus din nou lui Nick, lift-boul care nu mai încăpuse în lift:

– Ai grijă, Nick! Nu uita, mâine...

– Nu uit, să trăiţi, domnu Ralfu. Mâine!...

II

APARTAMENTUL 112

– Mâine, la patru, e înmormântarea...

– Ştiu... Îngăimă Magdalena Ipcar, cu ochii mereu la cealaltă cameră, unde dormea Violetta.

– Ne-am hotărât cu toatele să-i facem o înmormântare, de clasa doua, cum merită biata Dodo a noastră.

– Ştiu...

– Cu flori şi coroane.

– Ştiu...

– Cu patru cai, cu doi...

– Ştiu...

– Se ocupă Tuţica de toată chestia. Ea şi cu tipul dânsei, care mi se pare c-a fost popă răspopit înainte de a intra la S. T. B. Au şi angajat dric, coşciug, pomenile.

– Ştiu...

Vizitatoarea a tăcut un timp. O pauză de jalnică reculegere, purtând ochii spălăciţi de jur împrejur la pereţii albi şi la perdelele de sanatoriu, la mobila nouă care mirosea încă a văpsea proaspătă, la Magdalena Ipcar neclintită în rochia ei neagră, cu mâinile în poale şi cu obrazul pământiu înclinat pe piept.

A vrut să spună ceva extaziat şi distins despre apartament, mobilă, cadrele cu scene sentimentale din pereţi. S-a răzgândit. Oftând, a scos oglinjoara şi puful din poşetă.

Cu vigoare a prins a aşterne un strat roz de pudră peste dârele lacrimilor, mai jelind-o încă o dată pe Dodo în sughiţuri dogite de glas:

– Cine-ar fi crezut acum trei zile c-o să-i pregătim noi înmormântarea, săraca de dânsa?... Dodo!... Tocmai ea, care era cea mai tânără şi mai plină de viaţă... Cea mai nebună dintre toate... Parcă făcea a rău, joi seara!... Tu ai lipsit, nu cunoşti... Numai râsul lui Dodo răsuna în tot localul... Râs, cântece, comenzi... O văd înaintea ochilor, cum te văd, în rochia cea nouă, oranj, pe care joi o pusese întâia oară. Şi-i stătea bine, Magdaleno! îi stătea bine! de ziceai că nu face pentru un local infect ca al borţosului de Iani... Ea comanda tarafului... Una, două, tot cântecul ei... Când are să-i cânte Ursachi romanţa, nici n-am să-mi mai pot ţine plânsul, cât oi fi şi-oi mai trăi!... Acum altceva, Magdaleno dragă!... Nu poţi să-mi împrumuţi cumva şi o haină mai închisă pentru mâine după-amiază?... Pardesiu, palton, orice... Ştii că eu sufăr de boala bălţăturilor...

– Cu regret, Adino, dar n-am. Tot ce s-a găsit, mi-au luat celelalte fete... Mărioara, Fifina, Tatiana...

– Au fost şi ele pe la tine?... se miră prietena, răsucind roşul de buze în tub, şi băgându-l în gentuliţa cu chei şi cutioare de dresuri. Cum de te-au descoperit?

– Nu pricep nici eu. Destul că m-au descoperit.

– Şi destul că s-au trezit mai de dimineaţă, ca să-mi ia înainte! constată înţepată. Pentru ele s-a găsit... În fine... Meargă şi aşa! Pe ceaţa d-afară nici nu se mai vede om cu om, dar încă să mai observe şi eu ce eşti îmbrăcată!... La revedere, Magdaleno dragă! Mulţumesc pentru piştari... După Crăciun contează pe dânşii, cum i-ai avea în pungă... Pe mâine...

– Pe mâine!...

– Pe mâine!...

Magdalena Ipcar a lipit uşa cu băgare de seamă în urma iscoditoarei prietene. A ascultat cu urechea încordată spre camera Violettei. Apoi, s-a uitat într-o istovită deznădejde la calendarul din perete, cu nodul de panglică bleu. Cum ar fi vrut să se oprească timpul pe veşnicie aci la data de 9 noiembrie! Să nu mai existe un mâine.

Căci mâine, duminică 10 noiembrie, se vestea ziua cea mai de cumpănă din viaţa sa. Zi neagră. Fără răgaz. Fără îndurare. Întru totul, străină întru totul de blândele dezlegări care sunt cu putinţă numai prin vis şi-n părelnicia închipuirilor. Străină de milostivirea Mântuitorului, care se vede că tot nu este pentru această lume: Mergi în pace, femeie!

Mergi în pace, femeie?

Convocările, citaţiile şi însemnările împăturite în cărţulia infamei sale bresle, i-au înscris de pe acum drumul pe care va să meargă mâine.

Lâ 9 dimineaţa, înfăţişare la circumscripţia de poliţie, pentru a da unele declaraţii scrise asupra Eleonorei Tănăsescu, zisă Nonora, zisă Didina, zisă Dodo, victima monstruoasei crime din strada Semicercului. La 10, altă chemare în faţa judelui de Instrucţie. La 11, confruntarea cu asasinul, Costică Varduca, zis Tică, zis Creţul, zis Mantea. La 12, reconstituirea crimei. (Poate că acolo nu vor mai avea pentru ce s-o târâie). După-amiază, la 4, înmormântarea sărmanei lor Dodo, cu trupul încă o dată ciopârţit pe masa autopsiei de la morgă, ca şi cum n-ar fi fost îndestulă înverşunarea asasinului care a hăcuit-o, a spintecat-o, a sfârtecat-o cu împlântări răsucite de cuţit, şi când a ucis-o, şi după ce-a ucis-o, într-o năucă beţie a sângelui. Iar în vremea aceasta, copila din camera de dincolo, pentru care de zece ani pregăteşte ea o bucurie nepângărită de urâţeniile vieţii, măcar pentru trei zile...

Mergi în pace, femeie!...

Magdalena Ipcar a dosit la loc cruţat de ochii Violettei, cărţulia cu scoarţele vinete şi cu hârtiile dinlăuntru, unde se află menţionat de pe acum, pas cu pas şi ceas cu ceas, încotro va să meargă ea mâine.

A închis cutia de lemn şi a sucit cheiţa. Cutia veche şi lustruită de lemn, a fostei şcolăriţe, singura amintire de-acasă, din cealaltă existenţă când era o fetişcană cu părul de flacără şi îşi părăsea lecţiile pentru joaca nevinovată cu mingea, cercul, păpuşi, cutia în care păstrează acum condicuţa cu vizele medicale şi convocările la par-chet, la poliţie, la confruntări cu asasini din neamul lui Costică Varduca, zis Tică, zis Creţul, zis Mantea. Veşnic tresare cu palma apăsată pe pieptul flasc. Tresare. Ascultă. Îşi şterge cu mototolul batistei, picăturile reci, brobonite pe fruntea pământie.

Nu mişcă nimic dincolo. Numai i s-a părut. Violetta tot doarme. Noroc că doarme încă.

N-a auzit de câte ori s-a deschis şi s-a închis uşa de afară. N-are de unde bănui, nu va şti ce vizite s-au perindat de astăzi-dimineaţă. Căci acum locuinţa de taină a Ploşniţei e cunoscută de toate tovarăşele de care s-a ascuns. Cinci au venit şi-au plecat. Cinci, iar nimic nu le poate opri şi pe celelalte să vină.

Au sosit de îndată ce s-a luminat de ziuă, să-şi bocească prietena şi să aducă Ploşniţei ziarele cu cerneala udă încă, unde crima e povestită amănunţit pe trei sferturi de pagină. Şi unde avea a arăta mai ales cele trei fotografii care le-au impresionat grozav. Sus, fotografia lui Dodo, nostimă, cochetă şi veselă, aşa cum intra pe uşa localului în serile ei bune, înainte de a se ameţi şi de a începe să-şi dezvelească dinţii într-un râs răutăcios, luând-o în primire pe Ploşniţa îndeosebi, cu glumele de care râdeau până şi lăutarii, chelnerii, picolii cărând bateriile. Mai jos, fotografia cealaltă, a cadavrului dezgolit şi înjunghiat, cu picioarele spânzurând pe marginea patului şi cu bulbii ochilor albi căscaţi într-o gheţoasă holbare de spaimă. La mijloc, fotografia ucigaşului, fără guler, cu părul

cârlionţat în smocuri pe frunte şi cu santinela ţapănă la spate, ţinând arma într-o atitudine marţială. În toate ziarele aceleaşi imagini, pe care fostele tovarăşe şi prietene ale victimei le-au comentat cu emoţie şi cu un fel de ciudată vanitate, fiindcă participau şi ele cu un modest rol într-o atât de senzaţională dramă, cu o atât de întinsă publicitate.

– Pie minie m-o întriebat un rieporter şi i-am spus tot cie ştiu disprie Dodo!... mărturisise Tatiana, nestăpânindu-şi încântarea că reporterul s-a adresat ei pentru a-şi colora istorisirea crimei cu peripeţii mai mult sau mai puţin fanteziste. Scrie şi la gazietă tot ci i-am spus. Foartie frumos scrie... Eu am plâns când am cietit: Şi foartie drăguţ băiet, rieportierul! Mi-o ofierit şi-o ţigară... Băiet de familie...

Acestea veneau să le împărtăşească Magdalenei Ipcar, tovarăşele vieţii sale din localul de noapte cu sfârâit de mititei şi taraf de ţambalagii. Strângeau ziarele cu grijă, să le păstreze amintire. Treceau apoi la o rugăminte cu care nici una n-a dat greş. Mai cereau bani cu împrumut, fiindcă s-au înţeles să pună mână de la mână pentru cheltuielile de îngropăciune, sicriu, dric, preot, coroane, pomeni şi colivă. Partea cea mai însemnată de contribuţie – douăsprezece mii de lei – a luat-o asupra sa. Partea celorlalte, aproape în întregime, tot ea a scos-o deocamdată din pungă, până ce fetele se vor îndemăna de bani în toiul sărbătorilor de Crăciun şi de Anul nou, fiind surprinse de dramaticul eveniment în pragul iernii, sezonul critic al celui mai costisitor echipament: blăni, moltonarea paltoanelor, şoşoni, gar-deroba de anul trecut predată la revizuire croitoreselor ori răscumpărată de la cămătarii împrumuturilor pe gaj.

Istoriseau, oftau, lăcrimau, îşi ştergeau pleoapele roşii de plâns, extrăgeau din poşetă cutia de pudră, puful şi roşul de buze, să-şi primenească spoiala. Pe urmă, toate, parcă s-ar fi vorbit, nu uitau să pomenească indignate despre câinia patronului care nu

s-a îndurat să scoată din tejghea decât cinci sute de lei pentru înmormântarea celei mai dezinteresate şi mai antrenante fete din local:

– Cinci sute de lei, Magdalena dragă! Şi încă mărunţiş... În poli!... Mai bine îl înjunghia Mantea pe burtos, dacă era pus pe aia!... Când o să mai prindă el Iani o fată ca Dodo, să încurce fraierii la chef şi la cheltuială?... De altfel, ce-i pasă? Auzişi, Magdalena, că şi-a cumpărat alt rând de case pe Independenţa? Trei rânduri de case, după pielea noastră... Noi ne spetim, ne înjunghie parlagiii, şi el toarnă case peste case, vedea-l-aş tăiat fleici şi vrăbioare la morgă!... Cu preţurile de-acum, ştii şi tu ce costă o casă...

Aci se opreau, să rotească privirea într-o curiozitate plină de stupoare şi de invidie, la camera în care le primise Ploşniţa. Se posomorau şi se pregăteau de plecare. Văzuseră ce-au avut de văzut.

Îndeosebi pentru aceasta s-au înşirat una după alta, dis-de- dimineaţă. Să verifice cu ochii fantasticul zvon care circula de ieri. Ploşniţa proprietară de apartament în bloc central, cu mobila încă mirosind a văpsea, Ploşniţa făcând-o pe doamna? Să nu te strângă de gât? Iar Dodo, la morgă, întinsă pe masa de autopsie!... Unde există un Dumnezeu şi o dreptate pe lume?...

Descoperirea luase pentru ele proporţiile unui eveniment tot atât de senzaţional ca asasinarea Eleonorei Tănăsescu, zisă Nonora, zisă Didina, zisă Dodo. Fără să-şi mărturisească, toate se hotărau să-i restituie banii împrumutaţi pentru înmormântarea lui Dodo, când Ploşniţa şi-o vedea ceafa. Astfel rectificau regretabilele erori ale justiţiei imarente. Şi plecând, mergeau direct să se caute una pe alta, ca să comenteze cu aprindere nemaipomenita ipocrizie a Ploşniţei. Între dânsele, schimbau de părere. Nu pe Iani borţosul ar fi dorit să-l vadă la morgă în locul lui Dodo. Dacă Mantea ar fi avut nas să miroasă un pont la sigur, apoi la Ploşniţa ar fi nimerit să-i ia niţel sânge, cum de zece ani stoarce ea lihnită ultimul sfanţ al

clienţilor ca să împrumute apoi bani cu camătă şi să-şi cumpere apartament, unde? taman în blocul ***Carlton!***

Ploşniţa îşi număra în acest timp cele din urmă mii. Opt, de toate. Cu două mii peste rata de la pensionul Violettei pe care trebuie s-o achite la zi întâi de decembrie. Îi tremura mâna; iar lumina împuţinată din casă, se mai întunecă înaintea ochilor. A tresărit. De astă dată nu într-o înşelare a auzului. Dincolo, se deşteptase Violetta. Se deştep-tase şi fredona cântecul Marlenei Dietrich din ***Îngerul Albastru:***

Jch bin von Kopf bis Fuss
Auf Liebe angestellt...

Pregătindu-se să intre în camera copilei sale, Magdalena Ipcar şi-a tipărit mai întâi rochia neagră de lână şi cingătoarea schimnicească, aşa cum după douăzeci de ani se înfăţişa tot intimidată la anchetele brigăzii de moravuri şi la vizitele medicale obligatorii. A pus mâna pe clampă, dregându-şi glasul:

Violetta i-a luat înainte:

– Pa! Pa! Şi rapapa, maman!

Râdea, goală, întinsă cu faţa în sus pe covorul din mijlocul camerei, întorcând numai capul peste umăr.

A râs cu mâinile împreunate sub ceafă, a bătut aerian din călcâie ca trapezistele şi a continuat imperturbabil figurile de gimnastică, pentru menţinerea siluetei ideale, după imaginile numerotate cu explicaţii în text, dintr-o luxoasă revistă rezemată pe spătarul fotoliului.

Magdalena Ipcar amuţise în prag, cu degetele scheletice încremenite la gură.

Întâia oară îşi vedea fata, carne din carnea ei, deplin dezbrăcată. N-o scăldase cu mâinile sale nici când era pruncă de leagăn, ca alte mame. Îi apărea acum, deodată, aproape femeie; în realitatea-i carna-lă, cu pielea catifelată şi cu rotunjirea senzuală de linii a apropiatei femei.

Iar această goliciune a trupului fraged, zvelt şi de-o miraculoasă armonie – o ruşina. O ofensa, pe ea, care văzuse atâtea hâde, păroase şi obscene goliciuni; o scandaliza, pe ea, care de atâtea ori fusese silită să se dezbrace până la piele, de muşterii beţi ce nu înţelegeau să plătească parale de pomană. E adevărat că atunci, subit dezmeticiţi, se răsteau cu dezgust:

– Ce-ţi mai arăţi osemintele şi traistele ăstea, dacă numai cu atât te poţi lăuda?... Stinge lumina măcar!!...

Toate i-au trecut vălmăşite prin minte, într-o singură clipă, sub mizerabila obsesie a vieţii celeilalte, de dincolo, din odaia cu patul dihocat şi cu maţul roşu de gumă al irigatorului spânzurând în perete.

Când şi-a răcăpătat glasul, rosti o dojană:

– Violetta!...

– Imediat...

– Ce ţinută e aceasta, dragă Violetta?... Se poate?...

– Să-ţi arăt eu ce pot, maman! Încă o figură şi am isprăvit!

Din poziţia orizontală pe spate, Violetta s-a încovoiat arc, până ce-a rămas sprijinită numai în creştet şi-n tălpi, cu rozele cocarde ale sânilor împungând lateral, cu triunghiul adumbrit de la confluenţa coapselor oferit văzului fără nici o pudoare. Într-un încet şi ultim efort a izbutit să-şi cuprindă gleznele în palme şi să desprindă creştetul din pământ. A înaintat astfel câţiva paşi, monstruos convexă, ca un straniu animal care nu mai era nici fată, nici viitoare femeie, ci o creatură fabuloasă şi alegorică, din ispitirile de luxură ale Sfântului Antoniu, cu pântecul, sânii şi sexul dominând glorios restul trupului, după ce-a izgonit în regiunile inferioare capul, gâtul gingaş de adolescentă, braţele subţiri, să se împleticească îndelaolaltă cu picioarele contorsionate într-un bizar supliciu. S-a învârtit aşa de două ori în jurul camerei, apropiindu-se de Magdalena Ipcar şi amenințând-o cu un cavernal: Hu! Hu!... Apoi arcul trupului s-a destins brusc într-o sprintenă voltă. Violetta a zvâcnit din nou în picioare recăpătându-şi

supla unduire de albă smicea, scuturându-şi flacăra inelată a părului şi gâlgâindu-şi râsul de cleştar, cu un uşor val de sânge în faţă după acest tur de forţă acrobatic:

– ***Et voilà!***

A trecut lin şi înfiorat palmele în prelungul coapselor, le-a purtat în cupe rotunde pe genunchi şi pe sâni, cu dezmierdări de voluptos narcisism. S-a admirat în oglinda acum vertical prinsă în perete, care o reflecta din tălpi până-n creştet, cu aristrocratica-i zvelteţă şi cu desenul fin al încheieturilor de nobilă rasă, goală şi albă, de-o albeaţă lactee, numai cu pufoasele estompări de subsori şi de sub discul abdomenului încă impuber, musculos, plat, sidefiu. Toate, cu simplitatea cea mai naturală.

Magdalena Ipcar a întors ochii, simţind că a roşit ea sub grunjii de humă.

– Violetta!... a murmurat mustrător a doua oară.

– Imediat!... zâmbi Violetta, excitată de succesul exhibiţiilor sale matinale.

Şi cu aceeaşi puerilă candoare – dar poate cât de precoce perver-tită! – a continuat, căci doar de aceea avea acum camera sa! Voia să-şi ridice cămaşa de noapte care zăcea jos ca o mică paraşută dezumflată, fără s-o atingă cu mâinile. Alt tur de forţă acrobatic. Nu era ceva imposibil. Precum a şi dovedit-o. Cu palmele în şold şi cumpănindu-se pe-un singur călcâi, a prins paraşuta cu vârful degetelor de la celălalt picior, a ridicat-o la înălţimea capului şi cu o magnifică dislocare de ***french-cancan*** a azvârlit-o fluturat în văzduh. S-a pitulat sub plutirea uşoară, legănată, zvâcnind iarăşi în sus şi lăsând cămaşa să-i învăluie trupul, intrând în ea, într-adevăr fără s-o atingă cu mâna.

– ***Et revoilà!***

În cămaşa de mătase transparentă era de altfel tot atât de goală ca adineaori, cum a constatat fără să-i displacă, mai aruncând o privire în oglindă şi

vâlvorându-şi artistic părul. Iar numai după ce-a sfârşit acest ritual, a luat act şi de existenţa femeii oprită stană la uşă în rochia-i neagră şi cu cingătoarea schimnicească, apropiindu-se să-i întindă fruntea pentru sărut:

– Un pupi de recompensă, maman, pentru Violetta ta!... Ai văzut ce ştie şi ce poate?... Rogers Gingers numărul doi... Tu cum ai dormit? Eu, admirabil!...

Nu aştepta răspuns. N-a zărit nimic din sfârşeala de moarte de pe chipul pământiu.

A izbucnit din două salturi feline la geam şi a ridicat huruit oblonul de lemn, spijinindu-şi talpa în perete într-un unghi mai mare de nouăzeci de grade, când a tras de cordon.

– Uuu!... s-a dat îndărăt profund vexată de ticăloşia de afară. Ce ceaţă! Ce smântână! Ce frişcă!... ***À propos*** de frişcă, maman! M-am trezit cu o foame de lupoaică şi gimnastica mi-a deschis altă poftă nebună! Cu ce delicatese mă mai tratezi în dimineaţa aceasta? Cafea cu lapte? Ciocolată? Cacao?

– Numai cu ceai... a răspuns vinovată, Magdalena Ipcar. Nu m-am gândit, Violetto... Nici n-am avut timp să cobor în oraş... Mi-au luat înainte alte griji.

Violetta a mustăcit buzele răsfăţat, prinzând-o de umeri şi zgâltâ- ind-o cu o amicală admonestare, cum prevedea scenarul filmului pe care îl imagina şi în aceeaşi clipă şi-l juca:

– Griji? A fost vorba în aceste trei zile să laşi grijile tale pe altă dată!

– Nu mă lasă ele, Violetta...

– Dă-le cu tifla!... Pfui!... Sufli şi se duc, ca puful de păpădie de pe coperta dicţionarului Larousse.

A suflat graţios asupra degetelor împreunate, risipind grijile invizibile şi mai volatile decât puful de păpădie, întocmai ca femeia din gravura de pe coperta dicţionarului Larousse. S-a întors cu spatele la femeia cealaltă, în carne şi oase, care rămăsese cu braţele încrucişate, neclintită, în rochia-i neagră ca hobotul negru al morţii.

Nu pentru dânsa vorbea, gesticula, mima. Pentru sine. Pentru a cheltui în turbulenţa copilăroasă încă, alte mai avide nerăbdări şi poate mai culpabile.

Încercă să stingă lumina electrică. A aprins-o iar, căci camera se cufundase într-o întunecime sepulcrală.

– Ce dimineaţă, maman!... Parcă suntem într-o peşteră... Am fi avut dreptul la trei zile mai puţin sinistre... Nu le-am prea nimerit.

– Adevărat, Violetta... oftă, Magdalena Ipcar.

– Până la ceai, să consultăm programul spectacolelor. Nu ne rămâne alta, decât să ne înfundăm într-un cinematograf după-amiază; diseară, la un teatru... Ai ziarele de azi?

Magdalena Ipcar şi-a adus aminte că nu ascunsese gazetele de dincolo. Cum de nu s-a gândit? A vrut să-i taie calea. Dar Violetta a fost mai promptă.

Într-o clipită a trecut în cealaltă cameră şi a revenit fluturând victorios foile:

– Nu te mai deranja, maman! Le-am găsit. Acum, tu vezi de ceai! Eu văd de programul de azi şi de mâine...

– Mai bine ai vedea întâi de baie Violetta!... Ţi-am pregătit tot... se agăţă Magdalena Ipcar de-o disperată tentativă, spunându-şi că în acest timp ea va desprinde din ziare paginile cu peripeţiile crimei din strada Semicercului.

– Este vreme şi pentru baie!... Este vreme şi când să plec în explorare, ca să cumpăr cele câteva drăguţe frivolităţi pentru a transforma camera mea cum a fost vorba ieri... Cu câteva mii de lei, ai să te minunezi şi tu de ce este capabilă Violetta ta... Da, maman?...

Magdalena Ipcar s-a resemnat:

– Da, Violetta.

– Da... văd eu ce fel de da!... Tot nu eşti convinsă că i-ar sta mai bine aci Lolei din ***Îngerul albastru,*** decât îngeraşului ăstuia de frişcă?... Aci, înger de frişcă; afară, ceaţă de frişcă!... Numai cacao ori ciocolată cu frişcă, nix! Maman, observ că n-ai spirit de iniţiativă. Mâine fac eu un program şi un meniu...

– Bine, Violetta... consimţi Magdalena Ipcar, înghiţindu-şi oftatul şi gândindu-se cu teroare la programul său pe mâine, de care nici o putere din lume n-avea cum s-o izbăvească.

Pentru o mai prudentă veghe, a transportat aci samovarul electric şi serviciul de ceai. Aşteptând apa să fiarbă şi întinzând untul pe feliile de franzelă, urmărea cu ochii lectura Violcttei. Poate că a fost o alarmă fără temei. Exagerată. Chiar dacă s-ar întâmpla să-şi oprească privirea la reportajul crimei de ieri-noapte, Violetta n-ar avea de unde bănui că e vorba despre un episod din lumea cea adevărată a Magdalenei Ipcar, zisă Ploşniţa; că pentru o primă confruntare cu asasinul din fotografie, Costică Varduca, zis Tică, zis Creţul, zis Mantea, a lipsit ea de acasă ieri şi că pentru a doua confruntare, va lipsi mâine. Asemenea crime se întâmplă în fiecare săptămână. În afară de victime şi eroi, în afară de

martorii apropiaţi, simple fapte diverse pentru cealaltă lume. Regreta numai că n-a citit ce scrie în ziar despre înjunghierea lui Dodo, de s-a întins povestea aproape pe-o pagină întreagă. S-a mărginit să privească fotografiile şi să asculte bocirile tovarăşelor de-acolo, cu gândul dus la deznădejdile sale. Acum îşi amintea că toate o priveau ciudat, cu un zâmbet răutăcios printre lacrimi, ca râsul crud al lui Dodo. Şi că mereu o întreba dacă a citit; o îndemnau să citească...

– Maman, ţi-am rezolvat magistral programul! vesti Violetta, bombardând lista spectacolelor cu sfârle sonore din unghiile lăcuite cu ojă. Acum. Ascultă, aci! După masă, ***Blokhaus*** la teatrul Comedia... Diseară, la ***Scala,*** premiera ***Condottieri!***... Mâine la matineu, coborâm jos la cinemaul blocului, să vedem ceva amuzant... ***Luna de miere la Paris,*** cu Franciska Gaal şi Bing Crosby! Mâine seară, ***Papà se lustruieşte***, la ***Regina Maria!***... Aprobat maman?

– Dacă nu intervine ceva...

– Ce poate să intervină, maman?

– Din nefericire, eu mai am şi alte obligaţii, Violetta. Nu sunt stăpână pe timpul şi pe voinţa mea....

Violetta o ameninţă ştrengăreşte cu smocul ziarelor din mână:

– Maman, fiindcă mi-ai cerut să fim camarade, îmi dai voie să-ţi spun ceva ca unei adevărate camarade?

– Spune, Violetta.

– Dar nu te superi?

– Nu, Violetta.

– Uite ce vreau să spun, maman! Încep să te cunosc mai bine... Faci parte din categoria femeilor predestinate să nu fie fericite niciodată, fiindcă le place să se martirizeze singure. Îşi exagerează şi dau proporţii la toate flecuşteţele dezagreabile ale vieţii... Ce obliga-ţii? Ce poate să intervină nou, maman?... Nu te poţi bucura de ziua de azi, fiindcă te consumă grija zilei de mâine!... Ai spus că trei zile vrei să fii numai cu mine. Uite! eşti numai cu mine!... Celelalte, nu

interesează! Spune că e bun şi aprobat, programul meu... Ascultă, ce drăguţ te rog!...

– Bine, Violetta... Vom vedea... Încuviinţă din nou Magdalena Ipcar, hotărâtă să câştige timp, pentru a născoci o explicaţie plauzibilă absenţelor sale de mâine. Acum dă-mi şi mie ziarele...

– Un moment!... Până ce vei vedea tu nu ştiu ce ipocondricale ai de văzut pe mâine, văd eu aci ceva mai interesant. O crimă pasională...

Magdalena Ipcar rosti cu un tresăr de energică autoritate:

– Dă-mi ziarele, Violetta! Nu sunt pentru tine crimele pasionale. Există pe lume destule alte lucruri mai puţin oribile, care să te intereseze. Mă auzi, Violetta?

Violetta însă nu mai auzea. Se rostogolise pe covor, de astă dată cu faţa în jos, cu urechile astupate în palme, devorând senzaţionalele peripeţii în care şi-a găsit moartea Eleonora Tănăsescu, zisă Nonora, zisă Didina, zisă Dodo, femeie de moravuri uşoare. Nimerise un ziar, unde reporterul dotat cu efervescentă imaginaţie, fabricase un mic dar patetic roman-foileton. Tocmai băiatul cel drăguţ, de familie,

care-o tratase pe Tatiana cu ţigări şi o trăsese de limbă, cum se spune în argoul reportericesc.

Magdalena Ipcar a turnat apa clocotită din samovar şi a încercat iarăşi s-o smulgă lecturii, apelând la alte argumente:

– Se răceşte ceaiul, Violetta!... Ţi-am pregătit pâine cu unt...

– Încă niţel, maman. Lasă-mă acum...

Cu răsuflarea îngheţată, femeia în straiul negru aştepta. Pe furiş, îşi ştergea broboanele de pe faţa pământie.

– Pasionant, maman! Nici nu-ti închipui tu, ce pasionant!... mărturisi Violetta, făcându-i semn cu mâna să-i dea ceaiul şi feliile de pâine aproape de dânsa, pe covor. Ca în filme... ***Le Quai des brumes***... Şi rom, maman!... Picură rom ceva mai generoasă...

Întinsă pe pântec în mijlocul camerei, în cămaşa subţire şi străve-zie de mătase, cu bărbia sprijinită în podul palmei şi vânturându-şi picioarele în sus, de la articulaţia genunchilor, cum se apără copiii de muşte pe plajă, Violetta muşca din feliile de pâine cu unt şi sorbea din ceaşca de ceai, fără să-şi întrerupă lectura. Magdalena Ipcar nu-şi putea desprinde ochii de la trupul copilei, carne din carnea sa. Ce tânăr şi fraged, cu liniile ce fin mlădioase, cu sânii ce pur conturaţi, deşi stătea cu fata în jos, în cea mai ingrată poziţie pentru globii sânilor când nu sunt atât de perfect încopciaţi în platoşa încă nerelaxată de muşchi!... Prin mătasa transparentă ca sticla, corpul acela culcat sub ochii Magdalenei Ipcar, nu-şi ascundea nimic din cele mai virginale atribuie ale viitoarelor voluptăţi feminine, asupra cărora bărbaţii se năpustesc bestial, cu ochii injectaţi, cu labe brutale. Ea o ştia. Cât de amar şi de înfricoşat, de hâd, o ştia!... O copilă încă. Dar mâine?... Pentru zilele care vor veni, se cuvenea s-o apere de cele ce ea le ştia. De năruirea şi spurcarea acestui trup dalb, feciorelnic, ca să nu devină în câţiva ani numai o

carne mozolită, cu sânii şi pielea spânzurând într-o mârşavnică devastare.

Magdalena Ipcar îşi pipăia înfiorată oasele ei, pielea ei, sânii ei, care au fost odată tot aşa, când era numai o fetişcană cu părul de flacără şi ochii râzători.

– Pasionant!... repetă în concluzie Violetta, răsucindu-se într-un cot, fiindcă isprăvise. Tu ai citit?

– N-aş putea spune... M-am uitat din treacăt pe deasupra pagi-nilor... Poate că victima şi-a meritat soarta... A fost un sfârşit ca pentru viaţa pe care o ducea femeia aceea... cum îi spunea?... Eleonora Atanasiu... Tănăsescu... Anastasiu...

Violetta s-a săltat în capul oaselor, încrucişându-şi picioarele subpuse în cămaşa diafană şi privind-o cu o surpriză plină de dezaprobare:

– De ce vorbeşti aşa, maman?

– Renunţă la discuţie, Violetta. Nu-i pentru vârsta ta. Termină-ţi ceaiul...

– Pot vorbi şi bând ceaiul! afirmă Violetta şi o dovedi, sorbind ultima înghiţitură. Cum, nu-i pentru vârsta mea?... Ţi-am spus, maman, că ştiu şi înţeleg mai multe decât crezi tu... Şi-mi pare că judec mai uman!... Eu n-aş avea cruzimea să pretind că poate şi-a meritat soarta. De ce-o merita? Fiindcă această Eleonoră Tănăsescu era o femeie de moravuri uşoare, cum se scrie în ziar?... Toate femeile din ziua de azi sunt de moravuri mai mult sau mai puţin uşoare. Nu e nici o ruşine. Nici un stigmat infamant... De altfel, e plină literatura tocmai cu această categorie de femei cu moravuri uşoare. ***Dama cu camelii, Manon Lescaut, Afrodita***... Să fii iubită!... Să se ruineze şi să se sinucidă bărbaţii pentru tine!... Să te ucidă chiar!... Să te omoare din dragoste, din gelozie, din pasiune... E tot ce poate cere o femeie de la destinul ei în ultima esenţă.

– Ce ştii tu?

– Şi tu, ce ştii, maman?...

Magdalena Ipcar a plecat ochii sub privirea pentru o scurtă durată scormonitoare, caustică, înccrcând să descifreze enigma din ea. Violetta a abandonat însă asemenea investigaţii. Tot va afla. Chiar discuţia aceasta era o pipăire. A urmat, încordându-şi platoşa sânilor şi înălţându-şi trupul tânăr, colcăind de tumultuos sânge şi de apetituri lascive, într-un fel de cinică bravadă:

– Decât să ajung o menajeră cum zici tu că ai agonisit banii, privându-te de la toate bucuriile vieţii, prefer să optez pentru categoria femeilor uşoare...

– Violetta!

– Lasă-mă, maman! Nu e mai loial să-ţi spun ce gândesc, decât să-mi păstrez ideile mele în secret?... N-avea grijă! E un fel de-a vorbi... Îmi caut de carte... Pentru moment... Dar să nu crezi că visul meu e să mă văd o belferiţă cu opt mii de lei salariu lunar, sau o contabilă cu diplomă sau o stenodactilografă. Să-mi fac mâncare la primus. Să-mi cârpesc ciorapii... Să mă tescuiască ordonanţele în tramvai... Să mă simt fericită că am găsit un soţ, grefier ori arhivar, şi să aştept anii de pensie cosându-i nasturii la pantaloni... Nu, maman! Astea nu prind la mine!... S-o ştii de pe acum...

– Dar consideraţia lumii, Violetta? Ce spune şi cum te judecă lumea?...

– ***Ça me fait une belle jambe!***

– Cum? întrebă Magdalena Ipcar, a cărei instrucţie era cu mult mai rudimentară decât a fiicei sale.

– Îmi pasă ca de nasul lui Tănasc, ca să vorbesc româneşte!... Moravuri uşoare!... Ce sunt acelea moravuri uşoare? Şi unde au ajuns femeile cu moravuri... grele? Principalul e să nu cazi în categoria victimei din ziar... La periferia moravurilor uşoare. Taverne, cârciumi, indivizi ca asasinul cu mutră de speluncă... Cine a ajuns aşa şi acolo, într-adevăr nu merită nici o compătimire... A eşuat... Înseamnă că trebuia să se facă slugă sau măturătoare de stradă... Păzitoare de closete...

– Vii la vorba mea, Violetta! exclamă dureros Magdalena Ipcar.

Îşi ascultase osânda din gura copilei sale, ca o justă expiere. Voia cel puţin s-o folosească pentru a-i pildui Violettei asemenea groaznică lecţie, apărând-o de-un viitor încărcat dc nesăbuite ispite şi amenin-ţări.

– Ce fel, viu la vorba ta? întrebă Violetta, aprinsă la obraz de focul discuţiei şi căutând să se aşeze în dreptul oglinzii, ca să se poată contempla vorbind.

– Cu alte vorbe – căci eu sunt mai puţin deşteaptă şi cu mai puţină învăţătură – ai spus exact, ce spuneam eu!... „Cine a ajuns aşa şi acolo, într-adevăr nu merită nici o compătimire”... Nu aceasta ai recunoscut, singură?... Şi eu sunt de aceeaşi părere. Victima de acolo, din ziar, a sfârşit cum trebuia să sfârşească viaţa pe care a dus-o.

– Se vede că n-ai citit! îşi clătină cârlionţii înflăcăraţi, Violetta. Te rog să citeşti... După mine, nu pare deloc că şi-a meritat soarta... A fost o excepţie în lumea unde căzuse... Era drăguţă, vioaie, lipsită de egoism şi de prevederile meschine. Reporterul ziarului o descrie simpatică la extrem şi spunea că trăia ca pasărea cerului... Cum mi-ar plăcea şi mie, în fond, să trăiesc. Cum sunt sigură că voi şti să trăiesc...

– Pentru numele lui Dumnezeu, să nu mai aud asemenea cuvinte din gura ta! Cum poţi...?

– Nu te alarma, maman! a întrerupt Violetta, cu râsul care-i arăta colţişorii dinţilor, ca răutăcioasa crâşnire a lui Dodo din nopţile ei cele rele, când o lua pe Magdalena Ipcar în derâdere. Vreau să spun că aş dori şi eu să trăiesc ca pasărea cerului; dar în alt mediu, alt cer... Pentru exemplare de lux, nu pentru cele din tavernă... (Repeta cuvântul tavernă, fiindcă-i părea romantic). Nefericita căzuse prost. O speculau tot soiul de indivizi, de individe... Scrie aci despre o pretinsă prietenă care-i împrumuta bani cu camătă... O creatură odioasă. Nu-i dă numele... Numai porecla...

Nici nu se poate ceva mai bine găsit, mai plastic... Ploşniţa...

Ploşniţa a scăpat ceaşca din mână.

Plecându-se în genuncheare de mătănii să culeagă cioburile, îşi ascundea obrazul pământiu şi tremurul gelatinos al mâinilor.

– Ploşniţa!... continuă Violetta, privindu-se în oglindă şi neluând aminte la zvârcolirea larvei umane de jos. Ce admirabil subiect de film!... Un film în genul ***Îngerul albastru*** sau ***Le Quai des brumes***... O lume larvară, de speluncă, de taverne... Cu toate personajele mişcân- du-se în jurul acestei creaturi odioase, care operează din umbră, le suge sângele... Dar ce se întâmplă, maman?... Să-ţi ajut?...

Magdalena Ipcar a respins-o.

Nu-şi găsea glasul să răspundă. A căscat gura şi n-a ieşit nici un sunet.

Târându-se, s-a zgrepţănat de marginea patului şi s-a aşezat cu mâinile în poale, cu bărbia în piept, răpusă, aşteptând să moară, dacă mai există o îndurare pe lume, acolo, sub chenarul de sus al peretului alb, unde se înşiruie stolul de păsări albastre. Păsările care erau misterioase semne desprinse de sub degetul Mântuitorului, când slovenea El cu degetul pe nisip şi s-a ridicat, spunând: Mergi în pace, femeie...

Violetta a strâns buzele într-o schimă de năzuroasă şi agasantă renunţare. N-avea cu cine vorbi. Nici cine s-o înţeleagă. Ipocrizie?... Ori într-adevăr ridicole idei de pe vremea lui Pasvante?... Menajeră cu adevărat? Ori fostă dansatoare de cabaret în retragere, predicân- du-i moraliste percepte, fiindcă aşa crede că-i cere datoria de ma-mă?... Acum şi-a mai luat şi poza această abătută, ca s-o impresioneze. A şi găsit pe cine!

Modulând romanţa din ***Îngerul albastru***, s-a înălţat în genunchi, a făcut o minge imensă din toate ziarele mototolite şi a aruncat-o în aer, aşteptând-o să cadă şi trimiţând-o cu un pumn jucăuş în celălalt capăt al camerci. A săltat pe urmă în picioare de pe covor, în

cămaşa transparentă şi lungă până în pământ; a privit pe femeia din straiul negru cu mâinile în poale de pe marginea patului, cu un surâs per- sifleur pe care îndată l-a controlat în oglinda, ca să vadă dacă o prinde sau nu ca pe Marlene Dietrich în ***Îngerul albastru***. O prindea. Cu ochii tot în oglindă, declară:

– Maman, trebuie să recunoşti că a debutat prost pentru camara- deria noastră, şi ziua de azi!... A doua, pe care o pierdem... Să sperăm că se va anunţa mai cu haz, ziua de mâine!...

III

APARTAMENTUL 24

– Mâine, Rony?... Alo!... Mâine, la şase seara?...

Amanda Pandelescu şi-a trecut degetele pe frunte, schimbând de glas după răspunsurile din scoica telefonului lipită la ureche, cu intonaţii pe rând categorice, surprinse, consternate, pe urmă rugătoare, aproape implorând:

– Alo!... Rony, aş dori să te văd înainte de aceasta. Nu-i posibil?... Totuşi trebuie să ne vedem, Rony!... Te conjur!... Se întâmplă ceva neprevăzut... Da, neprevăzuturile în care nu credeai tu... Mihăică nu se simte deloc bine... O criză hepatică, după supeul de-aseară prea copios... Oboseala, noaptea nedormită... N-a închis ochii... Nu fi răutăcios, Rony!... Cum poţi vorbi aşa?... Ai o imaginaţie!... Mai bine ascultă-mă şi mă înţelege... Cred că ar trebui să amânăm pentru luni, pentru marţi... Mi se pare prea laş să-l las singur tocmai acum... Alo?... Dar e ignobil să-ţi treacă prin minte una ca asta!... Ah! Rony!... Nu te mai recunosc!... Spui că nu mă mai recunoşti nici tu?... Ce-ţi mai vine să insinuezi?... Renunţă la râsul acesta!... Biiine, Rony!... Nu-mi rămâne decât să mă supun... Va fi cum vrei tu!... Cum ordoni tu!... Mâine seară, la şase... Alo!... Alo!... Alo!...

Aparatul din celălalt capăt al firului ţăcănise scurt.

Amanda a depus încet pâlnia neagră pe suport.

O clipă o îndemnase gândul să sune din nou, să-l mai cheme. Ar mai fi avut încă atâtea să-şi spună?... Rony nici nu răspunsese la rugămintea ei că doreşte înainte de toate să-l vadă. Nici n-au decis nimic asupra scrisorii pe care trebuia s-o lase la plecare. Au rămas în suspensie încă alte amănunte meschine, de ordin practic şi imediat, trivializând hotărârea lor coborâtă acum din sfera ardentă a pasiunii, la despoticile realităţi terestre: ce împachetează pe ascuns? ce ia cu dânsa? cum le transportă?... Ieri le-a înlăturat acestea din preocu- pările sale fiindcă îi păreau detalii netrebnice şi degradante. Astăzi se iveau din penumbra unde au dormitat, s-o hărtuiască necontenit cu întrebări la care nu era capabilă a găsi singură răspuns. Actul lor poate nebunesc, dar absolvit şi înnobilat de-o exaltare ce-a exclus toate măruntele calcule şi instinctul avar de conservare, îşi prezentă cealaltă fată.

Se nămolise într-un regizorat josnic, ca preparativele unei prădă- ciuni mişelnice, nu ale unei eroice evadări.

Pe toate le-ar fi risipit Rony cu un singur şi reconfortant cuvânt, galvanizându-i elanul de ieri după-amiază.

Nu l-a găsit. Nici n-a presimţit ce se petrece cu dânsa. „Mâine seară, la şase!...” Atât, şi a închis!

Doamna Amanda Pandelescu a întins ezitând mâna spre telefon. A retras-o.

Sunetul metalic care-i pocnise ostil în timpan când s-a întrerupt convorbirea, îi reteza tot curajul. N-a fost numai o sincopă a unui aparat neînsufleţit şi automat. Era ca o clănţănire agresivă, umană, canină, ca afirmarea unei voinţi iritate care punea capăt fără delicateţe, autoritar şi posac, unei oţioase discuţii. Ce puţin îi semăna aceasta cu firea lui Rony dintotdeauna, docilă şi atentă la tot ce dorea!... Să mai aştepte... Va suna el... Nu se poate să nu-şi dea seama cum a rămas,

în cea mai dezorientată deprimare, cu clănţănitul agresiv în timpan.

Îngheţată de solemnitatea mobilelor masive şi negre, severe, din birou, s-a instalat aşadar, de strajă, lângă telefon.

Din obişnuinţă, a tras mai aproape calendarul bloc-notes, pentru a însemna o dată către sfârşitul lui noiembrie: comisionul unei prietene care i-a depeşat de la Severin. Îşi aminti inutilitatea menţiunii pe-un bloc-notes ce n-o va urma în rătăcitoru-i destin. A lepădat alături creionul colorat. Pe gânduri, a filuit foile puţine câte au mai rămas până la finele anului. Majoritatea notiţelor erau de mâna sa: probe la croitorese, invitaţii la ceaiuri muzicale unde nu va mai călca măcar o bucată de timp în noua situaţie. Pentru treburile avocăţeşti, Mihăică îşi avea agenda cu scoarţele elastice de marochin şi muchii aurite, inseparabilă în buzunarul vestei. Totuşi se mai aflau pe alocuri şi aci rânduri care contrastau cu ieroglifele sale zvârlite în fugă: scrisul lui Mihăică ordonat şi meticulos, spre rememorarea chestiunilor personale şi domestice ce nu şi-ar fi găsit locul într-o agendă de avocat. Prin excepţie, la 14 şi 15 decembrie, de două ori o iniţială mai apăsată şi violent caligrafiată, cu un semn imperativ de exclamaţie:***A! A!...***

Amanda Pandelescu a simţit o strângere de inimă şi în obraz o dogoare de umilinţă, torturantă remuşcare. Ştia ce va să însemne aceasta. ***A! A!...*** Adică: Amanda! Amanda!... Şi ştia ce va să amintească. La 17 decembrie era aniversarea ei. Desigur Mihăică îşi notase din timp, să achiziţioneze ca întotdeauna cu două-trei zile înainte, cadoul de rigoare cu care în acea dimineaţă o va aştepta să deschidă ochii. Un inel. O brăţară. Un colier. Un clips... Toate bijuteriile sale sunt de la Mihăică şi au această origine, în afară de câteva broşe sărăcăcioase, demodate şi fără valoare, de un inel subţire ca o sârmă cu un rubin tocit şi mat –

suveniruri de familie. De familie nevoiaşă, scăpătată, de unde a smuls-o şi a ridicat-o la el.

Iar acum aceste juvaiere sunt gata pregătite, în cutiile lor pluşate din fundul valizelor.

E o evadare eroică sau o fugă de slugă, care înainte de plecare a dosit lucruri de preţ de ochii stăpânului?

Întrebarea a pus-o celeilalte Amanda, din fotografia cu rama îngustă de argint, suveran întronată la locul cel mai vizibil pe biroul lui Mihăică. Mâine seară, după ceasul şase, va mar fi oare tot acolo? Ori are s-o arunce Mihăică în ţăndări, scârbit, când după lectura scrisorii va reconstitui anume eclipsări ale ei din ultimii doi ani şi va înţelege că de doi ani îl minţea cu sfruntare?

Amanda de sub dreptunghiul de cristal îi zâmbea impasibil, fără să-i răspundă, în surâsul acela stereotip, studiat şi fals, pe care-l iau femeile în faţa aparatului fotografic. Şi totuşi Amanda cea din ramă era fericită atunci. În dimineaţa de april, de acum trei ani, când s-a dus la Julietta după rugămintea stăruitoare a lui Mihăică şi când a îmbrăcat rochia de primăvară care îi plăcea lui atât. Îşi aminteşte sfâşietor de clar. Trecea o stropitoare pe bulevard şi s-a oprit s-o aştepte. Din asfaltul ud se înălţa o răcoare delicioasă. Cumpărase un braţ de flori, de la o ţigancă vehementă în vocabule şi gesticulări: „Să trăieşti, fhrumoaso!... Să-ţi dea Dumnezeu noroc cu căuşul şi-un prinţ ca Făt-Frumos, prinţeso!...” Ea mergea zâmbindu-şi singură, cu florile pe brat, printre mulţimea voioasă şi grăbită în costumele viu colorate de primăvară. A zărit-o Rony şi a salutat-o respectuos de la distanţă. Nu îndrăznea atunci să se apropie şi să-şi vorbească. Abia îl recunoscuse. Nu-l mintise cu nimic încă pe Mihăică. Ea nu aştepta în van de strajă lângă telefon, o vorbă de blândeţe de la acelaşi Rony, care a curmat convorbirea cu un clănţănit hărţăgos în timpan. Mâine seară la şase, şi atât!...

Nu mai sună... N-o mai cheamă cum a sperat. De prisos să aştep-te...

Ce curios se priveau aseară unul pe altul! Se pândeau, parcă. În mijlocul invitaţilor şi în toiul vociferărilor aprinse de după miezul nopţii, se surprindeau aruncându-şi ochiri reci, într-o examinare bănuitoare, insistentă, cum nu s-au spionat niciodată. Întorceau capul. Aparent erau absorbiţi; ea, de îndatoririle sale de amfitrioană, el, de controversele pe tema războiului, cu Vlahopol, de la Justiţie, care se cam întrecuse cu şampania şi perora pentru puterile aliate. Imperceptibil, irezistibil, privirile făceau însă înconjurul capetelor şi iar se regăseau. Erau mai stânjeniţi acum, când totul e decis şi clarificat între dânşii, decât atunci când minţeau amândoi şi suplineau, cu furişe semnalizări de picior pe sub masă, cele ce nu le puteau rosti cu glas tare ori nu şi le puteau ghici din ochi. Urât şi laş? Posibil!... Dar pasiunea nu le lăsa răgaz să vadă şi să simtă, ce era urât şi laş. Acum parcă s-a răcit între dânşii ceva, de a mai rămas loc şi pentru conştiinţa a ceea ce este urât şi laş... Nu!... De prisos să mai aştepte... Mâine seară la şase, şi atât! Clănţănitul metalic în timpan, şi atât!

Amanda Pandelescu a părăsit scaunul vast, cuprinzând cu o înduioşare nouă şi necunoscută banalele auxiliare de lucru de pe biroul lui Mihăică. Teancurile de dosare şi legi, codurile, formularele de contracte. Se afla şi dosarul înalt cât Himalaia, adus de Eugen Can- diani, fratele Evghenie, întru lichidarea litigiilor pentru perimetrele-i petrolifere. Fără el, toate ar fi rămas cum au fost. Nici n-a venit aseară. S-a abţinut. Discreţie de ***gentleman.*** Cam prea târzie discreţie!...

În celelalte încăperi pe unde a trecut, în hol şi sufragerie, ferestrele se aflau larg date în lături pentru a primeni fumul răcit de tutun. Pătrundea ceaţa de-afară în valuri. Numai un schimb de fum, cu altul de funingine şi de pâclă. Servitoarele ridicaseră scaunele cu picioarele

în sus şi răsuciseră în suluri covoarele, măturând dc zor vestigiile festinului de astă-noapte. Mucuri de ţigări. Pete. Fărimituri. Fructe strivite. Câteva cărţi de joc... Aspectul unui cabaret şi al unui tripou, la ziuă. Sau al unei evacuări precipitate, după un faliment fraudulos. Nu aceasta a făcut-o să întoarcă ochii, cu o neplăcută contracţie a pielei care i-a zburlit puful brun de-o simţea. Ci florile albe de ieri, trimise omagiu din partea fratelui Evghenie, vecinei de cameră de la Braşov. În ciuda fumului, se păstrau proaspete şi umede, revărsate spumos peste marginea vaselor imense, aşezate direct pe parchet. Amanda Pandelescu le-a privit cu duşmănie; trecând, a strivit cu talpa una lunecată jos. Fără acest frate Evghenie, venit din toată lumea, toate ar fi rămas cum au fost.

Din automatismul vigilenţelor de stăpână a casei, a împărţit diferite ordine slugilor. Ordine inutile, pentru mâine seară şi pentru poimâine, când slugile nu le vor mai executa, comentându-i mult mai pasionat plecarea împreună cu toate celelalte servitoare ale blocului; cu Zenobia, jupâneasa domnului bătrân de la apartamentul 55, tar- tora care ţine răbojul tuturor evenimentelor, de la mansardă până-n subsol. Curios cum ziua de mâine i se proiectează acum prin ochii şi prin cugetul altora, cu atât de surprinzătoare faţete! Ieri nici nu le întrezărea acestea. Şi chiar să le fi gândit, nici nu-i păsa de ele. Azi o umilesc anticipat. Poate tot de aceea nu se decide să intre nici în dormitorul unde zace Mihăică. Îşi născoceşte tot soiul dc pretexte, ca să întârzie şi să nu-i înfrunte privirea. I s-a părut că sună telefonul... Ah!... Tot şi-a dat seama Rony?... Nu!... Nu mai sună! N-o cheamă. Mâine seară la şase, şi atât!...

În dormitor, Mihăică înălţat dintre perne într-un cot, dezmierda pe frunte căţelul bucătăresei.

Era o javră tărcată care cumula toate corciturile tuturor raselor şi purta un nume exact după chipul şi asemănarea tuturor căţeilor de bucătăreasă: Bijulică!

Nu părăsise niciodată zona universului său, care nu depăşea bucătăria, culuarele dosnice şi oficiul. Acum, profitând de dezordinea casei a doua zi după festin, se strecurase printre uşi, nimerise în dormitor, primea dezmierdările cu demonstraţiuni frenetice dc fericire, zgâibărat în două labe pe marginea patului şi rotind coada bârligată cu o viteză ameţitoare de ventilator.

Amanda s-a încruntat la câine, bucuroasă că nu e silită să adreseze primele vorbe lui Mihăică:

– Cum de-ai ajuns tu aci, urâţenia pământului?

Urâţenia pământului nici n-a onorat-o cu privirea. Sfredelea mai departe aerul cu spirala cozii. Se simţea sub o ocrotire mai sigură decât toate pactele de neagresiune ale Europei.

– N-auzi?

– Lasă-l!... se rugă moale, Mihăică. E o dihanie simpatică. Mă mir cum de nici nu l-am observat pân-acum!... Te incomodează?

– Nu... Dar are să-şi facă un obicei...

Înainte de a isprăvi fraza, Amanda a şi întors ochii spre geamul opac, la ceata de-afară. Îşi amintise că mâine după ora şase scara, puţin vor mai interesa-o pe dânsa obiceiurile proaste ale căţeilor de bucătăreasă din această casă.

Mihăică a fost însă de părerea ei dintâi:

– Ai dreptate... Îmi era urât singur, Amanda!... Nu gândi c-o să se pripăşească p-aci!... Hai, domnule Bijulică!... Destul!...

Căţelul nu înţelegea. Fără să-şi întrerupă din rotaţie ventilatorul frenetic, sprijinit în două labe, privea cu ochii lăcrimoşi, când la unul când la altul.

– Gata, pregăteşte-ţi paşaportul de călătorie! S-a terminat reprezentaţia... Mâine seară mai frumos!... Îl consolă Mihăică, desprinzân- du-şi palma de pe fruntea căţeluşului şi apăsând butonul soneriei.

Bucătăreasa s-a prezentat aducând cu ea mirosul aburilor culina- re, care de astă-dată erau departe de a aţâţa foamea ancestrală a lui Mihăică. S-a tras îndărăt

pe perne, ca sub o tâlhărească lovitură. Criza calmată un timp, l-a cârjoiat iarăşi într-un spasm de durere, năduşin- du-i fata lucioasă şi revărsându-i o amărăciune coclită de fiere. A găsit totuşi energia generoasă să spună:

– Ia-l pe Bijulică! Şi dă-i ceva de mâncare... Oase!... Oasele de la curcani... De la gâşte... De la pui... Are ce roade pe-o săptămână!...

„Pentru el capitolul alimentar e indisolubil legat de noţiunea fericirii şi a generozităţii!" – a gândit Amanda, căutându-şi de lucru într-un sertar. „Dar curios! Constatarea aceasta acum mă înduioşează, în loc să mi-l facă odios..."

Bijulică nu se dădea dus. Iar bucătăreasa grasă şi scundă, placidă, era departe de a fi posedată de aceeaşi expansiune frenetică a căţelului. Îi apropiase probabil legea contrastelor. A rostit molcom, fără să se prea mire cum a ajuns javra aci:

– Vin cu mama, Bijulică... Nu-i de nasul tău dormitorul boierilor... Îi superi... Hai!

Căţelul a frânat încet şi decepţionat ventilatorul până ce coada s-a oprit, s-a dezrăsucit din spirală şi a atârnat moale ca un sparanghel fiert. A coborât de pe marginea patului şi s-a dus după bucătăreasă, cu botul în pământ, în jalnica resignare a sclavilor.

– Stai lângă mine, Amanda... s-a rugat Mihăică, după ce-au rămas singuri.

Ea a venit cam tot atât de umilă şi supusă ca Bijulică. Purta în mână o tăviţă cu alte telegrame şi felicitări întârziate, socotind să-i facă plăcere şi să abată subiectul discuţiilor dintre patru ochi, spre evenimentele încheiate, nu spre viitorul care avea să-i despartă irevocabil. Mihăică a împins însă tăviţa. Nu-l mai interesau deşertăciunile felicitărilor. I-a prins braţul în palma lată şi umedă, rece de năduşală, silind-o să se aşeze alături.

Părea un pui de cetaceu sau de pachiderm, enorm, dar fără putere, doborât de suferinţă, încercându-se să

se ridice şi nepricepând ce se întâmplă cu dânsul. Nu voia să se vaiete. Crispaţiile obrazului luciu trădau însă îndestul de evident durerea. A întrebat cu o chinuire de zâmbet:

– Eşti obosită, Amanda?... La anul renunţăm la festinurile sardanapalice... Ne urcăm în tren şi mergem undeva la Sinaia, la Braşov... la Braşovul drăgaicelor...

Amanda privea în ceaţa de-afară.

– Nici tu nu te simţi bine... a observat Mihăică. E vina mea... În loc să te odihneşti, toată noaptea mi-ai fost infirmieră. Şi acum toate ravagiile pe unde au trecut hunii, pe seama ta au rămas... Mă ierţi, Amanda?

– Stai liniştit, Mihăică!... De ce să te iert?...

– Eşti prea bună, Amanda... N-o merit... Mă gândeam astăzi- dimineaţă când ai aţipit şi mă lăsase şi pe mine niţel durerea... Poate nu sunt ce-ai fi vrut tu! Ce-ai fi aşteptat tu...

Amanda l-a întrerupt cu un tremur în glas:

– Mihăică, te-am rugat să stai liniştit!... Ce sunt inepţiile astea?...

– Nu sunt inepţii, Amanda... Tu nu cunoşti tot... Când am fost tânăr, eram altfel... Altul... Mi le-am amintit toate şi le-am mai retrăit astăzi dimineaţă, când tu adormiseşi şi respirai uşor, aşa de uşor... Din

pricina fratelui Evghenie mi le-am amintit... El le-a răscolit... Şi mă gândeam că aşa cum sunt acum... cum mi-am schimbat... cum m-a schimbat viaţa, poate că nu-s bărbatul pe care l-ai fi meritat tu... Un munte de osânză... Procese... Jurisprudenţe. Seara, papucii moltonaţi, pijamaua şi ziarul!... Crezi că nu le văd toate? Că nu mă văd?... Nu ştiu!... Parcă am visat-o aceasta ori poate numai că am gândit-o turbure între trezie şi somn?... Mi se părea ieri-noapte? alaltăieri-noapte? astăzi-dimineaţă? nu ştiu, mi se părea că Mihăică ăl pe care l-a cunoscut fratele Evghenie, mă judeca pe mine ăl de-acum... Teribil mă judeca!... Aşa cum ştia el să judece şi să răfuiască oamenii d-al de mine!... Grozav de intratabil mai eram atunci!... Acum procese, termene, jurisprudenţe, onorarii, depuneri la bancă... Nici n-am timp să mă ocup de tine cum s-ar cuveni, Amanda. Cum ai merita... Tu taci. N-ai nimic de spus?...

Amanda răspunse îndepărtat, cu ochii la ceaţa de-afară, cu gândul la clănţănitul telefonului:

– Am un singur lucru de spus, Mihăică! Să stai liniştit... Toate acestea sunt idei de bolnav... Mâine ai să le uiţi...

– Dar tocmai aceasta e teribil, Amanda! Că mâine am să le uit... Şi că mâine, evident, au să mi se pară absurde îndoielile şi reflecţiile bolnavului de azi... Mâine seară îmi iau locul în birou, pe fotoliul meu, cu papucii moltonaţi în picioare şi cu fotografia ta în faţă, aprind ţigara, deschid ziarul... Şi nici nu vreau să aud de Don Quichotte al fratelui Evghenie, care poate eram eu cel adevărat... Aceasta am s-o fac mâine, şi poimâine, toate, sutele şi miile de mâine câte se înşiră înaintea noastră!... Nu e înfricoşător?... De ce te uiţi aşa la mine?...

Amanda a întors privirea din nou la ceaţa care astupa geamul. Îi suna în ureche clănţănitul telefonului şi îi mai sunau cuvintele omului din pat, cum nu-l mai auzise vorbind niciodată. Mâine... Pentru dânsa ce va

însemna acest mâine?... Mâine seară la şase, şi atât! Clănţănitul hain al telefonului, şi atât!

– Nu vrei să-mi răspunzi? vorbi încet Mihăică. Te rog să mă crezi că nu le-am spus toate fără un sens... Poate voi avea nevoie de tine, mâine... Ca începând de mâine să-mi revizuiesc viaţa... Viaţa mea... Şi viaţa noastră... Mâine seară am să te chem lângă mine şi în loc să citesc ziarul în birou, amândoi să vorbim şi despre noi. Aceasta n-am făcut-o de mult... Aproape n-am făcut-o niciodată... Mâine...

Amanda şi-a smucit braţul din palma lată şi umedă, într-un sughit nervos de plâns, cuprinsă de panica necunoscutului din celălalt mâine, al ei:

– Dar sfârşeşte o dată cu mâine, Mihăică!... Ce ai cu acest exasperant mâine?... Mâine!... Mâine!... Mâine!...

IV

APARTAMENTUL 7

– Mâine ai actele, meştere Izule!... Vizate, ştampilate, parafate...

– Chiar aşa de urgent?

– Chiar aşa de urgent!... îi imită domnul Ionescu, a batjocură, accentul, care căpăta hârâiala jargoului de pe calea Văcăreşti şi Dudeşti, de îndată ce Izu Melzer nu-şi mai stăpânea emoţia sau mânia, ori când se aprindea în tocmelile negustoreşti cu agitarea milenară a rasei. Chiar aşa de urgent!... De ce te miră? Am spus. Zis şi făcut!... Nu prea pari entuziasmat. Mă aşteptam să-mi sari de gât şi să-mi ţupăi de bucurie dansul socrului. Când colo, nu mă tratariseşti nici cu-un mersâm!

– Mulţumesc, domnu Ionescu...

– Să-mi mulţumeşti mâine cu miiarele! Astea-s mai sigure în materie de recunoştinţă. Făcuta-i rost de bani?

– Făcut...

– Aşa te vreau! rânji domnul Ionescu. Te-ai dat la brazdă!

– A fost foarte greu, domnu Ionescu...

– Că pentru mine n-a fost greu? Se ivise un clenci. Nici nu ştii ce-am avut de furcă!... Este cineva care-

şi pusese ochii să te frece. Un amic binevoitor... Dar l-a adus neica la sentimente mai nobile. M-au costat cincizeci de hârtii de-o mie sentimentele lui nobile... Face! Îl are neica la mână pentru viitor... Mâine primeşti actele. Poimâine cărel!... Te predau colet recomandat la Constanta!

– Şi Sami?

– Ce-ţi pasă de Sami?... N-avea grijă! Ai să te întâlneşti şi cu jupânul Sami pe vapor, ca să mă forfecaţi amândoi.

– Cum poţi să imaginezi aşa o ingratitudine, domnu Ionescu?...

– Nu imaginez. Ştiu!... Numai că nu-mi face nici cald, nici rece. Vă cunosc, cum îmi cunosc buzunarul...

Izu Melzer a aliniat după lungime şi grosime diferite creioane pe cristalul biroului, spunându-şi că prea multe parale au mai trecut prin buzunarul şi prin servieta mijlocitorului de expatrieri, pentru ca să le mai păstreze el o socoteală exactă.

Domnul Ionescu în picioare – nici nu se aşezase jos – cu pălăria pe cap şi cu servieta subsuoară, roti ochii ageri sub sprincenele cărbunii, la încăperea renovată, la biroul american, la maşinile de scris şi de calculat, la scaunele nichelate şi la casa de fier. Îi erau pe plac. Întrebă, înglobându-le într-un singur gest din mână în care ţinea ţigara pe sfârşite:

– Iar cu ăstea, ce ai de gând să faci? Cui rămân?

– Închid biroul şi aştept... Poate se schimbă vremurile...

– La Sfântu-Aşteaptă, jupâne Melzer! Ăsta e sfânt pe care puteţi să-l ştergeţi din calendarul vostru. Eu ţi-aş propune o afacere...

– Mă rog... ciuli Izu Melzer urechea, dintr-un instinct ereditar.

– Desfă, vinde, închiriază... Trece-mi mâna mie! Vorbim mâine, când îţi aduc actele...

– Nu cred că e posibil.

– Ce nu-i posibil, meştere Izule? Te-asigur eu că-i posibil! Şi dacă nu-ţi pare dumitale posibil, am să tratez cu jupâneasa Berta... Ai pregătit-o pentru ceasul crud al despărţirii?

Izu Melzer a clătinat din cap, nici a da, nici a ba, rânduind din nou creioanele după dimensiuni şi clădind sigiliile pe cutiile de tuş. Nu-i venea să mărturisească tocmai lui domnul Ionescu tot ce-l munceşte pe dânsul de când în Berta parcă a intrat un drac. Domnul Ionescu rânji iarăşi, convins că a ghicit:

– Pricep! Vaier şi căinare ca la zidul plângerilor!... De aia te miraşi că merg lucrurile pe roate! Ce-ţi ceru?... Să mai amâi?... Nu te potrivi!... Ţine-te bărbat... Mai bine departe şi la loc sigur, decât aci şi cine ştie cum!... Ascultă-mă pe mine!... Acum, când afacerea e gata şi nu mai am nici un interes, poţi să mă crezi că ţi-am făcut un mare serviciu!... Cât blocul ăsta de mare!... Acestea fiind zise, mâine să fii protos cu pachetele de miiare la neica!... Cu stimă şi consideraţie!...

Salutând cu deştul la borul pălăriei, domnul Ionescu a plecat cu servieta subsoară să-şi continuie recolta.

În urmă-i, Izu Melzer se repezi de pe scaun cu o agilitate surprinzătoare, spre uşa de la cealaltă încăpere a biroului de import-export. Acolo îşi închisese părinţii, ca să nu asiste la negocirile cu asemenea om al rânjirilor şi să nu afle ce groază de bani îl costă plecarea.

Bătrânii, Froim şi Sara Melzer, se prezentaseră dis-de-dinţineaţă la apelul său. Au sosit îngrijoraţi şi misterioşi, în laibărele lor blănite cu piei de vulpe, dar vechi şi roase, aducând cu dânşii duhoarea de scrumbie şi de gaz a dughenei din calea Dudeşti. Şi-au pus umbrelele într-un ungher din vestibul; au dezbrăcat blănile şi au aşteptat, fără să întrebe. Ca să-şi părăsească rugăciunile şi casa într-o dimineaţă de sâmbătă, însemna că şi-au socotit feciorul la mare ananghie. Dar nu întrebau. Îl priveau şi aşteptau. Iar

faţă de Berta şi de copii, Izu nu s-a încumetat să-şi descarce sufletul. Din nou nu era locul şi prilejul potrivit.

Berta, în camizol pembé şi cu părul în hârtioare, sporovăia istorisind cum a decurs partida de bridge de sus, de la Popperi, unde-a stat până la trei noaptea de-i mai clipoceau încă ochii umflaţi cât cepele de nesomn. Era o chestie cu Dorina Popper, care habar n-are de joc şi din a cărei pricină n-a putut partida ei să marcheze un „grand chelem" şi 200 de puncte. Mai era şi o chestie cu Wexler care-i un zgârcit şi-un fricos, de tremură cu as, riga, dama, valetul şi decarul de atout în mână, parcă n-ar fi răsmilionarul cu două blocuri în Bucureşti şi cu acţiuni petrolifere la trei societăţi. Clara şi Bubi comentau un film, mărcile de automobil, programele de radio. Cu toţii tăiau şi frunzăreau feliile de şuncă, fără să observe privirea oţărâtă a bătrânilor, încrâncenaţi de această nelegiuită călcare a poruncilor sacre, şi încă în dimineaţa zilei de sâmbătă. Iar când Izu i-a chemat în birou să-şi destăinuie păsul, a apărut domnul Ionescu.

Acum, bătrânii scoşi din vizuine, au păşit îndărăt tiptil şi uitându-se în dreapta şi-n stânga cu tresăriri de dihori. Anii îi împuţinaseră pe amândoi la trup. Erau cu un cap mai scunzi decât feciorul.

Izu a prins-o pe Sara Melzer de braţ, instalând-o cu forţa pe-un scaun de nichel şi piele roşie. Picioarele bătrânei n-ajungeau la pământ. Atârnau în botinele scorojite cu nasturi, ca picioarele unei copile. Froim Melzer, în jacheta pirpirie de zile solemne, care data

înainte de 1900, s-a rezemat imediat într-un cot de spătarul scaunului, la dreapta bătrânei, sucindu-şi între degete caierele bărbii lungi şi dreptunghiulare, creată ca bărbile de pe basoreliefurile asiriene. Nu la aceasta s-a gândit Izu Melzer. Şi-a amintit numai că bătrânul luase exact poziţia din fotografia lor de nuntă, după cincizeci şi cinci de ani. Atât se simţeau de nedespărţiţi! Pe când Berta – el şi Berta lui!...

– Trebuie să vorbesc repede... vesti Izu, frământându-şi palmele şi trosnindu-şi degetele, ca întotdeauna când trata o afacere complicată. Înainte ca să dea Bertă peste noi...

Sara Melzer ridicase ochii uzaţi şi fruntea cu peruca de datină, împărţită printr-o cărare albă la mijloc. Întrebă, mai împuţinată la trup în ghemuiala îngrijorării:

– S-a întâmplat ceva rău, Izi?

– Se întâmplă că trebuie să plec... Să-mi iau lumea în cap...

Bătrânii au schimbat o privire. A luat Froim Melzer cuvântul:

– Chestii familiale, Izi?

– Nici o chestie familială, tată... Dacă era pentru chestii familiale, îmi luam eu de mult lumea în cap... Alte chestii...

– Afaceri proaste?... Încetare de plăţi?...

– Nici astă! Chestii care se-aud afară. Ascultă... Ai auzit?...

Afară, în ceaţă, se apropia o cadenţă surdă de marş şi o răbufnire de paşi.

– Asta s-apropie!... Am zis că de la asta mai bine să fiu departe, până ce-are să treacă...

Amândoi bătrânii au rămas cu ochii în jos. Comunicau între dânşii fară să-şi vorbească, fără să se privească, fără, să se atingă.

– Te-ai gândit bine, Izi!... aprobă într-un târziu, Froim Melzer. Ca să ştii, află că şi noi ne-am sfătuit de multe ori noaptea, când nu puteam închide ochii. Nu-i

oare mai bine pentru Izi să plece?... Pază bună, trece primejdie ră!... Te-ai gândit bine!... Şi Berta ce zice?

– Bertă nu zice nimic. Fiindcă nu ştie încă nimic.

Bătrânii au tăcut iarăşi, intraţi în găoacele lor. Aşteptau lămuriri. Izu le-a servit:

– Nu ştie nimic, pentru că n-am cu cine vorbi... Aţi văzut şi aţi auzit. Popper! Bridge de la Popper. Astă ştie!... Îmi vine pentru ca să-nne- bunesc!... De astă v-am rugat ca să veniţi. Să fie cineva de faţă şi să mă ajute... Poate este nevoie ca s-o pregătească cineva?... Eu am avut

alte chestiuni grave pe cap, în raport cu aşa o plecare precipitată... Chestii de bani...

Bătrâna a înălţat iarăşi ochii uzaţi şi a întrebat fără să-şi mai consulte tovarăşul celor cincizeci şi cinci de ani de viaţă calică:

– Izi... Poate ai nevoie de bani?... Noi avem economii o sută optzeci di mii di lei... Froim i-o adus cu dânsul în buzunar... Ne-am temut că-i chestie de bani...

Izu Melzer a râs mai întâi. Pe urmă a simţit că i s-au umezit ochii. Punând mâna pe umărul bătrânei, rosti:

– Mulţumesc, mamă! Mulţumesc, tată!... O sută optzeci de mii de lei?... Ce-nseamnă o sută optzeci de mii de lei?... Astă poate s-ajungă la trena pe care o duce Bertă cel mult trei luni... Noroc că n-am ajuns acolo!... Bani, am să-i las pentru doi ani... Şi pot să vă zic că am aici în casă de fier şi o jumătate de milion pe care am să vă rog să-i primiţi cu titlu de împrumut, dacă nu altfel... Nu se ştie ce poate să aducă ziua de mâine!... Banu unge multe osii. Astă o zice întotdeauna bunicu de la tine, tată, Reb Josua Amram...

– Reb Josua Amram a murit la vreme... declară laconic, Froim Melzer. Din partea banilor, Izi, te rog şi eu, şi Sară, să nu discutăm. N-avem nevoie... Ne-ajunge iconomii pe care le-am strâns noi franc cu franc... Tu ai copii. Aceea e avere a cupiilor...

Izu Melzer a vrut să spună ceva despre puţina sa încredere în copiii care trăgeau în cumpănă spre Berta. S-a oprit, fiindcă tocmai intra Berta pe uşă, înfăşurată în blana de nutria şi c-un tălgeraş roşu de pălărie lipit pe-o sprinceană.

– Ce complot puneţi la cale? întrebă călcând aferată pe tocurile prea înalte şi prea subţiri pentru voluminoasa-i făptură. Am bănuit eu ceva foarte suspect...

– Nu este nimic suspect! îşi luă Izu Melzer, inima în dinţi. Nici nu punem la cale complot. Bine că ai sosit, Bertă!...

– N-am sosit! îi atrase luarea-aminte, Berta. De-abia plec de-acu...

– Am să te rog să nu pleci... Vreu să-ţi vorbesc... Să-ţi vorbim.

– Vorbeşte, poftim! se crăcănă Berta, cu palmele împreunate pe poşeta enormă de crocodil.

Izu s-a uitat cu disperare la cei doi bătrâni. Vorbeşte poftim! Iată cu cine are el de discutat!...

Făcu prin cameră câţiva paşi; se opri cu mâinile în buzunări; rosti grav:

– Bertă... Până pleci tu, am eu de plecat. Trebuie să plec.

– Şi te opresc eu?

– Nu mă-nţelegi, Bertă!... Nu-i vorbă să plec la cafene, nici la Chitilă. Trebuie să plec mai departe... Să plec din ţară... Constanţa- Istambul-Pireu-Smirna.

– Foarte cuminte.

– Ce-ai spus? nu-şi crezu urechilor Izu Melzer.

– Foarte cuminte, Izi! repetă Berta. Cine n-are nervi să reziste, mai cuminte să plece. Zicea şi Marcel!...

Izu Melzer s-a întors către bătrânii rămaşi în poziţia lor din fotografia nunţii de acum cincizeci şi cinci de ani, ridicând mâinile către cer:

– Şi eu care mă temeam de-acu să nu-i vie rău!

Obrazul de lampion al Bertei s-a luminat într-o zâmbire ironică:

– Izi, Izi!... Aici nu suntem la teatrul Baraşeum!... Aici suntem în birou de import-export, unde se discută chestiunile cu sânge rece... Pleci? Trebuie să pleci? Ca soţie cu simţul realităţii nu eu am să te opresc... Pentru aceasta nu era nevoie de aşa un complot...

– Atunci să discutăm, Bertă... Dezbracă blană şi să discutăm...

– Avem timp, Izi. M-aşteaptă Betty şi nu pot lipsi...

– După-amiază, Bertă...

– Nici după-amiază. Avem invitaţi la ceai. Are şi Clairetta invitaţii şi invitatele ei.

Izu Melzer se resemnă:

– Rămânem pe diseară...

– Diseară? Imposibil, diseară! Am partidă la Popperi. Vine şi Marcel. Uite, Izi!... Fiindcă mă priveşti cu aşa nişte ochi, îţi zic să te linişteşti. Mâine!... Renunţ la tot şi îmi fac liberă toată ziua de mâine.

V

APARTAMENTUL 62

– Mâine după-amiază mergem la Puck, păpuşo! Ne-a invitat pe amândouă... Nu-ţi pare bine? Nu baţi din palme?

Din scaunul său înalt şi încă mai înălţată pe-o perniţă pentru a ajunge la nivelul mesei, Odetta aştepta.

Nu răspuns de la păpuşa strânsă la piept cu adoraţie. Nu s-o vadă exultând de entuziasm în mărunte aplauze din palmele mici.

Aştepta să afle cam ce-ar spune despre asemenea plănuiri, mămica şi tăticu, după aventuroasa-i expediţie de aseară.

Dar soţii Petrino îşi continuau dejunul, fară să-i acorde nici o atenţie.

– Ne-a invitat Puck, ca să-ţi dea numele, păpuşo! perseveră Odetta în şiretele sale sondaje. L-a oprit ieri la dânsa din grabă şi acum vrea să ţi-l dea îndărăt... a văzut şi Puck, că nu se poate trăi fără nume... Zău! Spune şi tu?... Felicia are nume. Diana are. Mimi are. Are şi Ursuleţ!... Numai tu nu ştii cum te cheamă... Cum am să te recomand eu lu tanti Colette? şi lu tanti Lucki? şi tanti Mărioarei?

Păpuşa cea fără nume, încălecată în rochia de fai portocaliu pe genunchii Odettei, părea mai puţin impresionată de această lacună a stării sale civile. Altceva o pasiona... Privea cu ochii mari şi albaştri, imobili, de sticlă, la doamna Lilia Petrino şi la domnul Victor Petrino. Privea cu expresia cea mai desăvârşită a stupoarei. Poate că nu mai văzuse nici ea doi oameni mâncând într-o atât de pietrificată tăcere.

– E adevărat că Puck are un papagal şi un căţel şi o pisică?... mai întrebă Odetta, întorcând păpuşa cu faţa la dânsa. Nu vrei să-mi răspunzi... Eşti supărată şi tu?...

Victor Petrino a pus cuţitul şi furculiţa pe farfurie. Glasul copilei îi pătrunsese în auz ca foarte de departe. Coborî ochii la dânsa, mirat:

– Dar cine mai este supărat în casa aceasta, Odetta?

– Nu ştiu, tăticule... Nimeni... Am spus şi eu aşa păpuşei, ca s-o încerc... Încă nu ne cunoaştem bine... Vreau să văd ce ***caracter*** are...

– Şi mie îmi spui tot aşa, ca să mă încerci? Să vezi dacă mă potrivesc la palavrele tale?... Deocamdată termină friptura! N-ai mâncat mai nimic...

Odetta s-a căznit să isprăvească din farfurie, înghiţind în silă, fiindcă în prealabil dăduse iama prin oarecare cutii de bomboane. Bucăţile de friptură mergeau cu noduri. Nu voia însă să-l mai supere pe tăticu. Îl supărase destul mămica, după discuţia pe care a auzit-o în dormitor, măcar că se prefăcuse că n-a înţeles şi că nu ştie nimic. Discuţie din pricina ei. Tot nu-i venea tăticului să priceapă cum a rătăcit ea aseară prin bloc, sunând pe la uşi străine, de-a adus-o acasă în braţe un domn necunoscut cu o pipă pe care o cheamă Sultana. I-a făcut o morală straşnică Irmei. N-a scăpat nici Veta de ocară. Pe urmă a fost rândul mămicăi. Dar pe când Irma şi Veta au tăcut spăşite, cu ochii plecaţi, zgândărindu-şi cutele şorţurilor, mămica a avut destule de spus. A scos-o tot pe ea vinovată. Ea e un copil, mizerabil şi cu apucături de haimana. Un

caracter imposibil. Ea vorbeşte numai monstruozităţi, despre avort şi ***baclaj***, despre Irma care se duce la amor cu Stănică, de-i plesneşte obrazul de ruşine. Ea umple casa cu bâlciul de jucării, încât nu mai poate răsufla nimeni de dânsa. Şi toate se întâmplă numai fiindcă tăticu o răsfaţă şi-i caută în coarne. Adică, ce fel, în coarne? Doar ea n-are coarne! (Odetta şi-a pipăit rapid fruntea rotundă, netedă, sub buclele pufoase, fără nici o protuberantă suspectă, liniştindu-se din această privinţă). Iar discuţia nu s-a oprit aci. Mămica a pomenit cu un fel de chicotit ascuţit despre Taniile şi Victoriţele lui tăticu... Victoriţa Popescu... Tăticu a spus altele pe care nu le-a înţeles ea prea bine, despre nenea Jack şi despre Bobby... Mămica s-a prefăcut că n-aude, parcă n-ar fi mâncat supă încălzită cu Bobby cum a spus singură la telefon tanti Colettei şi parcă nenea Jack nu s-ar fi încheiat şi s-a dus la Capitol, ca s-o cheme ieri la telefon şi să-i spună că s-a întors... Acum tac amândoi. Nici nu se uită unul la altul. Numai pe dânsa n-a luat-o tăticu la rost. Cu dânsa întotdeauna e bun şi drăguţ. Nu-i vorbeşte stropşit, n-o zgâlţâie de mână ca s-o doară încheietura din umăr, cum păţeşte cu mămica şi cu Irma, cu Veta. Când are să fie mare, pe tăticu are să-l aleagă de bărbat. Atunci n-au să stea amândoi la masă, ca oamenii de ceară pe care i-a văzut ea în geam la un coafor.

Odetta a tras cu coada ochiului la tăticu, socotindu-şi în cap cam cum are să se poarte când va fi ea în locul mămicăi. Victor Petrino i-a zâmbit, curăţindu-şi para, întinzându-i o felie în vârful furculiţei, dar dând din cap a semn de supărare pe care n-o uită şi n-o iartă. Aceasta e toată ocara lui. Dă din cap. Adică: „M-ai făcut de ruşine, Odetta!” Pe când de la mămica, ştie ce-o aşteaptă, îndată ce-au să rămână singure. Colţul, zgâlţâiala de-o aripă şi răsteala: „Să stai cu nasu-n perete, până ce vei înţepeni acolo, copil mizerabil...!” Aşa-i viaţa legată cu aţă. ***Lajoro!***

Victor Petrino isprăvise para. Deschise portţigaretul de argint, pipăind îngândurat ţigările şi scoţând una de sub banda elastică fără să privească la ce-i fac degetele, cu ochii la ceaţa alburie din geam.

Era un bărbat înalt şi atletic, cu spatele lat şi cu fruntea îngustă, cu trăsăturile tăioase sub părul scurt, uşor încărunţit la tâmple. Duritatea obrazului ras întotdeauna cu îngrijire, o îndulcea însă privirea învăluită şi parcă nesigură. Acolo, în adâncul ochilor castanii şi osteniţi, se refugiase stigmatul unei firi şovăielnice, lăsătoare, moleşite, contrastând cu vigoarea muşchilor formidabili şi cu profilul sever de proconsul. Putea să rupă o potcoavă în mână. Nu era în stare să omoare o muscă.

După ce-a aprins, pe gânduri, ţigara, a întors ochii blânzi la Odetta:

– Acum povesteşte, te rog, cum a fost?... Să mă lămuresc şi eu...

Odetta s-a uitat întâi la mămica.

Doamna Lilia Petrino i-a dat dezlegare:

– Spune!... Nu te mai strâmba... Să se termine povestea aceasta, care mi-a stricat o dimineaţă întreagă!

Din pachetul dublat cu foaie groasă de staniu, a scos şi ea o ţigară americană, a aşteptat să-i întindă soţul flacăra brichetei; apoi ca să arate cât o dezinteresează balivernele Odettei, a început să răsfoiască o revistă de modă cu ultimele creaţii de iarnă, sorbind în răstimpuri din cafea.

– Aştept, Odetta! a îmbiat-o Victor Petrino, alintându-i bărbia gingaş cu vârful degetelor de atlet.

Odetta i-a făcut semn complice din ochii, spre Irma, care strângea serviciul de pe masă. Povestea întâmplării avea şi o parte de taină. Nu voia s-o divulge faţă de Irma... Numai după ce servitoarea a plecat, strămută păpuşa fără nume pe celălalt genunchi, din stânga, pentru a-şi asigura deplina libertate în gesticulări cu mâna dreaptă.

– Cum să fie?... Începu. Eram singură şi-mi era urât... Dar ştii tu ce urât?... Cel mai urât din viaţa mea... Irma o luase la tălpăşiţa... Plecase şi Veta... Ursuleţul era bolnav... M-am temut că a murit şi a început să-mi fie frică... Atunci m-am gândit să mă duc la Puck...

– Cine e Puck?

– O prietenă nouă de-a mea... Cum? n-o ştii?gesticulă Odetta foarte scandalizată. Stă aci în bloc. Are un papagal, un căţel şi-o pisică... O menajerie întreagă... Spune şi Veta... Ştie de la Zenobia, jupâneasa de la domnul cel bătrân cu un câine mare care îl cheamă Zăbuc... Zice că papagalul vorbeşte ca noi. Poate vorbi şi la telefon dacă vrea... Despre pisică şi căţel, nu ştiu dacă vorbesc. Am s-o întreb pe Puck... Puck e foarte drăguţă... Ea mi-a trimis cadou păpuşa... Ieri după-amiază mi-a trimis-o...

– Cum văd, faci colecţie de păpuşi. Colecţie şi colectă. Pentru ce ţi-a trimis această prietenă nouă o păpuşă? N-ai destule?

Odetta a invocat mărturia păpuşii fără nume:

– Nu zic, că n-am... Dar seamănă vreuna cu asta pe care mi-a trimis-o Puck?... Vezi şi tu!... Are trei rochiţe de schimb... Are şi pantalonaşi pe dedesubt... Uite ce pantalonaşi drăguţi!... Mi-a trimis Puck toată garderoba... Mâine o schimb în altă rochie... Pe urmă, ştie ea Felicia să vorbească?... Nu ştie... Aceasta de la Puck ştie să spună Pa! Papa şi maman!... A învăţat cu papagalul împreună. Numai ascultă, tu!...

Păpuşa apăsată pe piept, a suspinat uşor: Pa! Papa şi maman! – făcând dovada că Odetta nu exagerează în ditirambicile sale elogii.

– Ai auzit?...

– Am auzit, recunoscu Victor Petrino cu răbdare, ferind fumul ţigării cu mâna să nu dea în ochii copilei. Dar nu aceasta te-am întrebat. Aştept răspuns la întrebarea mea... Păpuşa e una şi promenada ta prin bloc e alta.

Odetta se adresă din nou păpuşii fără nume, cu o focoasă indignare:

– Auzi tu, păpuşo? Cum n-are nici o legătura una cu alta? N-am plecat noi amândouă la Puck?... Dacă nu erai tu, nu plecam!... Să-ţi explic eu, tăticule, fiindcă văd că înţelegi greu...

– Foarte drăgălaş! clătină Victor Petrino din capul care înţelegea greu.

– Te-ai supărat? se mâhni Odetta, prinzându-i mâna cu degetele micuţe şi încercând să-l împace... Dacă nu m-asculţi!... Lasă-mă să isprăvesc şi atunci ai să vezi că ştiu eu ce spun... Puck mi-a trimis păpuşa, fiindcă e prea mare acum ea ca să se mai joace cu păpuşile. Şi fiindcă a spus ea că vrea să fie toată lumea fericită, fericită, fericită!... Aşa de trei ori, cum a fost dânsa ieri. A avut o bucurie foarte mare ieri... Nu pot să ştiu ce bucurie. Atâta mi-a spus servitoarea lui Puck, care mi-a adus păpuşa şi a venit împreună cu băieţaşul cel nou de la lift... Este la lift un băieţaş nou şi prostuţ, pe care-l cheamă Nick... Au venit amândoi şi mi-au dat păpuşa, din partea lui Puck... Era şi Veta de faţă. Ea a deschis... Poate să spună şi Veta... Acum înţelegi, tăticule?

– Ca să pot înţelege, aştept să sfârşeşti.

– Sfârşesc... Când a început să-mi fie urât şi frică, m-am sfătuit eu cu păpuşa: „Ce ne facem noi singure aci, păpuşo dragă? Haidem la Puck, să-i mulţumim şi să-ţi dea numele înapoi!... Mergem să vedem şi papagalul...” Am plecat pe scări... Pe urmă ne-am rătăcit... Am sunat la o uşă şi a ieşit un domn cu o pipă în gură pe care o cheamă Sultana.

Victor Petrino a zâmbit prin fumul ţigării:

– În fine! Acum începe adevărata poveste. Eşti în largul tău... Cum e aia? O pipă pe care o cheamă Sultana?

– Zău, tăticule!

– Bine, Odetta. Mai toarnă vreo două-trei de ăstea şi o să ţi-se schimbe numele în Gogoşetta!

– Tăticule, ***mapaoldone!***...

– Bine, bine! Când vei creşte mare te sfătuiesc să deschizi un magazin de gogoşi. La Gogoşetta!... Au să fie gogoşile cele mai gogoşate din Bucureşti...

Odetta îşi pierduse toată animaţia istorisirii şi gesticulărilor, adânc jignită de această ironică neîncredere în ceea ce văzuse ea cu ochii şi auzise cu urechile sale.

Demoralizată, întrebă:

– Adică spun minciuni tăticule?

– Nu!... Inventezi... Pui floricele pe ici-pe colo...

– Eu îţi spun că era un domn cu o pipă pe care o cheamă Sultana!... Dacă nu crezi, poţi să-l întrebi tu la telefon. Are telefon... Am vorbit de la dânsul la telefon aci, la noi, să vie Irma şi să mă ia...

Victor Petrino s-a mirat, cu tot zâmbetul ironic şters de pe buze:

– Cum? Aţi vorbit la telefon aci? Aceasta n-am ştiut-o. Oameni străini din bloc, cheamă la telefon servitoarele noastre să vină şi să ne culeagă copila de la uşile lor?... Nostim!... O s-ajungem fabula blocului...

Doamna Lilia Petrino a întors cu foşnet nervos pagina revistei de modă.

Odetta crezu oportună o punere la punct a situaţiei.

– N-a vorbit nici un om străin la telefon, tăticule! Am vorbit eu. Domnul cu pipa pe care o cheamă Sultana şi cu prietenul lui, au făcut humai numărul. De vorbit, am vorbit eu... Era-un domn foarte bun, care a întrebat dacă eu sunt fata mămicăi!... Dacă pe mămica o cheamă doamna Lilia Petrino. Lilia!... Eu am spus că da!... Şi domnul m-a adus în braţe... Era un domn foarte bun, numai că râdea într-un fel cum n-am auzit pe nimeni râzând... Spunea... Nu ştiu ce spunea, că n-am înţeles... Numai atâta am înţeles, numele mămicăi... E un domn care a făcut înconjurul lumii şi a vânat tot felul de animale... Era casa plmă de blăni... N-am văzut eu niciodată atâtea blăni... De urs şi de tigru... de un animal care se cheamă ***cleopard,*** aşa mi-a spus domnul... Pe domn îl cheamă Ioachim... Aşa i-a spus

prietenul lui... Sau poate pe dânsul îl cheamă Robert şi pe celălalt Ioachim... Nu ţiu minte bine... Dar aia te rog s-o crezi, tăticule! Avea o pipă pe care o chema Sultana. Mi-a spus-o el mie. O pipă cu care vorbea, cum vorbesc eu cu Ursuleţ...

Lilia Petrino îşi întrerupsese de mult frunzăreala revistei cu ultimele modele de iarnă. Sub stratul de fard uşor şi atât de savant, se întinsese o mată paloare. A vrut să mai ştie, intervenind ea acum cu întrebările:

– Şi pe urmă?...

– Pe urmă, nimic, mămico. M-a adus în braţe, domnul cu pipa pe care o chema Sultana.

– El te-a adus aci?

– El, mămico.

– Şi stă în bloc?

– Stă în bloc, mămico. Nici nu şi-a desfăcut lăzile şi bagajele... Avea o mulţime de lăzi cu blăni de animale şi avea arme. Puşti şi săgeţi, cuţite... Tot felul de arme, ca la cinematograf... Eu cred că venea de la Tarzan... Am uitat să-l întreb dacă l-a cunoscut pe Tarzan.

– Altceva, n-a spus nimic?

– Nimic, mămico!... Râdea într-un fel de mi-a fost frică. M-a adus şi m-a dat Irmei în primire. Irma m-a dezbrăcat şi m-a culcat... Eu am adormit şi am visat că el era Tarzan... Dar nu-i adevărat că-i Tarzan!...

Soţii Petrino priveau amândoi la fetiţă, numai ca să nu-şi privească în ochi.

Pentru Lilia Petrino, vânătorul acela de fiare, însemnase singura-i pasiune adevărată, dacă a fost ea cândva capabilă de-o pasiune adevărată. Singura, înainte de a se mărita, când abia isprăvise şcoala. Şi înainte de a pleca el să cutreiere lumea, tocmai fiindcă dânsa l-a alungat, preferându-i un soţ comod, cu situaţia sigură, cu avere de acasă şi carieră plină de viitor, încrustat în relaţii sociale care o puneau la adăpost şi-i ofereau un rang distins în recepţiile de la ambasade, în micul univers al premierelor, ceaiurilor dansante, banchetelor. Pen- tru Victor Petrino, ciudat!

însemna singurul bărbat pe care se simţea gelos, deşi Lilia îl cunoscuse când el nici n-o ştia că există; deşi dispăruse în lume cu o romantică discreţie după ziua nunţii, deşi după primii ani ai căsniciei, când Lilia şi-a dezvăluit firea, a început să bănuiască, să priceapă, să ştie, atâtea. Ceilalţi, aceştia de azi, îl lăsau indiferent. Menajul lor devenise acum numai un pact bazat pe con-cesii reciproce, cu rare izbucniri de imputări doar din pricina Odettei, când discuţiile degenerau grotesc, cum s-a întâmplat ieri şi au culminat astăzi. Acela însă fusese altceva. Cu amintirea lui luptase. Îl mai tortura şi acum, măcar că nu-l văzuse niciodată la chip şi se reducea astfel la o abstracţie.

Soţii Petrino au rămas imobili în tăcere. Cufundaţi în ei.

Nu întâia oară se întâmpla aceasta. Când ora mesei îi aduna atât de rar împreună, mai stătuseră aşa, fără să aibă ce-şi spune, în sala de mâncare cu mobilierul delicat, vechi, autentic, de stil, ca tot ce-o înconjura pe Lilia în oroarea-i de vulgaritatea exterioară, fără să ia aminte la vulgaritatea sa secretă, egoistă, feroce, disimulată sub fardul suav şi înfăţişarea eterică. Acum nu mai auzeau nici vuietul blocului, cu toate aparatele de radio deschise la ceasul cel mai lărmuitor al emisiunilor. Îşi examinau tot ce-i despărţea şi priveau amândoi la copilă, singura realitate care-i lega – şi cât de fragil încă! Odetta a plecat ochii sub fixele, uitatele priviri. S-a şters pe obraz, pe buze. Era murdară cumva? Era vinovată cu ceva? Şi-a strâns mai cald la piept, păpuşa neînsufleţită şi fără nume. De privirea ei era mai sigură. N-ascunde nimic în ochii sticloşi. Iar atunci, în acea clipă ca dinadins aleasă, soarele a destrămat în sfârşit perdeaua de ceaţă care sufoca oraşul de-aseară, a trimis un snop de lumină supranaturală asupra fetiţei, tremurând-o dulce, o fugitivă aureolă în jurul frunţii rotunde, în părul pufos şi auriu, de-o mai aeriană palpitare în sclipetul razelor.

– Soarele, tăticule!... a izbucnit Odetta, bătând din palme. Se face senin! Se face frumos!...

Soţii Petrino au întors ochii spre geam şi s-au ridicat de pe scaune.

Se rupsese vraja care îi adâncise în ei.

– Se face frumos, într-adevăr... rosti Victor Petrino, cercetând cerul. Eu am să plec în oraş. Nu mă aşteptaţi diseară cu masa.

– Şi eu am să plec... vesti cu glasul ei lânced, Lilia Petrino. Mă mişc puţin... Cred că am să iau masa la Colette.

Copila a coborât de pe scaunul înalt, cu păpuşa cea fără nume în braţe. Nimeni nu se gândise la bucuria ei: Se face senin! Se face frumos!... Nimeni nu-şi amintise s-o scoată la plimbare.

Seninul rămânea afară.

Odetta s-a dus la jucăriile sale din hol. Orice-ar spune tăticu şi mămica, acum când ştie drumul şi n-are să mai rătăcească până la Puck, nu renunţă la plănuirile sale pentru ziua de mâine.

VI

APARTAMENTUL 86

EL.
EA.

Acelaşi birou-studio foarte modern. La vraful de periodice teatrale, s-a adăugit maldărul ziarelor de dimineaţă cu fugarele dar elogioasele cronici, care consideră premiera de aseară un eveniment epocal pentru literatura dramatică românească, etc., etc.

EL le-a citit şi se plimbă prin cameră cu mâinile în buzunări, oprindu-se din când în când să privească la portretele lui Ibsen, Pirandello, Shaw, Materlinck, O'Neill. EA, acum le citeşte şi aruncă jos ziar după ziar, pufnind şi strângând din umeri.

EA.– Mâine să vezi ce beltea se-ntinde! Scârbos!

EL.– Orice succes al altuia e prin definiţie scârbos...

EA.– Mai faci şi pe filosoful!

EL.– Nu-l fac. Sunt.

EA.– Adică vrei să zici că nu-ţi pasă? Uite la mutra lui!... Mai uite şi la fotografia ei... Soţia autorului!... Mare scofală!... Putea să-şi pună altă pălărie. Şi nu o cotreanţă ca a Lenţii. De-acum îi cred şi eu! Or să se-nţolească... Câte reprezentaţii îi dai?

EL.– Nu-i dau eu, puişor mic! Are să-i dea publicul... Până la sfârşitul stagiunii.

EA.– Poftim! Uite cine profită!

EL. ***(instalându-se la birou şi apucând creionul cu o pasiune de maniac redat obsesiilor sale)***. – Un matineu şi două reprezentaţii serale pe săptămână... Cel puţin 25 săptămâni... 75 reprezentaţii, cu o medie de 7 000, cota autorului; total 525 000 lei... Pe urmă turneul, cel puţin 250 000 lei... Total 775 000.

EA.– Ce monologhezi acolo?

EL.– Monologul lui Pitagora.

EA.– Iar socoteli?

EL.– Nu te alarma, muză-muzicuţă. Acum sunt socotelile altora... ***(Rupe foaia de bloc şi o aruncă mototol în coşul de hârtii)***. Ale altora sunt mai simple şi rapide... Cu ale noastre, mai albastru. ***(Numărând pe degete)***. Încă şase zile şi bate cincisprezece la uşă...

EA.– Mai bine ai privi pe geam. S-a dus ceaţa. Se face frumos... Şi noi în loc să ieşim niţel la aer, clocim aci şi aşteptăm să bată cincisprezece la uşă... Altceva nu mai ştii?

EL.– Am ştiut, dar s-a isprăvit muză-muzicuto.

EA.– Şi când mă gândesc că promiteai să fii aşa de alt fel!... Amuzant, cu vervă, plin de idei originale!...

EL.– A fost, dar s-a isprăvit...

EA.– Ţii minte? În seara întâi, când am ieşit la restaurant, după ce ne-am luat... Abia cunoşteam Bucureştii. Îmi făcea plăcere că te salută şi saluţi atâta lume... Pictori, gazetari, artişti, scriitori... Pentru o fată crescută în provincie ca mine, nici nu-ţi imaginezi ce emoţie!... Oare îmi vine bine rochia? Oare am să fiu la înălţime?... E adevărat că am rămas surprinsă când te-am văzut că dai mâna cu chelnerul. Mi-am zis că acestea sunt moravuri bucureştene...

EL.– Dar ţi-am explicat, scumpa mea! N-am obicei să dau mâna cu chelnerii. Era un caz excepţional. Fusese camarad de arme, un soldat din compania mea, şi m-a scăpat de la înec la o manevră. Nu toţi chelnerii din Bucureşti, m-au scăpat de la înec la manevră, că să dau mâna cu întreg sindicatul chelnerilor!...

EA.– În orice caz, m-a amuzat şi aceasta! Toate îmi păreau aşa de noi şi amuzante!... Pe urmă a venit Păstorel şi a făcut trei salturi mortale la masa noastră, s-a aşezat pe scaun şi abia m-ai prezentat, că a scos carnetul şi mi-a turnat trei epigrame... Am rămas până ce s-a închis restaurantul. Aveai vervă. Spuneai lucruri atât de pitoreşti şi de interesante pentru mine, cu atâta haz!... Acum nu ştii altceva... Cincisprezece; întâi... Întâi; cincispreze-

ce... ...2 şi cu 8, 10; 10 şi 7, 17; scriu 7 şi reţin 1... Aşa o fi fiind şi Păstorel între patru ochi?

EL.– Regret că aparţinând sexului tare şi păros, care barba rade, nu pot cunoaşte cum se comportă Păstorel între patru ochi cu o muză-muzicuţă ca tine. De altfel, sub aspectul lui ***jemanfişist*** ştie ce face şi ştie să se apere. Nu şi-a pus pirostriile pe cap şi n-a dat căzăcească de la chefuri pe-un fatal Isaia dănţuieşte.

EA.– Asta e pentru mine?

EL.– Dimpotrivă, muză-muzicuţă... Pentru mine. Eu îi eram concurentul cel mai periculos la căzăcească şi la salturile lui mortale. Acum mă salută de la distanţă cu regrete eterne, ca pe-un car mortuar. Aflu că şi-a închiriat garsonieră în bloc, ca să asiste la descompunerea cadavrului mai de aproape.

EA.– Şi-a închiriat garsonieră în bloc? Dar e o idee excelentă! Îl mai invităm din când în când la masă, să ne mai dezmorţească...

EL.– ***(aforistic)***. – Temperatura conjugală se măsoară cu termome- trul celui de-al treilea, care-a devenit indispensabil pentru a dezmorţi dejunurile congelate în doi.

EA.– Asta ţi-a mai rămas din hazul tău de acum trei ani?...

EL.– Resturi, suava mea! Recunosc. Resturi sleite... Era o idee bună, exprimată prost... Încă un an şi m-am imbecilizat total...

EA.– Eşti optimist!

EL.– Adevărat şi aceasta. Un an?... Nici nu este nevoie de-un an... Faptul e consumat.

EA.– Mai bine te-ai pune să lucrezi! Ai spus că începi să lucrezi...

EL.– Piesa cu...? (fluiera aria din „Suflet candriu depapugiu”).

EA.– Te cred... Dacă nu merge altceva la public!

EL.– Ai văzut totuşi că merge... Alaltăieri poate aveam o îndoială şi mă prinsese o laşitate... O luam în glumă, dar mă hotăram să renunţ la fracţiunea zecimală din Maeterlink, Ibsen, O'Neill. Acum e ceva mai greu, muză-muzicuţă!... Succesul premierei de aseară în loc să-mi stârnească invidie ca altor confraţi, a răscolit ceva mai bun în mine... Am un proiect... Vino lângă mine să-l discutăm.

EA. ***(fără entuziasm)***. – Cunosc eu proiectele tale!

EL.– De astă dată grave, draga mea! Decisive! Nu vrei să stai lângă mine?

EA.– Le-aud foarte bine şi de la distanţă.

EL.– ***(ridicându-se de la birou şi aşezându-se la picioarele ei, pe taburet, îi prinde mâna)***. – Mai crezi în mine, dragoste?

EA.– Nu e vorba de asta...

EL.– Te înşeli. Numai de asta e vorba. Mai crezi în mine, cel de acum trei ani, cum îţi păream atunci şi cum poate eram atunci?

EA.– Să zicem că da...

EL.– Să zicem!... Ai avut o intonaţie care ar putea trimite un om să se înece, dacă n-aş şti că se află întotdeauna un chelner salvator să te scoată la mal şi să strice tot efectul unei sinucideri, ratând-o.

EA.– Adică tu atunci ai vrut să te sinucizi?

EL.– Aceasta ai înţeles, muză-muzicută? Să mă sinucid, ***atunci?***... De ce?... Toată lumea era a mea!... Viitorul deschis... Câteva mici succese de poet... Eram fracţiunea zecimală din Baudelaire, Verlaine, Eminescu, Shelley; care sigur era că va deveni fracţiunea zecimală din Racine, Corneille, Shakespeare... ***Atunci,*** să mă fi sinucis?... Accident, muzicuţo! O simplă eroare a destinului, rectificată de un chelner providential... ***Acum*** ar fi altceva... Toate parcă au conspirat, conspiră, să mă împingă la fund, dacă nu am curajul unei hotărâri energice... Dragoste, avem amândoi

timpul înainte... Am făcut prostii. Am fost nerăbdători. Trebuie să reparăm... Să aruncăm departe de noi toate prostiile acestea, care ne devoră zilele: tabla lui Pitagora, scadenţe, rate...

EA.– Nici nu cer altceva. Eu sunt cu ele?

EL.– Eu!... Dar din motive, pe care mai bine să nu le discutăm. Experienţa să ne-o imputăm unul altuia. S-o folosim. Avem o singură ieşire. Să fugim din Bucureşti pentru doi sau trei ani. Într-un orăşel de provincie, într-un sat, undeva, unde viaţa e ieftină şi simplă. Să lucrez nu o piesă. Două, trei... Să venim cu ele aci, cizelate până la ultimul vers, ultima replică, ultimul cuvânt... Şi atunci, abia atunci, viaţa noastră are să fie cum am fi vrut noi să fie...

EA.– Vorbeşti serios?

EL.– Ca niciodată, dragoste.

EA.– Şi pentru piesele tale, să mă îngrop eu într-un târg puturos de provincie, într-un sat încă?... Aceasta numeşti tu a vorbi serios?...

EL.– Credeam!... Credeam că vorbesc şi credeam în tine... Aşadar, nu?

EA.– Nu.

EL.– Rămânem aci, la tabla lui Pitagora? la scadenţe? la rate? Să le rezolv eu?

EA.– Nu-i fi vrând să le rezolv eu! E grija şi datoria bărbatului... Când bărbatul e bărbat.

EL.– ***(reluându-şi tonul glumeţ şi amar)***. Cred că ţi-am dovedit-o, puică mică! Cu fapta, nu cu vorba. Am o pereche de dovezi ale bărbăţiei, de care nu te poţi plânge, suavă muză!

EA.– Ce indecent ai ajuns să vorbeşti cu mine?... Mă mir că nu ţi-e ruşine!...

EL.– Aluzii din Shakespeare, muză-muzicuţă!... Din cea mai nobilă şi mai pură tragedie de iubire, din ***Romeo şi Julietta***...

EA.– Vrei să spui că aşa-i facea declaraţii de dragoste Romeo, Juliettei? Cu aia se lăudă?

EL.– Să nu exagerăm!... Dar doica Juliettei, când o prezintă pe Julietta înainte de a apare în scenă, nu întrebuinţează nici vocabular, nici comparaţii, nici aluzii mai puţin indecente decât mine. ***(Prins de subiect)***. Adu-ţi aminte de scena III, din actul întâi!... Julietta nu intrase pe scenă. Toţi vorbeau de frumuseţea ei, de suavitatea ei... Dar spectatorul încă n-o vede... Şi atunci intervine doica, să-i schiţeze portretul fizic şi moral. Cum i-l face, muză-muzicuţă? Cum şi-o permite numai Shakespeare s-o facă, fără dulcegării, din câteva linii viguroase şi pitoreşti... Spune, doica: ...Să fie vreo unsprezece ani de-atunci. Se ţinea singură pe picioare. Şi pe Sfântă Cruce, că tropăia şi alerga de colo-colo... Se lovise în ajun la frunte şi atunci bărbatu-meu –odihnească-i Domnul sufletul în pace, că hâtru om mai era! – a ridicat copiliţa şi i-a spus: Aşaa va să zică? Ai căzut cu faţa în jos? De va fi să mai cazi, s-o faci pe spate, cum are să te înveţe experienţa. Aşa le e dat fetelor să cadă. Pe spate. Nu, Julio?... Zi!... Iar Julietta oprindu-se din plâns, a răspuns îndată: da!... Că are să cadă pe spate, cum cad fetele...

EA.– Ajunge cu prostiile. N-au nici un haz!

EL.– Ai luat exact rolul Damei Capulet. Şi ea îi ordona doicii să înceteze. Dar doica îi trăgea înainte, după textul lui Shakes-peare: Da, Doamnă! Nu mă pot ţine de râs, gândindu-mă cum n-a mai plâns ea şi cum a spus da! Avea pe frunte, pe cuvântul meu, un cucui cât un testicul de cocoş. Şi plângea! Şi striga! Cum? i-a spus bărbatu-meu, ai căzut cu faţa în jos? Ai să cazi pe spate, când vei avea mai multă experienţă! Nu e aşa, Julio? îndată n-a mai plâns şi a răspuns: da!

EA.– Acesta e Shakespeare al dumitale?

EL.– E şi acesta...

EA.– Să-i fie de bine! Putea să facă piese pentru Tănase cu aluzii porcoase de ăstea... Numai că nu le-ar fi

primit, fiindcă n-aveau haz. Pornografia fără haz, rămâne pornografie sadea... ***(Ridicându-se)***. Eu mă duc să mă aerisesc. Priveşte ce soare e afară!... Crezi că e de blană sau să pun taiorul de iarnă?

EL.– Nu-ntreba această taină...

EA.– Măcar mâine seară, mergem la un restaurant, să mă mai scoţi în lume?

EL.– Aveam intenţia să încerc a lucra şi aci... Pe urmă, ştii tu!... Se duce toată rata la blană, dacă atacăm suma...

EA.– Lasă basmul cu lucrul şi meschinăriile tale: dacă atacăm suma, dacă! dacă!... Răspunde: mergem sau nu? Ca să ştiu şi să-mi scot pălăria de la Heliana...

EL. ***(cu bufonerie amară)***. – Dorinţa voastră e ordin pentru mine, Doamnă! Ai dreptate... ***Apres nous, le déluge!*** S-a făcut!... Mâine...

VII

APARTAMENTUL 55

„...Mâine, aşadar, ia capăt tovărăşia noastră, Zăbuc?... Mă laşi singur!... Rămân iarăşi numai cu tomurile acestea ale învăţăturilor sterpe; numai cu vitrinele acestor neînsufleţite scumpeturi de colecţionar maniac şi ursuz... Scapi de ele. N-ai să mai strănuţi cu nările gâdilate de colbul infoliilor străvechi care te scârbesc foarte şi pe care le răvăşeai şi le striveai câteodată sub labele tale tălpăgoase, când te repezeai, astă-vară, după o gâză ori când adulmecai că a intrat emisar străin în casă: mosafirele de la conclavul Zenobiei, în dos la bucătărie. Scapi şi de ochii Zenobiei, despota noastră!... Te duci... După neastâmpăratul din tine, eşti dus de pe acum. Nu te mai afli aci... Vezi?... Ieri, alaltăieri, mă priveai cu ochii tăi umezi şi încărcaţi de dojană, când în delirul meu de moşneag cu certitudinile clătinate de ani şi de nălucile cărţilor, îţi spuneam că poate eu am să plec şi eu am să te las. Că poate eu, cel de-acum, tu, cel de-acum, cărţile acestea şi clădirea aceasta cât turnul lui Babei, toţi şi toate în de-a valma, suntem numai părelnici dintr-un vis rău... Îţi spuneam că poate am să mă trezesc, am să te las şi am să mă întorc la viaţa cealaltă, de pe la pătratul din urmă al celuilalt veac, al diligentelor şi al lui Osman-Paşa; regăsindu-l pe Zăbuc

cel adevărat de-atunci şi fâneaţa cosită cu umbra lungă a plopilor tremurători, unde mă aştepta plimbarea cu Adela... Îţi păream un vitreg stăpân, nu e aşa? fiindcă atât de repede mă arătam gata să mă lepăd de tine?... Acum, te lepezi tu!... Ne despărţim... Te întorci la lumea ta, unde te aşteaptă altfel de stăpâni, cei adevăraţi, poate şi dânşii cu ascunsele lor surpări în suflet, dar nu încă din neamul gârbovilor care de prisos mai fac umbră pământului. Tipa-tipa... Cine-ar fi bănuit?... Atât de fără nici o presimţire m-a îmbiat soarele acesta ivit din nou pe cer, seninul adâncimilor albastre, adierea fluidă şi vicleană care a risipit ceaţa!... Cu atâta nerăbdare dădeai din coadă, când te-ai înălţat cu labele pe geam, să priveşti în jos, la strada din nou cu forfota mulţimii vizibilă, nu numai o surdă şi oarbă rumoare în galerii subpământene, cum părea pe negura opacă de ieri!... Priveai în jos, întorceai ochii la mine, întrebai, mă îndemnai. Cine ţi-ar fi rezistat?... Căci am ieşit noi la plimbare, poate şi pentru ca să-mi mişc higienic ciolanele bătrâne, încheieturile ruginite care scârţâie şi dor, genunchii înţepeniţi după atâtea zile de ploaie, de ceaţă, umezeală şi frig. Dar am ieşit mai ales pentru tine. Prea te chema soarele şi lumina, spaţiul, în aviditatea ta animală de libertate, de lumină, de soare!... A fost un ceas rău. Nefericit ales... Rău pentru mine; bun pentru tine... Ca întotdeauna, fericirea unuia se plăteşte în viaţă cu un singur preţ: nefericirea altuia, Zăbuc!... Tu parcă presim- ţeai, ştiai... Eu, nu!... Când am fost jos amândoi, parcă ai fi vrut să sorbi dintr-o dată tot aerul străzii în plămânii dilataţi; abia îţi stăpâneai elanul mersului, domolindu-l după paşii mei mărunţi şi precauţi de Tipa-Tipa; vibrai din tot trupul ca o strună întinsă, din resortul muşchilor elastici, din nări, din urechile ciulite, impacient să ajungem mai grabnic la Cişmigiu, la un scuar, în vreo piaţetă undeva, unde să-ţi desfac cureluşa din veriga zgărzii şi s-o zbucneşti pe peluze în salturi imense... M-ai condus

tu. Nu te-am condus eu... Şi m-ai dus unde te mâna un instinct precis. Căci abia am ajuns cu tine de laţ la cel dintâi stop, şi s-a petrecut catastrofa care va să ne despartă. Aşteptam cuminţi amândoi, eu ca un bătrân prudent, tu ca un câine civilizat; aşteptam sergentul care dirijează circulaţia cu măiestria concentrată a unui şef de orchestră, îl aşteptam să facă un semn, să dea drumul la automobile şi să ne deschidă calea. Atunci, la automobilul cel negru, din cealaltă parte, s-a ridicat geamul şi o doamnă a răsucit voaleta cu degetele înmănuşate pe frunte, ca să te vadă mai bine... A spus ceva, a exclamat ceva; iar tu ai tresărit, gata să rupi cureluşa din mâna mea, să te smulgi, să mă târâi printre roţi... V-aţi recunoscut. Cu ce zguduire spontană de bucurie amândoi!... Fosta-ţi stăpână!... O cunosc. Eu, care credeam că nu mai cunosc pe nimeni în acest oraş!... Am recunoscut-o, deşi părea atât de schimbată! Doamna Luminiţa Şer-

ban, soţia fostului domn ministru Radu Şerban, fiica fostului meu elev şi mai tânăr prieten, fostul ministru Alexandru Vardaru... Fost... Fost... Foşti... Cum de nu se înspăimântă oamenii de viaţa pe care au lăsat-o în urmă? De atâtea trecuturi câte îi împresoară?... Luminiţa Vardaru, fiica mai puţin bătrânului meu prieten Alexandru Var- daru!... Am cunoscut-o când era o copiliţă cu fustele scurte, mult înaintea celuilalt război, căci acum vieţile oamenilor au măsurătoare războaiele mondiale. O nouă cronologie... Am văzut-o de câteva ori când era domnişoară, cu ochii săi cam mongolici, ciudaţi, negri ca antracitul; cu gesturile violente şi sportive, băieţoase, care abia atunci intrau în moda timpului... Am revăzut-o apoi, parcă schimbată, mai ponderată şi calmă, mai puţin ea, când era tânăra doamnă Luminiţa Şerban şi când fostul meu elev şi prieten, Alexandru Vardaru, se străduia să-i asigure proaspătului ginere o onorabilă şi mediocră carieră universitară... Pe atunci mai aveam şi eu cuvânt în Senatul universitar. Nu mă uitaseră încă toţi. Nu eram numai un gârbov supravieţuitor al unei epoci abolite... Aşa că i-am făcut soţul daşcăl de universitate, ca să devină mai apoi ministru... Fost ministru cum sunt cu sutele acum... O cunoşteam deci prea bine, pe doamna care şi-a ridicat voaleta de pe ochi să te privească şi să exclame într-o bucurie parcă dureros surprinsă, ca în toate bucuriile pe care nu le mai aştepţi; s-au uzat... M-a recunoscut oare şi doamna Luminiţa Şerban? I-am apărut oare ca stafia altei vieţi, când era fetiţa cu poalele scurte; când era domnişoara Vardaru cu acelaşi zvâc nobil, cu aceeaşi combustiune risipelnică, zvăpăiată în sângele tânăr, ca tine; Zăbuc?... Nu cred. Ochii şi exclamaţia au fost numai pentru tine. Şi nici nu are vreo însemnătate... Sergentul a schimbat lumina stopului, a dat dru-mul şiragului de automobile, făcând semn cu bagheta de dirijor: Mai repede! Mai repede! – s-a zărit numai figura întoarsă la geamul de la spatele automobilului şi

ochii negri, păcurii, oblici, căutându-te în urmă să se asigure că tu erai, că tu eşti, cu adevărat... Iar tu, Zăbuc, care ai văzut, ai auzit, ai simţit, ai ştiut, voiai neapărat să mă târâi sub roţi, smucindu-te cu toată vigoarea de animal robust şi tânăr, lătrând, zvâcnind, muşcând latul care te ţinea încă prizonier... Ce superbă zbatere de făptură sănătoasă şi tare! Se uitau trecătorii cu un zâmbet pe care îl înţelegeam şi-l găseam cu totul îndrituit. Li se părea comic, împotriva naturii, absurd, ca un Tipa-Tipa bicisnic ca mine, să tortureze în jugul captivităţii cu o cureluşă subţire, mai mult simbolică, un asemenea splendid exemplar dintr-o rasă destinată marilor spatii. Priveau şi zâmbeau. Dar tu ai dat îndată ascultare glasului meu. Te-ai supus. Te-ai resemnat... eşti un câine bine crescut, orice-ar pretinde Zenobia, care se va bucura mâine că pleci... Plimbarea noastră s-a terminat cu aceasta, Zăbuc! Ne-am întors acasă... Tu, cu nările tremurând şi cu muşchii tresărind în nervoase ondulaţii de neastâmpăr sub pielea cu părul luciu şi scurt. Eu, ca după o ireparabilă catastrofă... S-a isprăvit tovărăşia noastră, Zăbuc! Ne despărţim... Vom căuta adresa doamnei Luminiţa Şerban într-o carte de telefon, mâine ne vom prezenta la fostul tău domiciliu, la fosta-ţi stăpână... O ghicisem, aşadar, aidoma cum este, când mi-o închipuiam coborând scările şi încheindu-şi mănuşile, oprindu-se deodată cu o vagă întristare fiindcă şi-a adus aminte de tine?... Din privirea şi din exclamaţia de-o clipă, am priceput că n-ai însemnat pentru fosta Luminiţa Vardaru, numai o prezenţă decorativă, pe care a înlocuit-o... Cum va fi înlocuit altele. Cum toţi înlocuim atât de laş, ceea ce ni s-a părut preţios, indispensabil, esenţial vieţii la o vârstă, cu o pală şi desfigurată umbră... Cu umbre, caricaturale umbre... Nu este aşa, Zăbuc? Dacă n-aş fi rupt de mult legăturile cu lumea aceasta de azi, mie atât de străină şi dacă aş fi citit ziarele atunci când te-am cules de pe stradă, vagabond şi famelic declasat; desigur că aş fi descoperit anunţul pierderii tale cu

litere groase, cu adresa stăpânilor şi cu promisiunea unei ademenitoare recompense, cum se obişnuieşte. Dar nu m-am gândit... În ziare, când le deschid, caut numai rubrica retrospectivă a întâmplărilor de acum cincizeci de ani... Şi mai vezi încă, Zăbuc?... Dacă n-aş fi rupt desăvârşit acele punţi, oricare, cu lumea de azi, tot s-ar mai afla, acum şi aci, pe masa colecţionarului de obiecte care aparţin numai altor veacuri şi lumi, tot s-ar mai afla şi nelipsitul telefon al trepidantelor agitări, conversaţii, apeluri, mesaje, ce-ţi invadează cu o hunică brutalitate izolarea dintre patru pereţi, viaţa, noaptea, cum nu lipseşte desigur acest instrument modern de supliciu în orice apartament din bloc... Acum s-ar dovedi de-un folos, chiar pentru unul ca mine. Aş suna, să comunic doamnei Luminiţa Şerban că n-au înşelat-o ochii... Aş face-o aceasta mai mult în amintirea copiliţei de-atunci, a domnişoarei Luminiţa Vardaru, cu risipelnica zvăpăiare, decât pentru doamna cu şuviţe albe de păr, de acum... Şi i-aş cere numai graţia să te mai lase încă o după-amiază şi o noapte ca să-mi ţii companie,

înainte de a ne despărţi pentru totdeauna... Încă nu mă pot deprinde cu gândul, Zăbuc!... Tot nu mă pot deprinde... Rămân atât de sin-gur!... Pe cine-l voi mai întreba, (chiar dacă-mi dau singur răspunsuri), în mâhnitele mele călătorii îndărăpt?... De ce mă priveşti cu ochii aceştia adânci şi umezi, aproape umani?... Ai să regreţi tu oare bătrânul care s-a ataşat de tine cum n-a fost într-atât de cald înfrăţit cu nici o vietate în viaţa lui uscată şi pierdută?... Sau au să-ţi pară aceste luni ursuze, câte le-am trăit împreună, numai un vis sinistru, de captivitate, din care te-ai deşteptat?... Ce-am să fac mâine, după ce mă voi întoarce singur, când voi căuta cu ochii locul tău?... Locul tău gol... Nu telefonăm de azi doamnei Luminiţa Şerban!... Nu!... Să-mi ierţi acest egoism de moşneag. Pentru tine, ce înseamnă încă o după-amiază şi o noapte?... Pentru mine e ca un ultim priveghi... Cu privirea la tine, Zăbuc cel de-acum, am să mai trec o dată în revistă fantomele lumii din vremea lui Zăbuc, celălalt, de-atunci... Pe urmă, mâine dimineaţă, pornim la adresa din cartea de telefon, a fostei tale stăpâne... Eu cu paşii ticăiţi de Tipa-Tipa, tu abia frânându-ţi zvâcnetul în uriaşe salturi, cum ştiu c-ai s-o faci îndată ce-ai să te apropii de casă şi-ai să recunoşti locurile, strada, grilajul!... Fiindcă nu te văd într-un bloc ca acesta... Sunt sigur că la casa voastră există o grădină cu stufoşi arbori, cu rectilinii poteci pietruite, cu spaţiu ca pentru o vietate a vastelor spaţii ca tine... Poate chiar că vom face altfel. De ce să mai sun la o uşă, spectru din lumea mea sfârşită? Mai este nevoie la revederea voastră şi de prezenţa unui gârbov ca mine?... Te duc până la poartă, la uşă, îţi dau drumul din cureaua zgărzii... Şi atât!... Vei şti tu singur ce ai de făcut. Iar pentru toţi, întoarcerea ta va însemna un miracol... Un generos miracol, Zăbuc, într-o lume şi-o vreme când miracolele se înverşunează îndeobşte funest împotriva oamenilor, fiindcă sunt numai miracole-maşini... Nu e mai bine, Zăbuc?... Tu ai să rămâi, ca să-ţi spulberi explozia

bucuriei nebune izbindu-te cu fruntea în uşi, cutreierând vuietos încăperile, inspec-tând, încredinţându-te olfactiv de realiatea universului tău recuperat, urcându-te cu labele afectuoase pe pieptul stăpânilor de drept, regă-siţi; lătrând, sărind, muşcând a joacă, zbuciumându-te cu toată năvalnica energie din tine, atâtea luni sugrumată în celulele strâmte din turnul acesta al osândei, unde ai fost încarcerat fără vină... Te văd, te aud... Eu am să mă întorc singur pe străzi, cu mersul meu de Tipa-

Tipa, ocolind pe calea cea mai lungă, ca să ajung cât mai târziu la singurătatea de aci pe care n-are s-o mai turbure nimeni, Zăbuc, spre satisfacţia Zenobiei, despota noastră... De mâine, iarăşi numai despo- ta mea... Îndărăt, la cărţile acestea... La colecţiile acestea de oc-togenar maniac... Ce-au să-mi mai spună? Ce-am să le mai spun?... Pentru ce le-am adunat? Pentru cine?... Nu este o singură fiinţă pe lume, cu sânge din sângele meu... Ieri, am văzut o fetiţă deghizată într-un costum de astrolog, cu mantie albastră şi stele argintii... O fetiţă cu părul învârtejat, patetic, adorabil răscolit în animaţia efuziunilor de despărţire; o fetiţă care venise la uşa ascensorului să petreacă alte copile, poate prietene, poate surori... Cum aş fi vrut să ştiu că există undeva o asemenea juvenilă şi tonică făptură cum mi-a apărut aceea în travestirea-i fantastă; o făptură cu sânge din sângele meu, pentru care să însemn altceva decât un anonim Tipa-Tipa, un bătrân maniac şi ursuz!... S-o chem aci şi s-o însufleţească, s-o bucure aceste lucruri rare care pentru mine au murit, s-au răcit. Să le însufleţească ea... Să ştie că vor fi ale ei. Să le dezmierde gingaş cu vârful gingaşelor mâini... Era atât de încântătoare, în travestirea absurdă, a mantiei de mag!... Sunt aci cărţi de astrologie, exemplare unice, ca manuscriptul de zodii legat în piele răscoaptă şi ferecat în cheotori de alamă, pe care-l descifra la un muc de lumânare călugărul Dan, cealaltă reîncarnare a Sărmanului Dionis. Poate că i-ar face plăcere unei copile care a adoptat fie şi în joacă o travestire de astrolog... Măcar i-ar stârni o copilăroasă curiozitate... Pe când aşa, pentru cine toate căte sunt aci? Pentru ce?... Cât de mai înţelept, într-adevăr înţelept, se arată a fi fost maestrul meu întru filosoficale, Baruch Spinoza, al cărui inventar după moarte s-a redus la două-trei estampe şi gravuri, câteva instrumente pentru şlefuit lentilele, două mântăi, şapte cămăşi, cinci batiste, un pat şi un mindir... Un inventar de trei sute nouăzeci de florini şi

paisprezece gologani... Iarăşi te uiţi la mine, Zăbuc?... Mă dezaprobi? Nu mă mai recunoşti?... Am şi început a gândi altfel, altceva, de cum mă deprinsesem sub ochii tăi?... Ai poate dreptate!... Tu mă întorceai cu gândul la lumea celuilalt Zăbuc, la anii tinereţii, ai adolescenţii, la anii pierduţi, când n-am ştiut să ascult delicioasa ispită a popasurilor la umbră, să văd cu ochii vii o floare, un flutur, o gâză, fâlfâirea eşarfei colorate din mâna Adelei, cercând în van să mă oprească: Uite ce dimineaţă fermecătoare! uite ce dimineaţă care nu se va mai întoarce niciodată!... Nu m-am oprit... Dimineţile de-atunci nu s-au mai întors niciodată. Sunt pe vecie pierdute... Fâlfâirea eşarfei va fi oprit pe altul... Mai ştiu eu pe cine?... Fost-a ea fericită, Adela?... Cea din urmă oară când am văzut-o, în rochia ţesută cu perle a balului din orăşelul nostru de provincie, mărgelele mărunte mi-au lăsat în auz un murmur dulce ca sunetul scoicilor. Aşa cum sunau mai adineaori când ne-am întors, mărgelele negre de la pelerina unei doamne bătrâne cu aspect provincial, care s-a oprit la etajul IV... Un murmur moale ca sunetul scoicilor lin clătinate de clipotirea mării, de franjurile valurilor pe nisip... Mi-am amintit deodată de rochia Adelei de-atunci, din seara balului când am văzut-o pentru ultima oară şi când eu n-aveam timp să-i vorbesc, să-i spun nimic înainte de plecare, fiindcă mă captiva o discuţie savantă cu un profesor bătrân, o moşnegărie ca mine cel de-acum, în cea mai retrasă încăpere din saloanele Prefecturii... Cum de s-a păstrat până astăzi murmurul acela melancolic în auz?... A fost fericită oare Adela, cu altul, cu cel care s-a oprit la fâlfâirea eşarfei de curcubeu?... Dar ce mai întrebi?... Ce-ar însemna un răspuns?... Poate a murit de mult... Sau poate dacă trăieşte cumva, undeva, e acum o bătrână scofâlcită cu obrazul de pergament ca legătura scoarţelor de vechi infolii; ca venerabila bunică, străbunică, în demodata pelerină de mărgele negre care s-a oprit la etajul IV... Tot ce-a rămas din ea, din

efemera dar adevărata-i fiinţă, din rara minune care justifică trecerea unei femei prin această viaţă, mai păstrează doar un Tipa-Tipa, ca mine: în văz, imaginea fragilă şi luminoasă a unui pastel de ***La Tour;*** în auz, murmurul moale şi dulce al rochiei de perle, ca un argintiu sunet de scoici... Aceasta, chiar şi aceasta, va dura numai cât mai durez eu... Pe urmă nimic... Ca şi cum n-ar fi fost... Ce amintire lasă o efemeridă din trecerea ei prin viaţă?... O palpitare aeriană de aripi şi pe urmă nimic... Ce este, Zăbuc?... Nu-ţi găseşti astâmpăr şi loc?... Priveşti spre uşă?... Ai vrea să plecăm?... Mai rabdă-mă încă o jumătate de zi şi noapte, Zăbuc!... Stai aci, lângă mine, să-ţi ascult răsuflarea caldă şi vehementă, să mă încălzească încă puţinele ceasuri până mâine, prezenţa ta atât de caldă, Zăbuc, atât de caldă şi consolatoare! Lasă-mă să mă deprind cu gândul singurătăţii reci, pustii, de lugubru cavou, în care am să mă întorc definitiv mâine...”

VIII

APARTAMENTUL 41

– Mâine, cine merge cu mine la biserică? a întrebat Raluca Stahu.

Toţi s-au uitat unul la altul, cu o uluită şi imbecilă nedumerire, parcă mama-mare şi-ar fi exprimat dorinţa în limba sanscrită.

– Nu se sacrifică nimeni, cum văd?

– Merg eu, mamă-mare!... se jertfi Nina cu jumătate glas, aruncând o privire vindicativă fraţilor care au răsuflat uşuraţi.

Raluca Stahu a îndreptat scaunul de lângă calorifer. O răscocea dogoarea uscată.

A ridicat ochii de la migălita împletitură, căci începuse acum a croşeta altceva. De astă dată, pentru Top; o pereche de mănuşi călduroase, cum îi pregătea ea lui Ticuţă pe vremuri, aşteptându-l în vacanţa de Crăciun. Mănuşi pe care Top se şi hotărâse să le facă pierdute la prima ocazie, fiindcă râvnea la altă marfă, mai de soi, menită să facă senzaţie printre colegi; mănuşi de ren căptuşite cu blană, cum a ochit el o pereche în vitrina magazinului de unde şi-a cumpărat Ţaki fularul scoţian. Raluca Stahu n-o ştia. Nu şi-o închipuia.

Ea a cuprins cu privirea naiv mulţumită de sine şi înduioşată, familia pirotindu-şi digestia în eterna lor

sufragerie, care ţinea loc de hol, de salon, de cameră de consiliu.

Îi găsea cu figurile ceva mai omenoase, după împărţirea manei de-aseară. Se mârâiau mai puţin. Îşi împliniseră o parte din visurile cele mai urgente. Cu ce expeditive mijloace, Raluca Stahu n-o ştia nici aceasta; nu şi-o închipuia.

Darurile sortite în cugetul ei să-i păstreze amintirea pe când nu va mai fi, au luat altă cale.

– Ai strâns tu bine banul de aur, Nina?... se îngrijoră, fără a întrerupe harnicul zor al igliţelor din uscătivele-i mâini. Vezi, copilo, să nu-l pierzi cumva!...

– N-avea nici o teamă, mamă-mare!

– Şi tu, Taft?

– Eu să-l pierd, mamă-mare? Nu văzuşi că ştiu să fac doi din unul?... Nu-mi purta mie grija!... Tu i-ai strâns la loc sigur?... Cu servitoarele ăstea, de!...

– Sunt în cutia lor, în geamantan... Unde să stea mai bine?... Iar pe Catinca voastră o văd femeie cinstită... Nu te-nvăta să fii bănuitor cu lumea, copile!...

Ţaki a luat notă şi s-a adâncit în dezlegarea altor probleme distractive, din altă revistă: o problemă poliţistă, cu spărgători şi detectivi. Ceilalţi şi-au schimbat priviri, fără înverşunările hărţăgoase de ieri. Erau acum cu toţii complici.

Napoleonii şi lirele lor de aur nu se aflau la nici un adăpost sigur. Au mers direct la bursa neagră. Lanţurile şi cruciuliţele cu diamante, brăţările şi cerceii, au găsit cumpărători sau au fost puse amanet. Toate s-au prefăcut în bani şi banii în accesorii de echipament mai pe gustul zilei, de cât efectele grosolane, cazone, pe care le împleteşte mama-mare.

Întru asemenea febrilă operaţie, nu s-a mai iscat dezbin în familie. Părinţii şi copiii au căzut de acord. S-au consultat, au şoptit, s-au asistat reciproc. Constantin Stahu a convocat dis-de-dimineaţă samsarii suspectelor zărăfii şi afaceri. Indivizii s-au risipit în oraş cu monedele de aur şi cutioarele pluşate pe care

le păstra bătrâna de peste o jumătate de veac, nu pentru preţul lor, ci pentru amintirea închisă în fiecare sicriuaş de catifea; într-un ceas s-au întors cu teancurile de mii şi sutici. Pe urmă, a venit rândul lor să năpădească prăvăliile, pentru a scăpa mai repede de banii care le ardeau degetele. De şcoală, nici vorbă. Vacanţă din oficiu.

Trecuseră toti pe la bărbier să se ferchezuiască; sexul frumos, la coafor, să se onduleze.

Cornelia a sosit cu părul roşu-violet atât de magistral sculptat în complicate ornamente vermiforme, circulare, spiralice, atât de simetric aplicate pe frunte, pe tâmple, în creştet, pe ceafă, încât părea că meşterul acestei incomparabile arhitecturi capilare operase într-un material plastic, uniform, onctuos, cu o lamă de cuţit, nu cu pieptenele şi drotul. Tot aşa au arătat ornamentele cremei de castane de pe tort şi arabescul de maioneză de pe salata cu gâturi de raci, comandate în oraş de Constantin Stahu, pentru a da prânzului pe sponci drămăluit de toată ziua, o excepţională strălucire de banchet.

În schimb, Denisa se înfrăgezise într-altfel la chip, sub noua pieptănătură aerisită şi vaporoasă. Părul cânepiu de ieri, luase un reflex fin, luminos, de borangic. Obrazul era mai delicat oval, mai transparent. Ochii, mai clari. Părea dintr-o altă rasă.

– Vrei ceva, mamă-mare?... a întrebat, zâmbind, fiindcă tremura în ea o înviorată undire de fericire.

– Nu, Deniso... Nu vreau nimic... Mă uitam la tine... La voi...

Poate că aşa cum stătea Denisa cu ochii clari, în gol, zâmbindu-şi singură, poate că semăna cu îndepărtata oglindire peste timp a altei tinere logodnice, care îşi aşteptase tot astfel logodnicul, într-un salonaş bătrânesc de provincie cu jilţuri îmbrăcate în catifea vişinie şi cu pianul negru din colţ. Aceasta însă, Raluca Stahu n-o observa. Nu-şi amintea cum i-a fost chipul de altădată. N-ar fi ştiut să discearnă vaga asemuire de

trăsături, de oval, de privire, a tinerei logodnice care a fost şi ea cândva, cu trăsăturile, ovalul şi privirea unei fete a acestui veac, în costumul de azi şi cu părul tuns, răsfirat, al portului de azi. Acestea nu le vedea. Nu le ştia.

Ea se simţea numai blând împăcată cu sine fiindcă îi părea că de-aseară încoace a sădit un început de ogoire în casă. Adusese o destindere. Lipsea încruntarea înăcrită de totdeauna. Şi o mişca atenţia plină de recunoştinţă a nepoţilor care s-au socotit datori să rămână în juru-i, în eterna lor sufragerie; n-au mai purces îndată după dejun să hoinărească pe străzi, tocmai acum, când s-a risipit ceaţa şi când pe cerul înalt lucea un soare tomnatic, pal, de-o dulce langoare.

Nu-şi închipuia că atunci când apleacă iarăşi ochii la igliţele şi la ghemul de lână, nepoţii îşi dau coate şi îşi fac semne, îndemnându-se să ia unul cuvântul şi să-i dezlege din prea îndelungata caznă a recunoştinţei. Ajunge!... Le-a mai rămas un rest de bani. Mai au încă atâtea de cumpărat!... Fixaseră programul spectacolelor pe astă-seară şi pe mâine. Iar dânşii se morfolesc stupid aci, pe loc, făcând pe copiii de casă ai mamei-mari, ca s-o întrebe cu falsă solicitudine dacă nu mai pofteşte o cafea, dacă n-are nevoie de-o perniţă sub picioare, dacă nu vrea să asculte emisiunile posturilor străine de radio, unde Ţaki a descoperit dinadins pentru ea o audiţie de valsuri, polci, menuete şi mazurci, de pe vremea lui Grigore Alexandrescu, cel cu „de două ori noaptea cu umbrele sale, emisferul nostru îl învăluise”. Toţi aveau impresia că exagerează în sacrificiul lor. Ajunge!... Numai Denisa îşi aştepta fără nerăbdare logodnicul. Şi numai Ţaki clocea alte planuri. Acestea Raluca Stahu nu le bănuia. Nu le ştia.

A vrut ea să-i elibereze. A întors ochii spre soarele şi lumina de-afară, dar n-a avut când să-şi rostească dezlegarea.

Intrase Cristian, logodnicul Denisei, în uniforma cenuşiu-albastră de aviator.

– Aţi văzut ce timp admirabil! exclamă noul venit, după ce-a sărutat unele mâini şi a strâns viguros altele... Ce vă spuneam ieri?... Barometrul se fixează la timp frumos... Măcar două săptămâni am scăpat de ceaţă, ploaie, toaie mizeriile... Ce păcat că plec tocmai acum, Deniso!...

Se mişca în cameră, înalt şi voinic, fără nici o frumuseţe în figura negricioasă, neregulată, cu liniile prea pronunţate. Dar radia o ener- gie virilă, loială, care distona aci, unde pe toate chipurile, în afară de al bătrânei, se citea ceva nesincer, şiret, mărunt, nesatisfăcut şi avid. Denisa a simţit-o aceasta ca niciodată. Şi s-a simţit ruşinată de familia sa. Are să-i spună. E o mare înşelăciune, o eroare între dânşii. Ce poate să aştepte de la ea, când în vinele sale curge acelaşi sânge puţintel şi înăcrit, laş, viclenit?

– Şi dumneavoastră? întrebă Cristian, adresându-se băieţilor. Prin ce minune vă aflaţi la consemn?... Şi ce-i eleganţa aceasta pe tine, Ţaki? Şi pe tine, Radule? Ce cravată vertiginoasă! Ce cămaşă mirobolantă?...

Radu şi Ţaki au surâs stânjeniţi şi l-au privit fără simpatie. Nu erau mirări oportune în prezenţa bătrânei care n-a ridicat ochii din ghemul său de lână şi din agila încrucişare a igliţelor, însă care poate se va întreba şi ea – de unde? A răspuns Radu, la cealaltă întrebare, dintâi:

– Nici un consemn, Cristian!... Ţineam de urât mamei-mari.

– A! E altceva!... a crezut că înţelege cu simplitate, Cristian.

Şi s-a întors:

– Doamnă!... Nu pentru dânşii o spun, dar pentru dumneavoastră. E o crimă să vă sechestraţi aci, pe-o asemenea vreme!... Toată lumea e în stradă... Parcă e un început de primăvară...

Raluca Stahu a ridicat ochii şi s-a întrerupt o clipă din lucru.

– Străzile din Bucureşti nu sunt pentru mine, dragă domnule Cristian. Mă înspăimântă mulţimea, vuietul, graba oamenilor... Nădăjduiesc că va fi vreme frumoasă şi peste o săptămână, când am să mă întorc în târgul meu... Acolo, am să-mi scot din pagubă... Mă cunosc toţi... Îi cunosc pe toţi... Trece o birjă pe uliţă la un sfert de ceas... Un oraş ca pentru o bătrână ca mine...

Se opri, mirată la descoperirea că acestui străin pe care l-a văzut numai de câteva ori îşi destăinuie aleanurile cum n-a făcut-o faţă de nici unul din nepoţii săi. Se adresă, celorlalţi:

– Aceasta nu înseamnă că voi trebuie să-mi ţineţi tovărăşie... V-aţi sacrificat destul!... Lasă, că ştiu eu!... Trageţi acum o raită prin oraş, până ce nu apune soarele...

N-a fost nevoie să stăruie a doua oară. Dezlegaţi de corvata recunoştinţei, s-au pregătit toţi zgomotos şi precipitat de exod, chiar şi Nina, care mergea la o colegă de-aproape, dacă nu cumva o pornise la cinematograful de jos, să se delecteze la filmul: ***Luna de miere la Paris.*** Logodnicii au rămas ceva mai în urmă. Dar tot au plecat.

Astfel, în sufrageria golită, a rămas numai Raluca Stahu, singură, în scaunul de lângă geam. A privit o vreme în stradă, de la înălţimea care o ameţea, la furnicarea încă mai ameţitoare a mulţimii. I s-a părut că umblă cineva dincolo, în fundul culuarului, spre cămăruia sa de lângă closete. De ce s-a gândit la Ţaki?... Si de ce-a pipăit aşa de repede, instinctiv, gentuliţa unde e cheia de la geamantan?... Nu poate să fie decât Cornelia... Ori Ticuţă... De îndată după masă s-a retras în birou. Şi-au cerut iertare, declarând că au de pus la cale unele hotărâri importante, la care vor avea nevoie şi de cuvântul ei... De cuvântul ei?... Poate că-şi vor schimba ceva din viaţa fără căpătâi, care o îndurerează. Poate că le-au dat de gândit poveţele sale cuminţi, bătrâneşti. Poate că aceasta aveau să i-o

împărtăşească încă de când au chemat-o şi tot ocolesc să-şi descarce inima.

Raluca Stahu a întors ochii de la fereastră. I-a plecat la împletitura sa migăloasă. Ce-o mai fi şi nelinişstea aceasta?... Parcă se pregăteşte ceva şi nu-şi lămureşte ce... Numai tremurul acesta al zidurilor e de vină. Nu-i pentru dânsa viaţa în asemenea casă, în asemenea oraş... Nu s-ar deprinde pentru nimic în lume!... Încă o săptămână şi se întoarce în târgul său, cu casele bine înrădăcinate în pământ, cu uliţele tihnite unde arar trece o birjă, arar sună pas de om... De ce o săptămână?... Mai puţin chiar!... Are să-i spună lui Ticuţă, Corneliei, că sănătatea îi cere să se întoarcă mai grabnic de cum au socotit dânşii. Nu se poate să nu simtă cât o înăbuşă viaţa de-aci!... Au nevoie de-un sfat? Gata e! Poate chiar de vreo înlesnire? Gata şi asta... Păstrează o sută de mii la bancă... Bani dinadins neatinşi tot pentru o bucurie, cum le-a făcut împărţeala darurilor de-aseară. Bani pentru trusoul Denisei... Ce-or fi însemnând şi hotărârile lor, pe care le pun de atâta vreme la cale?... Bine că se înţeleg! Măcar la hotărârile mari, bine că se înţeleg...

.

În biroul tocmelilor cu samsari, într-adevăr Cornelia şi Constantin Stahu se înţelegeau de astă dată cum n-ar fi crezut-o nimeni.

Nu ridicau glasul. Cornelia nu ricana, dezvelindu-şi gingiile inflamate şi vinete, strângând din umerii slăbănogi şi dizgraţioşi.

Încăperea era după asemănarea lui Constantin Stahu şi a vieţii sale de douăzeci de ani. Purta pecetea unei pretimpurii şi iremediabile delăsări. Nu s-ar fi spus că e o cameră dintr-un bloc atât de nou, impozant şi modern. Constantin Stahu i-a insuflat o atmosferă suspectă. Contribuiau la aceasta şi mobilele cărate cu dânşii, dintr-o existen-ţă nesigură nomadă, la discreţia chibiţelelor mai mult sau mai puţin fructuoase de la club. Un covor foarte nou, dar de prost gust şi proastă

calitate; alături de altul vechi, autentic, dar jegos şi ros de tălpi. Scaune şi jilţuri desperecheate, şubrede, răzleţite de-a lungul pereţilor. Un dulap hâit, cu pretenţie de bibliotecă. Goală bibliotecă! După cele câteva coduri şi texte flenduroase de legi, în fundul rafturilor se zăreau scândurile afumate şi nevăpsite, cu aţe de păianjen în care au murit şi se conservă uscate muştele de astă-vară. Prin alte cărţi, puţine, câte-au mai fost, a dat zbranca Ţaki, din vreme, purtându-le trofeu la anticari. Măi zăceau aruncate reviste de drept şi buletine de jurisprudenţe, cu banderolele adresei nedesfăcute, fiindcă avocatul Constantin Stahu nu avea a le consulta. Luminile sale avocăţeşti, nu-l mânau prea ades la bară. Îi slujeau pentru afaceri de altă natură. Trata cu samsarii unele intervenţii, unele dibăcii strecurate într-un contract, împrumuturile minorilor care au semnat părinţii pe poliţe sau întortocheate chestii cu interzişi puşi sub epitropie. Din asemenea pricină, pe biroul cu muşamaua agăţată, lipită cu clei, în afară de telefon, se aflau doar câteva scoarţe decolorate de dosare care nu cuprindeau nimic înlăuntru. Nu biroul era centrul de gravitate al camerei. Ci masa rotundă, cu pete de ceşti şi pahare, cu cicatricile ţigărilor care s-au fumat singure după ce-au căzut de pe marginea scrumierei. Acolo tăinuia cu samsarii şi oamenii de ingenioase născociri, cele o sută de afaceri suspecte din care izbutea una la două luni. Una, şi aceea cu ameninţarea parchetului.

La această masă, îşi încheiau acum Cornelia şi Constantin Stahu importantele hotărâri pe care le-au pus la cale amândoi.

– Bate fierul, până e cald!... rosti Cornelia, lăsându-se pe spatele scaunului, dar îndreptându-se îndată fiindcă speteaza a pârâit. Ai văzut că e pornită pe filotimie!... Pe dat!... Dacă e vorba de dat, acum să dea, nu când va fi prea târziu...

– De acord, Cornelio, de acord!... Numai că n-o să fie prea uşor... Gândeşte că în casa aia au trăit părinţii

dânsei, s-a născut dânsa, a trăit peste trei sferturi de secol, acolo vrea să moară... Acolo m-am născut şi am crescut eu: aceasta contează pentru dânsa ca argument sentimental!... Aci, văzuşi că nu se împacă în ruptul capului cu viaţa dintr-un bloc...

– Are să se împace!... Îi cedăm camera Demsei, după ce se mărită. Ce mai vrea?

– Vrea pur şi simplu să moară în casa în care s-a născut...

– Fii rezonabil, Ticuţă!... Nu-ţi spun că-i cedăm camera Denisei, după ce-o lua-o Cristian? Cred că n-are să se lungească prea mult nici basmul ăsta cu cocoşul roşu!... Nu i-o fi plăcând acum nici camera Denisei?

Cornelia se prăvălă iarăşi pe spatele scaunului şi iar se îndreptă de şalele osoase. Faptul că cedau camera Denisei, îi părea o atât de extraordinară concesie bătrânei izgonită în cămăruia de lângă closete, încât ţinea mereu s-o repete:

– Camera Denisei cu fereastra la stradă, Ticuţă! Ce-o mai fi poftind?

– Nu suportă viaţa de bloc, nu-i vorba de camera Denisei. Are oroare de viaţa de bloc. Până la un punct explicabil, pentru o bătrână care a trăit numai în superstiţiile mucigăite de provincie... Grădină... Tihnă... Tabieturi... Găini... Cloşte... Aceasta e realitatea!... Cum s-o conving să-şi vândă casa bătrânească, tocmai ca să ne plătim noi un apartament într-un bloc?

– Cine te sileşte să-i spui aceasta? Trebuie să evităm! Nu e nevoie să ştie...

Constantin Stahu a mozolit în dinţi capătul ţigării, a aprins alta şi a rămas preocupat cu ochii în flacăra chibritului, până ce i-a ars degetele. Proiectul lor era vechi, de astă-vară. Pentru aceasta au chemat bătrâna aci. N-au avut apoi curajul să-i spună de ce-au adus-o. Au tot amânat... Mana darurilor de-aseară le-a aţâţat

pofta şi le-a îndârjit hotărârea, în loc să-i ruşineze. Mai greu era să pledeze cauza.

– Trebuie să evităm? De acord!... recunoscu Ticuţă. Dar ce inventăm? E nevoie de-un argument grav... La care să nu reziste.

– Să-ţi dau eu ideea. Nu sări însă de pe scaun?

– Nu săr...

– Că joci cărţi, ştie?

– Din nefericire, da!... A înţeles... Ai făcut tot ce era necesar ca să înţeleagă şi să ştie.

– Lasă reproşurile!... Şi nu spune: din nefericire, da! De data aceasta se schimbă chestia!... Poţi spune: din fericire, da!

Constantin Stahu nu şi-a putut reţine râsul învălurat din pântec, cu toată gravitatea discuţiei.

– Ştii că ai haz? La multe mă aşteptam în viaţă!... Dar să-mi declari tu că ***din fericire*** joc cărţi? Aceasta mă depăşeşte...

– Tot n-ai priceput?

– Mărturisesc că sunt mai departe ca oricând de a pricepe ceva...

Cornelia s-a ştăpânit să nu-şi scuture fruntea în indignată şi scârbită compătimire, numai fiindcă şi-a amintit că-şi primejduieşte aşa simetrica arhitectură a coafurii. Pe urmă, şi-a mai amintit că nici nu era momentul să dea glasului acreala dispreţuitoare care-i stătea pe buze. A enunţat deci, ca o simplă şi regretabilă constatare:

– Nu mă mir că n-ai făcut nici o ispravă cu avocatura ta, dragă Ticuţă! Eşti lipsit de inventivitate... Să te ajut eu ca să pricepi... De o parte, pentru dânsa, tu însemni toată viaţa ei... De alta, ştie că joci cărţi... Cărţile înseamnă risc... Uneori riscuri fatale... Acum ai început să pricepi?

– Încep, dar nu prea...

– Să mergem mai departe... Te-a văzut cum trăieşti!... Cum trăim... Surpriză nu mai poate avea...

Se poate aştepta la orice. Nu-ţi mai face iluzii, despre iluziile ei!...

– Nici nu-mi fac! oftă Constantin Stahu, în amintirea lui Ticuţă de odinioară.

– Lasă oftatul, nu e timp de oftat!... Ţi-am spus că se poate aştepta la orice... Serveşte-i ceva pe măsura ălora care le-aşteaptă de la tine!... O chemi frumos între patru ochi, îţi compui o figură disperată şi-i mărturiseşti că ai pierdut la cărţi o sumă latră rău... Un milion jumă-tate, două, cât face casa, pentru care ai a da socoteală cu toate consecinţele...

– Dar e imposibil, Cornelio! E monstruos! N-am făcut aceasta niciodată... N-am jucat decât banii mei... Câştigaţi, Domnul ştie cum, dar ai mei!...

– N-ai făcut-o ***încă!*** Dar s-ar fi putut întâmpla s-o faci...

– N-am ajuns chiar aşa, Cornelio!

– Cu atât mai bine!... Presupune însă că ai ajuns chiar aşa şi că ai făcut-o... În interesul cauzei, lasă să te creadă mai... În fine!... Chiar mai altfel decât eşti... Chestia are să meargă ca o scrisoare la cutie... Spui că ai căpătat păsuire de 3 – 4 săptămâni, ca să nu vândă forţat... Te duci tu acolo şi aranjezi cu cumpărătorii... Te întorci cu banii şi în loc să-i achiţi creditorului care nu există, achiţi apartamentul şi devenim din chiriaşi proprietari. Scăpăm măcar de-un condei... De condeiul cel mai greu... Semestrele chiriei.

Constantin Stahu a stat prostit cu ochii în scrumiera plină de mucuri răcite. L-a trecut un fior prin spate şi a mărturisit:

– Îmi ceri ceva imposibil, Cornelio!... Aceasta are s-o omoare...

– N-avea grijă, că e tare ca criţă! îl asigură Cornelia. Are să ţie camera Denisei până s-o mărita Nina! Aia ţi-o garantez... Gândeşte că altfel Stoenescu vinde apartamentul, e în tratative; noul proprietar ne evacuează şi o luăm iarăşi cu şatra, cu căţel şi purcel...

E singura ocazie când avem şansa să ne vedem la noi în casă.

– Dar e monstruos, Cornelia! Îţi repet... De-un cinism, cum numai o femeie poate inventa... Înţeleg... Ipotezele celelalte. Să discut. Să încerc pe altă cale, cu alte argumente... Se mărită Denisa. Zestre. Trusou... Măcar că nu vrea s-audă Cristian de zestre şi de trusou... Că dorim s-o avem pe ea lângă noi... Aceasta, da...

Cornelia l-a sfredelit cu ochii, dominându-se să nu izbucnească:

– Suntem de acord asupra principiului şi nu suntem de acord asupra mijloacelor!... Nu e idiot să ne scape o şansă unică?... Pentru ce?... Pentru argumente sentimentale... Eu rămân la soluţia mea... Dacă n-ai curajul, o fac eu în locul tău... Uite! Poftim!... Iau eu asupra mea scena spovedaniei... Vorbesc eu în numele tău... Tu ai o laşitate fizică, Ticuţă! Eu n-am!...

– Şi dacă se-ntâmplă...?

– Nu se-ntâmplă nimic! îl asigură iarăşi, Cornelia Stahu. Dacă!... Dacă!... Nu există dacă... Pentru simplificare, mâine de dimineaţă dispari de acasă... Expediez toţi copiii... Mă duc eu cu dânsa la biserică... O prepar cu aerul unei disperate care dă acatiste şi aşteaptă minuni de la Maica Domnului!... Pe urmă, acasă, îi spun tot, cum voi crede eu mai bine... Îţi repet!... Să batem fierul până e cald!... Mâine, operaţia e gata...

– Chiar mâine, Cornelio?

Răspunsul a fost scurt, ferm, ca să curme discuţia:

– Chiar mâine!

IX

APARTAMENTUL 13

– Mâine se anunţă o zi splendidă, Dadule!...

Fabiana privi pe fereastră la apusul violet, la sclipetul celei dintâi singuratice stele.

Dadu nici n-a întors ochii.

Cu bărbia sprijinită în pumn şi cu ziarul de seară desfăcut pe braţul fotoliului, citea sau părea numai că e concentrat în lectura telegramelor de la ultima oră. Fabiana s-a uitat la el. S-a uitat la Flor din celălalt fotoliu. A clătinat din cap ca la nazurile unor copii răsfăţaţi şi incapabili să se pătrundă de gravitatea unor anume ceasuri din viaţă. A luat pe urmă telefonul adus de Justina din birou şi pus în priză la îndemână, pentru atâtea interminabile convorbiri în care şi-a con-sumat ziua. Venise şi rândul celei mai bune prietene:

– Alo!... Da, Alina! S-a aranjat! Mâine! Chiar mâine!... De ce te surprinde?... Ştii că eu sunt promptă şi tenace în decizii. Am şi rezervat tichetele pentru rapidul de dimineaţă... Orice întârziere de-o zi, în asemenea cazuri e fatală... Bun! Bun! Îţi telegrafiez rezultatul, ca să fii liniştită... Alo? Nici o surmenare, nici o dramatizare, Alino dragă! Cunoşti calmul cu care la primesc toate... Ai dreptate!... Poate că e forţa mea:.. Sunt toţi aci, în jurul meu. Şi papa, şi Dadu, şi Flor... Le transmit tuturor... Bine, Alino! La revedere.

Închizând telefonul, Fabiana s-a achitat de comisionul prietenei:

– Alina Călimănescu vă transmite salutări tuturor. Salutări foarte afectate... E mai impresionată decât mine, de operaţia tantei Amelia... Ce temperament cu sensibilitate epidermică!...

Nimeni n-a dat semn că-i surprinde în vreun fel această sen-sibilitate epidermică a Alinei Călimănescu, prietena Fabianei, personificarea calmului şi perfectului echilibru.

Tăceau, retraşi fiecare în crustele lor.

Fabiana privi iarăşi pe fereastră la apusul violet, la licărul stelei singuratice.

Şi iarăşi exclamă, poate cu o inflexiune de regret în vocea-i plăcută, gravă, egală:

– Ce splendidă zi are să fie mâine, Dadule!...

Dadu a confirmat, dând din frunte cum fac caii la nămiază, pe şesuri... Dar glas tot n-a scos; ochii tot nu i-a întors spre geam...

Oricât se prenumăra şi el printre temperamentele cu sensibilitatea epidermică, n-avea acum antene pentru a percepe uşoara tristeţe, extenuare, reverie, din accentul Fabianei. Nu s-a gândit că pe-o asemenea splendidă zi cum se vestea cea de mâine, ea în loc să se bucure de dulcele soare tomnatic, va călători din zori în trenul cu fum de catran, surghiunindu-se să respire o săptămână aerul unei clinici cu miros de iodoform, de eter, de etuva sterilizărilor.

Pe sub foaia despăturită a ziarului, cuprindea în raza vizuală numai jumătate din trupul lui Flor. Pantofii minusculi, ciorapii mordoraţi întinşi pe gleznele subţiri şi pe pulpele curbe, pliurile rochiei.

Era o rochie cum n-a purtat, cum n-ar fi purtat Fabiana niciodată. De-un roşu închis, incarnat, senzual, cu lăuntrul pliurilor întunecate, aproape negre. Când pliurile se despicau la cea mai uşoară clătinare a genunchilor, desfoierea rochiei evoca interiorul catifelat şi umed, sumbru, al acelor trandafiri de specie

rară cu roşul corolei nocturn, pe care horticultorii au izbutit să-l obţină numai după savante încrucişări şi altoiuri. Hipnotizat, nu-şi putea desprinde ochii şi gândul de-acolo. O pierdea. O pierduse. De ieri, n-au schimbat decât cuvintele indiferente, banale, obligatorii. L-a evitat. Îl evită. N-a vrut să rămână o singură clipă numai cu el.

– Acum, ai să-mi faci o plăcere, Dadule?... vorbi Fabiana după îndelunga pauză, cât a privit afară cufundată în preocupările sale.

– Da, Fabiano... Aştept numai să văd dacă e din categoria dorinţelor realizabile.

Fabiana a surâs melancolic.

– Ştii bine că dorinţele mele sunt întotdeauna de domeniul celor mai uşor de realizat, Dadule... Dorinţi şi plăceri mediocre. Ac- cesibile... De exemplu!... Fiindcă mâine se anunţă o zi splendidă şi fiindcă rămâneţi singuri, am să te rog să fii atât de gentil şi să mi-o plimbi pe Flor prin oraş. Nu-mi este permis să mă bucur eu. Nu m-aş simţi bine să ştiu că vă privaţi voi!... Încetaţi odată cu acesta ***budare!...*** Nu vă prinde deloc. Acum, când cunoşti care-mi este dorinţa, poţi să-mi răspunzi fără rezerve: Da, Fabiano?...

– Da, Fabiano... a repetat el.

Fără rezerve, dar fără să ridice ochii la Flor.

– Şi tu, Flor? a întrebat, Fabiana. Te invit şi pe tine să-mi răspunzi la fel.

Flor s-a arătat mai puţin docilă:

– Nu ţin deloc să mă plimb, Fabiano!

– Din spirit de contradicţie?

– Din nici un spirit, Fabiano! Mâine mă închid în cameră şi-mi pun la curent corespondenţa. De când am sosit aci, n-am scris un rând prietenelor. Şi am vreo zece, nu numai una, ca tine!... Zece şi toate cu temperament de-o sensibilitate epidermică, gen Alina Călimănescu. Încât am ce le scrie... Răvaşe lungi, à la Madame de Sevigné!... De altfel, aş vrea să mă întorc la Iaşi. A rămas casa singură. În lipsa lui papa, am să

procedez la o scuturătură de toamnă ***à fond.*** Tot pretinde papa că sunt un element de dezordine unde ajung!... Vreau să-i dovedesc că n-a fost niciodată un bun psiholog, nici un lucid observator pentru contemporanii săi. Cunoaşte psihologia grecilor de pe vremea lui Pericles, mai sigur decât a noastră. Ştie mai amănunţit cum trăiau cctăţenii din Pompei şi Herculanum, decât cum trăim noi, contemporanii lui Hitler, Stalin, Churchill, Mussolini. Am să-i dovedesc că nu-şi cunoaşte nici fata!

Fabiana o asculta continuând să surâdă. O amuzau ca o evadare din preocupările sale cenuşii, ideile şi volubilitatea surorii mai mici... Cât de copilă era încă!

– Prea bine, Flor!... a propus. Pentru repetiţia acestei demons- traţiuni care să revizuiască toate eronatele opinii ale lui papa despre tine, procedează aci la o scuturătură ***à fond.*** Justina e la dispoziţie. Las ordine în consecinţă...

– Aci?... Aci, ce mai există de făcut în urma ta?... Toate sunt pentru eternitate fixate la locul lor, scuturate, periate, lustruite; le lipseşte numai numărul de ordine şi eticheta, pentru a figura într-un muzeu care ar fi să conserve veacurilor viitoare, modelul unui apartament ideal şi ideal întreţinut al burgheziei româneşti din anul 1940... Ceva în maniera reconstituirilor din cartea pe care o citeşte papa cu atâta aprofundare, încât ne ignoră existenta de-un ceas!...

Era al doilea apel, indirect şi discret, la intervenţia profesorului Alexandru Mandrea, pentru a schimba subiectul prea acut şi pericu- los al discuţiei, strămutându-l pe tărâmul altor mai adormite lumi. De-un ceas, papa îi uitase într-adevăr. Dar îl uitaseră şi dânşii.

În berjera din ungherul de lângă pian, sub lampa cu picior înalt şi cu abajurul conic de mătase care-i concentra pâlnia luminii numai asupra paginilor, îl lăsaseră adâncit în lectura volumului ***La vie quoti-***

dienne à Rome, recentul studiu al lui Jérôme Carcopino. Ca întotdeauna, l-au socotit transportat de îndată din mijlocul lor într-o lume care îi era mai apropiată şi îl interesa mai mult. Absorbit de înfăţişarea caselor şi a străzilor din veacul lui Hadrian; urmărind contemporanii lui Pliniu cel Tânăr şi ai lui Petronius, la terme, în for, la hipodromuri, în amfiteatre, la banchetul lui Trimalchion. Nu rostise tot timpul o vorbă, o întrebare, o aprobare, care să dovedească oricât de vag că participa la conversaţia lor atât de puţin naturală, întrerupta de pauze stânjenite, minată de-un virus morbid ce ruinase tripla lor armonie, de zece ani inalterabilă. Prezenta i-o semnala numai fumul din crate-rul havanei. Totuşi, pe deasupra paginilor, privirea îi cercetase mai ades şi mai pătrunzător decât şi-o imagina Flor. Îndeosebi pe ea şi pe Dadu.

A închis cartea, părăsindu-şi berjera şi târând dâra norului de fum după dânsul.

– Ce spuneai tu, Flor?

– În afară de o mică serie de impertinenţe pe socoteala ta, papa, spuneam că aş vrea să mă întorc acasă.

– Nu mă opun, Flor. Poate e o idee bună.

Toţi s-au uitat cu uimire la omul cărţilor, în straiele lui negre, cu gulerul scorţos, cu fruntea nobil proeminentă şi cu părul alb, ca vata. Până şi Flor a mai arcuit arcul sprincenelor. Nu se aştepta la o atât de uşoară victorie.

Fabiana protestă, adâncindu-se în fotoliul unde a plâns Flor şi lăsând la o parte caietul unde înscria pe capitole şi subdiviziuni, lista măruntelor delegaţii de ordin casnic, pe care urma să le execute Justina şi bucătăreasa, în lipsa sa:

– Papa! Ce mai însemnează şi aceasta? Cum nu te opui?... Cum poţi spune că poate e o idee bună? Să se întoarcă acasă!... Cu ce rimează? E aci... Rămâne aci!... Are s-o ducă Dadu la spectacole, la concerte... Când ne

vom întoarce, am s-o însoţesc eu! Ştiu ce preţuiesc toate acestea pentru o fată la vârsta lui Flor. Am trecut şi eu pe acolo... Numai că pe mine n-avea cine să mă acompanieze... Poate de aceea mi se pare uneori că a lipsit ceva vârstei mele de atunci... Şi poate de aceea mă surprind acum, pledând pentru dânsa, cu fervoarea ei, împotriva capriciului care a apucat-o din senin...

– Dar dacă nu e un simplu capriciu din senin, Fabiano? rosti Alexandru Mandrea, în aparenţă atent numai la scrumul fragil al ţigării.

– Papa! Te-am rugat să rămâi la rolul tău... Te-ai achitat admirabil... Mâine pornim la drum cu cel mai nimerit chirurg pe care-l puteam spera pentru tante Amelie... Rezervă-ţi acum autoritatea şi capacitatea de persuasiune, ca s-o convingi să accepte operaţia. Aci însă, permite-mi să am eu cuvânt! Să decid eu!... Nu mă las atât de uşor impresionată de capriciile lui Flor, pe care mâine sunt sigură că are să le regrete. Căci capricii le numesc şi capricii sunt!... Ce motiv serios are, să-şi schimbe planurile de pe o zi pe alta?

– Poate că are, Fabiano...

Alexandru Mandrea se sprijinise cu un genunchi pe braţul fotoliului unde se afla Flor şi i-a pus mâna pe umăr:

– Nu, Flor? Vei fi având şi tu motivele tale!...

Flor îşi pierduse impetuoasa volubilitate. Acum dorea mai puţin să se întoarcă acasă. Ce-a vrut să spună papa, cu întrebările sale? Înţelesese ceva?... Se cunoaşte? Se simte?... Se cunoaşte şi se simte atât de evident, ca să observe până şi un om aşa distrat, legendar de distrat, ca papa?... A stărui în ideea întoarcerii la Iaşi, ar însemna să-i confirme bănuiala. Fuge de ceva!... Are pentru ce fugi!... Iar Dadu, care nu intervine cu un singur cuvânt! Îl pasionează ultima oră a telegramelor. Poate că ar fi într-adevăr bucuros s-o vadă plecată. S-a jucat cu ea. Cu inima ei. Nu bănuieşte ce-au fost pentru dânsa aceste două nopţi din urmă. Laş, se refugiază la adăpostul oazei

răcoroase, repauzante. El, cu deşerturile lui calcinate!... Acestea erau...

– Nu, Flor?... repetă domol întrebarea, Alexandru Mandrea. Vei fi având şi tu, motivele tale?...

Ea a răspuns fără convingere:

– Motivele, le-am spus destul de clar, Fabianei, papa! Vreau să profit de lipsa ta şi să fac ordine acasă...

– Numai atât era, Flor?

– Altceva, ce?... Încerc o experienţă, papa! O experienţă care să-mi servească pentru vremea, sper nu prea îndepărtată, când voi avea şi eu casa mea, gospodăria mea... Ca să fiu şi eu pentru viitorul soţ, o oază răcoroasă, repauzantă, calmă, după exemplul Fabianei, nu pretext de turmentate agitări... Mi-a dat de meditat exemplul Fabianei... Nu te încântă, papa?

Fabiana a strâns din umeri, impermeabilă la intenţiile maliţios agresive ale surorii mai mici:

– O auzi? O auziţi? Face experienţe... Eşti comică, dragă Flor! Te rog să nu-mi mai adaogi alte contrarietăţi, la preocupările mele. Am destule. Şi am nevoie de mintea limpede, pentru cele ce mă aşteaptă la Craiova... Revin la invitaţia de adineaori. Vă poftesc să faceţi pace şi mâine să-mi ieşi la plimbare cu Dadu! Asculţi, Dadule?...

– Da, Fabiano...

Tot nu clintise ochii din ziarul pe sub care zărea numai pantofii minusculi, gleznele şi pulpele mulate în ciorapi, pliurile rochiei ca interiorul umed şi catifelat, sumbru, nocturn, al corolelor de trandafiri cu roşul aproape negru. De ieri-dimineaţă nu se priviseră o singură dată în ochi.

Profesorul Alexandru Mandrea s-a desprins de pe braţul fotoliului cu ţigara de foi în colţul gurii şi cu o mână la spate. Pe chipul fin sculptat, osos, cu fruntea de luciul fildeşului sub părul alb ca vata, a trecut o mâhnită fluturare de zâmbet.

Călcând câţiva paşi din obiceiul de dascăl care-şi rostea prelegerile mişcându-se pe estradă, a scos ţigara de foi dintre buze şi vorbi cu ironică resemnare:

– Constat că autoritatea de ***pater familias*** am pierdut-o, ca în simptomul tuturor epocilor de decadenţă... Faci cum vrei tu, Flor! Cum vrei tu, Fabiano!... Nu vă pot constrânge să gândiţi puţin şi ca mine... Să vedeţi puţin şi ca mine... ***Patria potestas in pietate debet, non atrocitate sonsistere***... Noi mergem, Fabiano, la datoria noastră... Flor va renunţa la experienţele ei de ordin menajer, pentru altele, după chiar sugestia ta... După dorinţa ta expresă... Se va distra bine... Plimbare, concerte, spectacole... ***Circenses...*** Am păţit şi eu ca Diogene... Când întindea mâna statuilor... De ce întinzi mâna statuilor, Diogene? – l-au întrebat unii şi alţii. Ce poţi aştepta de la ele?... Nu aştepta nimic, Diogene. Voia numai să înveţe de la ele, că şi oamenilor e de prisos să le întinzi mâna, fie când vrei să le ceri ajutor, fie când vrei să le oferi ajutor... Ţi-o refuză...

– Mai pe înţelesul nostru, papa, ce vrei să ne spui cu aceasta? se miră inocent Fabiana.

– Mai pe înţelesul vostru, nimic... Îndeosebi pe al tău... Eşti fericită, Fabiano!... Din cea mai fericită plămadă umană... Ca să nu vă turbur conversaţia voastră atât de animată, îngăduiţi-mi până la ora cinei, să sfârşesc capitolul cinelor romane din epoca lui Vitellius!...

Luându-şi cartea de pe aripa pianului, nu s-a mai instalat în berjeră, sub lampa cu piciorul înalt şi abajurul de mătase. S-a dus în camera sa.

– Ce-a vrut să spună cu aceasta?... tot nu se dumiri Fabiana, adrcsându-se pe rând, lui Dadu şi Flor. Papa începe să devină din ce în ce mai obscur...

Amândoi însă ştiau ce-a vrut să spună Alexandru Mandrea. Pentru dânşii o spusese. Dar în loc să-i îndepărteze diagnosticul atât de surprinzător precis al răului care-i mistuia, care le uscase buzele de arşiţă

prin somn, care-i tortura de trei zile; bănuiala i-a apropiat ca pe doi făptaşi ameninţaţi la aceeaşi ardere pe rug. S-au privit pentru prima oară de ieri-dimineaţă în ochi. Iar privirea le-a fost tot aşa de arzătoare şi culpabilă ca un sărut. Din nou aerul a crepitat între dânşii electrizat. În apartamentul de alături, după atâtea discuri care nici nu le-au pătruns în auz, acum din nou cineva pusese placa ***Congo lulluby,*** cu vocea de bas a lui Robeson, şi corul de negri, nostalgic, profund, veninos.

Fabiana s-a ridicat şi s-a îndreptat senină spre fereastră, ca să dea drumul volburilor, vorbind cu spatele întors la dânşii:

– Dadule dragă, am spus să-mi pregătească baia... Mâine plec prea de dimineaţă pentru a...

S-a întrerupt câteva clipe, fiindcă huruitul lamelor de lemn îi acoperea glasul, acoperind şi corul de negri, nostalgic, veninos. Dadu şi Flor, într-acelaşi gest se înălţaseră în picioare, gata amândoi s-o ajute. Şi astfel din nou s-au pomenit faţă în fată, cu respiraţiile din nou apropiate. Nu s-au mai mişcat locului, fascinaţi, căutându-şi înfiorat de adânc în ochi, uitând pentru ce şi-au părăsit scaunele.

Fabiana a continuat, înainte de a da drumul din rulou la cordonul voleului de la cealaltă fereastră:

– Încât am să te rog, Dadule, să mergi cu mine în camera de baie!... Cât stau în apă – sfertul meu de oră – te pun în curent cu unele chestiuni care rămân în seama ta... Nu te speria!... Nu sunt decât bagatele.

Pleoapele lui Flor au bătut repede pe lumina ochilor migdalati, negri, cu luciri de velur în pupile. Degetele s-au crispat pe braţul bărbatului într-un spasm: Nu! Nu vreau să fii acolo, cu ea!...

În gându-i acum era „ea”, o femeie, o altă femeie, rivala; nu Fabiana de totdeauna. Nu! Nu vreau să fii acolo, cu ea goală, în baie...

– Nu!... s-a supus, Dadu. Nu pot, dragă Fabiano!... O jumătate de oră sunt obligat să lipsesc neapărat în oraş. Chiar am întârziat...

Fabiana a acceptat calm, întorcându-se de la fereastră şi privindu-i cu impresia satisfăcută că ia sfârşit copilăroasa lor ceartă:

– Fie, dacă eşti obligat, Dadule... Numai, te rog, nu uita ora mesei. Eu mă duc, în acest caz, să-mi pregătesc valizele... Iar ţie, Flor, sper că ţi-au trecut capriciile şi nevricalele? Fii fată cuminte şi nu mă necăji!... Am destule... Şi mă aşteaptă altele, mâine.

În fotoliul său, din nou al său, Flor şi-a astupat văpaia obrajilor în palme. Ce face ea?... Ce necunoscut demon a pus stăpânire pe ea?... Mâine!... Mâine, când rămân singuri... Ce va însemna de-acum pentru ea, pentru Dadu şi ea, inevitabilul mâine?

X

APARTAMENTUL 39

– Mâine!... Neapărat mâine, tată!... Ca să nu fie altfel prea târziu...

– Când a fost vreodată prea târziu pentru un act de laşitate, Andrei?

– Prudenţă, nu laşitate!

– Prudenţă, dacă vrei tu s-o numeşti astfel... Fiecare zi care trece, e o zi câştigată pentru stima ta de tine, cât n-ai cedat încă prudenţei de asemenea soi. Te mai simţi încă om. Cum ai fost. Cum ai crezut că eşti... Nu un animal fugărit, urmărit de propria ta umbră.

– Literatură!... Eu mi-am făcut datoria să te previn a doua oară.

– Frumoasă datorie, Andrei!

– Penibilă datorie, tată!

– Recunoşti?

– Nu am ce recunoaşte! Penibilă, nu din vina mea.

Dominic Sabaru a înclinat fruntea sub privirea grea a feciorului său. Andrei a strâns din umerii spătoşi. S-a uitat pe fereastră la stelele de-afară, la cerul de-un albastru lacustru, la luminile clădirilor din faţă.

A spus:

– Ar fi prudent să cobori şi obloanele, întotdeauna după ce se face seară. Nu este nevoie să se ştie de la un punct de observaţie, cine intră şi cine iese de aci.

– La ce faci aluzie?

– N-am diplomaţia aluziilor. O simplă părere.

– Tu cunoşti prea bine că nu intră şi nu iese nimeni de-aci, în afară de voi. De medicul lui Stani. De câteva prietene ale lui Puck, copile de vârsta şcolii. Cunoşti că m-am înstrăinat şi de prietenii mei de altădată... De şapte ani trăiesc numai printre voi, pentru voi...

Andrei a păşit la rafturile bibliotecii, cercetând înscripţiile de pe cotorul legăturilor de piele, deşi nu-l interesau cărţile lui Dominic Sabaru, cum nu-l interesase cerul albastru al nopţii şi stelele înalte. Voia numai să-şi ascundă stinghereala celor ce mai avea încă de spus. Şi-a luat curajul, muşcându-şi buzele subţiri ca buzele Terezei şi răsucindu-se brusc cu faţa la omul care desena maşinal cu creionul un G pe mapa de sugativă a mesei de lucru, adăogând umbre, dublând iniţiala, încadrând-o într-un cerc.

– Totuşi mai intră şi alte persoane, tată! Tocmai persoane care n-ar trebui să mai apară în viaţa ta. Cum s-a întâmplat ieri...

– A! Aceasta era?

– Aceasta.

Dominic Sabaru observă un fenomen străin de sine curios şi reprobabil, cum i-au tremurat degetele pe creion. A şters iniţiala cu linii apăsate. Şi-a băgat mâinile în buzunări. S-a ridicat de la masa de lucru, rostind:

– Mă aşteptam la mai multă delicateţe de la un copil al meu, crescut în atmosfera casei mele, Andrei!

– Nu e vremea delicateţelor. Timpurile sunt brutale. Mai ales când e vorba de realităţi atât de brutale!... Atmosfera casei tale!... S-o scoatem din discuţie, tată!... Nu în această atmosferă m-am format.

– Se cunoaşte... Din nefericire, se cunoaşte. Ai fi ştiut să respecţi cu delicateţe unele...

– Renunţă la literatură, tată! a întrerupt Andrei, cu o brazdă şănţuită între sprincene ca în fotografia Terezei din camera sa. Renunţă la literatură şi la delicateţe!... Să nu pomenesc despre mama lui Puck şi a lui Stani?... Fiindcă aşa cere delicateţea?... Dar mama lui Puck şi a lui Stani, mai poartă încă numele tău! Şi al meu! Al tuturor de aci... N-ai vrut să intentezi divorţ din delicateţe... Iarăşi literatură! Poartă numele tău şi e concubina...

– Andrei, nu permit!...

– Îmi iau singur permisia... Poartă numele tău, al meu, şi e concubina, sau a fost cel puţin până mai deunăzi, concubina celui mai neînduplecat adversar al nostru. Aceasta e atmosfera în care am crescut, cu delicateţele acestei case.

– Andrei! gemu Dominic Sabaru, palid şi ridicând pumnii strânşi, gata să-l lovească peste obraz.

Andrei i-a înfruntat privirea. Nu s-a ferit. Nu s-a clintit din loc. Aştepta. Pumnii lui Dominic Sabaru au căzut neputincioşi, de cârpă, de-a lungul trupului.

– Andrei!... gemu a doua oară, cu glasul înecat.

– Da, tată! Ce este?...

Buzele feciorului erau acum tot aşa de palide ca ale părintelui.

– Cum îndrăzneşti să te exprimi atât de josnic, despre femeia care mai poartă încă numele meu? Care ţi-a fost atâţia ani ca o adevărată mamă?

– Mă exprim în termenii uzuali. De proces-verbal. Lasă literatura, tată!... Ştiu!... Ai fi vrut, mai vrei încă, să deschizi uşa şi să mă dai afară pentru totdeauna din casă. Am să plec singur.

– Aştept, chiar. Te rog, chiar!

– Totuşi mai rămân, tată. Dacă mai rămân, e tocmai fiindcă mă ţine aci un sentiment filial. Te iubesc în felul meu. Şi vreau să te apăr... De ieri, situaţia ta e mai agravată. A intrat aci exact persoana care n-ar fi trebuit sub nici un cuvânt să-ţi calce pragul. Vreau să te apăr pe tine; indirect pe Puck şi pe Stani... Ca să nu

rămână fără tine. Adică fără nimeni... Acum mă înţelegi, de unde vine acestă brutalitate a mea?... E un fel de a-mi manifesta iubirea, aspru şi fără dulcegării. Dar activ, tată!... Aparenţele sunt împotriva ta. Numai aparenţele, ştiu!... Cine poate lupta însă cu ele?... Se poate admite, că prin intermediul persoanei care ţi-a călcat ieri pragul şi a fost supravegheată; s-a admis de către unii, după acestă aparenţă, că păstrezi legături cu oamenii care au mâinile pline de sânge. Sângele cere sânge. Iată de ce realitate brutală, vreau să te apăr, fără delicateţe, cu toate că grija mea pentru soarta ta, indirect a lui Stani şi Puck, e dictată de un sentiment delicat, tată!...

– Ajunge!... Îl rugă Dominic Sabaru, ferindu-se el ca de ameninţarea unor lovituri de pumni în faţă. Ajunge!...

– Ştiu acum că ajunge, tată! Te rog să mă ierţi!... Era necesar, de vreme ce alte mijloace nu izbuteau să-ţi deschidă ochii...

Îi tremura glasul şi lui Andrei, rezemat cu spatele de uşa bibliotecii, cu braţele încrucişate pe piept. Dominic Sabaru a înălţat ochii dureros surprinşi. Cum semăna la buze cu Tereza şi cu buzele lui Dante din gravura celebră! Subţiri şi palide, dezumanizate, fanatice.

Şi totuşi îi tremurase glasul!

Printr-o absurdă lunecare a amintirii, întru totul străină de ceasul pe care-l trăiau, l-a văzut copil, cu pantalonii scurţi de catifea şi gulerul de dantelă, jucându-se jos, pe covor, tot între aceste rafturi de bibliotecă, busturi şi estampe, dar în alt apartament, din casa lor veche. Joaca lui era serioasă, atentă, concentrată, ca îndeplinirea unei stricte datorii. Pe atunci iubea cărţile cu gravuri. Cu o asemenea carte pe genunchi l-a văzut; iar alături de dânsul, tot jos pe covor, a văzut-o pe Gabriela, pe Gaby. Nu se născuse Puck, nu se născuse Stani... Ea încerca să-l aducă la jocuri mai copilăroase şi de-o zburdalnică fantezie. El

se încăpăţâna în silabisirea explicaţiilor de sub gravuri, cu o sârguinţă mocnită, severă, ostilă. Cărţi care au fost ale Terezei, rămase din copilăriă Terezei. Cu gravuri de pe vremea inchiziţiei, episoade de martiraj şi torturi. Cărţi despre viaţa Jeannei D'Arc, despre revoluţii, lupte pe baricade, ghilotinări. De pe atunci, copilul îşi pregătea călirea tânărului de-acum.

A suspinat cu ochii la covorul unde a stat celălalt Andrei, copilul de atunci:

– Ce scenă oribilă între un părinte şi un copil, Andrei!

– Oribilă dar necesară, tată, repet!... Te rog să mi-o ierţi... Am grăbit-o, ca să te grăbesc şi pe tine în luarea unei hotărâri... E chestie de zile... Eu am să lipsesc: plec joi într-o misiune. Tu adă aci o infirmieră pentru Stani. Caută să lipseşti o lună, până ce se vor clarifica multe.

– Şi tot nu vrei să numeşti aceasta laşitate, Andrei?

– Prudenţă, tată!... Puck şi Stani mai au nevoie de tine... Nu-mi dai mâna?

Mâna lui Dominic Sabaru a fost neînsufleţită şi cu articulaţii moi, în încleştarea puternică şi decisă a palmei care i-a scuturat-o din umeri. Apoi uşa s-a închis după Andrei.

Nu-şi terminase misiunea. Mai avea încă altele de îndeplinit.

Cercând să-şi descrunte privirea şi fruntea, Andrei a intrat în camera lui Stani. La neaşteptata-i apariţie, s-au încruntat însă frunţile şi s-au răcit privirile celor doi dinlăuntru.

Puck ţinea în braţe un iepure de Angora, alb, cu ochii de culoarea roz electric. Cel mai nou exemplar care le completa menajeria. Cadoul de la prietenele invitate ieri, ca să-şi afle viitorul citit în zodii.

Ridicându-se în picioare, Puck i-a dat drumul jos. Iepurele a fugit cu salturi sperioase, nesigure, în zigzag, căutând un cotlon mai ascuns în încăperea încă prea puţin cunoscută. Din urmă, i-au dat asalt Moko,

Ric şi Azyadé. Purtau şi ei intrusului aceleaşi sentimente cu care Puck şi Stani şi-au întâmpinat fratele mai mare şi străin de dânşii, turburătorul feeriilor, Bazdrahot.

– Cum te simţi, Stani?... Întrebă Andrei, aşezându-se pe marginea patului.

Stani se uita în tavan. A ferit mâna pe care voia s-o prindă Andrei, într-o pornire de compasiune pentru copilul imobilizat în sicriu-i de ipsos. Întru mai multă siguranţă, a încrucişat-o cu mâna cealaltă sub cap şi a răspuns fără să-şi strămute privirea din gol:

– Bine. Mă simt foarte bine.

– Nu-i adevărat, Andrei!... interveni Puck. E foarte obosit. Trebuie să doarmă. Tocmai îmi luam bună seara de la el.

Aşa, nădăjduia să scurteze vizita care le-a întrerupt tainica lor urzeală de planuri pentru ziua de mâine.

Andrei a spus cu zâmbetul rece ce-i mai subţia încă buzele:

– Am înţeles, Puck. Ştiu că nu vă fac plăcere. N-am să stau mult.

Nici unul n-a protestat. El a aspirat cu un tremur din nări parfumul foarte vag, dar cunoscut. Parfumul fugarei, al pribegei, al pachetelor pe care le primeau în fiecare an copiii Gabrielei Sabaru. Îl aspirase şi Dominic Sabaru aseară şi astăzi-dimineaţă. Altfel. Cu o strângere de inimă şi cu o paloare de moarte în obraz.

– Cum s-a sfârşit sărbătoarea patronului tău de ieri, Puck? voi să afle Andrei.

– Cu prietenele mele... Cu papa... Cu Stani... O zi ca oricare alta...

– O zi ca oricare alta? Fără nici un eveniment deosebit?...

– Fără nici un eveniment deosebit, Andrei... răspunse Puck, cu aerul foarte absent, preocupată mai mult de soarta iepurelui alb, cu ochii roz electric, găbuit într-un colţ de cei trei inamici.

– Şi parfumul acesta? stărui Andrei. De la prietenele tale de ieri?...

Puck nu ştia şi nu voia să mintă.

I-a luat Stani înainte:

– Andrei, ce vrei de la noi?... Te rog, spune!... Fiindcă vrei ceva...

– Vreau, într-adevăr. Vreau să comunicaţi persoanei care a fost ieri aci, dacă mai vine cumva, să renunţe la aceste vizite... Pentru binele tatei. Şi pentru binele vostru... Persoana de ieri nu are ce căuta aci!...

Obrazul lui Puck se învineţise. Obrazul lui Stani era de ceară.

Amândoi şi-au îngemănat glasurile. Puck bătând din picior, Stani împingându-l cu mâinile departe de el:

– E mama noastră, Andrei! Nu e o persoană!...

– Cu ce drept vorbeşti tu aşa despre mama noastră?

– Şi cu ce drept o opreşti tu să mai vină aci?

Andrei i-a aşteptat să termine, examinându-şi cu nepăsare catarama centurii. Mărturisi, cu zâmbetul rece pe buzele subţiri, ca buzele portretului din camera sa:

– Nici nu mă aşteptam la altceva de la voi... De la voi care trăiţi într-o lume care nu e lume... Nu e vorba de drept şi de nedrept, Puck, Stani!... Vă rog să faceţi ce vă spun eu... S-o rugaţi, uite o rog şi eu, s-o rugaţi să nu mai vină pe aci. Pentru binele tatei... Dacă mai are un sentiment pentru el şi pentru voi...

– Se cunoaşte că nu ai mamă, ca să poţi vorbi aşa! rosti Puck cu aprindere şi privindu-l cu ură.

– E mai bine să nu am mamă, decât o mamă ca a voastră!...

Cu o violenţă şi o agilitate de pisică, Puck a făcut ceea ce nu cutezase Dominic Sabaru. S-a zgrepţănat pe dânsul, încercând să-l zgârie, lovindu-l cu pumnii mici în obraz, gâfâind, lăcrămând, strigându-i:

– Despre mama noastră, spui tu aşa?... Cine eşti tu?... Ce cauţi aci la noi? la noi?... Du-te, Bazdrahot! Pleacă, Bazdrahot!...

Stani se zvârcolea în sicriul de calcar, zvârlind asupra lui cărţile pe care le avea la îndemână, cu cuţitul de tăiat foile, cu atlasurile şi albumele de timbre. Sărise şi Ric, lătrând şi zburlindu-se. Striga şi Moko, din adâncul cavernos al pliscului:

– Du-te, Bazdrahot! Piei, Bazdrahot!...

Andrei a desfăcut mâinile şi unghiile lui Puck, fără nici o tresărire de mânie ori de indignare. A ridicat-o şi a aşezat-o încet pe marginea patului unde se frământa Stani. Pe urmă, ştergându-şi de pe obraz cu batista şuviţele de sânge ale zgârieturilor, a rostit cu stăpânirea de sine a unui martir din gravurile copilăriei sale:

– Un singur lucru vă mai rog încă!... Să nu ştie tata despre aceasta... Nu plânge, Puck!... Eu am să uit... Mâine, mai târziu, aveţi să înţelegeţi că pentru binele vostru am vrut-o!... Viaţa e altfel, nu cum o trăiţi voi, aci!... Bună seara, Puck! Bună seara, Stani!...

Puck şi Stani au rămas iarăşi strânşi unul în altul, ca ieri după- amiază, când aşteptau cu teamă să apară pribeaga cu zăbranic negru. Toată bucuria lor care-i exaltase de ieri încoace era stinsă. Nu-şi împărtăşeau gândurile, căci şi le cunoşteau fără să le spună.

Iepurele alb, cu ochii roz electric, a sărit în zvâcneli dezordonate să-şi găsească adăpost la picioarele ei, disperat de prigoana celor trei călăi care-l ciocăneau în cap, îl tăvăleau de-a rostogolul, îi zdreleau botul despicat. Puck l-a ridicat în poale şi netezindu-i urechile catifelate a descoperit cu surâsul de totdeauna ce-i aducea iarăşi îndărăt în lumea lor:

– Dar ştii că seamănă cu Nick de la lift?... Priveşte şi tu, Stani! Spune că nu?... Îl botezăm Niculăiţă...

– Alalori! Niculăiţă!... repetă Moko, ratificând decizia lui Puck.

– Acum stai cuminte, Niculăiţă! Stai şi dormi aci la căldură. Liniştiţi-vă şi voi la picioarele noastre!...

S-a urcat şi s-a încolăcit Azyadé. S-a urcat Ric. Numai Moko s-a agăţat pe galeria draperiei de la

fereastră, torturându-se din bunul său plac cu capul răsucit pe sub picior şi memorizându-şi cu glas gutural, numele noului tovarăş care le completa menajeria:

– Niculăiţă! alalori, Niculăiţă!...

Puck a cuprins cu degetele subţiri mâna străvezie a lui Stani şi au continuat tăinuirile întrerupte la intrarea lui Andrei:

– Să-l lăsăm pe Bazdrahot în lumea lui Bazdrahot, că şi-a luat pedeapsa, Stani!... Ai văzut cu ce zgârieturi l-am aranjat?... Mâine nici nu mai iese din casă. Să stea acolo în camera lui, faţă în faţă cu fotografia mamei pe care a meritat-o... Cu buzele ei tăiate cu aţa...

– Nu vorbi aşa, Puck!... o dojeni Stani.

– Nu mai vorbesc. Dar nu uit... Ne-a stricat inima. Eram aşa de fericiţi înainte de a veni el!...

– Întoarce-te la planul nostru.

– Mă întorc... Îl rugăm pe papa să se împace cu maman... Nu se poate să nu ne-asculte... Îl rog în genunchi... Mă pun în genunchi şi pentru tine, Stani!... Îi cad în genunchi şi-l rog, cum va păşi în camera asta, mâine dimineaţă!...

ULTIMA NOAPTE

Domnul cel tânăr de la ultimul etaj, care pleacă seara şi se întoarce în zori, a despăturit batista, a fluturat-o să-i şifoneze cutele cu o mai distinsă neglijenţă şi i-a potrivit colţul cu dichis în buzunarul de la piept.

– Dă-i drumul, Nick Carter!... a spus, încheindu-şi nasturii par- desiului şi scuturând cu degetul înmănuşat o scamă de pe mânecă. Dă-i drumul, în mare viteză!

Nick a apăsat butonul liftului.

Îl minuna ce mândru mai miroase şi ce proaspăt mai arată la chip, chiriaşul acesta ca nealţii. Mai abitir decât domnul Ralfu!... Îmbăiat, bărbierit, pieptănat, adiind a apă de colonie şi a talc, părea voios foarte. Mâine dimineaţă se întoarce tot atât de voios. Chiar mai voios încă.

Numai ceva mai boţit. Cu barba ghimpoasă şi cravata de-a hăisa, cu gura coclită şi scrumul ţigărilor de-o noapte pe haine.

Acum e scos din cutie, în pardesiul cafeniu şi nou, fiindcă pe cel de ploaie l-a lepădat. Nu-şi mai are rostul. E un cer senin şi o stelărie afară, de parcă n-a plouat şi ceaţă n-a fost de când lumea!

– Ce moţăi şi căşti la portretul meu, mă Nick Carter detectivule?... Vrei să-mi identifici fişa?... Nu te duci la culcare?

– Mă duc... Cu drumul ăsta isprăvii! Trece schimbul de noapte la rând...

– Ai om în loc, Nick Carter? Ce-ţi pasă... Numai eu trebuie să mă prezint personal la serviciul de noapte. Grea e viaţa, Nick Carter!...

– Grea, domnule! încuviinţă Niculăiţă din rărunchii amarelor sale experienţe, purtând mâna la vânătaia de sub ochi.

– Nu te plânge!... Când te-i însura, o să fie şi mai grea... Ai să oftezi pentru doi!... Ce păţişi la ochi?

– O întâmplare...

– Ţine polidorul de tinichea! Mâine dimineaţă să te găsesc la datorie... Şi dac-oi vedea două cărări înainte, să fii altruist şi să mi-o arăţi p-aia bună!... Ca să nu dau şi eu peste-o întâmplare...

– Să trăiţi!

– Trăiesc eu, n-avea grijă! Trăiesc până ce ţi s-o acri de mine, coborându-mă seara şi urcându-mă dimineaţa cu scripetul tău...

– Vesel sunteţi dumneavoastră!

– Vesel, Nick Carter!... De ce să fiu trist?... M-a lăsat iubita?... N-am! Îmi plâng copiii de foame?... N-am!... Mi-am pierdut iluziile?... N-am!... N-am avut. De unde nu-i, n-ai ce pierde... Asta e tot secretul! Te comporţi cu tot şi toate, nemuritor şi rece, Nick!...

Domnul care se scoală când alţii se culcă, somnambulul blocului, s-a oprit o clipă pe scări să contemple nemuritor şi rece, noaptea.

A fluierat admirativ cu ochii la puzderia stelelor. A aspirat adânc văzduhul zvântat, şampanizat, frapat; a aprins apoi o ţigară şi a pornit în mare grabă să se înfunde într-o sală cu aerul înveninat de fumul şi răsuflările altora.

Clădirea albă, verticală, gigantă, a rămas în urmă-i.

Clară acum, precisă, geometrică, din nou trufaşă, cu zidurile clătite de şuvoiul limpede al vântului, după ce atâtea nopţi a fost scufundată în ceaţă, în ploaie, în bezne.

Faţada nu mai e crispată de nenumăratele-i negre orbite. La cele mai multe ferestre, obloanele nu-s încă trase. Se înşiră vaste ecrane luminoase, pe care apar şi dispar, trecând, întorcându-se, fragile siluete umane. Cei dinlăuntru nu s-au îndurat să astupe cerul şi noaptea înstelată. Unii se apropie să privească afară cu neîncredere. Numai de-ar fi şi mâine tot atât de frumos, de senin, de divin!... Toţi s-au dezmorţit din torpoarea nopţilor de ieri...

Zbârnâie telefoanele fixând întâlniri, dejunuri, plimbări, reţinând mese la restaurante şi bilete pentru spectacole. Aparatele de radio se asmuţă cacofonic de la un apartament la altul, din etaj în etaj, în uriaşul stup cu fagurii şi alveolele de beton, unde se înteţeşte un zumzet febril de proiecte pe încă o zi, o săptămână, o lună, un an, o viaţă.

Sângele biciuit în artere de aerul acidulat si spumos, se răzbună pe lânceda sleială din negura lacustră a erelor primordiale de-aseară, când toţi au pirotit în neantul existenţelor vagi de moluşte, de in- fuzorii, de amebă.

Când pentru toţi viaţa istovită şi nămolită în renunţări de sine, în abdicări de la sine, cobora ca pe tot atâtea trepte într-un foarte nebulos, problematic, îndepărtat şi pasiv...

...mâine...

...mâine...

...mâine...

...mâine...

...mâine

...

De două zile şi două nopţi, de trei, de-o săptămână, copleşiţi de marasmul toamnei ceţoase şi ploioase de-afară, toţi se lăsau mânaţi de fantomele reflexe, de larvare nehotărâri; oameni de ceaţă, navi-gând fără stea polară în ceaţă.

Acum au înviat. Ştiu ce au de făcut. Descoperă izvoare primenite de energie şi curaj pentru a scoate la capăt cu un deznodământ imediat, dramele lor care li s-au părut fără ieşire.

Se regăsesc.

Poate curajul e tocmai laşitatea cea de toată ziua, o trădare, o cruzime, o abandonare a aproapelui, o capitulare mai mult, o călcare mai mult a unor vechi crezuri şi jurăminte, speranţe, eroice hotărâri. Ce importă? Viaţa se reface din aceste cioburi şi drojdii.

Toţi se pregătesc a merge înainte.

Au de câştigat o zi. Poate de salvat o viaţă. Că va fi de târâşuri urâte pe unde-au crezut că vor plana cu aripile neatinse de tină, ce însemnătate mai are? Şi fluturii se întorc în omizile respingătoare care au fost. Îşi mai aminteşte oare omida că e născută dintr-un fluture cu aripi de azur ce-au palpitat în azur? Îşi mai aminteşte oare fluturele că a fost cocon slut şi vierme

păros, înainte de a zbura din floare în floare încărcat de polen şi ameţit de licoarea parfumată a corolelor? Viaţa continuă din asemenea uitări. E cu putinţă poate numai cu preţul unor asemenea uitări.

Ca să salveze un ipotetic viitor, câţi oare nu se leapădă de un brav şi scump, dar încheiat trecut?

Trecutul e în cimitire.

Iar cimitirele nu sunt numai acele cu movili de ţărână şi putrede cruci cu şterse inscripţii.

Un cimitir poartă fiecare cu el. În el.

Mâine...

...Mâine...

...Mâine...

...Mâine...

...Mâine

...

va afla fieştece o dezlegare să-i dea amăgirea că şi-a câştigat dreptul trăirii pe încă o lună, un an, o viaţă. Indiferent de preţul căror trădări, lepădări, cruzimi, remuşcări.

Viaţa e un astfel de dezolant cimitir, cu ţărâna îngrăşată de cadavrul nenumăratelor trădări, lepădări, cruzimi, remuşcări, în strâmtoarea unui neînduplecat mâine care n-aşteaptă, nu iartă.

În fiştece alveolă umană, din zidirea albă, verticală, gigantă, cu faţada spălată de râul limpede şi rece al nopţii, acum fiecare îşi pregăteşte într-altfel ziua sa de mâine.

Niculăiţă Leonte din Argeş, plasa Olt de Sus, după ce-a rămas un timp pe gânduri la masa de scândură din hruba subsolului, a potrivii hârtia liniată înainte şi a muiat peniţa în sticla de cerneală. A pus frumos data şi locul, în susul răvaşului, după învăţătură, şi a urmat cu litere tremurate şi strâmbe:

Sâmbăta 9 noiembrie 1040

Blocul Carlâton

Strada Aristidu Briandu, 20

Scumpă Mamă,

Află că eu sunt bine sănătos şi că o duc bine cu serviciu. Acilea nu mă bate nimeni. Află că pe mine mă cheamă acum Nic. Nu unu Nic Carteru cum îmi zice mie un domn care se scoală seara şi se culcă dimineaţa, că e somnamburu Blocului.

Astea-s numai dă glumă, fiindcă e un domn vesel. Mă cheamă Nic, da tot Leonte, cum îmi zise din ziua întâi domnu Ralfu. Încolo nu mă bate nimeni şi nu se poartă nimeni rău. Este numai un portar dă zi mustăcios şi cu nas borcănat. Tălică n-avea nici o grijă din partea mea că o duc bine cu serviciu. Mâine dupe masă am liber de la servici, pentru care o să mă duc la domni-

şoara Puca d-acilea dîn Bloc, care are o pasăre verde cu moţ roşu dă-i zice papagal şi vorbeşte ca omul pe care-l cheamă Moco, dar acum e întâia oară care aud pasăre vorbind omeneş- te care la noi nu se găseşte. Îmi pare rău cu regret de Mihăiţă că nu poate pentru ca să-l audă şi să-l vadă, care păsări nu se aud şi nu se văz pă la noi, de-i zice Papagal moco. Aia pentru ieri, că fuse ziua lui, Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril ar fi fost mare bucurie pentru care regret că nu-l auzi şi văzu cum o să-l văz eu mâine. Noi aşa spunem p-acilea regret. Pă acilea nu mă bate nimeni. Mă cheamă şi doamna Amanda dîn Bloc pentru ca să-mi dea cofeturi dăla patronul bărbatului dânsei pă care l-a chemat Mihail pe nume. Pentru care am să mă duc mâine şi o să-i mulţumesc frumos cum mă învăţaşi tălică. Este şi altă doamnă de la 13 foarte miloasă la inimă care spuse că o să-mi fie mamă dar eu nu primii fiindcă numai tălică eşti mama mea cea dă sânge pentru care mi-e dor şi nu pot spune acilea la nimeni că Todi care face serviri cu mine acilea râde şi îmi ceru să-i împrumut toţi banii de-i câştigai doua sute dc lei pe care i-am dat ca să-şi facă suma pentru pantofi care sunt foarte frumoşi şi tari, piele galbena cu flori şi găurele în vârf, care o să cumpăr şi eu, da la cinematograf nu mă duc c-o să strâng mai întâi bani pentru pantofi jumătăţi, piele galbenă cu flori şi găurele în vârf, să am şi eu ca Todi. Are şi toc de gumă. Încolo nu mă bate nimeni şi îl sărut pă Mihuţă şi pe surori toate care ţie îţi sărut mâna al tău fiu supus şi plecat în lume care o să mă întorc de Paşti în permis de la servici al tău fiu sărut mâna cu dor...

Niculae V. Leonte.

Niculăiţă a scris adresa, a lipit plicul şi pe urmă i-a părut rău cu regret, fiindcă nu pomenise el de-a fira-n păr cum stă toată povestea cu domnul Ralfu, ocrotitorul său cel dintâi care se duce în fietece dimineaţă cu un mănunchi de garoafe la doamna Dada Zamfirescu, femeie singură, fără bărbat.

Doamna Dada Zamfirescu s-a uitat la ceas. Zece... Iar de la Ralph nici un semn, nici unul!

Ochii s-au întors la vasul zvelt de cristal, unde astăzi au rămas tot garoafele de ieri. Sunt tot aşa de proaspete. Mai trăiesc încă două săptămâni. Dar îi par ofilite şi cenuşii, văzute ca printr-un geam afumat, atât de deprinsă a fost ea în aproape trei luni să le ştie schimbate numai de mâna lui Ralph; iar cele de ieri, întotdeauna strămutate în vasele mari din hol şi sufragerie, unde-şi sfârşesc viaţa mereu înlocuite cu altele pe măsură ce mor. Astăzi lanţul s-a întrerupt, Întâia verigă care lipseşte. Ce străin s-a uitat la ea! Şi ce străin i-a vorbit!... „Am şi eu de tratat afacerile mele discrete, secrete!... La revedere Nunu!” Cum de nu înţelege? De nu se întreabă măcar?...

Ca un episod dintr-o viaţă anterioară, căci nu-şi aminteşte să fi fost vis. Nunu întrezăreşte o scenă care s-a desfăşurat întru totul altfel, blând şi mântuitor pentru amândoi.

– Atunci de ce nu mă aperi de viaţă, Ralph?

– Adică de cinocefali lubrici?

– Şi de aceştia...

Cum a culcat-o atunci, în cealaltă viaţă, pe genunchii lui, cu faţa în sus, legănând-o şi căutându-i în ochi!

– Încă nu, Ralph... Dar poate să fie mâine... Nu te-ai întrebat niciodată?...

– M-am întrebat şi te-am întrebat, Nunu... Mi-ai hotărât însă...

– Ţi-am hotărât! Ţi-am hotărât!... Fiindcă întrebarea avea un singur răspuns, pe care îl aşteptam tot de la tine... Unul singur...

– Aceasta era şi n-o spuneai, doamnă Dada Silişteanu?...

În cealaltă viaţă anterioară – ori poate în vis – ce simplu au fost toate!... Şi marea! Şi pescarul turc care-i recunoaşte!... Şi sclipirea soarelui în pulberea irizată de scoici!... Şi barca cu pânzele albe asemeni aripilor de pescăruşi, de departe, din larg, spre care au pornit înotând alături, cu aceleaşi mişcări ritmice şi gemene, ca în dimineaţa dintâi, când s-au cunoscut!... Acestea erau acolo, în cealaltă viaţă anterioară sau poate în vis. În viaţa de-acum: „Am şi eu afacerile mele discrete, secrete!... La revedere, Nunu!...” Iar de astăzi-dimineaţă nici un semn. Florile care-i par de cenuşă. Pentru ea au murit în câteva ceasuri...

Doamna Dada Zamfirescu a trecut în cealaltă cameră. A deschis micul birou de lămâi cu încrustaţii de măslin şi a scos scrisoarea din plicul decolorat. Scrisoarea adresată lui Beno, din dimineaţa zilei când s-a prăbuşit cu avionul şi în care îi dădea întâlnirea cea de abjectă înşelăciune, prietena ei cea mai bună, Margot. A recitit-o cu o amară nevoie să-şi înăsprească, să-şi treacă inima printr-o sălbatică văpaie a călirilor. Cel de-atunci: „Întâlnirea la cinci, la noi... Camera noastră... Patul nostru...” Cel de-acum: „Am şi eu afacerile mele discrete, secrete... La revedere, Nunu!...” Aceştia erau. Aceştia au fost.

Lăsând scrisoarea să cadă, a aşteptat tonul telefonului şi a format numărul:

– Alo!... Tu eşti, Lizon?... Da! Singură, singură... M-am gândit la neconsolarea lui Tonton... Îi ofer ocazia să se revanşeze... Mâine, chiar mâine!... Evident! Şi domnul Lubri... Vardan Mihorian!... Evident!... Nu s-a întâmplat nimic... ***La nuit porte conseil...*** Atâta tot... Cum? Tu pari scandalizată acum?... Te-am rugat să-mi faci acest serviciu... Fără comentarii... Da! Serviciu... Nu mă întreba mai mult. Noapte bună!...

Pe urmă a format şi numărul doamnei Albertina Zamfirescu. Pentru ca toate s-o împresoare încă mai strâns, s-o ferece, s-o apere de ea însăşi.

Ca s-o apere de ea însăşi pe Violetta, nu-i rămănea decât o singură cale. Să-i mărturisească adevărul cel plin de umilinţă şi de oroare, de spaimă. Adevărul că Ploşniţa din reportajul fantezist al ziarului, e dânsa, Magdalena Ipcar.

Mâine. Aceasta va face-o mâme. Înainte de a porni la drumurile de pe acum înscrise în citaţiile şi convocările din cărţulia vânătă a infamei sale profesii.

Mergi în pace, femeie!...

Poate că era nevoie şi de această ultimă ispaşă, pentru izbăvirea femeii păcătoase.

Magdalena Ipcar şi-a astupat ochii de pe acum. Dar în urechi îi pătrundea victorios melodia fredonată de Violetta în cealaltă cameră, pe care şi-a orânduit-o, şi-a împodobit-o, a transformat-o după gustul său, cu fotografia Marlenei Dietrich din ***Îngerul albastru,*** în locul îngerului păzitor cu aripi de frişcă:

Ich bin von Kopf bis Fuss
Auf Liebe angestellt...

Toate drumurile de mâine – Mergi în pace, femeie! – îi vor fi cu acest refren în auz.

– În auz, îmi sună si acum râsul ei!... Nu poţi şti ce însemnează râsul unei femei, când te-ai aşteptat după atâţia ani să-i descoperi măcar o umbră fugitivă de regret, de melancolie, în ochi... Nimic! Un hohot uşurel şi cochet de râs... Şi din aceşti ochi invitaţia la o întâlnire pe care să i-o propui tu... Înţelegi, Robert?

Prietenul vânătorului de fiare exotice s-a mişcat pe divan, cu un picior sub el, învârtind cu linguriţa lungă cafeaua care fierbea învăluită în flacără albastră pe măsuţa neagră, scundă, octogonală. A scos un fel de mârâit abia distinct:

– Înţeleg... Înţeleg prea bine...

Ioachim, vânătorul de fiare exotice, a pâcâit din pipa pe care o cheamă Sultana, privind afară, pe geam, bolta înstelată.

Nu aprinseseră lumina, de când s-a lăsat noaptea. Încăperea cu lăzile din care atârnau blănile de tigru, de urs alb, de leopard, de antilopă, avea o părelnică înfăţişare de bivuac, cu umbrele armelor stranii, arcuri, lănci şi săgeţi, jucând fantastic pe zid după cum sălta flacăra albastră a spirtului.

– Înţelegi prea bine?... a vorbit singur, vânătorul de fiare, fără să se întoarcă de la fereastră. Nimeni nu poate înţelege!... Când am plecat, am lăsat-o o copilă încă... Nu-i trebuiam, deşi simţea ceva pentru mine. Avea nevoie de altfel de soţ... Iar cutreierând continentele, în pădurile Birmaniei şi ale Africei, în junglă, în pustiile gheţoase de la cercul polar, mă îndârjea gândul că atunci când am să mă întorc, cineva, altceva decât soţii de rând, are să mă regrete... Aceasta mi-a dat fioroasa tărie să rezist acolo unde alţii cădeau, când alţii cădeau... Câte nopţi, cu alte constelaţii, n-am vegheat în asemenea bivuacuri cu gândul la ea?... Lilia... Lilia... Şi m-am întors acum trei ani. Ne-am întâlnit... În loc de umbra fugitivă de regret, de melancolie, râsul acela uşurel, aşteptând, invitându-mă să-i propun o altfel de întâlnire, mai intimă. Se rupea ca o strună prea dureros încordată în mine; dar întâlnirea aceia tot i-am propus-o... Înţelegi, Robert?...

– Înţeleg... Prea bine înţeleg!... .

– Ne-am întâlnit... Încă e frumoasă... Nu ***încă!***... E mai frumoasă decât copila pe care o lăsasem!... Lilia cea de acum... Lilia din care a murit ceva, cum am descifrat când ochii ne-au fost aproape, aproape de tot; când am ţinut în braţe numai un trup... Totuşi ne-am mai căutat. Mereu. Mereu... Cu o silă de mine şi de ea... M-am întâlnit să strâng

în braţe, neînsufleţitul trup al aceleia care a fost... care am crezut că era... pe care am iubit-o... Ce n-am încercat atunci?... Să mă agăţ de amăgirea altor femei! S-o alung din mine! S-o scot din mine!... Până ce a doua oară am fugit... De astă dată nădăjduiam, definitiv... Ca să mă aducă acum îndărăt războiul, vânătoarea aceasta de oameni care cuprinde încetul cu încetul planeta... Îmi spuneam că nu voi mai deschide uşa niciodată. ***Jamais plus... Never more. Never, never more...*** Acum ştiu că de-abia aştept s-o văd, că voi căuta-o dacă nu va veni ea, că mă voi mulţumi să strâng în braţe un trup neînsufleţit, care a fost totuşi unica mea pasiune... Unica. Acea care decide un destin de om... Înţelegi aceasta, Robert?...

– Se răceşte cafeaua, Ioachim.

– Mă gândeam atunci. Acum trei ani... Ce-ar fi să răsucesc în ea un cuţit din acestea de vânătoare, s-o ucid pe ea, care-a ucis-o pe cealaltă?... Dar, nu!... Îmi ajungea sărutul ei inert... Îmi va ajunge şi mâine sărutul inert al Liliei de-acum...

– Se răceşte cafeaua, Ioachim...

– E de întrebat oare ce pervers capriciu al hazardului a voit să nimeresc tocmai aci?... Să mă nimerească aseară aci, tocmai copila ei? Copila Lilici cu celălalt?... Când mi-ai aflat tu, Robert, apartamentul acesta după telegrama mea că sosesc, m-am bucurat... Un bloc! Exact ce-mi trebuia!... Mă regăseam ca pe unul din pacheboturile cu care am străbătut mările şi oceanele... Aceiaşi glotire de pasager din cele mai diverse lumi. Acelaşi amestec de eşantioane ale umanităţii: oameni de afaceri, oameni de carte, pensionari, familii împovărate de copii, juni căsătoriţi, femei în declinul vieţii, fete care pornesc acum să înfrunte viaţa... Îmi spuneam că mă voi închide aci ca în cabinele de transatlantic, refugiat în anonimat, până ce un ordin dc mobilizare mă va chema la cealaltă vânătoare, de oameni, pe fronturi... Acum ştiu!... Pentru ea m-a adus capriciul hazardului aci... Pentru

Lilia... Să-i fiu aproape. Să sări la uşă când îi voi auzi paşii cum lămuream în junglă paşii panterelor de la distanţă. Să-i deschid... Să caut lacom pe buzele inerte ale celei de acum, sărutul celei care a fost...

– Se răceşte cafeaua, Ioachim...

Vânătorul de fiare exotice a rămas cu ochii la cerul cu bătrânele constelaţii ale acestei emisfere, pe care le uitase. Cât de laş este un om! – rosti singur, pentru el, pentru nimeni.

„Cât de laş este un om, Zăbuc!... Mâine, când n-ai să fii aci, am să mă întorc iarăşi cu mâinile uscate, ca să dezmierd aceste obiecte neînsufleţite ale altor veacuri şi lumi... Am să descopăr, cu sofismele care dormitează în noi, că poate Zenobia, despota noastră, avea dreptate. Că poate ai fost aci un mesager al anarhiei care-a descumpănit viaţa indivizilor şi noroadelor... Ai spart în ţăndări două boluri chinezeşti din cea mai glorioasă epocă. De-un albastru ca ochii Adelei... Am să le lipesc cu degetele mele slăbănoage şi reumatice, să-şi reia locul în vitrină. Ai strivit şi ai sfâşiat cu ghiarele infolii de preţ. Am să le netezesc şi am să le pun la loc în scoarţele lor scorojite de pergament... Şi pe încetul, cu laşitatea sofismelor în care ne aflăm consolare, am să găsesc că erai în definitiv prea incomod oaspe pentru o casă de om singuratic cu atâtea lucruri de preţ, Zăbuc!... Nu mai dai din coadă? Nici nu mai priveşti la mine, cu ochii tăi umezi şi umani?... Te uiţi la uşă?... Numai la uşă?... Îţi tremură carnea pe tine şi te uiţi la uşă... Eşti plecat de pe acum... Eşti acolo, în mijlocul lor, de pe acum... Ai să-ţi aminteşti tu acolo, Zăbuc, de această ultimă noapte a noastră?... Îl iei cu tine şi pe celălalt Zăbuc, cel adevărat. O iei şi pe Adela. Mă laşi încă mai singur... Iar cu laşitatea care e însăşi pârghia fiinţei omeneşti, cu laşitatea instinctului de conservare, am să descopăr că e mai bine aşa, Zăbuc!... Ce căutau aceste fantome turburătoare, aduse de tine aci, unde n-au mai intrat nici fantomele fantomelor?... Aceasta am să mă întreb. Şi aceasta am

să-mi răspund. Căci vai! cunosc mecanismul instinctului de conservare, aşa cum l-a fixat magistrul meu Spinoza în Etica sa, teorema a VI-a din cartea III-a: ***Unaqueque res, quantum in se est, in suo esse perseverare conatur***... Ne îndârjim a dura aşa cum suntem. Aşa cum ne-am făcut... Nici o laşitate, nici un sofism, nici o cruzime nu ni se par prea feroce, când e vorba să ne salvăm mizerabila noastră fiinţă... Nu mai întorci ochii la mine, Zăbuc?... Eşti plecat? Câteva ceasuri încă, Zăbuc. Numai câteva ceasuri..."

– Mai ai numai câteva ceasuri până la plecare, Fabiano. Dormi!... Noapte bună!...

Dadu s-a prefăcut că e ostenit el, închizând ochii şi sucindu-şi capul pe pernă. Numai câteva ceasuri până mâine! Cum le număra! Cum le-ar fi dorit sorbite de timp, dintr-o singură învârtitură a minutarelor pe cadranul ornicului. S-a prefăcut a dormi. Şi îl ardea perna, îl ardea aşternutul proaspăt de olandă! Şi îi ardeau ochii în care se desfoiau şi se strângeau pliurile rochiei, ca interiorul trandafirilor catifelaţi, cu roşul sumbru, profund, aproape negru, nocturn. Dincolo, în celălalt apartament, aceeaşi şi aceeaşi placă de patefon... ***Congo luluby*** şi corul de negri, veninos. Oare care e procentul deraierilor de tren în România?... „În veci neconsolatul soţ..."

Fabiana a întrebat uşor:

– Dormi, Dadule?...

El n-a răspuns, cercând a da respiraţiei ritmul regulat al somnului.

Ea a deschis ziarul ca să-şi alunge preocupările prea tiranice ale zilei de mâine înainte de a adormi. Şi-a petrecut ochii peste crima senzaţională din strada Semicercului. Eleonora Tănăsescu, zisă Nonora, zisă Didina, zisă Dodo, ucisă cu lovituri de cuţit de Costică Varduca, zis Tică, zis Creţul, zis Mantea... Crimă pasională, lămureşte subtitlul... Crimă pasională?... În ce lume se petrec asemenea dezlănţuiri de pasiuni?

Ce oameni, din ce umanitate gregară, sunt capabili să ucidă din iubire? din gelozie? din ură?

A împins ziarul pe faţa de mătase a plapomei cu o contracţie de repulsie. Pe urmă, i s-a părut că hâdele imagini ale victimei, ale asasinului, îi pângăresc patul cast. A scuturat foaia jos ca un monstruos paing şi a stins lumina.

Încet, pentru ea, nu pentru cel care dormea, nu pentru cel care se prefăcea că doarme, numai din datina căsniciei lor de zece ani, a şoptit:

– Noapte bună, Dadule... Somn uşor...

– Somn uşor, Clary! Somn uşor, Bubi! le-a urat Izu Melzer copiilor, în pragul dintre cele două camere, gata să se retragă.

Aştepta un cuvânt înduioşat, fiindcă acum ştiau.

– Noapte bună, papa! a răspuns Clara, fără să ridice ochii din carte.

– Noapte bună, papa!... a repetat ca un ecou, Bubi, cu ochii în gazeta de sport.

Nimic deosebit. Noaptea bună de totdeauna, într-o casă unde Izi e bun numai s-aducă parale.

Izu Melzer a lipit cele două uşi, una după alta. S-a dus în birou să cerceteze din nou harta curselor de vapoare, cu drumul punctat mărunt pe albastrul mărilor: Constanţa – Istambul – Pireu – Smirna... Tot mai chibzuit să ascundă în cutia secretă din perete, o rezervă de napoleoni şi de lire pentru ziua întoarcerii, fără s-o mai ştie nici Berta, nici copiii! Tot mai prudent că a încredinţat bătrânilor altă cutie, iarăşi fără ştirea lor, cu altă rezervă de napoleoni şi de lire, chiar Sarei şi lui Froim Melzer spunându-le că sunt obiccte de valoare primite gaj!... De la aşa nişte copii şi de la aşa o soţie, ce se poate aştepta să mai găsească la întoarcere?... Au să-i sară înainte întrebându-l cu ce s-a întors? cât a adus?... Dacă n-o rămâne pe undeva, dincolo de Istambul – Pireu – Smirna, în Africa de Sud, în America, în cele trei Americi unde se mai pot câştiga

buni bani, în valută forte, când nomadul se întâmplă a avea cap de negustor vrednic ca Izu Melzer. Oamenii se pierd, chiar dacă sunt predaţi grop de valoare, de-un aşa iscusit antreprenor de expatrieri ca domnu Ionescu!

Izu Melzer s-a uitat cu jale la mobilierul biroului de export-import, pe care şi-a pus ochii domnul Ionescu. Berta e în stare să-l cedeze înainte de a ajunge ei la Pireu, Smirna, Alexandria, numai ca să aibă o strajă cu trecere lângă ea. Mai ales dacă domnul Ionescu va mai fi fiind şi un partener de bridge mai cu haz decât Dorina Popper şi Ţicu Wexler, măcar ca Marcel Kahn! Marcel!... Iată cine are să-i fie consilierul Bertei!... Marcel Kahn!... Nu! Nu-şi ascunde în cutia secretă din zid napoleonii şi lirele de aur. Mâine are să găsească alt loc.

...Mâine am să caut alt loc pentru napoleonii şi lirele de aur! – gândi Raluca Stahu, în patul din cămăruia sa de lângă closete. Nu-mi plac ochii lui Ţaki... E urât pentru o bunică să cugete la asemenea măsuri de pază şi să-şi bănuiască nepotul de asemenea faptă. Dar mai înţelept e să-l ferească de ispită!... Iar la plecare va să-i mai dăruiască un ban, doi, de aur... Prea grijuliu se arată de ieri încoace. Poate numai dintr-un simţământ gingaş în care ea şi-a pierdut încrederea, fiindcă are apucături stropşite, ca de altfel toţi din casă cu osebirea Denisei. În astă-seară a alergat singur la farmacie să-i aducă hapuri de dormit... Bune doctorii!... Au şi început să-şi facă efectul... I se lipesc pleoapele de somn... Dar ceva care parcă tremură în ziduri, în pământ, în măruntaiele adâncimilor, tot o nelinişteşte... Aceasta numai din pri-cina liftului, a ţevilor din pereţi, a automobilelor din stradă... Acasă, în târgul ei, acum toţi dorm... Se aude un lătrat somnoros de câine... O birjă depărtându-se... Apoi nimic... O tăcere de adânc de ape, ca într-un târg scufundat într-un adânc de ape... Mâine are să-i spună lui Ticuţă că-şi scurtează

şederea aci. Ce-or fi fost sfaturile în care s-au înţeles amândoi?... Parcă-i ocoleau ochii toată seara... Bine că se înţeleg măcar în hotărârile mari!... Poate că i-a judecat greşit... Tari doctorii!... Ea n-a luat niciodată doctorii pentru somn... Cea dintâi noapte în care închide ochii de vreme, de când se află aci... Mâine... Ce vroia ea să-şi spună pentru mâine?... Mâine... Mâine... Mâi...”

EL.– Mâine cel puţin, mă laşi să încerc a începe să lucrez?

EA.– Să te las să încerci a începe să lucrezi!... Nu vezi că nici tu n-ai încredere în asemenea minune?... Să încerci a începe?...! Dar eu nu te las să încerci a începe?... Lucrează, dragă, lucrează!... Văzuşi ce rochie avea nevasta autorului?... Şi ce masă întinsă, de se uita tot restaurantul la ziafetul lor?... Toate lichelele...

EL.– Nu sunt lichele, muză-muzicuţă.

EA.– Atunci caractere de bronz?

EL.– Prieteni, muză-muzicuţă. Prieteni care se bucură de succesul unui prieten.

EA.– Adică îl beau?

EL. ***(privind-o curios).*** – Câţi ani sunt de când te-ai bucureştenizat, înger suav? Nici trei ani..

EA.– Nici... Şi ce? Fac mutră proastă?

EL.– Dimpotrivă. Ai aerul de cea mai patentă bucureşteancă... După concluzia şi eleganţa cu care ţi-ai exprimat această concluzie: „Adică îl beau!...”

EA.– Lasă subtilităţile astea, că mă strâng de gât!... Ce? Tu ai fost crescut cu guvernantă?... Măcar de te-ar bea şi pe tine cineva...

EL.– Măcar.

EA.– Numai că n-are după ce!... Şi de unde!... 7 şi cu 8, 15; 15 şi cu 9, 24, scriu 4 şi reţin 2... Ce te lovi să-i mai saluţi şi cu demonstraţii de grozavă simpatie? Pentru aia m-ai dus la restaurant?...

EL.– Mai întâi, că nu te-am dus eu. M-ai dus tu!... Era vorba să mergem mâine seară. Ai fost mai tare tu!... Hai! Hai!... Am sucombat ca să ne „aerisim” la restaurant, unde ţi-ai putut arăta, în sfârşit, pălăria de la ***Heliana!***...

EA.– Poate vrei să spui că nu-i nostimă?

EL.– Nostimă! Nostimă!... Dar eu, care n-aveam de arătat o pălărie nostimă de la ***Heliana*** de 3 500 lei...

EA.– Numai 3 200!...

EL. ***(continuând).*** – ...am cel puţin dreptul să-mi salut cu o bucurie sinceră, un confrate a cărui muncă şi talent au fost răsplătite cu un bine meritat succes...

EA.– Vorbeşti ca din carte... Ca din manualul perfectului ipocrit... Bucurie sinceră? Aia să i-o spui mutului!...

EL.– Şi tu vorbeşti taman ca doica Juliettei!... Am căutat pe Julietta şi m-am ales cu doică-sa!...

EA.– Acum nu ţi-oi fi plăcând? Ai fi vrut să ai nevastă o balcâză ca aia a individului cu succesul şi cu ziafetul?

EL.– Deocamdată aş vrea să fiu mort, ca să se termine canonul acesta!... Înţelegi? M-am exasperat! M-am e-xas-pe-rat!... Oare nu există moarte subită?...

EA.– Din partea mea, ia-ţi orice grijă! Sunt sănătoasă tun cu inima...

EL.– Şi eu, din fericire... Mă consolează ideea că dacă trăiesc, dacă sunt condamnat să trăiesc, am eu vreun destin pe lume... Sunt predestinat să scriu o piesă, piesa noastră, intitulată EL şi EA.

EA.– Scârţ!

EL.– Ca să punem punct la dialogul nostru care poate să dureze şi va dura 9999 zile, îţi spun noapte bună, muză-muzicuţo!

EA.– Nu vreau să aud de nici un mâine!... Fă, Doamne, să nu mai existe nici un mâine!...

EL.– Amin!

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, amin! s-a închinat Puck, făcându-şi cruce şi intrând în aşternut.

Rugăciunea aceasta la care nu se mai întorcea decât arar, după ce n-a mai fost o blândeţe de mamă s-o vegheze în ceasul culcării, a rostit-o de astă dată tocmai pentru pribeagă. Pentru izbânda plănu- irilor puse la cale cu Stani, pe ziua de mâine.

A închis ochii şi o mare pace a cuprins-o. Nu se îndoiau că rugăciunea lor la toate puterile cerului şi ale pământului, va afla ascultare. Numai în camera din celălalt capăt al apartamentului, Andrei nu-şi găsea aceeaşi împăcare şi încredere în puterile blânde ale cerului şi ale pământului. Îşi presărase praf de amidon pe urmele zgârieturilor, ca să le usuce mai grabnic. Pe obrazul tare, de granit, ce uşor au tăiat brazde unghiile subţiri ale unei copile!... Se socotea de piatră; şi e numai de carne, de carne care îndată a sângerat... Nu-l usturau zgăncile superficiale. Îl dureau acum înlăuntru, în el, vorbele atât de brutal zvârlite în faţa unor copii... Cum s-au svârcolit amândoi! Şi cum o iubeau!... Poate că a surpat în sufletul lor, ceva ce nu-şi mai află uitare şi iertare!... Poate că n-au să i-o ierte şi n-au s-o uite toată viaţa... Cu ce drept a făcut-o? În numele cărei dreptăţi?... Ceva au clătinat şi în el nişte copii... Nişte copii care au o lume a lor, fără ură şi răzbunare, alungând ura şi răzbunarea şi tot ce e urât cu copilăroasa

formulă magică: Fugi, Bazdrahot! Pleacă, piei, Bazdrahot!

Andrei s-a întors cu ochii la portretul cu buzele subţiri din perete. L-ar fi aprobat? Nu?... O mamă nu poate s-o aprobe aceasta. Cum ar dori-o să intre încet şi să-i sprijine capul pe pieptul ei!... Să-i aducă pacea pe care de-acum pentru multă vreme a pierdut-o... Cealaltă, mama celorlalţi, nu o dată l-a strâns aşa la pieptul ei. Şi nu o dată când îl prindea o moleşeală de copil căruia îi lipseau alinările unei mame, nu o dată s-a smuls de lângă dânsa cu ură, încruntat, furios, fiindcă simţea că fură din el ceva care-i aparţinea celeilalte mame, adevărate. Poate că acelaşi simţimânt de atunci, obscur, l-a îndemnat şi acum să-şi răzbune capitulările vinovate de atunci...

Mâine pleacă din această casă... E un răufăcător...

Ca o răufăcătoare voi pleca mâine din această casă! – şi-a spus Amanda, cu ochii deschişi în întuneric. Iar pedeapsa a început de pe acum....

Mihăică gemea încet prin somn. Un scâncet slab de copil, care ar fi impresionat-o poate mai puţin dacă i-ar zări trupul enorm, obrazul scăldat de năduşeală, scama din creştet, rară şi verzuie ca un lichen. Dar prin întuneric era un suspin uman, fără chip. Ca un suspin al tuturor celor care au a geme în această lume pentru o durere a trupului ori una a sufletului. Ei nu i-a rămas nici acest drept. Mâine seară la şase! – şi atât. Clănţănitul telefonului în timpan – şi atât!

A încercat de nenumărate ori să-l mai prindă pe Rony cu telefonul acasă, la prieteni, la rude, pretutindeni unde ştia că-şi are drumurile. O singură dată l-a descoperit. La un amic. La un amic, de unde i-a răspuns tot aşa de scurt şi imperativ. Mâine seară la şase, şi atât! Se auzea o muzică de patefon sau de radio în casă. Glasuri... Petreceau bine cei de la amicul lui Rony!... Erau şi glasuri de femei. A simţit cum a astupat pâlnia neagră cu palma, rugându-i să facă

tăcere. Erau şi glasuri de femei. Se întreba cu surprindere dacă a şi început să pună pe urma lui o agenţie privată de detectivi, de a dat şi acolo peste dânsul. Aceasta în auzul femeilor din casă. Căci erau şi glasuri de femei. Mâine seară la şase! – a repetat. Şi atât! Clănţănitul telefonului – şi atât! Ispăşirea începe de pe acum... Poate că mai cuminte, dacă ar avea curajul, mai cuminte e să rămână aci!... Pentru totdeauna, aci, lângă omul care atât de înduioşător îşi cerea iertare, fiindcă el suferă şi fiindcă pe el îl doare. Poate că mai cuminte ar fi... Dar ce-i mai trece prin cuget?... Are dreptate, Rony, că n-o mai recunoaşte! Nu se mai recunoaşte nici ea... Mâine seară la şase şi atât!

– Mâine seară la şase! Alo?... Mâine seară la şase, Dan. Dar numai o oră. Te previn... Vreau să fiu devreme la Colette... Alo? Ce? Acum îmi impui tu orarul tău? Te rog!... Discutăm mâine... Nu-s deprinsă cu asemenea maniere. Nici un mâine la şase, în acest caz! Şi gata! Ca să-ţi servească de lecţie... Nu! Te rog!... Am terminat pentru astă- seară. Nu mai suna inutil, fiindcă scot telefonul din priză... Perfect! Noapte bună!...

Doamna Lilia Petrino, îmbrăcată încă în blana cu care s-a întors din oraş, a deschis uşa de la camera Odettei.

Fetiţa dormea cu păpuşa cea fară nume culcată alături, cuprinsă cu braţul pe după mijloc. Pe perna mică şi albă, părul lor se amesteca, de aceeaşi culoare. În colţul buzelor tremura o mijire de zâmbet prin somn. Măcar prin somn nu mai era copilul cel mai singuratic şi părăsit din întreg blocul. Urarea: Fericită, fericită, fericită! – pe care a purtat-o Nick de la doamna Amanda la domnişoara Pucka şi pe care Puck a trimis-o o dată cu păpuşa fetiţei cunoscută doar din cele câteva întâlniri în ascensor, urarea aceasta aci se oprise. Fericită! Fericită! Fericită!... Odetta zâmbea prin somn

fericită. O gâdila încă prin vis raza de soare, snopul de lumină supranaturală, care i-a jucat astăzi pe frunte, în păr, în ochi. Spre lumina accea zâmbea. Acelei lumini supranaturale îi zâmbea.

O clipă, numai una singură, pe doamna Lilia Petrino a încercat-o o vagă remuşcare. N-a luat-o cu dânsa astăzi să se bucure şi Odetta de lumina şi soarele de afară. A închis-o încă o dată în casă pe seama Irmei şi-a Vetei de la bucătărie. Plecase cu nervi. Apariţia vânătorului de fiare exotice, atât de neaşteptată şi parcă atât de teatral regizată, a alungat-o să-şi astâmpere o nelinişte. S-a plimbat pe străzi depăr-tate, pe bulevardele dinspre Şosea şi Parcul Jianu, înadins ca să fie singură, să nu vadă chipurile şi să n-audă glasurile de totdeauna. Poate că i-ar fi fost de-un folos pentru ea să simtă în mână, mânuţa caldă a Odettei. De-un folos pentru ea!... Ce îndată gândul s-a formulat egoist! De-un folos pentru ea... Parcă apasă asupra-i ochii lui Ioachim. Singurul care o cunoaşte deplin şi a cărui singură judecată o doare... Ce l-a adus aci? Şi pentru ce atât de aproape?

Doamna Lilia Petrino a călcat din nebăgare de seamă pe piciorul invalid al lui Ursuleţ. L-a rostogolit apoi cu vârful pantofului dintr-o rămăşiţă a enervării de ieri, fiindcă de la ursul de pâslă a început discuţia, continuată şi astăzi după escapada Odettei. Prea multe jucării! Prea multe păpuşi!... „Colecţie şi colectă de păpuşi!...” Ce-a vrut să spună Victor cu aceasta?... Da. Într-adevăr. Toate păpuşile, toate jucăriile, sunt daruri de la prietenele sale, de la alţii, de la bărbaţi, care au fost pentru dânsa altceva decât prieteni. Nici o păpuşă, nici o jucărie n-a cumpărat ea, pentru copila ei. Cum ar judeca-o numai după atât, Ioachim!... Are întotdeauna a primi; nu a da... Când se întorcea mai înainte acasă, şi când Odetta încă mai aştepta şi de la dânsa ceva – îşi desprindea o floare din mănunchiul de violete, o revistă de modă care nu-i mai trebuia, alteori şi mai puţin: Uite, ţi-am adus fulgii de ninsoare de pe

mine!... Pentru tine i-am adus pe blană, Odetta!... Bătea din palme şi atât o încânta, numai atât!... Dar ce bilanţuri stupide?... Mâine, poftim! are s-o ia de mână şi se vor plimba împreună până la Sosea. Îşi spunea: Poftim! – parcă se dezvinovăţea faţă de cineva nevăzut şi făgăduia cuiva nevăzut... Mâine, poftim!...

Mâine...

Mâine...

Mâine...

Mâine...

Mâi

ne,

încă o zi pentru cei din uriaşul columbarium cu alveole umane, despărţiţi numai de-un subţire perete, un subţire planşeu, alt număr de apartament la uşă. Încă o zi, în care vor pronunţa aproape aceleaşi cuvinte, vor face aproape aceleaşi gesturi, în amăgirea că au descoperit cel mai prielnic deznodământ pentru obida, deznădejdile, urile, renunţările, pasiunile lor, chiar remuşcările lor, răscumpă- rându-şi astfel dreptul la viaţă pe încă o săptămână, o lună, un an, un deceniu.

Deznodămintele le-au pregătit în neştiinţa celor mai de-aproape soţ, frate, soră, părinte, iubită, copil sau prieten. În neştiinţa şi mai ales împotriva lor căci toţi sunt condamnaţi la o înfricoşătoare singurătate, ignorându-se reciproc, folosindu-şi graiul pentru a disimula sentimente, gânduri, o hotărâre, nu pentru a le împărtăşi să-şi afle ecou, înţelegere, sfat, alinare. Chiar când au început-o, chiar când au încercat-o, cuvintele uzate i-au trădat înainte de a se desăvârşi miracolul. S-au oprit. Au tăcut... Fiecare a păstrat numai pentru sine tainica dezlegare premeditată pe-a doua zi... Douăsprezece, paisprezece etaje, subsoluri, mansarde. Apartamente. Apartamente. Apartamente... Între ele numai un subţire planşeu, un subţire perete, prin care se aud de la unul la altul cum sună la telefon, deschid robinetele, dau drumul la aparatul de radio, trântesc o uşă, pleacă, sosesc. Dar rămân pe vecie mai izolaţi în

alveolele de beton şi de fier, decât termitele care n-au glas, alfabet, expresie, legi, psihologi, însă au un instinct al lor, precis, solidar, de termite, în construcţiile lor de termite.

Acum, în acele alveole, toţi se lasă cuprinşi de somnul reparator, ca să-şi întărească mai odihnite puteri pentru îndeplinirea hotărârilor energice, definitive, de mâine.

Văzută din stradă, din noapte, o zidire a veacului ca oricare alta a veacului. Cum sunt încă o duzină, o sută, într-o capitală cu un milion de suflete. Cum sunt încă o sută de sute în alte oraşe ale planetei, cu aceeaşi viaţă secretă a cuplurilor umane din dosul faţadei de beton şi de fier. Că se află pe alt meridian al sferei pământeşti, că neamurile şi graiurile celor din lăuntru altele sunt – nu schimbă nimic. Aceiaşi oameni oriunde. Aceiaşi sărmani oameni oriunde, pradă aceloraşi zvârcoliri cu prea puţin însemnate variante, sub ameninţarea soro-cului grăbit al zilei de mâine, care n-aşteaptă, nu iartă.

Pentru aceştia de-aci, din clădirea albă, verticală, gigantă, zvârcolirea e în van. Pentru dânşii, un mâine nu va să mai existe. Dar de unde s-o ştie? S-o simtă? S-o presimtă?

Noaptea lor trece asemeni celei de ieri, de alaltăieri, de totdeauna. S-au ghemuit regăsindu-şi poziţia dezarmată şi înduioşătoare a embrioanelor din matca maternă. Se strâng în ei. Strâng în ei puteri pentru mâine.

Pe apa neagră a somnului ca apa Styxului negru care-i aşteaptă, care se-apropie cu fieştece clipă, care stă să-i înghită, toate grijile, temerile, osândele, mâhnirile, toate încă o dată se îndepărtează. Încă o dată îşi pierd adevăratul contur. Se îneacă la orizontul conştiinţei, ca să mijească la suprafaţa cugetului în transfigurare de visuri. Prin somn şi prin vis, când totu-i permis, încă o dată cele mai greu de mărturisit dorinţi, cele mai nesăbuite speranţe, iarăşi se-

ndeplinesc de la sine, nemaiavând a trece prin nici o maşteră vamă. Câteva ceasuri încă, şi se luminează de ziuă. Câteva ceasuri încă, şi din somnul cu amăgelnice visuri, îi va smulge viaţa cea de-aievea, cu tot ce e urât, trist şi chinuitor, cel mai adesea din nou cu o sperjură lepădare a năzuirilor neîntinate din anii cei încă neîntinaţi. De aceea zoresc parcă şi visurile; parcă s-alungă. De aceea pentru ultima oară, în răsucitură de-o clipă răsucind spaţiul şi timpul, prin somn şi prin vis, viaţa fiecăruia e iarăşi cum a fost cândva şi-au pierdut-o; cum ar fi putut fi şi cum cei mai mulţi ştiu prea bine că nu mai e cu putinţă să fie vreodată.

De unde s-o simtă, s-o presimtă, că e cea din urmă blândă alinare, în cel din urmă somn şi vis?

Minutarul ornicului electric de jos, de la parter, la intrare, se învârte cu regularitatea calmă, egală, de ieri-noapte, de alaltăieri, de totdeauna. Douăsprezece. Douăsprezece jumătate. Unu... Unu şi-un sfert...

Afară noaptea albastră e de-o stranie, nepământeană pacificare. S-a alinat şi vântul. A stătut limpedea şuvoire de râu aerian care spăla miasme, clătea faţade, mătura fumul furnalelor.

Sub cupola bătută cu diamantele constelaţiilor, oraşul se ogoieşte pe încetul. S-a depărtat ultimul tramvai. Se depărtează ultimii tre-cători cu paşi sonori pe asfaltul sbicit, ridicând ochii din când în când la înaltele stele, numindu-le cu bucuroase exclamaţii ca pe vechi cunoştinţe în sfârşit regăsite: Uite şi Perseu!... Aldebaran... Regulus şi Orion!... Uite şi steaua polară!...

În puzderia de stele fără nume din această noapte, cred că au regăsit iarăşi steaua polară.

Sergentul de ieri, pare-se că a găsit şi el sunetul gâtuit şi mort, asfixiat de ceaţă aseară, căzut ca un şarpe, o râmă, o sfoară udă, pe trotuarul vâscos. L-a cules şi l-a vârât în ţicnal, de unde-l eliberează victorios acum, să străpungă bulevardul orizontal, sprinten, precis, ca un rapid proiectil de nichel. De-

acolo, din piaţa extremă a bulevardului, i-a răspuns îndată ecoul ori poate alt şuier metalic la fel de ascuţit, viu, săgetat. Pe urmă au tăcut.

S-a întins o mare tăcere. O imobilă aşteptare.

Numai pe atlasul cerului, albastru, înalt şi imens, eternele stele îşi trimit cu sclipete reci, întrerupte, misterioase semnalizări. S. O. S. ***Save our souls.*** Misterioase semnalizări întrerupte.

Zidirea albă, verticală, gigantă, se profilează pe cerul cristalin mai presus de clădirile vecine. Fatidica inscripţie de pe frontispiciu parafează noaptea cu litere de foc şi de sânge: CARLTON. Slovele se aprind şi se sting, palpită. Răspund oare semnalizărilor misterioase, întrerupte, din spatiile interstelare?

Două lampadare deasupra afişelor de cinematograf, luminează programul atrăgător şi picant de mâine, cu două matinee şi preţ. popular: ***Luna de miere la Paris.*** Atât şi nimic mai mult.

Presimţirile, semnalizările misterioase, nu sunt pentru această lume.

Portarul somnoros a închis uşa după domnul inspector Petrino, l-a condus la ascensor, îi aminteşte făgăduiala că-i va afla o slujbă mai omenoasă, de zi, după Crăciun şi după Anul nou, după operaţia de hernie.

– Bine! încuviinţează domnul inspector general Petrino, căscând. Să-mi laşi mâine o însemnare cu toate documentele şi-o petiţie. Îţi fac numirea din vreme... Doamna a venit?

– Venit... Noapte bună.

– Noapte bună...

Pe lângă ziduri, se zăreşte trecând călugărul cel nebun şi tuturor cunoscut, Filaret, cu desaga de Sfinte Scripturi la umăr. Portarul se întoarce la uşă să-l cheme. Îl mustră cugetul pentru neînduplecarea de-aseară.

Dar călugărul cel nebun şi tuturor cunoscut, Filaret, se trage cu spaimă în lături şi face semne cu mâna

asupra zidurilor, vorbind după năravul obscurelor sale parabole:

– Măreţe îţi par zidirile acestea pe care le ai în pază? Piatră pe piatră nu va rămâne din ele, care să nu fie una cu pământul!...

– Lasă profeţiile şi haide, călugăre Filaret!... Îl îmbie portarul cu glasul muiat. Îţi găsesc loc lângă calorifer... Îţi întind şi-o pătură jos!... Hai, că de-acum nu mai intră nimeni... Nu te mai vede nimeni...

Călugărul clătină din cap şi-i căinează amar, pe el şi pe toţi din zidirea sumeaţă:

– Nebunule!... Grija mea o ai?... Grija lor s-o ai, dacă le eşti pus tu paznic la poartă. Chiar în noaptea aceasta li se vor cere lor sufletul îndărăpt!... Pregătitu-s-au judecăţii de-apoi?...

Face semnul crucii asupra clădirii albe, verticale, gigante. Se depărtează în noaptea cu stele, singur, pe străzile cu asfaltul zvântat, umbră rătăcitoare în oraşul pustiu, adormit.

Portarul a strâns din umeri. S-a uitat la ceasornicul electric: două şi un sfert. De-acum se liniştesc toţi. S-au liniştit. Se întinde pe scaunele alăturate şi încearcă a aţipi cu gândul la operaţia pentru care adună ban cu ban. În punga dureroasă de carne îl taie junghiuri fierbinţi. Se răsuceşte cu ochii din nou la ceas: două şi douăzeci şi cinci. Mai are încă trei ceasuri, până ce trece altul la schimb. De-ar întocmi el mai chibzuit petiţia de mâine, pentru domnul inspector general Petrino!... O slujbă de zi, oricare, fiindcă asta nu e viaţă... Două şi jumătate... Ce încet se mai mişcă minutarul!... Câte minute sunt oare într-o noapte, într-o lună, într-o viaţă de om?... La aceasta nu s-a gândit el niciodată... „Nebunule! Chiar în noaptea aceasta li se vor cere lor sufletul îndărăpt!...” Ce-a vrut să mai spună şi cu asemenea bâiguieli, călugărul cel nebun, Filaret?... De-abia două şi treizeci şi patru... Parcă niciodată nu s-au târât minutele mai încet... Acum toţi

dorm... Nu mai zbârnâie telefoane... Nu mai şiroie apa pe ţevi...

Acum toţi dorm. Telefoanele au intrat în repaos până mâine. Nici apa nu mai şiroie pe ţevi. A încetat şi ultimul aparat de radio, care prindea o emisiune de pe cealaltă faţă a globului, la antipozi, Melbourne ori Sidney. E o mare tăcere. O imobilă aşteptare, în zidirea albă, sub stelele care-şi trimit cu sclipete reci misterioasele semnalizări în infinit.

S. O. S.

Doar pe sala de la apartamentul 41, etajul IV, spre cămăruia din fund, de lângă closete, se strecoară tiptil, Ţaki, nepotul Ralucăi Stahu. A pus degetele pe mânerul uşii. Apasă... Ascultă... Deschide... Cu lanterna electrică se apropie de geamantanul pus sub fereastră... A tresărit... Din pat se mişcă bătrâna între perne, vrea să deschidă ochii şi nu poate; vrea să ridice capul şi nu poate... Bune doctorii de dormit!... De când e aci, niciodată n-a dormit ea atât de adânc... Ceva tremură în măruntaiele pământului. Se mişcă. Se clatină... Desigur visează... Prin somn îi par toate că se clatină ceva, că o fâşie de lumină caută geamantanul ei, bătrânesc, că o mână pipăie încuietoarea şi o încearcă... Numai că prin somn îi par toate, de nu izbuteşte a deschide pleoapele deplin, de nu capătă glas, de nu-şi lămureşte în cugetul toropit ce anume a vrut ea să-şi spună pentru mâine, să facă mâine... mâine... mâi...

Prin somnul lor mult mai ager, încep să nu-şi afle astâmpăr vietăţile celelalte ale blocului, care nu sunt oameni, şi au deci un mai tainic şi mai neuzat instinct. Tresare şi geme Zăbuc; a ciulit urechile lungi si catifelate, iepurele alb de Angora, pe care din astă-seară îl cheamă Niculăiţă, fiindcă seamănă cu băieţelul de la lift. Îşi zburleşte moţul roşu, Moko, papagalul agăţat cu ghearele de galeria draperiei de la fereastră. Se ridică în două labe să asculte, Ric. Cu nările lărgite

adulmecă aerul în care mai pluteşte încă parfumul pribegiei, Azyadé, pisica fumurie de Persia. Chiar căţelul bucătăresei de la apartamentul 24, javra corcită şi cu bârligata coadă care capătă în rotaţie viteză de ventilator, chiar şi Bijulică, începe a scânci prin somn. Ceva din semnalizările misterioase, S. O. S., pătrund, au pătruns până la dânşii. Nu-i nimeni însă să-i audă, să dea ascultare acestor prea subtile alarme, nelinişti, chemări. Toţi dorm. Au nevoie de atât de proaspete puteri pentru hotărârile lor de mâine!...

Singur vânătorul de fiare exotice, cu simţul mai ascuţit din viaţa-i petrecută atâţia ani în apropierea fiarelor din codri şi junglă, singur el s-a răsucit în pat, dau nu cu nelinişte. Îi pare că se clatină bizar cabina transatlanticului în care se visează plecat spre alte constelaţii... Ce furtună cu uriaşe talazuri!... Furtună legănând vasul în ruliu şi tangaj, săltându-l ca o coajă de nucă pe creste de valuri, până ce osatura întreagă a vaporului purcede a trosni din încheieturi şi până ce la ordinul comandantului, telegrafistul împroaşcă în cele patru zări apelul deznădăjduit al naufragiilor S. O. S. ***Save our souls.*** Salvaţi sufletele noastre!... Vânătorul de fiare exotice zâmbeşte prin somn şi prin vis într-o fericită uşurare: „Naufragiu?... De-ar fi adevărat! Cel mai bine venit naufragiu!...” Nu va alerga după colacul de salvare. Îl va zvârli după bord, în valuri, pentru a se apăra de ispita oricărei salvări, cunoscând cât de laş poate fi un om... Naufragiu? Ce izbăvitor deznodământ!... Nici nu va părăsi cabina aceasta care se clatină şi trosneşte; se va cufunda cu ea, o dată cu ea, în adânc de ocean, în cel mai bine-venit naufragiu!... Vânătorul de fiare exotice s-a întors cu faţa în sus, pe patul său cu blăni de panteră, de antilopă, de jaguar. Şi-a încrucişat mâinile pe piept, aşteptând. Prin somn şi prin vis, întâia oară după atâţia ani, zâmbeşte într-o ferice destindere de extaz.

Acum, Zăbuc a zvâcnit în picioare. Îi tremură carnea. Latră cu vehemente detunări de fanfară. Se izbeşte cu fruntea în uşă. Şi fiindcă uşa nu se deschide, începe a urla a urgie, a sfârşit, a moarte. Iar la acest singur semnal, toate vieţuitoarele zidirii înalte care se clatină,

au prins a se zbuciuma deşteptând oamenii ce-şi visau eliberările de mâine în celulele lor de beton şi de fier.

Au prins a se zbuciuma, lătrând, scheunând, mieunând, zgâriind în pereţii de beton, în uşi, în paturi, la căpătâiul stăpânilor. Căţelul corcit şi docil al bucătăresei de la 24, Bijulică, a căpătat dinţi de oţel, trăgând-o de poalele fustei. Pisica fumurie de Persia brăzdează cu ghearele în pieptul lui Stani, imobilizat în sicriu-i de calcar. Ric clănţăne şi scrâşcăie cu unghiile în uşa lui Puck. De pe draperia ferestrei mai înalt catarg şi strigând: Bardâc şi mardâc, Stani!... Puck! Vino, Puck!... Hai, Puck!... Piei, Bazdrahot!... Numai iepurele alb de Angora, cu ochii roz electric, sare în zigzaguri dintr-un ungher în altul, de la un perete la altul, cu o mai patetică spaimă fiindcă e lipsită de glas. Până la toţi au ajuns semnalizările duhurilor telurice şi toţi prea târziu acum îşi deşteaptă stăpânii din celulele lor de beton şi de fier; captivii sub ale căror picioare lunecă, se prăbuşeşte, se năruie în haos, se rostogoleşte în cascade, se duce în nimic, ziua lor de mâine...

mâine ...

mâine ...

... mâine ...

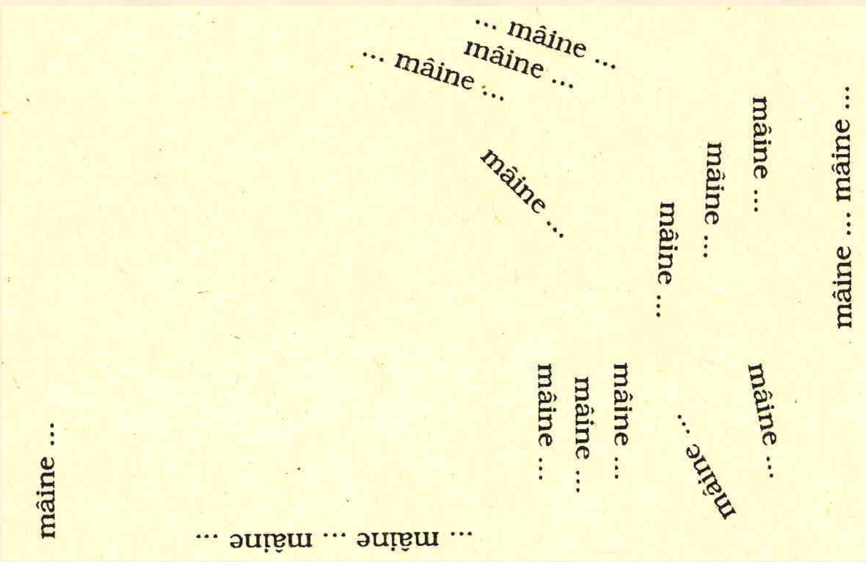

mâine... mâine... mâine... mâine... mâine... mâine...

EPILOG

„Todo es nada”.

Ralph a simţit că-l sufocă neliniştea ciudată care l-a torturat toată ziua, dar mai crescuse încă în el, îi zvâcnea cu bătăi dezordonate în inimă, îi răsucea ţinte dureroase în tâmple, îi întretăia cu intermitenţe respiraţia, mai ales după ce minutarele ceasornicului de la mână au arătat miezul nopţii. Ce căuta aci? în această companie?

Cu ochi străini s-a uitat la unchiul Thomas, la cei doi lugubri tovarăşi ai săi.

Tustrei aveau figurile congestionate de bucatele indigeste, de aburii alcoolului, de-o excitare senilă. Râdeau, vorbeau, gesticulau! Erau cadavre în descompunere, şi râdeau, vorbeau, gesticulau! Ce căuta el printre aceşti foşti oameni care n-au fost oameni întregi niciodată, nici chiar în anii tinereţii cei îndeobşte devoraţi de temeritatea riscului, de-o nebunie absurdă dar divină, de pasiune?

Astăzi-dimineaţă, când a ieşit de la Nunu în ceaţa vâscoasă şi opacă, drumul cel dintâi l-a dus la unchiul Thomas, fără nici o pricină deosebită.

Poate subconştient, instinctiv, fostul pupil spera de la fostul tutore o cloroformizare a neliniştii de cuget, aşa cum liceanul răsfăţat de odinioară, după o ispravă prea deocheată la şcoală, alerga să se spovedească şi

să-i ceară ocrotire. Oncle Thomas îl asculta atunci surâzând, amuzat, complice, descoperindu-i el justificări, absolvin- du-l, cruţându-l de orice morală. „Nu-i nimic, Ralph! Se aranjează... Toate pe lume se aranjează cu niţel tact, rebelule!...” – îl asigura, apucând telefonul în mâna grasă, ceroasă, ca mâinile bine hrăniţilor episcopi din anume afişe colorate, proslăvind licoarea benedictinilor. Chema directorul şi obţinea iertarea vinovatului cu o diplomaţie presărată de sceptice axiome, de reflexii glumeţe şi de meşteşugite citate din diverşi psihologi şi pedagogi iluştri, care s-ar fi spus în acel moment că n-au existat, n-au studiat şi n-au scris, decât întru a născoci circumstanţe atenuante pentru şotiile elevului rebel, Silişteanu Ralph. Obţinea iertarea vinovatului şi mai oblinea încă şi o permisie de la internat cu un certificat medical de complezentă, ca să-l poarte la curse, la canotaj, la Sinaia, la bob sau la schi, căci în viaţa confortabilă şi lenevoasă, se desfăta prin procură, asistând indulgent spectator la desfătările, pasiunile, nebuniile altora.

A alergat aşadar la dânsul, ca elevul Silişteanu Ralph de atunci. Nu l-a găsit. Se nimerise şi bine, şi rău. El a crezut bine.

Toma Alevra plecase la Sinaia împreună cu aceşti doi contemporani şi prieteni, cu provizii de masă, raci, vânat, iepuri, fazani, butelii de vin şi coniac, pentru un ospăţ pus la cale cu burlaci cătrăniţi şi de mult trecuţi de mijlocul vieţii. Îi lăsase răspuns să-i calce neapărat pe urme. Unul din comeseni şi prieteni se întâmpla a fi tocmai proprietarul uzinei din Timişoara, unde camaradul lui Ralph se oferi-se să-i mijlocească un post de inginer bine retribuit şi cu promiţătoare participare la beneficii.

Se nimerise şi bine şi rău.

Bine, fiindcă întâmplarea îl silea la o mai grabnică decizie în proiectele sale „discrete, secrete”, în orice caz plutind până acum numai în nebuloasa intenţiilor.

Rău, pentru că îl îndepărta o zi de Nunu, şi tocmai o asemenea zi, după o atât de mizerabilă scenă, pe care nici el nu şi-o explica. Parcă vorbise, răspunsese, plecase, se trezise în ascensor cu florile în mână, altul, nu el. (Aceasta, în ultimă instanţă, tot numai unchiul Thomas ar fi ştiut s-o tălmăcească, apelând la citate din celebrii săi psihologi şi fabricanţi de aforisme, după cum tot cu al lor sprijin obţinea graţierea elevului de acum cincisprezece, şaisprezece ani.) Ralph a crezut deocamdată că în balanţa atâtor coincidenţe precumpănise totuşi voinţa ursitoarelor bune. Călăuzin- du-l în enigmaticele meandre unde nu se mai orienta singur, îl împingeau la un liman, la o concluzie. Se va întoarce la Nunu cu un plan, o soluţie pentru amândoi, mărturisindu-i întâia oară adevărata lui stare.

Fecior de bani gata care a gătit de risipit moştenirea şi e constrâns acum la câţiva ani de curajoasă ispăşire.

S-a urcat la volan şi-a pornit să-şi taie tunel prin ceaţă până la Sinaia. Îi părea că, simbolic, îşi dibuieşte aşa şi drumul cel nou prin viaţă.

Nu se zărea la zece paşi înainte.

Spectre de oameni, de arbori, de căruţe, de case, de sate, de automobile cu farurile aprinse şi stinse, schimbând mereu altă fază, ca cea mai nepătrunsă şi vicleană beznă de noapte, la ceasul unsprezece din zi.

Dincolo de jumătatea drumului, deodată negurile s-au desfăcut.

S-a dezvelit cerul înalt.

S-a ivit soarele.

Au sclipit acoperişurile ude, firele de telegraf încărcate de promoroacă, miriştile şi arăturile de toamnă cu un subţire spulber de zăpadă, un lan de grâu încolţit, verde, pudrat de brumă, pe urmă munţii la orizont, pe urmă munţii de-aproape, de-o latură şi de cealaltă a şoselei, Prahova în albia-i de prunduri. Prahova între stânci, sub roadele podurilor. O luminoasă şi clară, o radioasă amiază de bun augur.

A ajuns la vila unchiului Thomas, în toiul prânzului. De atunci, ospăţul urmează cu scurte strămutări la altă masă de bridge, din hol, cât timp servul aeriseşte sufrageria şi primeneşte alte butelii de vin la gheaţă. Înţelegerea s-a încheiat într-un sfert de oră. Viitorul patron, un bătrânel miop şi chel ca o bilă de biliard, l-a luat în simpatie. Într-o lună îl aşteaptă să se prezinte la post.

Dar toată însufleţirea deciziilor expiatorii şi eroice s-a răcit. S-a îndepărtat de la el. I-a alungat-o neliniştea ciudată care creşte în el pe măsură ce înaintează minutarele, mai ales după miezul nopţii. Are impresia că tot ce-a vorbit, a acceptat, a decis, e inutil şi făţarnic. Nu vor avea nici o urmare.

Ce caută el aci? în asemenea companie?

Tovarăşii unchiului Thomas aparţin altei epoci, altei ere geolo- gice, cu amintirile, anecdotele, filosofările ei. Îi leagă nu numai aceeaşi tinereţe de la începutul veacului. Îi mai leagă şi aceleaşi sceptice idei despre lume, viaţă, femeie, iubire, ce nu i-a împiedicat să-şi orânduiască o viaţă comodă şi egoistă, călduţă, fără ardoare, de

celibatari inveteraţi, cu arare ospeţe ca acesta, după care se vor pune trei săptămâni la regim sever de legume fierte şi vor avea ce povesti încă trei ani ca despre o orgie de pomină.

În dreptul fiecăruia, pe masă, se află un flacon de medicamente pentru a combate efectele dezastruoase ale vânatului, racilor, alcoolului. Medicamente împotriva afecţiunilor de ficat, de rinichi şi stomac, împotriva gutei şi gravelei. Viitoru-i patron le alternează. Are două boli. Le alternează şi-i dă asigurări că dacă se va arăta vrednic în breaslă, în zece ani are să preia el conducerea întreprinderii, în douăzeci va fi al doilea asociat cu părţi egale, în treizeci proprietarul deplin. Ce caută el aci, cu tinereţea lui robustă şi fierbinte, nerăbdătoare? A băut sec, a mâncat zdravăn, cu o foame nervoasă, n-are nici un flacon de medicamente pe masă şi nu le va simţi multă vreme nevoia, dar ochii mereu cercetează ceasul – a devenit un tic! – şi mereu creşte în el neliniştea aceasta cu zvâcniri dezordonate în inimă!

Oncle Thomas oficiază în jilţul din capul mesei.

Cu înfăţişarea de Buda obez, cu pleoapele pe trei sferturi închise peste ochii globuloşi, filtrând numai o aţă fină de privire, enunţă axiome pe care nepotul şi fostu-i pupil, le ascultă distrat, tăcut, crispat, posedat de neliniştea sa. Ceilalţi participă mult mai activ, încercând să formuleze opinii.

– Adevărata problemă a vieţii... rosteşte viitorul patron al lui Ralph, care a purces sărac în tinereţe şi e proprietarul unei uzini evaluată la cincizeci de milioane.

– Adevărata problemă a vieţii? a întrerupt cu autoritatea de rentier unchiul Thomas. Adevărata problemă a vieţii se pune pentru om, numai după ce a fost înlăturată problema pâinii cea de toate zilele... Cât timp te tiranizează pâinea, eşti salvat. Lupţi ca să trăieşti. Nu te întrebi pentru ce. N-ai când! Eşti

instrumentul unui comandament biologic... Abia când ţi-ai asigurat mizeria aceasta, începe drama...

Mizeria aceasta – era felia de pâine albă, pe care a ridicat-o cu degetele grăsulii şi i-a dat drumul pe faţa de masă.

Iar după un sfert de oră, axiomele sunau din alt domeniu:

– Iubirea?... Celălalt comandament biologic...

– Să-i dăm cuvânt nepotului... zâmbeşte cu toată dantura falsă, extraordinar de regulată şi intactă, albăstrie, cel de-al doilea prieten al unchiului Thomas. E în măsură să ne spună ceva mai proaspăt, în nota nouă a timpului...

Unchiul Thomas se miră de această erezie, mai întredeschizând cu o jumătate de milimetru pleoapele de Buda obez:

– Ce poate să spună mai proaspăt, în nota nouă a timpului, un june ca Ralph?... Ce ştie el?... E încă la vârsta când învaţă pe cont propriu, ceea ce e vechi de când lumea... Toată poezia şi toate suspinele îndrăgostiţilor, toate suferinţele lor, se rezumă în fond la experienţa lui Fabre. Vă amintiţi?... Experienţa cu ***Le Grand Paon.*** Fluturele de noapte cu ochi de păun pe aripi. Pentru o singură femelă închisă într-o cameră, aleargă fluturii cu ochi de păun de la distanţă de zeci de kilometri prin întuneric, se zbat să intre, îşi sfarmă aripile... Se lasă capturaţi. Au orbit... Au pierdut celălalt instinct de conservare, al individului, handicapat de instinctul de perpetuare al speciei.

Şi după cinci minute, într-o subtilă tranziţie a citatelor:

– ***Les hommes sont ce qu'ils se font; les femmes sont ce que les hommes les font.***

Ralph Silişteanu îşi trecu degetele pe tâmplele dureroase. A privit iarăşi la ceas. Unu... Unu şi zece... Nu! pentru Dumnezeu, ce caută el printre cadavrele acestea intrate în descompunere înainte de a fi trăit şi controversând asupra unei vieţi pe care n-au trăit-o?

A împins paharul. S-a ridicat. A păşit în jurul sufrageriei să-şi dezmorţească picioarele, examinând tablourile vechi, afumate, sumbre, care reprezentau naturi moarte: cadavre de peşti, de iepuri, de raţe sălbatice. Le-a examinat, cum se uitase astăzi-dimineaţă la marinele din sala de mâncare a lui Nunu.

Numai că acelea îi aminteau marea lor de astă-vară, plaja lor, dimineţile lor cutreierate de vântul largurilor. Acestea, cu moarte şi putrede culori, exhalau parcă o miasmă de descompunere, ca şi convivii din jurul mesei, în lumina sepulcrală a candelabrului de modă veche.

Alungat de asemenea impresie bolnavă, obsedantă, necunoscută până acum, Ralph s-a furişat pe terasă, în noaptea rece, lăsând vântul să-i răcorească fruntea.

Brazii întunecaţi îşi decupau umbrele negre, înalte, zimţate, pe cerul albastru. Promoroaca scrâşnea sub tălpi ca pulberea de sticlă pisată.

Sus, stelele trimiteau misterioase semnalizări cu sclipete reci.

Ce face oare Nunu la ceasul acesta, în apartamentul ei din Bucureşti?... Neliniştea s-a zbătut violent în pieptu-i ca o făptură vie, zvârcolindu-se să evadeze din gratiile pieptului. Ca fluturii enormi cu ochi de păun pe aripi, care se zbuciumă să scape din prinsoare pentru a străbate prin noapte zeci şi zeci de kilometri, până la femela aflată în captivitatea experimentatorului entomologist Fabre. Cum o povestea aceasta unchiul Thomas din lectură şi din experienţele altora, ca tot ce ştia. El o trăia. O simţea. Fluturele nocturn îşi zbătea aripile imense în el.

Ralph a aprins o ţigară şi a aruncat-o după primele fumuri.

În faţă, de cealaltă parte a aleii, printre brazii severi şi solemni, se zărea vila care a fost a lor, a sa, moştenire părintească. Vila pe care de doi ani a înstrăinat-o înainte de a pleca la Cannes, la Biarritz, la

Deauville, când a cumpărat Packardul, fiindcă Buickul cel vechi nu-i mai spunea nimic. Vila unde, copil, îl aducea Elena Silişteanu să-şi fortifice plămânii în aerul aspru şi ozonat de brad – ce lămurit îşi aminteşte bara scării de stejar în spirală pe care se lăsa să lunece până jos, ca să ajungă mai repede! Vila unde mai târziu, adolescent orfan, însă cu privilegiate venituri şi cu un tutore prea indulgent, sosea iarna întovărăşit de-o ceată de camarazi, cu echipamentele de schi şi de bob. Camarazi şi paraziţi, care l-au cam părăsit cu dragostea, de când moştenirea e pe sfârşite.

Acolo, la al doilea geam de sus, era camera sa. Cu acelaşi schior repetat într-o sută de exemplare pe zugrăveală, sărind în acelaşi zbor planat... Acolo, unde când era copil, în fiecare dimineaţă se deschidea uşa ca să apară în prag făptura firavă a Elenei Silişteanu, întrebându-l cu glasul melodios, blând şi îngrijorat: „Ai dormit bine, Ralph? N-ai tuşit? Prea te extenuează frenezia ta, Ralph!...” Glasul matern, care s-a stins de şaptesprezece ani... Acum e casa unor străini. Cumpărătorul a modificat, a renovat, a înădit şi a vulgarizat vila, a instalat o pensiune. În toiul sezonului de vară şi de iarnă, se vântură tot alţi şi alţi străini, în camera care a fost a sa, unde acelaşi schior multiplicat pe zugrăveală, sărea de-o sută de ori în acelaşi zbor planat şi unde seara, cu paşi uşori, intra aceeaşi aeriană făptură, să-l întrebe cu acelaşi glas melodios: „Nu te ostenesc prea mult jocurile voastre, care te îndepărtează atât de mine, Ralph?... Când ai să mai stai o dată şi

cu mine?... Când ai să mai stai o dată şi cu mine?" N-avea timp. Niciodată n-avea timp. Ziua era prea scurtă, cum acum prea scurte îi par şi nopţile.

Nu se mai poate oare reface o viaţă? Nu se mai poate schimba oare un drum care sfârşea, a sfârşit, în nimic? ***„Les homines sont ce qu'ils se font..."*** Numai cu Nunu mai este cu putinţă aceasta. Numai alături cu Nunu, sprijinit de ea, susţinut de ca, deşi îşi pare că e atât de robust, de dârz, de gata să înfrunte curajos toate riscurile unei altfel de existenţe decât a unchiului Thomas şi a cadavrelor în descompunere de la masa dinlăuntru. Numai cu ea toate au sens. Ea face parte din el... Ce tristă îi era privirea astăzi dimineaţă şi ce trist glasul, chemându-l, neizbutind să-l oprească: Ralph!... Ralph!... Ciudat, din noapte îl chiamă acum două glasuri... Unul de foarte de departe, în timp... Glasul matern. Celălalt, de astăzi-dimincaţă; glasul lui Nunu. Faţă de amândouă, îndeopotrivă de vinovat deşi într-altfel vinovat; amândouă îndeopotrivă de dureros mustrătoare, încercând să-l reţină când îl poartă nici n-ar şti să spună încotro, frenezia cea rea din el. Ralph!... Ralph!... Poate că este puţin adevăr şi în filosofia dezabuzată a unchiului Thomas: ***„...les femmes sont ce que les hommes les font..."*** Fiu, soţ, iubit; ei pecetluiesc un destin de femeie. Poate că Elenei Silişteanu el i-a scurtat zilele... Poate că lui Nunu...

Ralph s-a scuturat străbătut de fiorul gheţos al nopţii. A înălţat ochii la stelele cristaline care îi trimiteau misterioase semnalizări: S.O.S. Neliniştea i-a sugrumat respiraţia. E ca o senzaţie fizică. O mână care l-a prins de piept, de gâtlej, îl zgâlţână. Se întâmplă ceva cu Nunu. Îi aude atât de distinct chemarea de astăzi-dimineată, poate de-acum! Ralph!... Ralph!... Ralph!...

S-a întors să privească pe geam, înlăuntru, în încăperea cu lumină sepulcrală.

Toma Alevra continuă să oficieze, cu pleoapele lenevos întredeschise pe ochii globuloşi, dezmierdând

paharul de coniac cu degetele grăsulii cum va dezmierda trei săptămâni în şir paharul cu apă minerală şi cu Urodonal; povestind cine ştie ce amintiri dintr-o viaţă în care nu s-a întâmplat nimic. Viitoru-i patron, miop şi chel, ascultă sugând din ţigareta groasă de chihlimbar. Cel de-al treilea comesean îşi dozează picături dintr-o doctorie, cu atenţia încordată a unui alchimist preparând o licoare de viaţă eternă. De el au uitat. Pe el l-au uitat. Nici nu mai îndreaptă ochii la scaunul gol. Cu atât mai bine…

Ralph Silişteanu a luat, în sfârşit, hotărârea căreia de două ceasuri îi dădea ocol. În vârful degetelor a trecut de pe terasă în altă cameră; de acolo, în vestibul. A îmbrăcat pardesiul. Şi-a tras pălăria pe ochi, mănuşile pe mână. A coborât treptele cu prudentă de spărgător, s-a strecurat în garaj, a deschis uşa, apoi poarta cea mare din stradă, ca să-şi asigure drumul liber.

Iar numai după ce s-a aflat la volan, după ce-a schimbat vitezele şi a apăsat acceleratorul, claxonă de trei ori în semn de bun rămas. A claxonat de trei ori şi un râs hohotit, un râs de corsar i-a dezvelit dinţii albi în noapte, la închipuirea cumplitei nedumeriri a celor trei, când vor prinde de veste că a plecat. Aceasta e viaţă, curaj, risc, decizie, pasiune, nu somnolentele vaticinări de cadavre intrate în descompunere de când s-au născut! Ralph a râs astfel întâia oară de astăzi-dimineată şi întâia oară fumul ţigării n-a mai avut gustul fad, de cenuşă.

Mănunchiul de garoafe învelite în foaia subţire de mătase se afla alături, pe bancheta de marochin roşu. L-a potrivit cu degetele înmănuşate să nu lunece jos. Mănunchiul lor de garoafe din fiecare dimineaţă. Cu el are să se înfăţişeze peste două ceasuri: „M-ai iertat, Nunu?…” Şi are s-o ridice din pat, s-o urce în automobil, s-o aducă aci la Sinaia, la Palace, unde se vor închide trei zile şi trei nopţi cum nu s-au găsit ei niciodată fără întrerupere, ca departe de telefoane,

de Melody, de prieteni, de prietene, de indivizi suspecţi, să-şi plănuiască împreună viaţa lor pentru totdeauna împreună.

Ralph a trimis cu degetele înmănuşate Caraimanului profilat pe cer, un cordial: „La revedere!” A virat în şoseaua principală, s-a înfipt mai adânc în spătarul banchetei şi a privit la tabloul luminat al maşinei. Două fără zece – arăta ceasul. Nouăzeci de kilometri – arăta acul oscilant al vitezei.

Şoseaua pustie, neagră, lucie, deschisă înainte fără nici un obstacol.

Tic-tacul regulat al motorului, şuietul lin al roţilor, jocul precis al volanului luând suplu curbele, îi strecurau senzaţia de putere şi de siguranţă care lucra întotdeauna asupra lui ca un tonic. Din nou toate erau simple şi limpezi. Toate se vor feri din cale-i, cum rămân în urmă

şi dispar bornele albe, stâlpii de telegraf, trunchiurile văruite ale arborilor, parapetele podurilor de piatră iluminate o clipă în evantaiul farurilor şi în cealaltă clipă pivotând în întuneric.

Veriga de argint de la cheia motorului se clătina cu un sunet moale şi dulce, clinchetind în atingere cu cealaltă cheie, de la uşa lui Nunu. Cum are să-l privească neîncrezătoare, cu ochii mari şi uimiţi, ochii ei oceanici, când va răsuci butonul lămpii de pe mesuţa de noapte şi-i va apare alături de pat, în picioare, cu mănunchiul de garoafe din fiecare dimineaţă! Mai întâi garoafele acestea le va pune la locul lor, cu o gravitate pocăită şi comică pentru a restabili un rit întrerupt. Şi numai după aceea are s-o cuprindă în braţe: Mă ierţi, Nunu? M-ai iertat?

Ralph a pipăit cu dreapta înmănuşată florile în broboada lor de hârtie mătăsoasă. Le-a adus mai aproape de el. A privit la ceas. A mai apăsat acceleratorul... Stâpii, marginile de pădure, casele, capetele viaductelor, pietrele kilometrice, s-au năpustit mai vertiginos îndărăt... Posada... Comarnic... Breaza... Câmpina... Două şi patruzeci. Nici o ţipenie. Nici un obstacol. Şoseaua rectilină până la Ploieşti...

Înaintea ochilor, filigranate pe cristalul parbrizului îi tremurau fugace imagini, suprapunându-se ruloului de bitum ce luneca fâşâit sub faruri şi roţi... Nunu în nenumărate fugace imagini... În taiorul alb de la mare, de un alb mat de piele, mulându-i trupul elastic într-adevăr ca pielea mănuşilor de Suedia... Nunu înotând alături de el, cu casca îngustă de divinitate marină apărând şi dispărând în spuma valurilor... Nunu pe plajă, sub pălăria vastă de pai care-i clătina pe ochii oceanici o adumbrire transparentă, viorie. (Pălăria pe care într-o dimineaţă a răpit-o brusc de pe nisip un vârtej, zvârlind-o în apă, unde-au înotat amândoi s-o prindă cu râsete, smulgându-şi-o unul altuia, până ce-au prefăcut-o într-o jalnică epavă de pai ud şi diform). Nunu pe marginea bărcii de pescar, departe, în larg,

când vântul îi flutura o şuviţă de păr şi un stol de pescăruşi le făcea escortă... Alte şi alte imagini de-o singură secundă, amestecându-se cu automata înregistrare a peisa- jului nocturn brăzdat de lumina farurilor. Kilometrul 82... Aci a găsit într-o dimineaţă o Lancia răsturnată, când se întorcea de la Casino, după ce pierduse un sfert de milion la ***chemin de fer.*** A ridicat el răniţii şi i-a transportat la spital... Se afla şi un copil, cu o mică, neînsemnată

zgârietură la obraz... Obrazul lui Nunu, lângă discul uriaş de floarea soarelui, unde nu s-a lăsat fotografiată, strâmbându-se deodată la dânsul cu schime de copil obraznic, scoţându-i limba şi uitându-se încrucişat, fiindcă nu-i plăcea să-şi ştie figura surprinsă nici de aparatul fotografic, nici de creionul unui desenator. Nu are nici o fotografie în casă... Nici un portret... Nunu în rochia de seară, de dantelă neagră, la Melody... În camera de alaltăieri-dimineată, când a început să arunce cu perne, cu burete de baie în el, cu prosoapele, de i-a alunecat mantia spongioasă şi s-a pomenit goală, cu trupul zvelt, bronzat, de discobol... Pe urmă, Nunu, în costumul de oraş, astăzi-dimineală, cu mâna rezemată pe marginea mesei, pe teancul scriptelor de împrumut, privindu-l cu ochii atât de dureroşi când l-a chemat: Ralph!... Ralph!.... Aceasta numai din pricina individului cu mutra suspectă, cu zâmbetul imbecil şi cu brelocurile oribile de la lanţul ceasornicului pe care veşnic le mângâia cu degetele late, spatulate... Îndeosebi brelocurile acelea l-au iritat, l-au obsedat. Categoriseau un individ... Din ce fragile elemente se leagă o impresie şi naşte o animozitate care-ţi dictează acte absurde!... Tot are dreptate unchiul Thomas cu filosofările sale de etern spectator!... El susţine că şi omul care se crede cel mai liber pe lume, trăieşte fără să-şi dea seama, în dependenţa a măcar altor o mie de oameni. Prezenţi şi trecuţi, vii şi morţi... O vorbă rostită de-un necunoscut la un colţ de stradă, gestul unui trecător, o figură simpatică ori antipatică, replica unui personaj de tragedie greacă de acum două mii cinci sute de ani; toate actele, vorbele şi plăsmuirile unor oameni străini de tine, întrezăriţi o singură clipă sau morţi de secole, se insinuează în conştiinţă, te invadează, îţi decid faptele tale. Fără individul acela suspect, cu odioasele-i brelocuri la lanţ, pinteni de cocoş, mărgeane, elefanţi în miniatură; fără gălăgiosul asalt pe care l-au dat liftului astăzi dimineaţă băieţoii cu apostrofările lor

golănoase şi cu pachetele lor groteşti când a voit să se întoarcă şi să urce, să-şi ceară atunci, pe dată, iertare lui Nunu; fără aceste detalii de-o aparentă nimicnicie, dar influenţând monstruos mecanismul subtil al unei decizii, n-ar avea acum pentru ce goni în noapte ca fluturii cu ochi de păun din experimentările entomologiştilor... Iată-l filosofând şi el, ca unchiul Thomas!... Filosofând la volan... Comic! Cum va râde cu Nunu, când are să-i povestească aceste meditaţiuni: Ralph în noaptea deciziilor supreme, dizertând la

kilometrul 70 asupra fluturilor cu ochi de păun!... Înaintea parbrizului au irizat fosforic o clipă asemenea doi ochi de păun. Imperceptibil a mişcat volanul. Erau numai doi ochi de pisică, lucind ca două cabo- şoane în jerba farurilor. O pisică surprinsă pe când traversa, fascinată de lumină în mijlocul şoselei, strângându-se ghem şi zvârlindu-se arcuit din două elastice resorturi dincolo de şanţ.

Ralph a încetinit la bariera de la intrarea Ploieştilor. Trei şi trei minute arăta ceasul... Casele adormite, cu ferestrele negre. Nici un trecător... A oprit la o pompă de benzină să umple rezervorul, din nou cu irizările unor ochi de păun în luciul parbrizului; de astă dată irizările unor nenumăraţi ochi de păun. Toată noaptea îl vor persecuta cu năluciri citatele unchiului Thomas? S-a plecat peste geamul des-chis al portierei. În faţă, lua benzină un camion. Un camion încărcat cu viţei pentru abator. Ochii lor sclipeau fosforic.

A claxonat nerăbdător. Iar cum camionul nu se mişca, a sărit jos.

– ...'mediat, domnu Silişteanu!... în două minute, gata!... vorbi răguşit, salutând, omul de la pompa de benzină care îl cunoştea din drumurile sale mai vechi de astă-iarnă, astă-primăvară, de la înce-putul verii, la Sinaia, la Predeal, la Braşov, când încă n-o cunoştea pe Nunu. În două minute, v-am servit...

Şoferul camionului îşi punea pe fugă stomacul la cale, îmbucând felii de pâine şi de salam, de pe o bucată de ziar desfăcută pe aripa maşinei. În lumina cretoasă a farurilor, apărea titlul reportajului senzaţional din gazetă: Crima pasională din strada Semicercului. Fotografiile victimei, Eleonora Tănăsescu, zisă Nonora, zisă Didina, zisă Dodo; fotografia asasinului Costică Varduca, zis Tică, zis Creţul, zis Mantea, cu rotocoale grase de untură şi fărimituri de pâine deasupra. Ralph a, aprins ţigara, stăpânit de neastâmpăr. S-a înălţat să mângâie cu palma botul negru şi ud al viţeilor care mergeau la

tăietoare pe platforma de lemn. Viţelul a scos un muget slab în noaptea pustie cu stele. Şi îndată s-au îngânat scâncirile celorlalţi, de-o tristeţe sfâşietoare.

Ralph Silişteanu şi-a spus că multă vreme nu se va mai atinge de friptură de viţel. Şoferul îşi isprăvise proviziile. A mototolit şi a aruncat pe marginea trotuarului ziarul cu fotografiile criminalului şi victimei din strada Semicercului, şi-a şters mustăţile cu dosul palmei, a cuvântat în glumă către omul de la pompa galbenă:

– Acum o halbă de benzină n-ar strica, şefule, în lipsa unui pahar de şpriţ!

Apoi s-a urcat în cabina sa şi a dat drumul zbârnâit motorului. Vitezele au scrâşnit. Platforma cu viţeii destinaţi tăietoarei şi zguduiţi pe picioarele plăpânde, s-a depărtat spre capătul străzii.

– Dă-i zor! Repede! Repede!... rosti Ralph stăpânit de neliniştea crescândă.

– Albastră?

– Albastră...

– Plin?

– Plin!... încuviinţă el, gândindu-se că peste trei ceasuri va fi îndărăt, cu Nunu alături, în drum spre Sinaia.

Omul de la pompă aştepta să se golească cilindrele de sticlă, cu palma sprijinită în stâlpul galben. Vorbi:

– N-aţi mai trecut de mult, domnu Silişteanu... Aţi cam rărit-o pă la noi!...

– Şi am s-o mai răresc încă, Vasile!

Ralph făcuse un gest de hotărâre fermă cu mâna în care ţinea ţigara. Se vălmăşau amestecate gânduri, sentimente şi decizii. Îl satisfăcea pueril constatarea că omul de la pompa de benzină ţinea minte cum îl cheamă şi că la rândul său îşi amintise că se numeşte Vasile. Adineaouri, în ciclul plănuirilor de viitor, intrase şi hotărârea să vândă Packardul şi să-şi cumpere o maşină uşoară şi ieftină, ca pentru un modest inginer debutant în carieră. Acum schimbase de intenţie.

Păstrează Packardul. Va fi singurul său lux. Nunu se simte atât de bine, alături de el, pe bancheta de marochin roşu!

– Gata, domnu Silişteanu!... vesti Vasile, răsucind buşonul rezervorului de benzină.

Ralph a plătit.

– Păstrează restul! Noapte bună...

– Noapte bună, domnu Silişteanu... În trei sferturi dă ceas sunteţi acasă cu Packardul ăsta dă mănâncă kilometri.

„Nu! În orice caz, nu vând Packardul!” – gândi Ralph, trântind portiera şi uitându-se la ceas. Trei şi zece minute...

Pe bulevardul gării a ajuns din urma camionul cu platforma viţeilor destinaţi tăietoarei. Ochii umezi au mai lucit o clipă fosforic, mugetul lor jalnic a mai sunat o dată în noaptea pustie cu stele. Ralph a adus

mănunchiul de flori mai lângă el; s-a încrustat mai adânc în perna banchetei şi a apăsat acceleratorul. Automobilul spintecă întunerecul vâjâind ca o torpilă... Trei şi douăzeci... Trunchiurile văruite ale arborilor, stâlpii de telegraf, păreau că se înclină în unghi ascuţit pe marginea şoselei, sub presiunea vitezei... Un automobil în pană... Nu se va opri. Ceea ce n-a făcut el niciodată. Prea grabnic îl alunga neliniştea lăuntrică! Şi nu s-a oprit. În proiectarea farurilor a văzut portiera deschizându-se, coborând un vârf de pantof, o femeie. Făcea semne. El a trecut. Curios, cum în trei luni de când o cunoaşte pe Nunu şi de când se iubesc, o singură imagine îi lipseşte... N-a văzut-o niciodată coborând dintr-un automobil... Aşa cum i-au rămas în ochi siluetele altor femei necunoscute... Mai întâi se deschide portiera, coboară un vârf de pantof, o gleznă fină, o pulpă cambrată, apare un genunchi tăiat de linia orizontală a unei rochii – ridici privirea şi primeşti pe retină imaginea întreagă a unei femei foarte 1940, pe care n-o ştii cine e, n-ai s-o mai vezi poate niciodată, dar s-a întipărit să revină când crezi că ai uitat-o, identificată cu aspectul, cu atmosfera străzii, a oraşelor, a staţiunilor balneare, a autostradelor, cu feminitatea anului 1940, după cum din anii 1830, 1840, 1850, au rămas estampele femeilor cu umbrelă şi crinolină în vehiculele epocii: berline, lan-douri, victorii, docare, trăsuri de Viena. Cum se afla în camera Elenei Silişteanu din vila de la Sinaia, imaginea unei străbunice de-o frumuseţe celebră pe vremuri, Zoe Silişteanu... Unde va mai fi fiind acum estampa aceasta?... Pe Nunu n-a zărit-o descinzând dintr-un automobil. Când au mers împreună, a fost întotdeauna lângă el, cu braţul cald rezemat de braţul lui, unde sunt florile lor acum...

Ralph a pipăit garoafele în învelitoarea de mătase. A aruncat ochii la ceas... Trei jumătate... Încă treizeci şi cinci de kilometri... S-a încrucişat cu patru maşini una după alta, după ce întâlnise numai două, tot drumul.

„Apar în serie, ca abatajele bancherilor la baccara şi chemin de fer, ca numerele la ruletă!” – gândi Ralph şi îndată îşi jură că nu va mai pune niciodată mâna pe cărţi, nu va mai intra într-un casino, într-un club. Ultimul automobil gonea tot atât de vertiginos ca Packardul său. Când s-au încrucişat, curenţii de aer au scos un sunet ca pocnetul dopurilor de la buteliile de şampanie. Ca dopurile de şampanie de la Melody!... Sfârşit şi cu Melody... Şi cu cinocefalul lor lubric de la Melody, care se uita atât de lung şi de stăruitor la Nunu,

cum abia în clipa aceasta îşi dă seama... Nu era o viaţă, aceasta!... Nu-i apar acum clar nici jazzul, nici cântăreţele, nici perechile dansând... Îi apare numai cinocefalul lor lubric, prăvălat la masă, cu mâinile lungi spânzurând şi cu privirea languroasă, libidinoasă... Această imagine... Şi stupid, mirosul de lămâie, de săpun şi de dezinfectante de la lavabou, femeia în şorţ negru, sunetul metalic al banului zvârlit pe farfuria de porţelan... Nici pentru Nunu, nu e o viaţă aceasta! E sigur, acum e sigur, că se vor înţelege atât de uşor, că ea va accepta atât de repede deciziile sale... Când va ridica fruntea dintre perne şi-l va privi cu ochii ei oceanici, neîncrezători: Ai venit, Ralph? Te-ai întors, Ralph?... Imaginea, glasul, erau de-o acuitate dureroasă, extraordinară... Fără îndoială că n-a adormit. Îl mai aşteaptă. Tot îl mai aşteaptă... Acest fir nevăzut al aşteptării îl atrage cu atâta intensitate, de la miezul nopţii îndeosebi! Ralph a mai apăsat acceleratorul. Stâlpii de telegraf, bornele văruite, trunchiurile arborilor, s-au precipitat vârtejindu-se îndărăt, în torentul de aer care şuiera despicat de bolidul metalic cu roţi de gumă...

O pană? Un cauciuc? Ralph a frânat, încetinind. Îi păruse că pierde direcţia, că-i joacă volanul în mână, că oscilează bitumul şoselei sub roţi. În câmpul pustiu sub stelele nopţii, copacii se clătinau. Dar fără nici o suflare de vânt. A deschis portiera şi-a privit afară: nici o suflare de vânt. Numai un zgomot surd departe: vreun camion huruind departe. S-a plecat din mers cu jumătatea corpului afară să cerceteze roţile din stânga. Nimic... Totuşi volanul, şoseaua îi jucau înainte. A oprit şi s-a coborât. Parcă-i tremură şoseaua şi sub picioare. De oboseală; de cele două nopţi nedormite în şir. Ieri-noapte, patroanele unde-a stat până în zori; noaptea de-acum, compania unchiului Thomas şi a fosilelor sale. Va avea ce povesti lui Nunu, despre ziua şi noaptea petrecută în caverna bronctozaurilor,

ichtiozaurilor, ptero- dactililor din vila unchiului Thomas de la Sinaia.

Clătinarea pomilor stătuse. Halucinarea se risipise.

Numai o mare tăcere, un mare pustiu, sub cerul înstelat al nopţii.

A privit stelele. Sclipeau imobile acum. Nu mai palpitau. Nu-şi mai trimiteau semnalele misterioase: S. O. S.

Ralph s-a urcat, trăgând la locul lor garoafele în învelitoarea de hârtie mătăsoasă, a cercetat din nou ceasul... Trei şi patruzeci şi trei de minute... Într-un sfert de oră a ajuns.

A pornit. Dar cu un sentiment bizar. S-ar fi spus că firul nevăzut care-l trăgea, îl chema, adineaori îi dădea impresia unei strune materiale întinsă la paroxism; firul acela se rupsese. Ceva din toată nerăbdarea rămăsese acolo, în câmpul pustiu din noapte, lângă arborele cu trunchiul văruit şi piatra kilometrică. A condus mai încet, fără convingere, cu un mare gol în el, după neliniştea care l-a torturat toată ziua, dar care mai ales după miezul nopţii, îi zvâcnise cu bătăi dezordonate în inimă, îi răsucea ţinte dureroase în tâmple, îi întretăia respiraţia. Ca după o vijelie care s-a curmat brusc. Nu mai privi nici la ceas.

După un kilometru, pulsaţia de ceasornic a motorului a căpătat sincope. A oprit din nou. S-a dat jos să examineze fişele, bujiile, carburatorul. A descoperit meteahna şi i-a găsit leacul. A pornit mai departe cu ţigara stinsă, uitată în coltul buzelor.

La Şosea, l-au mirat trecătorii atât de numeroşi la asemenea oră. Şi costumele lor. Şi agitarea lor. Dar înaintă fără nici o curiozitate, atent la fenomenul din el, la acest gol căscat deodată. Numai în Piaţa Victoriei, aspectul anormal al străzii şi al mulţimii i-a pătruns în cuget. Femei cu blănile peste cămaşa de noapte, cu copiii de mână, automobile de crucea roşie, gonind, plutoane de jandarmi, de soldaţi, mărşăluind gâfâit. „Revoluţie? – a gândit. O mişcare de stradă? O

lovitură de stat? Poate o declaraţie de război?...” Şi a oprit să întrebe.

– Cutremur, domnule! Cutremur! Pe ce lume trăieşti? răspunse răstit trecătorul, fără să privească la dânsul, grăbind spre grupul unei femei cu doi copii şi strigându-le din urmă. Matildo, Georgel!...

Cutremur?

Aşadar, aceasta fusese clătinarea şoselei din câmp; furtuna fără vânt care răsucea arborii!

Ralph Silişteanu a parcurs bulevardul, apăsând din nou febril pe accelerator.

A oprit. L-a oprit un baraj de soldaţi. A lipit automobilul de bordura trotuarului, a luat mănunchiul de garoafe şi s-a repezit, făcându-şi loc printre soldaţi, printre mulţime.

Cu mâna cealaltă, liberă, s-a frecat la ochi.

Blocul Carlton nu mai exista. În locul clădirii albe, verticale, gigante, un gol. Un gol absurd. Numai o movilă de moloz, de ciment, de pietre, de sârme răsucite, de ţevi.

Toate sub lumina crudă a proiectoarelor concentrate asupra golului incredibil: sub lumina proiectoarelor de la automobilele pompierilor şi automobilele militare, alergate la locul catastrofei.

Mulţimea tăcea. Toţi tăceau. Nici un vaier, un plânset, un strigăt. Toţi tăceau surpaţi de stupoare, mai mult decât de înfricoşarea spectacolului.

Un ofiţer şi un soldat duceau o fetiţă de mână. O fetiţă în cămaşă de noapte lungă până la pământ, cu o păpuşă enormă în braţe, scoase amândouă dintr-un unghi mort al zidurilor de beton şi de fier, năruite ca o casă de carton. N-avea nici o rană, nici o zgârietură, numai părul blond, nins de praful varului şi cimentului.

– Unde e tăticu? întreba fetiţa. Unde e mămica?... Vreau pe tăticu!... Daţi-mi-l pe tăticu...

Ofiţerul, cu privirea întunecoasă sub cască, strângându-şi buzele să-şi domine tremurul, o ridicase în braţe şi-i spunea ceva, mângâin- d-o stângaci.

– Mă cheamă Odetta... lămuri fetiţa. Odetta Petrino... Numai păpuşa aceasta n-are nume. Trebuie să mă duc mâine la Puck, să-i dea numele pe care l-a oprit la dânsa... Unde e Puck?...

Pe obrazul aspru al ofiţerului, sub casca de oţel, în lumina crudă a proiectoarelor, s-au zărit două lacrimi rostogolindu-se.

Se auzeau, începeau să se audă, cazmale izbind ritmic în movilele de ciment şi de fier; a apărut zbătându-se o arătare, o pasăre verde cu moţ roşu, scuturându-se de moloz, zburătăcind cu aripile ciunge, agăţându-se cu ghearele de-un stâlp rămas în picioare, strigând cu glas cavernos:

– Fugi, Bazdrahot! Du-te, piei, Bazdrahot!...

– Ăsta e duhul blocului! rosti o babă clătinând din cap şi făcându-şi cruce.

– Ba e papagal, mătuşă. Înnebunit şi el, de vorbeşte într-aiurea!...

Cel care a vorbit, tăcu, tot ca să-şi stăpânească tremurul buzelor.

Pe urmă, când crezu că s-a biruit, adaose:

– Ca să vezi, minunea dracului!... Scapă o pocitanie de pasăre şi atâţia oameni au pierit zdrobiţi sub pietre... Sute de oameni cu oasele şi carnea zdrobită de pietre.

Atunci, abia atunci, realitatea cea plină de spaimă l-a cutremurat pe Ralph. Şi-a rezemat fruntea de umărul necunoscutului şi mănunchiul de garoafe i-a alunecat dintre degete.

Necunoscutul nu s-a mirat.

L-a cuprins de după mijloc, rostind încet:

– Fii bărbat, domnule!... Înţeleg... Aveai pe cineva aci? Locuiai aci?...

Ralph şi-a ascuns ochii şi s-a lăsat condus de necunoscutul cu straie sărace şi obrazul ghimpos, nebărbierit.

De pe stâlpul, de pe felia de zid rămasă în picioare, pasărea ciufulită şi cu penele presărate de moloz, mai glăsui odată:

– Du-te, Bazdrahot! Piei, Bazdrahot!...

Apoi zbură cu aripile ciunge şi dispăru dincolo de linia oblică a proiectoarelor, în noapte.

FINE

Cuprins

Prefaţă 6
Curriculum vitae 9

Preludiu 14

ZIUA ÎNTÂI

I Apartamentul 97 24
II Apartamentul 41 33
III Apartamentul 13 41
IV Apartamentul 55 50
V Apartamentul 62 58
VI Apartamentul 24 70
VII Apartamentul 86 85
VIII Apartamentul 7 93
IX Apartamentul 39 99
X Apartamentul 112 110
Prima noapte 128

ZIUA A DOUA

I
Apartamentul 13 140
II
Apartamentul 112 154
III
Apartamentul 55 168
IV
Apartamentul 7 178
V
Apartamentul 24 186
VI
Apartamentul 39 202
VII
Apartamentul 97 223
VIII
Apartamentul 62 234
IX
Apartamentul 41 249
XApartamentul 86 260
A doua noapte 269

ZIUA A TREIA

I
Apartamentul 97 280
II
Apartamentul 112 291
III
Apartamentul 24 307
IV
Apartamentul 7 316
V
Apartamentul 62 322
VI
Apartamentul 86 330

VII
Apartamentul 55 336
VIII
Apartamentul 41 343
IX
Apartamentul 13 353
X
Apartamentul 39 361
Ultima noapte 368

EPILOG 392

Tiparul executat la „POLSIB” S.A.
sub c-da 4 A11

100+1

CAPODOPERE ALE ROMANULUI ROMÂNESC

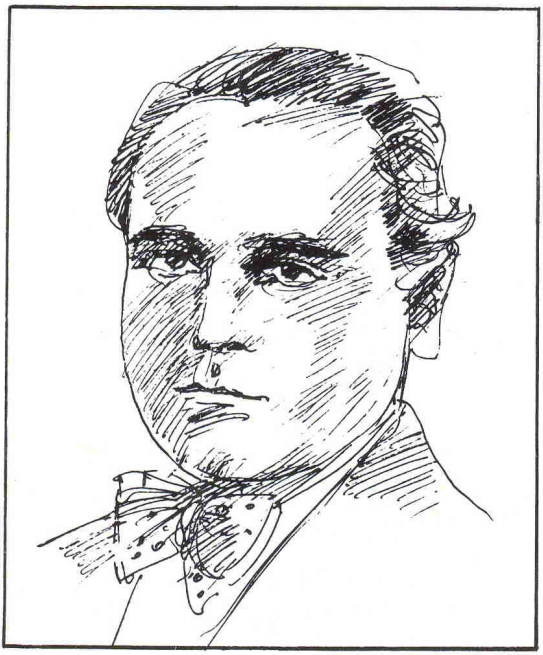

CEZAR PETRESCU
(1892 – 1961)

Asemenea lui Balzac, care a zugrăvit societatea franceză într-o imensă *Comedie umană,* Cezar Petrescu şi-a conceput întreaga sa operă literară ca o vastă *Cronică românească* a veacului XX, structurată în opt cicluri distincte. Unul dintre aceste cicluri poartă titlul generic *Capitala care ucide,* ilustrând o coordonată specifică a viziunii scriitorului nostru asupra realităţilor umane şi sociale din epoca în care a trăit. Ciclul a fost inaugurat în 1929 cu romanul *Calea Victoriei,* a continuat cu *Duminica orbului,* din 1934, şi s-a încheiat în 1946 cu romanul *Carlton*.
Romanul este, potrivit mărturisirii scriitorului, una din principalele sale realizări, ale maturităţii, dacă nu „cea mai apropiată de desăvârşire".

editura GM gramar

ISBN 973-9004-65-2

Lei 2800